

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)
(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)
(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TİPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

BİRİNCİ CİLT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

ÖZET

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)

(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TİPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

Eski Anadolu Türkçesi döneminde Ahmed-i Bîcân tarafından XV. yüzyılın ilk yarısında kaleme alınan Envârü'l-Âşîkîn adlı eser, Türk dilinin eserin yazıldığı dönemdeki özelliklerini yansıtmaları nedeniyle Eski Anadolu Türkçesi alanındaki çalışmalara da katkı sunmak adına tez konusu olarak seçilmiştir. Tez çalışmamızda eserin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 264b-396b varakları esas alınmıştır. Pertev Paşa nüshası İstanbul Süleymaniye Kütüphane'sinde bulunmakla beraber yazıldığı dönemden bu zamana kadar halk tarafından çokça okunan Envârü'l-Âşîkîn adlı eserin muhtelif yerlerde çok sayıda yazma nüshası bulunmaktadır. Tez çalışması temelde beş ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar: Giriş, Ses Bilgisi, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım Örnekleri'dir. Çalışmanın ilk bölümünde Eski Anadolu Türkçesi, Envârü'l-Âşîkîn ve eserin yazarı Ahmed-i Bîcân hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ses Bilgisi bölümünde çalışmaya konu olan varaklar arasında kalan bölümdeki ses hadiseleri incelenmiştir. Metin kısmında metnin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 264b-396b varakları arasında kalan kısmın transkripsiyonlu metni verilmiştir. Çalışmanın Dizin bölümünde metnin gramatiksel dizini verilmiş olup son bölümünde ise Pertev Paşa nüshasından tıpkıbasım örnekleri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ahmed-i Bîcân, Envârü'l-Âşîkîn, Eski Anadolu Türkçesi, Ses Bilgisi, Dizin, Tıpkıbasım

ABSTRACT

PERTEV PAŞA COPY OF ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN (264B-396B)

(INTRODUCTION, PHONICS, TEXT, INDEX, FACSIMILE EXAMPLES)

During the Old Anatolian Turkish period, the work named Envârü'l-Âşıkîn that reflects the characteristics of the Turkish language at the time it was written, written by Ahmed-i Bîcân

in the first half of the XV. Century was chosen as a thesis topic to contribute to the studies in the field of Old Anatolian Turkish. In our thesis, the sheets between 264b-396b of the Pertev Pasha copy, which is the oldest known copy of the work, were taken as basis.

Although there is Pertev Paşa Copy in the İstanbul Süleymaniye Library, There are many manuscript copies of the work named Envârü'l-Âşıkîn which has been widely read by the public since the time it was written, in various places. The thesis study basically consists of five main parts. These are: Introduction, Phonics, Text, Index and Facsimile Samples. In the first part of the study general information about Old Anatolian Turkish, Envârü'l-Âşıkîn and the author of the work Ahmed-i Bîcân is given. In the Phonetics section, the sound events in the section between the leafs that are the subject of the study were examined. In the text section, the transcribed text of the part between the 264b-396b sheets of the Pertev Pasha copy which is the oldest known copy of the text has been given. The grammatical index of the text is given in the Index section and in the last part of the study, facsimile examples from Pertev Pasha copy has been quoted.

Key words: Ahmed-i Bîcân, Envârü'l-Âşıkîn, Old Anatolian Turkish, Phonics, Index, Facsimile.

ÖNSÖZ

Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn adlı eser yazıldığı dönemden günümüze kadar önemini kaybetmemiştir. Geniş halk kitlelerince benimsenen bu eserin pek çok yazma ve matbu nüshası bulunmaktadır. Çalışmamızı oluştururken istinsah tarihi belirli en eski nüsha olan Pertev Paşa Nüshası'ndan faydalanılmıştır.

Çalışmamız “Giriş”, “Ses Bilgisi”, “Metin”, “Dizin” ve “Tıpkıbasım Örnekleri” olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde; Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın hayatı ve eserlerinden bahsedilmiş, Envârü'l-Âşıkîn adlı eser incelenmiştir. “Ses Bilgisi” bölümünde, eserin fonetik unsurları yazıldığı dönem göz önünde bulundurularak incelenmiştir. “Metin” bölümünde çalışmamıza konu olan eserin bilinen en eski istinsah tarihli nüshası olan Pertev Paşa Nüshasının 264b-396b varakları arasında kalan kısmın transkripsiyonlu metni verilmiştir. “Dizin” bölümünde metinde geçen sözcükler alfabetik sıra ile verilmiş ve metindeki kullanımı dikkate alınarak anlamlandırılmıştır. “Tıpkıbasım Örnekleri” bölümünde ise metnin muhtelif kısımlarından pozlar aktarılmıştır.

Çalışma boyunca desteğini her zaman hissettiğim aileme ve söz konusu çalışmanın ortaya konması sürecinde vakit ayırarak her anlamda desteğini esirgemeyen tez danışmanım, kıymetli hocam Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunar çalışmamı 2021 yılında vefat eden dedem Dursun ALAÇAM'a ithaf ederim.

İstanbul-2021

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLT

TEZ ONAY SAYFASI (DANIŞMAN).....	i
TEZ ONAY SAYFASI (ÜYE).....	ii
TEZ ONAY SAYFASI (ÜYE).....	iii
İNTİHAL YAZILIM RAPORU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiii
İŞARETLER.....	xiv
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	xv
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Konusu.....	1
1.2 Eski Anadolu Türkçesi Devresi.....	2
1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı.....	5
1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Eserleri.....	6
1.4.1. Envârü'l-Âşıkîn.....	6
1.4.1.1 Eserin Yazılış Sebebi.....	6
1.4.1.2 Eserin Yazılış Yeri ve Yazılış Tarihi.....	8
1.4.1.3 Eserin Konusu.....	8
1.4.1.4. Nüshaları.....	9

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât.....	10
1.4.3. Dürr-i Mekkûn.....	10
1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs.....	11
1.4.5. Şemsiyye.....	12
1.4.6. Cevâhirname.....	12
1.5 Çalışmada İzlenilen Yöntem.....	13
2. SES BİLGİSİ.....	14
2.1. Ünlüler.....	14
2.1.1. Ünlü Değişmeleri.....	14
2.1.1.1. i/e değişmesi.....	14
2.1.1.2. i/ü, ı/u değişmeleri.....	15
2.1.1.3. ö/e değişmesi.....	15
2.1.2. Ünlü Uyumu.....	15
2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	15
2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	16
2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk.....	16
2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk.....	17
2.1.2.2.2.1 Yuvarlak Ünlü Taşıyanlar.....	17
2.1.2.2.2.2 Düz Ünlü Taşıyanlar.....	22
2.1.3. Ünlü Türemesi.....	25
2.1.3.1 Kelime İçinde Ünlü Türemesi.....	25
1.1.4 Ünlü Düşmesi.....	26

2.1.5 Birleşme.....	27
2.2 Ünsüzler.....	28
2.2.1 Ünsüz Değişimleri.....	28
2.2.1.1 b > p Değişimi.....	28
2.2.1.2 b > v Değişimi.....	28
2.2.1.3 t > d Değişimi.....	29
2.2.1.4 k-/ğ- > g-/ğ- Değişimi.....	30
2.2.1.5 k > ħ Değişimi	31
2.2.1.6. g-ğ > v Değişimi.....	31
2.2.1.7. ñ > g, ğ Değişmesi.....	31
2.2.2 Ünsüz Düşmesi.....	32
2.2.2.1 Ön Seste b Düşmesi.....	32
2.2.2.2 İç Seste l düşmesi.....	33
2.2.2.3 g/ğ Düşmesi.....	33
2.2.2.4 w Düşmesi	36
2.2.2.5 h Düşmesi.....	36
2.2.2.6 Kelime Başı y Düşmesi.....	36
2.2.3 Ünsüz Türemesi.....	37
1.2.3.1 y ve n Türemesi.....	37
2.2.3.2 Ünsüz İkizleşmesi.....	39
2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi.....	39
1.2.5 Göçüşme.....	40

1.2.6 Hece Düşmesi.....	40
3.METİN.....	41
İKİNCİ CİLT	
4.DİZİN.....	206
SONUÇ.....	592
KAYNAKÇA.....	595
EKLER.....	601
5.TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ.....	604

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Haz.	: Hazırlayan
Hız.	: Hazret-i
İbr.	: İbranice
Lat.	: Latince
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ö.	: Ölümü
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vr.	: Varak
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
AGGr	: A. von Gabain “Alttürkische Grammatik”

İŞARETLER

- : (Metinde) Yazma eserde sözcüğün bir kısmının diğer satırda olduğunu gösterir.
- : (Metinde) Sözcükle bitişik olarak yazılan yapıları gösterir.
- : (Dizinde) Fiile bağlanmayı gösterir.
- + : (Dizinde) Ada bağlanmayı gösterir.
- + : (Dizinde) Sözcükle bitişik olarak yazılan yapıları gösterir.
- + : (Dizinde) Sözcüğün iki ayrı dile ait sözcüklerden oluştuğunu ifade eder.
- > : (Dizinde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
- > : (Ses Bilgisi bölümünde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
- < : (Ses Bilgisi bölümünde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
- [] : (Metinde) Köşeli parantezin içi varak numarasını gösterir.
- () : (Metinde) Parantezin içi satır numarasını gösterir.
- (?) : (Metinde) Kesin olarak bilinmeyen tarih, yer gibi kavramlar için kullanılır.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ : a, ā	ص : ṣ
ا : a, ā, e, ı, i, u, ü	ض : ḍ, ḏ
ب : b, p	ط : ṭ
پ : p	ظ : ḏ
ت : t	ع : ʿ
ث : ṯ	غ : ğ
ج : c, ğ	ف : f
چ : ğ	ق : k
ح : ḥ	ك : k, g, ñ
خ : ḫ	ل : l
د : d	م : m
ذ : ḏ	ن : n
ر : r	و : v, o, ō, ö, u, ū, ü
ز : z	ه : h, a, e
س : s	ی : y, ı, i, ī, ā
ش : š	ء : ʾ

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı ve Konusu

Var oluşun bir ifadesi olan dil, içinde geliştiği toplumun dünyaya bakış açısını yansıtmaktadır. Toplumun bir aynası olan dil, toplumla beraber doğan, büyüyen, gelişen ve yayılan canlı bir varlıktır. Bu sebeple bir toplumun tarih içerisindeki durumunu ortaya koymak için başvurulacak ilk kaynak yine o toplumun eseri olan dilidir.

Dil sözlü ve yazılı olmak üzere iki sahada gelişme göstermiştir. Türkçe özelinde düşünecek olursak tarihi bilinmeyen devirlerde sözlü olarak varlığını ortaya koyan dil, sonraki süreçte yazıya aktararak gelişmesine devam etmiştir. Türkçe tarih boyunca farklı medeniyetlerle karşılaşmış ve etkileşim içine girmiştir. Orta Asya'da Çin, Moğol gibi medeniyetlerle karşılaşan dil daha sonraki süreçte İran, Arap, Roma gibi kadim medeniyetler ve daha pek çok medeniyetle karşılaşmıştır. Bu kadar farklı medeniyetle alışverişte bulunması ve çok geniş coğrafyalarda çok fazla kişi tarafından konuşulması Türkçeye pek çok zenginlik katmış olmakla birlikte günümüzde yapılan ve daha sonrasında yapılacak araştırmalar için de zorluklara sebep olmaktadır.

Türkçenin yazılı metinler üzerinde incelenmesi ve söz varlığının ortaya konulabilmesi açısından el yazması eserler oldukça önemlidir. Türk diline ait yazma eserler Türkî cumhuriyetler başta olmak üzere pek çok ülke kütüphanelerinde mevcuttur. Dinî temalı eserlerin çoğunlukta olmasıyla beraber günlük hayatla ilgili hemen hemen her konuda yazma eserin bulunması dilin ve kültürün zenginliğinin tam olarak bugüne aktarılmasını sağlamıştır. Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn de bu hususlar doğrultusunda hem dilin hem de kültürel hayatın aktarılması için son derece önemli bir eserdir.

Eser hakkında bugüne kadar yapılan çalışmalara bakıldığında eserin sadece Türkiye Türkçesine aktarıldığı morfolojik, fonetik ve imla özelliklerinin yeteri kadar incelenmediği durumu görülmektedir. Bunun yanında önceki çalışmalarda dizin bölümüne yer verilmediği de görülmüştür. Dizin gerek dil varlığının aktarılması gerekse daha sonraki çalışmalarda faydalanılabilecek bir kaynak oluşturulması açısından son derece önemlidir. Daha önce yayınlanan çalışmalarda sıralanan eksikliklerin tespit edilmesiyle beraber böyle bir çalışmanın yapılması gerekliliği düşünülmüştür.

XV.-XVI. yüzyıl söz varlığına katkıda bulunmakla beraber Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eseriyle Türk dilinin eserin yazıldığı dönemdeki gelişimini de izlemiş olacağız. Çalışma eserin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa Nüshası üzerinden yapılacaktır. Tezimizde 264b-396b varakları arasında kalan bölümün transkripsiyonlu metni, metnin fonetik özellikleri ve dizin incelemesi ortaya konulmuştur.

Tez metninin belirlenmesinin ardından metnin hacimli olduğu göz önünde bulundurulmuş ve bölünerek incelenmesine karar verilmiştir. Pertev Paşa nüshasının 1b-132b varakları arası metni ile imla özelliklerinin 133a-264a varakları arası metni ile morfolojik özelliklerinin çalışmasına Bursa Uludağ Üniversitesi'nden Türk Dili ve Edebiyatı alanında yüksek lisans eğitimi gören iki araştırmacı tarafından başlanmıştır. 1b/132b varakları arasında metin ve imla özelliklerinin ortaya konulması¹ ve 133a-264a varakları arası metni ile morfolojik özelliklerinin ortaya konulması² amacıyla yürütülen çalışmalar bitmiştir.

Söz konusu çalışmalarla hem eserin söz varlığının ortaya çıkarılması, hem de yazıldığı döneme ışık tutması amaçlanmıştır.

1.2 Eski Anadolu Türkçesi Devresi

Bir dilin iki cephesi vardır. Biri insanları karşı karşıya sesli olarak görüşürken, yani konuştukları zaman kullandıkları konuşma dili; diğeri yazıda kullanılan, yani insanların söylemek istediklerini yazı ile anlatırken kullandıkları yazı dilidir (Ergin, 1993:8).

Yazı dili eserlerde, kitaplarda tek kelime ile yazıda kullanılan dildir. Yazı dili bir medeniyet dilidir. Tarih boyunca ancak medeniyeti, kültürü, edebiyatı olan kavimlerin yazı dili olmuştur. Yazı dili bir kavmin kültür dili, edebiyat dili olduğu için ona edebî dil de denir (Ergin, 1993:9).

¹ DİLBEN Talha, Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri), (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

² ÇABUK Eren, Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (133a-264a) (Giriş, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri), (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

Bir dilin tarih boyunca durumunun incelenmesi demek o dilin yazılı dönem içindeki değişmelerinin, gelişmelerinin ortaya konması demektir. Bu doğrultuda Türk dili VI. yüzyıl itibariyle yazılı metinler aracılığıyla takip edilmeye başlanmıştır.

VI.-XI. yüzyıllar arası dönemi kapsayan Eski Türkçe devri ile Türk dilini yazılı metinler üzerindeki takip edilen ilk devresi de başlamıştır. Bu devreyi Göktürk ve Uygur dönemleri oluşturmaktadır. Bu iki dönem dışından Ahmet Caferoğlu Türk Dili Tarihi adlı eserinde bu devreye Eski Kırgızcanın da eklenebileceğini ifade etmektedir (Caferoğlu, 1984:53). Eski Türkçenin ilk devresi olan Göktürk dönemi eserlerindeki işlenmiş, yüksek edebî dile baktığımızda yazılı metinlerin daha önceki tarihlerde de varlığının söz konusu olduğu görülmekle beraber önceki dönemlere ışık tutacak yazılı metinlere ulaşamamıştır.

Türklerin X. yüzyılda İslamiyet'i geniş kitleler halinde kabulünden önce İslam medeniyeti ile siyasi, askeri ve ticari yakınlaşmaları bulunmaktaydılar. Türk ve İslam dünyasının en ileri yakınlaşması 751 yılında Çin-Abbasi devletleri arasındaki Talas Savaşı ile meydana gelmiştir. Abbasilerin yanında yer alan Karluklar, Türk medeniyetinin kitleler halinde İslam dairesine girmesine de zemin hazırlamış oldular.

Türklerin İslamiyet'i benimsemesinin ardından Türkçe de yeni bir döneme girmiştir. Bu döneme Orta Türkçe dönemi denmektedir. 940 yılında Karahanlı hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i resmen devlet dini olarak kabul etmesiyle ilk Müslüman Türk devleti kurulmuş oldu. Karahanlılar önce Kaşgar, Balasagun ve Yedisu bölgelerinde kurulup sonra Fergana ve Maverâünnehir şehirlerini de ele geçirerek Türkleştirdiler. Böylece bu devletin sınırları içerisinde Eski Türkçe yazı dilinden gelişen ve Hakaniye Türkçesi veya Karahanlı Türkçesi diye adlandırılan yazı dili ile İslâmî bir Türk edebiyatı oluşmaya başladı (Özkan, 2006:79).

Birbirine komşu olan Karahanlı ve Uygur devletleri farklı dinlere inanmaktaydı. Bu sebeple zaman zaman çatışmalar yaşanmakla beraber bu iki halk aynı dili konuşmaktaydılar. Ayrıca İslamiyet ile yeni bir kültür dairesine girmekle beraber, eski kültür izlerini de devam ettirmekteydiler. Bu bakımdan Karahanlı edebî dili, Uygur yazı dili geleneğinin İslâm kültürü ile beslenmesinden meydana gelmiş bir yazı dili karakteri taşımaktaydı (Özkan, 2006:79).

Orta Türkçenin “Müşterek Orta Asya Türkçesi” diye adlandırıldığı bu dönemde, yeni Türk şivelerinin teşekkül etmiş olduğu anlaşılmakla birlikte, yazı dili olarak henüz bir dil kullanılmaktadır ve bu da Hakaniye Türkçesi olarak kabul edilmektedir. Ancak XI. yüzyılda teşekkül etmeye başlayan bu şiveler, Türk milletinin batıya doğru göçleri ve farklı coğrafi bölgelere yayılmalarıyla XIII. yüzyıldan itibaren belirli şive farkları gösteren yazı dilleri halinde oluşmaya başladı (Özkan, 1995: 22). Oğuz Türkleri de kendi yazı dillerini oluşturan boylardan birisidir.

XI. yüzyıl Karahanlı devletinin Hakaniye Türkçesine karşı, Kaşgarlı’nın zikrettiği ikinci edebî Türkçe, Oğuz şivesidir. Bu iki esas şive arasındaki farkı daha fazla tebarüz ettirmek için o, bazan Oğuz Türkçesine karşılık olmak üzere Hakaniye Türkçesi ile beraber, ayrıca bir de umumî bir Türk dili tâbirini kullanmıştır. Meselâ Divan’ın birkaç yerinde, bazı şiveler arasında karşılaştırmalar yapılırken herhangi bir münasebetle “Türklerin böyle, Oğuzların ise şöyle” dedikleri şeklinde bir sarahat vardır (Caferoğlu, 1984:42).

Oğuzlar VI. yüzyıldan itibaren kurulan tüm devletler içinde varlıklarını sürdürmekle beraber siyasi olarak bağımsızlıklarına kavuşamadıkları için müstakil bir yazı dili de oluşturamadılar. Oğuzların müstakil bir yazı dili oluşturması XIII. yüzyıl itibariyle Eski Anadolu Türkçesi devresiyle mümkün olmuştur.

Bugün yaygın bir terim olarak kullandığımız Eski Anadolu Türkçesinin karşılığı olarak Altosmanische ve Eski Türkiye Türkçesi terimleri de ileri sürülmüştür. Altosmanische terimi Osmanlılardan önceki dönemi de içine aldığı için bırakılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi terimine karşılık bu yazı dilinin Anadolu sahası dışında da kullanıldığını göz önünde tutanlar için Eski Türkiye Türkçesi terimi daha tercih edilen bir terim olmuştur. Bugün en fazla kullanılan terim, Eski Anadolu Türkçesi terimidir (Şahin, 2015: 15).

Eski Anadolu Türkçesi kendi içinde üç alt döneme ayrılmaktadır. Bunlar A) Selçuklu dönemi Türkçesi, B) Anadolu Beylikleri Türkçesi, C) Osmanlı Türkçesine geçiş dönemi Türkçeleridir (Korkmaz, 2013: 81).

Batı Türkçesinin müstakil bir yazı dili oluşturmasıyla karşımıza “karışık dilli eserler” meselesi çıkmaktadır. Geçiş döneminde kaleme alınan Âlî’nin Kıssa-i Yûsuf’u,

Kitâb-ı Güzîde gibi eserler Karahanlı Türkçesinden Eski Anadolu Türkçesine geçiş evresinin karışık dil özelliği gösterdiği fikrinin ortaya atılmasına sebep olmuştur.

Eski Anadolu Türkçesi XIII. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür. XVI. yüzyıldan itibaren yerini Osmanlı Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesine bırakmıştır. Eski Anadolu Türkçesi yabancı unsurlar bakımından Batı Türkçesinin en temiz devresidir. Bu devirde Türkçeye Arapça ve Farsça unsurlar girmeye başlamıştır. Fakat bunlar yoğun değildir (Aksan, 1996: 120).

1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân hakkında kaynaklarda yeterli bilgi mevcut değildir. Yaşamının büyük bir bölümünü eserinde de adını çokça andığı Gelibolu şehrinde geçirmiştir. Ahmed-i Bîcân II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet dönemlerinde yaşamıştır. Muhammediye adlı manzum eseriyle tanınan Yazıcıoğlu Mehmed'in (ö. 855/1451) kardeşidir. Babaları Yazıcı Sâlih'tir.

“elḥamdülillāh ki ḥaḡ te‘ālā miskīn aḥmed-i bî-cân'ı deniz kenārında ġāziler şehri gelibolu'da yaratdı”³ ibaresinden hareketle Ahmed-i Bîcân'ın Gelibolu'da doğduğu ifade edilebilir. Ahmed-i Bîcân'ın ifadesiyle doğduğu yer hakkında çıkarımda bulunabilsek de doğduğu tarih hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân eserlerinde açıkça ismini belirtmektedir. Bununla birlikte bîcân lakabını alışı menkabevî bir çerçevede anlatılmaktadır. Rivâyete göre gençliğinde ıyş u işrete meyyâl olan Yazıcıoğlu Ahmed daha sonraları bütün bunlardan vazgeçmiş, ağabeyinin deniz kenarında bulunan halvethânesine bitişik bir halvethâne yaptırmış, kendini riyâzete vererek az yiyip, az konuşup, az uyuyarak günlerini burada geçirmiştir. Bu sebeple kendisinde zayıflık hâsıl olup “Bîcân” lâkabını aldığı söylenmektedir. Envârü'l-Âşıkîn adlı eserinde de “belki kendüzini belâ mancılığına kıya

³ Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân, Envârü'l-Âşıkîn, Hacı Selim Ağa 467, 295b

ve ẓazā denizine ata ve hīc şonın endīşe kılmaya ve hem cānından üşenmeye cānān için bī-cān ola” diyerek lakabına vurgu yaptığı düşünülebilir.⁴

Ahmed-i Bîcân’ın eğitimi ile ilgili kaynaklarda ve kendi eserlerinde kesin bilgi bulunmamaktadır. İlk eğitimini babasından aldığı muhtemeldir. Eserleri incelendiğinde çok iyi bir eğitim aldığı görülmektedir.

Ahmed-i Bîcân’ın ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Babasının Şemsiyye’sini yine aynı adla 870 (1466) tarihinde nesre çevirdiğini doğru kabul edersek en erken zikredilen tarihte veya müteakip yıllarda ölmüş olmalıdır. Bu yüzden 1455 yılını veya gösterilen başka tarihleri doğru kabul etmemek gerekir. Mezarı, eskiden Yazıcıoğlu Mezarlığı adını taşıdığı halde günümüzde aynı isimle park haline getirilmiş olan yerde, ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed’in kabrinin takriben 150 adım ilerisindedir. Evliya Çelebi’nin ihtiyatla naklettiği, Ahmed Bîcân’ın mezarının Sofya’da olduğu iddiası (Seyahatnâme, V, 232) veya yine E. Hakkı Ayverdi’nin Gelibolu’da, içinde iki lahit bulunan kapalı türbeyi ona ait göstermesi (Osmanlı Mimârîsi, s. 493 vd.) yanlıştır. Ayrıca kabrin biraz aşağısında İstanbul yolu kenarında, biri 807 (1404) ve diğeri daha sonraki yıllara ait iki kitâbesi olan Yazıcıoğlu Çeşmesi bulunmaktadır. Bu çeşmenin ilk kitâbesi ve muhtemelen kurna taşı eski olup diğer kısımları yakın devirlerde inşa edilmiştir.⁵ Bugün mescidin ve türbenin bulunduğu yerleşim yeri Yazıcızade Mahallesi olarak adlandırılmaktadır.

1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân’ın Eserleri

1.4.1. Envârü’l-Âşıkîn

Dinî ve ahlaki konular etrafında oluşan bu eser Eski Anadolu Türkçesi döneminde gayet sade ve anlaşılır bir dil ile kaleme alınmıştır. Bu sebeple olacak ki yazıldığı dönemden itibaren geniş kitleler tarafından okunan ve sevilen bir eser olmuştur. Eser temelde ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed Eefendi’nin Arapça olarak yazdığı Megâribü’z-Zamân adlı eserin Türkçeye yapılmış bir çevirisidir.

⁴ UĞUR Abdullah, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi Ve Envârü’l-Âşıkîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin), (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019, s. 8.

⁵ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [AHMED BÎCAN - TDV İslâm Ansiklopedisi](http://AHMED.BICAN-TDV.Islam.Ansiklopedisi) (islamansiklopedisi.org.tr), 2021.

1.4.1.1 Eserin Yazılış Sebebi

Eserin *sebeb-i te'lif-i kitāb* bölümünde üç amaç için yazıldığı aktarılmaktadır. İlk telif sebebi “(9) *işbu kitābı cem eyledi şunuñ üzerine ki cemī-i āriflerüñ gāyetidür ve vāşıl-* (10) *-laruñ nihāyetidür el-ḥamdü li'llāhi ki işbu kitābı gelibolıda tamām oldı muḥammed-i muştafā-* (11) *-nuñ a'lā devletinde ilāhī anı ālemlere rahmet kıldıuñ anuñ kemāli ḥaqqı-y-içün beni anuñ* (12) *şefā'atinden maḥrūm kılma ve beni anuñ na'lini tozına bağışlaya ve daḥı cemī-i ehl-i* (13) *īmān-ile benüm aşlumu ve fer'ūmi anuñ katında muḥarreb eyle...*” (Pertev Paşa, vr. 2b). ifadeleriyle dile getirilmiştir. Bu doğrultuda eserin ik yazılış amacı peygamberin şefaatine nail olma isteğidir.

Ahmed-i Bîcân eserin yazılışının ikinci sebebini ise ağabeyine bağlamaktadır. Ağabeyi ile arasında geçen bir konuşmada Ahmed-i Bîcân ağabeyine dünyanın gelip geçiciliğinden bahsetmekte ve bu sebeple bir eser yazmasını tavsiye etmektedir. Ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed bunun üzerine “Megâribü'z-zaman” adlı eseri Arapça olarak kaleme almıştır. Eseri yazdıktan sonra ise Yazıcıoğlu Mehmed kardeşinden, eserin daha fazla insana fayda sağlaması için Türkçeye çevirmesini söyler ve Ahmed-i Bîcân bu sebeple eseri kaleme alır. Eserde ikinci sebebi şu şekilde ifade edilmektedir:

(13) *...ikinci sebeb oldur ki* (14) *benüm bir kardaşum var-idi ālim ve ārif fāzıl ve kāmil tañrınıuñ ḥāşı ve erenler* (15) *serveri idi ve daḥı cihānuñ kuṭbı şeyḥ-i ḥācı bayramuñ sırrı idi ve dāyim ben* [3a] (1) *miskīn ve dervīş aḥmed bî-cān aña aydurdı kim dünyānuñ beḳası yok ve rûzigāruñ* (2) *vefāası yok bir yādigār düzüñ ki ālemlerde okunsun benüm sözüüm-ile ol-daḥı* (3) *meḡāribü'z-zamān adlu bir kitāb düzdi ālemlerde 14 ne-deñlü zāhir ve bâtın* (4) *tefsīr var-ise el- ḥāşıl on iki ilmüñ ḥāşılın bir yire cem eyledi...* (Pertev Paşa, vr. 2b-3a).

Eserin üçüncü yazılış amacı ise şu şekilde ifade edilmektedir:

...üçüncü sebeb-i te'lif-i kitāb (15) *oldur ki ehlu'llāhdan bir cemā'at baña ayıtdılar işbu zamānda cehl ve taklīd iñen çok oldı* [4a] (1) *ba'zısı havāya meşḡul olmaḳ-ile ben müteşerri 'ven dir ve ba'zısı gayra meşḡul* (2) *muḥakḳıken dir pes vardılar şerī'at ve ḥaḳāḳat hüccetini terk eyleyüp dīni ve mezhebi* (3) *temiz eylemediler ve ayıtdılar... pes kendüler azdılar ve ḥalkı* (4) *daḥı tarīḳ-i ḥaḳdan azıtdılar 15 ve taḥayyülāt-ile ḥaḳāyıkdan maḥrūm oldılar pes eyle gerek-* (5) *-dür ki bir kitāb düzile anda aḥvāl-i enbiyā ve aḥkām-*

ı şer üzerine āhiri beyān ola (6) ve ḥakāyıkūñ ve kazānuñ bāṭını muḥakkaḳ ola şunuñ üzerine ki urefā-i muḥakkiḳīñ keşf (7) eylediler taḥkīkāt-ile... (Pertev Paşa, vr. 3b-4a).

Ahmed-i Bîcân'a cemaatten birtakım kişiler zamane insanların ve din adamlarının doğru yoldan çıktığını, cahilliğin arttığını, düzenin bozulduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumların ortadan kalkması için peygamberlerin anlatıldığı, doğru yoldan bahsedildiği bir eserin yazılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu sebepten dolayı da Ahmed-i Bîcân Türkçe bir eser yazmak istediğini ifade etmiştir.

1.4.1.2 Eserin Yazılış Yeri ve Yazılış Tarihi

Eserin telif tarihi “tārīḥ -i kitāb” bölümünde eserin telif edildiği zaman bildirilmiştir:

[395] (15)...işbu kitāb şol zamānda sulṭān [395b] (1) ibni sulṭān sulṭān gāzī murād ḥān engürüs beginüñ başını kesüb mışır (2) sulṭānına göndermişdi sekiz yüz elli yılında andan soñra sulṭān muḥammed ḥān pādişāh (3) olıcaḳ kitāb gelibolıda tamām oldı sekiz yüz elli biş yılında muḥarremüñ evvelinde... (Pertev Paşa, vr. 395a-395b).

Eserde de bildirildiği üzere Envârü'l-Âşıkîn 850 (1446/1447) yılında yazılmaya başlanmış ve 855 yılının Muharrem ayının birinde (3 Şubat 1451) tamamlanmıştır.

1.4.1.3 Eserin Konusu

Envârü'l-Âşıkîn temelde beş bölümden oluşmaktadır. Bölümleri ve bölüm başlıkları Megâribü'z-Zamân ile aynıdır. Eserin beş bölümden oluşmasının beş vakit namaza işaret ettiğini ifade edenler olsa da çalışmamıza konu olan Pertev Paşa nüshasında böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 2033 numarada kayıtlı 17 938/1532 tarihli nüshada da geçen bu bilginin müstensihler tarafından esere sonradan eklenmiş olduğu anlaşılmaktadır (Uğur, 2019: 41). Eserde bāb adı verilen ana bölümler fasıllara, fasıllar da meb 'as adı verilen alt bölümlere ayrılmıştır (Uzun, 1995: 258).

Eserin ilk bölümü olan “el-bābü'l-evvelü fī tertibi'l-mevcūdāti ve'n-nizāmi”de varlıkların tertibi ve düzeni hakkında bilgiler mevcuttur. Tasavvuf düşüncesi etrafında oluşan bu bölümde İslam alimlerinin görüşlerine de yer verilmiştir.

Eserin en hacimli bölümü olan ikinci bölümü “*el-bābü’s- şānī fī ḥuṭābāti’llāhi te’ālā ma’a’l-enbiyā’i’l-iẓāmi*” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Hz. Adem’den başlayarak hemen hemen tüm peygamberlerden bahsedilmektedir. Peygamberlerin mucizeleri, vahiy konusu, peygamberlerin karşılaştıkları zorluklar gibi konular ve peygamberlerin hayatındaki önemli olaylar ele alınmıştır. Bölümün içinde en hacimli konu Hz. Muhammed’in siyeridir. Hz. Peygamber’in siyerinin yanında kızı, torunları ve dört halifeden de bahsedilmiştir.

Eserin üçüncü bölümü olan “*el-bābü’s- şālīsü fī’l-melāiketi’l-kirāmi*” başlıklı bölümde dört büyük melek ile beraber diğer meleklerden ve üçler, beşler, yediler, kırklar, abdallar gibi ermiş topluluklardan bahsedilmiştir.

Kıyamet günü ile ilgili bilgilerle başlayan bölümde itikadî ve amelî hükümler, ibadetler, dua, tövbe gibi konular ele alınmıştır. “*el-bābü’r-rābi’ü fī ḥiṭābātillāhi te’ālā yevme’l-kıyāmeti*” başlığını taşımaktadır.

Beşinci bölüm olan “*el-bābü’l-hāmisü fī kelimātillāhi te’ālā fī a’lā’e’l-makāmi*” da cennet, a’raf, Allah’ın görülmesi, cennet nimetleri ve cennet ehlinin durumu, şehitlerin cennetteki mertebeleri, cehennem ve günahkârların hâli gibi konular ele alınmıştır (Uzun, 1995: 259).

1.4.1.4. Nüshaları

Geniş bir halk kitlesi tarafından benimsenen ve severek okunan, takip edilen eserin kütüphanelerde mevcut olan 144 nüshası Abdullah Uğur’un yapmış olduğu çalışma sonrası ortaya konulmuştur. Kütüphanelerde mevcut olan nüshalar dışında kişisel kitaplıklarda da esere ait nüshaların bulunması kuvvetle muhtemeldir.

Eserin bilinen en eski nüshası tez çalışmamıza da kaynaklık eden Pertev Paşa nüshasıdır. Pertev Paşa nüshası 397 varaktan oluşmaktadır. Her varak genelde 15 satırdan meydana gelmiştir. Çerçeve içerisinde yer alan metin harekeli nesih ile yazılmış olmakla beraber Arapça ibareler kırmızıdır. Nüsha, 00229M demirbaş numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesi’nin Pertev Paşa bölümünde yer almaktadır. Nüshanın son varığında eserin Pîri bin Ali bin Posal(?) tarafından 918 (1512) yılında Rebiü’l-evvel ayının ortasında salı günü yazıldığına dair istinsah kaydı bulunmaktadır.

Teze kaynaklık eden nüshanın yanında belli eksikliklerle karşılaşılma durumunda başvurmak için belirlenen Üsküdar Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi'nde 00467 demirbaş numarasıyla bulunan Hacı Selim Ağa nüshası 340 varaktan oluşmaktadır. Çerçevesi ve harekeli nesihle yazılan nüshada satır sayısı 18'dir. İstinsah kaydı bulunmamaktadır.

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât

Zekeriyâ b. Muhammed el-Kazvî'nin (ö. 682/1283) aynı addaki kozmografya, coğrafya ve biyolojiye dair Arapça eserinin hulâsa şeklinde ve serbest bir tercümesi olup 857 (1453) yılında Gelibolu'da tamamlanmıştır. Franz Taeschner ve İ. Hakkı Uzunçarşılı, '*Acâ'ibü'l-mahlûkât ve garâ'ibü'l-mevcûdât*'ın Ahmed Bîcan tarafından yapılan tercümesinin Osmanlı Türkleri'nde coğrafya ile ilgili ilk eser olduğunu söylerlerse de aynı eser, daha önce Rükneddin Ahmed adında bir zat tarafından Türkçe'ye tercüme edilip Çelebi Sultan Mehmed'e takdim edilmiştir. Yer yer tasavvufî ve didaktik hususiyeti de olan bu eser göklere, ay, güneş ve diğer gezegenlere, günlerin faziletlerine, ayların özelliklerine, denizlere, yedi iklime, dağlara, nehirlerle, maden ve mücevherlere, bitkilere, insana, hayvanlara dair olup daha çok bunların efsanevî ve acayip yönleri üzerinde durulmuştur (Çelebioğlu, 1989:50).

1.4.3. Dürr-i Mekkûn

On sekiz bin âleme işaret olarak on sekiz babdan meydana gelen bu eserde çeşitli âyet, hadis, temsil ve hikâyelerle dünyanın yaratılışı, bazı peygamberlerin ahvali ve kıyamet alâmetleri anlatılmıştır. Tek bir eserin tercümesi olmaktan çok bir derlemeye benzemektedir. Dinî, tasavvufî, didaktik ve efsanevî mahiyetteki bu eserin birinci babı göklerdeki acayıplıklar, melekler, arş, kürsî, cennet, cehennem, ay, güneş, yıldızlar; ikinci babı yerler ve yerlerde olan acayıplıklar, cehennem; üçüncü babı yeryüzü; dördüncü babı hendese ilmi ile iklimler, günler ve saatler; beşinci babı acayip dağlar; altıncı babı nehirler ve adalar; yedinci babı şehirler ve iklimleri; sekizinci babı mescidler ve manastırlar; dokuzuncu babı Süleyman peygamberin tahtı ve saltanatı; onuncu babı Belkıs'ın saltanatı

ve Süleyman peygamberle görüşmesi; on birinci babı ömürlerin takdiri; on ikinci babı hışımdan helâk olan yerler; on üçüncü babı otlar ve yemişler; on dördüncü babı sûretler ve bazı yerler; on beşinci babı sîmurg u anka; on altıncı babı cifr remizleri; on yedinci babı eşrât-ı sâat (kıyamet alâmetleri); on sekizinci babı halkın ve beylerin ahvali, işleri ve bazı uhrevî meseleler beyanındadır (Çelebioğlu, 1989: 50).

1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs

Kısaca Müntehâ olarak tanınan bu eser, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *Fuṣūṣü'l-ḥikem*'inin Müeyyed Cendî şerhine, Yazıcıoğlu Mehmed'in *Müntehâ* adıyla yine Arapça olarak yazdığı şerhin Ahmed Bîcan tarafından yapılan Türkçe tercümesidir. Bazı nüshalara göre 857 (1453) veya 870 (1466) yılında Gelibolu'da tamamlanan eserde peygamber kıssalarından, dört halifeden, bazı evliya menâkıbından ve çeşitli tasavvufî konulardan bahsedilmektedir. Ahmed Bîcan eserinde yüz kişinin adını zikrettiğini, otuz peygamber, otuz velî, yirmi âlim ve yirmi akıllıdan bahsettiğini ve elli hikâye dercettiğini, *İştîlâhât-ı Şûfiyye*'den, *Tezkire-i Evliyâ*'dan, muhtelif tefsirlerden, İncil, Tevrat ve Kur'ân-ı Kerîm'den istifade ettiğini belirtir. Genel mahiyette sekiz kısma ayrılabilen eserin birinci kısmı tasavvufî olarak yaratılıştan, insan ve derecelerinden, âşık, ârif, vâkıf vb. ıstılahlarla çeşitli âlemlerden bahseden ve her birine “temhîd” adı verilen on dört bölümden meydana gelmektedir. İkinci kısım olarak alınabilecek bölüm, peygamberler fassından (fasl) teşekkül etmektedir ki asıl *Fuṣūṣü'l-ḥikem*'den tercüme edilen kısım burasıdır. Üçüncü kısımda rû'yetullah, vahiy sırları, Hz. Peygamber'in hicreti, Hz. Peygamber'in, Hz. Fâtıma'nın, dört halifenin, Hz. Hasan ve Hüseyin'in vefatları ve esmâ-i hüsnâ konu edilmiştir. “İştîlâhât-ı Şûfiyye” başlığını taşıyan dördüncü kısım, Kemâleddin Abdürrezzâk el-Kâşî'nin aynı adlı Arapça eserinden kısaltılarak tercüme edilmiştir. İttihad, bûdelâ, cem', cem'u'l-cem' gibi yüz yirmi dört civarında tasavvufî terimin izah ve tarifleri yapılmıştır. “Menâzilü's-sâirîn” başlığını taşıyan beşinci kısım da Hâce Abdullah-ı Ensârî el-Herevî'nin aynı isimli Arapça eserinden tercümedir. Bu kısımda bidâyet, ebvâb, muâmelât, ahlâk, usul... gibi on menzil, her menzilin de meselâ bidâyet menziline yakaza, tövbe, inâbe, muhasebe, tefekkür vb. olmak üzere on babı bulunmakta, böylece yüz on terim tasavvufî mahiyette ele alınmaktadır. Altıncı kısım Hz. Peygamber'in nübüvvetine, Kur'an, mi'rac, abdest, namaz, hicret, cuma, ezan, Kâbe, zekât, hac, ölüm... sırlarına dairdir. Yedinci kısımda

Habîb-i Acemî, İbrâhim b. Edhem, Bişr el-Hâfî, Bâyezîd-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî gibi evliyanın sözlerine yer verilmiştir. Sekizinci ve sonuncu kısım ise kıyamet alâmetlerine, cehennem ve cennete dairdir. Ebüssuûd sülâlesinden Bahâîzâde Dervîş el-Hâc Abdürrahîm-i Nakşibendî, Ahmed Bîcan'ın *Müntehâ*'sını beğenmeyerek yine aynı tercümeyle *Lübb-i Müntehâ-yı Fusûs* adıyla özetleyerek Türkçe'ye aktarmıştır (Çelebioğlu, 1989: 50-51).

1.4.5. Şemsiyye

Melhame veya *Bostânü'l-hakāyık* adıyla da anılan Ahmed Bîcan'ın bu eseri, babası Yazıcı Sâlih'in aynı adı taşıyan mesnevi tarzındaki manzumesinin nesre çevrilmiş şeklidir. Astroloji, astronomi ve meteoroloji ile ilgili ve yer yer orijinalindeki bazı beyitleri de ihtiva eden eser 870 (1466) yılında tamamlanmıştır. Yılın on iki ayı itibariyle on iki babda her ayın yirmi beş nişanı üzerinde durulur. Her ayın ilk ve diğer günlerinde, güneş veya ay tutulduğunda, güneş veya ay hâlelendiğinde, yeni ay, yıldız kayması, şimşek görüldüğünde, fazla yağmur, dolu, kurbağa yağdığına, zelzele vb. şeyler olduğunda, bazan “Rum iklimi”, “Acem diyarı” diye yer belirtilerek bilhassa kıtlık, bolluk, ucuzluk, pahalılık, barış, savaş, hastalık, sağlık gibi şeylerden hangilerinin meydana geleceğine işaret edilir (Çelebioğlu, 1989: 51).

1.4.6. Cevâhirname

Ahmed Bîcan'ın bilinen tek manzumesidir. Kırk beyit civarındaki bu mesnevide yakut, elmas, zümrüt, firûze, akik gibi mücevherlerin daha çok tıbbî yönden tedavi ve tesirleriyle ilgili özellikleri konu edilmiştir (Çelebioğlu, 1989: 51).

1.5 Çalışmada İzlenilen Yöntem

Envârü'l-Âşıkîn adlı eser ile ilgili çeşitli kütüphaneler ve veri tabanları taranmıştır. Pek çok nüshası tespit edilen eserin, bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshası çalışma için temel alınmıştır. Çalışma beş ana bölüm etrafında oluşturulmuştur. Eserin 264b-396b arasındaki varakları çalışmamız dahilindedir.

Metin Latin alfabesine yaygın transkripsiyon sistemi ile aktarılmıştır. Varakların ön yüzü a arka yüzü b olarak adlandırılmış ve satır numaraları parantez içinde rakamlarla verilmiştir. Metnin orijinalinde bulunmaması sebebiyle noktalama işaretleri ve büyük harf kullanılmamıştır. Eser, bölüm ve kişi adlarıyla beraber Arapça ibareler kalın olarak yazılmıştır.

Ayet, hadis, dua gibi Arapça ibareler Pertev Paşa nüshasından olduğu gibi alınarak bunların dipnotta anlamları verilmiştir. Aynı satırda tamamlanmayarak bölünen kelimelerin gösteriminde, ayrı yazılması gerekirken bitişik yazılan sözcük edat ve bağlaçların gösteriminde (-) çizgi kullanılmıştır.

Esas alınan Pertev Paşa nüshasında eksik görülen yerlerde Hacı Selim Ağa nüshasından faydalanılmıştır. İlave yapılan bölümler dipnotta belirtilmiştir.

Çalışmamıza konu olan bölümde 4 adet görsel mevcuttur. Bunlar metnin akışında olduğu gibi verilerek Latin alfabesine aktarılmış halleri “Ekler” bölümünde sunulmuştur.

2. SES BİLGİSİ

2.1. ÜNLÜLER

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinin imlasından tespit edilebilen ünlüler a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlüleridir. Bu ünlülerin dışında bir de kapalı e'nin varlığından söz edilse de varlığı kabul edilen bu ünlünün söz konusu imla nedeniyle tespiti mümkün değildir. (Şahin, 2015: 41). *Kapalı e* ünlüsünün tespit edilememesi sebebiyle bazı araştırmacılar çalışmalarında bu sese yer vermemektedir.

2.1.1. Ünlü Değişmeleri

Türkçede dilin tarihi seyrine baktığımızda eklerde ve köklerde ünlü değişimlerine rastlamaktayız. Bu durumun hangi sebeplere bağlı olduğu tespit edilememekle beraber Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de bu değişime rastlanmaktadır.

2.1.1.1. i/e değişmesi

Araştırma konusu Türk dili olduğunda önemli tartışma alanlarından biri *kapalı e* sesinin varlığı meselesidir. İmlada ayrı bir işaretle gösterilmemiş olması sebebiyle bazı araştırmacılar kapalı e ile ilgili konulara çalışmalarında yer vermemektedir. Fakat bugün *kapalı e* Anadolu ağızlarında özellikle ilk hecede kendini göstermektedir: bél,yél, géce gibi.

Bugün Türkiye Türkçesinde e harfi ile yazılan pek çok kelime Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde i harfi ile yazılmıştır. Bu sebeple Sir G. Clauson gibi araştırmacılar *kapalı e* ünlüsünü de Türkçenin ünlü sesleri arasında değerlendirirler. Araştırmacıların bir kısmı ise metinlerde *kapalı e* sesinin metinlerde ayrı bir işaretle gösterilmemesi sebebiyle okuma çalışmalarının yazıya bağlı kalınarak *i* şeklinde okunmasını tercih etmişlerdir (Korkmaz, 1973: 100).

Teze konu olan metni incelerken *kapalı e* sesinin ayrı bir harfle gösterilmemesi sebebiyle metnin imlasına sadık kalmak adına *i* şeklinde okunması uygun görüldü.

gice “gece” 269b/6, 271b/1; gice-si “gecesi” 271a/1, 289a/1; di- “de-” 310b/8, 266b/1; yig “yeg” 267a/10, 387b/7; vir- “ver-” 277a/9, 337a/4; yıl “yel” 343b/6, 362a/9; iriş- “eriş-” 376a/12, 394b/1; biş “beş” 395b/3, 267a/5; girü “geri” 396a/11, 279a/1 yitmiş “yetmiş” 279a/11, 316b/10; ırte “erte” 277b/5, 308b/10.

2.1.1.2. i/ü, ı/u değişmeleri

Eski Türkçede ek sonlarında bulunan -g/-ğ ünsüzleri ve çok heceli kelimelerin sonunda bulunan -g/-ğ ünsüzlerinin Oğuz Grubu dillerinde zamanla eridiği görülmektedir. Söz konusu eklerde ve hecelerde geriye kalan ünlü de yuvarlaklaşma eğilimindedir. (Korkmaz, 1973: 77)

ķamu < ķamuğ “bütün” 315a/8, 379b/6

şaru < şaruğ “sarı” 334a/10, 363a/7, 363b/4

ķapu < ķapığ “kapı” 367a/14, 376b/3, 294b/7

ayru < adrığ “ayrı” 265b/13, 366a/2

2.1.1.3. ö/e değişmesi

Söz konusu değişim metinde sınırlı olarak bulunmakla birlikte sadece birkaç kısımda “öyle” kelimesi “eyle” olarak yazılmıştır.

eyle “öyle” 291a/10, 291a/14, 300a/11, 304b/11, 310a/1, 352a/2, 391a/1, 395a/4

2.1.2. Ünlü Uyumu

2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Kelime içindeki ünlüleri ince (ön) ve kalın (art) sıraya göre ayarlayan uyum olan damak uyumu Eski Türkçeden beri gelişmiş bir şekilde görülmektedir (Şahin, 2015: 42) Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de bu uyum çok kuvvetlidir. Öyle ki bu gün Türkiye Türkçesinde uyuma aykırı olan -ki aitlek eki ile imlâda bitişik yazılan ile de uyuma girmektedir. İncelediğimiz metinde de bu uyum büyük oranda korunmaktadır.

savt-ıla 380a/14

ķapusındağı 376b/8

yāķūt-ıla 381a/1

var-ıdı 394b/4

burnundağı 317b/1

tutar-ıdı 276a/14

alnındağı 323b/1

vār-ısa 296a/2

uçmaķdağı 364a/14

yoğ-ısa 327b/13

-iken zarf fiil eki Eski Anadolu Türkçesinde de günümüzdeki gibi uyum dışında kalmaktadır. Metnimizde de söz konusu ek uyum dışıdır.

dünyāda-iken 347b/13, pādīshāh-iken 314b/14

2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Kalınlık-incelik uyumu Eski Türkçe devrinden beri istikrarlı ve çok kuvvetli bir şekilde varlığını sürdürmesine karşın, dil içerisinde düzlük-yuvarlaklık uyumu çok gelişmemiştir. Öyle ki oldukça geç başlayan ve son derece yavaş gelişim gösteren bu uyumun Eski Türkçe devrinden Eski Anadolu Türkçesine gelindiğinde meydana gelen bazı ses değişimleri sebebiyle daha da bozulduğu görülmektedir (Korkmaz, 1973: 79).

Söz konusu uyumsuzluk dil içerisinde kökte ve eklerde olmak üzere iki şekilde kendisini gösterir.

2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde kelime köklerinde görülen uyumsuzluğun temel nedeni bu köklerin Eski Türkçede de yuvarlak olması ve bu özelliklerinin bu devrede de devam etmesidir.

eyü 388a/5

altun 367a/9

degül 281b/7

berü 391b/8

kendü 390b/9

yılduz 319b/12

incü 392a/12

Bir diğer uyumsuzluk ise dudak ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelen yuvarlaklaşmalar sebebiyle görülmektedir.

bilezük 390a/12, demür 357a/4, kirpük 379a/13

Son olarak Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerde bulunan g/ğ ünsüzlerinin Batı Türkçesine geçerken düşmesi sonucu oluşan yuvarlaklaşmadır.

şaru < şarığ “sarı” 334a/10, 363a/7, 363b/4

kapu < kapığ “kapı” 367a/14, 376b/3, 294b/7

ayru < adrıg “ayrı” 265b/13, 366a/2

aru < arığ “temiz” 364a/10, 365b/11

Bununla beraber metinde g/ğ ünsüzünün düştüğü halde yuvarlaklaşmaya uğramayan kelimeler de vardır.

çeri < çerig “asker” 282a/4

katı < katığ “çok, sert” 376a/12

diri < dirig “diri” 269a/2

2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk

Eski Anadolu Türkçesinin genelinde olduğu gibi tez konusu metinde bulunun eklerde de dudak benzeşmesine aykırı çok fazla örnek vardır. Bu aykırılıkların bir bölümü eklerin ilk ortaya çıktığı şekliyle kullanılmaya devam ettirilmesinden kaynaklanırken bir bölümü ise dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan ünlüleri yuvarlaklaştırması sebebiyle oluşmuştur (Özkan, 1995: 94). Bu iki aykırılık durumuna göre konuyu yuvarlak ünlü taşıyan ekler ve düz ünlü taşıyan ekler olarak iki başlık altında incelemek doğru olacaktır.

2.1.2.2.2.1 Yuvarlak Ünlü Taşıyanlar

Eski Anadolu Türkçesinde karakteristik olarak bulunan yuvarlaklaşma eğilimi metnimizde de kendisini göstermektedir. Bunların bir kısmı asli olarak yuvarlakken bir kısmı ise sonradan yuvarlaklaşmıştır. Metinden hareketle inceleyecek olursak söz konusu ekler şunlardır:

Zarf-fiil eki -up/-üp: Eski Anadolu Türkçesinde bulunan ve daima uyum dışı olan eklerden biridir.

dökedüp 303b/15,

virüp 362b/8,

dürişüp 307b/14,

yetüp 265a/4.

eyleyüp 311a/11,

Sıfat-fül eki -duḡ/-dük: Eski Türkçeden beri yuvarlak olarak kullanılmaya devam etmiştir.

girdügi 321a/12

didügi 370b/6

yürüdügi 323a/5

eyledügi 389b/11

Bu örneklerin yanında ekin düz kullanıldığı birkaç yer de mevcuttur.

virdigi 372a/14

didikleri 302b/9

Fülden fül (faktitif) eki -dur/-dür, -ur/-ür, -ḡur/-ḡür: Eski Anadolu Türkçesinin genelinde ek daima yuvarlaktır. Bu durum metnimizde de kendini göstermektedir.

irişdürdi 334a/12

bildürdi 277a/9

öldürdiler 334b/2

Emir eki -sun/-sün, -sunlar/-sünler: Eski Türkçede olduğu olduğu gibi bu dönem metinlerinde de bu ekler yuvarlak olarak görülmektedir.

bırakmasun 279b/14

varsunlar 343b/12

olmasunlar 339b/14

olsunlar 361b/7

Ek metinde düzleşmiş haliyle de kullanılmıştır.

eylesinler 354a/7

olasın 296a/5

Fülden isim yapma eki -ḡu/ḡü, ḡu/kü: Söz konusu ek uyumu daima bozmaktadır.

uyḡu < udı-ḡu > 366b/15

sevgülü 282a/10

Bildirme eki -dur/-dür, -durur: Ekleşmiş ve ekleşmemiş şekilleri beraber kullanılan ekin zamanla ekleştiğini metinlerde görmekteyiz. Ekin kullanımı sürekli yuvarlaktır.

ḡarfdür 285a/7

‘arşdadur 283b/8

deñizdedür 287b/8

maḡrūmdur 285a/10

elindedür 389b/1

İyelik Ekleri: Eski Türkçe döneminde eklendiği kelimeye göre uyuma girebilen bu ek (Korkmaz, 1973: 109), Eski Anadolu Türkçesinde dudak ünsüzleri nedeniyle sürekli yuvarlak kullanılmıştır.

Teklik 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri sürekli yuvarlaktır. Bununla beraber çokluk 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri de genellikle uyum dışı kalarak yuvarlak kullanılmıştır.

oğlarumı 284a/5,	külum 341a/14,
ķullarum 308a/2,	(senin) oğlanlaruñ 348b/6,
kelāmumı 333a/14,	fażluñuz 346b/9,
günāhum 335b/8,	yoluña 340b/11
tā‘atum 339b/5,	

Çokluk 1. şahıs iyelik eki Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde olduğu gibi metnimiz içinde de uyuma girdiği görülmektedir.

imānımız 289b/14	tañrımız 326a/6

İlgi hâli eki -uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ: Eski Türkçe döneminde sadece yuvarlak bir köke veya gövdeye geldiğinde yuvarlak olan bu ek Eski Anadolu Türkçesinde sürekli olarak yuvarlak yazılmıştır.

gögüñ firışteleri 326a/14	iblisüñ boynından 331b/7
‘alīnüñ katında 327a/14	kāfirlerüñ gözleri 332a/1

İsimden isim yapma eki -lu/-lü: Eski Türkçede düz ve yuvarlak şekilleri birlikte kullanılan bu ek Eski Anadolu Türkçesinde sadece yuvarlak olarak kullanılmıştır. Bu ekin olumsuzu olan –suz/-süz de –lu/-lü ekinin etkisiyle yuvarlaklaşmıştır.

gizlü 347a/6	sebebsüz 267a/7
gözlü 351a/15	vaķitsüz 305b/2
şüretlü 367a/8	tevbesüz 329b/2
niteliksüz 370a/9	

Görülen geçmiş zaman eki: Görülen geçmiş zaman ekinin 3. şahıs çekimi daima düz ünlü ile yazılmaktadır. 1. şahısta gözlemlenen yuvarlaklaşmanın dudak ünsüzü sebebiyle olduğu anlaşılmaktadır (Özkan, 1995: 96).

ışmarladum 333a/13

yarlığadum 275b/3

bağışladum 334b/9

urmadum 322b/8

kıldum 269a/8

Aynı şekilde 2. teklik ve 2. çokluk ekleri de sürekli yuvarlak kullanılmıştır.

şorduñ 342b/15

utanmaduñ 341a/12

tırurduñuz 333a/9

eylemeduñuz 341b/14

buyurduñ 334b/2

ileduñ 345b/14

1. teklik şahısta olduğu gibi 1. çokluk şahıs eki de sürekli yuvarlak yazılmaktadır. Eski Türkçe döneminden beri yuvarlak ünlü bulunduran -duk, -dük isim-fiil ekine benzetilerek yuvarlaklaştığı kabul görmektedir (Tulum, 1968: 74)

taparduk 361b/10

varduk 278a/2

otururduk 372a/10

okuduk 284b/9

Çokluk birinci şahıs bildirme eki -uz/-üz: Biz şahıs zamirinin ekleşmesiyle oluşan bu ekin kullanımı sınırlıdır.

gelenlerinüz 339a/9

Çokluk birinci şahıs eki (emir ve şartta) -vuz/-vüz: Biz zamirinden gelişerek oluşmuştur. b > v değişimine uğrayıp dudak ünsüzü sebebiyle yuvarlaklaşmıştır ve uyum dışında kalmıştır.

işitsevüz 345b/6

dilersevüz 367b/2

eyleyevüz 367a/12

eyleyevüz 370a/10

Çokluk birinci şahıs eki -uz/-üz: Biz şahıs zamirinin zaman içinde ekleşmesiyle meydana gelmiştir. Daima yuvarlak ünlü ile birlikte kullanılmaktadır.

uraruz 356b/15

şığınuruz 331a/10

oluruz 366a/4

varuruz 345b/11

utanuruz 375b/10

Çokluk birinci şahıs emir eki -alum/-elüm: Eski Anadolu Türkçesinde bu ek sürekli uyum dışında kalmıştır.

olalum 358a/8

idelüm 332b/2

ağlaşalum 376a/3

işleyelüm 358a/8

kılalum 317b/9

bildürelüm 367a/13

varalum 319b/14

yyielüm 371b/1

Çokluk ikinci şahıs emir eki -(u)ñ/-(ü)ñ: Metinde yuvarlak ünlülü kullanılan bu ek uyuma da girmemektedir.

binüñ 374a/5

bilüñ 392b/4

idüñ 374a/6

Geniş zaman eki -ur/-ür: Eski Türkçede umumi geniş zaman eki -ur, -ür' dü. Daha sonraları -ar, -er, -ır, -ir ve dönemin sonlarına doğru ortaya çıkan -r eki de bu dönemde kullanılan geniş zaman ekleridir. (Gabain, 1941: 112.) Eski Anadolu Türkçesi devrinde bu ek genel itibariyle yuvarlak kullanılmıştır.

virür 283a/1

yaturlar 336b/7

gelürler 283b/8

aydur 336b/15

girürler 302b/6

buyurur 344b/9

varurlar 303b/5

Zarf-fül eki -u/-ü: Söz konusu ek incelediğimiz metinde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de ekseriyetle uyuma aykırı varlık göstermiştir.

dileyü bilem 335b/6

İsimden isim yapma eki -cuğ/cük: Uyum dışı kalan eklerden biridir.

seyyidcük 267a/11

başmacuk 267a/13

nesnecük 270b/6, 345b/14

Füldenden isim yapma eki -u/-ü: Genel olarak uyuma aykırı bir kullanım söz konusudur.

korķu 267b/2,

koķu-yı 317a/9

ölü 283a/14

2.1.2.2.2 Düz Ünlü Taşıyanlar

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserlerde dudak uyumunu bozan sebeplerden biri de sadece düz ünlü ile kullanılan eklerden kaynaklanmaktadır. Bu ekler Eski Türkçe döneminden beri düz ünlülerini koruyan eklerdir. Söz konusu ekleri metin üzerinde şu başlıklar altında görebiliriz:

Yükleme hâli eki -ı/-i: Sürekli düz şekli ile kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi genelinde de kullanımı bu yöndedir.

günāhı 311b/10

namāzı 383a/9

uçmağı 348b/8

imānı 391a/5

incīli 373a/14

İyelik eki -ı/-i: İncelemiş olduğumuz metinde sürekli olarak uyuma aykırı bir şekilde düz olarak kullanılmıştır.

anuñ cilāsı 285b/10

haķ te‘ālānuñ ġāzīleri 301a/3

ķur‘ānuñ bātın edebleri 289b/2

dünyānuñ meşeli 307b/6

Soru eki -mı/-mi: Söz konusu ek incelenen metinde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi devrinde de düz olarak kullanılmıştır.

haber vireyin mi 273b/2

size gelmedi mi 308b/1

zıkr mı ... oķmak mı 290b/2

İsimden isim yapma eki -cı/ci: Ekin ünlüsü sürekli düz yazılmıştır.

yalancılar 311b/8

yiyciler 267b/1

da‘vācı 350b/8

gözcilik 282b/1

ḥaṭā idici 396a/11

İsimden isim yapma eki lık/lik: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ek genel olarak düz ünlü ile kullanılmaktadır. Bunun yanında yuvarlak kullanılan örnekler de mevcuttur.

dostlık 343b/4,

önegülik 268a/6,

çoklık 342a/15,

eyilük 366a/2,

yohsullık 373b/13,

tanukluk 297a/5,

ķullıkda 381a/14,

şusuzluk 333a/3

İsimden isim yapma eki -ncı/-nci: Sayılarda kullanılan bu ek sürekli düz ünlülü kullanılmaktadır.

ikinci 337b/14

bişinci 283a/4

dördinci 271a/5

onıncı 328b/3

Fülden isim yapma eki -ıcı/-ici: Eski Türkçe devrinde fiillerden, sıfat olarak kullanılan isimler yapan (-gucI) ekinden (Gabain, 2007: 79). Söz konusu ek Eski Anadolu Türkçesi devrinde sürekli düz ünlülü olarak kullanır.

eyleyici 290b/10

diñleyici 300a/10

alıcı 272b/2

-l-, -n-, -ş- fülden fiil yapma eklerindeki yardımcı ünlüler: Söz konusu ek de daima düz ünlü ile kullanılmıştır.

bilişse 273a/4

dinildi 340b/13

ķurtıla 309a/2

Görülen geçmiş zaman eki -dı/-di: Ekin yuvarlak olarak kullanıldığı durumlar olmasına rağmen 3. tekil şahısta ekseriyetle düz ünlülü kullanılmıştır.

buyurdı 333b/10

nāzil oldu 278b/5

oturdı 277a/3

ayıtdı 321b/6

bildürdü 277a/9

yaradıldı 322a/3

Öğrenilen geçmiş zaman eki -mı/-miş: 3. teklik şahısta öğrenilen geçmiş zaman eki de düz ünlülü olarak kullanılır.

cem' eylemiş 341a/4

dimiş 301b/13

olmuş 352b/7

mü'min degülmüş 308b/2

rahmet eylemiş 278a/5

Gelecek geçmiş zaman eki -ısar/-iser: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görülen ek incelediğimiz metinde de uyum dışı kullanılmıştır.

çıkısar 316a/13

olısar 349a/7

nidā eyleyiser 359b/9

Teklik 2. şahıs emir eki -ğıl/-gil: Söz konusu ek daima düz ünlü ile kullanılmıştır.

içürgil 360b/7

göndergil 348b/12

gidergil 376b/13

Teklik 2. şahıs bildirme eki -sın/-sin: Dönemin diğer metinlerinde olduğu gibi ek incelediğimiz metinde de düz ünlülü kullanılmıştır.

kimüñsin 383a/7

pādişāhsın 396a/12

girçeksın 265a/6

Teklik 1. şahıs eki -ın/-in: Daima düz ünlülü kullanılmıştır.

la'net iderin 267b/13

binerin 323a/13

istemezın 322b/5

isterin 329b/14

Teklik 2. şahıs eki -sın/-sin: Ek genellikle istek ve geniş zaman çekimlerinde mevcut olmakla beraber daima düz ünlü ile kullanılır.

bilürsin 334b/14

işlemezsin 355b/7

görürsin 291a/14

göresin 332a/9

şükr eylemezsin 306a/4

Çokluk 2. şahıs eki -sız/-siz: Ek genellikle istek ve geniş zaman çekimlerinde karşımıza çıkmaktadır.

göresiz 372a/12

melāmet idersiz 358a/6

istersiz 361a/12

yıkamayasız 331b/6

görürsüz 372a/11

Zarf-fiil eki -ıcağ/-icek : Uyum dışında kalan eklerdendir.

varıcak 272b/1

giricek 321a/2

isteyicek 378b/7

Zarf-fiil eki -ınca/-ince: z. Eski Türkçede -ğınça/-ginçe şeklinde olan bu ek Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliği olarak -g/-ğ seslerinin düşmesiyle -ınca/-ince şeklinde kullanılmıştır.

varınca 380b/11

ölmeyince 285b/7

çıkınca 274b/3

gelince 290b/9

2.1.3. Ünlü Türemesi

Ses özelliklerine veya birbirleri ile birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerle kelimenin ön, iç ve sonuna ünlü getirilmesi olayı (Korkmaz, 2007: 229) olarak ifade edilen ses türemesi Türk dilinin her devrinde meydana gelmiştir. Ünlü türemesi Türk dili açısından oldukça önemli bir ses hadisesidir. Kelime başında, ortasında ve sonunda olmak üzere 3 farklı şekilde karşımıza çıkan bu hadise dilde en az çaba ilkesi çerçevesinde söyleyiş kolaylığı sağlaması adına meydana gelmiştir. İncelediğimiz metinde çoğunlukla iç seste meydana gelen türemeler mevcuttur. Kelime başında ve sonunda meydana gelen türemeler görülmemektedir.

2.1.3.1 Kelime İçinde Ünlü Türemesi

İncelediğimiz metinde ünlü türemesi hadisesi ekseriyetle yabancı kökenli kelimelerde görülmektedir. Alıntı yapılan dillerdeki hece düzeni ile Türkçedeki kelimelerin hece düzenlerinin farklı olması sebebiyle alıntılanan kelimenin Türkçe söyleyişe uygun hale getirilmeleri için sıkça ünlü türemesi hadisesine başvurulmuştur.

naķıldür 271a/7

‘özür eyleye 348b/2

ķavim 341b/8

ķabır 301b/1

vaķıtsüz 305b/2

‘aķıllar 307b/10

ķükür 345b/6

ķayırları 380b/15

vakıtsüz 305b/2

ķavim 341b/8

nefisleri 377b/8

rūzigāruñ 394b/10

‘ilimden 395a/3

‘ömür 394b/1

2.1.4 Ünlü Düşmesi

Farklı ses olayları nedeniyle karşımıza çıkan ünlü düşmesi, daha çok vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Esasen orta hece ünlüsünün düşmesi hadisesine Eski ve Orta Türkçe metinlerinde de rastlanmaktadır (Ergin, 2009: 370). Ünlü düşmesi hadisesi metnimizde de farklı örneklerle kendini göstermektedir:

beñiz + et - miş > beñzetmiş:	266b/3
ağız + uñ > ağızuñ:	241a/14
‘akıl + ı > ‘aklı:	392b/15
ķarın + ı + n + da > ķarnında:	275b/13
göğüs + i + n + e > gögsine:	318a/12
burun + u + n + dağı > burnundağı:	317b/1
ķon - uş + ı > ķonşı:	329a/15
eg - in + i + n + e > egnine:	280a/7
boyun + ı > boynı:	318a/11
göñül + i + n + de > göñlinde:	319b/4
oğul + an > oğlan:	319b/11
ayur - uķ > ayruķ:	319b/10
çevir - e + si + n + de > çevresinde:	360b/12
biribirine > birbirine:	271b/11
buyur - uğ + ın > buyruğın:	360a/5
oyun + a - y - a > oynaya:	380a/11

Metin içerisinde bazen içün ve ile edatlarının ekleştiği durumlar olmuştur. -i yardımcı fiilinin ekleştiği durumlarda vurgusuz orta hece ünlüsü düşmektedir.

anun-ıla > anuñla: 300a/11

ölür-ise > ölürse: 308b/6

ümme-i-içün > ümmeti-çün: 278a/9

anuñ-i-içün > anuñ-çün: 283a/7

virdigi-i-içün > virdigi-çün: 283b/13

allāh-ıla > allāhla: 291b/1

rızāsı-i-içün > rızāsı-çün: 246a15

Metinde ön seste ünlü düşmesine iki sözcük üzerinde rastlanmıştır (Türk, 2003: 231).

uş + ol > şol: 346a/14

uş + imdi > şimdi: 346b/6

2.1.5 Birleşme

Gramer birliklerinde bazan yan yana gelen vokaller birleşerek tek bir vokal meydana getirirler. Bu kaynaşma neticesinde ortaya çıkan vokal bazan önceki, bazan da sonraki gibi olur. İşte bu hadiseye vokal birleşmesi denir. Bu birleşme neticesinde gramer birliğinde bir darlaşma, bir kısılma, bir büzülme göze çarpar. (Ergin, 1993: 51-52)

Söz konusu ses olayının geçici olduğu durumlarla beraber kalıcı olduğu örnekler de mevcuttur. Kalıcı olduğu durumlarda bugün de kullandığımız kalıplaşmış ifadeler meydana gelmiştir.

ne+ol > nolaydı: 356b/12

şu+eyle > şöyle: 364b/1

ne+i-içün > ni-içün: 357a/12

bu+öyle > böyle: 377b/11

uş+ol > şol: 381b/6

anca-oķ > ancak: 387b/1

ne-çe > nice: 387b/4

2.2 ÜNSÜZLER

Eski Anadolu Türkçesi devrinde mevcut ünsüzler Türkçenin diğer dönemlerinde de kullanılan ünsüzlerle hemen hemen aynıdır. Eski Anadolu Türkçesinde bugünkü yazı dilinden

farklı olarak *h*, *k*, *ş*, *t*, *h* ve *ğ* ünsüzleri görülmektedir. Türkçede bugün rastlanılan ünsüz değişimleri büyük oranda Eski Anadolu Türkçesi döneminde meydana gelmiştir.

2.2.1 Ünsüz Değişimleri

Bazı tonsuz ünsüzler, kelime içinde iki ünlü arasında kaldığında ya da kendilerinden sonra ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında tonlulaşırlar. Türkçede genel bir kural olmamakla beraber tonlulaşma gerçekleşmeyen örnekler de mevcuttur.

2.2.1.1 *b > p* Değişimi

İncelediğimiz eserde *b*- sesi Eski Türkçede olduğu gibi aslî şeklini muhafaza etmiştir. Ön sesteki *b*'lerin *p* ünsüzüne dönüşmesi bu devrin sonlarında gerçekleşmiştir. Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada bu meselenin üzerinde yoğunlaşmak gerekir. Çünkü Arap harfli yazıda *b* ve *p* harfleri arasındaki şekil bakımından aynı olan bu iki harften birincisinin tek, ikincisinin üç noktalı olmasından ibaretti. Bunda Arapçada *p* sesinin bulunmaması etkilidir. Arap alfabesinden önce kullanılan Uygur alfabesinde de söz konusu iki ses tek harfle gösterilmekteydi. Bu zaman zaman *p* sesinin *b* harfi ile yazılmasına sebep olmuştur (Ergin, 1993:81)

barmağ + ların “parmak” 320a/6

bıñar + ların “pınar” 290b/8

biş - miş “pişmiş” 369a/1

2.2.1.2 *b > v* Değişimi

Eski Türkçedeki *bar*, *bar-*, *bir-* sözlerinin ön ses *b*'leri Güney-Batı Türk lehçeleri kolunda *v*'ye dönüşmüştür. Bu nedenle bu sözler ve bunlara ekleyeceğimiz *viribi-*, *var-* sözleri XIII. yüzyılın ikinci yarısına giren metinlerden başlayarak Eski Anadolu Türkçesinde hep *v*- ileler (Korkmaz, 1973: 90). İncelenen metinde de hep *v*- şeklinde kullanılmıştır.

bar- > **v**ar- : varmamakdur 265a/4

bar > **v**ar : vardur 265a/11

biribi- > **v**iribi- : viribiye 275b/6

bir- > **v**ir- : virürin 276a/1

Ön seste görüldüğü gibi Köktürkçe döneminde iç ve son seste b'lerin Uygur döneminden başlayarak v'ye döndüğü görülmektedir.

2.2.1.3 t > d Değişimi

t-d değişikliği kelime başında görülen ve Batı Türkçesinde geniş ölçüde vuku bulan bir değişikliktir. Eski Türkçede kelime başında d sesi yoktu. Batı Türkçesinde kelime başında görülen d'ler Eski Türkçede hep t şeklinde idi (Ergin, 1993: 88). Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçişte d olan ön sesteki t, Osmanlı Türkçesinden sonra Türkiye Türkçesinde tekrar t olmuştur: türlü > dürlü > türlü, tilkü > dilkü > tilki.

Eski Anadolu Türkçesinde t'yi devam ettirme veya d'ye dönüştürme bakımından karışık bir durum kendini göstermektedir. Bu karışıklık yüzyıldan yüzyıla ve eserden esere göre farklılıklar göstermekle birlikte, daha ziyade ince sıradan kelimelerin başındaki t'ler d'ye dönüşürken, kalın sıradan kelimelerdeki t'ler daha çok korunmuştur ve bunlar da genellikle tı ile yazılmıştır (Özkan, 1995: 99).

Metnimizde de Eski Türkçede ince sıradan ünlü taşıyan kelimelerdeki ön sesteki t harfi düzenli bir şekilde d'ye dönüşmüştür:

dürlüdür 292a/8

dünle 318b/10

degin 308b/7

deñizlere 319b/14

deprenmek 319a/14

dökile 320b/12

İmlâda büyük oranda tı harfi ile gösterilen kalın sıradaki kelimelerde ise t sesi büyük oranda kendini korumuştur.

toptolu 321a/b,

toğuzuncı 328b/2

toğuz 320b/15,

toğsan 334b/4

tağılmış 321b/4

toldurur 356a/14

țamarlar 321b/4

țonlu 390b/4

țuru gele 322a/14

țavarlardan 273b/12

țağlar 324b/1

Kalın sıradan olmakla beraber t > d değişimine uğramış örnekler de mevcuttur:

dahı 311a/8

dokınursa 316b/1

dutıla 315b/4

duta 317a/7

Eski Anadolu Türkçesi döneminde imlâda sistemli bir yapı kurulamamıştır. Buna paralel olarak metinde kelimelerin t’li ve d’li şekillerinin birlikte görüldüğü örnekler vardır.

tutasın 310a/5

dutalar 323b/7

2.2.1.4 k-/ğ- > g-/ğ- Değişimi

Kelime başındaki bu değişiklik Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçince ortaya çıkmıştır. Bu ses hadisesi büyük ölçüde gerçekleşmekle birlikte umumi değildir (Özkan, 1995: 99). İnce sıradan ünlü taşıyan k sesi neredeyse tüm kelimelerde bu değişime uğrarken kalın sıradan ünlü taşıyan ģ sesi Eski Türkçedeki gibi Eski Anadolu Türkçesinde de genel olarak korunmuştur.

gövdesi 268b/14

gizlü 347a/6

gün 269b/4

gele 347a/11

gözcilik 282b/1

gire 347b/5

gönülde 304a/7

gemi 362b/2

İki ünlü arasında bulunan ģ ünsüzü ekseriyetle g ünsüzüne dönüşmüştür.

horlığ-ıla 334b/13

çıkmağ 337b/10

uçmağ-ıla 281a/4

yoğ-ıdı 536b/13

Arap alfabesindeki kefin ince sıradaki k ve g’yi karşılaması bu seslerin ayrımını zorlaştırır. Bu durum hadiseyi aynı zamanda bir imla problemi olarak da karşımıza çıkarmaktadır (Timurtaş, 1994:48).

2.2.1.5 ģ > h Değişimi

Türkçe kelimelerde ön ses durumunda h sesi yoktur. Bu bakımdan öz ses durumundaki ģ’lar kendini muhafaza etmektedir. (Özkan, 1995: 100)

ķanda 278a/2

ķaķan 281b/1

ķankı 267a/6

Türkķede kelime başlarında bulunmayan ħ sesi Arapķa ve Farsķadan dilimize geķen kelimelerde bulunmaktadır.

ħarāc 281b/15

ħalk 282a/7

ħayr 282a/6

ħıřımlarından 283a/5

Eski Türkķede ķatun kelimesi incelediđimiz metinde düzenli bir biçimde ħātūn olarak kullanılmıřtır.

Türkķe kelimelerde iç ve son ses durumundaki ķ > ħ değişikliği ise Eski Anadolu Türkķesinde geniş ölçüde görülen bir değişikliktir (Ergin, 2009: 418).

daħı 265a/14

aħřām 272a/3

yoħsa 273b/5

2.2.1.6. g-ğ > v Değişimi

Kelime kökünde bulunan yuvarlak ünlülerin etkisiyle görülen ses hadisesidir. Metnimizde de oldukça kısıtlı olarak görölmektedir.

řovukđur (359a/3, 382b/1, 356a/3)

2.2.1.7. ñ > g, ğ Değişmesi

Eski lehķelerimizde gerek iç seste gerek son seste olsun ñ olarak okuduğumuz sesin Köktürk alfabesinde hususi bir harfle gösterildiği malumdur. Sesleri belirtmek bakımından daha da kusurlu olan Uygur ve Mani alfabesinde de ng şeklinde, Uygurcadan daha fazla, bitişik harflerle de ses kıymetini vermeye ķalışan eski Brahmi yazılarıyla yazılmış olan metinlerimizde de bu sesin n sesinden farklı olarak gösterildiğini, nihayet Arap harfli eserlerde de ñ sesinin Uygurcada olduğu gibi ng “نك” mürekkep harfleriyle ifade edildiğini ve bazen de ك ك ’in bu sesin yerine yazıldığını kati olarak biliyoruz. Bu ñ sesi, ses teşkili bakımından damak kapanma fonemlerinden g, ğ, k, q sesleriyle pek yakın münasebette bulunduğundan, eski lehķelerimizde bazen yerini g sesine terkettiğini görüyoruz (Āađatay, 1954: 15).

Eski lehķelerimizde ñ > ğ değişmeleri AGGr’ de -ġaru ve -ñaru istikamet eki, eñim ve egim, ‘kısmı’; eñin ve egin ‘omuz’ kelimelerinde ñ > ğ görölmektedir. Bu devirden sonraki yazı dilinde mes.: Kařgari’nin Divan-ı Lügatinde de buna benzer ñ > g’lara rastlanmaktadır, mes.: yağan ve yañan ‘fil’, yiñne ve yigne gibi (Āađatay, 1954: 16).

Bu değişim Mehmet Akalın'ın Eski Türkçenin Grameri kitabında “Seyrek ñ/ ğ/g Değişmesi” başlığı altında verilmektedir. Eski Uygur Türkçesi devresinde ise A. von Gabain ve ř. Tekin' e göre ünsüz nöbetleşmesi şeklinde görölmektedir. Yani ñ ve ğ/g' li şekilleri bir arada kullanılmıştır.

eñin- egin “omuz”

eñir- egir “çevirmek”

Söz konusu ses olayı en çok görünen lehçelerde dahi pek rastlanmaz. Zaman zaman ağız özelliği olarak da karşımıza çıkan bu ses hadisesi metnimizde “egin” kelimesinde görölmüştür. Eski Türkçede eñin şeklinde karşımıza çıkan “sırt, omuz” anlamındaki kelime metnimizde “egin” şeklinde geçmektedir. Eg- “bükmek, eğmek” fiilinden -In son ekiyle türetilmiştir. Eğin kelimesi egin “çatı” anlamında İrk Bitig'de “ägni nätäğ? ädgü ol.” şeklinde, Uygurcada “omuz,eklem” anlamında egin ve DLT' de “sırt, arka” anlamında egin şeklinde geçmektedir.

eg- “bükmek, eğmek” > eg-in > egin “sırt, arka” egnine 280a/7

2.2.2 Ünsüz Düşmesi

Daha çok Eski Türkçe dönemindeki birtakım kelimelerde görölen ünsüz düşmeleri sınırlı sayıda kelimede kendini göstermektedir. Düşme ön, iç ve son seslerde olabilir. Ses düşmesi olayının en önemli sebebi dilde kolay söyleyişe olan eğilimdir. Bu olaya daha çok kelime içinde rastlanır. Dilimizde karşılaşılan ses düşmelerinin büyük bir kısmını ünsüz düşmeleri oluşturmaktadır (Özkan, 2006:322)

2.2.2.1 Ön seste b Düşmesi

Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçişte bir köprü görevi görmektedir. 11. yüzyıldan itibaren Oğuzlar Anadolu'da kendilerini göstermeye başlamışlardır. Bu yüzyıl itibariyle kendi yazı dillerini de oluşturmaya başlarlar fakat bu döneme ait yazılı kaynakların ve eserlerin fazla olmaması nedeniyle Oğuz Türkçesinin gelişimi yetersizdir. Türk tarihinin 13. yüzyılı oldukça hareketli geçmiştir. Doğudan Moğol akınları, batıdan Haçlı seferleri, bu coğrafyanın hareketlenmesine yol açmıştır. Bu hareketlilik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşama da yansımıştır. Bu yansıma kendisini, 13. yüzyılda yazılan eserlerin sayısının az olması, savaşlar ve karışıklıklar nedeniyle eserlerin yok olması şeklinde göstermiştir (Cin 2010: 203).

Kaşgarlı Mahmut Divân u Lüğati't-Türk adlı eserinde Oğuzlardan da bahsetmiş ve Oğuzcayla ilgili fonetik ve morfolojik özellikler vermiştir. Kaşgarlı'nın eserinde belirtmiş olduğu ses özellikleri, Oğuzcanın o dönemde Karahanlı Türkçesiyle ortak özellikler taşıdığını ancak kendine has bazı özellikleri de ortaya çıkardığını göstermektedir. Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde yazılmış olan ve karışık dilli eserler olarak adlandırılan bazı eserlerde Batı ve Doğu Türkçelerinin özellikleri kendini göstermektedir (Şahin, 2015: 17).

Eski Türkçe döneminde bol- olarak kullanılan fiil Eski Anadolu Türkçesinde b sesinin düşmesiyle ol- şeklinde kullanılmıştır. Karışık dilli eserlerde bol- ve ol- fiili beraber kullanılırken incelediğimiz eserde ol- şeklinde kullanılmıştır.

oldı (269b/9) < boldı

2.2.2.2 İç Seste l Düşmesi

Eski Türkçedeki keltür- ve oltur- fiillerinin Eski Anadolu Türkçesine geçişte l sesinin düştüğü görülür: keltür- > getir-, oltur- > otur- (Öztürk, 2017:60)

keltür- > getir- : getir 268a/3

oltur- > otur- : otursa 269b/5

2.2.2.3 g/ğ Düşmesi

Eski Türk yazı dili ile Oğuz Türkçesini birbirinden ayıran önemli ayraçlardan biri de ğ/g ünsüzlerinin durumudur. Bilindiği gibi, Eski Türkçenin birden çok heceli sözcüklerinin sonlarındaki -g/ -ğ ünsüzleri ile ek ve hece başlarındaki ğ-/ g- ünsüzleri XIII. yüzyıl sonlarında Oğuz Türkçesinde artık kaybolmuştur (Korkmaz, 2013:59).

Batı Türkçesinde damak sesteşlerinin düşmesi hala devam eden sürekli bir tarihi olaydır. En eski zamanlardan beri dilimiz iç ve son seste fazlaca bulunan ön ve art damaksıları yavaş yavaş düşürmüş, tasfiye etmiştir (Banguoğlu, 1998:58). Eski Oğuzcada bu seslerin düşmesi erken dönemde başlamıştır.

Eski Türkçede tek heceli kelimelerin sonunda bulunan g sesi Türk şivelerinin genelinde korunmaya devam etmiş, çoğu zaman söz konusu seste bir yumuşama görünmüştür. Batı Türkçesine baktığımızda ilk dönemlerde korunmaya devam eden g sesinin yazın dilinde bugün tamamen ortadan kalktığı görülmektedir. Hece sonundaki bu g'ler Batı Türkçesinin son devirlerinde, Osmanlıca ve Türkiye Türkçesinde ğ (yumuşak g)' ye çevrilmişlerdir ki bu ses

bugün artık tamamıyla y'den ibarettir. g'den gelen bu y'lerin ğ harfi ile gösterilmesi menşeyini hatırlatmak için başvurulmuş bir imla hadisesinden başka bir şey değildir. Bu tip kelimelerden mesela bey < beg ve tüy < tüg kelimeleri için nu imla tatbik edilmemekte, diğerleri hep yumuşak g ile yazılmaktadır: eĝmek, düĝme gibi. g'lerin Batı Türkçesinde ne zaman ğ (y) olduğu yine eski harflerin yetersizliği yüzünden kesin olarak tayin edilememektedir. g ve ğ (y)' nin eski yazıda aynı harfle yazılması bu hususta doğru bir hüküm vermeye imkan bırakmıyor (Ergin, 1993: 83).

Batı Türkçesinde yazın dilinde son sesteki g' lerin bu durumu bazı ağızlarda farklılık göstermekte ve kendini korumaktadır.

Birden fazla heceli kelimelerin sonundaki ğ/g'ler ile yapım ve çekim ekleri başındaki ğ ve g'ler Eski Anadolu Türkçesinde düşmüştür (Özkan, 1995: 101).

Eski Türkçede iki ve daha fazla heceli kelimelerin sonundaki g sesi Batı Türkçesinde düşmüştür. Düşen g sesinin yanındaki ses üzerinde bir müddet iz bıraktığı görülmüştür: etlig > etlü > etli. Devletlü, haşmetlü gibi bazı kullanımlarda bu izin klişeleştiği ve son dönemlere kadar geldiği görülmektedir.

Kelimelerde görülen bu düşme hadisesi eklerde de kendini göstermektedir. Eski Türkçede eklerin başında bulunan g'ler sonradan kelime bünyesine dahil olup umumiyetle düşmüş bulunanlar hariç, diğer Türk şivelerinde de muhafaza edilmiş, Batı Türkçesinde ise umumiyetle düşmüştür: -gen' in -en (gel-en); -ge'nin, -e (ev-e) olması gibi. Bazı yapım eklerinin başında ise g Batı Türkçesinde de muhafaza edilmiştir: bil-gi gibi (Ergin, 1993: 83). Bu durumda düşen damaksız iki sesli arasındaysa bunların çatışması (histus) ve büzülmesi (contraction) ile bir hece düşebilir: yigirmi > yirmi (Banguoğlu, 1998:59).

ğ' ya baktığımızda Eski Türkçede söz konusu konsonantın da ön seste bulunmadığını görürüz. Batı Türkçesinde de ğağa, ğıdıklamak, ğıcırta, ğırtlak, ğurultu gibi birkaç tabiat taklidi kelime dışında yazı dilinde ğ ile başlayan Türkçe kelime yoktur (Ergin, 1993:84). Yazın dilinde kelime başında ğ sesinin bulunmamasına rağmen Anadolu ağızlarında pek çok kelime de ğ sesini görmekteyiz. Fakat bu ses aslî olarak bulunmamakla beraber ön sesteki k sesinin ğ şeklinde söylenmesinden kaynaklanmaktadır.

Tek heceli kelimelerde ya da birinci hece sonundaki ğ sesleri yumuşamış ve sonraki şivelerde de varlığını devam ettirmiştir. Hatta bu yumuşamanın zamanla ilerlediği ve bazı kelimelerde şekil değiştirdiği görülmektedir. Bu değişme kimi zaman yanındaki vokalle kaynaşma ya da sesin v sesine dönüşmesi şeklinde rastlanmaktadır. Batı Türkçesine gelindiğinde ğ sesinin başlangıçtan beri ğ şeklinde olduğu görülmektedir. Bu durum gösteriyor

ki daha Batı Türkçesine geçmeden bu seste bir yumuşama olmuştur. Eski yazıdan ve Uygar yazısından bu ğ' ların ne zaman ğ olduğunu anlamaya imkan yoktur (Ergin, 1993:84). Öyle görünüyor ki bu değişiklik Eski Türkçe devri içinde ya da sonunda gerçekleşmiştir. Eski Anadolu Türkçesine bakıldığında da kelime sonlarında ğ sesinin varlığından söz etmek mümkün görünmemektedir. Batı Türkçesine bugün de baktığımızda ne yazı dilinde ne de ağızlarsa son seste ğ sesi mevcut değildir.

ğ sesinin eklerdeki durumuna baktığımızda ise eklerin başında bulunan ğ sesinin diğer Türk şivelerinde genel olarak korunduğu görünmektedir. Batı Türkçesinde ise bu sesin düştüğü görülmektedir. Bazı yapım eklerinin başındaki ğ' lar ise Batı Türkçesinde de muhafaza edilmektedir: dur-ğun, dal-ğıç misallerinde olduğu gibi. Zaten Batı Türkçesinde kelime içinde ğ' nın bulunduğu tek yer de eklerin başıdır (Ergin, 1993:84).

Tek heceli kelimelerde durum böyle iken iki ve daha fazla heceli kelimelere baktığımızda ğ' ların bazı şivelerde saklandığını, bazılarında sedasızlaşarak k sesine dönüştüğünü genel olarak da düştüğünü görmekteyiz. Batı Türkçesinde de bu sesin düştüğü görülmektedir. Batı Türkçesinde bu düşüşün yaşandığı ilk dönemlerde izleri görünmektedir: atlığ > atlu > atlı gibi (Ergin, 1993:84).

çeri < çerig 282a/4

gerek < kergek 379a/6

katı < katığ 290b/13

kapu < kapuğ 384a/8

elli < elig 314a/11

gelen < gel-gen 270a/2

2.2.2.4 w Düşmesi

Söz konusu ses olayı sadece bir kelimedede karşımıza çıkmaktadır.

şu < şuw (272a/15)

2.2.2.5 h Düşmesi

Farsçadan dilimize geçmiş olan “feriştah” kelimesinde kendini göstermektedir. Son sesteki h ünsüzünün metin içinde düşmüş olduğu örnekler mevcuttur.

ferişteler < feriştah (274a/15)

2.2.2.6 Kelime Başı y Düşmesi

Türk dili grameri kitaplarında “y” sesinin, çıkış biçimine göre yarı ünlü olduğu noktasında tam bir görüş birliği vardır (Ergin, Karaağaç, Öner, Aksan, Koç, Ediskun, Koç ve Doğan, Eckmann, vd). Sesin çıkış yeri bakımından ise, farklı sınıflandırmalar yapıldığı görülmektedir. (Alibekiroğlu, 2013:688).

y sesinin durumu ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Türkiye Türkçesi ile ilgili dilbilgisi kitaplarında ve diğer yayınlarda verilen örnekler kimi kaynaklarda türemeye kimi kaynaklarda ise y ünsüzünün türemesine örnek olarak verilmektedir. Alınan örneklerin çoğu zaman dönem belirtilmeden rastgele seçildiği gözlemlenmektedir. Söz konusu tutarsızlığın ortadan kaldırılabilmesi için örnek olarak seçilen kelimelerin Eski Türkçe metinlerinde geçenlerinin temel alınması gerekmektedir. Bilinen en eski örneklerden yola çıkıldığında günümüze kadar yaşanan ses değişiklikleri daha doğru bir biçimde izlenebilir (Şahin, 2014:281).

Eski Türkçede kelime başlatabilen 6 aslî ünsüz sestten biri de “y”dir (Alibekiroğlu, 2013:695). Eski Türkçe devri için y yarı ünlüsü “yime, yaş, yarlıka-“ örneklerinde olduğu gibi ön seste varlığını göstermektedir. Eski Türkçede mevcut olan y sesi kendisini Karahanlı Türkçesi, Çağatay Türkçesi ve Harezmi Türkçesinde de kendisini göstermektedir.

Kaşgarlı Mahmud XI. yüzyıl Oğuzcası için y’ li ve y’ siz sözcükler konusunda açıklama yaparak, Oğuzların sözcük başındaki y’ leri attıklarını bildirmektedir. Ona göre Oğuzlar (ve Kıpçaklar) baş tarafında y’ bulunan isim ve fiillerin ilk hafini elife çevirirler (Korkmaz, 2013:47).

Eski Anadolu Türkçesi devresine geldiğimizde y’li şekillerin Eski Türkçede olduğu gibi devam ettiğini görmekteyiz. Fakat bu devrede bazen kelime başı y’lerin düştüğüne de örneklerle tanıklık etmekteyiz: yılan > ılan, yıldırım > ıldırım, yıldız > ilduz (Dilçin, 1991: 612).

Eski Anadolu Türkçesinde bazı metinlerde ve Anadolu ağızlarında ön seste y düşmesine örnekler görebilmekteyiz. Bugün yazı dilimizde y sesleri korunmakla beraber Anadolu ağızlarında y sesinin zaman zaman düşürüldüğünü görmekteyiz. Metnimizde de bazı örneklerde y yarı ünlüsünün düştüğü birkaç örnek bulunmaktadır:

y-ıraq > ıraq 296a/9

y-inçü- > incü 317a/8

y-ıgla- > ağla- 349a/10

y-ıgaç > ağac 354b/12

2.2.3 Ünsüz Türemesi

Çeşitli sebeplere bağlı olarak kelimenin aslında bulunmayan bir ünsüzün ön, iç ve son ses olarak belirmesi olayına ünsüz türemesi denir (Özkan, 2006:319)

2.2.3.1 y ve n Türemesi

Yardımcı ses olarak y ve n sesleri kullanılmaktadır. Fakat işaret zamirlerinin çokluk hallerinde zaman zaman n sesi kullanılmamaktadır.

Yardımcı ses için bugüne kadar pek çok terim kullanılmıştır: Koruma ünsüzü (sesteşi, konsonu, konsonantı), koruyucu ünsüz (sessiz), doldurma sesi, bağlama açınığı, bağlantı ünlüsü, ekleme ünlüsü, boşluk doldurucu, kaynaştırma harfi (sesi, ünsüzü). Görüldüğü gibi terimlerin bir kısmı sadece ünsüzle, bir kısmı sadece ünlüyle ilgilidir. Biz her ikisini de ifade etmek üzere Arat, Ergin, Eraslan ve Topaloğlu tarafından kullanılan “yardımcı ses” terimini tercih ediyoruz (Ercilasun, 2000: 219).

Yardımcı ses fonetik zaruretten ortaya çıkmıştır. Türkiye Türkçesinin ses özellikleri, iki ünlünün ve kelime sonunda, belli çiftler dışında, iki ünsüzün yan yana gelmesine müsaade etmez. Dolayısıyla ünlüyle biten bir kelimeye ünlüyle başlayan bir ekin, ünsüzle biten bir kelimeye de ünsüzden ibaret bir ekin doğrudan doğruya getirilmesi mümkün değildir. Ancak bu tür kelimelere de bu tür ekler getirilecektir. Bu takdirde Türkiye Türkçesinin ses özelliklerine aykırı bir fonetik durum ortaya çıkacaktır (Ercilasun, 2000: 219). Bu aykırılığı önlemek için de yardımcı seslere ihtiyaç doğmuştur.

Dil bir sistemdir. Fonetik bir imkansızlığı fonetik bir çözümle giderirken bunu rastgele değil, bir sistem dahilinde yapacağı muhakkaktır. Art arda gelemeyen iki ünlü arasında bir ses türetirken rastgele birçok ünsüzü kullanması düşünülemez. Ünsüzlerden birini ve elbette en az çaba kanununa uyanı seçecektir. En az çaba kanununa en uygun ünsüz, “yarı ünlü” de denilen y’dur. Esasen bütün örneklerin dökümü yapıldığında dilin tercihinin y olduğu görülür (Ercilasun, 2000: 219).

Ercilasun idi, imiş, ise ve ile kelimelerinin ekleşmesi sırasında ortaya çıkan y üzerine de durulması gerektiğini belirtmektedir. “Yapmalı-y-dı, mavi-y-miş, sarı-y-dı” gibi örneklerde de görüldüğü üzere fonetik bir imkansızlık yoktur. “Yapmalıdı, mavimiş, sarıdı” şeklindeki bir kullanım da fonetik olarak doğru olacaktır.

Eski Anadolu Türkçesinde ekleşme, ünlü düşmeksizin olmuştu: baba-y-ıla, almalı-y-ıdı, köse-y-imiş, oturdu-y-usa. O dönemde y ünlü çatışmasını önlemek için gelişmişti ve tabii ki

yardımcı ses idi. Ancak zamanla y'den sonraki ünlüler düşmüş ve ünlü çatışması ortadan kalkmıştır.

ol - a - y - dı 274b/5

ol - ma - y - a 267b/1

geç - ü - r - e - y - i - di 330a/7

kişi + y + e 268a/1

kendü + y + i 266b/3

ana + y + a 268a/15

İlgi hali eklerinin ünsüzle biten tabanlara +In, ünlüyle biten tabanlara +nIn şeklinde gelmesi de n'nin yardımcı ses olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Ünlü çatışmasını önlemek için dilin başvurduğu yol belli, açık ve kesindir. Bütün örneklerde y kullanılırken sadece bir örnekte s'ye, bir örnekte ş'ye, bir örnekte n'ye başvurulmasının hiçbir anlamı yoktur. Dil, durup dururken üç örnekte niye sistem dışına çıksın? s ve n, fonetik bir sebeple, ünlü çatışmasını ortadan kaldırmak maksadıyla ortaya çıkmamıştır; Onların Ana Türkçeye, belki de İlk Türkçeye dayanan başka sebepleri vardır. Dolayısıyla, fonetik bir aykırılığı (ünlü çatışmasını) ortadan kaldırmak için başvuru ve yine fonetik çözüm olarak ortaya konulan y ile aynı mütalaa edilemez. Bu sebeple teklik üçüncü şahıs iyelik ekindeki s ile ilgi hali ekindeki n'yi yardımcı ses olarak değil, eke dahil olarak değerlendirmek gerekir (Ercilasun, 2000: 220).

Ercilasun'a göre iyelik, aitlik ekleri ve hal ekleri arasına giren n sesini yardımcı ses olarak değerlendiremeyiz. Yardımcı ses kullanılması için fonetik bir zaruretin olması gerekmektedir. Fakat Türkçenin fonetik yapısı göz önünde bulundurulduğunda “başında” demek yerine “başıda” da diyebiliriz. Zira Türkçede ı ve i den sonra -da eki getirilebilir. Burada kullanılan n sesine yardımcı ses demek yerine zamir n'si dememiz daha doğru olacaktır. Şayet bu gibi durumlarda çok önceki dönemlerden kalan zamir n'si kullanılmamış olsaydı şüphesiz y sesi kullanılacaktı.

kat + ı + n + dan 268b/15

gölge + si + n + de 294a/1

ara + sı + n + da 271a/10

üstād + lar + ı n + dan 300a/7

bağs + i + n + den 289a/5

bu + n + ca 302b/12

2.2.3.2 Ünsüz İkizleşmesi

Çeşitli ses olayları sebebiyle kelimelerde ikizleşme görülebilir. İkizleşme Türkçenin benimsediği olaylardan değildir. Ancak bazı ses değişiklikleri nedeniyle ikizleşme olayı ortaya çıkabilir. Bu hadise çoğunlukla ekleşme durumunda ve eriyen g

sesinin uzattığı ünlünün normal uzunluğa dönerken hece dengelenmesi amacıyla ortaya çıkan ikizleşmedir (Şahin, 2015:46). İncelediğimiz metinde söz konusu ses olayı sınırlı olarak görülmektedir.

elig > elli 395b/2

ısıg > ıssıdan 355a/3

asıg > aşşı 328a/9

2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi

Eski Anadolu Türkçesinde kök-ek birleşmesi hadisesinde bazı eklerin tek şekilli oldukları görülmektedir. Türkçede sadasız bir ünsüz ile biten kök ve gövdelere getirilen eklerin de sadasız olması gerekmektedir. Bu hususta Eski Türkçede ikili bir durum görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde sadasız ünsüzle biten tabanlara eklenen eklerin ilk ünsüzleri genellikle sadalıdır. Yani ünsüzler arasında sadalı olup olmama yönünden bir uyum yoktur. Bu haliyle Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçedeki ikili durumdan ayrılmış görünmektedir (Özkan, 1995: 101). Tez konusu olan metinde ünsüz benzeşmesine uğrayan bir örnek bulunmamakla beraber bazı ekler daima sadalı olarak kullanılmaktadır.

-dı/-di görülen geçmiş zaman eki: virdi (328a/13), eylemedi (328b/8), oldu (329a/14), kaçdılar (33b/4)

-duğ/-dük sıfat-fiil eki: girdükleri (368b/4)

-dur/-dür fiilden fiil yapma eki: tatdurdı (311b/13), iriştürdi (334a/12), öldürdiler (334b/2)

-da/-de bulunma hâli eki: dünyāda (334b/1), boynında (353b/1), sarāyda (365a/13), içinde (371b/9)

-dan/-den ayrılma hâli eki: altundan (371b/9), ihsānlardan (372b/10), luṭfindan (373b/6), uçmaḡdan (373b/13)

-dur/-dür bildirme eki: evimdür (373b/10), gerekdür (377b/3), şehīdlerdür (395b/7), olandur (395b/8)

2.2.5 Göçüşme

Bir kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesi olarak adlandırılan göçüşme ses aktarımı ve yer değiştirme olarak da isimlendirilmektedir. Eğer göçüşme birbirini izleyen yani komşu

iki ses arasında ise buna yakın göçüşme, uzak iki ses arasında ise buna uzak göçüşme denir (Özkan, 2006: 335). Yazı dilinde pek fazla karşımıza çıkmayan bu ses hadisesi daha çok ağızlarda görülmektedir. Metnimizde sadece bir kelime rastlanılmıştır.

mazlemesin (305b/2) < malzemesin

2.2.6 Hece Düşmesi

Kelime içinde benzer ya da eş hecelerin yan yana gelmesi durumunda bu hecelerden birinin düşmesi olarak tanımlanan bu ses değişikliğinin Eski Anadolu Türkçesinde bazı örnekleri görülmektedir: karındaş > kardaş, tatıglıg > tatlu gibi (Şahin, 2015: 45).

tatıg+lug > tatlu tatludur 361a/1

Metnimizde ayrıca tur- fiilinden gelen bildirme eki durur'un -dur şekli de vardır (Özkan, 1995:102)

yok durur > yokdur 362a/2

yarlıganmışlar durur > yarlıganmışlardur 361b/14

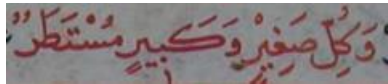
andan durur > andandur 364b/2

maḥbūblar durur > maḥbūblardur 379b/1

3.METİN

[264b]

(1) tevbesi aña dirler ki bir günāhı çün-kim işledi bir tevbe eylese kim ayruḡ ol (2) günāhı işlemeye pes tevbe vācibdür zīrā ki 'ikāb cāyızdūr kebāyire (3) ve sağāyire nitekim ḥaḡ

te'ālā buyurur ⁶ 'ulemā'-ı (4) kelām ayıtdılar 'alī rivāyetlerinden kerrema'llāhu vechehu kebāyir on ikidūr biri allāha (5) şirk getürmekdūr ve biri ḥaḡsuz ādem öldürmekdūr ve biri mestüre 'avratlara (6) sögmekdūr ve biri zinā

⁶ Kamer 54/53.

eylemekdür ve biri bir müslimān iki kāfirden kaçmağdur ve biri (7) sihr eylemekdür ve biri öksüz mālın yimekdür ve biri atasına ve anasına ‘āṣī olmağ- (8) -dur ve biri mülhid olmağdur ve biri ribā yimekdür ve biri uğurlık eylemekdür ve biri (9) süci içmekdür bir ġarīb rivāyetde gelmişdür ki peygāmbere ‘am kebāyiri beyān (10) eylemişdür ‘**alāü’ d-dīn türkistānī** anları bir yire cem‘ eylemişdür biri allāha şirk (11) getürmekdür ve kan eylemekdür ve ataya anaya ‘āṣī olmağdur ve ribā yimekdür (12) ve yetīm mālın yimekdür ve halka zulm eylemekdür ve ġaybet söylemekdür şol vech-ile (13) kim ol söyledüğü kişi işitse ayıtsa baña söğmişsin veyā bühtān itmiş- (14) -sin saña had itmek vācibdür dise ve ‘ilm okumamağdur ve tañrının mekrinden (15) emīn olmağdur ve hağdan ümīzin kesmekdür ve hağdan korkmamağdur ve ‘ahdine

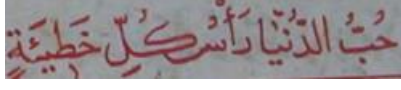
[265a]

(1) vefā eylememekdür ve mü’minlere hāyınlık eylemekdür ve amānete hıyānetlik eylemek (2) dür ve kāfirlere dostlık eylemekdür ve namāzı terk eylemekdür ve orucı terk (3) eylemekdür ve zekātı terk eylemekdür ve tanuklığı bilüb gizlemekdür ve yalan tanuklık virmekdür (4) ve okuduğın unutmamağdur ve yalan and içmekdür ve güci yetüp ka‘beye varmamağdur (5) ve halka secde eylemekdür ve cum‘ayı terk eylemekdür ve uğurlık eylemekdür ve zālīm (6) beglerün yalanına girçeksın dimekdür ve zinā eylemekdür ve livāta eylemekdür (7) ve hayvāna cimā‘ eylemekdür ve ‘avratına hayz hālinde cimā‘ eylemek ve çalgı diñlemek (8) ve çalmağdur ve sağı şağmağdur ve ta‘āmı yirmekdür ve satranç ve nerd oynamağdur (9) ve dünyā sevmekdür ve harām yimekdür ādemileri horlamağdur ve ‘ālimlere ve dervīşlere (10) hürmet eylememekdür imdi bunların cemī‘si kebāyirdür ehlullāh ayıtdı (11) kebāyir işleyen kişiye korku vardır ki āhiri küfre irişe ne‘ūzubi’llāhi min zālīk (12) **ebū ṭalīb-i mekkī ḡütü’l-ḡulūbda** kebāyir on yididür dördi gönüldedür biri allāha (13) şirk getürmekdür ve biri ma‘şiyet üzerine dāyim olmağdur ve biri allāhdan ümīzin (14) kesmekdür ve biri allāhuñ mekrinden emīn olmağdur ve dördisi dağı dildedür (15) biri yalan tanuklık virmekdür ve mestüre hātūnlara sögmekdür ve biri yalan

[265b]

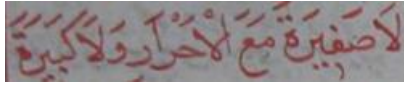
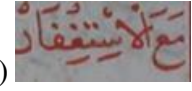
(1) yire and içmekdür ve biri sihr eylemekdür ve üçü dağı qarındadır biri süci (2) içmekdür ve biri yitim mālın zulm ile yimekdür ve biri ribā yimekdür ve ikisi fercde- (3) -dür biri

zinā eylemekdür ve biri livāta eylemekdür ve ikisi dahı ellerdedür biri (4) biri nā-ḥaḳ yire ādem öldürmekdür ve biri uğurlık eylemekdür ve ikisi dahı ayakda- (5) -dur biri bir kişi iki kāfirden kaçmak ve biri atasına ve anasına ‘āṣī olmakdur (6) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıttı **cebrā’īl** baña geldi ayıtdı ḥaḳ te‘ālā aydur ‘izzetüm (7) ḥaḳkı-çün benüm ḳatımda dünyā sevmekden ulu kebāyir günāh yokdur nitekim (8) peygāmbere ‘aleyhi’s-

selām ayıtdı ⁷ ammā ṣağāyir cāyiz (9) olmadıḳ yire baḳmak ve müslimānlaruñ ğaybetin söylemekdür ki aña şer‘ile ḥad vācib (10) olmaya ve ḥalkı maşḥaralığa almakdur ve ḥalka yaramaz ḳann eylemekdür ‘abeş ğülmek- (11) -dür ve ḳarnı acıḳmadın nesne yimekdür ve yalan söylemekdür ve çalğu diñlemekdür (12) ve cünubla mescidde oturmaḳdur ve destürsuz kimsenüñ evine baḳmaḳdur müslimānlar- (13) -dan kīn dutub üç ğün ayru olmaḳdur ve ma‘şiyet vaktinde ağlamaḳdur şikāyet (14) itmeg-ile ve fāṣıklar ile oturmaḳdur ve mekrūh vāḳtlarda nāfile ḳılmaḳdur mescidde (15) şatu bāzār eylemekdür ve oğlancuḳları ve delūleri mescide ḳoymaḳdur ve mālın

[266a]

(1) zāyi‘ eylemekdür ve mescid üstinde ve yol üstinde bevl eylemekdür ve ‘avretin (2) açup göstermekdür ve örü tıururken bevl eylemekdür ve oğlı ve kıızı ile yidi (3) yaşından soñra döşekde bile yatmaḳdur ve cünubla ḳur‘ān okumaḳdur ve **emsāli zālīke** (4) **mine’l-**

mekrūhāt peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (5)

⁸ ḳaçan kim kebāyiri ve ṣağāyiri ve aḥḳāmını bildüñ-ise şunun (6) üzerine ki muṭahhar ve münevver şerī‘atde vārid oldı bundan soñra **elfāz-ı küfri** (7) bil-kim fetvālarda ṣābit olmuştur şaḳla tā ki ‘amelün bāṭıl olmaya be-dürüstī (8) küfr söylemek kişinüñ dīnin ve

‘amelin bāṭıl ider nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (9) ⁹ hem ‘avratı boş olur ṭalāḳsuz ve ger ‘avrat (10) söylerse erinden boş olur ammā cebr-ile ğirü kābin kıymaḳ gerekdür ve illā (11) ihtiyārına ḳorlar-ise her ‘avrat küfr söyler boş olayın diyü pes cihānda fesāda (12) gider imdi bir kişi ayıtsa fulān kişiniñ mālı baña ḥelāldür

⁷ Dünya sevgisi bütün hataların başıdır.

⁸ Israrla küçük ğünah tövbe ede ede de büyük ğünah işlemek olmaz

⁹ Zümer 39/65. Bilmiş ol ki yaptıkların boş gidecek.

dise ammā ol (13) kiři ol mālī aña virmemiř olsa böyle demek ile kāfir olur bir kiři ayıtsa (14) fulān kiřinüñ kanı baña helāldür dise kāfir olur bir harām yise bir kiři (15) aña ayıtsa allāhdan qorq ol kiři qorqmazın dise kāfir olur bir kiři yahūdiler

[266b]

(1) hayırludur nařrānīlerden dise yāhūz nařrānīler hayırludur yahūdilerden dise (2) kāfir olur bir kiři fulān benden dağı artuğ kāfirdür dise kāfir olur bir kiři (3) kāfir tonın geyse qařd ile yāhūz laťife ile kendüyi kāfire beñzetmiř olur (4) kāfir olur bir kiři kebāyir ve řağāyir helāldür dise kāfir olur bir kiři harām māldan (5) şadaqa virse řevāb umsa kāfir olur bir kiři bir kişiye ayıtsa zekāt vir ol kiři (6) virmezsin dise dürüst degüldür dise kāfir olur bir kiři ayıtsa eger şöyle idersem (7) kāfir olayın dise dağı işlese kāfir olur bir kiři bir işi işlemedin şöyle yalan (8) yire allāh bilür ki işledüm dise hāl budur ki ol işi işlememiş olsa kāfir olur (9) bir kiři ayıtsa ben beni bilmeziñ müslimān mıyam veyā kāfir miyim dise kāfir olur bir (10) kiři ayıtsa allāh beni unuttı dise kāfir olur bir kiři yahūdiler ve nařrānīler dīni (11) hağdur dise kāfir olur bir kiři bir mü'mine sen benüm şatunda kāfir ile berāber- (12) -sin dise kāfir olur bir kiři küfr söylese ve bir kiři dağı anı işitse gülse (13) ikisi dağı kāfir olur **hulāřa'-i fetevāda** ayıttı bir vā'iz va'zında kāfir (14) olsa ve hālk anuñ sözine i'tikād eyleseler vā'iz dağı kāfir olur bir (15) kiři dili ile kāfir olsa ammā gönli imān üzerine olsa kāfir olur řerī'atde

[267a]

(1) ve gönlindeki imān aña fāyide virmez bir kiři def ile yāhūz řalđu ile řur'an (2) okusa kāfir olur **fetevā-yı zahriyyede** ayıttı bir kiři řur'anı şorlasa ayağın (3) muşhaf üzerine řosa kāfir olur bir kiři řumār oynasa yāhūz süci içse (4) yāhūz zinā itmege qařd eylese bismillāh dise kāfir olur bir kiři ayıtsa (5) hađ te'ālā namāzı biř vaştdan ziyāde eylese ben kılmazdum dise kāfir olur (6) bir kiři kıble şankı yañadur bilse qařd ile bir ayruğ şarafa kılsa kāfir olur (7) faşlun her kim biri 'ālime sebebsüz ğažab itse qorqu vardur ki kāfir (8) ola **fetevā-yı zahriyyede** ayıttı bir kiři süci içerken bir yüce yire çışsa va'zı (9) maşharalığa alsa va'z gibi nesne ayıtsa gülse ve girü kalan hālk dağı gülseler (10) cemi'si kāfir olurlar bir kiři 'ilmden baña dünyā yigdür dise kāfir olur (11) muhītde ayıttı bir kiři bir 'ālime 'ālimcük dise yāhūz bir seyyide seyyidcük dise (12) şorlasa kāfir olur **fetevā-yı zahriyyede** ayıttı bir kiři 'ālim olsa 'avratı aña (13) la'net saña dise kāfir olur bir kiři

dānişmendlerüñ başmağına başmacuk dise (14) ta'n-ıla kâfir olur ve bir kişi ayıtsa dānişmendler tama'dār olur dise (15) kâfir olur zîrā dānişmendlerüñ ulusu muhammed resûlu'llāhdur aña tama'dār

[267b]

(1) diyen kişi kâfir olmaya mı ve bir kişi dānişmendleri göricek dāne birinc yiyiciler (2) dise kâfir olur ve dānişmendler kuzgunlardur dise îmānına korku vardur (3) el-hāşıl 'ilmi ve kūr'ānı ve ehl-i kūr'ānı yiyni görse masharalığa alsa kâfir olur **cevāhir-i** (4) **fıkhda** ayıtdı bir kişi bir kişiye ayıtsa bir zamān imān nedür ol birisi bilmezdis dise kâfir (5) olur bir kâfir bir müslimāna ayıtsa müslimānlık nedür şıfatın baña bildür müslimān olayın (6) ol müslimān ayıtsa bir zamān katlan yāhūz ben bilmezdis bir 'ālime var saña (7) islām 'arz eylesün dise kâfir olur ammā bir kişi bir kişinüñ küfrine rāzî (8) olsa kâfir olmaz nitekim mūsā peygāMBER 'aleyhi's-selām bel'āmuñ küfrine rāzî (9) oldı hattā allāhdan diledi kim anuñ îmānın ala pes rızā bi'l küfr küfr olduğı (10) kendü küfrine imiş **muḥīṭ-i fetevāda** ayıtdı bir müslimān bir müslimāna yā kâfir dise (11) ol kişi nesne dimeşe sākit olsa kâfir olur **fetevā-yı kādî** de ayıtdı bir kişi (12) ayıtsa ḥaḳ te'ālā bu ḥalkı yarattı andan soñra katından sürdi dise kâfir (13) bir kişi bir kişiye ben şeytāna la'net iderin sen dahı la'net eyle dise ol birisi (14) ayıtsa ben kimseye la'net itmezdis dise şeytāna la'net eylemese kâfir olur anıñ-çün (15) ki ḥaḳ te'ālā şeytāna la'net itdi bu itmez tañrıya muḥālefet ider kâfir olur bir kişi

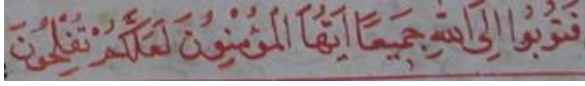
[268a]

(1) kâfir ile müslimān benüm katumda berāberdür dise kâfir olur bir kişi bir kişiye lā ilāhe il- (2) -la'llāh dise ol birisi dimezün dise kâfir olur bir kişi bir kişiye ḥarām yime (3) dise ol birisi ayıtsa şimdi ḥarām yimez bir kişi getür yāhūz ḥelāl yir bir kişi getür (4) dise kâfir olur bir kişinin ḥelālî ve ḥarāmı bilmezdis dise kâfir olur bir kişi bir kişiye (5) gel şerī'ate gidelüm dise ol birisi ayıtsa varmazın hattā kağıdan ādem getür dise (6) kâfir olur anıñ-çün ki şerī'ate önegülük ider eger ol kişi ayıtsa gel kağıya gidelüm (7) dise ol birisi ayıtsa gitmezdis kâfir olmaz zîrā ki kağıya kığırdı şerī'ate kığır- (8) -madı bir kişi mescid ve meyḥāne küfür ve îmān berāberdür dise kâfir olur bir kişi (9) işbu zamān küfür zamānı oldu islām ve dīn götürildi dise kâfir olur bir kişi (10) bir kişiye dünyāyı terk eyle āhirete iriş dise ol birisi ayıtsa naḳdi viresiye (11) virmezdis dise kâfir olur bir kişi ḥaḳīḳat 'ilmi

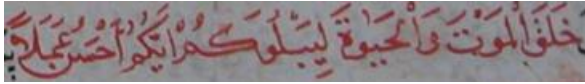
yigdü'r şerī'at 'ilmden zīrā ki (12) şerī'at 'ilminde ma'rifet ve tevḥīd yokdur dise kāfir olur ḥaşılı bir kişi kelām bir kişi cenābetden (13) ğusul_eylemege ve ābdest almağa ve namāza ve oruca ve zekāta ve ḥacca ve cum'aya ve cemā'ata ve ezāna (14) ve iḳāmete ve ğazāya ve cenāze namāzına ve bayrām namāzına ve **emr-i bi'l-ma'rūf ve nehy 'ani'l-** (15) **münkere** ve **şıla-i rahme** ve ataya ve anaya ḳullıḳ itmege inkār eylese ve deccāl çıḳmağa

[268b]

(1) ve **dābbetü'l arz** çıḳmağa ve ye'cüc ve me'cuce ve nüzül-i 'īśāya ve şems mağribden (2) toğmasına kıyāmite yaḳīn inkār eylese kāfir olur ne'üzubi'llāhi **şeyḥu'l-islām** (3) **bedrū'r-reşid rahmetu'llāhi 'aleyhi** ayıtdı kaçan kim kişinün gönli maḥcüb olsa (4) fesāda meşğul olur ve dil daḥı gönle tābi' olur ve girü ḳalan a'zāları daḥı (5) fesāda meşğul olur eyle olsa şeyṭān kişinün imānına ḳaşd eyler pes diline (6) küfr kelime cārī ider tā kim 'azīz 'ömrünün ḥaşılı 'amelin bātıl ider imdi (7) bilmek gerekdür ki işbu söz ki ben zıkr itdüm mu'teber fetvālarda geldi müfti- (8) -ler anı beyān eylediler ḥüccetler getürmek ile ve ben miskīn **aḥmed-i bīcān** ol lafzları (9) bir yire cem' eyledüm tā kim müslimānlar ol lafzları bileler daḥı anlardan saḳınalar inşā' (10) allāhu te'ālā

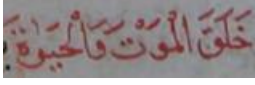

¹⁰ bilmek gerekdür (11) ḳavluḥu ḥaḳ te'ālā

¹¹ peygāmbere 'aleyhi's-selām (12) ayıtdı

ya'nī kimün kim 'aḳlı gökçek ola ḥaḳ te'ālā ḥıṛām itdügünden yıḳlınur ve (13) ṭā'at

işlemege sa'y ider ḥaḳ te'ālā ayıtdı ya'nī ölümü yaratdı (14) ve daḥı dirliḡi yaratdı dimek olur ki ölümü yaratdı bir ḳoç şüretinde gövdesi aḳ (15) aḡzı ve gözi ve dört ayaḳları ḳara her kimün ḳatından geḫse rāyiḫası toḳınsa

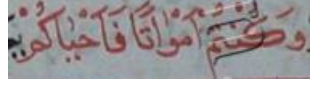
[269a]

(1) derḥāl ölür ve ḥayātı yaratdı bir sekil kışraḳ şüretinde her kime ki rāyiḫası (2) toḳınsa diri olur **tefsīr-i kevāşī** de ayıtdı ölümünden murād cehildür ve ḥayātdan (3) murād 'ilmdür

¹⁰ Nur 24/31. Ey müminler! Hepiniz Allah'a tövbe edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz.

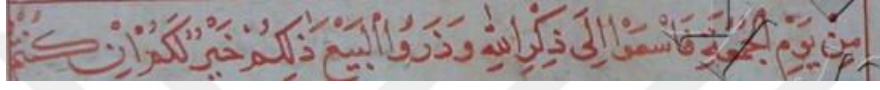
¹¹ Mülk 67/2. Hanginizin davranışça daha iyi olduğunu deneyerek göstermek için ölümü ve hayatı yaratan O'dur.

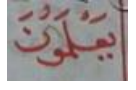
ba'zılar ayıtdı ölümden murād firāḳdur ve ḥayātdan murād vişāldür (4) ba'zılar ayıtdı ölümden murād dünyādur ve ḥayātdan murād āhiretdür **tefsīr-i ḳāṣānide** (5) ayıtdı ölümden murād ḥaḳdan ḡayrın sevmekdür ve ḥayātdan murād göñli ḥaḳḳı sevmek- (6) -dür ba'zılar ayıtdı ölümden murād küfrdür ve ḥayātdan murād imāndur eger su'āl iderler- (7) -se ki ölümü ḥayātdan muḳaddem dutdı niçün cevāb budur ki ölüm ḥayātdan

muḳaddemdür nitekim (8) ḥaḳ te'ālā buyurur ¹² ya'nī siz ölü yidüñüz ben diri kıldum demek- (9) -dür faşlun fi'l cum'a ḳālallāhu te'ālā

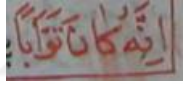
 ¹³

(10)

 (11)

cābir-i raḍiya'llāhu'anh peygāamberden naḳl ider peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı (12) iy ādem oğlanları tevbe eyleñ ölmezden öñdin ve ḥaḳ te'ālā sizün üzerüñüze cum'ayı (13) farz eyledi tā kıyāmete degin her-kim cum'ayı terk eylese benüm ḥayātumda ve benden (14) şöñra ḥaḳ te'ālā anuñ 'ömrine ve mālına berekāt virmez ḥattā tevbe eylemeyince didi

(15) ¹⁴ peygāamber 'aleyhis'selām ayıtdı sizün üzerüñüze olsun cum'aya ve cemā'ate

[269b]

(1) ḥāzır olmaḳ be-dürüstī bunlar seyyi'atı giderür ve berekāt getirür ve ṭamudan necāt (2) virür ve derecāta irişdürür ve cum'anuñ sünnetlerindendür ḡusl itmek ve laṭif ḳoḳular (3) dürtünmek **selmān-ı fārisī raḍiya'llāhu'anh** peygāamberden naḳl ider peygāamber 'aleyhi's-selām (4) ayıtdı her kim cum'a gün ḡusl eylese ve laṭif ḳoḳular dürtünse andan şöñra yayan (5) mescide varsa ve imāma yakın otursa ve ḥuṭbeyi diñlese ḥaḳ te'ālā her adımına bir (6) yıl oruç dutub ve gice 'ibādet eylemişçe şevāb vire ve bir naḳilde yigirmi yıl 'ibādet (7) eylemişçe müzdi vardur peygāamber 'am ayıtdı cum'a gün **seyyidü'l-eyyāmdur** ve **ḥaccü'l-mesākīn-** (8) -dür ve sa'd gündür ve **yevm-i vuşlatdur** ve ḥaḳ

¹²Bakara 2/28. Sonra sizi öldürecek, sonra diriltecek.

¹³ Cuma 62/9. Ey iman edenler! Cuma günü manaz için çağrı yapıldığında Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.

¹⁴ Nasr 110/3. Şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir.

te'ālā ādemi ve **havvā**yı cum'a gün yaratdı (9) ve **yevm-i nikāh**dur ādem ile **havvā** cum'a gün nikāh oldu ve **süleymān** ile **belkıs** cum'a (10) gün nikāh oldu ve **mūsā** ile **şafüre** ve **muḥammed-i muştafā** ile **ḥadīce** cum'a gün (11) nikāh oldu ve ādem peygāmbere dünyāya cum'a gün geldi ve uçmağa cum'a gün girdi (12) ve gine cum'a gün uçmakdan çıkdı ve kıyāmet günü cum'a gündür ve ḥaḳ te'ālā (13) ḥazretini cum'a gün görürler ve cum'a gün altı yüz biñ kiři tamudan (14) āzād olur ve her kim cum'a gün ölse şehīdler müzdin bulur ve kabirde (15) emīn olur peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan cum'a gün olsa ferīşteler gelir-

[270a]

(1) -ler cāmi' kapusunda otururlar ellerinde gümüşden şuhuf lar dutarlar ve altundan (2) kalem leri vardır evvel geleni ve āḥir geleni yazarlar ve 'ulemā didiler kim ḥaṭīb (3) ḥuṭbe okurken dünyā sözi ḥarāmdur peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı her kim (4) cum'a namāzın kılsa āña yüz şehīd müzdi vardır **ma'āz bin cebel raḍiya'llāhu-** (5) -'anh peygāmbere nakil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām bir gün şahābelerine ayıtdı ḥaḳ (6) te'ālā **taḥt el-'arş** bir şehir yaratdı yeşil zebercedden bir kızıl yāḳūt direk (7) üzerine ol şehriñ yidi yüz şerefesi vardır kaçan kıyāmet günü olsa **cebrā'il** (8) ol şerefelerüñ birisinüñ üzerine çıka nidā eyleye ve ayıda iy **muḥammed** ümmeti ḥaḳ te'ālā (9) size selām eyler ve size uçmağı ve rıdvānı muştılar ayıtdılar yā resūlu'llāh bu (10) mertebe kimlerüñdür peygāmbere ayıtdı şol kişilerüñdür ki selām vire ve ta'ām (11) yidüre vire ve gökçek söz söyleye ve ḥalḳ uyurken ol namāz kıla ve dört (12) yüz şehīdüñ namāzın kıla ve benüm cemī' ümmetümi konuklaya ve cum'a gicesi yāḥūz cum'a (13) gün tevrāti ve zebürü ve incili ve kūr'ānı okuya **ma'āz bin cebel** ṭuru geldi (14) ayıtdı yā resūlu'llāh bunlara kim ṭāḳat getirübilür peygāmbere 'am ayıtdı her kim cum'a (15) gün yidi kişiye selām virse cemī' ḥalḳa selām virmişce müzdi vardır

[270b]

(1) ve her kim cum'a gün üç kişi konuklasa cemī' ḥalḳa ta'ām yidürmişce müzd var- (2) -dur ve cum'a gün bir müslimāna nicesin dise ḥāṭırın şorsa cemī' ḥalḳa gökçek (3) söylemişce müzdi vardır ve her kim cum'a gicesi yatsu namāzın cemā'at ile kıla ḥalḳ (4) uyurken ol namāz kılmışca müzdi vardır ve her kim cum'a gün **allāhümmağfirli** (5) **veli'l-mü'minine ve'l-mü'mināt** dise dört yüz şehīd namāzın kılmışca müzdi vardır (6)

ve her kim cum‘a gün oğlancuklarına nesnecük virse benüm cemī‘ ümmetümi konuklamışca (7) müzdi vardır ve her kim cum‘a gün fātiha ve **kul e‘üzü bi rabbi‘n-nāsi ve kul** (8) **e‘üzü bi rabbi‘l-felaḳı** ve **kul hüvallahü eḫad** okusa tevrātı ve zebūrı ve incīli ve kūr‘ānı (9) yüz yigirmi dört biñ kez okımışca müzdi vardır didi şadaḳa resūlu‘llāh (10) **şa‘lebī tefsīr**inde ayıtdı peygāmbere ‘aleyhis’s-selām ayıtdı her kim cum‘a gün namāz (11) dan fāriḡ olsa ve baña yüz kez şalavāt virse yüz yıl ‘ibādet eylemişce müzdi (12) vardır peygāmbere ‘am ayıtdı mi‘rāc gicesi ‘arşuñ ayağında yidi şehir gördüm her (13) birinüñ büyüklüğü yidi bu dünyāca ululuğı var-ıdı her birinüñ içi ferişter ile (14) toptolu idi tesbīḥ taḳdīs iderler idi ve tesbīḫinde aydurlar idi ilāhī yarlıḡa (15) şol kişiyi ki cemā‘ate ḫāzır oldu ve cum‘a gün gusul eyledi peygāmbere ‘am ayıtdı her kim

[271a]

(1) cum‘a gicesi iki rek‘at namāz kılsa evvelki rek‘atde bir **fātiha** vü **kul yā eyyühel kāfirün** (2) okusa ve ikinci rek‘atde bir **fātiha** ve **izācā‘e naşru‘llāhı** okusa ḫaḳ te‘ālā ol kişiye (3) biş nesne vire evvel budur ki cemī‘ kitāblar gökden indi anları okumışca müzd (4) vire ikinci budur ki seksen yılı ‘ibādet eylemişce müzd vire üçüncü budur ki (5) cemī‘ gövdesindeki kılları sağışınca ḫaḳ te‘ālā uçmaḳda şehristānlar vire dördüncü budur (6) ki kaçan ölse şehīd öle bişinci budur ki ḫaḳ te‘ālā cemī‘ günāhlarını yarlıḡaya ve uçmaḡa (7) gire bi-ḡayrı ḫisābin ve naḳildür ki pençşenbih gün gökden yire yitmiş biñ firişte iner (8) ve cum‘a gün yidi yüz biñ firişte iner cemī‘si imān ehline beşāret iderler (9) ḡufrān ile ve iḫsān ile ve naḳildür ki peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı her kim cum‘a gün (10) öyle ile ikindü arasında iki rek‘at namāz kılsa evvel rek‘atda bir **fātiha** ve bir **āyete‘l-kürsī** (11) ve yigirmi biş kez **kul e‘üzü birabbi‘l felaḳ** okusa ve ikinci rek‘atde bi **fātiha** ve bir **kulhuva-** (12) **-llāhu aḫad** ve yigirmi biş kez **kul e‘üzü birabbi‘n-nas** okusa namāzdan fāriḡ olıcaḳ elli kez (13) **lā ḫavle ve lā kuvvete illā billāhi‘l-‘aliyyi‘l-‘aẓīm** dise ḫaḳ te‘ālā ḫazretini düşinde göre (14) peygāmbere ‘aleyhis-selām ayıtdı her kim cum‘a gicesi iki rek‘at kılsa her (15) birinde bir **fātiha** ve bir **āyete‘l-kürsī** ve on biş kez **kul hüvallahü eḫad** okusa ve namāzdan

[271b]

(1) fāriḡ olıcaḳ biñ kez şalavāt getirse be-dürüstī ol gice beni düşinde göre eger bir (2) kişi cum‘ayı ve namāzı terk eylese ḫaḳ te‘ālā ol kişiye on biş dürlü belā eyleye altısı (3)

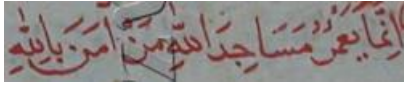
dünyāda ola ve üç ölüm vaktinde ola ve üç kabrinde ola ve üç kıyāmet gününde (4) ammā ol kim altısı dünyāda ola biri budur ki ḥaḳ te‘ālā ol kişinüñ rızķınıñ (5) berekātın götüre ikinci ‘ömrinüñ berekātın götüre üçüncü yüzinden şālīḥler nişānın götüre (6) dördüncü islāmdan naşībın götüre bişinci ne deñlü ‘amel iderse şevābı olmaya altıncı (7) du‘āsı göge çıkmaya yüzine uralar ammā ol kim ölüm vaktinde ola üçdür biri budur (8) ki ḥalk içinde ḥorlık ile öle ikinci envā‘-ı ta‘āmlar getürseler hiç birinden (9) yimeye açlık ile öle üçüncü şusuzlık ile öle ammā evvel-kim kabrinde üçdür (10) biri budur ki kabri karañulık olub nūrı olmaya ikinci kabri tar ola süñüklerin (11) birbirine geçüre üçüncü üçüncü bir firişte kıyāmete deġin ol kabirde aña ‘azāb (12) eyleye ammā ol kıyāmetde ola üçdür biri bir firişte aña müvekkel ola yüzi (13) üzerine sürüyüb cehenneme getüre biraġa ikinci budur ki ḥisābı uzun ola (14) üçüncü ḥaḳ te‘ālā aña raḥmet nazarın eylemeye peygāmbere ‘am ayıtdı her kim 151) şabāḥ namāzın cemā‘at-ile kılsa biñ ādem peygāmbere ile ḥac itmişce müzdi var-

[272a]

(1) -dur ve her kim öyle namāzın cemā‘at-ile kılsa aña biñ kez **ibrahīm** peygāmbere ile (2) ḥac itmişce müzdi vardur ve her kim ikindü namāzın cemā‘at-ile kılsa üç biñ (3) kez **yūnus** peygāmbere ile ḥac itmiş gibidür ve her kim aḥşām namāzın cemā‘at-ile kılsa (4) dört biñ kez **mūsā** peygāmbere ile ḥac itmiş gibidür ve her kim yatsu namāzın (5) cemā‘at-ile kılsa biş biñ kez **‘īsā** peygāmbere ile ḥac itmişce müzdi vardur (6) şadaķa resūlu’llāḥ peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı bir sâ‘at vardur cum‘a gün ikindü- (7) -den şoñra tā gün ṭolunca ol sâ‘atde ḥācetler kabūl olur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (8) ayıtdı her kim ‘özürsüz cum‘ayı terk eylese münāfıķdur faşlun gice namāza ṭurmak (9) ‘ibādetlerüñ efḍalindendür peygāmbere ‘am ayıtdı farz namāzlardan şoñra efḍali namāz gice (10) durub ‘ibādet eylemekdür her kim gice dün namāzın kılsa gündüzün yüzi münevver (11) ola peygāmbere ‘am ayıtdı her kim şabāḥ namāzın terk eylese kaşd ile ĩmān andan bīzār (12) ve her kim öyle namāzın terk eylese ḳur‘ān andan bīzār ve her kim ikindü namāzın terk (13) eylese peygāmbere ve mürseller andan bīzār ve her kim aḥşām namāzın tek eylese feriştelere (14) andan bīzār ve her kim yatsu namāzın terk eylese raḥmān andan bīzār ve aydur sen benden bīzār (15) sın ve ben daḥı senden bīzārın dir imdi eyle gerekdür ki kaçan ābdest alsa ṭaşına şu ile

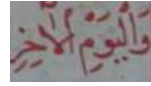
[272b]

(1) arıda içini tevbe-ile arıda ve mescide varıcak ka‘beyi iki kaşınıñ arasında bile ve uçmağı (2) sağ yanında bile ve tamuyı sol yanında bile ve cān alıcıyı eñsesinde bile ve haq te‘ālā (3) hażretini **bilā-teşbīh** karşıusunda bile ‘azamet ile tekbīr bağlaya ve havfile örü tura ve (4) heybet ile kūr‘ān okuya ve tazarrū‘ ile rükū‘ eyleye ve zārılık ile tahıyyāt okuya ve şükr (5) ile selām vire ve recā ile münācāt eyleye ümīzdür ki haq te‘ālā kereminden kabūl eyleyüb 6) **bilā-hisāb ve l-‘azāb** uçmağa kıya ilāhī **muḥammed-i muştafa** haqqı-çün bizi dağı anlardan eyle (7) **faşlun fi l-mesācid** kālallāhu te‘ālā

15

(8)

enes peygāamberden naķil ider

peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı mescidi (9) ‘imāret idenler ehlullāhdur haq te‘ālā ayıtdı benüm yiryüzinde evlerüm mescidlerdür (10) ve anı ‘imāret idiciler anı ziyāret edenlerdür **ibn-i ‘abbās** peygāamberden rivāyet ider peygāamber (11) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı her kim mescid yapsa helāl māldan haq te‘ālā ol kişiyē (12) uçmağda biñ şehr vire altundan ve gümüşden ve incüden ve yāķūtdan ve her şehrūñ (13) içinde kırk biñ kaşr ola ve her kaşruñ içinde kırk avlu ola ve her avlunuñ içinde kırk (14) biñ ev ola ve her evüñ içinde kırk biñ taht ola ve her tahtun üzerinde bir ‘avrat (15) otura **ḥūru l’īn** den ve her evüñ içinde kırk biñ çanağ ola ve her çanağun içinde kırk

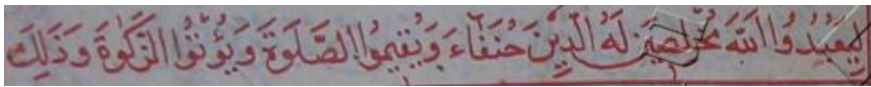
[273a]

(1) biñ dürlü ta‘ām ola ve haq te‘ālā ol kişiyē şol kadar kuvvet vire ki ol ‘avratlara (2) ve ol ta‘āmlara ve şarāblara irişe ve her kim yidi gün mescide çerāğ yaksa haq te‘ālā (3) tamunun yidi kapusın aña ḥarām eyleye ve kabrini nūr ile münevver eyleye ve kıyāmet güninde (4) ol nūr ile yüriye peygāamber ‘aleyhi’s-selām buyurur ki her kim mescid-ile bilişse allāh te‘ālā (5) dağı ana bilişlik vire **faşlun fi z-zekāt** kallāhu te‘ālā

16

(6)

(7)

peygāamber ‘am ayıtdı islāmuñuzuñ tamām olmaķlığı oldur ki mālunuñ (8) zekātın virseniz peygāamber ‘am ayıtdı her kim altun ve gümüş cem‘ eylese ve anuñ zekātın (9)

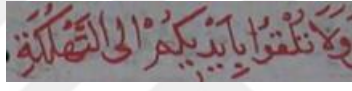
¹⁵ Tevbe 9/18 Allah’ın mescitlerini ancak Allah’a ve ahiret gününe inananlar imar edebilir.

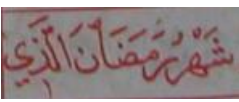
¹⁶ Beyyinde 98/5 Halbuki onlara, Allah’a kulluk etmeleri, Hanifler olarak O’na yürekten inanıp boyun eğmeleri, namaz kılmaları ve zekat vermeleri emredilmiştir. Doğru din de işte budur.

çıkarmasa yarın kıyāmet güninde ol altını ve gümüşü tahta tahta eylerler anuñ (10) gövdesine yapuşıduralar anuñ ile ‘azāb iderler ve naķıldür kim peygāmbere ‘am ayıtdı (11) haķ te‘ālā bāy kişinüñ imānın ķabūl eylemez meger ki zekāt virmek ile ķabūl eyleye (12) zīrā ki zekāt virmek günāhları men‘ eyler giderür didi ve naķıldür kim peygāmbere ‘am (13) ayıtdı altı dürlü tã‘ife tamuya lāyıķdur biri şol ehl-i manşıbdur ki rüşvet ĥor (14) ola ve biri şol ehl-i dünyādur ki ‘ulemāya ve fuķarāya ĥor naķar eyleye ve biri şol (15) begdür zālīm ola ve biri şol ‘ālimdür ki ĥasūd ola ve biri şol dervīşdür ki

[273b]

(1) kendü ĥalinden ĥalka şikāyet eyleye ve biri şol bāzırgāndur ki zekāt virmeye (2) ve naķıldür ki peygāmbere ‘am ayıtdı ĥaber vireyin mi size ĥalkuñ ġāyet şerlūsinden ayıtdılar (3) belī yā resūlu‘llāh peygāmbere ayıtdı ĥalkuñ şerlūsı oldur ki allāh içün andan nesne (4)

isteyeler ol virmeye ķālallāhu te‘ālā ¹⁷ **muķātīl** ayıtdı (5) ellerüñüz ile mālларуñuzı dutmañ ya‘nī şadaķa virün yoĥsa helāk olur- (6) -sız dimekdür ammā zekāt farzđur şol kişiyeye ki bālīg olmış ola ve āzād ola ve uşlu (7) ola aña iki yüz dirhemden biş dirhem virmek gerekdür eger bu iki yüz dirhem (8) gümüş kim var gereklü ĥācetlerinden artarsa bundan eksük olsa farz olmaz (9) ve eger yüz dirhem üzerine erişse kırķ dirhem artduķķa bir dirhem virmek gerekdür (10) ve altın yigirmi mişķāle yitmeyince zekāt farz olmaz ve yigirmi mişķālde buķuk mişķāl altın (11) zekāt vire ve eger bir ķumāş ki şatmağ içün aña daĥı virmek gerekdür ammā zekāt (12) ol vaķt farz olur ki bir yıl üzerinden geķmiş ola ve binilür tavarlardan zekāt (13) virmeye ve develer ve şıģır koyun zekātları ma‘lūmdur virmek gerek eger bir kişi (14) namāz kılsa zekāt virmese namāzı ķabūl olmaz ve ger zekāt virse namāz kılsa (15) zekātı ķabūl olmaz

faşlun fi’ş-şavm ķallāhu te‘ālā ¹⁸

[274a]

¹⁷ Bakara 2/195. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.

¹⁸ Bakara 2/185. O (sayılı günler), Kur‘anı‘nın indirildiği ramazan ayıdır.

(1) **şāhib-keşşāf** ayıtdı ramazān yanmış taşlar dirler pes aya (2) ramazān dinildi niçün anuñ-çün-ki ol vakt ıssıya gelmişdi katı ıssıda oruc dutar- (3) -lardı ve ol günlerde taşlar yanardı ıssıdan **enes** peygāmberden naķil ider peygāmbere ‘am (4) ayıtdı bilürmisiniz ki bu ramazāna niçün ramazān dinildi ayıtdılar allāh bilür ve resūl- (5) -ullāh bilür peygāmbere ayıtdı anıñ-içün ramazān didiler ki ol ayda ḥaķ te‘ālā kişinüñ (6) günāhın yaķar ehl-i tefsīr aydurlar ramazānı ḥaķ te‘ālā cemi‘ ümmete farz eyledi (7) ammā hiç biri tutmadı bu ümmete naşīb itdi kim ḥayırlı ümmetdür **abūzer** peygāmbere- (8) -den naķil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı **ibrahīm**ün şuḥfı ramazānuñ üçünci (9) gicesinde nāzil oldı ba‘zılar ayıtdı evvelki gicede nāzil oldı ve tevrāt (10) **mūsā** peygāmbere ramazānuñ altıncı gicesinde nāzil oldı ve incıl **‘isā** (11) peygāmbere ramazānuñ on üçüncü gicesinde nāzil oldı ve zebūr **dāvūd**a (12) ramazānuñ on sekizinci gicesinde nāzil oldı ve ḳur‘ān **muḥammed-i muştafā**ya (13) ‘aleyhi’s-selām ramazānuñ yigirmi dördüncü gicesinde nāzil oldı ve ba‘zılar ayıtdı (14) ḳadr daḥı ramazānuñ yigirmi dördüncü gicesinde indi **ebū hureyre** peygāmberden (15) naķil ider peygāmbere ‘am ayıtdı kaçan kim ramazānuñ evvelki gicesi ölse ferişter şeytānı

[274b]

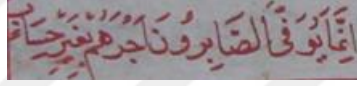
(1) ve cinnīleri bağlarlar ṭamu ḳapusını yaparlar ve uçmak ḳapusını açarlar ve bir ferişte (2) çağırur aydur ḥayr işleyen gelsün şerr işleyen gitsün ḥaķ te‘ālānuñ oddan (3) āzādlu bu ayda ḳulları vardur ve ramazān çıkınca her gice eyle dir **ibn-i mes‘ūd** (4) raḍıya’llāhu‘anhu peygāmberden rivāyet ider peygāmbere ‘am ayıtdı eger ḳullar bileler idi (5) ki ramazānda ne kemāl vardur ḥaķ te‘ālādan dileyelerdi ki her gün ramazān olaydı (6) ayıtdılar yā resūl’llāh ramazānda ne kemāl vardur peygāmbere ‘am ayıtdı ramazān (7) kendüyi bir yıldan bir yıla varınca zeynler kaçan kim ramazānuñ evvel (8) gicesi olsa ‘arşuñ altından bir yıl gelür cemi‘-i uçmaḡuñ yapraḡın depredür (9) **ḥūru’l’īn** aña nazar iderler ve ayudurlar yā rabbi bizi işbu ayda ḳullaruña zevc (10) ḳıl ve hiç bir kişi yokdur ki ramazānı duta ḥaķ aña bir ḥūrī vermeye ki āḫiretde (11) anuñ-ile müşerref ola ve her ḥūrīnün üzerinde yitmiş ḥulle ola her birisi bir dürlü (12) renk ola ve her ḥūrīnün yitmiş taḥtı ola kızıl yāḳūtdan ve her taḥtuñ üzerinde (13) yitmiş döşek ola bātını istebrāḳdan ve zāhiri nūrdan ola ve naķildür ki kaçan (14) ḳıyāmet günü olsa şehr-i ramazān bir güzel

şûretde gele allāha secde eyleye ḥaḳ te‘ālā (15) ayda ḥācetüñ dile her kimde ki ḥaḳḳuñ var-ısa al ramazān ayda vaḳār tācı dilerin

[275a]

(1) ḥaḳ te‘ālā aña biñ tāt vire andan şoñra ramazān yitmiş biñ (2) kebāyir ehlinden ḳavmine şefā‘at eyleye andan şoñra her kişiyi biñ ḥūrī vireler andan (3) şoñra ḥaḳ te‘ālā ayda ne dilersin ramazān ayda beni peygāmberüñ ḳonşuluğına indürgil (4) ḥaḳ te‘ālā ramazānı **firdevs-i a‘lāya** indüre andan şoñra ḥaḳ te‘ālā gine ayda dile (5) benden ne dilersin ramazān ayda yā rabbi ḥācetümi virdüñ yā ḳanı oruc dutanlaruñ (6) şevābı ve kerāmeti ḥaḳ te‘ālā ramazānı dutana yüz biñ pāre şehir vire kızıl (7) yāḳūtdan ve yeşil zebercedden ve her şehirde biñ biñ ḳaşr ola oruc dutmağa şabr (8) itdüklerinden ötrü

nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur

¹⁹ (9) ve ramazānuñ

edeblerindendir yalan söylememek ve mesāwī eylememek ve ḥalkı ḥorlamamak (10) ve yalan yire and içmemek ve ḥarām yememek ve ḥarāma nazar eylememek **ebū hureyre** ayıtdı (11) ḳaçan kim ramazānuñ evvel gicesi ölse ḥaḳ te‘ālā ḳullarına nazar ider ḳaçan (12) ḥaḳ te‘ālā ḳullarına nazar eylese ebeden ‘azāb eylemez ve ramazānuñ her günü için (13) ḥaḳ te‘ālā nice biñ biñ ḳul āzād eyler ṭamudan ḳaçan ramazānuñ yigirmi tokuzuncı (14) gicesi olsa ramazānuñ cemī‘-i günlerinde ne deñlü ḳul āzād oldısa cemī‘-ince (15) ḳul āzād eyler ṭamudan ḳaçan bayrām gicesi ölse firişteler ḥaḳ te‘ālā ḥazretine

[275b]

(1) varurlar ḥaḳ te‘ālā bunlara aydur yarın anlaruñ bayrāmıdır anlaruñ şevābı ne (2) ḳadardur firişteler aydurlar yā rabbi anlaruñ müzdi anlara vefā olundu ḥaḳ te‘ālā (3) aydur siz ṭanuk oluñ ki ben anları yarlıgādum illā dört kişi degül biri dāyım süci (4) içenler ve tevbe eylemeyenler ve biri atasına ‘āşī olanları ve biri ḥışmlarından (5) kesilenleri ve biri kīn dutanları ḳaçan fiṭre gicesi olsa ḥaḳ te‘ālā firişteler (6) viribiye her şehrlere firişteler yire ineler ve ayıdalar iy muḥammed ümmeti rabb-i kerīmüñ (7) ḳonukluğına çıḳuñ size ‘aṭālar vire ve günāhlaruñuzu ‘afv eyleye ḳaçan mü‘minler (8) muşallāya varsalar ḥaḳ te‘ālā firiştelere ayda siz ṭanuk oluñ ki ben anları (9) yarlıgādum ḳālallāhu te‘ālā

¹⁹ Zümer 39/10. Sabredenlere mükafatları hesapsız verilecektir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ

²⁰(10)

عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

peygāmb̄er

‘aleyhi’s-selām ayıtdı ھاḳ te‘ālā benüm ümmetüme otuz (11) gün oruc dutmağı farz eyledi ve girü ھاḳan ümmete artuḳ yāḥūz eksük farz eyledi (12) anıñ-çün otuz oldu ki ھاḳan **ādem** peygāmb̄er ‘am uçaḳda buğday yidi otuz gün (13) ol buğday ھاḳnında ھاḳaldı pes ھاḳ te‘ālā baña ve ümmetüme gündüz orucu farz eyledi (14) ve gice yin didi ve ھاḳ te‘ālānuñ faẓlından idi gice yin didiği ve naḳıldür (15) ki peygāmb̄er ‘aleyhi’s-selām

الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ

ayıtdı ھاḳ te‘ālā buyurur ki ²¹ ya‘nī

[276a]

(1) oruc benüm içündür anuñ ‘ivaẓın ben virürin bunda ‘ulemā su‘āl iderler ki (2) vech-i taḥṣīṣ nedür bunda kim eyle buyurdu aña cevāb budur kim orucda riya şıgmaz (3) girü ھاḳan ‘amelün ḥilāfınca kim anlarda riya şıgar pes oruc tutmaḳ şamedāniyyet (4) sırrından olmağın ‘ivaẓın ancaḳ allāḥ te‘ālā ider ki muḳarreb firīşteler daḥı bilmez- (5) -ler ki aña nice ‘ivaẓ olur belī muḥaḳḳıḳler her biri zevḳi miḳdār añladılar va’llāhu a’lem (6) ve naḳıldür ki peygāmb̄er ‘am ayıtdı oruc ve ḳur’ān yarın ḳıyāmet güninde ḳullara (7) şefā‘at eyleyeler oruc ayda yā rabbi ben ol ḳulı ta‘āmdan ve arzūlardan gündüz (8) men‘ eyledüm ve baña destūr vir ol ḳişiye şefā‘at eyleyeyin ve ḳur’ān ayda yā rabbi (9) ben anı gice uyumaḳdan men‘ eylerdüm ḳur’ān oḳurdı baña destūr virgil (10) ol ḳişiye şefā‘at eyleyeyin ھاḳ te‘ālā anlara destūr vire şefā‘at eyleyeler (11) ve naḳıldür ki peygāmb̄er ‘aleyhi’s-selām ayıtdı **nūḥ** peygāmb̄er her gün (12) oruç tutar-ıdı ancaḳ bayrām gün yirdi ve dāvūd peygāmb̄er ‘am bir gün dutar- (13) -dı ve bir gün yir-idi ve **‘isā** ‘aleyhi’s-selām gündüz oruc tutar-ıdı ve gice (14) ‘ibādet ider-idi uyumazdı ve **ibrāḥīm** ‘am her ayda üç gün oruc tutar-ıdı (15) ve **muḥammed-i muṣṭafā** ‘aleyhi’s-selām düşünbe gün ve pençşenbe oruc tutar-ıdı

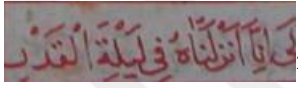
[276b]

(1) ve **eyyāmü’l-beyz** oruc tutar-ıdı ve her kim her ayda üç gün oruc tuta **eyyām-ı bīyẓ** (2) -de bir yıl oruc dutmuşca müzdi vardır **enes** raḍiya’llāhu‘anhu peygāmb̄erden naḳil

²⁰ Bakara 2/183. Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı.

²¹ Oruç benim içindir ve onun mükafatını ben vereceğim.

ider (3) peygāmbere ‘am ayıtdı hāḡ te‘ālā ramazān ayını gāyet hürmetlū yaratdı ve her kim (4) ol ayda bir akçe şadaḡa eylese hāḡ te‘ālā ol kişiyeye cemī‘-i ḡalḡa şadaḡa eylemişçe (5) müzd vire ve her kim ramazānda bir rek‘at namāz kılsa ayruḡ ayda yüz biñ (6) rek‘at namāzın kılmışça müzdi vardır ve her kim bir yalınıḡa bir ḡaftān giyür- (7) -se hāḡ te‘ālā ol kişiyeye yidi yüz biñ ḡil‘at giçüre şol günde ki cemī‘-i ḡalḡ (8) anda yalnızcaḡ olacaḡlardır ve her kim ramazānda bir ḡul āzād eylese yidi yüz (9) ḡul āzād eylemişçe müzdi vardır ramazānuñ evveli raḡmetdür ortası (10) maḡfiretdür ve āḡiri ṡamudan āzād olmaḡdur didi **ebū bekir şiddīḡ raḡiya‘llāhu ‘anhu** (11) ayıtdı kim ki bir gün ve bir gice ramazāndan i‘tiḡāfa otursa cemī‘-i günāhından (12) çıḡa ve ramazānda i‘tiḡāfa oturmak sūnnetdür eḡer bir sā‘at daḡı olursa (13) **faşlun fī leyleti‘l-ḡadr** bilmek gereḡdür ki ḡadr gicesi ekşeri budur ki (14) ramazānuñ yigirmi yidinci gicesi bulunur ḡalallāhu te‘ālā

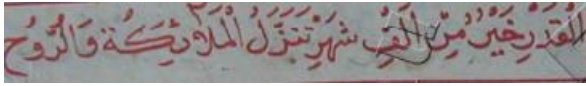
²² (15) **şāḡib-keşşāf** ayıtdı ḡadr gicesi dimeñün ma‘nisi budur budur ki cemī‘-i işler

[277a]

(1) ol gice taḡdīr olur dimeḡdür nitekim hāḡ te‘ālā buyurur ²³ (2) ba‘zılar ayıtdı ol giceye ḡadır gicesi dinildi niçün anuñ-çün ki ol gicenün (3) şerefinden

oturdu girü ḡalan giceler üzerine ²⁴ ya‘nī (4) yā muḡammed sen anuñ niteligine ve faḡlınuñ gāyetine ve ḡadrinün yüceligine ve nihāyetine (5) irişmedün

dimeḡ olur ammā biz saña beyān idelüm didi ve buyurur ki ²⁵ (6)

peygāmbere ‘am ayıtdı **benī** (7) **isrā‘īl** de bir kişiyeye ‘ābid dimezlerdi tā biñ ay ‘ibādet itmişince aḡḡāb işitdiler (8) melūl oldılar bunu kim ider didiler pes allāhu te‘ālā **innā enzelnāhu** sūresin indürdi (9) ḡadrini bildürdi pes hāḡ te‘ālā muḡammed ümmetine ol biñ aydan ḡayırlı nesne virdi (10) ve ol ayda firiştelere ve rūḡ yire iner dimeḡ oldur ki bunda rūḡdan murād (11) cebrā‘īldür ba‘zılar ayıtdı rūḡdan

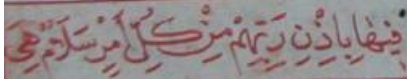
²² Kadir 97/1. Biz onu(Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik.

²³ Duhan 44/4. O gecede bizim katımızda bir emirle hüküm ve hikmet konusu olan bütün işler ayrılır.

²⁴ Kadir 97/2. Bilir misin nedir Kadir gecesini?

²⁵ Kadir 97/3-4. Kadir gecesini bin aydan hayırlıdır. O gece melekler ve ruh iner dururlar.

murād bir halkdır aña rūh dirler firişteler (12) ol rūhı kâdir gicesi görürler ancak

²⁶ (13)

min külli emrinden murād oldur ki

cemî'-i işler ki kullar üzerine (14) bir yıldan bir yıla taqdîr olunur selām demek oldur ki firişteler ol gicede mü'minlere (15) uğrarlar selām virürler ve nakıldür ki peygâmbere 'am ayıtdı her kim **qadr** süresin

[277b]

(1) okusa hâk te'ālâ ol kişiye ramazân ayını oruc dutmuşca ve qadr gicesi ihyâ itmişce sevâb (2) vire **beğavî tefsîr**inde ayıtdı hâk te'ālâ qadr gicesini gizledi **muhammed** ümmetinün üzerine (3) tâ kim cehd eyleyeler ramazânda 'ibâdet eylemege ve tama' eyleyeler qadri bulmağa nitekim (4) du'âlar bir sâ'at kabûl olur ol sâ'ati gizledi tâ kim kulları şabâhdan (5) ahşâma degin du'âya meşgûl olalar ve irta namâzını aña **şalât-ı vustâ** dirler giz- (6) -ledi namâz içinde tâ kim her gün namâzlarına irişeler ve **ism-i a'zamî** kur'ân içinde gizledi (7) tâ kim cemî'-i kur'ânı okuyalar ve rızâsın tâ'atler içinde gizledi tâ kim cemî'-i tâ'atleri (8) işleyeler ve gâzabını ma'siyetler içinde gizledi tâ kim cemî'-i günâhları terk eyleye- (9) -ler ve kıyâmet günün günler içinde gizledi tâ kim cemî'-i günlerin 'ibâdete hâc eyleyeler (10) ve dahı velîlerin bu halk içinde gizledi tâ kim **mecmû'-ı halka** hürmet eyleyeler (11) **ebû hureyre** rağiya'llâhu'anhu peygâmberden rivâyet eyler peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı (12) ayıtdı kaçan **qadr** gicesi olsa **sidretü'l-müntehâ**da sâkin olan firişteler ve cebrâ'îl ol (13) gice yire inerler ve ellerinde dört sancağ ola birin kabrûme dikeler birin kudse dikeler (14) ve birin ka'beye dikeler ve birin **tûr-i sinâya** dikeler andan soñra cemî'-i mü'minlere evden eve (15) selâm vireler ammâ süci içenlere ve hışmından kesilenlere selâm vermeyeler kaçan şabâh olsa

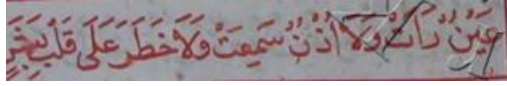
[278a]

(1) cebrâ'îl ve firişteler gire yirlerine varalar **sidretü'l-müntehâ**yı firiştelere ayıda bu gice (2) kanda varduñuz firişteler ayıdalar yir yüzinde **muhammed** ümmetine varduğ **sidretü'l-müntehâ** (3) ayıda hâk te'ālâ anlara neyledi firişteler aydalar cemî'-ini yarlıgadı **sidret-** (4) **-ü'l-müntehâ** anı işide harekete gele ve şükr eyleye 'adn uçmağı ve

²⁶ Kadir 97/4-5. Rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar. O gece tan yeri ağarınca kadar esenlik doludur.

firdevs ve kürsî harekete (5) geleler ‘arş kürsîye anuñ-çün ki haq te‘ālā **muḥammed** ümmetine rahmet eylemiş cemî‘-sini (6) yarlıgemiş çün ‘arş bu sözi işide ol dahı hareket eyleye haq te‘ālā ayda (7) iy benüm ‘arşum niçün hareket eylersin kürsî ayda uçmak ve cebrā’ıl baña haber (8) virdiler ki sen **muḥammed** ümmetini yarlıgamişsın haq te‘ālā ayda girçek aydurlar yā ‘arş (9) **muḥammed** ümmetini yarlıgadum. Ve benüm katumda

muḥammed ümmeti-çün nesneler vardır ki ²⁷ (10)

peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (11) haq te‘ālā uçmakları vardır ki kızıl yāķūtdan yaratdı ve cevāhirle muraşsa‘lar- (12) -dur ve ol uçmakda bahçeler vardır her bahçenüñ yüz yıllık uzunı var ve her (13) bahçede biñ sarāy vardır ve her sarāyda biñ kubbe var gümüşden direkleri yeşil (14) yāķūtdan ve ol bahçenüñ ağaçları altundan ve yaprakları yeşil yāķūtdan ve (15) çiçekleri gümüşden ve her bir ağaçda biñ dürlü yemiş var her birinüñ şüreti ve lezzeti

[278b]

(1) bir dürlüdür ve ol ağaçların üzerinde altundan ve gümüşden ve cevherden kuşlar var (2) envā‘-ı şavt-ıla ser-āğāz iderler ve ol ağaçların dibinde ırmaqlar akarlar imdi bu bahçeleri (3) ol kişiye virürler ki ramazān ayını oruc duta ve nakıldür ki peygāmbere ‘am ayıtdı (4) her kim bayrām gicesini ihyā eylese cemî‘-i gönüller öldüğü vaqt anuñ gönli ölmeye (5) nice kemālāt ramazāna anuñ-çündür ki kūr‘ān ol ayda nāzil oldu eger (6) şeytān ādemoğlanlarının şadrında vesvese itmeyedi **melekūt-ı semāvātı** göre- (7) -lerdi pes ma‘lūm oldu ki kūr‘ān oruc ikisi gāyet münāsibler idi (8) **tekmileten fi’ş-şıyām enes** raḍıya’llāhu’anhu peygāmbere rivāyet ider peygāmbere ‘am (9) ayıtdı receb ayı **şehru’llāh**dur ve şa‘bān ayı benüm ayumdur ve ramazān (10) ümmetüm ayıdur aşhāb ayıtdılar yā resūlu’llāh **şehru’llāh** demek ne dimekdür peygāmbere ‘am (11) ayıtdı ramazān mağfiret ayıdur ve haq te‘ālā enbiyānuñ tevbesin ol ayda qabūl (12) eyledi **ebū bekir verrāk** peygāmbere nakil ider peygāmbere ‘am ayıtdı recebün meşeli (13) yıl gibidir şa‘bānuñ meşeli bulut gibidür ramazānuñ meşeli yağmur gibidür (14) girü kalan

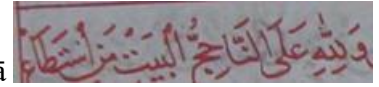
²⁷ Hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir kalb-i beşerin hatırından geçmemiş.

aylarda olan ḥasene birine ondur recebde birine yitmişdür şa‘bānda (15) birine seksendür ve ramazānda birine biñdür receb kişinüñ bedenini aru eyler

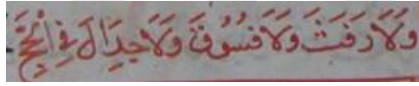
[279a]

(1) ve şa‘bān göñlini aru eyler ve ramazān cānını aru eyler şa‘bānuñ fażlı girü kalan aylaruñ (2) üzerine benüm fażlum gibidür girü kalan peygāmberler üzerine ve ramazānuñ fażlı (3) kalan aylar üzerine ḥaḳ te‘ālā fażlı gibidür girü kalan ḥaḳk üzerine peygāmber ‘am ayıtdı (4) her kim oruc dutsa ve ğaybet söylese ve yalan söylese ve yalan yire and içse ve şehvet (5) ile ḥaḳka baḳsa be-dürüstī oruc dutdı ammā şevābı yokdur aślā

ne‘üzübillāhi min (6) zālik faşlun fi’l ḥacc ḳālallāhu te‘ālā

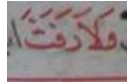

²⁸ (7) peygāmber ‘am ayıtdı kim her kim zemzem şuyından içse tamu aña ḥarām oldı (8) ve her kim ka‘beyi tavāf eyledi her adımına yüz biñ ḥasenāt var ve her kim tavāf (9) eylese ḥaḳ te‘ālā anuñ oğlancuḳlarından berekāt kesmeye ve her kim ḥacc içün (10) evinden çıḳsa gitse giderken yāḥūz gelürken ölse ḥaḳ te‘ālā ol kişiye her yıl (11) yitmiş ka‘be müzdin vire **imām er-rāzī tefsīr-i kebīrde** ḥaḳ te‘ālā buyurur ki (12)

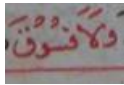
²⁹ ḥikmet nedür ki ḥaḳ te‘ālā bu üç lafzı zıkr (13) itdi cevābda zıkr itdi ki maḳşūd ‘ibādetden bu üç ḳuvvetdür ki biri **şehvāniyye** (14) ve biri

ğazabiyye ve biri **vehmiyye**dür

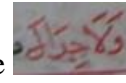

işāretdür **ḳuvvet-i şehvāniyyeyi** ḳahr (15)

itmege

dimek işāretdür ḳuvvet-i ğazabiyyeye ḳahr itmege

dimek

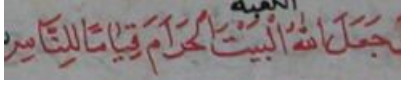
[279b]

(1) işāretdür **ḳuvvet-i vehmiyyeyi** ḳahr itmege imdi her kim **ma‘rifet’ullāh** ve **maḥabbetu’llāh** (2) ḥāşıl olmağa ḳaşd eyledi bu üç şıfatdan şaḳınmak gerek ve naḳıldür **fetevāda** (3) ki her kim ḥacca varsa gelse ve dilinden küfr şadır olsa ḥacc bāṭıl oldı (4) gine varmak gerekdür ve naḳıldür ki peygāmber ‘am ayıtdı her kim ḥac yolında üç (5) gün oruc dutsa ḥaḳ te‘ālā ol kişiye uçmaḳda yüz sarāy aḳ incüden (6) virile ve sarāyuñ

²⁸ Al-i İmran 3/97. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah’ın insanlar üzerine bir hakkıdır.

²⁹ Bakara 2/197. Bilsin ki hac sırasında kadına yaklaşmak, günaha sapmak ve tartışıp çekişmek yoktur.

büyükluğu yitmiş bu dünyāca ola ve ka‘beye **beytü’l-ḥarām** dinildi niçün (7) anuñ-çün kim ḥaḳ te‘ālā anı ḥürmetledi eyle olsa **beytü’l-ḥarām** didügi oldur ḳāl- (8) -allāhu te‘ālā

³⁰ pes ma‘lūm oldı ki ka‘be efdaldür (9) **ḳuds**den ve ğayrından ve daḥı peygāmbere ‘am buyurur ki dört pāre şehir uçmaḳdandır biri (10) ka‘be ve biri **medīne** ve biri **ḳuds** ve biri **dımışk**dur imdi ka‘be efdaldür **medīne**den (11) ve **medīne** efdaldür **ḳuds**den ve **ḳuds** efdaldür **dımışk**dan ve **dımışk** efdaldür (12) cemī‘-i şehirlerden ka‘be **mazhar-ı celāl**dür ve **medīne mazhar-ı cemāl** ve **ḳuds mazhar-ı kemāl**dür ve daḥı ḥaḳ te‘ālā buyurur kimüñ ki ol yola güci dise gelsün egerçi (14) güci yitmez ise kendüyi tehlikeye bırakmasun imdi güc yitmek oldur ki girü gelicek (15) bir günlük yāḥūz bir aylık nafaḳası ola aña vācibdür ḥacca gitmek peygāmbere ‘am ayıtdı

[280a]

(1) kim ki **dımışk**da bir vakt namāz kılsa otuz biñ vakte geçer kim ki **ḳuds**de (2) bir vakt namāz kılsa kırk biñ vakte geçer kim ki **medīne**de bir vakt namāz kılsa (3) ka‘bede bir vakt namāz kılsa yüz biñ vakt geçer (4) peygāmbere ‘am ayıtdı deccāl üç pāre şehre girmeye biri **ḳuds**e ve biri **medīne**ye ve biri (5) **mekke**ye faşlun çün ka‘benüñ sevābların bildüñ pes aḥkāmın daḥı bilmek gerek- (6) -dür kaçan iḥrām bağlansalar dikilmiş kaftān geymeye cāyızdır meşelā gönlegin biline (7) dutsa ve diz tonın egnine alsa ḳurbān lāzım olmaya başmaḳ ve muşḥaf götür- (8) -mek ve hemyānca götürmek cāyızdır eger kaftān geyürse ḳurbān lāzımdır (9) bilmek gerekdür ki ḥaccuñ farzı üçdür birisi bayrām gün olan tavāfdır (10) birisi ‘arefede vaḳfeye durmaḳdur ve birisi iḥrām giymekdür ve vācibleri müzdelifede (11) vaḳfeye durmaḳdur ve daḥı şafā ile merve arasında sa‘y itmekdür ve taş atmaḳ- (12) -dur ve başın yolıtmaḳdur ve mīḳātta iḥrām ile geçmekdür ve ‘arafatda gün tolinınca (13) turmaḳdur ve **tavāf-ı ḳudüm**dür ve **mileyn-i aḥzareyn** arasında yilmekdür ve mīnada (14) gicelemekdür ve tertībini şaḳlamaḳdur tertīb şaḳlamaḳ oldur ki evvel taş (15) atmaḳdur andan soñra ḳurbān ide andan soñra başın yolıda andan soñra vara

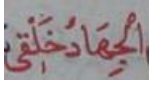
[280b]

³⁰ Maide 5/97. Allah, Kabe’yi, o saygıya layık evi, insanlar için ayakta kalma (ve canlanma) sebebi kıldı.

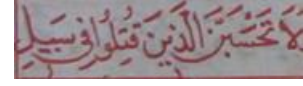
(1) ka‘beyi tavāf ide andan sonra **hācerü’l-esvedi** öpe kim ki **hācerü’l-esvedi** öpse (2) kıyāmet gününde **hācerü’l-esved** aña tanuqlık vire geldi beni öpdi diye aña şefā‘at (3) eyleye andan sonra yidi kez ka‘beyi tavāf eyleye her kim ka‘beyi yidi kez tavāf eylese her (4) tavāfına on **isma‘īl** peygāmbere ‘am oğlanlarından kul āzād eylemişçe hāq te‘ālā aña (5) şevāb vire andan sonra şafā ile merve arasında sa‘y eyleye her kim şafā ile merve (6) arasında yidi kez sa‘y eylese hāq te‘ālā cemī‘-i günāhın ‘afv eyleye ve kadem şırāt (7) üzerine sābit kadem duta peygāmbere ‘am ayıtdı kim ki ka‘beye karşı otursa (8) īmān ile nazar eylese hāq te‘ālā cemī‘-i günāhın ‘afv ide işledügin ve işleyecegin ve haccuñ (9) erkānından **vukūf-ı arefe** a‘zamī rükündendir anuñ-çün ki kaçan bir kişi ‘arefeye irişse (10) hac dürüst olur kaçan ‘arefeye irişmese hacı dürüst olmaz ve ka‘beyi yidi kez vidā‘ (11) tavāfın eylemek cāyizdür eger tavāf itmedin gitse kurbān vācib olur peygāmbere ‘am (12) ayıtdı kim ki benüm kabrimi ziyāret eylese beni ziyāret eylemiş gibidür ve baña selām virse (13) ben anı işidürin imdi temşil bunda budur ki iy **ṭālib-i esrār-ı ilāhī** hacca kaçd itmegün (14) mişālī ölmüş kişi cenāze ağacına binmiş gibidür ki deveye binicek şanki kabrine (15) gider kaçan beriyyeye girse kabre girmiş gibidür ve beriyye ‘arabları kirāmen kātibāne

[281a]

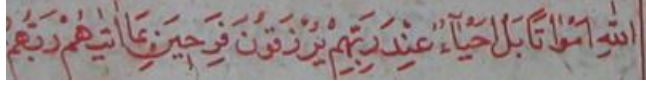
(1) beñzerler kaçan ihrām bağlansa kefen geyüb kabrinden çıkmış hāq te‘ālā hāzretine (2) gider gibidür kaçan lebbeyk dise hāq te‘ālāya söyler gibidür kaçan vakfeye (3) tursa hāq te‘ālā hāzretinde hisāba tırmağa beñzer kaçan müzdelifede dursa (4) şırāt üzerinde durmuş gibidür mīna bāzārında durmağ uçmağ-ıla tamu arasında (5) a‘rāfa durmağa beñzer ve ka‘beyi tavāf itmek ‘arşı ve **beytü’l ma‘mūrı** tavāf (6) itmege beñzer şafā ile merve arasında sa‘y eylemek mīzānda iki keffesinüñ (7) arasında sa‘y eylemege beñzer kaçan bu kaçd-ile ka‘be ziyāret olunsu ümīzdür (8) ki ol noķşān ilen olan hacını hāq te‘ālā kemāl-i kereminde kabūl eyleye inşāallāhu te‘ālā (9) faşlun fi’l cihād kāl’en-

nebiyyü ‘am peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (10) uçmağda yüz derece vardur bir dereceden bir dereceye biş yüz yıllık yoldur hāq te‘ālā (11) ol dereceleri

gāzīlere va‘de eylemişdür kālallāhu te‘ālā

³¹ (12)

ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā muḥammed (13)

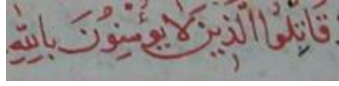
şol kimseler ki tañrı yolında depelendiler anları öldi şanma bilki anlar ḥaḳ te‘ālā (14)

katında diridür yirler içerler dāyim feraḥlardur peygāmbere ‘am ayıtdı ‘arş altında (15)

kuşlar şūretinde yeşil kandīller vardur nūrdan zencīr ile ‘arşda aşılıb durur

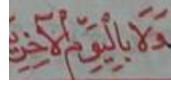
[281b]

(1) kaçan bir kişi şehīd olsa cānı varur ol kandīllere girerler ondan şöıra kanda (2) dilese seyrān iderler gine ol kandīle gelürler anda sākin olurlar ‘ulemā (3) ihtilāf iderler şehīdüñ namāzın kılmaḳda **imām şāfi**‘ ayıtdı şehīdüñ namāzın (4) kılmaḳ yokdur zīrā ki namāzın kılmaḳ ḥaḳ te‘ālādan suçın dilemekdür şehīd olmaḳ (5) ile suçu bağışlandı nitekim yumaḳ yokdur zīrā ki aru cāndur ve ba‘zılar aydurlar ki (6) şehīdler dirilerdür eyle olsa dirinüñ namāzın kılmaḳ yokdur **imām-ı a‘zam** ayıtdı (7) şehīdlerüñ namāzın kılmaḳ vardur günāhından ötrü degül belkim kerāmetlerinden (8) ötrü peygāmbere ‘am ayıtdı uçmaḳ şehīdlerüñ kılıcı altındadır ve kılıç uçmaḡun (9) miftāhıdur gāzīye vācibdür ki tañrı yolında kendüyi öldüre yāḥūz kāfir- (10) -leri öldüre ḥaḳ te‘ālā buyurur

³² ya‘nī şol kimseler ki (11) kelimetullāha inanmadılar ve

tevḥīd itmediler anı öldürmek gerekdür

³³ ya‘nī (12) ölmekden şöıra gine

yaradılmaḡa inkār iderler öldürmek gerekdür imdi kāfir üç (13) dürlüdür biri oldur ki elbette öldereler yāḥūz islāma gele koyalar mürtedler (14) gibi ve ġayrı müşrikle gibi ve biri oldur ki elbetde öldüreler yāḥūd islāma (15) gele koyalar eger müslimān olmazsa ḥarāc vire koyalar yahūdiler ve naşrānīler ve mecūsīler

[282a]

(1) gibi ve biri oldur kim eh-i kitāb olmaya anda ihtilāf iderler faşlun (2) kaçan kim ehl-i īmān kāfir ile bulışsalar ayıdalar **bismillāhi** ve **‘alā millete resūlī-** (3) **-llāhi** diyeler andan

³¹ Al-i İmran 3/169. Allah yolunda öldürülenleri sakın ölümler sanma! Bilakis onlar diridirler; Allah’ın kendilerine verdikleriyle

³² Tevbe 9/29. Ehl-i kitaptan Allah’a inanmayanlar ile kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.

³³ Tevbe 9/29. Ve ahiret gününe inanmayan.

soñra ceng itmege meşgûl olalar ve cengde şabr u vakār ile hareket (4) ideler ve muhkem duralar eyle gerekdür ki çeri begi olan kişi ceng hālın bilür (5) ola anuñ gibi çeri begine muṭī' olmak allāha muṭī' olmaqdur zīrā ki her kim çeri begine muḥālefet (6) eylese aślā hayr görmeye ve tañrı katında dañı hürmet bulmaya eger çeri begi çeri (7) hālın bilmeyecek olursa yāḥūz cāhil sözine uyacak olursa halk çok (8) cevır ve hayf göreler ve ḥarām yiyeler ve maḳşūdları ḥāşıl olmaya anuñ gibi (9) çeri begine muṭī' olmasalar günāḥ dañı olmayalar peygāmber 'am ayıtdı ğazānuñ (10) ğāyet sevgülüsi deñiz ğazāsıdur her kim deñiz katında ğazā niyyetine yatsa yitmiş (11) kez hac sevābından efḍaldür '**abdullāh bin el-mübārek** peygāmberden naķil ider peygāmber (12) 'aleyhi's-selām ayıtdı ne baḥtlu ol kişiyne kim deñiz kenārında ola ve hem (13) anda öle kaçan çıksa 'arşa iledeleler ḥaķ te'ālā firiştelere ayıda bunlar ol deñiz (14) kenārında ölenler midür ferişteler ayıdalar **belī** yā rabbi anlardur ḥaķ te'ālā ayıda buñlara (15) ḥisāb yokdur uçmağa iledüñ peygāmber 'am her kim ramażānda bir gün

[282b]

(1) bir gice gözcilik eylese deñiz kenārında altı yüz kul āzād eylemekden yigdür (2) **enes** peygāmberden naķil ider peygāmber 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan bir kişi evinde bir vaķt (3) namāz kılsa bir namāz yirine geçer ve cemā'at-ile namāz kılsa yigirmi biş namāza geçer ve cum'a mescidinde (4) namāz kılsa biş yüz namāza geçer ve benüm mescidümde namāz kılsa biş biñ namāza geçer ve (5) **ḳudsde** bir vaķt namāz kılsa elli biñ namāza geçer ve ka'bede bir vaķt namāz kılsa (6) yüz biñ namāza geçer ve deñiz kenārında bir vaķt namāz kılsa misvāk ile dört (7) yüz biñ namāza geçer 'ulemā gemiye binmege iḥtilāf iderler ba'zı kişiler gemiye binerler (8) namāz kıılurlar ve ğayrı farzları yirine getirürler ol kişiyne gemiye binmek dürüst- (9) -dür ve ba'zı kişiler vardur ki gemiye girürler namāz kılmazlar onlara gemiye binmek ḥarām- (10) -dur zīrā farzları terk iderler ve ḳara yir sevābınuñ ğazāsı oldur ki bir kişi (11) ḳara yirde şehīd olsa ḥaķ te'ālā cemī'-i günāḥın 'afv ider ancak halk ḥaķķı ḳalur (12) ammā deñiz şehīdinüñ cemī'-i günāḥın 'afv ider ve halk ḥaķķın dañı alı virür ya'nī uçmaķda (13) ol kişiyne nesneler göstere ol kişi dañı anı göre ḥaķķını ol kişiyne bağıslaya ba'zılar (14) ayıtdı ḳara yirde ki şehīdlerüñ cānın **melekü'l-mevt** olur evet deñizde şehīdlerüñ (15) cānın ḥaķ te'ālā ḳudret eliyle kendü alur peygāmber 'am ayıtdı ḥaķ te'ālā şehīdlere altı

[283a]

(1) dürlü mertebe virür ki şehīd olmayan mü'minlere eyle vermez evvel budur ki hāk te'ālā (2) ol kişiye rahmet eyler ve suçın bağışlar gāzā yolında kanı akmak ile ikinci uçmakda (3) yirini göre ve uçmağa gire hāk girmedin üçünci 'azāb-ı kabirden emīn ola dördünci (4) feza'-ı ekberden emīn ola aña şori ve 'azāb olmaya bişinci yitmiş iki hūrī (5) kızlarını vireler ednāsı aydan ve gündən nūrlu ola altıncı hışımlarından yitmiş (6) iki kişiye şefā'at eyleye hākdan dileyüb āzād eyleye 'azābdan hūrī kızların (7) vireler ednāsı aydan ve gündən nūrlu ola anuñ-çün ki ol şehīd olan hākdan (8) dileyüb hāk te'ālā bağışlayub şefā'at itdügi için **mücāhid** rağiya'llāhu'anhu peygāmbere (9) -den naķil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı hāk te'ālā şehīdlere biş kerāmet (10) vire ki ayruķ kişilere vermeye evvel budur ki cemī'-i peygāmbere cānın **melekü'l-mevt** (11) ola ammā şehīdler cānın hāk te'ālā kudret eliyle kendü ala ikinci cemī'-i hāk (12) dünyā şuyı ile yuyalar ammā şehīdleri dünyā şuyı ile yumayalar üçünci cemī'-i (13) hākı kefenleyeler şehīdleri kefenlemeyeler dördünci cemī'-i hāk ölü diyeler ammā şehīd- (14) -lere ölü dimeyeler bişinci cemī'-i peygāmbere şefā'ati kıyāmet güninde vireler kime (15) dilerler ise şefā'at eyleyeler ammā şehīdler her gün şefā'at eyleyeler dünyāda

[283b]

(1) ve āhiredde ve naķildür ki peygāmbere 'am ayıtdı bir kişi kāfir elinde ölse şehīddür (2) ve kāfire giderken yolda ölse şehīddür şuda gārķ olsa şehīddür vebā- (3) -dan ölse şehīddür ve bir kişinin üstüne yar ve ev yıkılsa şehīddür ve bir kişi (4) oda yansa şehīddür bir kişi 'āşık olsa kimseye 'aşķını dimeye ölse şehīd- (5) -dür bir 'avrat oğlan toğururken ölse şehīddür ve bir kişi zālīm elinde ölse (6) şehīddür ve bir kişi gārīblıķda ölse şehīddür ve bunların efđali deñizde (7) kāfir elinde ölse şehīddür imdi şehīd vardır ki cenk gününde müsliṁānlar (8) ile āşikāre gelürler bile kāfir ile cenk iderler ve şehīd vardır ki 'arşdadur (9) ve naķildür ki bedür gāzāsında hāk te'ālā üç biñ firişte viribidi peygāmbere (10) yardım eylediler ol firişeler gāzālılara yardım iderler tā kıyāmete degin ceng (11) gününde müsliṁānlar şabr eyler ise eger su'āl iderler ise ki şehīde şehīd didiler (12) niçün cevāb budur şimdi ki hālde uçmakda olduğı-çün ba'zılar ayıtdı firiştelere (13) şehīddür diyü şanukluk virdiğı-çün şehīd didiler ba'zılar ayıtdı hāk te'ālā- (14) -nuñ va'desine vefā itdügi-çün peygāmbere 'am üç kez ayıtdı zinhār ok ve yay ile (15) ceng idüñ zīrā ki üç kişiye hāk te'ālā bir ok için rahmet eyleye biri

[284a]

(1) ol okı ġazā i n d zene ve biri ġ z lere vir b atas n diyene ve biri (2) ol ok  k fire atana peyg mber ‘am ay td  her kim ok atmak bilse gine terk (3) itse ol bizden deg ld r didi **sa‘d bin eb  vaġġ   ** ay td  kaçan d  m n (4) ġ ni olsa peyg mber ‘am beni yanına k ġ rurdu tirke  mi a aġa d kerdi ve bir bir (5) oklarımı el me vir rdi k fire atardum ba a du‘  iderdi ve naġild r ki bir ki i (6) ġaz ya gitmek istese atas  ve anas  dest r virmese ġaz ya gitmek d r st (7) deg ld r fa lun ġan met m lin k smet idicek evvel ġums n   karalar faġ r (8) ġ z lere vireler ve yet mlere vireler  n ġaz nu  a k m n ve  ev b n bild k bilmek (9) gerekd r ki de iz y zinde ġaz  itmek on kez  ara yirde ġaz  itmekden ef al- (10) -d r ve bir kez h cc eylemek h cc eylemeyen ki iye on ġaz dan yig d r ve h cca varm   (11) ki i bir kez ġaz  itmek on h cdan yig d r ve bir de izde ġaz  itmek y z kez ta avvu‘-  (12) h cdan yig d r ve naġild r peyg mber ‘aleyhi‘s-sel m ay td  her kim ben m ile ġaz  (13) itmege iri mese de iz ġaz s n ets n el amd lill h ki geliboluda nice kez k fir ile ceng (14) id b ġaz lar id b dururuz g h k fir bize geldi g h biz k fire varub dururuz (15) peyg mber ‘am ay td  ef al ġaz  oldur ki nefsi ile eyleye andan a aġa m li ile ġaz  eyleye

[284b]

(1) ya‘n  zek tun  kara ve andan da ı a aġa ġaz  k fir ile ceng eyleye ha  te‘ l dan (2) imdi diler z ki sizi ve bizi ġaz dan ve ġaz   ev b ndan ma r m eylemeye in  aall hu te‘ l  (3) fa lun fi‘l  ur‘ n peyg mber ‘aleyhi‘s-sel m ay td  ha  te‘ l  buyurur ki her kim (4)  ur‘ n okumaġa me   l olsa ve benden nesne dilemese benden nesne dileyenlerden (5) a a artu  virem kel mull hu  fa lı gir   alan kel m  zerine ben m fa lum gibid r (6) ha   zerine didi ve naġild r  ur‘ n u maġa be zer u ma da hez r d rl  ni‘met (7) var ve  ur‘ nda hez r d rl  ġikmet var u ma da  u  r ve derece var  ur‘ nda s re (8) ve  yet var u ma da e   r ve enh r var  ur‘ nda a b r ve i‘tib r var ve naġild r (9) kim yar n  iy met ġ ninde  ullar ay dalar **il hun  mevl n ** d ny da  ur‘ n okudu  (10) ve  atm eyled k ha  te‘ l  ay da ey ben m  ullarum siz okudu uz ben i itd m imdi siz (11) oturu  ben m cem l me na ar eylen ben da ı  ur‘ n okuyay n siz da ı di le  diye (12) t h  ve y sin s resin ok ya peyg mber ‘am ay td  ha  te‘ l  t h  ve y sin s resin (13) yirleri ve g kleri yaratmazdan bi  yıl    okud  kaçan kim fir  teler i itdiler (14) ay tdılar ne ba tlu ol ki iye ki anu  ġ nlinde  ur‘ n ola ve ne ba tlu

muḥammed ümmetine ki (15) kūr'ān anlara nāzil oldu peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı
yā 'alī seyyidü'l beşer ādemdür

[285a]

(1) ve seyyidü'l 'arab **muḥammed**dür ve seyyidü'l-fars **selmān-ı fārisī**dür ve seyyidü'r
rūm **şahīb**- (2) -dür ve seyyidü'l ḥabeş **bilāl**dür ve seyyidü'l cibāl tūrdur ve seyyidü'l
kelām kūr'āndur ve seyyid- (3) -ü'l kūr'ān bakara sūresidür ve seyyidü'l bakara āyet-el
kürsīdür ve nakıldür peygāmbere 'am (4) ayıtdı her kim kūr'ān okıya ve diñleye gümān
ilede kim āḥiretde maḥrūm kaldum diye (5) maşḥaralığa almış ola ne nakıldür ki kūr'ān
altı biñ altı yüz altmış altı āyet- (6) -dür ve daḥı yitmiş yedi biñ dört yüz toḫuz kelimedür
ve üç yüz biñ daḥı altmış (7) biñ daḥı yigirmi biş ḥarfdür imdi kūr'ān kalan sözler üzerine
niçe kim faẓīleti (8) vardur ancılayın kūr'ān ehlinün daḥı kalan ḥalk üzerine faẓīleti
şöyledür ve (9) her kime kim kūr'ān virildi peygāmbere'liğin üç böliginden bir bölügi aña
virinildi (10) her kim kūr'āna ta'zīm eylemese kūr'āndan maḥrūmdur her kim kūr'ān
okusa şöyle- (11) -dür kim nübüvvet nişānı yüzinde belüre murād okımaḫdan ma'nāsını
(12) bilmekdür peygāmbere 'am ayıtdı her kim ki evinden taşra çıksa āyete'l kürsī (13)
okısa ḥaḫ te'ālā yitmiş biñ firişte viribiye anuñ için istiğfār eyleyeler (14) ve ol kişi
tañrıdan istiyeler ve gine evine gelse āyete'l-kürsī okusa ḥaḫ te'ālā andan (15) yoḫsullığı
gidere peygāmbere 'am ayıtdı kaçan bir mü'min āyete'l kürsī okusa ve şevābın ḫabr ehline

[285b]

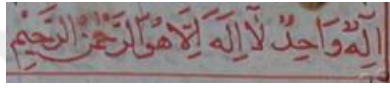
(1) bağışlasa ḥaḫ te'ālā **maşrıḫdan mağribe** varınca ne deñlü ḫabir varsa cemī'sine nūr
vire (2) ve ḫabirlerüñ kīn eyleye ve ol āyete'l kürsī okuyana altmış peygāmbere müzdin
vire ve her (3) ḥarfine bir ferişte yarada kıyāmete degin ol kişi için tesbīḥ eyleyeler
peygāmbere 'am (4) ayıtdı her kim za'ferān-ile āyete'l kürsī' yi sağ eliyle şol eli üzerine
(5) yazsa ve yidi kez yalasa artuḫ nesne unutmaya ve işitdügi nesneyi aşlā ḫātırından (6)
gitmeye ve ḫazret-i risālet 'am buyurdi her kim āyet okusa şimdi cennete giderdi (7) velī
ölmeyince olmaz peygāmbere 'am ayıtdı kūr'ānı zeyn eylemeñ laṭīf şavt-ıla ya'nī
şavtlaruñızı (8) gökçek eyleñ kūr'ān-ile dimekdür peygāmbere 'am ayıtdı gönüller maḥcūb
olur dünyā (9) sevmek ile nitekim demür ḫicāblanur gönül daḥı ancılayın ḫicāblanur
günāḥ (10) işlemek ile ayıtdılar yā resūlu'llāḥ anuñ cilāsı nedür peygāmbere 'am ayıtdı
(11) anuñ cilāsı ölümü çok añaḫdur ve kūr'ānı çok okımaḫdur her kim kūr'ān okısa

muşhaf- (12) -suz biñ derecedür ve muşhafdan okısa iki biñ derecedür ayıtdılar yâ resûlu'llâh (13) kankı sûre a'zamdur peygâmbere ayıtdı âyete'l- kürsî ve gine ayıtdı kankı âyet a'zam- (14) -dur peygâmbere 'am ayıtdı âyete'l kürsî ve gine ayıtdılar kankı âyete ulaşmak seversin peygâmbere 'am (15) ayıtdı bakara sûresinüñ âhîrinüñ okumasın severin zîrâ ki rahmetu'llâh hazînelerinden bir hazîne-

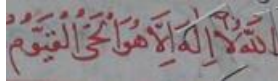
[286a]

(1) -dür peygâmbere 'am ayıtdı her nesnenüñ yimişi vardır kûr'ânüñ yimişi **innâ enzelnâ**

(2) sûresidür peygâmbere 'am ayıtdı ismü'l-a'zam işbu iki âyetdür birisi ³⁴ (3)

ve birisi 'âl-i 'imrânüñ evvel âyetidür ³⁵ (4)

peygâmbere 'am ayıtdı hiç birinüzüñ güci yeter mi ki (5) günde biñ âyet kûr'ân okuya ayıtdılar yâ resûlu'llâh kimüñ güci yiter peygâmbere 'am ayıtdı (6) günde bir kez **elhâkümü't-tekâşür** sûresin okısa biñ âyet okumuşca müzdi vardır (7) peygâmbere 'am ayıtdı her nesnenüñ gönli vardır kûr'ânun gönli yâsin sûresidür her (8) kim ki yâsin sûresin okısa hak te'âlâ anı yarlıgar ve yigirmi iki kez kûr'ân tamâm okumuşca (9) müzdi vardır kaçan bir kişi hasta olsa üstüne yâsin okusalar **melekü'l-mevt** (10) geldügin vaktin ol yâsinüñ her harfine üç firişte gelürler bir saf olurlar (11) anuñ-çün şalavât virürler ve istiğfâr iderler ve ğaslına hâzır olurlar ve namâzın (12) bile kırlar ve kabrine bile kırlar ve bir kişiyi kendü ölümü hâlinde yâsin okusa uçmağın hazîne- (13) -dârları uçmak şarâbından getürüb ol kişiye içürmeyince **melekü'l-mevt** ol (14) kişinüñ cânın almaya **sûretü'l-fâtihatü'l kitâb** bilmek gerekdir ki **fâtihatü'l-kitâb** (15) sûresinüñ üç meşhûr adı vardır biri fâtihatü'l kitâbdur ve biri

[286b]

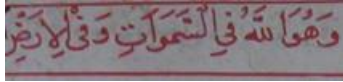
(1) ümmü'l-kur'ândur ve biri **seb'a'l-meşânî**dür imdi fâtihatü'l-kitâb didiler niçün (2) kûr'ân anuñ ile fetih olunduğı-çün ve ümmü'l kur'ân didiler kûr'ânüñ aşlı olub (3) kûr'ân bundan soñra ibtidâ' olunduğı-çün bi'l-ittifâk ba'zılar **mekkî**dür didiler ve (4) ba'zılar **medenî**dür didiler ve ba'zılar ayıtdılar **mekkede** nâzil oldı ve bir (5) kez dahı **medîne**

³⁴ Bakara 2/163. Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Ondan başka ilah yoktur. O, rahmandır,rahimdir.

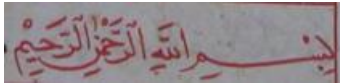
³⁵ Al-i İmran 3/1-2. Elif, lam, mim. Allah; Ondan başka asla ilah yoktur; hay ve kayyumdur.

nāzil oldu ammā aşah budur **ki mekkede** nāzil oldu (6) bismillāhi bismillāhuñ bisi ħarf-i cerdūr min ve ‘an gibi **müte‘allık-ı** (7) **muḥzūf** kelām hazfına delālet itdügi-çün takrîr budur ki ibda’ bismillāhi (8) dimekdür pes elif sākit oldu ḥıffet içün ve keşret-i isti‘māl içün ve ba‘zılar (9) ayıtdılar isimden murād müsem mādur ki ya‘nī ‘aynu zātu’llāhdur **ḥalīl** ayıtdı (10) allāh ism-i ḥāşdur ḥaḳ te‘ālāya maḥşūşdur ismü’z-zātdur müstecmi ‘üş-şıfāt- (11) -dur ba‘zılar ḳatında müştāḳdur ve ba‘zılar ḳatında ğayr-ı müştāḳdur **seyyid şerīf** (12) **cürcānī** rahmetu’llāhı ‘aleyhi **keşşāf** havāşisinde aydur nice kim allāh te‘ālānuñ (13) zātında ‘ālem ḫalkı müteḥayyirlerdür ism-i zātında kim allāh ismidür anda daḫı (14) müteḥayyirler **tefsīr-i ḳāzide** aydur ve **şeyḫ şadre’ddīn el-ḳonevī** aydur rahmet- (15) -ullāhi ‘aleyhi allāh ism-i ‘ālem degüldür ve illā fesād lāzım gelür nitekim ḳur’ānda geldi

[287a]

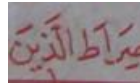

(1) kim ³⁶ eger ‘ālem olacaḳ olursa semāwāt (2) aña zarf olmaḳ lāzım gelür bu ḫod muḥāldür pes ma‘lūm oldu kim allāh ism-i şıfat- (3) -dur ma‘nisi budur kim allāh mevşūfdur ulūhiyyetiyle semāwātta ve ‘arzda dimek- (4) -dür bu bābda ḫaberler iñen çokdur biz ihtişār ḳıldık ki bilinmesi geñez ola bu (5) ḳadar çāşni yiter er-raḫmānī’r-raḫīm **ibn-i ‘abbās** raḳiya’llāhu‘anhu aydur iki isimdür (6) biri birinden içerüdür müberred ayıtdı erraḫmanu ‘amdur kāfirlere ve mü’mintlere (7) rezzāḳ ma‘nisi nedür erraḫīm ğafır ma‘nisi nedür āḫiretde pes maġfıret ḫod (8) mü’minlerdür eyle olsa er-raḫmān ‘āmmü’l ma’nādur ḫassu’l-lafzdur erraḫīm (9) ‘āmmü’l lafzdur ḫassü’l-ma’nādur ammā bismillāh dur ihtilāf iderler ehl-i (10) medīne ayıtdılar fātihadan degüldür ve ğayrı süreden daḫı degüldür pes (11) bismillāh ile başladılar teberrük içün didiler ehl-i mekke ayıtdılar fātīḫa- (12) -dandur faşl içün yazıldı anlar ki fātihadandur didiler evvel āyet (13)

³⁷

dür ve āḫir āyet

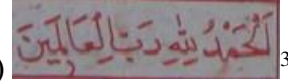

dan āḫirine (14) varınca ammā

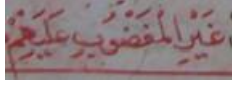
³⁶ En’am 6/3. O, göklerde ve yerde tek Allah’tır.

³⁷ Fatiha 1/1. Rahman ve rahim Allah’ın adıyla.

anlar ki fâtiḥadan degüldür didiler anların katında evvel âyet (15)

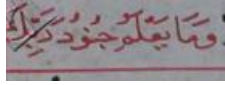

38

dur âḥir âyet dur âḥirine degin

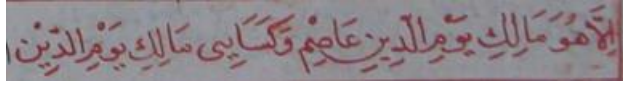
[287b]

(1) imdi elḥamdülillāh dimek böyle dimek olur ki ḥaḳ te‘ālā bunda müsteḥḳ- (2) -dur ḥamde bunda ḥalka ta‘līm vardır taḳrīr budur ki elḥamdülillāh diñ dimek (3) olur rabbi‘l-‘ālemin rabb-i mālik ma‘nisinedür yāḥūz terbiyāt ma‘nisine pes ḥaḳ (4) te‘ālā mālikü‘l-‘ālemīndür ve daḥı ‘ālemleri tertīb idicidür imdi ‘ālemin istiyākı (5) ‘alāmetdendür ya‘nī eṣer-i şan‘at zāḥir olduğundan ötrüdür **sa‘īd bin müseyyib** (6) ayıtdı ḥaḳ te‘ālānuñ biñ ‘ālemi vardır altı yüzi deñizdedür ve dört (7) yüzi qaradadır muḳātil ayıtdı ḥaḳ te‘ālānuñ seksen biñ ‘ālemi vardır (8) kırk biñi deñizdedür ve kırk biñi kara yirdedür **vehb** ayıtdı ḥaḳ te‘ālānuñ (9) on sekiz biñ ‘ālemi vardır dünyā ol ‘ālemlerden bir ‘ālemdür **ka‘b el-aḥbār** raḍiya‘llāhu‘anhı (10) ayıtdı ‘ālemlerüñ ‘adedin allāh bilür ancak nitekim buyurur

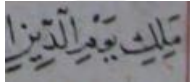
39

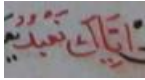
(11)

40

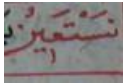
oḳurlar ve

ḡayrı (12) oḳurlar māliki ḳādir ma‘nisi nedür zīrā ki ‘ālemi ādemden (13) vüçüda getürmege ḳādirdür melik pādişāḥ ma‘nisi nedür ammā mālik (14) oḳımaḳda bir

ḥarf artuḳdur pes şevābı da artuḳdur 41 ya‘nī seni (15) tevḥīd iderüz ve daḥı

saña muṭī‘ oluruz ‘ibādet itmek ile 42

[288a]

(1) ya‘nī senden yardım dilerüz ‘ibādet itmege 43 (2) ya‘nī işāret irşād eyle ṭoḡrı yola ‘alī kerremallāhu veche ayıtdı (3) ṭoḡrı yola şābit eyle dimek

³⁸ Fatiha 1/2. Hamd, alemlerin rabbi Allah’a mahsustur.

³⁹ Müddeşsir 74/31. Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez.

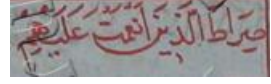
⁴⁰ Fatiha 1/4. Ödül ve ceza gününün tek hakimi.

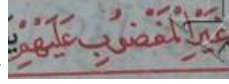
⁴¹ Fatiha 1/5 (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk dileriz.

⁴² Fatiha 1/5 Ve yalnız senden yardım dileriz.

⁴³ Fatiha 1/6. Bizi dosdoḡru yola ilet.

olur şirāt ve şirāt ve zirāt dimekdür dürüstdür üçü (4) dağı lügatdur **ibni ‘abbās** raḍiya’llāhu‘anhu ayıtdı şirātdan murād islām dīnidür **ibni mes‘ūd** (5) raḍiya’llāhu‘anhu ayıtdı şirāt murād kūr’āndur **sa‘īd bin cübeyr** ayıtdı şirātdan (6) murād uçmak yoludur **sehil bin ‘abdullāh** ayıtdı şirātdan murād tarīk-i sünnet (7) ve cemā‘atdür **ebū’l-‘āliye**

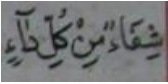
ayıtdı şirātuñ lügat ma’nisi tarīk-i vāzıhdur dimekdür (8) ⁴⁴ ya’nī anlarıñ üzerineki minnet itdün hidāyet ve tevfiḳ (9) ile **‘ikrime** ayıtdı anlara kim minnet

itdük imān üzerine şābit ve müstaḳīm olmak (10) ile dimekdür ⁴⁵ ya’nī ğaḏab olınmışdur anlarıñ üzerine kim (11) yahūdilerdür imdi ğaḏab kāfırlere intikām

itmekdür pes ḥaḳḳuñ ğaḏabı mü’mine (12) lāyık degüldür ⁴⁶ ya’nī azmadılar hidāyetden tarīk-i müstaḳīm üzerine (13) şābit oldılar imdi zalālūñ aşı helāk olmakdur kāfire lāyıkdur bunlardan murād (14) naşārādur āmin ma’nisin budur ki allāhümme benüm ḥācetümi işit ve ḳabül eyle dimekdür peygāmbere ‘am (15) ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı içün ki benüm nefsum anuñ ḳudreti elindedür fātiha sūresi

[288b]

(1) tevrātda ve zebūrda ve incilde ve kūr’ānda yoḳdur peygāmbere ‘am ayıtdı ⁴⁷

(2) **ibni ‘abbās** raḍiya’llāhu‘anhu ayıtdı peygāmbere ‘am buyurur ki her kim (3) kūr’āna kendü ma’nā virse bilüsi ile yirin cehennemde yaraḳlasun elḥamdülillāh ol (4) pādīşāh ki münezzehdür şevgāndan ve muḳaddesdür emşālden ve nūzarādan peygāmbere ‘am buyurur (5) ki sizüñ ḥayırluñuz oldur ki kūr’ān öğrendi ve gine öğretti

nitekim buyurur (6) ⁴⁸ ve naḳıldür ki kūr’ānuñ meşeli şu üzerinde aḳar şuya (7) beñzer ‘aceb budur ki şuda ḥayāt-ı nefis var ve kūr’ānda ḥayāt-ı ḳalb var şu eger (8) gökden bir uğurdan geleydi cemī’-i yirler helāk olaydı kūr’ān dağı eger gökden

⁴⁴ Fatiha 1/7. Nimetine erdirdiklerinin yoluna.

⁴⁵ Fatiha 1/7. Gazaba uğramışların yoluna da değıl.

⁴⁶ Fatiha 1/7. Doğrudan sapmışların yoluna da değıl.

⁴⁷ Kur’an-ı Kerim’in Fatiha suresi bütün hastalıklara şifadır.

⁴⁸ Sizin en hayırlınız Kur’an’ı öğrenen ve onu öğretendir. Buhari, Fezāilü’l-Kur’ān 21.

(9) bir uğurdan geleydi ‘arş ve kürs ve gökler tākāt getürmeyeydi imdi mādēm ki (10) cān tendedür ten şudan toymaz ancılayın mādēm ki kūr’ān gönüldedür gönül kūr’āndan (11) toymaz pes ni‘met iki dürlü oldı biri ni‘met-i zāhire biri ni‘met-i bātinadur (12) ni‘met-i zāhire māl ve mülk ve rızık ve sağlık gibidür ni‘met-i bātına ma‘rifet ve hikmet (13) ve ‘ilm ve hidāyet ve ve maḥabbet gibidür peygāmbēr ‘am ayıtdı her kim ‘amme yetesāelün sūresiñ (14) okusa zevāl-i imāndan emīn ola ve ḥaḳ te‘ālā rızkın giñ eyleye ve dünyānuñ cemī‘-i (15) tağlarınca müzd vire ve ölmedin uçmaḳda yirin göre ve her kim izā vaḳa‘at sūresin

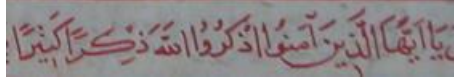
[289a]

(1) okursa ayruḳ yoḥsulluḳ görmeye ve her kim tebāreke sūresin okusa ḳadr gicesi ihyā (2) itmişce şevāb eline gire ve her kim kıyāmet sūresin okısa ben ve cebrā‘īl ol kişi (3) içün kıyāmet güninde ṭanukluḳ virürüz ki mü‘mindür zihī devlet ol ḳula kim anuñ (4) ṭanukı **muḥammed** resūlu’llāh ve cebrā‘īl ‘aleyhime’s-selām ola ve ḳul yā kāfirün sūresin (5) okısa kūr’ānuñ dört baḥşinde birincisidür ve ḳul huvalḷāhu eḥad üç baḥşinden birincisi- (6) -dür fātiḥa sūresi yidi āyetdür yigirmi dört kelīmedür ve yüz yigirmi ḥarfdür her kim (7) bir kez fātiḥa sūresin okursa ḥaḳ te‘ālā aydur firīştelerüm siz ṭanuk oluñ ki ben (8) ol kişiyi yarlıgādım ve ‘azāb-ı ḳabirden emīn ve feza‘-ı ekberden emīn itdüm ve her kişi kim (9) biş vaḳt namāzda her rek‘atda bir fātiḥa bir kez ḳul huvalḷāhu eḥad okusa ol (10) kişi her günde kūr’ānı kırk kez ḥatm itmişce şevāb bula zīrā ki ḳul huvalḷāhu eḥad kūr’ānuñ (11) bir baḥşidür ve fātiḥa iki baḥşidür her rek‘atda bir ḥatme olur şevāb ise yiter (12) peygāmbēr ‘am ayıtdı ümmetümün ‘ibādetinün efḍali kūr’ān okumakdur ammā kūr’ānuñ zāhir edebleri (13) üçdür biri şoldur kim ābdest ile ḳibleye ḳarşu diz çöküb üstāz öñinde (14) oturur gibi ta‘zīm ile oturmak ve ḥarflerin kelimelerin ve āyetlerin seçe seçe okumak (15) gerekdür ikinci edebi budur ki ḥükmine nazar eyleye üçüncü edebi budur ki ayda bir kez

[289b]

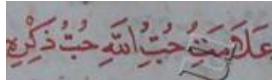
(1) ḥatm eyleye imdi şevāb budur ki namāz içinde kūr’ān okuyana yüz ḥasenāt- (2) -dur ve kūr’ānuñ bātin edebleri budur ki kūr’ānuñ ‘azametini ve allāhuñ ‘azametini (3) taşavvur idüb okuya eger gönliñi kūr’ān yüzine ḳarşu eylesen ve aradan şehvet- (4) -ler ḥicābın ve günāhlar perdesini giderürsen kūr’ān nūrı ile gönlüñ münevver olub (5)

zāhiründe ‘ibādet gülleri ile açılma ‘rifet yimişleri bite eyle olsa dünyāda ve (6) āhıretde kūr’ān sa‘ādeti ile mes‘ūd olasin **ca‘fer bin muḥammed** raḍiya’llāhu’anhu ayıtdı (7) kūr’ān dört i’tibār üzerinedür biri ‘ibādetdür ve biri işāretdür (8) ve biri leṭāifdür ve biri ḥaḳāyıkdur imdi ‘ibādet ‘avām içündür işāret (9) ḥavāş içündür ḥaḳāyık enbiyā içündür ba‘zılar ayıtdı ‘ibādet sem‘ içündür işāret (10) ‘aḳl içündür leṭāif müşāhede içündür ḥaḳāyık mu‘āyene içündür elḥamd- (11) -ülillāh ol pādīşāha kim bizi ehl-i kūr’ān eyledi ve dahı şalavāt ol habībullah (12) üzerine olsun ki ḥātemü’l enbiyā ve imāmü’l etkıyādur

faşlun fi’z-zıkr kāl- (13) -allāhu te‘ālā ⁴⁹ peygāmbere ‘am ayıtdı (14) imānuñuzı yinileñüz ayıtdılar yā resūlu’llāh imānımız nice yinileyelüm peygāmbere ‘am ayıtdı (15) lā ilāhe illa’llāh çok ayıduñ peygāmbere ‘am ayıtdı ḥaber vireyin mi size gāyet ḥayırlu ‘amelüñüzden

[290a]

(1) ve allāh katında efdāl ‘amelden ve altun ve gümüş şadaḳa itmekden ve kāfir ile (2) ceng itmekden yig ayıtdılar yā resūlu’llāh ḥaber vir peygāmbere ‘am ayıtdı (3) zıkrı’llāhı çok ayıduñ peygāmbere ‘am ayıtdı her kim dünyāda āhıret baḥçelerinden (4) bir baḥçeye girmek isterse zıkr itmege girsün bilmek gerekdür ki maḥabbet-i ilāhī (5) kaçan kim imānuñ bünyādı oldu-ise anuñ nişānı zıkrı’llāhı çok ayıtmaktur nitekim (6) peygāmbere

‘am buyurur ⁵⁰ **seyḫ imām ğazzālī** raḥmetu’llāhi ‘aleyhi (7) ayıtdı ḥaḳ ḥazretine sülūk idenlerüñ üç menzili vardır birisi ‘ālem-i fenādur (8) ve birisi ‘ālem-i cezbedür ve birisi ‘ālem-i ḳabz dur kaçan kim ‘ālem-i fenāda olsañ lā ilāhe il- (9) -a’llāh dimeklige çok meşğul ol kaçan kim ‘ālem-i cezbede olsāñ allāhu ekber allāhu ekber (10) dimege çok meşğul ol kaçan kim ‘ālemi ḳabzda olsañ hū hū dimege çok meşğul (11) ol kaçan kim uşbu ‘āleme vāşıl olsañ şıfāt-ı ‘adliyyenüñ kudüreti senden gider (12) ve şıfāt-ı fażliyyenüñ nūrı senüñ üzeriñe gelür ve ve ḥaḳḳuñ taşarrufi saña vāsıta- (13) -suz ulaşır gāh ma‘dūm olursuñ saña izāfet itmek ile ve gāh mevcūd (14) olursun ḥaḳḳa izāfet ile ve fānī olursun saña izāfet itmek ile ve bāḳī olur- (15) -sun ḥaḳḳa izāfet ile **cüneyd-i baġdādī** raḥmetu’llāhi ‘aleyh ayıtdı allāh ism-i muḥrıḳdür

⁴⁹ Ahzāb 33/41. Ey iman edenler! Allah’ı çok çok anın.

⁵⁰ Allahı sevmenin alameti onu zikretmeyi sevmektir.

[290b]

(1) her kim bir h̄alvet yirde zikru'llāha meşğūl olsa aña evliyā kerāmetlerinden h̄aşıl (2) ola eger şorsalar ki zikr mi efdaldür yoḥsa ḳur'ān oḳumaḳ mı cevāb budur ki lā ilāhe illa'llāh (3) kelimesi ḳur'āndandır ammā ḳur'ān ma'nāsını bilenlere ḳur'ān oḳumaḳ efdaldür ve ma'nāsını bilmeyenlere (4) zikr çok itmek efdaldür eger şorsalar zikr-i cehr-ile itmek mi efdaldür yoḥsa (5) ihfā ile mi cevāb budur ki ḳur'ānı āşikāre oḳumaḳ başına bir 'ibādetdür ammā zikri cehr-ile (6) ayıtmaklıḡuñ te'sīri artuḳdur anuñ-çün ki ḥaḳ te'ālā ba'zı gönülleri taşa beñzetmiş- (7) -dür ma'siyyet işlemekden pes bu gönül taşını şıyub içinden ma'rifet çeşmelerin (8) ve ve ḥikmet bınarların akıtmaḡa ḳuvvet ile ḍarb gerekdür ve naḳildür ḥazret-i resūl (9) cehr-ile zikr ayıtdı ve ol zamāndan bu zamāna gelince islām şehirlerinde 'ilm (10) ile 'amel eyleyici vārişler mescidlerinde ve medreselerinde ḥānkāhlarında cehr-ile (11) zikr ayıtdılar **mecma'ü'l-fetevā**da aydur zikri cehr-ile ayıtmak sünnetdür eger su'āl (12) iderlerse ki **ḳāḍī ḥān** fetvāsında ve mecma'lar şerhinde cehr-ile ayıtmak (13) ḥarāmdur dir cevāb budur ki **ḳāḍī ḥān**uñ murādı ḡāyet ḳatı çağırmaḳdur ve (14) ve mecma' şerhinüñ muşannifi firişteoḒlı **mecma'ü'l-fetevā**ya muṭṭali' olmadın dünyādan (15) gitdi dirin ammā efdaliyyetde söylendi ba'zılar ihfā-ile zikr itmek efdaldür

[291a]

(1) didiler imdi zikr-i ḥafī peygāamberlere ve anlaruñ sünnetlerine tābi' olan ḥavāş-ı evliyāya (2) maḥşūşdur bilmek gerekdür bir kişinuñ ḥaḳıḳati şerī'atine göredür ve gönülleri (3) keşf eyleyen lā ilāhe illa'llāh dimekdür ve cānları keşf eyleyen lā ilāhe illallāh (4) dimekdür ve sırları keşf eyleyen hū dimekdür pes 'ālem-i esrār ekberdür 'ālem-i (5) ervāḥdan ve 'ālem-i ervāḥ ekberdür 'ālem-i ḳalbden ve 'ālem-i ḳalb ekberdür 'ālem-i ecsām- (6) -dan imdi cehd eyle ki 'ālem-i nefsdan çık 'ālem-i ḳalbe var ve 'ālem-i beşeriyyetden çık (7) 'ālem-i ervāḥa var 'ālem-i ṭabī'atdan çık 'ālem-i sırra var ve vücūduñ zulumātından çık (8) ḥaḳḳuñ vücūd-ı nūrına var be-dürüstī 'ālem-i ḳalb tevvāblaruñ mi'rācıdur ve 'ālem-i (9) ervāḥ muḥibblerüñ mi'rācıdur ve 'ālem-i sır 'āriflerüñ mi'rācıdur kaçan kim (10) beşeriyyetünden teraḳḳī eyleyesin ḥaḳḳıñ taşarrufi saña istikbāl ider eyle (11) olsa gönlüñ intikāl ider beḳādan fenāya ve şahvdan maḥve ve 'aḳsine daḡı intikāl (12) ider tenevvü' ve ta'addüd senüñ ḥālūndür ḥaḳḳuñ taşarrufında degüldür be-dürüstī ḥaḳ te'ālā (13) münezzehdür taḡayyürden ve inkılābdan kaçan kim

‘ālem-i sırâ vāşıl olsañ esrār-ı (14) ğayb saña keşf olur eyle olsañ ğaybdan işidürsin ve ğaybdan görürsin (15) pes ğayb ‘ayān olur ve ħaber saña mu‘āyene olur ‘āriflerüñ cānı celāliyye-i

[291b]

(1) ĳudsiyyedür anuñ-çün allāhla müştāk olurlar ve ‘ābidlerüñ cānı ruĳhāniyye- (2) -dür anuñ-çün uçmaĳa müştāk olurlar ve ĳāfillerüñ cānı hevāiyyedür anuñ-çün (3) dünyāya meşĳul olurlar muĳakkıķlar ayıtdılar kimüñ ki ni‘met vaktinde nazarı (4) ni‘mete olmadı belki mun‘ime oldu nitekim anuñ nazarı belā vaktinde belāya olmadı (5) belki belā idiciye oldu eyle olsa ol kişı her ĳālde ma‘rifetu’llāha ĳarķ (6) olur bundan ötürüdür ki ĳaķ te‘ālā

mūsānuñ ümmetine ayıtdı

⁵¹ (7)

ve **muĳammed**

ümmetine ayıtdı

⁵² (8)

imdi uşbu āyetde bir kaç ma‘nālar vardır biri budur ki ĳaķ te‘ālā ayıtdı eger beni (9) tā‘at ile añarsañuz ben daĳı sizi raĳmetüm ile añam ikinci budur ki eger siz beni du‘ā (10) ile añarsañuz ben daĳı sizi ĳabul itmek ile añam üçüncü budur eger siz beni ni‘metten (11) ötürü şenā ile añarsañuz ben daĳı sizi ‘ibādet itdüĳiñüz için şenā ile añam dördüncü (12) eger siz beni ĳalvetde añarsañuz ben daĳı sizi āĳiret-ile añam bişinci eger siz beni (13) ĳalvetde añarsañuz ben daĳı sizi ĳalebede añam altıncı eger siz beni tā‘at iderken (14) za‘ıflık ile añarsañuz ben daĳı sizi ĳuvvet ve yardım ile añam yidinci eger siz beni (15) fenā olup añarsañuz ben daĳı sizi beķā ile añam sekizinci eger siz beni mücāhede

[292a]

(1) ile añarsañuz ben daĳı sizi müşāhede ile añam toķuzuncı eger siz beni iĳlāş ile añar- (2) -sañuz ben daĳı sizi iĳlāş ile añam onuncı budur ki eger siz beni ĳikmet ve rubū- (3)

-biyyet ile añarsañuz ben daĳı raĳmet ve ‘ubūdiyyet ile añam

⁵³

imdi allāha (4) zıkr itmek yidi ĳısm üzerinedür biri zıkrdür ağlamak ile ve biri ĳulaķ zıkrdür (5) ĳaķķuñ aĳķāmın işitmek ile ve biri dil zıkrdür ĳamd u şenā ile ve biri el zıkrdür (6) ‘atā

⁵¹ Bakara 2/47. Ey İsrailoĳulları! Size verdiğim nimetimi hatırlayın.

⁵² Bakara 2/152. Siz beni anın ki ben de sizi anayım.

⁵³ Ankebut 29/45. Allahı anmak elbette en büyük ibadettir.

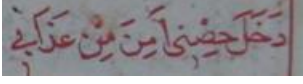
ve seḥā 'ile ve biri ayak zikridür cehd ve vefā ile ve biri gönül zikridür ḥavf (7) ve recā 'ile ve biri yidinci cān zikridür teslim ve rızā ile ba'zılar ayıtdı zikr (8) dört dürlüdür biri dil zikri ve biri gönül zikri ve biri rūḥ zikri ve biri (9) sır zikri ve rūḥ zikrinün āfeti sır aña muṭṭali' olmaḳdur ve sır zikrinün āfeti (10) gönül ile muṭṭali' olmaḳdur ve gönül zikrinün nefis aña muṭṭali' ve nefes (11) zikrinün āfeti kendüyi görmekdür ba'zılar ayıtdı zāhir ve bāṭın zikri mübtedi' - (12) -leründür ve sır zikri mutavassıtlarındur rūḥ ve ḥafī zikri muntehileründür (13) zikr-i ḳalb zikr-i ef'aldür ve zikr-i sır zikr-i şıfātdur ve zikr-i rūḥ zikr-i zāt- (14) -dur ba'zılar ayıtdılar lā ilāhe illa'llāh kelimesi bir ma'cūna beñzer mükerrebdür nefy ile (15) işbātdan ve nefy ile mevādda fāsıde zā'il olur ve ol müvādd-ı fāsideden marāz-ı ḳalb

[292b]

(1) ve ḳuyūd-ı rūḥ aḥlāk-ı nefsāniyye ve lezzāt-ı şehvāniyye ve temettu'āt-ı hayvāniyye ve ta'allūḳat-ı (2) kevneyn bu cümlesi mevād-ı fāsidden ḥāşıl olur ve işbātı tarafından gönül münevver (3) olur nūru'llāh ile ve ol nūr sebebi ile şıḥḥat-ı ḳalb ve taşfiye-i' rūḥ

nefs ve tecellā-ı (4) esmā ve şıfāt ḥāşıl olur ḥaḳ te'ālā buyurur ki

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حُضْنِي وَسَيِّدِي⁵⁴

(5) **şeyḥ-i ekber** ḳaddesallāhu sırrahū ayıtdı ḥaḳıḳat zikr 'ibādet- (6) -dür ḥaḳ te'ālā tecellī itmekden zātına ism-i mütekellim ile zīrā ki şıfāt-ı kemālī izḥār (7) itmekdür maḳām-ı cem' de ve tafşilde mertebeler i'tibārı ile ve zikrūn a'lāsı maḳām-ı (8) cem' dedür ḥaḳ te'ālā kendüyi zikr eyledi evvelā andan soñra **muḥammed-i muşṭafā** (9) zikr itdi andan soñra enbiyā ve mürseller zikr itdi andan soñra muḳarreb firişteler (10) zikr itdi andan soñra ervāḥ-ı mücerred zikr itdi andan nūfūs-ı munṭabī'a zikr itdi (11) andan soñra ebdān zikr itdi eyle olsa zikru'llāh efḍaldür gāzādan ve cemī' (12) 'ibādetden anuñ-çün ki anlaruñ şevābı uçmaḳdur ve zikrūn şevābı ḥaḳdur nitekim ḥaḳ (13) te'ālā

buyurur

أَنَا جَلِيلٌ مِنْ ذِكْرِي⁵⁵

ve ḳālallāhu te'ālā

وَلَذِكْرِي أَكْبَرُ⁵⁶

ya'nī zikr- (14) -ullāh cemī' -

⁵⁴ Lā ilāhe illallāh benim kalemdir. Kaleme giren azābımdan emin olur.

⁵⁵ Ben beni zikredenle otururum.

⁵⁶ Ankebut 29/45. Allāh'ı anmak her şeyden önemlidir.

i nesneden uludur ve's-selām **faşlun fi'ş-şabr** kālallāhu te'ālā (15)

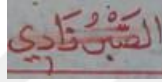

57

şeyh imām ğazzālī rahmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı belālara şabr

[293a]

(1) itmek havāş-ı insāndandır kim hayvānda ve firiştede şabr olmaz ammā hayvānda (2) anuñ-çün şabr olmaz ki şehveti ğālib olmuştur 'aklı yokdur ki ol şehvete şabr eyleye (3) ammā feriştelere müştāk olmuşturdur hāq te'ālānuñ cemāline eyle olsa onlara şehvet (4) ğālib olmamışlardır ki hāzret-i celālden anları men' eyleye ammā **fahṛü'r-rāzī** (5) rahmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı şabr itmek oldur ki hāqkun kazāsına rāzī olmağ (6) kaçan göñül bir nesneyi men' eylese ol vaqt göñül yüzünü 'ālem-i cezbden döndürür nitekim (7) **ādem** peygāmbere 'am göñli uçmağa müte'allik oldı hāq te'ālā ol uçmağı aña miḥnet (8)

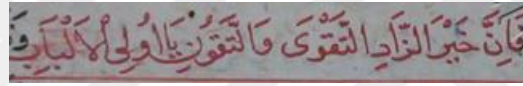

kıldı peygāmbere 'am buyurur ki

58

şabrdan murād taqvādur nitekim (9) hāq

te'ālā buyurur

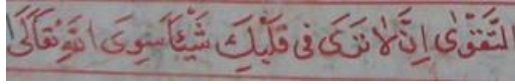

59

ve taqvā- (10) -dan murād

sakınmağdur peygāmbere 'am buyurur ki kıl taqvā derecesine irişmeye tā kim (11)

ķayırmaz nesneleri terk itmeyince ķayurur nesnelerden ķorkub **ca'fer-i şādık** rahmet-(12)

-ullāhi 'aleyhi ayıtdı

60

imdi (13) 'alāmet-i taqvā

üç kısımdur biri her hālde allāha nazar itmekdür ve biri her işde (14) allāha rücū' itmekdür

ve biri her hālde istikāmet itmekdür ve hāq te'ālā buyurur (15)

61

[293b]

(1) işbirü didigü işāretdür belālara bu 'avām içündür ki şābirü didigü (2) işāretdür ma'siyyeti terk eylemege bu havāş içündür ve rābiṭü didügü işāret- (3) -dür tāt işlemege ve ķatlanmağa bu hāşşu'l-hāş içündür pes ķişinüñ (4) rāḫatlığı yakındadır ve şerefi

⁵⁷ Bakara 2/153. Şüphesiz Allah sabredenlerin yanındadır.

⁵⁸ Sabır benim gıdamdır.

⁵⁹ Bakara 2/197. Öyleyse bana saygı duyun, ey akıl sahipleri!

⁶⁰ Takva senin kalbinde Allah'tan başka bir şey görmemendir.

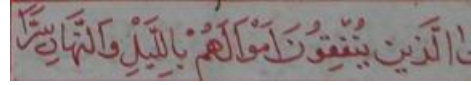
⁶¹ Al-i İmran 3/200. Ey iman edenler! Sabredin, kararlılıkta yarışın, düşmana karşı hazırlıklı olun (birbirinize dayanıp bağlanın). Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya ulaşabilesiniz.

tevāzu‘dadur ve devleti islāmdadur ve ‘işmeti (5) tevekküldedir ve zîrekliği dîndedir ve ‘izzeti dünyâ terk itmekdedür ve helāk- (6) -lığı günāha cüret itmekdedür ve peşimānlığı ivmekdedür ve şekāveti cehlde (7) ve sa‘ādeti ‘ilmdedir ve kemālî ‘ışkdadur ve hayātî cāvidānı şabrdadur (8) ve şabr halk katında nefesine şabr itmekdür ve ‘āşıklar katında şabr oldur (9) ki eger cemī‘-i ‘ālemüñ belāsı anuñ üzerine gelürse āh dimeye ve dahı vefādan ve (10) cefādan rencden ve gencden ve muşibetden ve ni‘metden bu cümlesi anuñ katında berāber (11) ola belki kendüzini belā mancılığına koyar ve kazā deñizine atar ve hiç soñın (12) endişe kılmaya ve hem cānından üşenmeye cānān için bīcān ola **faşlun** (13) **fi’ş**

şadaқа

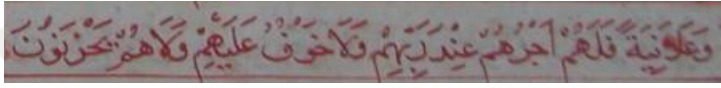
kālallāhu

te‘ālā

⁶²

(14)

(15) peygāmbere ‘am ayıtdı

şadaқа virmek kabir harāreti söyündürür ve kıyāmet

[294a]

(1) güninde şadaқası gölgesinde olur peygāmbere ‘am ayıtdı ol tañrı haқkı-çün (2) ki beni peygāmbere ‘am ayıtdı ol tañrı haқkı-çün (3) güninde şadaқası gölgesinde olur peygāmbere ‘am ayıtdı ol tañrı haқkı-çün (4) kıyāmet gününde aña ‘azāb eylemeye ve her kim kendü hışımlarına şadaқа virmese (5) gayrı kişiyeye virse haқ te‘ālā ol kişiyeye kıyāmet gününde nazar eylemeye peygāmbere (6) şordılar ki şadaқа virmek kankı kişiyeye efdaldür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (7) ayıtdı atasına andan soñra akribāsına virmek gerekdür didi (8) **ebū hureyre** peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı uçmaқ- (9) -da ğurfeler vardır nürdan ayıtdılar yā resūlu’llāh ol ğurfeler kimüñdür (10) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı şol kişinüñdür ki halka şadaқа vire (11) ve gökçek söyleye ve ta‘ām yidüre ve halk uyurken ol dün namāzın (12) kıla peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ‘amellerüñ efdalı tañrı katında ol- (13) -dur ki bir kişinüñ açlıқdan yüregi yanmış ola anuñ karnın toyura ve naқil- (14) -dür ki peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı sizüñ üzeriñüze olsun ki şadaқа (15) virmekte altı dürlü dürlü haşlet vardır üçü dünyāda ve üçü āhirette ammā ol kim dünyādadur biri budur kim haқ te‘ālā şadaқа

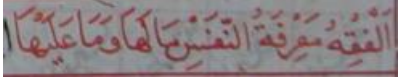
⁶² Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık olarak hayra sarfedenler için rableri nezdinde ecirleri vardır; onlar için ne korku olacak ne de üzüleceklerdir.

[294b]

(1) viren kişinüñ rızkı dünyāda ziyāde eyleye ve ‘ömrine berekāt (2) vire biri budur kim hāḡ te‘ālā mālına berekāt vire ve (3) biri budur ki evlerin ‘imāret eyleye ammā ol kim āḡiretdedür üç- (4) -dür biri budur ki yarın kıyāmet güninde yalıncaḡ olmaya (5) ve biri budur ki başı üstinde gölge ola ve biri budur (6) ki ṭamu ile anuñ arasında perde ola peygāmber ‘aleyhi’s-selām (7) ayıtdı uçmaḡ ḡapusunda yazulmuş gördüm ki her kim (8) şadaḡa virse hāḡ te‘ālā birine on vire ve her kim ödünḡ (9) virse birine on sekiz vire peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (10) bir kişi kendü eliyle bir aḡḡe şadaḡa eylemek yigdür (11) kendüden şöñra biñ dināri vaşıyyet eylemekden (12) faşlun şeyḡ ‘**abdu’llāh enşārī** (13) **menāzili’s-sāirin** adlu bir kitāb düzdi (14) ve anı on kısım itdiler sālİKler bileler ki nice (15) sülūk itmek gerekdür ben anı tercüme itdüm.

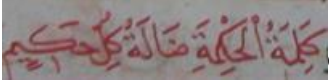
[295a]

peygâmbere ‘am ayıtdı ‘ilm ücdür biri muhkem âyet- (7) -dür ve biri kıyım sünnetdür ve biri ‘adil farîzadur ve bu üçünden gayrı (8) fazladur ‘alî ayıtdı kime ki dünyâ ve âhiret gerek-ise ‘ilm öğrensün bilmek (9) gerektür ki insâna farz olan ‘ilm üç kısımdur biri tefsîrdür ve biri (10) hadîsdür ve biri fıkhıdır ammâ **imâm ebû hanîfe** rahmetu’llâhi

‘aleyhi ayıtdı (11) ⁶⁵ imdi fıkıh nefsin bilmektür ve nef’den (12) ve ziyândan aña ne gelürse **mâ lehâ** ‘aleynâ didügi i’tikâdlara şâmildür (13) îmân getürmek gibi ve dahı vicdâniyyâta şâmildür bâtın hakların bilmek (14) gibi ve dahı melekâtı nefsâniyyeye ve ‘ameliyyeye şâmildür namâz ve oruc (15) ve hacc gibi ve dahı şol nesne kim ahkâmın bilmektür vicdâniyyâtındur

[296a]

(1) ol ahlâk ve taşavvuf ‘ilmidür zühed ve şabr ve rızâ ve huzûru’l-ğalb gibi (2) ve ne kim bunlara beñzer nesne vâri-ısa vicdâniyyâtındur ve şol nesne kim (3) ‘ameliyyâtından ola anuñ ahkâmın bilmek fıkhıdır **ebû hanîfe** bunlardan (4) ziyâde eylemedi pes fıkıh ikiye münkasım oldı biri fıkıh-ı ekberdür ve biri (5) fıkıh-ı aşğardur imdi bunların hakikatini bil tâ kim muṭṭali’ olasıñ ‘ulûm-ı (6) dîne andan soñra ‘ilm nâfi’ ve ‘amel-i şâlih ile mükemmel olasıñ ammâ fıkıh-ı ekber (7) ‘ilm-i kelâmdur ve ‘ilm-i kelâm ‘akâid-i dîniyyeyi işbât itmege kâdir olmak- (8) -dur hüccetler getürmek ile ve şübhele def’ etmek ile imdi bu ‘ilmün fâıdası (9) çokdur biri budur ki taḳlîdden ırâk olub yakına varmağdur ve biri (10) irşâd idenlerin irşâdıdır ve biri kavâ’id-i dîni hıfz itmektür ve biri (11) ‘ulûm-ı şer’iyye üzerine bünyâd itmektür ve biri niyyetini ve i’tikâdını (12) şahîh itmektür zîrâ ki ‘amelün kabûli ‘ilm ile olur ammâ fıkıh-ı aşğar oldur ki (13) uşûl ve fûrû’dur ve uşûl-ı fıkıhuñ kavâ’idin bilmektür **alâ vechiṭ-tahkîk** (14) murâd hikmetden şer’at ‘ilmini bilmektür ve dahı her kelâm hakka muvâfık ola anı bilmek- (15) -dür

peygâmbere ‘am ayıtdı ⁶⁶ peygâmbere ‘am ayıtdı

[296b]

⁶⁵ Fıkıh kişinin kendi lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir.

⁶⁶ Hikmet kelimesi bütün hekimlerin yitiğidir.

(1) hikmet göñüle gökden iner ammā şol göñle inmez ki anda her ne için guşsa ola (2) **faşlun fi'l-'ulemā'** peygāmbere 'am ayıtdı bir kişi taḥşīl eyleye ol kişi (3) üstādına giderken firīşteler kanadlarını ol kişinüñ ayağı altına döşer- (4) -ler peygāmbere 'am ayıtdı ümmetümün 'ālimleri iki dürlüdür biri şol kişidür (5) ki ḥaḳ te'ālā aña 'ilm virdi ol daḥı ol 'ilmi ḥalka söyledi hiç ḥaḳdan nesne (6) ṭama' eylemedi ve 'ilmi bahāya şatmadı anuñ gibi 'ālimler için göñüllerdeki (7) kuşlar ve deñizdeki balıklar ve yiryüzindeki cānavarlar ve kirāmen kātibin anuñ (8) için şalavāt virürler ve yarın kıyāmet güninde ol kişi ḥaḳ te'ālā ḥazretine (9) varur mürsel peygāmbere ile bile alurlar ve biri şol kişidür ki ḥaḳ te'ālā (10) aña 'ilm virdi ol daḥı ḥalka söylemedi ve ḥalkuñ mālına ṭama' eyledi (11) ve söyler 'ilmün bahāsın aldı andan söyledi ḥaḳ te'ālā anuñ gibi 'ālime (12) yarın kıyāmet gününde katı 'azāb idecekdür ve nakıldür ki peygāmbere 'am (13) ayıtdı kaçan bir 'ālim 'ilm ayıtsa bir kişi daḥı gelse ol 'ilmi diñlese yüz biñ (14) rek'at namāzın kılmakdan yigdür ve yüz biñ at ğazāya göndermekden (15) efdaldür bir 'ālimün yüzine bakmak ğazāya biñ at göndermekden ḥayır-

[297a]

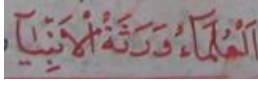
(1) -ludur ve bir 'ālime selām vermek bir yıl 'ibādet itmekden ḥayırludur (2) ve bir sâ'at bir 'ālimün katında oturmak biñ yıl 'ibādet itmekden efdal- (3) -dür yitmiş kez maḳbūl olmuş ka'beden efdaldür ve 'ilmün her ḥarfine bir ka'be şevābı- (4) -dur ve ḥaḳ te'ālā ol kişinün üzerine rahmet indürür ve firīşteler ḥaḳkına (5) ṭanukluk virürler ve her kime ki firīşteler ṭanukluk virseler ol kişi uçmak- (6) -lıkdur **ebū umāme** raḍiya'llāhu'anhu peygāmbere su'āl eyledüm yā resūl- (7) -allāh iki kişi ölse biri 'ābid ve biri 'ālim olsa ḳanḳısı efdaldür peygāmbere 'am (8) ayıtdı 'ālimün fażlı 'ābid üzerine benüm fażlum gibidür sizün üzerünüze (9) peygāmbere 'am ayıtdı 'ālimi ve cāhili beyān eylemişdür 'ālim oldur ki ḥaḳdan (10) ḳorḳa ve ḥalkdan utana ammā cāhil oldur ki ḥaḳdan ḳorḳmaya ve ḥalk- (11) -dan utanmaya ve yalancı olub dāyim mā-lā-yanī söyleye eger okursa ve yazarsa (12) daḥı ol kişi cāhildür didi ve 'ābid oldur ki allāh için 'ibādet (13) eyler 'ilmini kendü nefesine ḥarc ider ancak ammā 'ālim oldur ki allāh için 'ibādet (14) eyler 'ilmini kendü nefesine ve ğayrı kişiye daḥı bile ḥarc ider cāhil bu ikisinden (15) daḥı mahrūmdur ve kemālden ḥāricdür peygāmbere 'am ayıtdı bir gün cebrā'ile

[297b]

(1) ben ayıtdım ümmetüme kankı ‘amel efḍaldür cebrā’ıl ayıtdı ‘ilm olmak (2) efḍaldür pes ma‘lüm oldu kim dünyāda ‘ilm den efḍal kemāl yokdur (3) andan soñra peygāmbere ‘am ayıtdı her kiři kim ‘ilm öğrense allāh için (4) ve maḳşūdı ol ‘ilm den kendü nefsin ve müslimānları dağı ıslāh (5) itmek için olsa ğaraẓı dünyā olmasa ben ol kişiye kefil olayın (6) ki ol kiři uçmaḳlıkdır peygāmbere ‘am şordılar ki ‘ilm nedür peygāmbere ‘am (7) ayıtdı ‘amel itmege delıldür ayıtdılar ‘aḳl nedür peygāmbere ayıtdı ḥayra (8) ḳulāğuzlayıcıdır ayıtdılar hevā nedür peygāmbere ayıtdı günāhlara merkebdür (9) ayıtdılar māl nedür peygāmbere ayıtdı mütekebbürlerün ridāsıdır ayıtdılar dünyā nedür (10) peygāmbere ayıtdı āḥiretün bir soḳağıdır peygāmbere ‘am ayıtdı her kim (11) dilerse ḥaḳ te‘ālānıñ āzādlularınıñ yüzine baḳa ‘amellerün yüzine (12) baḳsun ve her kim bir ‘amelimün ḳapusına varsa her adımına biñ yıl ‘ibādet (13) itmişce müzdi vardır ve her kim bir ‘ālime nafaḳa virse ol kiři uçmaḳda (14) benüm yoldaşumdur ve her kim ‘ilm isterse ğurbetde ölse şehīddür ol kiři (15) uçmaḳda benüm yoldaşumdur ve naḳıldür ki peygāmbere ‘am ayıtdı her kim ulu-

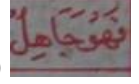
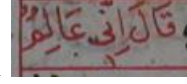
[298a]

(1) -lanmaḳ için ‘ilm oḳusa ve ölse cāhil öldi ve her kim baḥş için (2) ve ğaraẓ-ı nefis için ‘ilm oḳusa ve ölse münāfiḳ öldi ve her kim dünyā için (3) ‘ilm oḳusa ölse fāsıḳ öldi ve her kim ḥalka kibir itmek için (4) oḳusa ve ölse kāfir öldi ve her kim ‘amel itmek için ‘ilm oḳusa ve ölse (5) be-dürüstī ol kişi mü’min öldi peygāmbere ‘am ayıtdı her kim bir ‘ālime (6) ikrām eylese baña ikrām eyledi ve her kim baña ikrām eyledi allāha ikrām (7) eyledi ve her kim allāha ikrām eyledi be-dürüstī uçmaḳ aña vācib (8) oldu ve her kim bir ‘ālimi ḥorlasa beni ḥorladı ve her kim beni ḥorladı (9) allāhı ḥorladı ve her kim allāhı ḥorladı be-dürüstī ṭamu aña vācib (10) oldu her kim ‘ulemā ile oḳursa benüm ile oḳurdu ve her kim ‘ulemāyı (11) ziyāret eylese beni ziyāret eyledi ve her kim ‘ulemā ile merḥabā (12) itse benüm ile merḥabā itdi ve her kim benüm ile merḥabā itdi (13) ve benüm ile oturdu ḥaḳ te‘ālā ol kişiye ḳıyāmet güninde benüm-ile ḳopara (14) peygāmbere ‘am ayıtdı

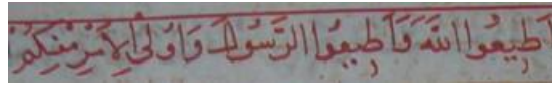
⁶⁷ zīrā ki peygāmbەرler altun (15) ve gümüş mīrās kıomadılar ammā
‘ilim mīrās kıodılar her kim ol mīrās-

[298b]

(1) -dan naşīb oldu Һазз-ı vāfir oldu peygāmbەر ‘am ayıtdı ⁶⁸ (2) ya ‘nī ‘ālime eyle gerekdür ki kendü nefsinı Һalkdan yig (3) görmeye zīrā vaqt olur ki kendünün üzerine bir ‘ālim daҺı bulunur ol (4) ‘ālim kendüden efdal olur aña nazar kendü cāhil olur peygāmbەر ‘am (5) ayıtdı her kime kim Һaқ te‘ālā ‘ilm virdi üç nesne bile virdi (6) biri Һalāvet ve biri heybet ve biri muҺabbet kaçan ‘ālimler dünyāya meyl (7) eyleseler Һaқ te‘ālā Һalāveti anlardan giderür kaçan gizlü günāh işleseler (8) Һaқ te‘ālā heybeti anlardan giderür kaçan Һalkuñ mālına tama‘ eyleseler Һaқ te‘ālā (9) maҺabbetini anlardan giderür peygāmbەر ‘am ayıtdı kaçan bir ‘ālim üstād ile (10) bir köye uğrasalar Һaқ te‘ālā ol köyüñ meşhedlerinden kırk gün ‘azābı (11) götürür peygāmbەر ‘am ayıtdı kaçan bir kişi bir ‘ālimüñ katında otursa Һaқ te‘ālā (12) ol kişiye uçmaқda biñ şehr vire her şehirden yitmiş kapu aç ve Һaқ te‘ālā (13) her Һarfine bir şehr şevābın vire ve her kelimesine bir yıllık ‘ibādet şevābın vire (14) anuñ-çün uçmaқda biñ şehr yapa ve her şehrüñ büyüklüğü on bu dünyā- (15) -ca ola **imāmu’ r-rażī** rahmetu’llāhi ‘aleyhi **tefsīr-i kebirde** ayıtdı Һaқ te‘ālā

[299a]

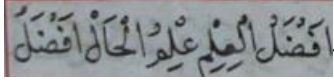
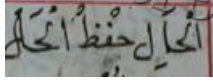
(1) buyurur ⁶⁹ imdi uli’l- (2) -emirden murād budur ki ‘ulemā’dur şaҺiҺ kıavl budur anuñ-çün beglere vācibdür (3) ‘ulemāya muṭī‘ olalar pergāmbەر ‘am ayıtdı ümmetümün helāklığı ikidür biri (4) fāsıқ ‘ālim iledür ve biri cāhil ‘ābid iledür eger siz tamām Һaқkı bilseñüz (5) idi Һaқ te‘ālā size şol ‘ilmi virürdi ki aşlā anda cehl olmaz- (6) -dı ve eger tamām Һaқdan kıorқsañuz idi deñizlerde yürürdüñüz ve tağlar (7) sizün du‘ānız ile Һarekete gelir idi **ibn-i ‘abbās** peygāmbерden naқıl (8) peygāmbەر ‘am ayıtdı ‘ulemā’nuñ ümmīler üzerine yidi yüz derece (9) mertebesi artuқdur

⁶⁷ Alimler peygamberlerin varisleridir.

⁶⁸ Ben alimim diyen cahildir.

⁶⁹ Nisa 4/59. Allah’a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ülü’l-emre de.

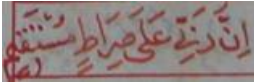
bir dereceden bir dereceye yitmiş yüz yıllık yoldur (10) **ebū ḥanīfe** rahmetu'llāhi 'aleyhi

ayıtdı ⁷⁰ (11) ba'zılar ayıtdılar işbu halk dört dürlüdür biri (12) budur ki bilür ve bildüğün daḥı bilür ol 'ālimdür aña uymak gerekdür (13) ve biri budur ki bilür ve lākin bildüğün bilmez ol uyur anı uyarmak gerek- (14) -dür ve biri budur ki bilmez ve bilür ki bilmez ol cāhildür anı öğretmek gerek- (15) -dür biri budur ki bilmez ve bilmedüğün daḥı bilmez ammā kendüyi bilür şanur ol şeytān-

[299b]

(1) -dur andan şoñra kaçmak gerekdür ve 'ilim daḥı dört dürlüdür biri budur (2) ki bilinür ve söylenür şerī'at 'ilmi gibi ve biri budur ki bilinmez ve söylenmez (3) ḥaḳ te'ālānuñ gizlü 'ilmleri gibi ne bilinür ve ne söylenür ve biri budur (4) ki bilinür velākin söylenmez 'āriflerüñ ḥālī gibidür ve dostlaruñ 'aybı (5) gibidür ve biri budur ki bilinmez velākin söylenür meşāyihuñ esrārī gibi bilinmez (6) ammā ba'zı halk içinde söylenür **imām rāzī** rahmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı (7) kaçan 'ulemā' ḥelāl yiseler cāhiller şübhelü yiseler ve kaçan 'ālimler şübhelü yiseler (8) cāhiller ḥarām yiseler ve kaçan 'ālimler ḥarām yiseler cāhiller kāfir olalar (9) ve nakıldür ki peygāmbere 'am cebrā'ile şordum tañrı katında 'ulemā' mı (10) efḍaldür yoḥsa şehīdler mi cebrā'ıl ayıtdı bir 'ulemā' tañrı katında (11)

on şehīdden efḍaldür didi peygāmbere 'am ⁷¹ silāḥı bilmek gerek- (12) -dür ḥaḳ te'ālā insānı iki kısım üzerine yaratdı biri cāhil ve biri 'ālim (13) pes sa'ādetlü 'ālim oldur ki

'aklı imām idinüb ⁷² (14) şaḥāyının muṭāla'a kılub aḥkām-ı şer' den i'rāz itmeye ve girçek (15) 'ālim oldur ki işitdüğün unıtmaz ola tecellī ve ḥafī sırrından āgāh olub

[300a]

(1) kināyāt ve işārāt ve delālāt ve iktizā ma'ānīsinden ḥaberdār (2) ola ve daḥı müfessir ve mücmel ve müteşābih ve müste'ār ve isti'āre kısmından (3) añlamış ola ve daḥı yāranlarına bārid su'āl eylemeye ve ḳablü'l-fehm daḥl (4) eylemeye ve kimsenüñ

⁷⁰ İlimlerin en üstünü hal ilmidir ve hallerin en üstünü hali korumaktır.

⁷¹ İlim benim silahımdır.

⁷² Hud 11/56. Şüphesiz rabbimin yolu dosdoğru yoldur.

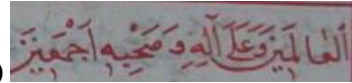
perdesin yırtmaya ve bahşden maḫşūdı izhār-ı fazīlet (5) olmaya belkim izhār-ı şevāb ola huşūşā ki zamān-ı evvelde müsteʿidler- (6) -den bir nicesi zihinlerine iʿtimād idüb üstādlarına hürmet eylemediler mücādele (7) eylediler ve üstādlarından rücūʿ eylediler ʿākıbet şeref-i nazardan ḳalub (8) duʿādan maḫrūm oldılar pes ṭālibe eyle gerekdür bir kaç maʿrifet maʿdeni (9) ve neşāyiḫ menbaʿ ı maḫbūb-rūy ve mergūb-hūy feşāḫat deryāsı ve belāḡat (10) şāḫrası mütefennin ve mütedeyyin rāz dinleyici ḫerīflerden bir nicesi ʿan ḳalbī dost (11) idüb bāḳī ʿömrini anuñla geçüre eyle gerekdür ki bī-ḫayāyī ādeme şaymaya ve bī- (12) hüneri ḫisāba getürmeye ve bī-aşlı hem-nişīn idinmeye cehd eyleye kim ʿilm ile (13) ʿamel eyleyici ʿālimler ile otura zīrā ki anlaruñ ʿilm ve ḫikmeti az zamānda aña daḫı (14) eşer eyleye meşelā şīr rūḡan bir nice gün gül ile muşāḫib olıcaḫ ayruḫ aña (15) şīr-rūḡan dimezler belkim gül yaḡı dirler ancılayın bu daḫı bir nice gün ʿālim ile

[300b]

(1) otursa ayruk aña cāhil dimezler belkim ehl dirler ve naḫildür bir vech-ile daḫı (2) ʿālim iki kısımdur biri ʿālim-i dünyevīdür ve biri ʿālim-i uhrevī ve ʿālimi dünyevī (3) oldur oldur ki dili ile ʿālimdür ve gönli cāhildür ve ʿālim-i uhrevī üç (4) kısımdur biri rabbānīdür anuñ maḫşūdı allāhdan ḡayrı nesne degüldür ve biri (5) cinānīdür anuñ maḫşūdı cennetdür ve biri ruhbanīdür anuñ maḫşūdı ṭamudan (6) ḳorḳmaḫdur

73 (7)

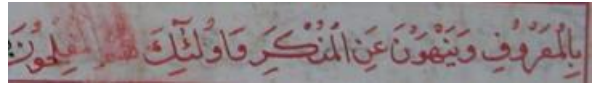

faşlun

fiʿl-emri biʿl-maʿrūf ve n-nehyi ʿaniʿl- (8) -münker ḳāl allāhu teʿālā

74 (9)

baʿzılar ayıtdı minküm (10) de ki min baʿzı içündür anuñ-çün ki emir biʿl maʿrūf itmek farz-ı kifāyedendür zīrā ki (11) emri biʿl maʿrūf itmek ʿilm ile olur cāhil ḫod ol kendü nefsinı bilmez ḫalkı nice (12) irşād idebilür baʿzılar ayıtdı min beyān itmek içündür yaʿnī emri biʿl maʿrūf (13) itmek ve nehyi ʿaniʿl-münker itmek işbu ümmet içündür peygāmbir ʿam ayıtdı her kim (14) emri biʿl maʿrūf ve behyi ʿaniʿl-münker eylese ol kişi yiryüzinde

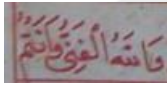
⁷³ Allahım bizleri alimler zümresinden kıl ve celalinle alemlerin efendisine ve onun al ve ashabının cemisine salat eyle.

⁷⁴ Al-i İmran 3/104. İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kütülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kuruluşa erenlerdir.

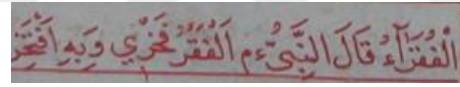
ḥalīfetullāhdur ve ḥalīfe-i (15) resūlu'llāhdur ve ḥalīfe-i kitābu'llāhdur kaçan bir cemā'at emri bi'l ma'rūf

[301a]

(1) ve nehyi 'ani'l-münker terk eyleseler ḳur'ān fehmi itmek ḥarām ola **ebū bekr** ayıtdı (2) yā resūlu'llāh kāfir ile ḡazā itmekden artuḳ ḡazā var mıdır peygāmbere 'am ayıtdı (3) ne'am ḥaḳ te'ālānuñ ḡazāleri vardır yiryüzinde şehīdlerden efdāl- (4) -dür ben ayıtdım yā resūlu'llāh anlar kimlerdür peygāmbere 'am ayıtdı emri bi'l ma'rūf (5) ve nehyi 'ani'l-münker idenlerdür ol tañrı ḥaḳḳı-çün ki benüm nefsum anuñ ḳudreti (6) elindedür uçmaḳda ḡurfeler vardır şehīdler ḡurfesinden yücedür kıızıl (7) yāḳūtdan ve yeşil zümrüdden ve her ḡurfenuñ üç yüz biñ ḳapusu var-(8) -dur ve her kişiyeye üç yüz biñ ḥurī vireler ol ḥurīler ayıdalar bilür- (9) -misiz dünyāda emri bi'l ma'rūf ve nehyi 'ani'l-münker itdünüzi işbu 'atā- (10) -lar anuñ-çündür diyeler ve ḳalan 'amellerün añlamayañ **keşşāf**da gelür ki **ḥuzeyfe** (11) raḍiya'llāhu'anhu ayıtdı ḥaḳḳuñ üzerine bir zamān gele ki eşek ölüsi (12) sevgülü gele emri bi'l ma'rūf ve nehyi 'ani'l-münker iden mü'minden ve sözinden dahı (13) ne'üzübillāhi min zālik **faşlun fi'l ḳur'ān** ḳālallāhu te'ālā

⁷⁵ (14)

⁷⁶

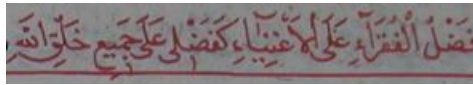
peygāmbere 'am ayıtdı faḳīr

benüm (15) faḫrumdur ya'nī benüm faḫrum ve 'izzetüm girü ḳalan ḥaḳḳı üzerine faḳr-iledür

[301b]

(1) zīrā ki şabır dervīşlere allāh te'ālā ḳatında şākir bāylardan sevgülüdür nitekim (2)

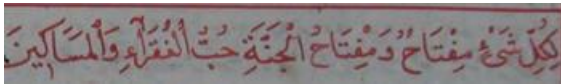
peygāmbere 'am buyurur

⁷⁷

ve her nesnenüñ (3) bir

miftāḥı vardır uçmaḳuñ miftāḥı fuḳarāyı sevmekdür nitekim peygāmbere 'am buyurur (4)

⁷⁸

pes dervīşleri (5) sevmek mürsel

peygāmbere'lerin ḥuḳḳlarındandır ve dervīşler ile oturmak şālihler (6) ḥuḳḳlarındandır ve

⁷⁵ Muhammed 47/38 Allah zengindir, siz ise yoksulsunuz.

⁷⁶ Fakirlik övüncümdür. Onunla övünürüm. Sagani, mevzua, s.46

⁷⁷ Fakirlerin zenginlere üstünlüğü benim Allah'ın bütün yaratıklarına üstünlüğüm gibidir.

⁷⁸ Her şeyin bir anahtarı vardır. Cennetin anahtarı ise fakara ve miskinleri sevmektir.

dervîşlerden kaçmak münâfıklar hulklarından ve dervîşlere (7) zann itmek enbiyâya zann itmektür ve her kim bir dervîşi göre verse her adımına (8) hâk te'âlâ bir yarlıganmış ka'be şevâbın vire zîrâ ki hâk te'âlâ günde üç kez der- (9) -vîşlere rahmet nazarın eyler ve dahı bir kişi dünyâ cem' eylese eyülük eylemek (10) içün dünyâyı terk eylemek hayırludur dünyâ cem' eyleyüb hayr eylemekden nitekim (11) peygâmbere 'am buyurur

⁷⁹ peygâmbere 'am ayıtdı yâ 'âişe (12) dervîşler ile miskînler ile oturur ki dünyâda bunların ile oturmak âhîretde (13) bile oturmağdur dimiş be-dürüstî dervîşlerin dünyâda du'âsı müstecâbdur ve (14) âhîretde bâylerden biş yüz yıl öndin uçmağa girürler yâ 'âişe kıyâmetde benüm (15) ile bulış ki ben âhîretde dervîşler ile bile olurın ve nakıldür **ebû sa'îd**

[302a]

(1) rağiya'llâhu'anhu ayıtdı bir kişi peygâmbere geldi ayıtdı yâ resûlu'llâh beni bir (2) 'ilme kılaguzlasa ki kaçan anı işlesem allâh te'âlâ beni seve ve halk dahı seve (3) peygâmbere 'am ayıtdı dünyâyı terk eyle ki allâh te'âlâ seve ve halk dahı seve peygâmbere (4) 'am ayıtdı şabırlu ol şabırlu dervîşün iki rek'at namâzı tañrıya sevgülü- (5) -dür şâkir bâyların yitmiş rek'atından ve buyurmuşdur ki eger bây yoğsul ikisi (6) bir 'amel işleseler bây kişi 'amelinün yanında on biñ dirhem gümüş bile virsün (7) ki ol fakîrün 'ameli ile berâber ola peygâmbere 'am ayıtdı hâk te'âlâ biş nesne (8) ile firiştelere fahr ider biri şol gâzîlerdür ki hâk içün ceng iderler ve biri (9) şol yigitlerdür ki allâh içün halka tevâzu' iderler ve biri şol kişidür ki allâh (10) korkısından halvetlerde ağlaya ve biri şol bâydur ki dervîşlere 'atâlar (11) eyleyeler ve biri şol dervîşdür ki belâlara şabr eyleye kimseye şikâyet eylemeye (12) peygâmbere 'am ayıtdı şan'atların efđali üçdür biri zühddür ve biri 'ilmdür ve biri (13) dervîşlikdür bir kişi peygâmbere şordı ki dervîşlik dervîşlik peygâmbere (14) ayıttı hâk te'âlânun hazînelerinden bir hazînedür hâk te'âlâ ol hazîneyi mürsel (15) peygâmbere ve kerîm kullara virdi bunlardan ayruk kişiye virmedi dir

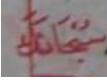
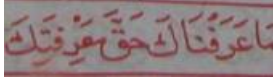
[302b]

⁷⁹ Ey iyilik için dünyayı isteyen, bundan daha iyisi onu terketmendir. İbn Hibban, Ebu Hatim Muhammed b. Hibban et-temimi, el-mecruhin mine'l-muhaddisin ve'd-duafa ve'l-metrukin (nşr. Mhamud İbrahim Zayed), Haleb: Daru'l- Va'y, 1976, I, 147.

(1) peygāmbēr ‘am ayıtdı hāḡ te‘ālā bāyları dünyā toprağından yaratdı ve dervīş- (2) -leri uçmak toprağından yaratdı her kim allāhuñ ‘ahdine olmak isterse (3) dervīşlere ikrām eylesin peygāmbēr ‘am ayıtdı her kim bir dervīşi nā-hāḡ (4) yire incidse on kez ka‘beyi ve beytü’l-ma‘mūrı yıkmışca günāhı vardır biñ firişte (5) öldürmişcedür peygāmbēr ‘am ayıtdı uçmağūñ sekiz ḡapusu vardır ṭamunuñ (6) yidi ve uçmağun yidi ḡapusından dervīşler girürler ve bir ḡapusından (7) bāylar girürler ve ṭamunuñ altı ḡapusından bāylar girecek ve bir ḡapusından (8) şabrı olmayan dervīşler girürler imdi ma‘lūm olsun kim dervīşlik (9) didikleri oldur ki kim ehl-i sūnnet ve cemā‘at ola ve faḡrına rāzī olub (10) seyyidü’l kevneyn resūlu’llāh ‘aleyhi’s-selām ve aşḡābına tābi‘ ola ḡavlen ve fi‘len sūnnī (11) ola bu degüldür kim dünyāyı terk ide daḡı mübtedi’ ve ehl-i ḡalāl ola nitekim (12) on ṭā’ife mübtedi’ oldılar ve bularuñ sebebinden bunca ḡalkı daḡı azğunlar- (13) -dan olub diñlerin ve dünyālarun fesāda virdiler ol on ṭā’ifenüñ biri (14) ḡabībiyyedür anlaruñ i’tikādı oldur kim ayıtdılar ḡaçan kim hāḡ te‘ālā ḡulımı (15) sevse anı ḡalk muḡabbetinden keser ve ‘ibādet tekellüfinden ḡurtarur imdi işbu söz-

[303a]

(1) -ler küfrdür ikincisi evliyāiyyedür anlar ayıtdılar ḡaçan bir kişi velāyete irişse (2) emr nehy anlardan ḡötürölür ḡalk anlara secde eyleseyer dürüstdür dirler bu söz- (3) -ler daḡı küfrdür üçünci şemraḡiyyedür anlar ayıtdılar ‘avrat ve oğlan insānuñ (4) reyḡānıdur ol reyḡānı taşarruf itmek dürüstdür bu söz daḡı küfrdür (5) dördüncisi ibāḡiyyedür anlar ayıtdılar biz kendü nefsumızı fışḡdan men‘ (6) idemezüz zīrā ki hāḡ te‘ālā bizi fāsıḡ yaratdı biz bize tevḡīḡ virmezüz (7) dirler bu daḡı küfrdür bişinci ḡelāliyyedür anlar ayıtdılar ki aḡlā günāh yoḡdur (8) ve cemī‘-i mekrūhāt ḡelāldür dirler bu söz daḡı küfrdür altıncı ḡulūliyyedür (9) anlar ayıtdılar raḡş ve semā‘ ḡālinde bizden ḡicāblar ḡötürölür ol vaḡt ne (10) işlersevüz dürüstdür dirler bu söz daḡı küfrdür yidincisi ḡūrīyyedür (11) anlar ayıtdılar murāḡabe ḡālinde uçmaḡdan ḡūrīler gelürler biz daḡı anlaruñ (12) ile cimā‘ iderüz dirler murāḡabeden soñra ṭururlar ḡusl iderler bu söz daḡı (13) bid‘atdur sekizincisi vāḡfiyyedür anlar ayıtdılar hāḡ te‘ālānuñ ma‘rifeti (14) kimseye ma‘lūm degüldür zīrā

peygāmbere ḥazreti daḥı buyurdu ki ⁸⁰ (15) ya'nī ilāhī seni
şöyle kim bilmek gerekdür kemāli

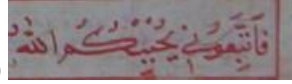
[303b]

(1) bilmedük didi tokuzuncı mütecāhiledür anlar kesbi terk iderler ḥalka muḥtāc (2)
olurlar bu söz daḥı bid'atdur onuncısı ilhāmiyyedür anlar ayıtdılar ḫur'ān (3) ve 'ilm ve
'amel hicāblardur ammā eş'āra ve hukemā kitāblarına meşğul olurlar (4) bu söz daḥı
küfrdür ol kim ehl-i ḥaḫdur anlar anlardur ki allāha muṭī' ve resul- (5) -allāha tābi' olurlar
namāz kıllurlar ve zekāt virürler ve ḡazāya varurlar ve ḥacca (6) varurlar ḥarām yimezler
ve yalan söylemezler ve şālihler şüretinde yürürler anlar (7) bir ḫavmdür ki ḥaḫ

üzerinedür ḥaḫ te'ālā anlaruñ ḥaḫḫında ayıtdı ⁸¹ (8)

imdi faḫrun (9) aşlı peygāmbere tābi'

olmaḫdur nitekim ḥaḫ te'ālā buyurur ⁸² (10) ya'nī
ḥaḫ te'ālā ayıtdı yā **muḥammed** ayıt ümmetüñe (11) eger allāhı severseñüz baña tābi'
oluñ tā kim ḥaḫ te'ālā sizi daḥı seve (12) sizden rāzī ola pes bu āyetden ma'lūm oldu kim
ḫul allāhı sevdüğünüñ (13) 'alāmeti ve ḥükmine rāzī olub muṭī' olduğunuñ nişānı oldur
kim peygāmbere (14) mutābi'at kıllalar imdi dünyāda ve āḫiretde tañrıyı sevmekden ve
tañrıya maḥbūb (15) olmakdan yig sa'ādet yoḫdur ve peygāmbere mutābi'at kıllmaḫda
ṭāḫatler dökedüp

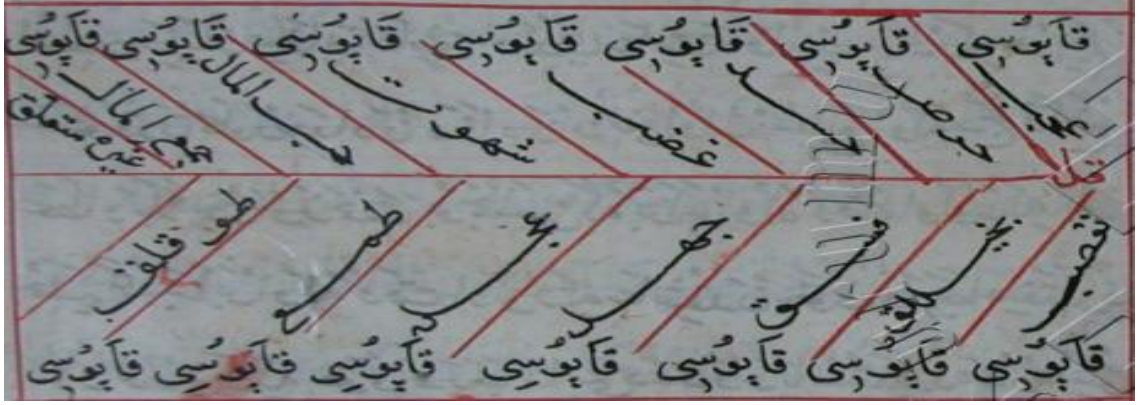
[304a]

(1) ve cānlar eritmek gerek tā kim kemāl-i iḫtidā' ḥāşıl olub dürlü sa'ādetler (2) ḫapuları
açıla ve muḫıblıḫ ile maḥbūblıḫ mertebesi ḥāşıl ola imdi bilmek (3) gerek ki muḫabbet
göñülde olur ve göñül on biş fesāda açılır ḫapusu vardır (4) şeyṭān ol ḫapulardan girüb
cāna yol bulur cānı azdurur helāk olur ol ḫapular işbu resmedür

⁸⁰ (Ey bilinmeye layık olan) Allah'ım seni hakkıyla bilemedik.

⁸¹ Hucurāt 49/3. İşte onlar, Allah'ın gönüllerini takva yönünden denemeye tābi tuttuğu kimselerdir. Onlar için büyük bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

⁸² Al-i İmrān 3/31. De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.

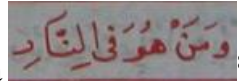

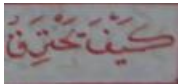
83

(5) her kim bu kapuları bildi ise sa'y eylemek gerekdür ki şeytāna (6) ve bu yaramaz şifātlara yol virmeye tā kim rahmānuñ evini şeytān evi (7) eylemeye bilmek gerekdür ki çün 'ışk gönülde ve 'ışk bir nesnedür ki (8) her lahzā ma'suklık arzısı ile 'āşıkā perde birağur ve her nefis (9) 'āşıklık yolında perde getürür ve 'ışk sultānı için vücūd şahrāsına (10) hayme kurdı ve cemī'-i hazineyi āşikāre eyledi 'āşıkā şuhūd lezzeti

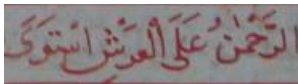
[304b]

(1) hāşıl oldu kendü vücūdı zevkından el çekdi 'ışk meyḥānesinde rakş (2) urmağa başladı ve ma'sūk dahi her yüz ile her lahzā 'āşıkā tecellī (3) eyledi ve 'āşık her göz ile her yüzden ma'sūkı müşāhede eyledi (4) hicāb ve keşret hiç mā'nī olmadı pes zuhūr 'ale'd-devām ma'sūk (5) oldu ve niyāz şifātı 'āşık oldu 'āşıkā vācib budur ki her ne kim (6) ma'sūkdan gelür cefādan vefādan rāzī olub muṭī' ola renc ve genc (7) 'aṭā ve belā ni'met ve zahmet bu cümlesi aña berāber ola ve vakt olur ki bu (8) cümlesi aña berāber ola vakt olur ki 'āşıkdan hayf ve recā şifātı (9) götürülür zīrā ki hayf ve recā māzidedür veyā müstaḳbeldedür 'āşık (10) baḥr-ı eḥadiyyetde ğarḳ olmışdur māzī ve müstaḳbel kaygısı

aña ḳalmamış- (11) -dur 'ale'd-devām ḥāl içindedür pes eyle olsa ⁸⁴ (12)

faşlun fi'd-dünyā iy tālib-i esrār-ı ilāhī ḥaḳ (13) te'ālā buyururu ki

⁸⁵ bu 'ālem aşğardadur. (14) ḳalbu'l-mü'min 'arşullāh bu 'ālem-i

⁸³ Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, "Ek2" başlığıyla verilmiştir.

⁸⁴ Zaten ateş içinde olan nasıl yansın?

⁸⁵ Taha 20/5. Rahman olan Allah arşa istiva etmiştir.

ekberdedür imdi bu sözlerüñ aşı (15) budur kim haq te'ālā insanuñ göñlini yidi tabaqa yaratdı dördini nürdan

[305a]

(1) ve üçüni zulumâtdan yaratdı ammā ol kim nürdandır biri **muḥammed-i muştafā** maḳāmı- (2) -dur 'am biri girü kalan peygāmblerüñ maḳāmıdır biri evliyānuñ ve muṭī' olanlaruñ (3) maḳāmıdır biri **muḥammed** ümmetinüñ ve girü kalan peygāmbler ümmetinüñ maḳāmları- (4) -dur ol kim zulumâtdandır üçdür haq te'ālā birisini mecūsiler maḳāmın kıldı ve biri- (5) -sini yahūdiler ve naşrāniler maḳāmın kıldı ve birisini tañrılık da'vāsın eyleyenler (6) maḳāmın kıldı ammā ol kim maḳām-ı enbiyādur haq te'ālā anı yidi tavr kıldı evvelki (7) tavra şadr dirler ol maḳām-ı islām ma'denidür ikinci tavra kalb dirler ol maḳām-ı (8) ĩmān ma'denidür üçünci tavrasına seğaf dirler ol maḳām şefkat ma'denidür (9) dördünci tavrasına fu'ād dirler ol maḳām müşāhede ma'denidür bişinci tavrına cennetü'l (10) kalb dirler ol maḳām haq te'ālānuñ muḥabbeti ma'denidür yidinci tavraya muḥcetü'l-kalb (11) dirler ol maḳām haq te'ālānuñ envārı ma'denidür ol kuṭb-ı 'ālem-i rüḥānī **ebū yezīd-i** (12) **beştāmī** rahmetü'llāhi 'aleyhi ayıtdı göñül kabz olduğı nefsin başt olduğındandır ve göñül (13) başt olduğı nefsin kabz olduğındandır ve ḥayā 'ilmdür ve rāḥat ma'rifetdür ve rızk (14) zıkrdür ve şevk 'āşıklarüñ dārü'l-mülkidür ve ma'rifet nūrı göñül içindedür (15) kaçan 'āşık zıkre meşğül olsa göñli münevver olub rüşen olur kaçan dünyā

[305b]

(1) söylese göñli kararur ve naḳıldür ki biş nesne göñli öldürür evvel ta'āmı çok yemek (2) ikinci ḥalkuñ mazlemesin götürmek üçünci namāzı vaḳitsüz kılmak dördünci ta'āmı (3) şol eliyle yimek bişinci yalan söylemek bunlar göñli öldürür ve biş nesne göñli (4) gine dirgürür biri 'ālimler-ile oturmak ikinci yetimlere şefkat eylemek üçünci (5) oruc dutmakdur dördünci az yimekdür bişinci dünyāyı sevmemekdür kaçan haqqı taleb eyleyen (6) kişi dünyāya meyl eylese tarīk-i ḥaḳdan ma'zül olub cemī'-i 'ömri guşşa ile geçer (7) imdi ḥalkuñ 'azīzi bişdür biri şol 'ālimdür ki zühdi ola ikinci (8) şol pādīşāhdur 'adli ola üçünci şol oğlandır ki ḥayāsı ola dördünci (9) şol bāydur ki ancak göñüllü ola bişinci şol dervīşdür ki şabırlı ola (10) ve cemī'-i ḥicābuñ ulusı göñül almakdur ve göñül almak dünyā sevmek ile olur (11) nitekim haq te'ālā ḥadīş-i qudsīde buyurur iy ādem oğlanı

kanā‘at eyle bāy (12) ol ḥasedi terk eyle rāḥat ol ve dünyāyı terk eyle dīnūñ ḥālīş olsun (13) ve her kim ḡaybeti terk eylese ‘ışk-ı ziyāde ola ve her kim ḥalkdan ‘uzlet (14) eylese ḥalkuñ şerrinden emīn ola ve hem az ve laṭīf söyleye ‘aklı kemālde ola (15) ve her kim az nesneye kānī‘ olsa be-dürüstī ḥaḳḳuñ ‘ahdine inandı ve her kim dünyā

[306a]

(1) içün ḡuşsa yise ḥaḳ te‘ālādan ırak düşdi ḥaḳ te‘ālā ayıtdı ‘aceb- (2) -lerin şol kişiyi kim āḥiret ḥisābına inanur nice dünyā cem‘ idebilür iy ādem- (3) -oḡlanı her gün ‘ömrüñ eksilür sen bilmezsin ve her gün saña rızḳuñ gelür (4) sen şükr eylemezsin ve ḥalkdan ḳorḳarsın benden ḳorḳmazsın ve ben senden (5) utanurın sen benden utanmazsın ve benüm rızḳımı yirsin şeyṭān buyruḡın (6) dutarsın ‘ābidler sözün söylersin münāfıḳlar ‘amelin işlersin ölüm ḥaḳ- (7) -dur dirsın gine kerīḥ görürsın ve her kim dünyā cem‘ ider anuñ ‘aklı yok- (8) -dur ve her kim dünyāya feraḥ olur anuñ fehmi yokdur ve her kim dünyānuñ arzūları- (9) -na sa‘y ider anuñ ma‘rifeti yokdur ḥaḳ te‘ālā **mūsā** peygāmbere ayıtdı her kim (10) bir dervīşe teebbürlik eylese ḳıyāmet güninde ol kişiyi ḳarınca şüretinde (11) yaradam ve her kim bir dervīşe tevāzu‘ eylese dünyāda ve āḥiretde ben anı yüce (12) eyleyem dervīşuñ göñlin yıḳsa ol kişiye benüm ile ceng itmüş (13) gibidür ḥaḳ te‘ālā ayıtdı nice bāy vardır bāylık anı fesāda virmişdür (14) ve nice saḡ vardır ki saḡlık anı fesāda virmişdür ve nice ‘ālim vardır ki (13) ‘ilm anı fesāda virmişdür ve nice cāhil vardır ki bilmezlik anı fesāda virmişdür

[306b]

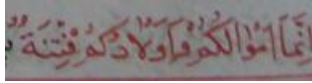
(1) ve dünyā maḥabbetini göñül gözinden çıkarın ki dünyā maḥabbeti ile benüm maḥabbetüm ašlā cem‘ olmaz didi (2) ve naḳıldür ki biş dürlü kişi ḡāyet esirgencidür biri şol uşludur kim delü ḥükminde ola ikinci şol (3) cömerddür kim nākesüñ ḥükminde ola üçüncü şol ‘ādildür ki zālīmüñ ḥükmi altında ola dördüncü (4) şol ‘ālim ki cāhilüñ ḥükmi altında ola bişinci şol dervīşdür ki bāyuñ ḥükmi altında ola (5) peygāmber ‘am ayıtdı dünyānuñ cem‘isinden uçmaḡun bir ḳamcı yiri yigdür ve dünyā didükleri (6) kim ādemoḡlanları anı terk eylemez beyān eyleyem tā kim bilüb terk eylemek geñez ola (7) ve şüreti iş bu resmedür ve yidi iḳlim rub‘-ı meskendür işbu dairenüñ içindedür

şüretlerine nazar eyle kimi kızıl ve kimi ak ve kimi gümüşden ve kimi altundan (11) ve kimi cevherden ve kimi yâkûtdan ve kimi incüdendür ve şemsdür dördüncü gökdedür (12) yüz altmış altı yircedür ve rub‘ ve şümün dağı ‘ilm-i hendesede böyledür ve kamer (13) evvelki gökdedür yirüñ kırk bölüğinden bir bölüğinedür ve dürlü dürlü yillere nazar (14) eyle ve envā‘-ı nebāta ve esnāf-ı fevākihe ve ihtilāf-ı eşkāle ve elvāna ve ta‘uma (15) ve rāyihalara nazar eyle ve haq te‘ālā biñ dürlü maḥlūkāt yaratmışdur altı yüzi

[307b]

(1) deñizdedür ve dört yüzi karadur evvel maḥlūk yiryüzinde cemādātdur (2) andan soñra ma‘ādindür andan soñra nebātātdur andan soñra hayvānātdur andan (3) soñra ādemdür kaçan haq te‘ālā dünyāyı bozmak dilese evvel ādemler gider andan soñra (4) hayvānlar gider andan soñra nebātāt gider andan soñra ma‘ādin andan cemādāt (5) helāk olur

nitekim haq te‘ālā buyurur ⁸⁷ imdi (6) dünyānuñ meşeli şol çok rüzigār geçürmiş fitnelü ve nazlu bir qarı ‘avrata beñzer (7) ki zāhirün gelincükleri gibi libās ile bezeyüb halk arasında nāz eyler tā kim (8) ehl-i dünyā anuñ mekr-i duzağına giriftār olalar ve dağı bir ālim pādişāha (9) beñzer ki halka nesne bağışlar ve lākin dostluğı yok cemī‘ini öldürmek ister (10) pes ‘aқıllar kısuñ yarağın yazın dirler ve ölüm kaydın diri iken görürler (11) ve dağı dünyānuñ meşeli şol deñize beñzer içi toptolu cevāhir ola ammā bir niceler (12) ol deñize girür gevher çıkarur ve bir niceler girürler ğark olurlar ḥāşıl-ı kelām (13) peygāamber ‘am ayıtdı dünyā ve fitne beliiyedür ve her cemā‘atüñ bir dürlü fitnesi (14) vardır ve benüm ümmetimüñ fitnesi dünyāya dürişüp māl

cem‘ itmekdür nitekim haq (15) te‘ālā buyurur ⁸⁸ pes āhıret sarāyınıñ yolu tañrınıñ

[308a]

(1) tā‘atidur peygāamber ‘am ayıtdı ümmetümüñ evveli kırtuldu yakın ve şıdık ile (2) ve āhıri helāk oldu dünyā ve tül-ı evvel ile haq te‘ālā ayıtdı iy benüm kıllarum (3) nefsleriñüzi esirgeñüz be-dürüstı bedenleriñüz za‘ıfdür sefer uzaқdur (4) ve günāhuñuz

⁸⁷ Kasas 28/88. Onun kendinden başka her şey yok olacaktır.

⁸⁸ Tegābun 64/15. Mallarınız ve çocuklarınız sizin için ancak bir imtihandır.

ağırdur sırât köprüsi incedür ve cān alan ‘azrā’ıldür ve şūr çalan (5) isrāfildür qādi

rabbü’l-‘ālemīndür

⁸⁹ (6)

faşlun fi’l-ḳabri ve’l-

emvāt ve naḳildür şihāḥ-ı müslim peygāmbere ‘am (7) ayıtdı kaçan bir mü’min kişiyi ḳabre ḳosalar münker ve nekīr gelürler su’āl iderler (8) aydurlar rabbūn kimdür ve dinūn ne dindür ve peygāmbereūn kimdür cevāb budur ki aydur (9) Eşhedü enlā ilāhe illallāh ve eşhedü enne muḥammeden resūlu’llāh peygāmbere ‘am ayıtdı (10) ḳabirde dünyānuñ āḫiridür ve āḫiretūn evvelidür her kim ‘azāb-ı ḳabirden ḳurtuldu girü (11) ḳalan ‘azāblardan ḳurtuldu peygāmbere ‘am ayıttı bir kişinūn ölümü ḳatı olsa (12) anuñ için ḡuşşa yimeñ ki anuñ cemī’-i ḥaṭāları ölüm zaḫmeti ile gitdi (13) ve anuñ ile uçmaḳ arasında ancak ölüm ḳaldı ölüm ḳaldı ve naḳildür **imām ḡazzālī** ayıtdı (14) kaçan bir mü’min ölse anlaruñ cānları anuñ ile buluşurlar aydurlar fulān (15) kişinūn ḥālī nicedür ol kişi aydur hoşdur aydurlar fulān kişi nicedür

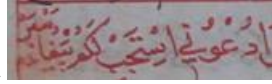
[308b]

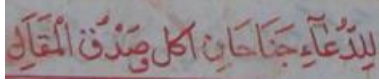
(1) aydur size gelmedi mi aydurlar yok bunda gelmedi ma’lūm oldur kim ol (2) kişi mü’min degülmiş ayruḳ yola gitdi diyeler peygāmbere ‘am ayıtdı her kim (3) cum’a gün atasınuñ ḳabirlerin ziyāret eylese ḥaḳ te’ālā anlaruñ (4) günāḫların yarlıḡaya ve kendünūn daḫı günāḫın yarlıḡaya peygāmbere ‘am (5) ayıtdı mü’mini ḳabrinde ḳodukları vaḳt bir yeşil baḡçede oturur ki ol (6) baḡçenūn yitmiş arşun uzunlıḡı ola eger kāfir olacaḳ ölürse ṭamu dere- (7) -lerinden bir dereye bıraḡalar ṭoksan ṭokuz ejderhā ḳıyāmete deḡin aña ‘azāb (8) iderler anuñ-çün ki ḥaḳ te’ālānuñ ṭoksan ṭokuz ismine inkār eylediler (9) ḥaḳ te’ālā ol isimler saḡışınca ejderhā musallaṭ eyleye ve mü’minlerūn ḳabrin (10) ziyāret eylemek müstehabdur ve āyine irtesi şabāha deḡin ve düşenbe gün ve penç- (11) -şenbe ve ‘arefe gün ve bayrām gün ve ‘āşura gün ziyāret eylemek gerek- (12) -dür zira ki ol günler ervāḫ ḳabirlerin ziyāret idenlere naḡar eylerler ve ḳabr (13) ehlini şöyle ta’zīm eyleye kim diri iken ol ḳadar ta’zīm itmemiş ola (14) ve yüzünü ve elini ḳabre sürmeye kim naşārā ḳavmi eyle iderler anlara beñzemeye (15) ve naḳildür ki ölüm acısı biñ gün ḳılıç ile urmaḡdan artuḡdur ba’zı rivāyetde

[309a]

⁸⁹ Dünyada fakir ahirette aziz olana ne mutlu.

(1) üç yüz kez kılıç ile urmağdan artuktur ve ölümden sonra uçağa varınca yüz (2) bin belâ vardır ve mü'min 'azâb-ı kabirden kurtulmaz meger dört nesne ile kurtıla (3) biri yalan söylememek ve biri bahillik eylememek ve biri kimseye yaramaz zann eyleme- (4) -mek ve biri şek getürmemek ve kabir 'azâbının katısı bevlden olur ki gövde- (5) -sine degmiş ola yumaya ve nakıldür peygâmbir 'am ayıtdı kaçan bir kişi bir ölü için (6) âyete'l-kürsî okısa şevâbın ol kişi kabirine bağışlasa hak te'âlâ ol kişiye peygâmbir- (7) -ler şevâbın vire ve her harfine bir firişte yarada kıyâmete degin ol kişi için tesbîh (8)

ideler **faşlun fi d-du'â** kâlallâhu te'âlâ ⁹⁰ peygâmbir 'am (9) ayıtdı kaçan bir kul ellerin kaldursa du'â dilese hak te'âlâ ol kuli (10) şöyle ellerin boş göndermege utanur eger su'âl iderseki du'â (11) dilerüz vaqt olur kabül olur vaqt olür ki kabül olmaz sebab (12) nedür cevâb budur ki du'ânun şartı vardır mevķûfdur şartına

nitekim (13) peygâmbir 'am buyurur ⁹¹ bir cevâb dahı (14) budur ki peygâmbir 'am ayıtdı kaçan bir mü'min du'â eylese hak te'âlâ ol (15) kuluñ du'âsın kabül ider ya budur ki dünyâda virür ya budur âhiretde virür

[309b]

(1) ba'zılar ayıtdı du'ânun aşlâ fâidesi yokdur zîrâ ki eger taleb itdüğün (2) nesne allâh katında ise gelmeği vâcibdür ne du'â gerekdür eger taleb itdü (3) gün nesne vâkı' degülse allâh katında gelmesi vâcib degüldür gine ne du'â gerek- (4) -dür pes iki vech-ile du'â idüb nesne dilemek vâcib degüldür dirler ba'zılar (5) ayıtdılar 'akl ve hadîs buña tanuķlık virür ki gerçek maķâmının ulusu (6) ve a'lâsı allâhuñ kazâsına ve kaderine râzî olmaķdur ve du'â idüb (7) nesne dilemek kendü nefs-i murâdın allâh murâdından tercih itmekdür ba'zılar (8) ayıtdı hak te'âlâ buyurur ki her kişi ki benden nesne diler dileylene artuķ virürin (9) pes ma'lûm oldı ki du'â idüb nesne dilemekden du'â itmemek yigdür dirler (10) cevâb virdiler kim du'â 'ibâdet maķâmlarının gâyet a'lâsıdur anuñ (11) için ki du'â iden kişi eger gönli du'â iderken haķdan ğayrı yire (12) olursa du'âsı olmaz eger gönli cemî'-i 'âlemden yüz çevürüb (13) ma'rifetu'llâhda müstağraķ olacaķ olursa haķķa

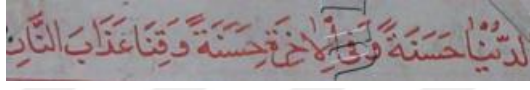
⁹⁰ Mü'min 40/60. Bana dua edin, duanızı kabul edeyim.

⁹¹ Duanın iki kanadı vardır. Helal yemek ve doğru söylemek.

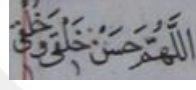
ķurbet hāşıl (14) olur mādemi ki ķul kendü nefesine meşķıl ola allāha yakın olmaz (15) anuñ-ķün ki nefis ğarażı ańı maķcüb eyler pes şābit oldu kim du‘ā ķulı

[310a]

(1) allāha yakın eyler eyle olsa du‘ā a‘zam ‘ibādet oldu zīrā ki du‘adan (2) maķşūd ķul allāha dönmekdür. Ve miskīnlik ve ĥorlık izhār itmekdür (3) **imām faķrū’r-rāzī** aydur du‘ā dilemekden maķşūd oldur ki ĥaķ ile ķul (4) arasında münāsebet şābit ola ve illā ma‘lūmdur ki allāh te‘ālā ne dilerse ol (5) olur ve **şeyh muĥyi’ddīn ‘arabī** aydur du‘ā dilemek anuñ-ķündür kim buyruĝın tıtarlar (6) zīrā buyurdı kim ud‘unī istecib leküm pes sözine imtişāl idüp du‘ā dilemek (7) gerekdür ķabūl ve ğayrı ķabūl ol bilür didi ĥaķ te‘ālā

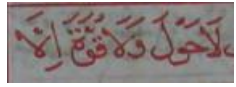
buyurur ki ⁹² (8) **imām faķrū’r-rāzī**

(9) ayıtdı işbu du‘ā cāmi‘dur cemī‘-i dünyānuñ ve āĥiretüñ maķşūdlarını zīrā ki (10)

peyĝamber ‘am ekşer du‘āyı okırdı iş bu du‘āyı okırdı ⁹³ (11) **ebū hureyre** peyĝamberden naķil ider peyĝamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı du‘ā ‘ibādetüñ (12) aşlıdur ve allāh ķatunda du‘adan ekrem nesne yokdur du‘ā każāyı men‘ ider (13) gerekse ol każā inmiş olsun gerekse inmemiş olsun ‘ömri ziyāde (14) ider her kim ĥaķdan nesne dilemese ĥaķ ańa ĥışm ider peyĝamber ‘am ayıtdı şek (15) yokdur ki ĥaķ te‘ālā üç kişinüñ du‘asıñ ķabūl ider biri atanuñ ve ananuñ

[310b]

(1) oĝlanları üzerine ve biri müsāfirüñ muķīm üzerine ve biri güc görmiş kişi (2)

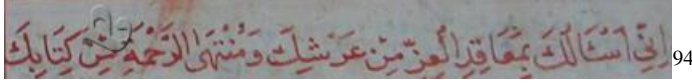
zālimlerüñ üzerine du‘ası ķabūldür peyĝamber ‘am ayıtdı (3)

 her kim günde yüz kez bu du‘āyı okısa aşlā yoĥsullık görmeye (4) zīrā ki bu du‘ā uçmaķ ĥazīnelerinden bir ĥazīnedür ve naķildür tergībde peyĝamber ‘am (5) ayıtdı her kim on iki rek‘at namāz kılsa ĝicede yāĥūz gündüzde ikide bir (6) taĥiyyāta otursa āĥirdaĝı taĥiyyātında allāh şenā eylese ve bańa şalavāt virse (7) ve secdeye varsa yidi kez fātiĥa ve yidi kez āyete’l-kürsī okısa ve on kez (8) **lā ilāhe illallāh vaĥdehū lā**

⁹² Allah‘ım bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik ve güzellik ver. Bizi ateş azabından koru.

⁹³ Allah‘ım hilkatimi ve ahlakımı güzelleştir.

şerīke leh lehu'l-hükmi ve lehü'l-hamd dise andan şöıra (9) ayıtsa

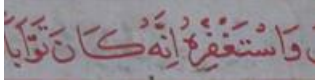
(10)

dise andan şöıra (11) her ne hāceti var-ısa dileye andan şöıra başın qaldura selām vire ammā (12) vaşıyyetdür ki bunı cāhillere öğretmeyen ki du'āsı müstecāb olur elbette (13) 'alī kerrema'llāhu veche ayıtdı kaçan du'ā dileseñüz ol peygāmber şalavāt (14) virün haq te'ālā ayıtdı ol şalavātı qabūl ider kaçan şalavāt qabūl olsa (15) ümīzdür ki girü qalan du'ā dağı qabūl ola zīrā ki bir kişı bir kişinün evvel sözünü

[311a]

(1) qabūl eylese şöırağı sözün dağı qabūl ider ehl-i hadīs ayıtdı kaçan du'adan (2) fāriğ olsañuz ellerünüzü yüzünüze silün ehl-i taḥkīk ayıtdılar sağ elini (3) yüzüne urmaq işāretdür quluñ zāhirine ve bātınına ve dīl bunlardan ötrü (4) tercümāndur ve yüzü silmek işāretdür haqīqatine ya'nī zāhirinden ve bātından (5) allāha döndi dimekdür zīrā ki ādemün yüzü mirātdur haq nūrına **faşlun** (6) **fi'l istiğfār** qālallāhu te'ālā

peygāmber 'aleyhi's-selām (7) ayıtdı ol tañrı haq-ıçün ki benüm nefsum anuñ qudreti elindedür eger siz günāh (8) işlemeseñüz idi ve şöıra tevbe eylemeseñüz idi haq te'ālā bir qavm dağı yaradurdu (9) anlar günāh işlerlerdi ve gine istiğfār iderdi haq te'ālā anları yarlıgayub (10) raḥmet ider-idi bu sözden murād allāh te'ālā qullarına raḥmetinün çoklığın (11) bildirür ve her kim tevbe ve istiğfār eylese haq te'ālā anuñ rızqını ziyāde eyleyüp (12) guşşasını gidere eger su'āl iderlerse ki peygāmber ḥod aqlā günāh işlemedi pes nice istiğfār (13) ider-idi bunuñ dört vech-ile cevābı vardur biri budur ki kaçan peygāmberün (14) gönline bir pāre ḥicāb vāqı' olsa ümmet içün ol vaqt istiğfār iderdi (15) ikinci budur ki dāyim teraqqīde idi kaçan bir ḥālden bir ḥāle intikāl eylese evvelki ḥāline

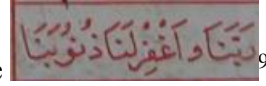
[311b]

⁹⁴ Allah'ım! Ben, arşındaki akitleşmeler, Kitab'ındaki sonsuz rahmetin, İsm-i Az'am'ın, yüce azametinin ve tastamam olan kelimelerin hürmetine senden diliyorum.

⁹⁵ Nasr 110/3. O, tövbeleri çok kabul edendir.

(1) istiğfâr iderdi üçüncü budur ki hicâb ‘ibâretdür şükürden ve ol şükrü maḥabbet (2) yolında peygâmbere gelürdi ulaşırdı hattâ peygâmbere kendü nefsinden fânî (3) olurdu kaçan gine şahve gelse istiğfâr iderdi ol şahveden imdi erbâb-ı (4) ḥaḳîḳatüñ tevîlâtı budur dördüncü budur ki ehl-i zâhir ayıtdı gönline çok (5) nesne gelürdi ḥaṭarâtlardan ve envâ‘ ile meylden pes eyle olsa ol ḥavâtır (6) def‘ eylemekden ötürü allâha istiğfâr ider-idi ve naḳıldür ‘alî kerrema’llâhu veche ve raḍiya’llâhu (7) ‘anhu bir gün mescidde oturdı bir ‘arab geldi estağfirullâh didi ‘alî ayıtdı yâ (8) ‘arâbî bu yalancılar tevbesidür didi a‘râbî ayıtdı yâ emîrû’l-mü’minîn girçekler (9) tevbesi yâ nedür ‘alî ayıtdı girçekler tevbesi altı nesnedür didi evvel budur ki (10) geçmiş günâhına tevbe eyleye ikinci budur ki şimdiki hâlde ol günâhı (11) gine işlemeye üçüncü budur ki kaçdın bu ki eyleye kim gelecek zamânda işlemeye (12) dördüncü budur kim ḥalkuñ ḥaḳkı ki anuñ üzerinde vardur vire bişinci budur (13) ki şol ḥalâvet kim nefsine tatdurdı girü aña ‘ibâdet acısın daḥı tatdura

altıncı budur (14) kim ḥarâm mâl ile semiren etini kanını gine eride

96

(15) **faşlun fi’ t-tevbe** ḳālallâhu

[312a]

(1) te‘âlâ ⁹⁷ ya’nî tevbe kılan şol (2) resme tevbe kıla ki ol tevbe tevbe ıssını dâym naşîḥatlara tevbe üzerine sâbit (3) olmağa peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı **et-tâibi mine’ z-zenbike men lâ zenbeleh** (4) ve gine peygâmbere ‘am ayıtdı ḥaḳ te‘âlâ ḳuluñ tevbesini ḳabûl eyler hattâ ğargara ḥâline (5) varınca hattâ ben günde yüz kez tevbe iderin didi bilmek gerekdür ki insân (6) min vechin dört yaramaz şıfâtdan mürekkebdür biri behimiyyedür andan şerler ve fücûr- (7) -lar zâhir olur ve biri şeb‘iyyedür andan ğaḫab ve ḫased ve ‘adâvet şadır olur (8) ve biri şeytâniyyedür andan meger vaḫiyle şadır olur dördüncü rubûbiyyet- (9) -dür andan kibr ve ‘izzet ve medḫ sevmek şadır olur mâdemki ḳişinüñ tevbesi (10) olmasa nefsi kâmil olmaz ve zâlim daḥı

⁹⁶ Al-i İmran 3/193. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.

⁹⁷ Tahrir 66/8. Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah’a tövbe edin.

olur nitekim hâk te‘ālā buyurur (11)

وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ⁹⁸

şeyh imām

ġazzālī ayıtdı (12) tevbe üç nesne ile gābit olur birisi ‘ilim ile birisi hāl ile ve birisi (13) ‘amel ile ‘abdullāh el-enşārī ayıtdı tevbe üç mertebedür biri ‘avām (14) tevbesidür ol tātati çok eylemekdür ve biri havāş tevbesidür ol (15) günāhı az işlemekdür ve biri hāşū’l-hāş tevbesidür ol her vaķitin

(312b)

(1) zāyi‘ eylememekdür necmü’ d-dīn-i kübrā ayıtdı tevbe üç maķām üzerine- (2) -dür biri ‘avāmuñdur anuñ tevbesi günāhdan dönmekdür ve biri havāşşuñ- (3) -dur anuñ tevbesi kevneynden dönmekdür ve biri hāşū’l-hāşuñdur anuñ tevbesi (4) fenāfillāhdur māsivā’llāhdan bundan ötrü ba‘zılar ayıtdı tevbe istiġfār- (5) -dan şoñradur nitekim hâk

te‘ālā buyurur

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ⁹⁹

99

(6) anuñ-çün ki bi’l-küllīye hāķdan kesilmek ve allāha teveccüh eylemek maġfiretden şoñra- (7) -dur ve ‘ārifler ayıtdılar tevbe biş kıısımdur biri ‘avāmlar tevbesidür anuñ (8) tevbesi zāhir günāhlardandır ve biri şālihler tevbesidür anuñ tevbesi yaramaz (9) gizlü hūķlardandır ve biri muttakīler tevbesidür anuñ tevbesi şekden (10) şaķınmaķdur ve biri muķibbler tevbesidür anuñ tevbesi ġafletden şaķınmaķdur zīrā (11) zikru’llāhdan ġāfil olmaya ve biri ‘ārifler tevbesidür anuñ tevbesi bir maķāma ulaşmak- (12) -dur ki andan yuķaru maķām olmaya zīrā ki maķāmātuñ nihāyeti yok eyle olsa ‘ārifler (13) tevbesinüñ nihāyeti yok

رَبَّنَا اقْبَلْ بِأَنبَاءِ التَّائِبِينَ الْعَمِيمِ وَثُبْ عَلَيْنَا

¹⁰⁰ (14)

فَمَا أَنتَ التَّوَابُ الرَّحِيمِ

faşlun fi’t-taķvā

ķālallāhu te‘ālā

يَا أَيُّهَا

(15)

الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

[313a]

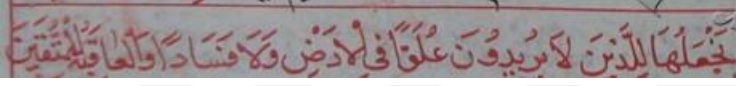
⁹⁸ Hucurat 49/11. Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.

⁹⁹ Hud 11/90. Rabbinizden bağışlanmayı dileyin, sonra O’na tövbe edin.

¹⁰⁰ Bakara 2/127-128. Ey rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin. Tövbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan yalnız sensin.

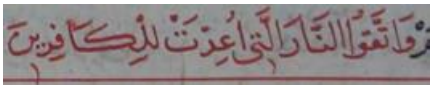
(1) ¹⁰¹ peygamber ‘aleyhis’ selām ayıtdı müttakī oldur ki gerek- (2) - mezden korkup gereklüyü terk eyleye **ibni ‘ömer** ayıtdı tañrıdan korkmak oldur ki (3) kendüyü hiç kimseden yig görmeye peygamberler ayıtdılar taqvā oldur ki peygamber ‘am (4) ayıtdı gökçek mütāba‘at eyleye ‘arifler ayıtdılar taqvā oldur kim biş nev‘dür (5) biri şerī‘at men‘eyledüğü nesnelerden şakınmağdur ve biri yaramaz sıfatlardan şakınmağ- (6) -dur ve biri kendüyü hağdan ğayrına nisbet itmekden şakınmağdur ve biri (7) şifāt-ı hağkiyyeyi hağdan ğayrına nisbet itmekden şakınmağdur işbu bişinci kısım (8) hiç kimsene bilmez megerki keşf-i hağkânisi ve sırr-ı rabbānisi ola ancak ol bilür (9) imdi anlar şiddiklar ve enbiyā ve evliyādur anñ-çün ki bunların taqvāsı kemâlde- (10) -dür

ammā hağ te‘ālā taqvāyı beyān ider nitekim buyurur ¹⁰² (11)

 (12) ya‘nī işbu āhiret evini şol kişiler için kıldum ki dünyāda ululuk istemeyenler (13) ve dağı fesād eylemeyeler ve nağildür ki peygamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kemāl-i taşdik (14) oldur ki aḥbār-ı ilāhiyyeden ve aḥbār-ı nebeviyyeden geldi anı şaklamakdur yakīn üzerine (15) olmağdur peygamber ‘am ayıtdı ‘ilme’l-yakīn öğret ki ya‘nī ehl-i yakīn ile oturuñ

[313b]

(1) dimek olur bilmek gerekdür ki erbāb-ı yakīn erbāb-ı işāretdür ve ol erbāb-ı (2) işāret erbāb-ı kulūbdur ki anlara vağt olur ki esrār-ı melekūt keşf olur (3) ‘alā sebīli’l-ilhām hağkuñ nūrı bunların göñline seyretmek ile vağt olur (4) hağāyık-ı esrāra muttālī‘ olurlar rüyā-yı şādıkā ile vağt olur ki ‘ālemi mişālī (5) müşāhede eylerler uyanuğla nitekim düşde müşāhede eylerler kaçan kim böyle (6) oldu ise işbu āyete nağar eyle iy benüm gözümüñ nūrı ve ey göñlüümüñ sürürü (7) ben seni sevdüğümden ötrü ne kim zübde-i esrār ve

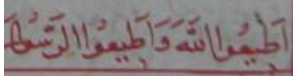
ḥulāsa’-i enzār var ise beyān (8) iderem ¹⁰³ ya‘nī ṭamu kāfir için yaradılmış- (9) -dur **ebū ḥanīfe** ayıtdı işbu āyet korkulu āyetdür ya‘nī kāfirler

¹⁰¹ Haşr 59/18. Ey iman edenler! Allah’a itaatsizlikten sakının. Herkes yarın için ne hazırladığına baksın! (Evet) Allah’a itaatsizlikten sakının; şüphesiz Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.

¹⁰² Kasas 28/83. İşte ahiret yurdu! Onu yeryüzünde haksız üstünlük kurmak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenler için hazırlamış bulunuyoruz. İyi son, Allah’a karşı gelmekten sakınanların olacaktır.

¹⁰³ Al-i İmran 3/131. Kafirler için hazırlanmış ateşten sakının.

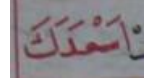
içün yaraqlanmış (10) od-ıla mü'minleri kôrķutmak ma'nası oldur ki kôrķuñ şol 'amelden ki sizüñ (11) 'amelünüzi günāh işlemek ile gidere ve oda lāyık eyleye anuñ-çün ki (12) günāh işlemek ile ĩmān zā'il olduğı vardur zīrā kôrķudur küfre irişdüre (13)

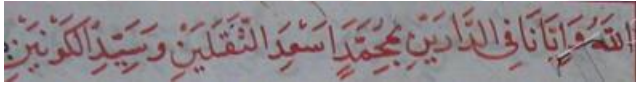

¹⁰⁴ ya'nī allāhdan kôrķuñ farīzlarda ve resūlu'llāh- (14) -dan kôrķuñ sünnetlerde dimekdür peygāمبر 'am bir gün bir şāhābeye ayıtdı dünyāyı (15) cem' eyle şol kadar ki dünyāda durursın ve ev-içün 'amel eyle şol kadar ki

[314a]

(1) anda bākī olursın ve tamu içün 'amel eyle şol kadarki oda şabr eylersin (2) ve allāh içün 'amel eyle şol kadar kim aña hācetüñ var imdi kişinüñ allāh te'ālā (3) hāzretine

hācetümi dükenür pes dāyim 'amel-i şālih gerek imiş dimekdür ¹⁰⁵ (4)

bilmek gerek- (5) -dür ki şimdiden soñra ahvāl-i cismāniyyenüñ ve nüşür-ı nefsanıyyenüñ keyfiyyetini (6) ve dağı kıyāmet güninüñ nişānı nedür ve 'araşāt gününü haq te'ālā nice va'z eyler (7) huşumāt içün ve kazā kürsini nice va'z eyler ve kāfire nice 'azāb olur (8) ve mü'mine nice hıṭāb olur ve rahmet nedür ve şevāb nedür beyān eyleyelüm in- (9) -şā'a'llāhu te'ālā **faşlun fī isrāti's-sā'at** peygāمبر 'am ayıtdı kıyāmet (10) nişānları budur kim 'ilim götürile ve cāhiller çok ola ve zinā ve livāṭa çok ola (11) ve süci içmek ve 'avratlar çok olalar ḥattā bir kişinüñ elli 'avrat kullıgında ola (12) ve naķıldür peygāمبر 'aleyhi's-selām ayıtdı kıyāmetten evvel altı nesne zāhir ola (13) andan soñra kıyāmet kopa biri oldur kim çok vebālar ola ikinci oldur kim (14) beytü'l- maķdis açıla üçünci cemī'-i 'ālemde vebā ola dördüncü māl çok ola ḥattā (15) bir kişi bir kişiyeye yüz altın virse ol kişi feraḥ olmaya bişinci 'arabda çok

[314b]

(1) fitne ola altıncı budur ki cemī'-i 'ālemi mü'minler alalar ḥattā benī'l-aşfer ile dağı (2) şulḥ ideler andan soñra kāfir 'ahdin boza galebe eyleye ve kaçan benüm ümmetüme kılıç

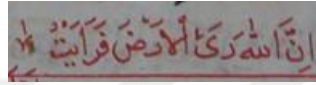
¹⁰⁴ Nur 24/54, Nisa 4/59. Allah'a itaat edin, resule itaat edin.

¹⁰⁵ Allah seni ve bizi insanların ve cinlerin sa'adeti ve iki alemin efendisi Muhammed hürmetine iki cihanda sa'adetli kılsın.

(3) girse gine içinden çıkmaya kıyāmete degin andan soñra kıyāmet kopa muhaddisler (4) ayıtdılar evvel benî'l-aşfer çıka frenk ile cem' olalar ve cemî'-i kâfirler ittifāk (5) ideler mağribden hücum ideler çıkalar seksen sancağ ile ve her sancağ on iki (6) biñ kişi ola pes cemî'-i kâfirler toköz yüz dağı altmış biñ er olalar ya'nî on (7) kez yüz biñden kırk biñ eksük er ola evvel bunu bilmek gerekdür ki **muhammed** ümmeti evvel maşrıka ve mağribe (8) mālîk olalar cemî'-i dünyâyı kâfirden alalar hemîn üç pāre şehir kıala biri (9) **koştanîniyye** ve biri **roma** ve biri 'amûriye andan soñra hüküm kâfirün (10) ola imdi evvel galebe benî'l-aşfer ile frenkden ola benî'l-aşfer (11) hürücından **istanbul** alınıncıya degin yidi yıl geçe **sevbān** rādiya'llāhu'anh peygāmbere- (12) -den naķil ider peygāmbere

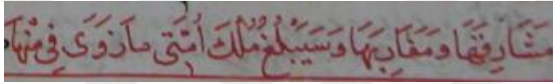
'aleyhi's-selām

ayıtdı

106

(13)

ibni keşir ayıtdı evvel (14) zamānda pādīşāh

iken geldi **qudsi** harāb eyledi **istanbul** ol harāblığı gördi (15) ayıtdı eger tañrının 'arşı şu üzerine ise be-dürüstî ben dağı şu üzerine-

[315a]

(1) -yin hağ te'ālā ğazab eyleyib ayıtdı iy mütekebbir benüm mü'min kullarum āhir zamānda (2) seni harāb eyleyen peygāmbere 'am ayıtdı benî'l-aşfer a **mākā** varmayınca kıyāmet (3) koptmaya a **māk şām** katında bir köydür aña degin kâfirler varalar ammā (4) **medīneden** islām leşkeri çıka üç bölük olalar kâfir ile ğāyet (5) ceng ideler kâfir ğālib olub mü'minlerün bir bölüğü kaçalar münāfıklar (6) olalar bir bölüğü şehīd ideler anlar efḍal-i şühedā olalar bir bölüğü ğālib (7) olub kâfiri şıyalar ve kıralar anlardan soñra **işhāk** peygāmbere oğlanlarından (8) yitmiş biñ kişi gelüb **istanbulı** alalar bu vech-ile alalar ki bir yirden kamosı (9) lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber diyeler evvel denizden yanı yıķıla andan soñra (10) bir dīvāri dağı el-hāşılı üç dīvāri dağı zıkr ile yıķıla ğanīmet mālın (11) üleşirken şeytān çağıra kim deccāl çıkdı sizün evlerünüzi harāb (12) eyledi diye bunlar **istanbulı** koyalar gideler **şāma** geeler andan soñra (13) halkuñ fi'li yaramaz ola emānet kosalar hıyānetlik ideler ve zekāt vermeye- (14) -ler ve namāz kılur kişi az kıala ve halk

¹⁰⁶ Allah arzı benim için dürdü ve onun doğusu ile batısını gördüm. Ümmetimin hükümranlığı arzın benim için dürüldüğü yere kadar varacak.

birbirini dīnden çıkarmağa kığıra (15) ve cemī'-i halk ehl-i dünyā olalar ve erenler 'avratlarına tābi' olalar ve oğlancuklar

[315b]

(1) atalarına ve analarına 'āşī olalar ve dostlar birbirin incideler ve mescidlerinde (2) dünyā sözlerin söylemeler ve ümmetünün āhiri ön gelene la'net eyleyeler andan (3) sonra haq te'ālā anlara bir kızıl yıl viribiye ve zelzele cihānda çok ola (4) ay ve gün tiz tiz dutıla ve halk dīne ve kur'āna ve hadīse hürmet kılmayalar (5) andan sonra biri biri ardınca nişānlar olmağa başlaya 'ulemā ihtilāf (6) iderler kıyāmetün nişānlarında 'abdullāh ibni 'ömer raḍiya'llāhu'anhu ayıtdı (7) peygāamberden 'am işitdüm ayıtdı evvel nişān benī'l-aşfer çıkmaktadır (8) andan sonra güneş mağribden toğmaktadır ammā muḥaddisler ayıtdılar evvel nişān (9) maşrıktan duḥān çıkmaktadır andan sonra deccāldür iş bunlar kıyāmetün yakīn (10) nişānlarıdır andan sonra **mehdī** çıka **ümmü seleme** raḍiya'llāhu'anhu ayıtdı (11) peygāamberden işitdüm ki ayıttı **mehdī fāṭma** oğlanlarındandır seyyid- (12) -dür **ebu sa'īdū'l-ḥudrī** raḍiya'llāhu'anh ayıtdı peygāamber 'am ayıtdı **mehdī** benden- (13) -dür bir yüzine 'adl ile hüküm eyleye nitekim evvel zālimler yir yüzini zulm ile cevr ile (14) dutmuşlar idi ve **mehdī** daḥi lutf ile ve 'adl ile cihāna hüküm eyleye (15) peygāamber 'am ayıtdı dīn bizüm ile başladı ve āḥir giri bizüm ile hatm olur

[316a]

(1) sizden biriñüz ol zamāna irişseñüz aña tābi' oluñ be-dürüstī **mehdī** (2) raḥīm ve merḥūmdur **cābir** peygāamberden naḳil ider peygāamber 'am ayıtdı benden sonra (3) on iki halīfe gele cemī'si **kureyş** kabīlesinden olalar **ibni keşir** ayıtdı anlara ḥulefā-i (4) rāşidīn dirler **ḥasan** ve **ḥüseyn** ve 'ömer ibni 'abdū'l-'azīz anlardandır raḍiya'llāhu'anhum **faşlun** (5) fi'l-'alāmeti beyne yedi's-sā'at ve naḳildür peygāamber 'aleyhi's-selām ayıttı kıyāmet (6) kopmaya hattā on nişān olmayınca imdi ol nişānlarıñ biri dūḥāndur biri (7) deccāldür biri dābbetü'l-arzdur biri güneş mağribden toğmaktadır biri 'īsā (8) peygāamber 'am gökten inmekdür ve biri ye'cüc ve me'cüc çıkmaktadır ve biri maşrıkdā (9) bir yir aşağı geçmekdür ve biri 'arab cezīrelerinden bir cezīre aşağı geçmekdür (10) onuncı **yemenden** od çıkmaktadır halkı maḥşer yirine sürmek için ba'zılar ayıtdı (11) bir zālīm kavm çıka halkı zulm ile yaqa fesād ve zulm itmekte oda beñzeyeye ve naḳil (12) kim evvel

mehdī çıkar andan soñra deccāl çıkar imdi **mehdī** henüz cihāna (13) gelmemişdür egerçi rāfızīler toğdı didiler ba‘zılar ayıtdı mağribden çıkısar (14) ba‘zılar ayıtdı **buḥārā**dan çıkısar bilmek gerekdür evvel maşrıqdan duḥān çıka (15) tā mağribe varınca cihānı zulumāt ile qablaya kırk gün ve kırk gice tura eger mü’minlere

[316b]

(1) doqınursa ḥasta ve zuḳām olalar eger kāfirlere doqınursa sarḥoş olub (2) ne itdüklerin bilmeyeler ‘**alī** keremallāhu veche ayıtdı duḥān gökden yire ine kırk (3) gün ve kırk gice tura ve naqıldür **şıḥāḥ-ı müslim** peygāmbere aleyhi’s-selām ayıtdı (4) āḥir zamānda otuz kişi peygāmbere diyü da‘vā eyleyeler ḥalkı azıtmağa deccāl gibi (5) olalar ḥaḳ te‘ālā anları rüsvāy eyleye zīrā ki āḥir zamān peygāmbere ḥaḳīḳat (6) benem dīn ve erkān benümdür **faşlun fī ḥurūc’i’ d-deccāl** andan soñra deccāl (7) çıka şimdiki ḥālde maşrıqda ḳulzüm deñizinde bir adada maḥbūsdur **ibni keşir** (8) ayıtdı ḥaḳ te‘ālā şeyṭānı evvel fitne kıldı ve deccālī āḥir fitne kıldı kaçan ki (9) deccāl çıka cihānı bulutlar qablaya ve kendü yıl öñince bulut gibi yūriye **şām** (10) ile ‘**iraḳ** arasında yūriye **işfahāndan** yitmiş biñ yahūdiler ṭaylasanlu aña uya- (11) -lar tamām dünyāyı geze kaçan **medīneye** gelmek istese melekler men‘ ideler şehre girmeye (12) ayıtdılar yā resūlu’llāh dünyāda ne deñlü tūrur peygāmbere ayıtdı kırk gün tura (13) evvelki günü bir yılca ola ikinci günü bir ayca ola üçüncü günü bir haftaca ola ve girü (14) ḳalan günleri bayağı günler gibi ola ve bir ḳavm gele deccāle ‘imān getüre ve deccāl (15) ol ḳavmüñ ḥācetleriñ ḳabūl eyleye andan soñra bir ḳavm daḥı gele deccāl anları da‘vet

[317a]

(1) eyleye ammā ol ḳavm uymayalar kaçan vīrāneye irse buyura cemī‘-i mālını daşra çıkara (2) ve ölüler üzerine uğraya tūr diye şeyṭān onuñ şūretinde tūr gele bir yanında şu (3) ve bir yanında od ola her kim uymaz ise oda birağa ol od ana şu ola (4) ve her kim uyar ise şuya birağa ol şu aña od ola ve alnında kāfir diyü (5) yazılmış ola ve gözi a‘ver **ola faşlun fī nuzūl-i ‘īsā ‘aleyhi’s-selām** (6) andan soñra ḥaḳ te‘ālā ‘**īsā ‘aleyhi’s-selām** gökden **dımışka** indüre cāmī‘-i (7) ümeyyede mināre-i beyzā-yı şarḳiyyede ḳarār duta ‘**īsā** ellerini iki firīštenüñ omuzlarına ḳoya (8) ve yüzinden gümüş gibi dere aḳa incü ola ve laṭīf ḳoḥusı ola üç günlük yire ire (9) ḳanḳı kāfir kim ol ḳoḳuyı tuya derḥāl helāk ola andan ‘**īsā** deccāl (10) **ḳudūsde** ludd ḳapusunda bula ḥarbe ile ura öldüre ḳanı yire

dükendügi yire degin aķa (11) andan şöıra ‘İsāya bir ķavm gele anlara uçmak ķaberlerin bildüre anlar daķı tābi‘ olalar andan (12) şöıra ĥaķ te‘ālā ‘İsāya ayıda ol ķavm ile tūr tağında çıķa ‘İsā ol ķavm ile tūr (13) zībā tağına çıķalar andan şöıra ĥaķ te‘ālā ye‘cüc ve me‘cücü viribiye ye‘cüc ve me‘cüc (14) yir yüzinde ķatı fesāda meşğöl olalar ĥattā **ķudüse** geleler ayıdalar yiryüzinde ne (15) deñlü ādem var-ısa öldürdük şimdiden şöıra gökde olanları öldürelüm diyeler

[317b]

(1) oķların göge atalar andan şöıra ĥaķ te‘ālā ķurtcuğaz viribiye deve burnundağı ķurt- (2) -cuğaz gibi bunları bir def‘ada helāk eyleye andan şöıra ‘İsā ve ķavmi (3) yir yüzine ineler ‘İsā du‘ā eyleye ĥaķ te‘ālā ķuşlar viribiye deve boyunları gibi (4) ol ye‘cüc ve me‘cücü alalar gideler yiryüzi arına otlar ve ağaçlar bitüb (5) yimişler vireler **ibni keşir** ayıtdı kaçan kim ‘İsā deccālī öldüre yir yüzi emīn olub (6) ķurt koyun ile yüriye ve ĥarāb olmış şehirler gine ‘imāret olalar peygāmbere ‘am ayıtdı (7) kaçan kim ‘İsā gökden yire ine ‘adl idüb laţif ĥükm eyleye ĥattā ne deñlü şanem varsa (8) uşada ve kāfirlere ĥarāc va‘z eyleye andan şöıra ‘İsā **mehdī** ile bulışa ve namāz (9) vaķtı ola ‘İsā ayıda gel yā **mehdī** sen imām ol namāz kılalum **mehdī** ayıda yā ‘İsā (10) sen peygāmbersin saña lāyıķdur imām olmak ‘İsā ayıda yā **mehdī** sen gel imām (11) olğıl ki peygāmbereümüzüñ önemlisisin lāyıķsın imām olmağa andan şöıra (12) **mehdī** imām olub namāz kılalar ve ‘İsā sultān yidi yıl ĥalka ĥükm eyleye **muĥammed ibni** (13) **ka‘b** rağıya’llāhu‘anhu ayıtdı kitābda şöyle gördüm ki aşķābu’l-keĥf yārenleri geleler (14) ‘İsāya ĥavāriyyūn olalar ve ‘İsā ile bile ĥac ideler andan ‘İsā yidi yıldan şöıra ka‘beye (15) vara **faşlun fī ĥuruc-i dābbetü’l-arz şāhib-keşşāf** ayıtdı ol vaķt ki dābbetü’-

[318a]

(1) -l-arz çıķa yir ĥarekete gele ve yarıla ka‘beden çıķa ka‘bede iki tağ vardır (2) biri adı merve ve birinüñ adı şafā dābbetü’l-arz ol şafādan çıķa sağ (3) elinde **mūsā** peygāmbereüñ ‘aşāsı ola ve şol elinde **süleymān** peygāmbereüñ (4) yüzügi ola ol ‘aşā ile mü’mini yüzinde ura yüzü münevver ola alnında mü’min (5) diyü yazıla ve kāfiri **süleymān**uñ yüzügi ile ura yüzü kara ola ve alnına kāfir diyü (6) yazıla andan şöıra mü’münlere ayıda yā fülān sen uçmaklıķsın ve kāfirlere ayıda fülān (7) sen şamulıķsın diye nitekim ĥaķ te‘ālā

buyurur

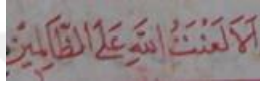
107

(8)

peygamber 'am (9) ayıtdı dābbetü'l-arz

dört ayağı vardır deve ayağı gibi ve kuş gibi kanadları (10) vardır ve başı öküz başına beñzer ve gözi hınzır gözine beñzer ve kulağı fıl (11) kulağına beñzer ve boynuzı kerkez boynuzına beñzer ve boynı devekuşu boynına beñzer (12) ve gögsi arslan gögsine beñzer ve rengi kaplan rengine beñzer ve kıyruğı koç (13) kıyruğına beñzer el-hāşılı cemī'-i renkden gövdesinde rengi vardır üç günde ancak (14) tamām yirden çıka başı buluta irişe ve halk iki bölük olalar bir bölüğü kaçalar ve bir (15) teferrüc ideler 'arabca söyleye

108 diye ya'nī hāk te'ālā la'net

[318b]

(1) eylesün ol kişiye ki kendü nefsüne zulm eyleye fışk ile ve fücür ile ve **mehdī** (2) dahı **çin** iline gire andan varıcağ evlene andan bir oğlu toğa ol oğlan āhır oğlan (3) ola andan soñra kışırılık yayıla ayruğ oğlan toğmaya halk kırıla imān ehli dükene (4) **faşlun tulū 'i ş-ş-şemsi min mağribihā** ve naķildür 'isā zamānında güneş mağribden toğa (5) cemī'-i halk anı göreler tevbe eyleyüp imāna geleler ammā imānları fāyda virmeye meger ki (6) güneş mağribden toğmazdan ön imānı olmuş ola peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan (7) kim güneş tolına 'arşuñ ayağına varur secde eyler destür diler kim mağribden (8) toğa hāk te'ālā destür virmez gine maşrıkdan toğar kaçan kim mağribden (9) toğa nişānı bu ola kim üç gün miķdārı güneş toğmaya anlar ki 'ābidler- (10) -dür dünle 'ibādete duralar 'ibādet eyleyeler ammā ırte olmaya bileler ki ol didükleri (11) gün gelmişdür tevbe ve istiğfār ideler üç günden soñra gine güneş mağribden toğa (12) öyle yirine gele andan soñra ay dahı toğa ol dahı öyle yirine gele ikisi bir yirde (13) cem' olalar andan soñra hāk te'ālā bunların nurın giderüb kabkara ola- (14) -lar ve bir zamān gökde turalar andan soñra gide mağribde tolınalar andan soñra (15) güneş maşrıkdan toğa andan soñra tevbe kapaşı yapana¹⁰⁹ **faşlun sedd-i**

¹⁰⁷ Neml 27/82. Söylenen (kıyamet) başlarına geldiği zaman, onlara yerden bir yaratık çıkarırız da insanların ayetlerimize kesin bir şekilde iman etmedikleri konusunda onlarla konuşur.

¹⁰⁸ Hud 11/18. Bilin ki, Allāhın lāneti zalimlerin üzerine olacaktır.

¹⁰⁹ kapaşı

[319a]

(1) **bābiṭ-tevbe ibni abbās** peygāmberden nakil ider peygāmbere ‘am ayıtdı tevbe kapısı mağribde- (2) -dür iki kanadı vardır altundan incü ile ve yāķūt ile bezenüb durur bir kanadından bir (3) kanadına kırk yıllık yoldur haķ te‘ālā cemī‘-i halkı yaradaldan berü ol kapu açılmış- (4) -dur şimdi açıķdur ol vaķt yapana¹¹⁰ andan sonra kimsenüñ imānı kabül olmaya zīrā (5) ki kıyāmetüñ nişānı āşikāre olur imān bi’l-ğayb olmaz neüzübillāhi min zālīk andan (6) ‘**īsā** ‘aleyhi’s-selām **medīne**ye vara bir ‘arab ‘avratın ala ol ‘avratdan kızları toĝa (7) ve gökden indüğinden sonra kırk yıl diri ola andan sonra fevt ola peygāmbere (8) ravzasında ‘**ömer** yanında anı defn ideler **faşlun şümme teķa‘ü’l-ħusūf** andan sonra (9) üç yir aşıĝa geķe bir maşrıķda ola ve biri mağribde ola ve biri ‘arab cezīreleri- (10) -lerinden ola andan sonra ķur‘ān muşħafdan götür-ile aru āvāzı ĝibi āvāz vire haķ (11) te‘ālā ayıda ne içün böyle idersin ķur‘ān ayıda kimse beni okumaz oldu ve anlar ki beni (12) oķurlar ammā benüm ile ‘amel eylemez oldılar secavendī rivāyetinde ayıtdı ķur‘ān (13) ayıda senden zāhir oldum ve gine saña varurın ve sende maħfī olurın diye (14) ve nakildür **keşşāf**da haķ te‘ālā cihānı helāk eyleye kılınç ile ve yirler deprenmek (15) ile ve oda yanmak ile ve ĝarķ olmak ile ve ĝastalık ile ammā **mekke** ĝarāb ola **ħabeş**den

[319b]

(1) bir ķavm gele **mekkeyi** ĝarāb eyleye ve **medīne** helāk açlık ile kızlık ile ve **başra** helāk (2) ola ĝarķ olmak ile ve kufe helāk ola ve taĝlar yıkılmaķ ile ve ĝorāsān helāk (3) ola ĝarāb olmak ile andan sonra cemī‘-i şehirler bu resme helāk olalar andan sonra (4) haķ te‘ālā bir laṭīf yıl veribiye her kimün ki ĝönlünde mişķāl zerre ķadar imānı ola (5) anlar öleler ve yiryüzinde ĝayırlu kişiler ķalmaya ve cemī‘-i halk gine kāfir olalar **sa‘īdī**- (6) **-l-ħudrī** peygāmberden nakil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kıyāmet ķopmaya tā kim (7) ĝayvānlar insānlara söyleyeler ve ķişinün ayaĝındaĝı ve başındaĝı ol ķişıye söyleye- (8) -ler **şeyħ muħyiddīn** rahmetu’llāhi ‘aleyhi ayıtdı āħir oĝlan ki toĝar anuñ- ile bir kız bile toĝa (9) ikizce toĝalar ol oĝlanuñ başı ol kızuñ ayaklarında ola şöyle ulaşıķ (10) toĝalar iş bu nişān **ĉīn** ikliminde ola andan sonra nesil kesile ayruķ kimse- (11) -den nesne toĝmaya ol oĝlan **mehdī** neslinden ola **ebū ‘āliye** ayıtdı andan (12) sonra şavā‘ık

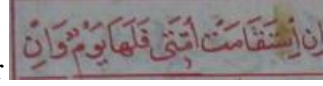
¹¹⁰ ķapana

çok ola ve kişinüñ nûrî gide ve yıldızlar dökile ve cinnîler (13) insāna ve insān cinnîlere
karişalar hiç ‘ādemüñ işleri hayvāndan seçilmeye ve (14) cinnîler ayıdalar deñizlere
varalum görelüm kim nicedür görelüm ki deñizler od olmuşlar (15) bileler ki kıyāmet
yakın gelmişdür geleler insāna haber vireler

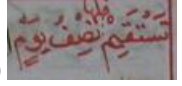
[320a]

(1) **faşlun** kaçan kim mü’minlerüñ ‘ömri tamām oldı ise biñ yıldan ziyāde (2) olmaya

nitekim peygāmbere ‘aleyhi’-s-selām buyurur

¹¹¹ (3)

imdi murād yevmden biñ yıldur nitekim **muḥyi’ d-dīn rūḥu’ l-kuds** (4) kitābında eyle

getürüb durur peygāmbere ‘aleyhi’-s-selām ayıtdı

¹¹² (5)

ya ‘nī ben

ve kıyāmet ikimüz daḥı berāber geldük didi şöyle (6) iki barmakların gösterdi illā biraz
ben andan ön geldüm didi kaçan kim ehl-i ĩmāndan (7) kimse almasa yiryüzi kāfirler ile
toptolu ola **faşlun fī nefḥi’ s-şūr** āl- (8) -allāhu te‘ālā

¹¹³ (9)

ḥaḳ te‘ālā isrāfīle buyura şūr al
diyü isrāfīl evvel şūr ala cemī’-i yir ehli (10) ve gök ehli helāk olalar ḥaḳ te‘ālā andan
şoñra melekü’ l-mevt e buyura saḡ (11) elini ‘arş ayaḡına yapışa ve şol elini kürsīnüñ
ayaḡına yapışa cemī’-i ervāḥ (12) bir def‘ada helāk olalar ve naḳildür ki evvel nefḥden
şoñra kimse almaya illā dört (13) firişte ala cebrā’īl ve mīkā’īl ve ‘azrā’īl ve isrāfīl
‘aleyhimü’-s-selām alalar andan şoñra (14) ḥaḳ te‘ālā buyura ‘azrā’īle ki isrāfīlün cānın
al ol daḥı ala andan şoñra ḥaḳ (15) te‘ālā ayıda yā ‘azrā’īl mīkā’īlün cānın al ol daḥı ala
andan şoñra ḥaḳ te‘ālā

[320b]

(1) ayıda yā cebrā’īl kim aldı cebrā’īl ayıda sen bākī ve dāyim alduñ ve cebrā’īli (2)
meyyit ve fānī aldı şaḥīḥ budur şoñra ‘azrā’īl alur ikisi daḥı naḳildür andan (3) şoñra
ḥaḳ te‘ālā ayıda yā ‘azrā’īl saña daḥı ölmek lā-büddür ‘azrā’īl daḥı secde (4) eyleye

¹¹¹ Eğer ümmetim mütakim olurlar ise (ömürleri) bir gündür, olmazlar ise yarım gündür.

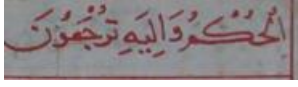
¹¹² Ben size, kıyamet şu iki parmak kadar yaklaşmış olduğu bir zamanda peygamber gönderildim.
Buhari, Tefsir 416.

¹¹³ Neml 27/87. Surun üflendiği gün, Allah’ın diledikleri dışında, göklerde ve yerde bulunanlar dehşete
kapılır.

kanadlarını birağa nitekim haḳ te‘ālā buyurur

¹¹⁴ (5)

ve nakildür ‘abdü’l-‘allām baḥrū’l-kelāmda ayıtdı yidi (6)

nesne helāk olmaya biri ḳalem ve biri levḥ ve biri ‘arş ve biri kürsī ve biri uçmaḳ (7) ve biri ṭamu ve yidinci cānlar bākī **ḳalalar ḳāḍi-i beyzāvīde** ayıtdı cāyizdür ki (8) ṭarfetü’l-‘ayn içinde bunlar ma‘dūm olalar haḳ te‘ālā gine anları icād eyleye girü (9) ḳalan ḥaḳ helāk olalar bunlar olmayalar **şeyḥ imām ğazzālī** raḥmetu’llāhi ‘aleyh dūrre-i (10) **fāḥirede** ayıtdı isrāfīl evvel şūr ḳalıcaḳ ṭağlar pāre pāre olub havāda (11) uçalar ve deñizler ba‘zısı ba‘zısına ḳoyıla ve güneş ve ay şöyle ḳapḳara olub (12) ṭuralar yıldızlar dökile ve gökler degirmenler gibi tīz tīz devr ideler ve yir (13) ḥareket idüb deprene kāh uzana ve kāh kısala ve ḥaḳ helāk olub (14) gıtdüğünden soñra yiryüzi kırḳ yıl ḥarāb olub yata ve nakildür ki (15) cihānuñ ‘ömri yitmiş biñ yıl tamām ola altmış iki biñ daḥı toḳuz yüz olıcak

[321a]

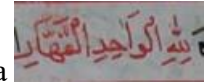
(1) ādem yaradıldı yidi biñ yıl daḥı ādem oğlanlarınıñ ḥükmi oldı ve kırḳ yıl (2) daḥı cemī‘-i insān cihānda giricek olur pes bu cümle yitmiş biñ yıl tamām oldı (3) çün yitmiş

biñ yıl tamām ola gire fānī olsa gerekdür andan soñra haḳ (4) te‘ālā ayıda

¹¹⁵

hic kimse bulunmaya ki cevāb vire ve gine kendüye (5) cevāb virüb ayıda

¹¹⁶ andan soñra haḳ te‘ālā ayıda ben ḳādir pādīşāḥ (6) ven ḳanı anlar ki benden ğayrına ṭaparlar idi ve baña şerīk getürürler idi andan (7) soñra ṭamusından bir ḳapu aça ol ḳapudan od yalıñı çıḳa yirler ve gökler arası (8) toḫtolu ola andan soñra haḳ te‘ālā ‘arş ḥazīnelerinden bir ḥazīne aça ol (9) ḥazīneden yağmur gibi yiryüzine baḥru’l-ḥayātdan şu yağa ādem menisi gibi ola (10) ol şu yirden yuḳaru kırḳ arşun ḳadar ola andan soñra te‘ālā ecsāma (11) buyura ḳabirlerinden girü bayağı gibi yaradıla rūḥları gelince girü bayağı ḳabre (12) girdüğü gün gibi ola bir kemücek vardur insānda aşlā çürümez ol sekir- (13) -

¹¹⁴ Kasas 28/88. O’nun kendinden başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O’nundur ve siz ancak O’na döndürüleceksiniz.

¹¹⁵ Mü’min 20/16. Bugün hükümler kimindir?

¹¹⁶ Mü’min 20/16. Tek olan, her şeyi kudret ve hakimiyeti altında tutan Allah’ındır.

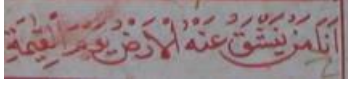
dende olur haḳ te‘ālā cemī‘-i ādem oğlanlarını ol kemükden gine yarada andan (14) soñra haḳ te‘ālā bir yıl buyura ‘arş altından ese ne deñlü yirde gizlü nesne (15) var-ısa āşikāre olalar andan soñra isrāfīli girü yarada ve şūr elinde ola

[321b]

(1) ve ol şūruñ cemī‘-i ervāḥ sağışınca delükleri ola ol şūrı isrāfīl (2) bir kez gine çala cemī‘-i ervāḥ bedenlerine gireler **muḳātil** raḍiya‘llāhu‘anhu ayıtdı (3) isrāfīl ol şūrını **ḳudūs**de şāḥrā dairesinün üzerine çıka çala ve andan (4) soñra ayda iy çürümiş süñükler ve iy tağılmış etler ve iy kesilmiş tamarlar (5) cisimlerünñüze girün anlar daḥı gine bayağı gibi cisim olalar ve rūḥ gele (6) cismini ḥāzır olmuş bula peygāmbere ‘aleyhi’ s-selām ayıtdı ol şūruñ dört (7) budağı vardur biri maşrıḳda ola ve biri mağribde ola ve biri yidi ḳat yirden (8) aşığa ola ve birisi yidi ḳat gökden yukāru ola ve daḥı ol şūrda altı (9) delükler ola peygāmbere cānı bir delükde ola firişteler cānı bir delükde ola ve (10) cinnīler cānı bir delükde ola ve insānuñ cānı bir delükde ola ve şeyṭānuñ cānı (11) bir delükde ola ve ḥayvānuñ cānı bir delükde ola ve isrāfīlün bir nefḥinden 12) birine kırk yıl ola ve ba‘zılar ayıtdı şeyṭān iki nefḥinün arasında ḳala melekü’l-mevt (13) şeyṭānuñ cānın ala yitmiş biñ firişte ile andan soñra **ādeme** ve **ḥavvāya** (14) muştulamağa geeler şeyṭān öldi diyü **ādem** ve **ḥavvā** gāyet feraḥ olalar şeyṭān (15) öldüğine **faşlun fi’l-ḥaşr** çün ki ‘ālem düpdüz maḥv ve fenā oldılar ḥayyu ḳayyum

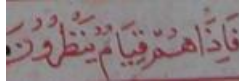
[322a]

(1) anları gine beḳā eyleye ve naḳıldür ki haḳ te‘ālā ḥalkı ḥaşr itmek isrāfīli ve cebrā‘īli (2) ve mīkā‘īli ve ‘azrā‘īli yarada evvel haḳ te‘ālā **muḥammed-i muştafā**’yı yarada zīrā ki evvel (3) yaradılmaḳda **muḥammed-i muştafā** yaradıldı ikincide gine evvel yaradıla andan soñra haḳ te‘ālā (4) isrāfīli ve cebrā‘īli yarada haḳ te‘ālā anları uçmağa viribiye rıdvāna aydalar uçmağı (5) zeyn eyle **muḥammed-i muştafā** için ve ümmetleri için andan soñra cebrā‘īl uçmaḳdan (6) bir burāḳ ve livā‘-i ḥamd ve iki ḥulle ile peygāmbere gele bir burāḳ getüreler ki iki ḳanadı (7) ola yirler ve gökler arasında uça yüzi ādem yüzi gibi ola ve ‘arabca söyleye haḳ (8) te‘ālā ayda yā cebrā‘īl burāḳı eyerle kızıl altundan bir eyer ur ve uyanı yeşil (9) zümrüdden ola ve üzengüleri altundan ola cebrā‘īl ayda yā rıdvān bugün burāḳ (10) günidür ve ṭalāḳ günidür mü’minlere ve firāḳ günidür kāfirlere

‘azāb andan sonra haḳ (11) te‘ālā ayda **muḥammede** varuñ anlar daḥı varalar ḳabrin bulamıyalar andan sonra bir nūr (12) göreler yirden tā göge varınca bir direk gibi dura bileler ki **muḥammed-i muṣṭafānuñ** (13) ḳabri oldur isrāfīl ayda iy aru cān ṭur yuḳaru bugün şorı ve ḥisāb (14) gūnidūr andan sonra yir yarıla peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ṭuru gele nitekim buyurur (15) ¹¹⁷ peygāmbere ‘aleyhi’s-selām duru gele ḳabri

[322b]

(1) üstinde otura topraḡı başından ve saḳalından gidere andan sonra cebrā’īl (2) burāḳ ve ḥulle getüre peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayda yā cebrā’īl bugün ne gūndūr cebrā’īl (3) ayda bugün kıyāmet gūnidūr ḥasret ve nedāmet gūnidūr kāfırlere ve mü’mınlere vuşlat (4) ve sa‘ādet gūnidūr peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayda yā cebrā’īl baña beşāret eyle cebrā’īl (5) ayda yā **muḥammed** livā’-i ḥamd ve tāc benüm ile biledūr peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayda anı istemezın (6) senden cebrā’īl ayda uçmaḳ bezendi ve ṭamu yapandı¹¹⁸ peygāmbere ‘am ayda anı daḥı istemezın (7) senden belkim gūnāḥkāre ümmetümi şırāt üzerinde ḳoduñ ola isrāfīl ayda (8) tañrı ḥaḳḳı-ḡün daḥı şūrı urmadum peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayda işte gōñlüm ḥoş (9) oldu ve gözüm açıldı andan sonra sevinüb tācı ve ḥülleyi ala geye ve burāḳa bine ve secde (10) eyleye bir āvāz gele ki secde eylemeye başuñı ḳaldur bugün rükū‘ ve sücūd gūni degūldūr bilkim (11) yevmü’l-ḥisāb ve yevmü’l-‘azāb gūnidūr başuñı ḳaldur ḥācetüñ iste peygāmbere ‘am ayda ilāhī (12) baña va‘de eyledüñ ümmetümi baḡışlayasın ḥaḳ te‘ālā ayda tā sen rāzī olunca baḡışladum andan (13) sonra ḥaḳ te‘ālā ayda yā isrāfīl şūrını ḡal isrāfīl şūrın gine ḡala firiştelere (14) ve insānlar ve ḥayvānlar ve cinnīler ve cān ḳavmi allāhuñ emri ile gine dirilüb ṭuru geleler

(15) nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ¹¹⁹ ol vaḳt kim bu ḥaḳḳ ḳabirlerinden

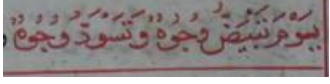
[323a]

¹¹⁷ Kıyamet gūnü ilk ba’s olacak ḳişi benim.

¹¹⁸ ḳapandı

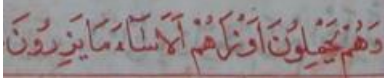
¹¹⁹ Zümer 39/68. Onlar birden ayaḡa kalkmış, etrafa bakıyor olacaklar.

(1) turalar ‘uryān mü’ minlerüñ yüzi aq ve kāfirlerüñ yüzi qara nitekim haq te‘ālā buyurur

(2) ¹²⁰ ve mü’ minlerden vardur ki çırāk günü yüzleri münevver

(3) ola ve kiminün güneş gibi münevver ola qabirleri üzerinde biñ yıl turalar andan (4) sonra bu halk haşr yirine geleler kiminüñ ‘ameli nūr gibi ola ve kiminüñ ‘ameli hayvān (5) şüretinde be-dürüstī halkuñ nūrī ‘ameline göre ola ve ayakları yürüdüğü ‘ameline (6) göre yürüye andan sonra mü’ minlerüñ ‘ameli gökçek ve laṭīf rāyiḥa ile gele şāhibine (7) ayda beni bilürsin ol kişi ayda yok bilmezsin ol ‘ameli ayda ben senün şālih ‘amelüñ- (8) -ven dünyāda ben senüñ üzerine binerdüm bugün sen benüm üzerüme bin diye (9)

nitekim haq te‘ālā buyurur ¹²¹ ya‘nī at-ıla ve deve ile (10) geleler altun ve yāḳūt eyerlü olalar ve nūrdan ikişer qanadları ola ve kāfir- (11) -lerüñ ‘ameli çirkin şüretde ve yaramaz koğu ile ola şāhibine ayda beni bilür misin (12) ol kişi ayda yok bilmezsin ol ‘amel ayda ben senün yaramaz ‘amelüñ ven dünyāda sen benüm (13) üzerüme binerdüñ bugün ben senüñ üzerüne binerin diye nitekim haq te‘ālā buyurur (14)

 ¹²² haberde gelmişdür ki kaçan kıyāmet günü (15) olsa haq te‘ālā ervāhı qabirlerine viribiye firīşteler mü’ minlerüñ qabri üzerine

[323b]

(1) geleler başlarından toprakları gidereler alnındağı ve yüzündeki toprak qala firīşteler (2) diyeler kim ol yüzündeki toprağı dağı gidereler toprak gitmeye haq te‘ālā ayda iy (3) benüm firīştelerüm ol yüzlerindeki toprak yaban toprağı degüldür bel-kim mihrābları toprağıdur (4) ol toprak-ıla sırāṭı geçeler uçmağa gireler hattā kim görürse bileler ki işbu kişi tañrının (5) mü’ min kulıdur ve nakıldür ‘āişe raḍiya’llāhu‘anhu ayıtdı peygāmber ‘am ayıtdım yā resūlu’llāh (6) halk kıyāmet güninde nice haşr olurlar peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı iş dağı katı düşvārdur (7) sen didüğinden ve halk qorqudan birbirine nazar eylemeyeler gözlerin göge dutalar kırk (8) yıl şöyle turalar yemeyeler ve içmeyeler andan sonra haq te‘ālā bunları esirgeye muqarreb (9) firīştelere buyura ‘arşı

¹²⁰ Al’i- İmran 3/106. Bir gün ki nice yüzler ağaracak, nice yüzler de kararacaktır.

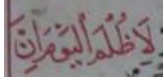
¹²¹ Meryem 19/85. Gün gelecek, takva sahiplerini seçkin konuklar olarak rahmanın huzurunda toplayacağız.

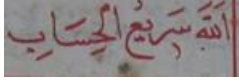
¹²² En’am 6/31. Dikkat edin, yüklendikleri vebal ne ağır!

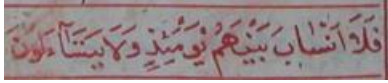
gökden kıyāmet yerine indüreler bir yire koyalar ki ašlā (10) anda kan olmamış ola ve haṭā işlememiş ola ve ol yir ak gümüş gibi ola andan (11) şöıra ‘arş götüren firişteler nidā eyleyeler cin ve ins işideler ve ayıdalar kanı fulān oğlu (12) fulān ol daḥı gele firişteler ehl-i mevķūfa bildüreler eger ḥasenātı var-ısa ve gine (13) ayıdalar zālimler gelsünler zālimler daḥı geleser ayakları üzerine düşe düşe (14) ol gün anlaruñ elleri ve ayakları ve dilleri ṭanukluk vireler şunu kim işlediler (15) eger ḥasenātı var-ısa ol zulm itdügi kişiye vireler ve eger bulunmaz ise ol zulm

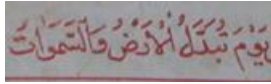
[324a]

(1) itdügi kişinuñ seyyi’ātın ol zālime vireler kaçan kim ḥisābdan fāriğ olsa (2) ṭamuya

varmak gerekdür diyeler nitekim ḥaḳ te’ālā buyurur ¹²³ (3)

 ve nakıldür ki **ibni ‘abbās** peygāmberden ‘aleyhi’s-selām (4) **ibrāhīm** peygāmber ‘am ḥil‘at giye muḥaḳḳıḳler su’āl iderler ki niçün cevāb virdiler (5) anuñ-çün ki **nemrūd** anı yalıncaḳ oda atmış idi çün kim allāh ḳatında yalıncaḳ oda atıldı (6) evvel ol ḥil‘at giye ḥaḳ ‘uryān varalar andan şöıra uçmaḳdan ḥil‘atler gele giyeler (7) ve nakıldür ki **ibni keşīr** ayıtdı kaçan bu ḥaḳ ḳabirlerinden ṭuralar ṭaḒları atılmış yuñ (8) gibi göreler ve şuları eksilmiş ve ağaḳları ḳurumuş ve deñizler ṭaḒılmış ve yirler düpdüz (9) olmuş ve şehirler ve ‘imāretler vīrān olmuş ay ve güneş ve yıldızlar ḳabḳara olmuş göreler (10) şaḥīḥ budur kim yaradıldukdan şöıra bunları eyle göreler ehl-i tefsīr ayıtdı kıyāmet (11) güninde cemī’-i ḥaḳa başlu başı ḳayusı ola kimse kimseye baḳmaya **ibni ‘abbās** raḑiya’llāhu’anh (12) ayıtdı mü’mınler bir sâ‘at kendüleri bileler andan şöıra

bilmeyeler nitekim ḥaḳ te’ālā buyurur (13) ¹²⁴ faşlun fī

tebeddele’l-arḑi ve’s-semāvāt (14) ḳālallāhu te’ālā ¹²⁵ **şāhib-keşşāf** aydur yirler ve gökler nice (15) tebdīl olmaḒında iḥtilāf vardur ba’zılar ayıtdı yirleruñ ve gökleruñ şıfatları

¹²³ Mü’mın 40/17. O gün hiçbir haksızlık olmayacaktır; kuşkusuz Allah'ın hesabı çok hızlıdır.

¹²⁴ Mü’mınun 23/110. Artık ne aralarındaki akrabalık baḒları işe yarayacak ne de birbirlerine soru sorabilecekler.

¹²⁵ İbrāhım 14/48. Bir gün gelecek yer başka yere gökler de başka göklere dönüştürülecek.

[324b]

(1) tebdîl olur ya 'nî tağlar yirinden seyr eyleye ve deñizler aķalar yirinden gideler yiryüzi berāber (2) ola **ibni 'abbās** rağiya'llāhu'anhu ayıtdı gökler tebdîl ola demek ya'nî yıldızlar ve ay ve güneş (3) tıtıla ķapķara olalar dimekdür ve gökler pāre pāre olalar ba'zılar ayıtdı allāh te'ālā (4) ayruķ bir yerde kıyāmet için '**alī** kerrema'llāhu veche ayıtdı bu yir tebdîl ola (5) ya'nî bu yir aķ gümüşden ola ve gökler altundan ola dimekdür **ķuds** ehli haķ te'ālā kıyāmet (6) güninde şahrā taşını aķ mercāndan eyleye andan soñra isrāfîle ve firiştelere (7) buyura 'arş ve uçmağı ve ıamuyı ve mü'minleri ve kāfirleri ve mīzānı ve şırātı (8) anda getüreler haķ te'ālā ķullarına anda hükm eyleye andan soñra bu haķ iki bölük (9) olalar bir bölüğü ıamuya gideler ve bir bölüğü uçmağı gideler ve naķildür ki **ebū sa'idü'l-ħudrî** (10) peygāberden naķil ider peygāber 'aleyhi's-selām ayıtdı haķ te'ālā yir yüzün bir etmek (11) eyleye bu haķ uçmağı giricek evvel ol etmegi yiyeler andan soñra uçmak ta'āmlarından (12) evvel balıķ cigerin yiyeler '**aişe** rağiya'llāhu'anhu ayıtdı yā resūlu'llāh kıyāmet gününde (13) hiç ehliñüz añar mısız üç yirde añmazsız biri şırāt üzerine ve biri mīzān (14) ve biri biti oķınurken '**aişe** ayıtdı yā resūlu'llāh bu yir bir ayruķ yire tebdîl olıcaķ (15) bu haķ ķanda olurlar peygāber 'am ayıtdı yā '**aişe** bir nesne şorduñ ki senden

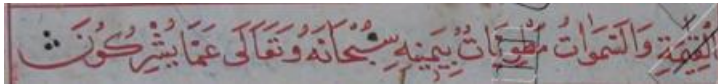
[325a]

(1) öñ bunı kimse şormadı yā '**aişe** ol gün buyur tebdîl olıcaķ bu haķ (2) şırāt üzerinde olalar '**abdullāh ibni 'ömer** ayıtdı peygāberden naķil ider peygāber (3) 'aleyhi's-selām ayıtdı haķ te'ālā gökleri düre sağ eline ala ķudret eli ile (4) ve ayıda ķanı anlar ki mütekebbir ve cebbārlar idi andan soñra yirleri düre şol (5) eline ala ķudret eli ile ve ayıda ķanı anlar ki mütekebbirler ve cebbārlar idi diye nitekim (6) haķ te'ālā ķur'ānda buyurur

126

(7)

(8) **imām faħrū'r-rāzī**

raħmetu'llāhi 'aleyhi **tefsir-i kebîr**de ayıtdı haķ te'ālā sağ ve şol eli ile (9) dutdı demek

¹²⁶ Zümer 39/67. Onlar Allah'ı gereğı gibi takdir edip tanımadılar. Kıyamet gününde bütün dünya O'nun avucundadır; gökler de O'nun kudret elinde dörölüp bükölmüştür. Allah, müşriklerin koştukları ortaklardan uzaktır ve yücedir.

olur oldur ki ya'nî tamâm ihâtası vardır demek olur ve nakıldür ki (10) peygâmbere 'am ayıtdı kûr'ân okıyanlar kabrinden çıkıcağ gele kûr'ân ayda hiç beni bilür misin (11) ol kişi ayda yok bilmezsin diye kûr'ân ayda sen beni gice ve gündüz okırdun (12) ben kûr'ân ven diye başına tâc urub hil'atler giyüre peygâmbere 'am ayıtdı kaçan (13) kıyâmet günü olsa halk şadağalarının gölgesinde olalar her kim şadağa virse kıyâmet (14) korkusunda emîn ola kaçan mü'min kabrinden çıkısa şadağası gele bir kubbe gibi üstünde (15) dura ol günün ısısını men' eyleye **ebû hureyre** peygâmbere nakil ider peygâmbere 'aleyhi's-selâm

[325b]

(1) ayıtdı kıyâmet gününde halk üç bölük olup haşr yirine geleler biri at ile yâhûd (2) deve ile ve biri yayan yürüyüb geleler ve biri yüzleri üzerine yürüyüb geleler ayıtdılar (3) yâ resûlu'llâh yüzleri üzerine nice yürürler peygâmbere 'am ayıtdı anları ayakları üzerine (4) yüriden kâdirdür ki yüzleri üzerine dağı yüride ve nakıldür ki peygâmbere 'am (5) ayıtdı ol gün îmân ehli yüz yigirmi bölük olalar seksen bölüğü **muhammed** ümmeti ola (6) ve kırk bölüğü kalan ümmetlerden olalar her şafuñ uzunluğı maşrıktan mağribe varınca (7) ola ve mü'minlerin nişanı ol ola ki yüzleri ağı ola ve elleri ve ayakları (8) âbdest suyundan ağı ola ve peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı evvel ben öñince ümmetümi (9) çekem 'îsâ ardınca süre ümmetüm helâk olmaya ammâ kâfirleri zebâniler yüz- (10) -leri üzerine çeke tamuya bırağalar ve her kâfiri bir şeytân ile bile bağlamış (11) olalar **imâm gazzâlî** ayıtdı kaçan kıyâmet günü olsa evvel bir kavm gele yüzleri yıldız- (12) -lar gibi olalar firîşteler ayıdalar sizün 'amelüñüz ne-y-idi anlar ayıdalar kaçan âbdest alsavuz (13) ezân okıyıcak olur-ıduğ andan sonra bir tâ'ife dağı gele yüzleri bedr ay (14) gibi ola firîşteler ayıdalar sizün 'amelüñüz ne idi bunlar ayıdalar biz âbdesti vaktinde (15) alurız alurduğ andan sonra bir tâ'ife dağı geleler yüzleri güneş gibi olalar

[326a]

(1) firîşteler ayıdalar sizün 'amelüñüz ne-y-idi anlar ayıdalar biz ezânı mescidde işidürdük (2) diyeler andan sonra hağ te'âlâ ayda firîştelere buyura gökleri düreler firîşteler (3) yire

ineler kâllâhu te'âlâ ¹²⁷ ve gamâm bir nesnedür ki ağı buluda (4)

¹²⁷ Furkan 25/25. O gün semayı örten bulutlar (perdeler) açılacak.

beñzer yidi gökden yukarı olur ve naķildür çün evvel gök yarıla haķ te‘ālā (5) ol firişteleri yire indüre çoklıkda şol kadar ola ki yirdeki firişteler ve cinniler (6) ve ādemoğlanları sağışınca ola haķ atlara ayıda tañrımızuñ emri sizüñ (7) içüñüzde midür diyeler anlar ayıdalar yok evet uşda gelür diyeler hattā yidi gök firişteleri (8) bu resme yire ineler andan řoñra ğamām açıla haķ te‘ālā emrini indüre ĥisāb itmek (9) içün bir aķ bulut gele andan řoñra bu haķuñ bitileri ellerine yağa andan řoñra haķ (10) te‘ālā buyura firiştelere evvelleri ve āhirleri kıyāmet yirine getüreler ve firişteler cemī‘-i (11) ‘ālemlerüñ ardında bir haķa gibi olub duralar andan řoñra haķ te‘ālā ikinci göğüñ firişte (12) lerine buyura bir haķa olalar yigirmi evvelkince çoklığı ola andan řoñra üçüncü göğüñ (13) firişteleri yire ineler evvelkince çokluğu ola dördüncü göğüñ firişteleri (14) ineler kırk evvelkince çokluğu ola bişinci göğüñ firişteleri ineler elli evvelkince ola- (15) -lar altıncı gök firişteleri ineler altmış evvelkince olalar yidinci gök firişteleri

[326b]

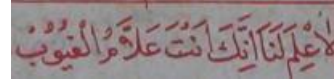
(1) ineler yitmiş evvelkince olalar andan rūh gele ol daħı bir maħlūķdur haķ te‘ālānuñ (2) öñinde bir řaf ola ammā cemī‘-i haķdan büyük ola ve girü kalan firişteler rūhuñ öñinde (3) bir řaf olalar ve naķildür rūh cümle maħlūķdan birisidür ammā firişteler üzerine (4) ĥafazalardur nitekim firişteler ādemoğlanlarınıñ üzerine ĥafazalardur andan (5) řoñra haķ te‘ālā buyura bu cemī‘-i haķı birbirine karşı duralar hattā bir ayağ üzerine (6) biñ ayak ola ol ğalabadan haķ derleye kimi buğazına deĝin derleye ve kimi göğsine deĝin (7) derleye ve kimi ayağına deĝin derleye ve kimi ĥammāmda oturur gibi ola ‘ale’ d- devām derleye ve güneş (8) başları üzerine gele yitmiş bu kadar kāfirlere ıssılığı ola ‘**abdullāh ibni ‘ömer** ayıtdı (9) işbu resme derlemeklik kāfirler üzerine ola ammā mü’minler kürsiler üzerine (10) oturalar bulut gele gölge ola mü’minlere kıyāmet günü bir sā‘at kadarı ola (11) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı peygāmbere ĥil‘at giyeler andan řoñra veliler (12) geyeler andan řoñra řālihler geyeler andan řoñra **bilāl** giye ayıtdılar yā resül- (13) -allāh sen kıyāmet güninde neye binersin peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ben buraķa (14) binerin ve kızum **fātima** deveye biner ve řālihler deveye binerler andan řoñra (15) bu haķ deñiz mevci gibi mevc ura ve zālīm begler zerreler gibi ayak altında olalar

[327a]

(1) ve kâdîlar ki zâlim ola zâlim begler ile bile kôpalar ‘âdil kâdîler ‘âdil (2) pâdişâhlar ile bile kôpalar ve oğlancuklar uçmakdan şu getüreler bu halka (3) ulaşıdular biñ yıl anda turalar hattâ kur’ānuñ ba‘zı esrārın anda işide- (4) -ler gönülleri hareket eyleyüb gözleri nûrlana andan sonra ‘arşı sekiz (5) firişte getüreler kâlallāhu subhānehū

¹²⁸ (6) ve ol firiştelere bir ayağından bir ayağına yigirmi yıllık yol ola firiştelere (7) katı şavt-ıla tesbîh ideler enbiyâlar ve cemî‘-i ‘âlimler kıyâmet korkusundan (8) ‘akılları zâyil olub biñ yıl mevc uralar andan sonra hak te‘âlâ tecellî eyleye kazâ faşl itmek (9) için ve ‘amelleri defterin âşikâre eyleye ba‘zılar ayıtdı ‘amel defteri levh-i mahfûz- (10) -dur hak te‘âlâ ‘adl ile hükm eyleye kimseye zulm eylemeye her nefis ne işlerse hayırdan (11) ve şerden ol gün bula nûr ve zulmetî ‘ameline göre ola **süddî** peygâmberden nakil (12) ider peygâmbere ‘am ayıtdı hak te‘âlâ peygâmbere

ayda siz nedür dursiz bunlar ayıdalar (13) ¹²⁹ **faşlun fi’l-mevâkıf** ‘**abdullah ibni mes‘ûd** (14) bir gün ‘alînün katında otururdum ‘alî ayıtdı peygâmbere ‘am ayıtdı kıyâmetde elli (15) mevķûf vardır her mevķûfda biñ yıl turalar evvel mevķûf kabirlerinden tırıcak

[327b]

(1) biñ yıl kabirleri üzerinde turalar başı kaba ve yalın ayak ve şusuz ve şol (2) kimse kim allāh ve peygâmbere ve kitâblara ve feriştelere ve uçmağa ve tamuya ve kıyâmet (3) gününe ve tañrının ve kazâsına inandı kabirinden çıkıcağ sa‘âdet buldı ve şol (4) kimse kim bunları inanmadı ve şek getürdi kâfir ola ne‘uzubillāh biñ yıl aç ve şusuz (5) kabri üzerinde tura hak te‘âlâ aña nice dilerse hükm eyleye andan sonra firiştelere bu halkı (6) mahşer yerine getüreler ol vaqt hiç gölge olmaya hemîn ‘arş gölgesi ve şadağa gölgesi ola andan (7) bu halkı nura ve zulmete süreler her kim allāha şerîk getürmüş olmaya ve gönlinde nifâkdan (8) nesne olmaya ve allāhuñ kazâsına râzî ola ve hak te‘âlâ virdüğine kânî‘ ola (9) ol kişi göz açub yuminca zulmetden nûra çıka korkudan kurtıla her kim allāha muhālefet (10) eylemiş olsa biñ yıl guşşa ile aç ve şusuz şöyle turalar hak te‘âlâ anlara nice (11) diler işleye andan sonra firiştelere bu halkı soralar hisâb yerine getüreler

¹²⁸ Hakka 69/17. O gün rabbinin arşını bunların da üstünde olan sekiz (melek) yüklenir.

¹²⁹ Maide 5/109. Bizim bir bilgimiz yok. Bütün gizlileri tam olarak bilen yalnız sensin.

ve hisāb (12) yirleri on yirdedür evvel ḥarāmdan şoralar eger ḥarāmdan nesne bulmasa ikinci (13) yirdeye geçe andan ḥarām arzūlardan bid‘atlardan şoralar eger ḥarām arzūsi yoğ-ısa (14) üçüncü yirdeye geçe atasına anasına ‘āşī olmadı ise geçe eger ‘āşī oldu ise (15) biñ yıl tura dördüncü yirde farīzalar ve kūr’ān okıduğından ve dīn işlerinden ve edeblerinden

[328a]

(1) şoralar eger bulunırsa geçe eger bulunmaz ise biñ yıl tura bişinci yirde kullarına ve (2) karavaşlarına ihsāndan şoralar eger var-ısa geçe eger yok ise biñ yıl tura altıncı (3) yirde hışımları ḥaqqında ri‘āyet eyledi ise geçe ve eger eylemedi ise biñ yıl tura (4) yidinci yirde şıla-ı rahmdan şoralar eger şıla-ı rahm itdi ise geçe ve eger itmedi ise biñ yıl tura¹³⁰ sekizinci yirde ḥasedden (5) şoralar eger ḥased eyledi ise biñ yıl tura tokuzuncı yirde mekrden ve ḥileden şora- (6) -lar eger mekr ve ḥile eylemedi ise geçe ve ḥile eyledi ise biñ yıl tura onuncı (7) yirde ḥalkı aldadı mı yoğsa aldamadı mı andan şoralar eger aldamadı ise geçe ‘arş (8) gölgesine ilemeler göñli hoş ve şād ola ve eger işbu şıfatlardan anda nesne bulunmasa (9) her maḳāmda biñ yıl aç ve şusuz ve guşşalu tura hiç kimsenüñ şefā‘ati aña aşşı eylemeye (10) andan sonra bu ḥalkı bitilerin okımağa kığırılar kimisinüñ bitisi sağ elinde ola ve (11) kimisinüñ bitisi şol elinde ola on biş yirde hisāb ideler evvel mevķūfda (12) ḥaḳ te‘ālā anlara virdiği māluñ şadaḳasından ve zekātından şoralar eger şadaḳa (13) ve zekāt virdi ise geçe ikinci mevķūfda ḥaḳ söz söylemekden ve ḥalkuñ şucın (14) ‘afv itmekden şoralar eger ḥalkı nehiy itdi ise geçe altıncı mevķūfda el-ḥubbulillāh ve’l-buğzil- (15) -lāhdan şoralar eger itdi ise geçe yidinci mevķūfda ḥarām mālдан şoralar eger ḥarām

[328b]

(1) mālı olmayacak olur geçe sekizinci mevķūfda süci içdüğinden şoralar eger içmedi yāḥūd (2) içmiş gine tevbe eylemiş ise geçe tokuzuncı mevķūfda zinādan şoralar eger eylemedi ise geçe (3) onuncı mevķūfda herze mā-lā-ya‘nī sözlerden şoralar eger bunlardan nesne söylemedi (4) geçe on birinci mevķūfda yalan yire and içmekden şoralar eger yalan yire and içmedi ise (5) geçe on ikinci mevķūfda akça aşşısından şoralar eger

¹³⁰ Pertevpaşa Nüshası’nda 328a/4 numaralı satır silinmiştir. Eksik Hacı Selim Ağa Nüshası’ndan tamamlanmıştır. (281b/14)

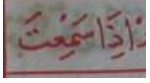
aķçe aŗşısın yımedi ise ol (6) yirden geŗe on üçünci mevķūfdā mestūre ‘avratlara rusbī diyū sögmīş ola eger (7) sögmēdi ise geŗe on dördünci mevķūfdā yalan yire ŧanuķlık virdüğinden şoralar (8) eger ŧanuķlık virmedi ise ol yirden geŗe on bişinci mevķūfdā ħalkā būhtān (9) itdüğinden şoralar eger būhtān eylemedi ise livā’-i ħamd altında iledele ve bitisini şağ (10) eline vireler ve kıyāmet ħisāblarından geñez ķurtıla eger işbu şıfatlardan anda olacaķ olur- (11) -sa yāĥūd dūnyādan tevbesüz gidecek olursa ol on biş mevķūfdā aŗ ve şusuz (12) ve yalıncaķ ve ġuşşalu her birinde biñ yıl ķadar ŧura ħaķ te‘ālā soñra ol kişi ile ne dilerse (13) işleye andan soñra ħalkı mīzāna süreler ħün ħalk mīzāna varalar eger şevābı artuķ (14) gelürse yazuğundan ŧarfetü’l-‘ayn içinde mīzāndan ķurtıla eger yazuğı artuķ gelürse (15) şevābından biñ yıl mīzān ķatında ŧuralar aŗ ve şusuz ve yalıncaķ ħaķ te‘ālā ol

[329a]

(1) kişiyē soñra ne dilerse işleye andan soñra bu ħalkı ħaķ te‘ālānuñ dergāhına (2) kığırılar ol daĥı on iki mevķūfdur evvel mevķūfdā ķul āzād eyledi mi andan şora- (3) -lar eger ķul āzād eylemiş bulınırsa ħaķ te‘ālā ol kişiyi ŧamudan āzād eyleye ve ol (4) maķāmdan geŗe ikinci mevķūfdā ķur’ān oķımaķdan ve buyruğın dutmaķdan şoralar eger (5) ķur’ānuñ tamām ħatmini yirine getürdi ise ve oķıyub ‘amel itdi ise geŗe üçünci mevķūfdā (6) mesāvīden şoralar eger mesāvī ve ġayret eylemedi ise ol mevķūfdan geŗe dördünci (7) mevķūfdā ġazādan şoralar eger şartı ile ġazā eyledi ol yirden ġiŗe bişinci mevķūfdā (8) mesāvīden ve ġammāzlıķdan şoralar eger mesāvīden ve ġammāzlıķ eylemedi ise ol mevķūfdan (9) geŗe altıncı mevķūfdā yalancılıķdan şoralar eger eylemedi ise geŗe yidinci mevķūfdā ‘ilm (10) eyledi mi andan şoralar eger ‘ilm ŧaleb eyledi ise ol mevķūfdan geŗe sekizinci mevķūfdā (11) ‘ucbden şoralar kimseyē ‘ucb eylemedi ise ol maķāmdan geŗe toķuzuncı mevķūfdā (12) kibirden şorıla eger kimseyē kibir eylemedi ise ol yirden geŗe (13) onuncı mevķūfdā allāĥdan ümīzin kesmekden şoralar eger ümīzin kesmedi ise geŗe (14) on birinci mevķūfdā allāĥuñ mekrinden şoralar eger mekrinden emīn oldı ise geŗe (15) on ikinci mevķūfdā ķonşı ħaķķından şoralar eger ķonşı ħaķķın yirine getürdi ise ħaķ te‘ālānuñ

[329b]

(1) öñinde tura yüzi aķ ve nŭrlu ve göñli feraķ olub ĥaķķa űűkr eyleye ve eger iűbu (2) űıfatlardan anda olmayacaķ olursa ve tevbesűz olacaķ olursa biñ yıl aķ ve űusuz ve ıuűűalu

ĥattā (3) tura ĥaķ te‘ālā ne dilerse iűleye **faűlun feza‘-ı ekberi bildűrűr** ¹³¹ (4)

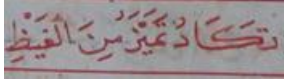
ka‘b el-aĥbār peygāmbere- (5) -den naķil

ider peygāmbere ‘am ayıtdı kaķan kıyāmet ıűni olsa ĥaķ te‘ālā cemī‘-i evvelleri (6) ve āĥirleri bir yere cem‘ ider ve ıűklerdeki firiűteler yire ineler űaf baılayub turalar andan (7) űoñra ĥaķ te‘ālā cebrā‘īle buyura ki cehennemi ıetűre cebrā‘īl daĥı vara yitmiű biñ (8) zencīr ile melā‘ikeler ile cehennemi ĥaűr yirine ıetűre ĥaűr yirine biñ yıllıķ yol (9) ıalıncak bir kez heybet ile çağıra cemī‘-i műrseller dizleri űzerine dűűeler **ibrāĥīm** (10) ĥalīlullāĥ ayıda ilāĥī nefűmnden ayruķ nesne gerekmez ve **műsā** kelīmullāĥ ayıda nefűmnden (11) ayruķ nesne gerekmez **īsā** rűĥullāĥ ayıda nefűmnden ayruķ nesne gerekmez el-ĥāsılı cemī‘-i (12) enbiyā ve evliyā nefűi nefűi diye ve ol ıűne feza‘-ı ekber dirler cemī‘-i ‘āleme baűı (13) kaķusı ola illā **muĥammed-i muűtafa‘** ‘aleyhi’s-selām ayıda ilāĥī senden nefűimi istemez (14) velākin za‘īf űmmetlerűmi isterin diye ĥaķ te‘ālā ayıda iy benűm ĥabībűm seniñ űmmetűñ (15) iķinde velīler vardur ki anlara ıorķu ve ıuűűa yokdur ve naķildűr **imām ıazzālī** raĥmetu’llāhi ‘aleyhi

[330a]

(1) ayıtdı ĥaķ te‘ālā cebrā‘īle ayıda cehennemi ıetűre cebrā‘īl daĥı cehenneme ıele ayıda (2) mālīkűn ve ĥālīķun seni ister cehennem ayıda baña ‘azāb itmek iķűn mi kııırur cebrā‘īl (3) ayıda űol ıullar ki ‘āűī oldılar anlara ‘azāb itmek iķűn ister ve cehenneműñ (4) űűreti űu űııırına beñzer ve firiűteler cehenneme yitmiű biñ zencīr daķalar ve her (5) zencīrede yitmiű biñ ĥaķķa ola eger dűnyānuñ cemī‘-i deműrlerin bir yere cem‘ eyleseler (6) ol zencīre bir ĥaķķa olmayadı ve eger bir ĥaķķasını ıűkden yire bıraķsalar idi (7) yidi ıat yirleri aűaıa ıeķűre-y-idi ve her ĥaķķasına yitmiű biñ zebānī (8) yapıűa cehennemi ıeķe ıeķe kıyāmet yirine ıetűre ve yaķın ıeliceķ bunlarűñ elinden (9) ıekine boűana mevķűf ehlinűn arasına ıire cemī‘-i ĥaķķ anuñ ıorķusundan (10) dizleri űzerine dűűeler nefűi nefűi diyeler andan űoñra cehennem bir kez daĥı (11) çağıra ve kaķıya ve kaķuduıundan iķi pāre ola ıine bűtűn ola niteķim (12) ĥaķ te‘ālā buyurur

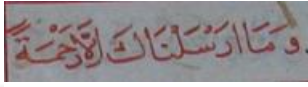
¹³¹ Bunu iűittiıinde onun ayrıntılarından sana okunanı dinle, Allah'ın izniyle.

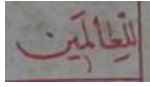
¹³² peygâmbere ‘aleyhi’-s-selâm ilerü (13) yürüye zencîrine yapışa dön girü yürüñe var senüñ ehlün saña (14) gelür diye cehennem ayda sen baña haramsın yolundan git ‘arşdan bir âvâz (15) işide kim yâ cehennem benüm habîbümün sözün ve aña muṭî‘ ol çün cehennem

[330b]

(1) ol sözi işide ‘arşuñ şol yanına tura ehl-i mevḳūf anuñ (2) şerrinden emîn olalar **muḥammed-i muşṭafâ** devletinden ki ‘âlemlere (3) rahmetdür nitekim haḳ te‘âlâ buyurur

¹³³ (4)

faşlun fî livâ’-i ḥamd peygâmbere ‘aleyhi’-s-

selâm (5) ayıtdı cemî‘-i âdemün seyyidi-ven zirâki evvel maḥlûḳ olan ben- (6) -ven evvel gire kabirden çıkan ben-ven ve evvel şefâ‘at (7) eyleyen günâhkârlara ben-ven ve livâ’-i ḥamd benüm elümdedür (8) ve cemî‘-i peygâmbeler ve evliyâlar benüm sancağum dibinde konacaḳdur (9) sancağumuñ uzunluğı biñ yıllık yoldur biş yüz (10) yıllık yoldur başı kıızıl yâḳûtdandır ve ḳabzası aḳ (11) gümüşdendür üç ḳanadı vardır biri maşrıḳa ve biri mağribe dünyâ (12) göğinden yañadur ol sancağumda üç satır yazılı ola (13) birinde bu ola kim bismillâhi’rraḥmâni’r-raḥim yazılı ola ve birinde (14) bu ola kim elḥamdülillâhi rabbi’l-‘âlemîn yazılı ola ve birinde bu ola (15) kim lâ ilâhe illallâh muḥammedun resûlullâh yazılı ola ve her sıranuñ uzunluğı

[331a]

(1) biş yüz yıllık yol ola ve livâ’-i ḥamd sancağınuñ dibinde yitmiş biñ (2) sancaḳ ola ve her sancağıuñ altında yitmiş biñ şaf firişte- (3) -ler olalar tesbîḥ ve taḳdîs ideler ve naḳıldür **aḥmed cürċânî** rahmetu’llâhi (4) ‘aleyh aydur livâ’-i ḥamd uçmaḳdan çıkaralar peygâmbereñ öñine (5) getüreler dikeler ve cemî‘-i mü‘minler ol sancaḳ dibine cem‘ olalar (6) ve naḳıldür evvel kıyâmet yirine gâzîler sancaḳları ile geleler (7) faşlun **ibni ‘abbâs** raḍiya’llâhu ‘anhu ayıtdı ferişteler dünyâyı getüre- (8) -ler bir ḳarı ‘avrat şüretinde ḥalka (9) göstereler ayıdalar hiç bilür misiz (10) ki bu kimdür ḥalk ayıdalar allâha şıḡınuruz bunu bilmekden (11) firişteler ayıdalar bu dünyâdur bunuñ (12) ile faḥr

¹³² Mülk 67/8. Cehennem neredeyse öfkesinden çatlayacak.

¹³³ Enbiya 21/107. Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

iderdüñüz ve buña mağrūr olub (13) ne gerek-ise iderdüñüz andan şöñra dünyāyı (14)
dahı ıamuya bırağalar dünyā ayıda yā rabbi ıanı (15) benüm yoldaşlarum ve baña tābi‘
olanları ya‘nī āhireti terk eyleyüb

يَسْ يُوْزِيْلُ لِيْ يُوْلَهُ اَوَّلَهُ فَلَإِيَّ
 سَجَّاقٍ اَوَّلَهُ وَهَرِ سَجَّاقُكَ
 ذَا اَوَّلِهِ كَرْتَسِيْحٍ وَتَقْدِيْسٍ اَدْرَكَوْ
 عَلَيْهِ اَيُّدُ لِيْوَءِ الْحَمْدِ يَا وَجْهَ
 كَسُوْرَكَ دِكْلَرُوْ جَمِيْعُ مُؤْمِنِيْ
 وَنَقْلُ دُزَادَلِ قِيَامَتِيْ بِرَهْ
 فَسَلِّمْ اَبْنِ عَبَّاسٍ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ
 لَرَبِّ قُرْبِيْ عَوْرَتِ صُوْرَتِيْ خَلْقَهُ
 كَلَمْ يُوْكِدْ خَلْقَ اَيِّدِيْ لَرَبِّهِ
 فَرِيْشْتَهْلَرِ اَيُّدِيْ لَرَبِّهِ
 اَلَمْ يَخْزِ اِدْرَكَوْ
 نَهْ كُوْنِيْ
 دَخِيْ طَهْوِيْهِ يُوْرَكَوْ
 بَعُوْمُ يُوْلِدَ اَسْلَمُ وَبِكَهْ
 حَقَّ تَعَالَى يُوْرَهُ دُنْيَا يَهْ تَابِعْ

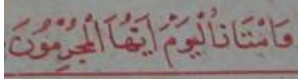
سَجَّاقُكَ دِيْنِدَهْ يَتَمَشُّ بِكَ
 التَّيْدَهْ يَتَمَشُّ بِكَ صَفْ فَرِيْشْتَهْ
 نَقْلُ دُزَادَلِ جَرَجَانِيْ رَحْمَةُ اللهِ
 دَنْ جَقْدَكَ لَرَبِّيْغَا مَبْرُكُ اَوْكِنَهْ
 اَوَّلِ سَجَّاقٍ دِيْنَهْ جَمْعُ اَوَّلَكَوْ
 غَا زِيْلَكَ سَجَّاقُ لَرَبِّيْ اِلَهْ كَلَالَكَوْ
 اَيُّدِيْ فَرِيْشْتَهْلَرِ دُنْيَا يَهْ كُوْر
 كَسُوْرَكَ اَيُّدِيْ لَرَبِّيْغَا بِلُوْر مِيْنِ
 صِفُوْرُوْرُوْ بُوْنِيْ بِلَاكْ دُنْيَا
 دُنْيَا دَرَبُوْنَكَ
 اَوْبُوْكَهْ
 اَنْدَنْ صُكْكَهْ
 دُنْيَا اَيُّدِيْ يَارِيْ قَانِ
 تَابِعْ اَوْلُنْلَرِ بَكَ وَبِيْ دِيْهْ
 اَوْلُنْلَرِيْ يَعْْنِيْ اَخِيْزِيْ تَرَكْ اَيْلِيْبِ

١٤١
 ١٤١
 ١٤١

اَلَمْ يَخْزِ اِدْرَكَوْ
 نَهْ كُوْنِيْ
 دَخِيْ طَهْوِيْهِ يُوْرَكَوْ
 بَعُوْمُ يُوْلِدَ اَسْلَمُ وَبِكَهْ
 حَقَّ تَعَالَى يُوْرَهُ دُنْيَا يَهْ تَابِعْ

[331b]

(1) dünyā ehli olanları dünyā ile bile tamuya bırağalar ve naķıldür ki kıyāmet güninde (2) iblīsı getüreler oddan bir kürsīnün üzerine otura la‘net tavķını boynına geķüre (3) haķ te‘ālā zebānīlere buyura ki iblīsın kürsīden yıķalar oda bırağalar cemī‘-i zebānīler (4) yapışalar kürsīden yıķamayalar andan soñra haķ te‘ālā buyura seksen biñ firişte- (5) -ler küsiden yıķamayalar haķ te‘ālā ayıda eger sizün cemī‘ünüz sağışınca firişterler (6) yaradacak olursam iblīsı kürsīden yıķamayasız boynında la‘net tavķını olduğı içün (7) andan soñra buyura iblīsün boynından la‘net tavķını gidereler bir ednā zebānī (8) gele iblīsı kürsīden aşığa yıķa yüzi üstine sürüyüb tamuya bıra- (9) -ğalar andan soñra la‘net tavķını getüreler tamuda boynına taķalar ebedī (10) ‘azāb içinde ola ve naķıldür peygāmbere ‘am ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa (11) haķ te‘ālā ayıda

¹³⁵

ya‘nī seçilün iy kāfirler mü‘minler- (12) -den ve daħı ehl-i nifāķ ehl-i ihlāşdan ve ehl-i zühd ehl-i dünyādan ve girçekler (13) yalancılardan seçilün diye çün peygāmbere ‘am bu sözi didi ve ayıtdı ‘aceb (14) ol günlerde benüm hālüm nice

ola diyü katı katı ağladı kālallāhu te‘ālā (15) ola diyü katı katı ağladı kālallāhu te‘ālā a‘mā didüğü oldur ki

¹³⁶

ibn-i ‘abbās

[332a]

(1) ol gün kāfirlerün gözleri görmez demek olur **mücāhid** rağiya‘llāhu‘anhu ayıtdı (2) haķ te‘ālā kāfirlerden hüccet isteye kāfirlerün hüccetleri bulunmıya demek olur (3) ol kāfirler ayıdalar yā rabbi ne-içün bizi gözsüz yaradursın haķ te‘ālā ayıda benüm (4) āyetlerüm geldi size siz ol āyetleri unuttuñuz dünyāda bugün ben daħı sizi (5) tamuya bırağurın gözsüz nitekim haķ te‘ālā buyurur (6) ayıda kıyāmet güninde mücrimleri haşr eyleyevüz göz- (7) -leri yeşil ve yüzleri kara ola ba‘zılar ayıtdı aç ve şusuz haşr iderüz dimekdür ve naķil (8) haķ te‘ālā ayıtdı

¹³⁷

¹³⁴ Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, “Ek4” başlığıyla verilmiştir.

¹³⁵ Yasin 36/59. Ey günahkarlar! Siz bugün şöyle ayrılın!

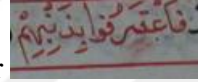
¹³⁶ Taha 20/124. Ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz.

¹³⁷ Taha 20/102. O gün sura üfürülür ve günahkarları o gün gözleri göğermiş olarak toplarız.

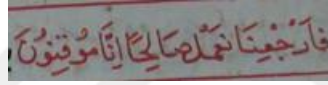

¹³⁸ ya'nī kāfirleri (9) göresin ol gün ba'zısı ba'zısına zencir ile bağlanmış olalar ve her kâfire (10) iblîsi bağlayalar ikisi bir bukağuda olalar **ka'b el-ahbâr** rağiya'llāhu'anhu aydur kâfirleri (11) elli biñ yıl ayağın turalar mü'minlere bir vakt namāzca deñlü ola **şāhib-keşşāf** aydur (12) hadīs-i şāhīhdür ki her kişi kim ve'n-nāzi'āt sūresin okusa ol elli biñ yıl (13) aña bir namāzdan bir namāz kadarınca ola **hasan** rağiya'llāhu'anhu aydur haşr yirinde bir kaç turalak (14) yirler ola bir yirde aslā söylemeyeler ve işitmeyeler bir yirde dahı söyleyeler ammā yalan söyleyeler (15) ve ayıdalar biz müşriklerden degülüz ve yaramaz 'amel işlemedük diyeler ve bir yirde suçlarına

[332b]

(1) ikrār ideler nitekim haq te'ālā buyurur ¹³⁹ ve bir yirde dahı dünyāya (2) geri gelmek isteyeler ayıdalar bu kez gökçek 'amel idelüm bizi dünyāya gönder diyeler

(3) nitekim haq te'ālā buyurur ¹⁴⁰ bir yirde dahı ağızlarına (4) mühür uralar söylemeyeler ammā işāret ideler haq te'ālā anlara la'net eyleye andan (5) sonra firişteler la'net eyleyeler andan sonra mü'minler la'net eyleye **faşlun** (6) **fī ehli'n-nār** bundan sonra işitgil ki mü'minler nice uçmağa girürler ve kâfirler (7) nice tāmuya

girürler beyān eyleyelüm inşā'a'llāhu te'ālā kālallāhu te'ālā (8)

¹⁴¹ ve nakildür kaçan kıyāmet günü olsa haq te'ālā (9) cebrā'ile ayıda uçmağı mü'minlere yakın eyle ve tāmuyı kâfirler için āşikāre eyle (10) cebrā'ıl allāh destūrı ile uçmağı 'arşuñ sağ yanında kıya ve tāmuyı sol yanında (11) kıya ve mizānı kıralar ve şirātı oduñ üzerine kıralar andan sonra haq te'ālā ayıda (12) kanı **ādem** şāfiyu'llāh ve kanı benüm halilüm **ibrahīm** benüm kelimum **mūsā** ve kanı benüm (13) rūhum **isā** ve kanı benüm habībüm **muḥammed-i muştafa** çün buñları haq te'ālā kığıra

¹³⁸ İbrahim 14/49. O gün suçluların –sıra halinde- zincirlere vurulmuş olduklarını göreceksin.

¹³⁹ Mülk 67/11. Böylece günahlarını itiraf etmiş olurlar.

¹⁴⁰ Secde 32/12. Bizi geri gönder de rızana uygun işler yapalım, artık kesin olarak inandık.

¹⁴¹ İnfitar 82/13-14. Buna göre kuşkusuz erdemliler cennette olacaktır; Kötüler ise kesinlikle cehenneme gireceklerdir.

(14) bunlar daḥı geleler mīzānuñ saḡ yanında turalar andan soñra ḥaḡ te‘ālā (15) ayda yā rıdvān uçmaḡuñ ḡapusını aç ve yā mālīk ṡamunuñ ḡapusını aç rıdvān

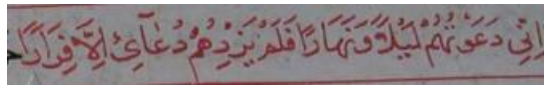
[333a]

(1) rıdvān uçmaḡdan ḡulleler geṡüre ve mālīk ṡamudan zencīrler ve ḡaftān- (2) -lar geṡüreler ḡatrāndan ve mü‘minler ‘arṡuñ saḡ yanına varalar ve kāfīrler (3) ‘arṡuñ sol yanına varalar ve ḡaḡḡuñ üzerine açlık ve ṡusuzluḡ ḡalebe eyleye ve kāfīr- (4) -ler dere içinde ḡarḡ olalar ve mü‘minler derlemeyeler andan soñra ḥaḡ te‘ālā ḡükm itmek (5) kürsīsīn ḡaṡr yirine geṡüreler nice dilerse ḡükm eyleye evvel bu ola ki cebrā‘īl (6) **muḡammed-i muṡṡafā**ya viribiye ve ayda ümmetüñe de allāḡı zīkr eylesünler **muḡammed-i muṡṡafā** (7) ayda allāḡı zīkr eyleñ anlar daḡı bir uḡurdan allāḡ geṡüreler bismillāḡı‘r-raḡmānī‘r-raḡīm (8) diyüb zīkr ideler andan soñra ḥaḡ te‘ālā girü ḡalan peyḡamberüñ ümmetine ayda eger (9) **muḡammed** ümmeti olmasa-y-ıdı biñ yıl ḡaṡr yirinde ṡururduñuz **faṡlun imām ḡazzālī** (10) raḡmetu’llāḡı ‘aleyḡ ayıṡdı **dürre-i fāḡirde** ayıṡdı andan soñra nidā geḡe ḡanı levḡ (11) -i maḡfūz derḡāl levḡ-i maḡfūz geḡe ḥaḡ te‘ālā ayda yā levḡ ḡanı sende yazılan (12) ṡatırlar tevrātdan ve zebūrdan ve incīlden ve ḡur‘āndan levḡ ayda yā rabbi ben (13) anı cebrā‘īle ıṡmarladum derḡāl cebrā‘īl geḡe dizleri üzerine ḡöke ḥaḡ te‘ālā (14) ayda yā cebrā‘īl levḡ aydur ki benüm kelāmumı cebrā‘īle ıṡmarladum dir ḡirḡek midür (15) cebrā‘īl ayda ḡirḡekdür yā rabbi tevrātı mūsāya virdüm ve zebūrı dāvūda

[333b]

(1) virdüm ve incīli ‘īsāya virdüm ve furḡānı **muḡammed-i muṡṡafā**ya virdüm ve daḡı (2) cemī‘-i peyḡamberlere risāletini virdüm ḥaḡ te‘ālā ayda yā **nūḡ** sen mürsel (3) peyḡamberlerdensin cebrā‘īl didüḡini ḡavmüne nice eyledüñ **nūḡ** ayda yā rabbi (4) ben daḡı ḡavmümü da‘vet eyledüm muṡī‘ olmadılar ziyāde inkār eyleyüb ḡaçdılar nitekim (5)

buyurur ḡur‘ānda

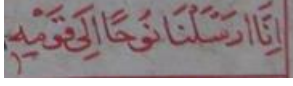

¹⁴²

ḥaḡ te‘ālā (6) ayda yā **nūḡ** ḡavmi **nūḡ** aydur ki risāletümü anlara iriṡdürdüm anlar yalan söyler (7) diyü inkār ideler ḥaḡ te‘ālā ayda yā **nūḡ** tanıḡuñ var mıdur bunlara iriṡdürdüḡüne (8) **nūḡ** ayda yā

¹⁴² Nuh 71/5-6. Doğrusu ben kavmimi gece gündüz hakka çağırdım. Fakat benim yaptığım çağrı onları daha da uzaklaştırdı.

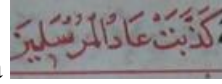
rabbi **muḥammed-i muṣṭafā** ve ümmetleri baña ṭanuḳlardur ki ben da‘vetüñi bunlara (9) iriṣdürdüm **nūḥ** kavmi ayıda biz bunlardan öñ geldük bize nice ṭanuḳ olur- (10) -lar bu ümmet ayıdalar ki biz ḳur‘āna inanuruz ḳur‘ānda ḥaḳ te‘ālā buyurdu ki (11)

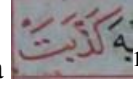
¹⁴³ āḥirine degin okıyalar ve kāfırlar ayıda bunlar kezzāb- (12) -lar ve fāsiḳlardur inanmazuz diyeler pes peygāmbere ḥazreti ilerü gele tezkiye (13) eyleye ki girçek ṭanıḳlardur diye andan soñra ḥaḳ te‘ālā ayıda sizüñ üzerü- (14) -ñüze ‘azāb vācib oldı diyü buyura hiç ḥisāb eylemeden ṭamuya atalar andan (15) soñra münādī nidā eyleye ḳanı ‘ād kavmi daḥı geeler anlar daḥı bize da‘vet

[334a]

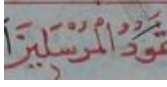
(1) iriṣmedi diyeler **muḥammed** ümmeti ṭanuḳlık vireler ve girü peygāmbere anlara daḥı

ṭanuḳlık (2) vire ki iriṣdi ve bu āyeti okıya ¹⁴⁴ ḥaḳ te‘ālā **nūḥ** kavmi gibi (3) ḥisābsuz ṭamuya atalar andan soñra münādī nidā eyleye yā ṣāliḥ kavmi ve yā (4)

nemrūd kavmi anlar daḥı geeler inkār ideler peygāmbere ‘am bu āyeti okıya ¹⁴⁵

(5) anları daḥı ḥisābsuz oda atalar **ibrāḥīm** peygāmbere kavmini (6) getüreler anlar daḥı inkār ide el ḥāşılı cemī‘-i kāfırlar eyle diyeler üzerlerine (7) gözleri işbāt ola

allāh te‘ālā oda buyura ḳavluḥū te‘ālā ¹⁴⁶ (8) ḥaḳ te‘ālā anlaruñ-ıla tercümān-ıla söyleşe anuñ-çün ki ḥaḳ te‘ālā her kime ki söyleye (9) ve yāḥūd naẓar eyleye aṣlā aña ‘azāb olmaya andan soñra münādī nidā eyleye (10) **mūsā** peygāmbere kıgırılar **mūsā** daḥı beñzi şaru olub gele ḥaḳ te‘ālā (11) ayıda yā **mūsā** cebrā‘ıl aydur ki tevrātı saña ulaṣdurdum **mūsā** ayıda yā rabbi (12) iriṣdürdi ayıdalar minbere çık şol ki rabbüñden saña vaḥy olındı anı okıgıl (13) **mūsā** peygāmbere ‘am minbere çıka tevrātı okıya andan soñra **dāvūd** peygāmbere ‘am (14) nidā olındı ki minberüñe çık diyü **dāvūd** daḥı

¹⁴³ Nuh 71/1. Biz Nuh'u kavmine gönderdik.

¹⁴⁴ Şuara 26/141. Ad kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı.

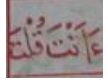
¹⁴⁵ Şuara 26/141. Semud kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı.

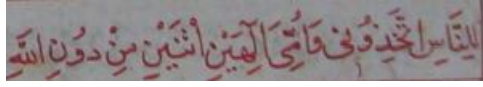
¹⁴⁶ Mutaaffin 83/15. O gün elbette rablerinden mahrum kalacaklardır.

minberiñe çıka laṭīf āvāz-ile (15) zebūrı okıya orya maḳtūl ki tābūt öñince gitmişdi **dāvūd**uñ āvāzını

[334b]

(1) işide gele **dāvūd** peygāmbera yapışa ve ayıda sen bunda zebūr okursın dünyāda (2) beni buyurduñ öldürdiler diye **dāvūd**ı hacīl eyleye ayıda yā rabbi **dāvūd** beni (3) helāk eylemek içün tābūtuñ öñine ḳordı beni öldürdiler ve benüm ‘avratımı (4) aldı baña güc eyledi hāl budur ki toḳsan toḳuz ‘avratı var idi ḫaḳ te‘ālā (5) ayıda yā **dāvūd** bu kişi girçek midür **dāvūd** ayıda yā rabbi ne‘am eyle öldi diye (6) ḫayādan başın aṣağa eyleye andan soñra ḫaḳ te‘ālā ol kişiye ayıda saña ‘ıvāzlar (7) vireyin nice nice anuñ gibi ola sen daḫı ol suḫı **dāvūd**a bağışla ol kişi (8) ayıda yā rabbi rāzī oldum andan soñra ḫaḳ te‘ālā ayıda yā **dāvūd** suḫını (9) bağışladum var gine zebūrdan ne ḳaldı ise tamām eyle **dāvūd** gine minberine (10) çıka zebūr ne ḳaldı ise tamām eyleye andan soñra ‘īsāya nidā olına ki (11)

yā meryem oğlu ‘īsā gel diyü ‘īsā daḫı gele ḫaḳ te‘ālā ayıda yā ‘īsā (12)

¹⁴⁷ ‘īsā ‘am çün bu sözi (13) işide ḫaḳ te‘ālā ḫazretine ḫamd ü senā ide ve kendü nefsinı ḫorlıḡ-ıla aña ve ayıda (14) ben eyle dimedüm sen benüm nefsümi bilürsin ‘allāmu’l-guyūdsın ve ben senüñ (15) ‘ilmiñi bilmezın ḫaḳ te‘ālā ayıda yā ‘īsā minberüñe çık inciliñi okı andan soñra nidā

[335a]

(1) gele ki ḳanı **muḫammed-i muṣṭafā** ayıda ki yā **muḫammed** cebrā’īl aydur ki ḳur’ānı saña (2) iriṣdürdüm peygāmber ‘am ayıda ne‘am iriṣdürdi ayıda kim imdi minberüñe çık ḳur’ān (3) okı peygāmber ‘am minbere çıka ḳur’ānı tamām okıya çün mü’minler ḳur’ānı işideler yüzleri (4) feraḫ olub ve gönülleri ḫoş olalar **faṣlun fi’ş-ṣefā’at** bilmek gerekdür ki ḳaçan kim (5) ḫaḳ te‘ālā cemī’-i ādemoḡlanların baş açuḳ yalın ayak aç ve şusuz bir yire cem‘ eyleye (6) ve kāfirleri dört dürlü ad-ıla ḳıgıralar biri yā ḡādir ve yā kāfir veyā ḳāḫib veyā ḫayın diyü mü’minleri (7) daḫı dört dürlü ad-ıla ḳıgıralar biri ‘ārif ve biri ṣādıḳ ve ḡāzī ve yā mü’mın (8) diyü andan soñra ḫaḳ te‘ālā buyura ‘arş ve kürsī anda ḫāzır

¹⁴⁷ Maide 5/116. Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara sen mi Allah'ın dışında beni ve annemi birer tanrı kabul edin dedin?

ideler hüküm itmek için (9) ve ol gün bu halk kıyâmet korkısından tağılmış çekürge gibi dört yaña od ürkeler (10) ve firişteler cemî'-i halkı kablayalar ve haq te'âlâ dünyâda ne deñlü canvar yaratdı ise (11) anları gine yarada bir yire cem' eyleye biñ ayak bir ayak üzerine ola ve bu halka (12) gâyet korku düşe huşûşâ ki tamunuñ heybeti ve mālîkûñ hışmı ve tañrının (13) korkusu şöyle ola ki bu halk sarhoş olalar her kişi kendü er midür veyâ 'avrat (14) midur bilmeyeler zārî ve ser-gerdân ve hor hayrân olub ağlaşalar ve feryâd eyleyeler çâre olmaya (15) bir zamân şöyle turalar andan soñra 'araşât bir yire cem' olalar **âdem** peygâmbere katına

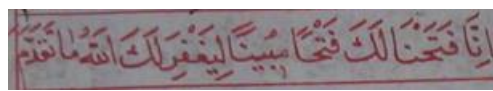
[335b]

(1) varalar ve ayıdalar iy bizüm ceddümüz bize şefâ'at eyle haq te'âlâ bizi dile senüñ (2) sözüñ hañretiden bugün geçer zîrâ ki seni kudret eliyle yaratdı ve kendü rûhından (3) saña nefh itdi ve buyurdi firiştelere saña secde itdiler imdi gel bize çâre (4) eyle cānumuza geçdi aç ve şusuz ve ayağın tırmağdan diyeler dañı ağlaşalar (5) ve **âdem** peygâmbere 'am dañı ağlaya ve ayıda baña kendü kayğumdur kimsenüñ baña kayğusu (6) yok zîrâ ki ben haqquñ buyruğın şıdum yüzüm yokdur ki kendü nefsumi dañı dileyü bilem (7) evet **nûh**a varuñ ki mürsellerüñ evvelidür andan gideler bu halk **nûh**a geleler (8) aña dañı böyle diyeler **nûh** ayıda baña benüm günāhum yiter kimsenüñ kayğusu yok evet **ibrahîme** (9) varuñ ki halîlullāhdur haq te'âlâ anuñ söziñ dutar andan soñra bu halk (10) **ibrahîm** katına cem' olalar feryâd isteyeler **ibrahîm** ayıda baña kendü guşsam yiter evet (11) **mūsā** peygâmbere varuñ kelîmullāhdur haq te'âlâ anuñla söyleyüb durur ve tevrâtı (12) aña gönderüb durur aña varuñ allāha söylesün andan gideler bu halk **mūsā** peygâmbere (13) geleler feryâd eyleyeler ağlaşalar **mūsā** ayıda baña kimsenüñ guşşası yok evet 'isâ (14) peygâmbere varuñ ki haq te'âlâ aña rûhum diyüb durur bu halk andan gideler 'isâ (15) peygâmbere katına geleler 'isâdan şefâ'at isteyeler 'isâ ayıda benüm kayğum baña

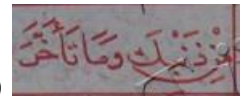
[336a]

(1) yiter baña kimsenüñ kayğusu yok evet **muhammed-i muştafāya** varuñ eger şefâ'at (2) olursa kimseye andan olur zîrâ ki haq te'âlâ anuñ cemî'-i günāhın yarlığadı (3)

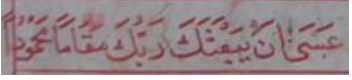
nitekim haq te'âlâ buyurur

(4)

¹⁴⁸ andan şoñra bu halk **muḥammed-i muştafā** ʔatına varalar zārī (5) ʔılıb ağlaşalar feryād ideler ve ayıdalar yā resūlu'llāh bize meded eyle bizi allāh- (6) -dan dile cānumuza geçdi kendümüzden bīzār olduʔ ol faḥr-i cihān (7) ʔün bu sözleri diñleye derḥāl secdeye vara ve ayıda iy cebbār-ı 'ālem ben (8) kendü nefsümi ve ehlimi ve 'iyālümü fidā ʔıldum ümmetümüñ üzerinden bu belāyı götür suçların (9) 'afv ʔılıb raḥmet eyle zī-kerem zī-mürüvvet ki kendü ehline ve nefsine ʔıya ḥaḳ (10) te'ālā ayıda yā ḥabībī başuñı secdeden ʔaldurğıl ki bugün secde günü degüldür cemī'-i (11) ümmetüñi saña bağışladum daḥı ne dilerseñ bağışladum vireyin diye ʔün peygāmbere 'am (12) bu sözi işide başını secdeden ʔaldura imdi ol dilek girçek maḳāmına maḳām-ı (13) maḥmūd dirler nitekim ḥaḳ te'ālā

buyurur ¹⁴⁹ (14) ve naḳildür **imām ğazzālī** raḥmetu'llāhi 'aleyhi aydur mürseler yüce minberler üzerinde ola- (15) -lar ve 'ulemā anlardan asağa minber üzerinde olalar her ʔişiñüñ minberi kendü maḳāmına

[336b]

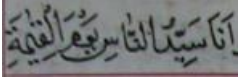
(1) göre ola ammā 'ālimler ki 'ilm ile 'amel iderlerdi nurdan kürsiler üzerinde ola- (2) -lar ve şehīdler ve şālihler ʔur'an okur gibi oturlar **faşlun fī'l-ka'be** naḳildür ki (3) **zühretü'r-riyāzda veheb bin münebbih** raḍiya'llāhu'anhu aydur tevrātda yazılıb durur ki ḥaḳ te'ālā (4) ʔıyāmet güninde yitmiş biñ firişte 'arşdan viribiye her firişteñüñ elinde bir zencir (5) ola altundan ka'beye geleler sen daḥı maḥşere yirine gel diyeler ka'be varmazın (6) diye ḥattā ḥācetümi ʔabul eylemezler ise firişter ayıdalar her ne isterseñ iste ka'be (7) ayıda yā rabbi şol kimseler ki bende yaturlar anları baña bağışla ḥaḳ te'ālā ayıda bağışladum (8) ve seni anlara şefi' ʔıldum ve daḥı şol kimseler ki geldi seni ziyāret eyledi feza'-ı ekber- (9) -den emīn ʔıldum andan münādī ayıda yā ka'be ḥaşr yirine gel ka'be daḥı ḥaşr yirine gele (10) ve ayıda yā **muḥammed** şol kim beni ziyāret eylemedi aña sen şefi' ol ve şol ki beni ziyāret (11) eyledi ben şefi' olayın senüñ destüruñ ile ve naḳildür **ḳutü'l-ḳulubda** peygāmbere 'am (12) aydur ḥaḳ te'ālā va'de eyledi ki her yıl altı yüz biñ ʔişi ka'beyi ṭavāf eyleyeler eger (13) eksük olursa ḥaḳ te'ālā firişter viribiye tamām altı yüz biñ olalar ve ʔıyāmet (14) güninde cemī'-i ḥācılar ka'benüñ çevresine

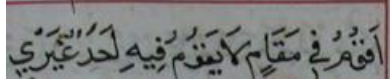
¹⁴⁸ Fetih 48/1-2. Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allah'ın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik.

¹⁴⁹ İsrā 17/79. Rabbin seni övölmüş bir makama yükseltsin

yapışalar hattā ka‘be şırātı geçe uçmağa gire (15) hâcılar dağı ka‘be ile uçmağa bile gireler **mücâhid** rağiya’llāhu‘anh aydur kıyāmet güninde

[337a]

(1) haq te‘ālā **muḥammed-i muştafāy** ‘arşuñ üzerine çıka otura girü kalan ḥalāyık cemī‘-i (2) ‘arşuñ altında olalar nitekim peygāmbere ‘am buyurur (3)

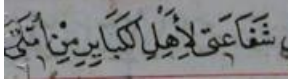
¹⁵⁰ elḥamdülillāhi rabbi’l-‘ālemīn ki aña bir ‘izzet (4) virdi kim dünyāda ve āḥiretde hiç kimseye virmedi tā ḥadde cemī‘-i ‘ālem ḥalkı zāhir göre- (5) -ler resūlu’llāh bir maḳāma çıkmış kim girü kalan maḥlūḳāt anuñ ayağı altında tıururlar (6) ilāhī bizi anuñ yüzi şuyına bağışla ve naḳıldür ki **naşru’ d-dīn tūsī** ‘alīden naḳıl ider (7) rağiya’llāhu‘anhu kaçan kıyāmet günü olsa dört kişi evvellerden ve dört kişi āḥirlerden (8) ‘arşuñ üzerinde olalar ammā anlar ki āḥirlerdendür biri **muḥammed-i muştafā**dur ve biri ‘alīdür (9) ve biri ḥasandur ve biri ḥüseýindür ammā **muḥammed-i muştafā** cemī‘sinden yukaru otura andan (10) soñra ḥalka şefā‘at itmek için ḥaşr yirine ine zīrā ki şefā‘at-ı ‘uzmā ve mekân-ı (11) zülfā anuñdur andan soñra uçmağdan biñ oğlan gele peygāmbere ḥizmet itmek (12) için aq gümüşe beñzeyeler yāḥūd tağılmış incülere beñzeyeler ve naḳıldür ki **şālih bin keysān** (13) aydur haq te‘ālā peygāmbere ayıda yā **muḥammed** benüm dağı senüñ ḳatuñda bir ḥācetüm var- (14) -dur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām derḥāl secdeye vara ve ayıda rabbüñ ḥalka ne ḥāceti (15) ola haq te‘ālā ayıda yā **muḥammed** ḥācetüm saña budur ki benden ne ḳadar dileyübilürseñ

[337b]

(1) dile vireyin zīrā ki kerīm pādişāh-ven şol ḳadar vireyin ki hattā benden rāzī (2) olsun benüm ‘izzetüm ḥaqqı-çün eger cemī‘-i ḥalkı benden isterseñ vireyin ve naḳıldür (3) **ebū d-derdā** rağiya’llāhu‘anhu peygāmbere naḳıl ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ki (4) eger kıyāmet güninde benüm ümmetümi görürsem bilürin ayıtdılar yā resūlu’llāh neden bilür- (5) -sin peygāmbere ayıtdı benüm ümmetümün elleri ve ayakları ābdest şuyından aq olisardur (6) girü kalan peygāmbere ümmetleri eyle degüldür

¹⁵⁰ Ben kıyamet günü insanların seyyidiyim. Benden başkasının ikame etmeyeceği bir makamı ikame edeceğim. Hadisin başlangıç kısmı için bkz.. Buhari, Tefsir 199.

faşlun fi'ş-şefā'at ve nakil- (7) -dür ki **keşşāfda** peygāmbere 'am ayıtdı

¹⁵¹ ba'zılar aydur (8) **muḥammed-i muşṭafā** ehl-i kebāyire şefā'at eyleye ve ehl-i şağāyire firişteler şefā'at eyleye ammā (9) **muḥammed-i muşṭafā** 'aleyhi's-selām ba'zısına şefā'at eyleye uçmağa girmek için hisābsuz (10) ve ba'zısına şefā'at eyleye tamudan çıkmāğa ve ba'zısına şefā'at eyleye uçmağda (11) derecātı ziyāde ola ve ba'zısına şefā'at eyleye tañrı katında hürmeti ziyāde (12) olmağa bilmek gerekdür ki peygāmbereümüzü şefā'ati yidi yirdedür evvel bu- (13) -dur ki peygāmbereüñ şefā'ati 'amdur hattā mürsellere ve peygāmberele şefā'at edicek- (14) -dür ikinci bir kişinüñ hayrı ve şerri berāber olsa aña şefā'at eyleyüb (15) añı tamudan alı koyub uçmağa koyalar üçünci budur ki haḳ te'ālā bir kişiyi tamuya

[338a]

(1) buyursa **muḥammed-i muşṭafā** aña şefā'at eyleyüb añı tamudan alı kıya dördünci **ibni** (2) 'abbās raḍiya'llāhu'anhu aydur peygāmbere 'am aydur kıyāmet güninde altundan minberler olalar (3) peygāmbere ol minberler üzerine oturalar ben oturmayam şöyle ayağın duram zīrā kor- (4) -kārın ki ben uçmağa girem daḥı benüm ümmetüm giri ḳalub tamuya koyalar haḳ te'ālā ayda yā **muḥammed** (5) ümmetüne ne işleyeyin ben ayıdam yā rabbi anlaruñ hisābların geñez eyle haḳ te'ālā (6) anlaruñ kimisini kendünüñ raḥmeti ile uçmağa kıya ve kimini benüm şefā'atüm ile uçmağa (7) kıya bişinci bir kişi uçmağa buyuralar ammā ol kişinüñ mertebesi az olsa peygāmbere aña (8) şefā'at eyleye mertebesi ziyāde ola altıncı budur ki cemī'-i mü'minler uçmağa girür- (9) -ler peygāmbere destürü ile yidinci şefā'at budur ki kebāyir ehline şefā'at eyleye (10) ilāhī biri ol şefā'atden maḥrūm eyleye ḥabībüne bağışla ve nakildür **keşşāfda** (11) **mu'āz bin cebel** raḍiya'llāhu'anhu bir gün

peygāmbere 'aleyhi's-selām şordum ki haḳ te'ālā (12) buyurur

¹⁵² bu āyetüñ ma'nāsı nedür peygāmbere 'aleyhi's-selām (13) ayıtdı bu su'ālī yā **mu'āz** senden öñdin kimse şormadı ve ağladı ayıtdı kıyāmet (14) güninde on bölük ḳopalar benüm ümmetümden ba'zısı maymūn şüretinde ve ba'zısı ḥınzır şüretinde (15) ḳopalar ve ba'zısı başı aşığa ayakları yukarı ḳopalar ve ba'zısı gözsüz ḳopalar ve ba'zısı dilsüz

¹⁵¹ Şefaatim ümmetimin büyük günahlarıdır.

¹⁵² Nebe 78/18. Sura üflendiği gün, bölük bölük Allah'a gelirsiniz.

[338b]

(1) ve sağır kopalara ve ba'zısı başı aşağı olub kan ve irin aça ve ba'zısı elleri ve ayakları (2) kesilmiş kopalara ve ba'zısı tamuda odlardan ağaçlara aşı koyalar ve ba'zısı gâyet (3) çirkin kokuvarlarda ola hattâ şol resme ola ki 'araşât kavmi anlardan incine ve (4) ba'zısı dağı kâtrândan cübbeler giyeler gövdelerine yapışmış ola ammâ anlar ki maymûn (5) şüretinde kopalara anlar anlardır ki hükminde halka güc eyleyeler ve halkı birbirine gammâz- (6) -layalar ammâ anlar ki hınzır şüretinde kopalara anlardır ki haram yiyeler ve tevbesüz (7) öleler ammâ anlar ki başları aşağı ve ayakları yukarı kopalara anlar anlardır ki aşşı akçasın (8) yiyeler ve anlarki gözsüz kopalara gerekdür ki anlar anlardır ki nâ-hak yire halka buhtân olub (9) ol kişi ol yolda helâk eyleyenlerdür ammâ anlar ki dilsüz ve sağır kopalara anlar (10) anlardır ki 'amellerinde 'ucb eyleyeler ammâ anlar ki dilleri göğsinde sarğa anlar şol (11) 'âlimlerdür ki 'amelleri sözlerine muhâlif ola ammâ anlar ki elleri ve ayakları kesilmiş (12) kopalara anlar anlardır ki konyuların incidmiş olalar ammâ anlar ki oddan ağça 'aşâ (13) koyalar anlar anlardır ki bir kimse beglere ve zâlimlere kovlayalar ammâ anlar ki yaramaz konyuları (14) ola anlar anlardır ki lezzetlere ve şehvetlere ve zinâyâ meşgûl olalar ve mâllarından zekât (15) ve şadağa vermeyeler ammâ anlar ki kâtrândan cübbeler giyeler anlar anlardır ki halka kibr

[339a]

(1) idüb fahrlanalar ne'üzübillâhi min zâlik ve nakıldür ki peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı (2) kaçan kıyâmet günü olsa ihlâş ile şirk hak te'âlâ hâzretine geleler yüz süreler (3) hak te'âlâ ihlâşa ayda sen ve ehlün uçmağa girün ve şirke ayda sen ve ehlün (4) varuñ tamuya girün **faşlun fi'l-hisâb** bilmek gerekdür hak te'âlâ kıyâmet (5) güninde bu halkı bir yire cem' eyleye 'amelleri bitilerin mîzâna koyalar hak te'âlâ ayda (6)

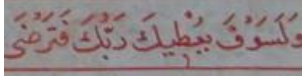
¹⁵³ ba'zılar aydur hak te'âlâ bu cemî'-i halkı bir sâ'at (7) içinde hisâb eyleye ve ba'zılar aydur dağı tîz hisâb olına her kişiye kim hisâb olınur (8) şöyle şanasın ki hemîn kendüye hisâb olundu peygâmbere ayıtdı dünyâ (9) ehlinün âhir gelenlerinüz ve kıyâmet güninde evvel hisâb olanlardanuz (10) ve nakıldür hak te'âlâ kıyâmet gününde münâdîye ayda **muhammedi** kıgır ümmetine yakîn (11) olsun hisâb

¹⁵³ Mü'min 40/17. O gün hiçbir haksızlık olmayacaktır; kuşkusuz Allah'ın hesabı çok hızlıdır.

iderin cebrā'ıl ayıda yā **muḥammed** ümmetiñe yakın ol ḥisāb iderler çün ḥisāb (12) itmege başlaya pīrlər anı göreler dizleri üzerine düşeler ve yigitler dizleri üzerine düşeler(13) ve ayıdalar vā **muḥammeda** vā **muḥammedā muḥammed-i muṣṭafā** ayıda yā rabbi benüm ümmetüm za'īflerdür esir- (14) -ge 'azāb kâtıdur tākāt getüremezler benüm ümmetüm benden şöñra öksüz olub seni görmeye (15) müştāk oldılar toprak bunların etlerin yedi ve derileri çüridi ve kemikleri ayıtlandı

[339b]

(1) ve kılları tağıldı şimdi anları yā rabbi ḥisāba da'vet idersin **fāṭimatü'z-zehrā** (2) ve **ḥadīcetü'l kübrā** ve **'aīšetü'l-rızā** ve **ḥasan** ve **ḥüseyn** ümmetümün yirine fidā olsun- (3) -lar çün **muḥammed-i muṣṭafā** eyle diye 'arş ve kürsī ve firīşteler ağlaşalar **muḥammed-i muṣṭafā** (4) ayıda yā rabbi senden uçmağı ve burağı ve ḥavzı ve maḳām-ı maḥmūdı ümmetümsüz dilemezsin (5) eger anlara 'azāb iderseñ benüm tātum anlara virdüm ḥaḳ te'ālā ayıda yā **muḥammed** sen diler- (6) -señ ümmetüñe ben anı işlerin andan şöñra peygāmbere 'am gele mīzāna yapışa andan şöñra ḥaḳ te'ālā (7) rahmet ḥazīnesinden bir ruḳ'a çıkara ol ruḳ'ada aḳ yazu ola lā ilāhe illallāh muḥammed- (8) -un resūlu'llāh yazılmış ola peygāmbere 'am ol yazulu ruḳ'ayı ümmetinün mīzānına koya ḥasenātı (9) ağır gele seyyi'âtından andan şöñra nice dilerse ümmetüñe şefā'at eyleye

nitekim ḥaḳ te'ālā (10) buyurur ¹⁵⁴ ve naḳıldür **ḳütü'l-ḳulūb**da peygāmbere 'am (11) ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa ḥaḳ te'ālā peygāmbere buyura ki ümmetleri ile ḥisāb (12) olına yā **muḥammed** sen ümmetün ile ḥisāb olınma ben anları ḥisābdan ḳurtarayın (13) diye peygāmbere ayıda yā rabbi ümmetümün ḥisābın benüm elümde ḳıl anların yaramaz fi'illerine (14) benden ğayrı kimse muṭṭali' olmasunlar ḥaḳ te'ālā ayıda yā **muḥammed** sen dilerdin kim ümmetü- (15) -nün ḥisābın senden ğayrı kimse bilmeye ve ben dilerdin ki ümmetünün ḥisābın

[340a]

(1) sen dağı bilmeyesin anlara ḥisāb eyleyem ve naḳıldür peygāmbere 'am ayıtdı kaçan (2) kıyāmet günü olsa ḥaḳ te'ālā ayıda ḳanı anlar ki her ḥâlde allāha şükr iderlerdi bir ḳavm (3) tūru gele anlar uçmağı gireler ḥisābsuz ve gine nidā olındı ki ḳanı anlar ki zikru'llāhı

¹⁵⁴ Duha 93/5. Rabbin sana mutlaka lutuflarda bulunacak, sen de memnun olacaksın.

koyub (4) almağa ve şatmağa meşğul olmazlardı bir kavm tūru gele hisābsuz uçmağa gireler (5) andan soñra nidā olına ki qanı anlar ki giceler halk yaturken anlar tūrub ‘ibādet (6) iderlerdi bir kavm tūru gele anlar dañı uçmağa gireler hisābsuz andan soñra girü qalan (7) halka hisāb eyleyeler **faşlun** peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı qaçan kıyāmet günü olsa (8) haq te‘ālā kullarına hüküm itmek için emr-i kazā kürsīsine ine halka hüküm eyleye ve halka (9) söyleye ferden ferden ve hisāb eyleye her harfen harfen **mu‘āz bin cebel** peygāamberden naqıl ider ‘am (10) peygāamber ‘am ayıtdı diler misiz ki size haber vireyin haq te‘ālā evvel mü’minlere ne söyler (11) ve mü’minler haq te‘ālā hāzretine ne söylerler ayıtdılar yā resūlu’llāh ne‘am peygāamber ‘aleyhi’s-selām (12) ayıtdı haq te‘ālā mü’minlere ayıda hiç benüm cemālümü görmek istermidüñüz ayıdalar ne‘am yā rabbi (13) isterdük haq te‘ālā ayıda benüm mağfīretüm eyle olsa size vācib oldı çün (14) benden rahmet umarduñuz varuñ uçmağa girüñ **ebū hureyre** peygāamberden (15) naqıl ider peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ol riyā ile gāzā idüb şehīd olanlardan

[340b]

(1) birine su‘āl eylemeye ve ne deñlü ni‘met virdi ise bildüre ve ol dañı bile haq te‘ālā (2) ayıda ol gāzā yolında ne işledüñ ol kişi ayıda yā rabbi ve kāfiri öldürdüm andan soñra (3) kāfirler dañı beni öldürdiler haq te‘ālā ayıda yalan söylersin velākin sen anuñ için (4) ceng itdüñ ki fulān kişi gāyet bahādurdur ol ad dünyāda saña dinildi idi buyura (5) ol kişi yüzünüñ üzerine tamuya birağalar ve bir kişi dañı getüreler ‘ilm ve kur‘ān öğrenmiş ve gine (6) öğretmiş riyā ile haq te‘ālā ol kişiye ne deñlü nesne virdi ise bildüre ve ol (7) kişi dañı bile haq te‘ālā ayıda dünyāda ‘amelüñ ne idi ol kişi ‘ilm ve gine öğretdüm (8) senün için haq te‘ālā ayıda yalan söylersin velākin ‘ilm anuñ-çün öğrendüñ ki ‘ālim- (9) -dür ve kur‘āncıdur diyeler buyura anı dañı yüzi üzerine tamuya birağalar ve bir kişi dañı getüreler (10) ol kişiye haq te‘ālā çok māl virmiş ola dünyāda ve ne deñlü māl virdi ol kişiye (11) bildüre ayıda ol māl ile benüm için ne işledüñ ol kişi ayıda senüñ yoluña nafaqa (12) virdüm haq te‘ālā ayıda yalan söylersin ve lākin maqşūduñ cömerd kişi imiş disünler (13) için işledüñ benüm için degül idi ol ad dünyāda saña dinildi diyüb buyura anı (14) dañı tamuya birağalar **mücāhid** rağiya’llāhu ‘anhu peygāamberden naqıl ider peygāamber ‘aleyhi’s-selām (15) ayıtdı haq te‘ālā kıyāmet güninde kullarından dört nesne şora evvel şora ki ‘ömrini

[341a]

(1) ne yire harc eyledi ikinci ‘amelinden şora ki ol ‘ilim ile nice ‘amel eyledin üçüncü (2) bedeninden şoraki ne deñlü belālara mübtelā oldu dördüncü mālından şoralar nireden (3) kazandı ve nireye harc eyledi ve naķildür peygāmberden ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kıyāmet (4) gününde bir kişi getüreler helāl māl cem‘ eylemiş ve gine helāl yire harc eylemiş haķ te‘ālā ana ayıda (5) ol mālı kazanurken ola ki namāzı terk eyledüñ ola ol kişi ayıda yā rabbi farīzadan (6) nesne terk eylemedüm helālden kazandüm ve gine helāl yire harc eyledüm ve nafaķa ve zekāt (7) ve şadaķa virdüm diye haķ te‘ālā buyura uçmağa koyalar **ḥasan** peygāmberden naķl ider (8) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa bir nice kişi getüreler haķ te‘ālā (9) anlara ‘özür eyleye ve ayıda ‘izzetüm haķķı-çün size dünyāda nesne virmedüm sizüñ (10) içün kerāmetler yaraķladüm idi imdi varuñ şol kulum ki dünyāda size ta‘ām (11) ve giyecek virdi benüm içün varuñ anları size bağışladüm diye ve naķildür peygāmbere ‘am (12) ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa bir kişi getürseler haķ te‘ālā ayıda benden utanmaduñ baña ‘āşī (13) oldun buyura zebāniler çeke oda bıraķmağa ol kıl ağzın aça ki söyleye haķ te‘ālā (14) buyura ağzın dutalar söylemeye haķ te‘ālā ayıda niçün ağzuñ açduñ iy benüm kulum (15) ol ayıda yā rabbi sen bilürsin benüm gönlümdegin beni rüsvāy eyleme haķ te‘ālā ayıda söyle benüm

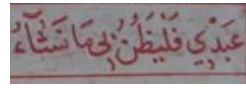
[341b]

(1) firīştelerüm işitsünler ol kıl ayıda yā rabbi dünyāda oğlanlarum ve yārenlerüm baña çok (2) cefā itdiler ve ölüm hālinde ehlüm baña cefā eyledi ve neza‘ hālinde melekü’l-mevt baña (3) cefā eyledi ve kabirde münker ve nekīr baña cefā eyledi ve şimdi kıyāmet gününde zebāniler baña (4) cefā iderler ben eyle şanurdum ki dünyāda baña cefā itdiler āhiretde rabbüm baña rahmet eyleyüb (5) beni ‘afv eyleye dirdüm kaçan kim oda buyurduñ bildüm ki şimdi helāk olurın pes (6) anuñ-içün ağzum açdüm ki söyleyem haķ

te‘ālā ayıda iy benüm kulum

(7)

¹⁵⁵

be-dürüstī seni

yarlıgadüm var uçmağa gir **ḥuzeyfe** peygāmbere- (8) -den naķil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kıyāmet gününde bir kavim getüreler anlaruñ (9) ḥasenātları tağlarca ola haķ te‘ālā anlaruñ ḥasenādların kabül eyleyüb oda (10) buyura **selmān-ı fārisī** rağiya’llāhu‘anhu ayıtdı yā resūlu’llāh anların suçları ne-y-idi (11) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı namāz kılurlar idi ve oruç dutarlar idi ve zekāt virürler (12) idi velākin bir

¹⁵⁵ Ben kulumun hüsn-i zannı üzereyim. Öyleyse beni dilediği gibi zannetsin.

ḥarām görseler alurlar idi ve yirler idi **imām ġazzālī tenbihü'l-ġāfilīn-** (13) -de aydur ḥaḳ te'ālā dört tã' ifeyi dört peygâmbere ile hüccet eyleye evvel bâylara ayda ne içün (14) baña 'ibâdet eylemedüñüz size çok māl virdüm ol māl ile baña 'aşı olduñuz bâylar (15) ayıdalar yâ rabbi bize çok māl virdüñ ol māl bizüm gönümözi aldı kullık ide-

[342a]

(1) -medük diyeler ḥaḳ te'ālā ayda görmezmişiz ki **süleymāna** māl virdüm baña 'aşı olmadı (2) dāyim 'ibâdet eyledi siz māl içün baña 'ibâdet eylemedüñüz **süleymāndan** yig mi olduñuz (3) ve biri kullara hüccet eyleye kullar ayıdalar yâ rabbi biz kul olduk saña 'ibâdet idemedük (4) bizi kullık men' eyledi ḥaḳ te'ālā ayda ben **yūsufi** kul kıldum hiç kulluğın terk eylemedi (5) siz niçün terk eyledüñüz ve biri fakîrlere hüccet eyleye fakîrler ayıdalar bizi muhtâc (6) kılduñ ihtiyâcdan saña 'ibâdet idemedük ḥaḳ te'ālā ayda siz mi katı açlık (7) çekdüñüz yoḥsa 'isā mı açlık çekerti 'isānuñ fakrı 'isāyı 'ibâdetten (8) men' eylemedi pes niçün siz 'ibâdeti terk eyledüñüz ve biri hastalara hüccet eyleye hastalar (9) ayıdalar yâ rabbi biz hasta olduk hastalık bizi 'ibâdetden men' eyledi ḥaḳ te'ālā ayda (10) sizüñ hastalığıñuz mı katı idi hiç **eyyūbuñ** hastalığı **eyyūbı** 'ibâdetden men' eylemedi (11) siz niçün 'ibâdeti terk eyledüñüz tamuya buyura bu dört tã' ifenüñ 'aşılerini (12) **faşlun** hisâbsuz uçmağa girenleri bildürür ve nakıldür **şihāh-ı müslim** (13) peygâmbere 'am ayıtdı benüm ümmetümden yitmiş biñ kişi hisâbsuz uçmağa gireler (14) ve her bir kişiye yitmiş kişi hisâbsuz uçmağa gireler ve daḥı uçmağa gireler **seyyid şerîf** (15) **cürcānī** rahmetü'llāhi 'aleyhi ayıtdı murād yitmiş biñ demekden çoklık taşavvur itmek-

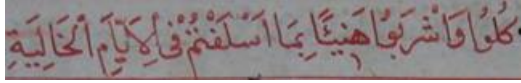
[342b]

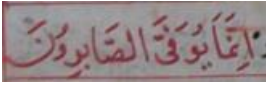
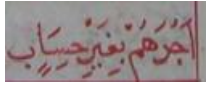
(1) -dür bilkim **muḥammed** ümmetinüñ çağı hisâbsuz ve 'azâbsuz uçmağa gireler nitekim (2) ḥaḳ te'ālā peygâmbere 'am peygâmbere 'aleyhi's-selām vidā' ḥaccında ayıtdı iy âdemoğlanları (3) biş vakt namāzuñuzu kıluñ ve ramazân ayını oruc dutuñ ve ḥacca varuñ ve mālîñuz zekâtın (4) virüñ nefsiñüzi arıtmak içün gönül hoşlığıyla andan varuñ rabbünüzüñ uçmağına (5) girüñ bilâ-hisâbin velâ 'azâbin peygâmbere 'am ayıtdı kaçan kıyâmet günü olsa münādī nidâ (6) eyleye kanı ramazân ayını oruc dutanlar diye bir kavm turu geleler 'arşuñ havlısında (7) oturalar uçmağın **ḥazînedârları** uçmağdan ni'metler getüreler oruc dutanlara (8) vireler cemî'-i ḥalḳ hisâbda olalar anlar yimekte ve içmekte olalar ve nakıldür ki (9) kıyâmet günü olsa ḥaḳ te'ālā ayda kanı recebde oruc dutanlar

hicābdan bir nūr (10) çıka cebrā'īl ve mīkā'īl ve isrāfīl ol nūra tābi' olalar hattā receb ayında ve şa'bān (11) ayında oruc dutanlar ol nūrī geçeler haḳ te'ālā ayda secde dünyāda tamām oldu varuñ (12) anda 'izzet menziline giruñ anlar daḳı uçmaḡa gireler ve naḳıldür ki kaçan kıyāmet günü olsa (13) haḳ te'ālā ayda yā rıdvān oruc dutanları ḳabrinden çıkardum aç ve şusuz imdi (14) bunlar her ne kim uçmaḡdan arzū iderlerde ḳarşı getürüñ rıdvān ayda iy uçmaḡ (15) oḡlanları tīz uçmaḡdan nūrdan ṭabāḳlar getürüñ geleler her birinüñ eline nūrdan

[343a]

(1) bir ṭabāḳ ola ve ol ṭabāḳ içinde envā' ile yimişler ve dürlü dürlü ni'met ve şarāblar getüreler (2) ve oruc dutanlar ol ṭa'āmlardan yiyeler şarāblardan içeler ve rıdvān anlara

(3) ayda ¹⁵⁶ ve naḳıldür ki kaçan (4) kıyāmet günü olsa ramazān ayı gele bir ḡāyet gökçek şūretde haḳ te'ālānuñ (5) öñinde secde eyleye haḳ te'ālā ayda ḥācetüñ nedür ve her kim senüñ ḥaḳḳuñı (6) bildi bugün aña şefā'at eyle ramazān ayını oruç dutanları daḳı dilerin (7) diye ve ayda ilāhī bunlaruñ başlarına vaḳār tācın ur haḳ te'ālā anlara vaḳār tācın (8) ura ve yitmiş biñ kebāyir ehline bir oruc dutan kişi şefā'at eyleye ve her bir kişiye (9) biñ ḥūrī vireler ve buraḡa bindürüb uçmaḡa göndereler andan soñra haḳ te'ālā ayda (10) yā ramazān daḳı ne dilersin ramazān ayda beni peygāmbereñ **muḥammed-i muştafā** ḳonşılıḡına (11) indür haḳ te'ālā ramazānı firdevs-i a'lāya indüre haḳ te'ālā ayda daḳı ne dilersin (12) ramazān ayda benüm ḥācetüm virdüñ ya ḳanı senüñ keremlerüñ haḳ te'ālā ol şahşa (13) yüz biñ şehir vire kızıl yāḳūtdan ve yeşil zebercedden ve her şehirde biñ sarāy ḥisābını (14) ol şehrüñ ancak allāh

bile nitekim haḳ te'ālā buyurur (15) ¹⁵⁷ ve naḳıldür ki peygāmber 'am ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa

[343b]

(1) haḳ te'ālā buyura nice ḳavmleri ḥaşr yirine getüreler yüzleri nūr gibi ola incüden minber- (2) -ler üzerine oturalar peygāmberler ve şehīdler aña imreneler şahābelerden

¹⁵⁶ Hakka 69/24. Onlara “Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık olarak afiyetle yiyin için.”denir.

¹⁵⁷ Zümer 39/10. Sabredenlere mükafatları hesapsız verilecektir.

birisi ayıtdı yâ resûl- (3) -allâh anlar kimlerdür peygâmbere ‘am ayıtdı anlar anlardur ki ırâk şehirlerden gelmiş olalar hâk (4) yolında biri birisiyle dostlık eyleyeler gice ve gündüz zıkrı’llâha meşgûl olalar ‘**abdullâh** (5) **bin el-mübârek** peygâmbere naqıl ider peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı yarın kıyâmet güninde (6) bir kavm gele yıl gibi halkıñ üzerinde geçeler uçmağa gireler ayıtdılar yâ resûl’llâh anlar kimler- (7) -dür peygâmbere ayıtdı anlar anlardur ki her dem ölümlerine muntazırlar idi nitekim uçmağa (8) muntazırlar idi ne vâkt ecel gele giderüz dirler idi **ebû hureyre** peygâmbere (9) naqıl ider peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı ne bahtlı ol kişilere kim benüm ümmetümden (10) ola dağı deñiz kenârında ölmüş ola kaçan kıyâmet günü olsa kabrinden tura (11) ‘arşa varalar hâk te‘âlâ ayda bunlar deñiz kenârında sâkin olanlardur firişteler (12) aydılar ne‘am yâ rabbi anlardur hâk te‘âlâ ayda bunlara hisâb yokdur varıñ uçmağa girüñ ve bıkır- (13) -leri çoçuñ ve envâ‘ı ile tena‘‘um eyleyün elhamdülillâhi ki hâk te‘âlâ miskîn **aḥmed-i bî-cân** deñiz kenârında (14) gâziler şehri **gelibolı**da yaradı ümîzdür ki hisâbsuz uçmağa girem dir bi-fazlillâhi (15) te‘âlâ ve şefâ‘at nebiyyihî ‘aleyhi’s-selâm ve naqıldür ki peygâmbere ayıtdı kaçan kıyâmet günü

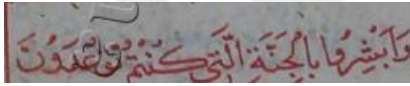
[344a]

(1) olsa bir kavm gele sancakları ile uçmağa gireler hisâbsuz yâ resûl’llâh anlar kimlerdür (2) peygâmbere ‘am ayıtdı anlar gâzilerdür hisâbsuz uçmağa gireler ve naqıldür ki peygâmbere ‘am (3) ayıtdı kıyâmetde envâ‘ı ile hasretler ve aḥvâller vardur ayıtdılar yâ resûl’llâh ol hasretlerden (4) kurtulmağa çâre nedür peygâmbere ayıtdı ‘ulemâ etegine yapışuñ ki hâk te‘âlâ ‘âlimleri ve (5) zâhidleri bir yire cem‘ eyleye müşkden bir yir üzerine oturalar andan soñra münâdî nidâ (6) eyleye zâhidler ayda varıñ uçmağa girüñ ‘âlimler qalalar andan münâdî nidâ eyleye ayda iy (7) ‘âlimler ben sizi ḥabs itmedüm velâkin zâhidleri nefslere meşgûl eyledüm girü nefslere (8) kurtardum ve siz ḥalka meşgûl olduñuz ‘ilm öğretedüñüz ve ol öğrendüğünüz (9) ‘ilme dostlarıñuzu uçmağa koyuñ ‘âlimler dağı dostların alalar uçmağa gireler biiznil- (10) -lâhi te‘âlâ ve naqıldür **imâm faḥri’r-râzî** rahmetu’llâhi ‘aleyhi aydur hâk te‘âlâ kıyâmet güninde (11) ayda iy ‘âlimler cemâ‘ati siz rabbüñize nice zann iderdüñüz ‘âlimler ayda şöyle zann ider- (12) -dük ki bize rahmet idüb bizi yarlıgayasın hâk te‘âlâ ayda günâhuñuzu bağışladum (13) ve size benüm ‘ilmimi anuñ çün emânet kodum ki size ḥayr eyleyem imdi varıñ (14) uçmağa girün benüm rahmetüm ile ve naqıldür **kütü’l-kulûb**da peygâmbere ‘aleyhi’s-

selām (15) ayıda kaçan kıyāmet günü olsa bir kavm kabirlerinden çıkarlar ve anlara atlar getüreler bineler uçmağa varalar

[344b]

(1) kaçan firişteler bunları göreler ba‘zısı ba‘zısına ayıdalar bunlar kimlerdür ba‘zısı ayıda bilmezüz (2) ola ki **muḥammed** ümmeti olalar ba‘zı firişteler ayıdalar siz kimlersiz ve kimün ümmetisiz (3) hiç hisāb olundı mı ve mizāna geldünüz mi ve bitünüz okuduñuz mı anlar ayıdalar yok (4) firişteler ayıdalar dönün gine hisāb yirine varuñ anlar ayıdalar hiç bize nesne vir- (5) -dünüz mi dünyadaki şorarsız firişteler nesne dimeyeler anlar uçmağda qalalar (6) tena‘‘um eyleyeler **ebu’l-leyṣ** rahmetu’llāhi ‘aleyhi **tefsīr**de aydur firişteler kıyāmet güninde gökden (7) ineler bu halka ayıda hiç bizi bilür misiz bunlar ayıda yok bilmezüz ol firişteler ayıdalar biz anlaruz (8) ki dünyāda senün ‘amelün yazduq şimdi beşāret olsun size varuñ uçmağa (9) girün nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur

¹⁵⁸ (10) ve naḳildür ki **zeyd ibni eslem** ayıda beşāret üç yirdedür biri ölüm ḥālindedür (11) ve biri kabirdedür ve biri ḥaşr yirindedür ve ba‘zılar aydur beşāret biş yirdedür nitekim (12) emīn olalar ‘azābdan ve feraḥ olalar qorkudan ammā evvel beşāret ‘amdur mü’mintlere (13) firişteler ayıda qorkmañ ‘azābdan peygāamberler ve şālihler size şefā‘at iderler ve (14) guşşalanmañ şevābuñuz fevt ola diyü āḥir varıcaḳ yirünüz uçmağdur ikinci beşāret iḥlāş (15) ile ‘amel idenleredür firişteler anlara ayıdalar qorkmañ ‘amellerünüz redd olunmaz belkim

[345a]

(1) qabūl olur ve daḥı guşşalanmañ şevābuñuz fevt olunmaz be-dürüstī sizün şevābuñuz iki (2) evvelkicedür üçünci beşāret tevbe idenleredür firişteler anlara ayıdalar qorkmañ (3) günāhuñuzdan yarlıganduñuz ve guşşalanmañ şevābdan öñdin işledünüz ‘amellerü- (4) -ñüze be-dürüstī sizün şevābuñuzu iki evvelkicedür dördünci beşāret zāhidleredür firişteler (5) ayıdalar qorkmañ ḥaşrdan ve hisābdan ve daḥı guşşalanmañ şevābuñuz eksüklüğine hisābsuz (6) ve ‘azābsuz varuñ uçmağa girün bişinci beşāret şol ‘ālimleredür ki halka ḥayr (7) öğredürlerdi ve ‘ilm ile ‘amel iderlerdi firişteler anlara ayıdalar qorkmañ kıyāmet (8) aḥvāllerinden ve guşşalanmañ ‘amellerünüz iki evvelincedür ve uçmağı

¹⁵⁸ Fussilet 41/30. Size vaad olunan cennetle sevinin.

muştılayalar ‘ālimlere (9) ve anlara uyanlara imdi ne bahtlı ol kişiye kim aña beşāret ola ki beşāret ol (10) kişilerdür ‘ameli gökçek ola **mu‘āz bin cebel** rağiya’llāhu‘anhu peygāamberden nakil ider peygāamber ‘aleyhi’s-selām (11) ayıtdı hāq te‘ālā ‘arşuñ altında bir şehir yaratmışdur zebercedden kızıl yāķūtdan (12) bir direk üzerine yidi yüz şerefesi vardur kaçan kıyāmet günü olsa cebrā’īl (13) ol şerefelerüñ birisinde tura ve ayıda yā **muḥammed** ümmeti rabbüñüz size selām eyler ve size (14) uçmak ve rıdvān muştılar peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kıyāmet güninde benüm (15) ümmetümüñ faķirleri yüzleri ay gibi olup kıyāmet gününde kıyāmet yerine geleler

[345b]

(1) ellerinde nūrdan minberler üzerine oturalar göñülleri feraḥ ḥisābda olalar (2) ve bu halk anlara nazar eyleyeler ayıdalar ‘aceb bunlar firişteler midür yāḥūd peygāamber- (3) -ler midür ol faķirler ayıda biz **muḥammed** ümmetinüñ faķirlerindeñüz firişteler ayıdalar kankı ‘amel (4) ile hāq te‘ālā bu derecātı size erzānī kıldı faķirler ayıdalar bizüm ‘amellerümüz çok (5) degül idi belki biş vaķt namāzı gözlerdük hiç terk itmezdük ve daḥı kaçan (6) **muḥammed-i muştafā** adın iştsevüz anuñ muḥabbetinden ağlar idük ve allāha şükür idüb ve şabr ider- (7) -dük ve her ne kim hāq te‘ālā bize virdi iki nesne içün virdi biri dünyāyı terk (8) itdügümüz içündür ve biri **muḥammed-i muştafā**ı ‘aleyhi’s-selām sevdügümüz içündür (9) ve nakildür peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kaçan mü’mınler firişteleri görmeseler firişte- (10) -ler ayıdalar dünyāya gine varur mısız mü’mınler ayıdalar belā ve guşsa evine varmazuz (11) belkim allāh kıtına varuruz diyeler ammā kāfirler ayıdalar biz varuruz ola ki bu kez (12) şālīḥ ‘amel eyleyevüz diyeler ammā çāre olmaya ve nakildür ki peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (13) kıyāmet güninde mü’mınlerüñ oğlancuķları mevķūfda cem‘ olalar hāq te‘ālā firiştelere (14) ayıda bu oğlancuķları uçmağa iledüñ oğlancuķlar varmayalar uçmağūñ kıpusında tura (15) firişteler ayıdalar merḥabā iy müslimānlarun oğlancuķları uçmağa girüñ sizüñ üzerüñüze

[346a]

(1) ḥisāb yokdur ol oğlancuķlar ayıdalar kıanı bizüm atalarumuz ve analarumuz firişte- (2) -ler ayıdalar atañuz ve anañuz sizüñ gibi degüldür anlaruñ günāḥları vardur ḥisāb (3) olunurlar ol oğlancuķlar ağlaşalar feryād eyleyeler ve ayıdalar atalarumuzsuz uçmağı (4) gerekmez giyeler hāq te‘ālā firiştelere ayıda oğlancuķlar niçün ağlarlar firişteler ayıda (5)

yā rabbi müslimānların oğlancukları aydur atamız ve anamız bile olmazsa bize uçmak (6) gerekmez dirler hak te‘ālā ayda varun ataunuzu ve anaunuzu bulun anların ile uçağa (7) girün diye anlar dağı varalar ataların ve anaların kıyāmet güninde bulalar anların ile bile (8) uçağa gireler ve nakildür peygāmbere ‘am ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa hak te‘ālā ehl-i (9) belāya şol kadar keremler eyleye ki hisāb olmaya bu halk çün anları eyle görelere (10) dünyāda sağ olanlar aydalar nolaydı dünyāda bizüm derilerümüzi pāre pāre ideler (11) idi biz dağı bunda bunların gibi mertebeler bulayduğ diyeler ve nakildür ki peygāmbere ‘am ayıtdı (12) kaçan kıyāmet günü olsa dört dürlü kavm müşkden laṭif yirün üzerine olalar (13) anlara hisāb ve ‘azāb olmaya biri şol kişidür ki kur‘ānı okuya hakkuñ rızası için (14) ve biri şol ümmīdür ki hālīs i‘tikād ile ola ve biri şol mü’mindür ki ezān okur (15) ve halkı mescide da‘vet ider hakkuñ rızası-çün ve biri dağı şol mübtelādur ki dünyāda

[346b]

(1) hasta oldu ammā ‘ibādetin terk eylemedi āhiretde meşgūl oldu ve nakildür ki (2) peygāmbere ‘am ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa hak te‘ālā bu halkı bir yire cem‘ eyleye hisāb (3) itmek için ba‘zı mü’minler görelere ki günāhları ve ma‘şiyetleri inen çokdur aydalar yā rabbenā (4) bizi tāmuya buyur biz bu ‘amel ile uçağa lāyık degülüz hak te‘ālā ayda iy benüm kulum benden ümīzünüz (5) keser misiz be-dürüstī günāh işledünüz ise benüm taqdīrüm ile işledünüz dünyāda iken (6) benüm taqdīrümde kaçmaz idünüz şimdi kanda kaçardunuz diye esirgeye uçağa buyura ve (7) nakildür peygāmbere ‘am ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa münādī nidā eyleye kanı anlar ki ehl-i (8) fazldür bir kavm turu geleler aydalar biz ehl-i fazluz firişter aydalar sizün (9) fazluñuz nedür ol kavm aydalar kaçan bir kişi bize zulm eylese şabr iderdün ve cāhil- (10) -lik eylese taḥammül

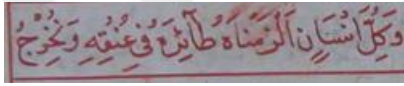
iderdün firişter aydalar uçağa girün ki ¹⁵⁹ (11) ve nakildür ki peygāmbere ‘aleyhi’ s-selām ayıtdı ol tañrı hakki-çün ki benüm nefsum (12) anıñ kudret elindedür be-dürüstī şehīdler kıyāmet güninde kılıçların boyunları (13) üzerine koyub ‘araşāt yirine geleler **ibrāhīm** ḥalīlullāh ve **mūsā** kelīmullāh anlara (14) uğrasalar yol vireler idi maḥşer

¹⁵⁹ Zümer 39/74. (Bunun için) çalışıp çabalayanların ecri ne güzel!

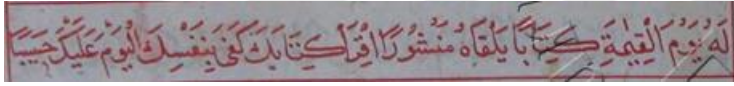
ķavmi ayıdalar ‘aceb bunlar kimlerdür nidā gele ki bunlar (15) anlardur ki fī sebīli’llāh ģazā meydānında başların oynayub ķanların dōkirler ve **ķūtū’l-**

[347a]

(1) **ķulūb**da naķildür kim bir bölük tā’ife uçmaġa ķabrlerinden uçub gire- (2) -ler firişterler ġörelər ayıdalar siz kimūñ ümmetisiz ġalkđan öñdin uçmaġa gir- (3) -dūñüz hiç ġisāb ve ‘azāb ġördūñüz mi ayıdalar ġörmedük ayıdalar ne sebebden (4) uçmaġa ġirdūñüz ayıdalar allāh te‘ālā fażlı ile ġirdük ammā anı sebep bilürüz kim (5) iki nesnedendür biri budur kim dūnyāda az nesneye ķāni’ idük ve biri daġı budur kim (6) ġizlū ġünāġ işlemeye ġaġdan ķorķar-ıdık ve utanur-ıdık firişterler ayıdalar size (7) lāyık budur kim cennete ġir ilāhī bizi bunlardan eyle bifażlike yā rabbe’l-‘ālemīn (8) **faşlun fi’l kitāb** ķālallāhu te‘ālā

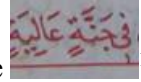
(9)

¹⁶⁰ (10) ve naķildür ki ķiyāmet

ġüni olsa ġaķ te‘ālā bu ġalkı bir aķ yire cem‘ eyleye andan şöñra (11) anlaruñ üzerine bir ķara bulut gele ol bulutdan yaġmur ġalkuñ bitileri yaġa eġer (12) mü’minlerden olursa bitisi aķ ola ve eġer ķāfir olursa bitisi ķara ola eġer (13) mü’min ise saġ eline gele ve eġer

ķāfir ise şol eline gele rivāyetdür biti daġı (14) gele eġer mü’minse bitisinde

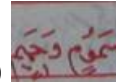

¹⁶¹

yazılmış ola ve eġer ķāfir ise bitisinde

(15)

¹⁶²

yazılmış ola ve naķildür ki

ibni ‘abbās rağiya’llāhu‘anhu aydur nice mü’min

[347b]

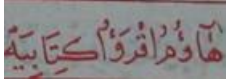
(1) olur ki bitisi saġ eline gele seyyi’atı bitinūñ içinde yazılmış ola tā kim kimse ol (2) mü’minūñ ġāliline muţţali’ olmayalar ve ķanķı yılda ve ķanķı ayda ve ķanķı ġünde ve ķanķı yirde (3) olursa ma’lūm ola ķaķan kim ol mü’min seyyi’atın oķusa ġāyet melūl ola (4) aña ayıdalar ki ġaķ te‘ālā seni yarlıġadı bitinūñ bir yanın daġı oķuya ġöreki ġasenātı

¹⁶⁰ İsra 17/13-14. Her insanın sorumluluġunu omuzuna yükledik. Kıyamet ġününde insana, açılmış vaziyette önüne konulacak olan bir kitap çıkaracağız. Oku şimdi kitabımı! Bugün kendini yargılamak üzere kendi nefsin yeter!

¹⁶¹ Hakka 69/22, ġaşıye 88/10. Yüksek bir cennettedirler.

¹⁶² Vakıa 56/42. İçlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içindedirler.

(5) anda yazılmış ola çün anı gire göñli feraḥ olub yüzünñ levni laṭīf olub (6) ve ayıda

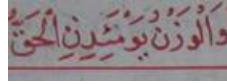
¹⁶³ ve kāfirūñ bitisi şol elinde ola cemī‘-i ḥasenāt bitisinūñ (7) içinde ola ve seyyi‘atı taşında ola çün bitı tamām okuyanlar ayıdalar bu senūñ ḥasenātuñ (8) ise bitinūñ bir yanın daḥı oku çün bir yanın okuya cemī‘-i seyyi‘atın anda göre yüzleri (9)

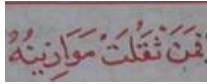
ḳara olub gözleri gök ola yāḥūd gözsüz olub ol vaḳtın ayıda ¹⁶⁴ (10) ve naḳıldür ki ḳıyāmet güninde kimseler ola ki bitisi sağ elinde ola göre kim ḥac ve ğazā (11) ve namāz ve zekāt müzdi vardur ol kişi ayıda bu benüm bitüm degüldür ben bunlaruñ dünyāda (12) iken hiç birisin işlemedüm idi diye ḥaḳ te‘ālā ayıda iy benüm ḳulum senūñ bitüñdür (13) sen dünyāda iken aydurduñ ki eger benüm mālum olsa ḥacca varurdum ve fuḳarāya (14) virirdüm dirdüñ imdi ben bilürem kim sen gerḳeksin ben daḥı şevābları (15) saña virürin var uçmağa gir diye ve naḳıldür ki nice yarlığanmış ḳul ola ki günāhın

[348a]

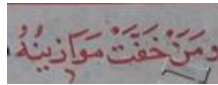
(1) unıda firişterler daḥı unıda ve ḥaḳ daḥı unıda tā kim ol ḳul allāhdan ve firişterlerden (2) ve ādemden utanmaya ve naḳıldür şol kāfirleruñ kim bitisi arkāsından virile ol kişinūñ (3) sağ eli iki boynında baḡlu ola ve şol elini arkāsından çıkaralar cehenneme şöyle gide

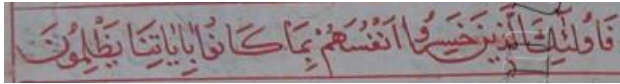
(4) **faşlun fi l-mizān** ḳālallāhu te‘ālā ¹⁶⁵ ya‘nī ‘amelleruñ vezni (5) ol

gün ‘adl ve faẓl iledür ¹⁶⁶ ya‘nī ḥasenātı ağır gelecek olur- (6) -sa

seyyi‘atından ¹⁶⁷ ya‘nī ḥasenātından seyyi‘atını ağır gelecek (7) olursa

¹⁶⁸ (8) ve naḳıldür ki ol mizān dünyā mizānuñ ‘aksidür ya‘nī ağır gelürse demek oldur (9) ki bir yanı yukaru ḳalka ‘arşa yakın olanlardur ve eger yiyni gelürse ya‘nī aşığa (10) ḳalur esfele yakın ḥürmetde ḥafīf olur **imām ğazzālī** rahmetu’llāhi ‘aleyhi aydur mizānuñ (11) bir kefesi nürdandur ve bir kefesi

¹⁶³ Hakka 69/19. Alın kitaplarımı okuyun.

¹⁶⁴ Hakka 69/25. “Keşke” der, “Bana kitabım verilmeseydi de hesabımın ne olduğunu bilmeseydim.

¹⁶⁵ A’raf 7/8. O gün ölçü tartı haktır.

¹⁶⁶ A’raf 7/8. Artık kimin tartıları ağır gelirse.

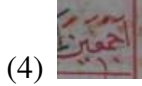
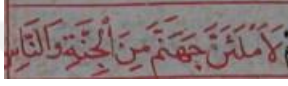
¹⁶⁷ A’raf 7/8. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

¹⁶⁸ A’raf İşte onlar ayetlerimize karşı haksızlık ettiklerinden dolayı kendilerini ziyana sokanlardır.

zulmetdendir dir **kurtubî** aydur mîzânun bir kefesine yirleri (12) ve gökleri koysalar idi ol kefe dağı büyük geleydi ol kefelerün biri nûrdañdur (13) ol hasenât kefesidür ve ol ki zulmetdendir seyitâ't kefesidür ve mîzân 'arşun (14) önünde aşılbudur ve cebrâ'îl elindedür ve 'arşun sağında uçmağdur ve nûr kefesi anun (15) katındadır ve 'arşun solında tamudur ve zulmet kefesi anun katındadır **ebû hureyre** rağiya'llāhu'anhu

[348b]

(1) peygāmberden nakil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı haq te'ālā kıyāmet güninde ādeme (2) üç kez 'özür eyleye evvel budur ki haq te'ālā ayda eger ben yalancılara la'net itmeseydüm (3) cemî'-i oğlanlaruna kâfire ve mü'mine rahmet iderdüm

(4) ¹⁶⁹ ikinci budur ki haq te'ālā ayda yā **ādem** senün oğlanlarından hiç birisine (5) 'azāb itmedüm ammā bilürin kim eger gire dünyāya viribisem gine şer işlerler idi (6) ašlā beni añmazlar idi üçünci haq te'ālā ayda yā **ādem** seni benüm ile oğlanların arasında (7) hakem kıldım mîzân katına var otur kimün ki hayrı şerrinden mişkāl zerre kadar (8) ağır gelecek olursa uçmağı anlara virem hattā bilesin ki ben kimseyi tamuya koymazın (9) velākin ol zālimdür 'āšīdür anıñ-çün oda yaqarın ki ana lāyıkdur **bilāl-i habeşî** (10) peygāmberden nakil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kıyāmet gününde mîzân cebrâ'îl (11) elinde ola haq te'ālā ayda yā cebrâ'îl bunların 'amellerin vezn eyle mazlūmları zālimlere (12) göndergil varsunlar haqların taleb itsünler eger zālimlerün hasenātın bulur ise (13) mazlūmlar alsunlar eger hasenātından nesne bulunmaz ise mazlūmuñ seyyi'ātın ol (14) zālime virgil pes zālimlerün üzerine tağlar gibi günāhlara cem' ola ve nakildür (15) ki **tirmidî** rahmetu'llāhi 'aleyhi peygāmberden nakil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām

[349a]

(1) ayıtdı benüm ümmetümden bir kişi gele toqsan toquz bitisi ola yazılmış ve her bitünün (2) uzunluğı göz irimince ola andan soñra haq te'ālā ayda bilür misin şunları ki (3) işledün ve zulm eyledün ol kişi ayda bilürin yā rabbi haq te'ālā ayda bugün kimseye (4) zulm yokdur saña hasenāt vardır bu levh içinde ol levhde lā ilāhe illallāh muhammedun (5) resūlulāh yazılmış ola haq te'ālā ol kişiye ayda mîzāna hāzır ol ol dağı (6) hāzır ola

¹⁶⁹ Secde 32/13. Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısmıyla dolduracağım.

ol bitileri mîzāna koyalar ve bir yanında ol levh koyalar ol levh anlardan (7) ağır gele zîrā ki tañrı te‘ālānuñ adı ol levhde bile ol-ısar ve naķıldür kaçan kıyāmet (8) günü olsa bir kişi getüreler seyyi‘atı ağır gele ḥasenātından ḥaķ te‘ālā oda buyura ol (9) kiřinüñ kirpiginden bir kıl ḥaķ te‘ālāya söyleye ayıda yā rabbi senüñ peygāamberüñ (10) ayıtdı kim allāh korķusından bir kişi aĝlasa od ol göze ḥarāmdur didi ben senüñ için (11) çok aĝladum ḥaķ te‘ālā ol kişiyi ol bir kıldan ötürü ‘afv eyleye cebrā’îl cemî‘-i ‘arařāt (12) kavmine ayıda fulān oĝlı fulānı ḥaķ te‘ālā biz için ‘afv eyledi diye ve naķıldür kıyāmet (13) güninde bir kiřinüñ seyyi‘atı ḥasenātından ağır gele bir dostundan ḥasenāt isteye ol (14) kişi daĝı ayıda cemî‘-i ḥasenātum ol kişiye virdüm allāh için diye ḥaķ te‘ālā ayıda bilmez (15) misin ey benüm kulum od ‘azāb eyler ol kişi ayıda yā rabbi bilürin velākin ol kişi beni

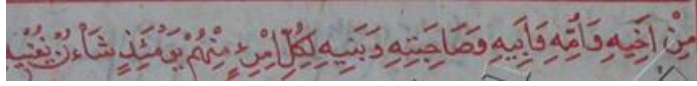
[349b]

(1) senüñ-çün sever-idi ben daĝı bugün kendü nefşümü aña giri kılurın senüñ (2) için diye ḥaķ te‘ālā ayıda ben erḥamu‘r-raḥimîn-ven ikiñüzi daĝı yarlıĝadum ve uçmaĝı (3) size virdüm ve naķıldür ki kaçan kıyāmet günü olsa **muḥammed** ümmetinüñ ‘amellerin vezn (4) eyleyeler bir rek‘at namāzı benī isrā’îl kavminüñ biñ rek‘atından yigdür ziyāde gele (5) benī isrā’îl kavmi ayıdalar yā rabbi **muḥammed** ümmetinüñ bir rek‘atında ne vardur ki bizüm (6) biñ rek‘atumuzdan ziyāde gele benī isrā’îl kavmine ḥaķ te‘ālā ayıda anıñ- için kim anlar namāzında (7) bismillāhi‘r-raḥmāni‘r-raḥīm dirler ve naķıldür ki kaçan bir kiřinüñ mîzānı berāber (8) gele ḥaķ te‘ālā ayıda bu kişi uçmaķ ehlinden degüldür bir firişte bir řaḥīfe getüre içinde (9) yazılış ve ol kim atasına ve anasına kıatı söylemiş ve incidmiş ola ol řaḥīfe ol mîzānuñ (10) bir kefesine koya seyyi‘atı ağır gele ḥasenātından ḥaķ te‘ālā ol kişiyi oda buyura ol kişi (11) gine allāha gelmek isteye ḥaķ te‘ālā ayıda iy ‘ařī kul niçün gine kıatuma gelmek ister- (12) -sın ol ayıda ilāhī benüm atamı od içinde gördüm yanar idi imdi ben dünyāda atama (13) ‘ařī olmuşdım anuñ ‘azābın baña vir ve anı āzād eyle ḥaķ te‘ālā ḥazretine hoş gele atası ile (14) ol kişiyi uçmaĝa buyura ‘alī rağiya’llāhu‘anhu peygāamberden naķil ider peygāamber ‘am ayıtdı ‘ahd (14) eyle biş vaķt namāzı cemā‘at ile kıılmaķ için ki kaçan kıyāmet günü olsa ḥaķ te‘ālā

[350a]

(1) yidi kat gökleri ve yirleri ve deñizleri ve giceyi ve gündüzi şemsi ve kameri ‘arşı ve kürsiyi (2) ve uçmağı ve tamuyı ve yıldızları mizānuñ bir yanına kıya mü’minüñ bir vaqt namāzın kim (3) cemā‘at ile kılmış ola mizānuñ bir yanına kıya ol bir vaqt namāz cemī‘inden ağır gele ilāhī (4) **muḥammed-i muştafa** ḥaḳḳı-çün bizi namāza kuvvet virüb cemā‘at ile kılanlardan eyle bi-ḥürmeti ḥabībike (5) muḥammedin ‘aleyhi’ s-selām

faşlun fi’l-muḥāşāmāti vel’l-muḥakemāt kālallāhu te‘ālā (6)

ya ‘nī (7) kıyāmet günü ol gündür

kimse kimseye i‘tibār ve iltifāt itmeye her kişi kendü nefsine meşgûl (8) ola biri birinden kaçalar benden nesne isteye diyü qarındaş qarındaşına ayda baña dünyāda (9) mālūñdan ve mülküñden baña niçün nesne virmedüñ diye ve ‘avrat erine ayda baña ḥarām yidür- (10) -düñ ve oğlanlar atasına ayda baña ‘ilim öğretmedüñ ve baña ḥaḳḳa irşād eylemedük evvel (11) qarındaş ki qarındaşıñdan kaçā **ḥābil ḳābilden** kaçā ve **ibrahīm** atasından ve anasından (12) kaçā ve **lūṭ** ‘avratından kaçā ve **nūḥ** oğlından kaçā **begavī tefsīr**inde aydur peygāmbەرler (13) daḥı ümmetlerinden kaçalar andan soñra ḥaḳ te‘ālā sāḳından ya ‘nī ‘azametinden biraz göstere (14) cemī‘-i mü’minler aña ta‘zīm eyleyüb secde eyleyeler ammā kāfirlerüñ gözleri göge (15) dikilüb gönüllerinden hevā olub müteḥayyir ve baḡlu turalar nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur

[350b]

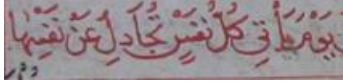
(1) ¹⁷⁰ ol vaqt ḥaḳ te‘ālā nidā (2) eyleye yakın ve ırak kim var-ısa işideler ve ayda ki ben zālīmüñ zulminden geçmezin elbette intikām (3) iderin eger ben zulmetden geçersen zālīm ben olmuş olurun diye andan soñra cemī‘-i ḥaḳ ferden (4) ferden ḥisāb olına her kişi söyle şana ki ḥisābı hemān yalūñuz kendüye olur ve naḳil- (5) -dür ki bir kişi bir kişiyi öldürmüş olsa ikisi bile ḥaḳ te‘ālā ḳatına geleler ḥaḳ te‘ālā ol öldüren (6) kişiye ayda iy ādemoḡlanı ben saña ne zulm eyledüm ki benüm ile şerīk olursın ben diri (7) kılurın sen öldürürsın benüm ile āşıkāre ceng idersin eger ol da‘vācı ḥaḳḳun baḡışlar (8) ise kendü bilür ol da‘vācı ayda yā rabbi senüñ ‘ışḳıña baḡışladum ḥaḳḳımı diye ḥaḳ te‘ālā (9) ayda benüm keremüm senüñ keremüñden çokdur

¹⁷⁰ Kalem 68/42. İş ciddileşip paçalar sıvandığı gün secdeye çağrılırlar, ama bunu yapamazlar.

imdi varuñ iki göz daħı uçmağa girüñ (10) **enes** rağiya'llāhu'anhu aydur peygāmbere 'am bir gün bizim ile otururdu nāgāh geldi hattā (11) dişleri gözükdü 'ömer ayıtdı yā resūlu'llāh neye geldüñüz peygāmbere 'am ayıtdı kıyāmet güninde (12) iki kiři geeler haķ te'ālānuñ öñinde da'vā eyleyeler birisi birisi içün yā rabbi benüm haķķumu bundan (13) alıvirgil haķ te'ālā ayıda qarındaşıña haķķuñı bağışla ol kiři ayıda yā rabbi hiç hasenātum (14) kalmadı diye haķ te'ālā ol birisine ayıda nice idersin ol kiřinüñ hasenātı kalmadı ol (15) kiři ayıda benüm günāhumı aña virgil götürsün haķ te'ālā ayıda başuñı yuķaru kaldur uçmağa

[351a]

(1) nazar eyle ol kiři başını kaldura uçmağa nazar eyleye ol kiři ayıda yā rabbi gümüş- (2) -den şehirler ve altundan sarāylar görürin incüler ile düzülmüş yā rabbi ol sarāylar ķankı nebī- (3) -nüñdür ve ķankı şehīdünüñdür haķ te'ālā ayıda her kim bir kişide haķķı olsa ol haķķın bağışlasa (4) işbu gördüklerüñ anuñ 'ıvāzıdur ol kiři ayıda yā rabbi haķķumu ol kişiye bağışladum (5) imdi var ol kişiyle uçmağa girgil ve naķıldür peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı hic (6) müflis kimdür bilür misiz ayıtdılar yā resūlu'llāh bizüm ķatumuzda müflis oldur ki (7) kıyāmet güninde cemī'-i 'amelin alalar haķķum vardur diyü ol kiři şöyle müflis kala (8) andan soñra tamuya buyuralar ķāl allāhu te'ālā

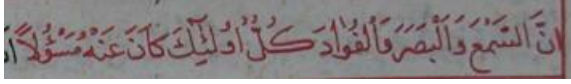
¹⁷¹ (9) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı haķķuñ ortasında ķekiřmeklik bir zamān zāyil olmaya (10) hattā cān ile ten ķekiřler cān ayıda yā rabbi benüm elüm yok ki anuñ ile yapuşam ve ayağum yok (11) ki anuñ ile yürüyem ve gözüm yok ki anuñ ile görem her ne kim işledi ise ten işledi (12) benüm suçum yokdur diye ten ayıda yā rabbi beni bir ağaķ gibi yaratduñ benüm elüm ve ayağum (13) yokdur ki anuñ ile günāh işleyem işbu cān baña bir nūr gibi geldi anuñ ile söyledüm (14) ve anuñ ile gördüm benüm ařlā günāhum yokdur diye haķ te'ālā ayıda sizüñ meřeleñüz (15) bir gözsüz ile bir ayaksuza beñzer ki ol gözlü bir yirde bir bağ içinde çok yimiş

[351b]

(1) gördi eyle olsa ayakşuz gözsüzü götürdi ol bağa girdiler nesne (2) uğurladılar eyle olsa ikisine bile 'azāb itmek gerekdür ve girü kalan a'zālar (3) daħı böyledür ya'nī göz kulaķ

¹⁷¹ Nahl 16/111. O gün herkes gelip kendisini savunacak.

ve el ayak anlar dağı su'āl olma nitekim haq te'ālā buyurur (4)

¹⁷²

andan sonra cemī'-i cānavar- (5) -lara su'āl eyleyeler birisinin haqqın birisinden alıvireler ve ıssı yok yire diñmiş ise andan alıvire- (6) -ler andan sonra haq te'ālā buyura hayvānlar toprak olalar eger bir kişi dünyā bir cānavarcuğı ya kuş- (7) -cuğazı sevse haqdan dileye haq te'ālā buyura ol kişi ile uçmağda bile ola **'ikrime** peygāmbere- (8) -den nakıl ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı ol vaqt cānavarlar ve ve kuşlar ādem oğlanları- (9) -nuñ hālını göreler ayıdalar ki elḥamdülillāhı ki haq te'ālā bizi ādemoğlanlarından yaratmadı bize (10) ne uçmağ gerekdür ve ne tamu gerekdür hemīn haqkuñ rızası bize yiter diyeler haqkuñ (11) destürü ile toprak olmağa rāzī olalar **faşlun fi sāyiri'l-umūri'l-ğarbiyyeti** (12) **fī yevmi'l-kıyāmeti ebū hureyre** peygāmbere nakıl ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (13) cemī'-i 'ameller kıyāmet güninde şürete gelüb söyleyeler evvel namāz gele ayıda yā rabbi ben namāzın (14) haq te'ālā ayıda sen ḥayr üzerinesin andan sonra şadağa gele ayıda yā rabbi ben şadağa- (15) -yın haq te'ālā ayıda sen ḥayr üzerinesin andan sonra islām gele ayıda yā rabbi ente's-

[352a]

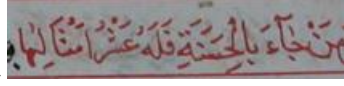
(1) -selām ve ene'l-islām haq te'ālā ayıda sen ḥayr üzeresin bugün senüñ ile olam ve senüñ ile (2) virem eyle olsa islām her kimi dilerse uçmağa kıya andan sonra kıur'ān gele bir gökçek (3) şüretde maşşer halkı kıur'ānı göreler ki peygāmberelerden geçe ayıdalar melekdür çün melekler- (4) -den bileler ki kıur'ān-ı 'azīmdür her kime ki şefā'at iderse ala uçmağa gire andan (5) sonra cum'a gele bir gökçek şüretde ḥüsni ve halkı gökçek ve misk gibi kıokusu ola (6) ol dağı kimi dilerse uçmağa bile ala gire ve nakıldür ki peygāmbere 'am ayıtdı kıyāmet (7) güninde bir kişi getüreler adı **muḥammed** ola haq te'ālā ayıda sen utanmadañ baña 'aşı (8) olduñ şimdi ben saña 'azāb itmezin diye 'afv eyleye ve nakıldür peygāmbere 'am ayıtdı (9) kıyāmet güninde dünyā'yı bir kıandīl gibi aşı kıoyalar ol vaqtdan berü ki haq te'ālā yaratdı (10) dağı aña rahmet nazarın eylemişdür kıyāmet güninde ayıda yā rabbi senüñ emrünün geldi benüm (11) şularımı düketdi ve ağaçlarımı kıurutdı ve sarāylarımı yıkdı ve sultānlığum gitdi (12) imdi bugün beni bir ednā velīlerüne naşīb eyle diye haq te'ālā ayıda iy hic (13) nesne ol velīlerüm saña rāzī olmadılar bugün ki benüm

¹⁷² İsrā 17/36. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.

katuma geldiler saña (14) rāzī mı olurlar ‘izzetüm haqqı-çün eger senüñ benüm katumda bir siñek kanadı (15) kadar hürmetüñ varımıssa kâfire bir içim şu virmeyedüm ki içe-y-di ve naķıldür

[352b]

(1) ki **beğavī tefsīr**inde **ebū hureyre** peygāmblerden naķil ider peygāmbler ‘am ayıtdı kıyāmet (2) güninde **ibrāhīm** peygāmbler ‘aleyhi’s-selām atası **āzer** ile bulısa **āzerüñ** yüzi gözi (3) toza bulaşmış ola **ibrāhīm** göre ayıda ben saña dimedüm midi allāha ‘āşī olma **āzer** (4) ayıda bugün allāha muṭī‘ oldum çäre eyle **ibrāhīm** ayıda yā rabbi sen baña va‘de (5) eyledüñ ki kıyāmet güninde beni rüsvāy eylemeyesin bundan dağı katı rüsvāyılık (6) ne olur atamı oda bırağurlar haq te‘ālā ayıda ben uçmağı kâfirlere ħarām eyledüm andan (7) soñra **ibrāhīm** yire baqa göre ki atası bir koç olmış ayağına yapışub oda (8) bırağalar

ķāl allāhu te‘ālā ¹⁷³ bunda ħaseneden murād (9) lā ilāhe illallāh kelimesidür bu ħayırdan yig aña ħayr vardur **ibni ‘abbās** rağiya’llāhu‘anhu (10) aydur lā ilāhe illalāh kelimesi ħayırdan yig ħayr demek bu kelime ile dürlü dürlü ulaşurlar (11) zīrā ki bir ħaseneye on ħasene var demek olur birisi lā ilāhe illallāh demek- (12) -den efđal ħasene bundan haqquñ cemālin müşāhede itmekdür **faşlun fī muḥātabāt-** (13) **-illāhi te‘ālā ma‘a’l-melāiketi’l-kirām** kaçan mü‘minler kıyāmet yirine geleler cemī‘-i (14) a‘zāları haq te‘ālāya söyleye eli ayıda şadaqa virdüm ķanı benüm şevābum (15) ayağı ayıda ben ‘ibādete durdum ķanı benüm ħāşılum iş bu resme cemī‘-i a‘zāları

[353a]

(1) şevāb isteye haq te‘ālā dağı vire andan soñra gözi ayıda yā rabbi ķanı benüm (2) dağı şevābum haq te‘ālā firiştelere ayıda ħicābları götürüñ tā ki benüm niteligüm- (3) -süz cemālümü göre ve naķıldür peygāmblerden ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kaçan kıyāmet günü (4) olsa cemī‘-i ‘ālimleri bir yire cem‘ eyleyeler ‘ālimlere haq te‘ālā ayıda ben size (5) ‘ilmi rahmeti anuñ-çün virdüm ki sizden ħayr dilerdüm iy benüm firiştelere (6) siz řanuķ oluñ ben ‘ālim ķulumuñ ħasenātın ķabül itdüm ve günāhın (7) ‘āfv itdüm ve naķıldür

peygāmbler ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haq te‘ālā kıyāmet güninde (8) ayıda

¹⁷³ En'am 6/160. Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır.

¹⁷⁴ firîşteler ayıdalar iy bizüm rabbümüz anlar kimler- (9) -dür haḫ te‘ālā ayıda dervîşlerdür ki tâbî‘ ve rāzî oldılar benüm taḫdîrûme (10) imdi anları uçmağa koyuñ anlar daḫı uçmağa gireler bu ḫalk kıyāmet yirinde ḫisāb içinde olalar (11) ve naḫildür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kaçan kıyāmet günü olsa münādî (12) nidā eyleye ayıda ki ḫanı benüm ‘adūlarum cebrā’îl ayıda yā rabbi senüñ ‘adūlar- (13) -uñ çok ḫanḫı ‘adūlaruñ istersin ḫanı ḫamr içenler çalḡu diñleyenler ve sarḫoş (14) olanlar ve zinā idenler firîşteler anları bir yire cem‘ eyleyeler haḫ te‘ālā anları (15) şeyṭān ile ṭamuya buyura eger dünyāda tevbesüz ölmüş olurlar ise

[353b]

(1) ve naḫildür kıyāmet güninde bir kişi getüreler boynında zencîr ve ayaḡında buḫaḡu ola (2) ṭamuya koymaḡ isteyeler haḫ te‘ālā ayıda ol ḫulumı baña getürüñ benüm ḫulumdan ne ister- (3) -siz yoḫsa siz mi yaratduñuz siz mi rızḫın virdüñüz ey benüm ḫulum dilünde (4) gör benüm ḫayrumdan nesne var mıdur ol kişi göre kim ol aḫ ḫaṭ ile yazılmış (5) ola bismillāhi’r-raḫmāni’r-raḫim ol kişi ayıda yā rabbi ben her gice bir yanumdan (6) bir yanuma dönerken bunu okurdum ilāhî beni bismillāh baḡışla dirdüm haḫ te‘ālā iy (7) ḫulum seni yarlıḡadum var uçmağa gir benüm raḫmetüm ile ve naḫildür ki kaçan kıyāmet (8) günü olsa haḫ te‘ālā bir kişiye ḫisāb eyleye günāḫı ağır gele müzdinden haḫ te‘ālā (9) ol ḫulı oda buyura ve cebrā’îl ayıda var ol ḫula şor hiç dünyāda bir gün (10) ‘ilim ile bir yirde oturduḡı var mıdur eger oturduḡı var-ise ‘afv idin cebrā’îl (11) ol ḫulı ayıda oturduḡum yoḫdur haḫ te‘ālā ayıda hiç dünyāda (12) bir ‘ālimi sever miydi cebrā’îl şora ol kişi ayıda yoḫ sevmezdüm diye haḫ te‘ālā ayıda (13) yā cebrā’îl şor hiçbir ‘ālim ile ṭa‘ām yidüḡi var mıdur cebrā’îl şora ol (14) kişi ayıda yoḫdur haḫ te‘ālā ayıda yā cebrā’îl şor ol ḫula adı hiç ‘ālimüñ adına (15) muvāfiḫ mıdur cebrā’îl şora göre ki muvāfiḫ degüldür haḫ te‘ālā ayıda yā cebrā’îl

[354a]

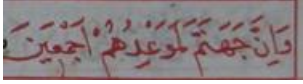
(1) ol ḫulı uçmağa koy ben bilürin kim ol ḫulum bir ‘ālimi seven kişiyi severdi (2) ben ol ‘ālim ḫürmetine buña raḫmet eyledüm ve naḫildür ki haḫ te‘ālā kıyāmet güninde (3) firîştelerine ayıda bugün mü’min ḫullarımı uçmağa iledüñ ve anlara sarāyların (4) ve ḫürîlerin gösterüñ firîşteler ayıdalar bu ulu kerāmetdür haḫ te‘ālā ayıda ‘izzetüm (5)

¹⁷⁴ Yarattıklarımın saf ve seçkin olanları nerededir.

ḥaḳḳı-çün eger cemî'-i uçmağı bir ḳuluma virsem anuñ 'ıvâzı degüldür şol vaḳt ki anlara (6) ayıtdım elestü bi rabbiküm ayıtdılar belî imdi anlaruñ ikrârı içün uçmağı anlara virdüm (7) belkim daḥı ziyâde cemâli müşâhede eylesinler ve naḳıldür ḳıyâmet günü bir kişi getüreler (8) ḥaḳ te'âlâ ayıda iy benüm firîştelerüm hiç benüm ḳullarum baña kimseyi beñzetdimi (9) firîşteler ayıdalar yok yâ rabbi ḥaḳ te'âlâ ayıtdı iy benüm firîştelerüm ol kişi bunca yıllar (10) dünyâda oldı dürlü dürlü belâ çekdi andan soñra öldi bunca yıllar gine ḳabirde (11) ḳarañulıḳda yatdı ben daḥı aña raḥmet eyledüm varsun uçmağuma girsün ve naḳıldür peygâmbere 'am (12) ayıtdı ḳaçan ḳıyâmet günü olsa ḥaḳ te'âlâ ayıda ḳanı benüm ḳonşılarum ayıdalar yâ rabbi (13) senüñ ḳonşılaruñ kimdür ḥaḳ te'âlâ ayıtdı benüm ḳonşılarum anlardur ki benüm mescid- (14) -lerümi 'imâret iderler idi anlar benüm dostlarum ve ḳonşılarumdur ve züvvârumdur (15) 'âişe raḳiya'llâhu'anhu peygâmberden naḳil ider peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı ḳaçan ḳıyâmet

[354b]

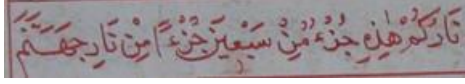
(1) günü olsa ḥaḳ te'âlâ ayıda iy benüm firîştelerüm cemî'-i 'ibâdetlerüñüzi **muḥammed** ümmetine (2) bağışlañ firîşteler ayıdalar yâ rabbi bundan ḥikmet nedür bugün şevâba biz muḥtâc- (3) -laruz ḥaḳ te'âlâ ayıda yâ benüm firîştelerüm âdemoğlanları bugün şevâba sizden anlar ḳatı muḥtâc- (4) -lardur billâhi iy mü'min ḥaḳ te'âlânuñ kemâli keremine naḳar eyle ki âdemoğlanlaruñ (5) mü'minlerine nice raḥmet ider **faşlun fi cehennem**

ve derekâtihi ḳâlallâhu te'âlâ (6) ¹⁷⁵ ya'nî cehennem şeytâna ve aña tâbi' olanlara va'îd (7) olunmuşdur bilmek gerekdür ki ṭamunuñ iki ḳapusu vardur ve biri yidi ṭabaḳa- (8) -dur ve her ṭabaḳada yitmiş biñ şehir vardur oddan ve şehirde yitmiş biñ maḥalle var- (9) -dur her maḥallede yitmiş biñ avlu vardur ve her avluda yitmiş biñ ev vardur od- (10) -dan ve her evde yitmiş biñ ḳuyu vardur ve her ḳuyuda yitmiş biñ tâbût vardur ve her (11) tâbûtuñ içinde yitmiş biñ 'aḳreb vardur ve her 'aḳrebüñ biñ ḳuyruğı vardur oddan (12) ve daḥı her tâbûtuñ üzerinde biñ ağac vardur zaḳḳumdan ve her ağacuñ dibinde (13) yitmiş biñ yılan vardur ve her yılanuñ ağzında bir deñiz vardur ağudan imdi (14) bunlaruñ cemî'-si kāfirler içündür ve daḥı gammâzlar içün ve zekât vormeyenler (15) içündür ve zinâ ve livâṭa idenler içündür ve süci içenler içündür ve yitim mâlin

¹⁷⁵ Hicr 15/43. Kuşkusuz cehennem, o sana uyanların tamamının buluşma yeri olacaktır.

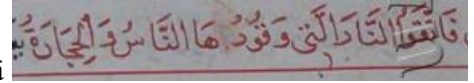
[355a]

(1) yiyenler içündür ve tevbesüz gitmiş olacak olurlar ise ehl-i tefsîr aydur- (2) -lar eger tamudan bir katre şu çıkarsalar idi dünyâ tağlarının üzerine kosa- (3) -lar cemî'-i şular ve ta'âmlar ıssıdan eriye-y-di kâfir için tamuda ağaçlar var- (4) -dur oddan yimişi şeytânlar başına beñzer kaçan yiseler boğazlarına tura geçmeye (5) ve ol yimişler acı ola kim ağudan acı ola ve kokuşu cîfeden artuğ ola (6) kâl'en-nebiyyü 'aleyhi's-selâm

¹⁷⁶ (7) ya'nî buyurdu kim od köz cehennem odunuñ

yitmiş bölüğünden bir bölüğüdür (8) kâlallâhu te'âlâ

¹⁷⁷ ya'nî tamunuñ (9) tutruğı âdemlerdür ve taşlardur ma'nâsı budur kim her kâfirüñ boynında kibrît (10) taşından bir taş aşılış ola ve her kâfire bir şeytân bağılu ola imdi (11) ol taş kibrît taşı oldı ayruğ taş olmadı niçün anuñ-çün- (12) -dür ki bu kibrît taşından dört bir nesne vardır ki ayruğ taşlarda (13) yokdur evvel budur ki tîz yanar ikinci budur ki giç söyünür üçüncü budur ki (14) yaramaz kokuşu vardır dördüncü budur ki katı ıssıdır bişinci budur ki âdemüñ gevdesine (15) yapışur ve naķıldür peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı yâ cebrâ'îl odı baña vaşf eylegil

[355b]

(1) cebrâ'îl ayıtdı yâ **muḥammed** tamu bir karañu yirdür ve içi toptolu oddur eger bir zerre ol (2) oddan dünyāya zâhir olaydı cemî'-i yir yüzini yakardı eger tamu kaftânlarından (3) birisini çıkarsalar yir ile gök arasında aş kosalars anuñ yaramaz kokuşundan (4) cemî'-i halk helâk olur idi zebânîlerüñ birisi âşikâre olsa-y-ıdı cemî'-i halk (5) anuñ heybetinden helâk olurdu peygâmbere 'am cebrâ'îlden bu sözi işitdi ağladı (6) cebrâ'îl dahı bile ağladı peygâmbere 'am ayıtdı yâ cebrâ'îl sen niçün ağlarsın (7) günâh hoz işlemezsın cebrâ'îl ayıtdı yâ **muḥammed** emîn olmazsın hârût (8) ve mârût nice mübtelâ oldılar imdi peygâmbere ve cebrâ'îl tamu korkusından (9) ağlarlar 'aceb budur ki şol kimseler ki 'âşîlerdür niçün ağlamazlar meger ki mālına (10) ve sağığına mağrûr olurlar ola ve naķıldür ki **ebî ümāmete'l-bāhili** rādiya'llāhu'anhu (11) aydur tamunuñ ağzından dibine yitmiş biñ yıllık yoldur ve gayyā kuyusu anuñ altındadır (12) **ibni 'abbās**

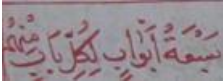
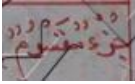
¹⁷⁶ Sizin bu ateşiniz cenahhen ateşinin yetmiş bölüğünden bir bölüktür. Tirmizi, Sıfatı Cehennem 7.

¹⁷⁷ Bakara 2/24. Yakıtı insanlar ve taş olan ateşten sakının.

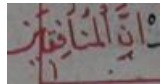
raḍiya'llāhu'anhu aydur ġayyā ʔamuda bir deredür ʔamunuñ cemī'-i dereleri (13) ol ġayyā deresinden ve anuñ ʔorqusından allāha şıgınurlar ḥaḳ te'ālā ol dereyi (14) va'īd eylemişler zinā idenlere ve süci içenlere ve aḳçe ıssısın yiyenlere ve atasına (15) ve anasına 'āşī olanlara ve yalan ʔanukluk virenlere 'aṭā aydur ġayyā ʔamuda bir dere-

[356a]

(1) -dür ol dereden ʔan ve iriñ aḳar 'āşīler içün ka'b aydur ġayyā ʔamuda bir dere- (2) -dür ġāyet ıssı ve deriñdür ve ol derede bir ʔuyu vardır aña behīm dirler ʔaçan biraz (3) ʔamu şovuk olsa ḥaḳ te'ālā ol ʔuyuyu açar ʔamu ol ʔuyudan ġirü ıssı olur ve naḳil- (4) -dür ki **zekerıyyā** peygāmbere 'am ayıtdı cebra'ıl baña ḥaber virdi kim od içinde (5) gine oddan bir ʔağ vardır aña sekrān dirler ve ol ʔağun dibinde bir ʔuyu var- (6) -dur oddan aña ġazbān dirler ḥaḳ te'ālā kime ki ġazab iderse ol ġazbāna (7) birağur ol derenün içinde bir ʔuyu dağı vardır oddan ve her ʔuyunuñ deriñligi (8) iki yüz yıllık yoldur ve dağı ol ʔuyuda oddan tābūtlar vardır her tābūtuñ içinde (9) zencīrler vardır oddan kāfirler içün

ḳālallāhu te'ālā (10) ¹⁷⁸ **ibni 'abbās** raḍiya'llāhu'anhu aydur evvel ʔabaḳa cehennemdür ikinci ʔabaḳa sa'ī-r (11) -dür üçünci ʔabaḳa şaḳardur dördünci ʔabaḳa caḥīmdür bişinci ʔabaḳa laẓādür altıncı ʔabaḳa (12) ḥutamedür yidinci ʔabaḳa hāviyedür ve naḳildür **ḍahḥāk** aydur ehl-i tevḥīd olurlar (13) ki ġünāhlarına ġöre 'azāb ġörelere ammā ebedī ḳalmaz tevḥīd berekātında gine çıkar- (14) -lar ḥaḳ te'ālā ol ʔabaḳa gine kāfirler ile ʔoldurur ikincide naşārā ʔavmi olurlar (15) üçüncide yahūdiler olurlar dördüncide yılduza ʔapanlar olurlar altıncıda müşrikler

[356b]

(1) olurlar yidincide münāfıḳlar olurlar nitekim ḥaḳ te'ālā buyurur ARAPÇA (2) ARAPÇA¹⁷⁹ ebu'l-leys ḥaḳmetu'llāhi 'aleyhi aydur fir'avn münāfıḳlar (3) ile bile hāviyede olalar faşlun fī ehli'n-nār ḳālallāhu te'ālā (4)

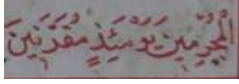
 ¹⁸⁰ ya'nī kāfirlerün ġözleri ġök olup yüzleri ḳara ola (5) ba'zılar

¹⁷⁸ Hicr 15/44. Onun yedi kapısı vardır her kapıdan girmek üzere de onlardan birer grup belirlenmiştir.

¹⁷⁹ Nisa 4/145. Münafıklar cehennemin en alt katındadırlar.

¹⁸⁰ Taha 20/102. Sura üfürülür ve ġünahkarları o ġün ġözleri ġöğermiş olarak toplarız.

aydur zurkā demek gözsüz ve şusuz olalar dimekdür kâlallāhu te‘ālā (6)

¹⁸¹ ya‘nī yā **muḥammed** ol gün kāfirleri göresin zencīr ile bağlanmış

(7) olalar firişteler mü’minlere uçmağı muştılayalar ammā kāfirlere ayıdalar bugün (8) size muştuluk yokdur sizün ‘amelüñüz bâtıl oldu anuñ-çün ki ḥaḳ te‘ālā içün (9) degül-idi zāyi‘ oldu diyeler ve nakıldür ki şeytān kaçan kıyāmet günü olsa mu‘āyene (10) göre ve ādemoğlanlarınuñ mü’minlerini şevāb ve rahmet ile göre ve kāfirlerini ‘azāb (11) ve

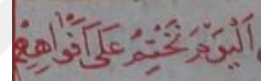

şiddet ile göre ve cemī‘-i ḥayvānları turāb oldukların göreler ayıdalar (12)

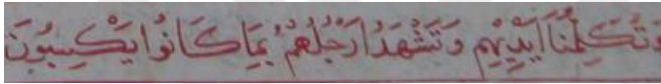

¹⁸² ya‘nī nolaydı ben daḥı toprak olaydım diye toprak ayıda saña kerāmet

(13) yoğ-ıdı eger toprak daḥı olsa idüñ ve kâlallāhu te‘ālā

(14)

¹⁸³ ya‘nī ḥaḳ (15) te‘ālā buyurur kim

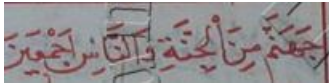
kıyāmetde kāfirlerüñ ağızına mühür uraruz elleri ve ayakları

[357a]

(1) ne kesb itdiler ise ṭanukluk vireler andan şöıra ḥaḳ te‘ālā cehennemüñ ḥazīnedārlarına (2) ayıda bunlaruñ ellerün boyunlarına bağlañ cehenneme bırağüñ zebānīler cehennemden yitmiş (3) ḥalkalı zencīrler çıkaralar kāfirlerüñ ağızından şokalar dübürlerinden çıkaralar ebedī (4) şöyle bağlu turalar **ka‘b el-aḥbār** aydur eger cemī‘-i ‘ālemüñ demürlerini bir yire cem‘ (5) eyleseler ol zencīre bir ḥalka olmayadı eger ol ḥalkalardan birisini gökden (6) bırağalardı cemī‘-i yirleri aşığa geçüre idi ve ḥaḳ te‘ālā ayıda kāfirleri bölük (7) bölük

cehenneme bırağalar cehennem kāfir ile toptolu ola nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (8)

¹⁸⁴ imdi cehennemüñ on toḳuz zebānīsi vardur birisi (9)

mālikdür ve on sekizi aña ḥizmetkārdur ol zebānīlerüñ gözleri yıldırım (10) gibidür ve

¹⁸¹ İbrahim 14/49. Suçların –sıra halinde- zincirlere vurulmuş.

¹⁸² Nebe 78/40. Keşke toprak olsaydım.

¹⁸³ Yasin 36/65. O gün onların ağızlarını mühürleriz; yapmış olduklarını elleri bize anlatır, ayakları da tanıklık eder.

¹⁸⁴ Secde 32/13. Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısmıyla dolduracağım.

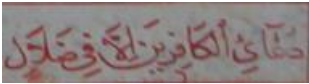
dişleri süñüler gibidür ve ağızlarından od çıkar ve bir omuzından bir omuzına (11) bir yıllık yoldur ve her zebānīnün hükminde yitmiş zebānī hizmetkārı vardır **imām rāzī** (12) rahmetu'llāhi 'aleyhi aydur bunlara zebānī dirler niçün anuñ içün ki kāfirleri el ile (13) ve ayakları ile bile 'azāb iderler zebānīlerün 'azābı şol resmedür ki on biñ (14) kāfiri bir eline alır ve on biñ kāfiri bir ayağına olup ve on biñ kāfiri dağı bir (15) ayağına alır eyle olsa bir zebānī bir def'ada kırk biñ kāfire 'azāb ider ve naķildür ki kıyāmet

[357b]

(1) güninde cehennem üç tã'ife söyleye biri beglere ve biri 'ālimlere ve biri bāylara ve (2) beglere ayda yā şol kimse ki hāķ te'ālā saña sultānlık virdi ne-içün 'adl eylemedün (3) diyü ol zālīm begi bir kuş bir dāne yudar gibi cehennem yuda ve 'ālimlere ayda yā şol kimse ki (4) 'ilmi hāķ içün okurdu ve hāķa 'āsī olurdu anı dağı bir dāne gibi yuda (5) ve bāylara ayda yā şol kimse ki hāķ te'ālā saña çok māl virdi zekāt virmedün ve (6) şadaka virmezdün ve ödünç dileseler virmezdün diye anı dağı bir dāne gibi yuda (7)

ķālallāhu te'ālā ¹⁸⁵ **şāhib-keşşāf** aydur cāyizdür ki el-ezzālīm (8) deki lām ahd içün ola bundan murād 'ukbe ola ve cāyizdür ki cins içün ola ya'nī (9) 'ukbe dağı kāfir içün ola ellerin yiyiler dirseklerine degin gine bite gine yiyeler (10) ebedī 'azābları böyle ola ve naķildür ki **muḥammed ibni ka'b** aydur cehennem ehli feryād eyleye- (11) -ler amān dileyeler hāķ te'ālā cehennem ḥazīnedārına ayda anlara ayıt rabblerinden 'azāb (12) yiyiliğin istesünler ḥazīnedārlar ayda size peygāamberler gelmedi mi anlar ayıdalar belī (13) geldi ḥazīnedārlar ayda imdi rabbünüzden rahmet isteñ kāfirler dağı rahmet

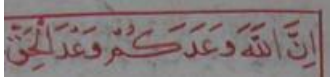
isteye- (14) -ler kabūl olmaya belki 'azāb dağı ziyāde ola nitekim hāķ te'ālā buyurur

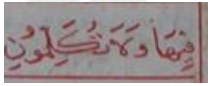
(15) ¹⁸⁶ iblīs bunlaruñ arasında ṭuru gele bunlara ayda

[358a]

¹⁸⁵ Furkan 25/27. O gün (dünyada iken) haktan sapmış kişi ellerini ısırarak.

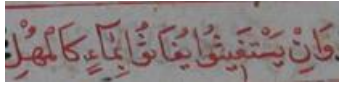
¹⁸⁶ Ra'd 13/14. Kafirlerin duası hep boşa gider.

(1) ¹⁸⁷ cemî'-i kâfirler iblîsi melâmet eyleyeler ve ayıdalar (2) bizi sen azıtduñ diyeler iblîs ayıda iy cāhiller ben size ayıtdım uçmak ve tamu (3) yokdur hisâb ve 'azâb yokdur hâl budur ki benüm hüccetüm yoğ-ıdı size delîl (4) getürdüm ve ben sultân degüldüm ki size kahr ideydüm ammâ siz baña muṭî' olduñuz (5) ben sizi da'vet itdügüm içün nefsüñüze her ne kim hoş gelürse aña uyduñuz (6) imdi siz beni melâmet eylemeñ belki kendü nefsüñüzi melâmet idersiz kaçan kâfirler bu (7) sözi iblîsden işideler bir kezden ayıdalar ilāhî bizi gerü dünyāya döndür bu kez şālîḥ 'amel (8) işleyelüm muttakîlerden olalum bu kez da'vetünü kabûl idelüm ve peygâmbەرlerüne tâbi' olalum (9) ḥaḳ te'ālâ tarafından cevâb vireler ki size bu zevâl gelmezden ön size bildir- (10) -dük idi siz tâbi' olmaduñuz olmazsınız kâfirler gine ayıdalar yâ rabbi bizi (11) cehennemden çıkar evvelki 'amelün gayrın işleyelüm ḥaḳ te'ālâ tarafından cevâb vireler ki (12) size nezîr gelmedi mi kâfirler ayıda yâ rabbi şekâvetümüz bizüm üzerümüze gâlib oldu (13) bizi bundan çıkar gine 'âsî olursavuz biz zâlimlerden olavuz ḥaḳ te'ālâ buyurur

(14) ¹⁸⁸ ya 'nî başuñuz aşğa dutuñ ayruḳ söylemeñ diye çün kâfir- (15) -ler bu sözi işideler ve ümîzlerin rahmetinden keseler **ebu sa'di'l-ḥudrî** peygâmberden nakil ider peygâmbەر 'am

[358b]

(1) ayıtdı tamunuñ dört dīvârı vardur her dīvāruñ kalıñlığı kırk yıllık yoldur (2) kaçan kim kâfirler ḥaḳ te'ālâdan meded isteyeler ya'nî şu isteyeler ḥaḳ te'ālâ bir kara viribiyi (3) ki zeyt çökeliğine beñzeye yâḥûd bakır ile qarışmış kurşuna beñzeye anı kâfirlere vireler (4)

kâfirler içe nitekim ḥaḳ te'ālâ buyurur ¹⁸⁹ mücâhid (5) aydur mühül diyü iriñ ile kara kan qarışmış ola kaçan kim ol şuyı' içeler yüzleri (6) bişe ve

derisi şoyıla nitekim ḥaḳ te'ālâ buyurur (7) ¹⁹⁰ andan soñra kâfirlere mâ'-i şadîd içürelەر mâ'-i şadîd oldur ki kâfirlerün (8) bedenlerinden kan ve iriñ

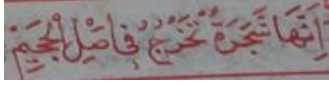
¹⁸⁷ İbrahim 14/22. Şüphesiz Allah size gerçek bir vaadde bulunmuştu.

¹⁸⁸ Mü'minun 23/108. Yıkılın karşımdan! Ve artık bana biz şey söylemeyin.

¹⁸⁹ Kehf 18/29. İmdat dileyecek olsalar buna, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile cevap verilir.

¹⁹⁰ Khf 18/29. Ne fena bir içecek ve ne kötü bir barınak!

aķar andan iķeler **muħammed ibni ka‘b** aydur mā’-i řadīd oldur ki zinā idenlerüñ (9) fercinden aķan şudur kaçan kāfirler ol şudan iķeler yüzleri bişe dökile (10) ķālallāhu te‘ālā

¹⁹¹ ya‘nī cehennemüñ dibinden zaķķum aēacı çıķa (11) muķātil aydur ĥaķ te‘ālā cehennemde kāfirler iķün biş ırmaķ aķıda erimiş baķırdan ‘arřuñ (12) ayaēından çıķa üķi gündüz aķa ve ikisi gice aķa ve naķildür kāfirler ĥaķ te‘ālādan (13) yaēmur isteyeler biñ yıl tā kim odları biraz sākin ola ĥaķ te‘ālā bir bulut viribiye (14) eyle şanalar ki yaēmurdur ol bulut anlaruñ üzerine yılanlar ve ‘aķrebler yaēdura ol (15) yılanlar kāfirleri uralar biñ yıl acısı gitmeye ve naķildür ki kāfirler ıssıdan feryād

[359a]

(1) eyleyeler zebānīler zemherīr şamusına süreler ve zemherīrden feryād eyleyeler gine ıssı (2) şamuya süreler anuñ-ķün cehennem iki nev‘dür biri ēāyet ıssıdur ve biri ēāyet (3)

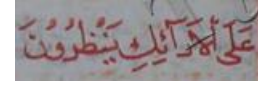
řovukđur işbu resme kāfire ebedī ‘azāb ola nitekim ĥaķ te‘ālā buyurur (4)

¹⁹² ķālallāhu te‘ālā

(5)

¹⁹³ ya‘nī

uçmaēuñ ķapuların kāfirlere açalar ve ayıdalar varuñ (6) uçmaēa girüñ diyeler kaçan kāfirler ol sözi işideler ayıdalar bize raķmet oldı (7) ķün uçmaēa baķalar ķapuların yapalar bir kaç gün eyle ideler mü‘minler kāfirlere ol (8) ĥorlıēı göreler feraķ olub güleler **ebu sa‘īd** rağiya‘llāhu‘anhu peygāمبرden naķil ider (9) peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı cehennemde bir ķuyu vardur aña veyl dirler kāfirleri (10) cehennemüñ dibine daēı iletmedin ol ķuyuda kırķ yıl ‘azāb iderler andan řoñra bir (11) řaē vardur oddan aña çıķaralar kırķ yıl daēı ol řaēda ‘azāb ideler andan řoñra (12) cehennemüñ dibine iledeler ebedī anda ‘azāb iķinde olalar yüz yılda bir kez derileri (13) tebdīl ola

¹⁹⁴ **ibni ‘abbās** rađiya‘llāhu‘anhu (14) aydur cehennemde demirden tābūtlar vardur münāfıķları anuñ iķine ķoyalar ol (15) tābūtı bir tābūt iķine daēı ķoyalar mıĥlayalar ĥattā kimse anları görmeyeler ve söz-

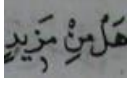
¹⁹¹ Saffat 37/64. O, cehennem ta dibinde yetişen bir aēaētır.

¹⁹² Tevbe 9/22. Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır.

¹⁹³ Mutaffifin 83/34-35. O gün de müminler kafirlere gülecekler. Koltuklarına kurulup etrafa bakacaklar.

¹⁹⁴ Nisa 4/145. Şüphe yok ki münafıklar cehennem en alt katındadırlar

[359b]

(1) -lerin dağı işitmeyeler ebedī anda alalar **enes** peygāberden naıl ider peygāber
'am (2) ayıtdı cehennem aydur ki ¹⁹⁵ ve ayıda kim yā rabbi sen and içdüñ ki beni
(3) oldurasın pes a te'ālā ademini cehennemüñ üzerine oya ve ayıda olduñ mı
cehennem ayıda (4) yā rabbi oldum yiter diye ba'zılar aydur murād tañrının ademinden
oldur ki bir ā'ife (5) vardur ğāyet řerīrlerdür anları cehenneme oya andan řoñra
cehennem yiter diye ba'zılar (6) aydur murād ademden budur ki insāndan evvel cinnīler
gelmişdür a te'ālā ol cinnīleri (7) cehenneme oya otolu ola cehennem andan řoñra
diye imdi açan kim bunu bildüñ-ise (8) a te'ālā ne buyurdı ve resūlu'llāh ne getürdi
ıyāmet bābında ve dağı mutali' oldu- (9) -ñsa mevķūfuñ tertībine ve maāmātına ve
dağı bildüñse a te'ālā nidā eyle-y-iser (10) ferden ferden ve isāb ideser ārfen ārfen
imdi iy mü'minler a te'ālā- (11) -dan dilerüz ki bizüm cemī'-i ğünāhlarımızı yarlığaya
ve 'ayblarımızı setr (12) ide ve ğöñlümüzü dūnyāda ve āħiretde mūnevver eyleye imān
nūrı ile **biaı aıhī** (13) **ve bi-mıammedin ayri aıhī řalavātullāhi ve**
selāmuhū 'aleyhi ve 'alā ālihī ve řabihī ecma'ın¹⁹⁶ **fařlun** (14) diñlegil kim uçma
ehlinüñ ālī nice olur ve peygāberüñ avzından nice nice (15) içerler ve řırāt
köprüsinden nice geçerler ve naildür ki **beğavī tefsīrinde sa'īd bin**

[360a]

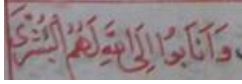
(1) **cübeyr** raiya'llāhu'anhu aydur a te'ālā ıyāmet ğüninde buyura şol kimseleri ki
puta (2) apalar idi varuñ putlarıñuz ile cehenneme ğirüñ girmeyeler zīrā bilürler ki
cehennemüñ (3) 'azābı ebedīdür andan řoñra a te'ālā mü'minlere buyura ki eger benüm
dostlarum (4) iseñüz varuñ cehenneme ğirüñ mü'minler dağı girmek isteyeler 'arşun
altından bir (5) nidā gele ki ¹⁹⁷ ya'nī anlar ki mü'minlerdür anlarıñ
muabbeti allāh te'ālāya (6) artudur ğirü alanından anuñ-çün ki a öñ anları severdi
ve naıl- (7) -dür peygāber 'am ayıtdı ıyāmet ğüninde münādī nidā eyleye ayıda ki
anı allāhı sevenler bir (8) avm řuru geleler firişteler ayıdalar tañrıyı sevenler siz misiz

¹⁹⁵ Kaf 50/30. Daha yok mu?

¹⁹⁶ O'nun ve yarattıklarının en hayırlısı Muhammed'in hakkı için salat ve selamı onun ve al u ashabının cemisinin üzerine olsun.

¹⁹⁷ Bakara 2/165. İman edenler ise en çok Allah'ı severler.

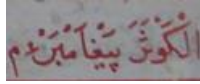
bunlar ayıdalar ne‘am ḥaḳ teālā (9) ayıda girçek aydursız benüm dostlarumsız ve beni ziyāret idenlersiz ve benden (10) ḳorḳanlarsız ve benüm liḳāma müştāḳ olanlarsız imdi her ne ḥācetüñüz var (11) ise benden isteñ bunlar ayıdalar ilāhī ve seyyidī ḥācetümüz senüñ vechündür ḥaḳ te‘ālā (12) ayıda dostlarumuñ eyüsi sızsiz ve ḥācetlerüñ eyüsi sizüñ ḥācetüñüzdür (13) ve sizüñ ḥācetüñüz her sâ‘at benüm ḳatumda vardur belki daḥı ziyāde gelüñ uçmağa girün (14) ve iy benüm dostlarum ḳullarumdan siz her kimi dilerseñüz sizüñ ile bile uçmağa (15) girsünler andan şoñra peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı

198

[360b]

(1) ibni ‘abbās raḍiya’llāhu‘anhu aydur ḳaçan ḳıyāmet gūni olsa münādī nidā eyleye ayıda ehlu- (2) -llāh ṭuru gelsünler **ebū bekri’ş-şiddīk** ve **‘ömerü’l-fārūḳ** ve **‘osmānu zü’n-nureyn** ve **‘alī bin** (3) **ebū ṭālib** raḍiya’llāhu‘anhum ecma‘īn ṭuru geleler **ebū bekre** ayıdalar uçmağın ḳapusunda (4) ṭur kimi dilerseñ allāhuñ raḥmeti ile uçmağa ḳoy ve kimi dilerseñ ḳoyma **‘ömere** ayıda- (5) -lar mīzān ḳatında sen ṭur kimi dilerseñ şevābıñ ağır eyle günāhından allāhuñ (6) raḥmeti ile ve kimi dilerseñ ağır eyleme bi-ḳudretillāhi te‘ālā ve **‘osmāna** ayıdalar kimi dilerseñ (7) ḥavzdan içürgil allāhuñ raḥmeti ile ve kimi dilerseñ içürme ve **‘alīye** ayıdalar (8) uçmağın ḥullelerin kimi dilerseñ geyür allāhu te‘ālānuñ raḥmeti ile ve kimi dilemezseñ (9) geyürme biḳudretillāhi te‘ālā **faşlun fi’l- ḥavz**

ḳālallāhu te‘ālā (10) ¹⁹⁹ peygāmber ‘am ayıtdı bilür misiz kevşer nedür ayıtdılar allāh bilür ve resūlu’llāh (11) bilür peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kevşer uçmaḳda bir ırmaḳdur ḥaḳ te‘ālā anı baña (12) va‘de eylemişdür andan ḥayırlar iñen çokdur ve ol ḥavzuñ çevresinde bardaḳlar vardur yıldız- (13) -lardan çokdur ḳıyāmet güninde ümmetüm andan içeler ve naḳıldür peygāmber ‘aleyhi’s-selām (14) ayıtdı her peygāmberüñ bir ḥavzı ola ümmetleri andan içeler ve benüm ḥavzumuñ büyükligi bir (15) aylık yol ola ve şuyınuñ rengi sütten aḳdur ve rāyiḥası miskden laṭīfdür ve baldan

[361a]

¹⁹⁸ Zümer 39/17. Yüzünü ve özünü Allah’a çevirenlere müjdeler olsun.

¹⁹⁹ Kevser 108/1. Şüphesiz biz sana Kevser’i verdik.

(1) tatludur ve benüm ümmetüme andan şu virem içeler aşhâb ayıtdılar yâ resûlu'llâh (2) ol günlerde ümmetüni bilür misin peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı ne'am bilürin nişân- (3) -laruñuz vardur ki girü kalan ümmetlerden bellü olursız aşhâb ayıtdılar yâ resûl- (4) - allâh ol nişânlar nedür peygâmbere 'aleyhi's-selâm ellerüñüz ve ayaklaruñuz (5) âbdest şuyından ak olalar andan bellü olası ve dahı benüm ümmetüm göreler (6) minberüm ol havzımuñ üzerinde ola ammâ havz 'araşât yirinde ola ve kevşer uçmağda (7) ola andan çıka ağa 'araşât yirine gele **faşlun fi ş-şırâṭ** şırâṭ didikleri bir köpri- (8) -dür çekilmişdür cehennemüñ üzerine kıldan incedür ve kılıçdan itidür ve uzunluğı üç biñ (9) yıllık yoldur biñ yıl yüksekliğidür ve biñ yıl düzlüğüdür ve biñ yıl inişidür uçmağ (10) ehli anuñ üzerinden geçeler ve cehennem ehli anuñ üzerinden cehenneme düşeler **imâm ğazzālī** (11) rahmetu'llâhi 'aleyhi aydur kıyâmet güninde mevķūf yirinde kimse kalmaya cemī'- i cehenneme dökile (12) hemīn mü'minler qalalar haq te'ālā ayda yâ ehli mevķūf rabbüñüzden ne istersiz ayda- (13) -lar allâhi isterüz haq te'ālā ayda allâhu bilür misiz bunlar ayıdalar ne'am bilürüz andan sonra (14) haq te'ālānuñ destürü ile bir firişte 'arşuñ sağı yanında gözüke ol firişte (15) ayda ben sizüñ rabbüñüz-ven mü'minler ayıdalar ne'üzübillâhi senden bu kez firişte dahı 'arşuñ

[361b]

(1) şol yanından gözüke ve ayda ben sizüñ rabbüñüzüm mü'minler ayıdalar ne'üzübillâhi (2) senden andan sonra haq te'ālā tecellī eyleyüb ef'âlde 'arz-ı cemāl eyleye çün allâh te'ālā (3) ba'zı ef'âlile zâhir olalar göreler secde eyleyeler haq te'ālā ayda ehlen biküm beni neden bildü- (4) -ñüz bunlar ayıdalar seni cevherden ve 'arzdān münezzeḥ gördük ki allâhsın **ibni fūrek** (5) **sa'īdi'l-ḥudrī**den nakil ider aşhâb ayıtdılar yâ resûlu'llâh biz rabbümüzi kıyâmet güninde (6) görür miyüz peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı belī görürsiz didi ve kıyâmet güninde münādī (7) nidā eyleye ve ayda her ümmet kime taparsa aña tâbi' olsunlar yahūdiler ayda 'uzeyrubnullāha (8) taparduk diye ol münādī ayda

yalan söylersiz

²⁰⁰

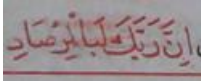
bunları (9) cehenneme birağalar andan sonra naşārā kavmine ayıdalar kime tapardunuz anlar ayıdalar mesiḥ- (10) -ubnullāha taparduk ol münādī ayda yalan söylersiz diyü bunları dahı cehenneme birağalar (11) andan sonra haq te'ālā mü'minlere ayda her biriñüz için naşārādan birer kişi virdüm (12) oda birağun

²⁰⁰ Cın 72/3. O, ne bir eş edinmiştir ne de çocuk.

sizüñ yiriñüze siz varuñ uçmağa girüñ diye ve naķildür **ķütü'l-ķulüb**da (13) **ebū mūsā** peygāmberden naķil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı benüm ümmetüm (14) yarlığanmışlardır āhiretde anlara 'azāb yokdur zīrā ki anların 'azābı dünyāda oldu (15) meşelā yirler deprendi ve kızlık oldu ve vebā oldu ve envā' ile ĥastalıklar çekdiler

[362a]

(1) ve āhir öldiler imdi benüm ümmetüme āhiretde 'azāb yokdur didi ya'nī ebedī 'azāb mü'minlere (2) yokdur ve ba'zılar aydur mü'minüñ 'azābı dünyāsı içündür ve ba'zılar aydur mü'minüñ 'azābı (3) dünyādur anuñ için 'ārifler dünyāyı terk eylediler dünyāda ve āhiretde 'azābdan emīn (4) oldılar ve naķildür ki peygāmbere 'am ayıtdı ĥiç kimse 'amel ile uçmağa girmez (5) ayıtdılar sen daķı mı yā resūlū'llāh peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı ben daķı 'amelüm ile (6) uçmağa girmez ve lākin allāhun rahmeti ile girürin ve naķildür peygāmbere 'am ayıtdı (7) şırātı evvel ben geçem ümmetlerüm ile andan soñra mürsel peygāmbere geçeler andan (8) soñra nebīler geçe andan soñra şiddīklar geçe andan soñra mü'minler geçe ādem ola ki yıldırım (9) gibi geçe ādem ola ki yıl gibi giçe ādem ola ki segirdür at gibi geçe ādem ola ki segir- (10) -dür ādem gibi geçe ādem olaki yürür ādem gibi geçe ve kimi daķı yüz yılda ve āhir mü'min ki (11) geçe üç yüz yılda

geçe ķālallāhu te'ālā ²⁰¹ ya'nī şırātuñ üzerinde (12) firişterler vardur ādemleri gözlerler anları geçürürler ve peygāmbere allāhümme sellim sellim diyeler (13) ĥalkı geçüreler peygāmbere 'am ayıtdı mü'min ola ki şırātı geçerken od ayıda tiz geç yā mü'min (14) senüñ nūruñ benüm odumı söyündürür diye **beğavī tefsīr**inde aydur ĥaķ te'ālā (15) münāfıklara daķı ol gün nūr vire mü'minler nūrı gibi şırātı geçeler nūrları ile

[362b]

(1) münāfıklar diyeler ki geçeler nūrları söyine ķarañulıķta ķalalar geçemeyeler cehenneme düşeler (2) **ğarāyīb-i aĥbār**da geldi ki kaçan mü'minler şırātı geçmek isteyeler tevĥīdlerinüñ şevābı gemi ola ve (3) ķur'ān ipleri ola ve namāz yilkeni ola ve resūlū'llāh re'isi ola ve mü'minler gemiye oturalar (4) tekbīr getüreler bir laķif yıl çıķa şırātı geçüb uçmağa gireler zīrā ĥaķ te'ālā ķādirdür ki (5) cemī'-i nesneyi şūrete koyduķı gibi anları daķı şūrete ķoya şırātı geçeler peygāmbere (6) 'aleyhi's-selām ayıtdı ĥaķ te'ālā

²⁰¹ Fecr 89/14. Ćünkü rabbin her şeyi yakından izlemektedir.

nidā eyleye gözsüzlere ‘arşuñ sağ yanına varuñ (7) diye anlar dañı varalar uçmağdan bir sancak getüreler **şu‘ayb** peygāmberin öñine dikeler (8) firişteler bile gele hağ te‘ālā ol gözsüzlere göz virüp **şu‘ayb** peygāmber ile şırātı (9) bile geçeler andan soñra hağ te‘ālā nidā eyleye kanı anlar ki dünyāda kul oldılar anlar dañı (10) geleler hağ te‘ālā buyura ‘arşuñ sağ yanına varuñ anlar dañı varalar anlaruñ öñine bir (11) yeşil sancak gele ol sancak **yūsuf** peygāmberün elinde ola cemī‘-i dünyāda kul olmuşlar (12) geleler **yūsuf** ile bile şırātı geçeler andan soñra nidā gele ki kanı anlar ki benüm için (13) sevişürler idi anlar dañı geleler hağ te‘ālā anları ‘arşuñ sağ yanına buyura andan (14) soñra nidā gele ki kanı anlar ki benüm için ağlarlar idi dañı geleler gözlerinüñ yaşlarını (15) vezn ideler şehīdlerün kanın ve ‘amellerün mürekkebin bile vezn eyleyeler allāh derdinden ağlayalar

[363a]

(1) anlaruñ yası artuğ gele şehīdlerün kanından ve ‘ālimlerün mürekkebinden ol tañrı için ağlaya- (2) -nlara buyuralar ki ‘arşuñ sağ yanına varuñ anlar dañı varalar andan soñra bir alaca sancak (3) zīrā ki bunlar dürlü dürlü ağlamışlar idi kimi cehennemden korkub ağlamışlar idi ve kimi uçmağda (4) isteyüb ağlamış idi ve kimi günāhı için ağlamış idi ol sancak **nūh** peygāmber elinde (5) ola **nūh** ile şırātı bile geçeler andan soñra şehīdlerün kanı ile ‘ālimlerün mürekkebin (6) vezn eyleyeler şehīdlerün kanı artuğ gele buyuralar şehīdler ‘arşuñ sağ yanına (7) vardılar anlar dañı varalar öñine bir şaru sancak getüreler **yahyā** peygāmberün (8) eline vireler şırātı şehīdler **yahyā** peygāmber ile bile geçeler andan soñra ‘ulemā getüreler (9) ‘ulemā ayıdalar buñlar bizüm ‘ilmümüz ile şehīd oldılar biz bunlardan öñ uçmağda (10) girmek gerekirük hağ te‘ālā ayıda iy ‘ālim siz benüm katumda peygāmber gibisiz ve firişte- (11) -ler gibisiz imdi kimi dilerseñüz şefā‘at eyleñ anlar dañı şefā‘at eyleyeler ve buñlaruñ (12) her birisine bir ferişte vireler ol firişteler ayıdalar āgāh oluñ ki fulān ‘ālime destūr (13) virdiler ki kime dilerse şefā‘at eyleye imdi kim şefā‘at isterse varsunlar (14) ol ‘ālim şefā‘at eyler diyeler ve nağildür peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı evvel ben (15) şefā‘at eylerin soñra mürseller andan soñra nebīler andan soñra ‘ālimler şefā‘at

[363b]

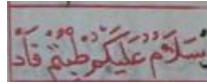
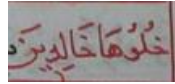
(1) eyleyeler andan soñra bir ağ sancak getüreler **ibrahīm** peygāmberün öñine dikeler (2) zīrā ki mürsel içinde gāyet mükāşefesi var idi andan soñra gine nidā olına kanı (3) anlar

ki dervīşler idi anlar daḥı geleler anlara ayıdalar merḥabā şol kimselere ki dünyā- (4) -da zindānda oldular idi buyuralar ‘arşuñ sağ yanına varalar bir şaru sancaḵ (5) getüreler ve ol sancaḵ ‘isā peygāmberüñ elinde ola andan şoñra gine nidā olına (6) kim ḵanı bāylar gelsünler anlar daḥı geleler biş yüz yıldan şoñra buyuralar ‘arşun (7) sağ yanına varalar bir alaca sancaḵ getüreler **süleymān** peygāmberüñ eline vireler bāylar (8) **süleymān** peygāmberüñ ‘aleyhi’s-selām sancaḡı elinde olalar andan şoñra gine nidā (9) ola ki ḵanı ehl-i şabr gelsünler uçmaḡa girsünler bir ḵavm ṭuru gele uçmaḡa (10) gideler firişteler ayıdalar siz kimlersiz bunlar ayıdalar biz ehl-i şaburuz firişteler ney ider- (11) -düñüz bunlar ayıdalar şabr iderdük tã‘at kılmaklıḡa ve şabr iderdük günāh (12) işlemeklige ve

belālara firişteler ayıdalar varuñ uçmaḡa girüñ ²⁰² (13) andan şoñra cemī‘-i ḥalk şırātı geçeler mertebelerine göre gideler ve naḵildür şırātuñ üzerinde (14) cisirler vardur her birinde bir dürlü su‘āl vardur evvel imān şoralar eger imān tamām (15) ise kurtuldu eger tamām degül ise oda bıraḡalar ikincide namāz şoralar eger tamām ise

[364a]

(1) geçe ve eger degül ise oda bıraḡalar üçüncide zekātdan şoralar eger tamām ise (2) geçe ve eger virmedi ise oda bıraḡalar dördüncide oruçdan şoralar eger tamām ise (3) geçe ve eger tamām degil ise oda bıraḡalar bişincide ḥacdan şoralar ve eger vardı ise geçe (4) varmadı ise oda bıraḡurlar altıncıda atasına ve anasına muṭī‘ oldı ise (5) ve şıla-ı raḥm itdi ise geçe ve eger muṭī‘ olmadı ise oda bıraḡalar yidincide cenābet (6) ḡuslinden şoralar eger cenābetden ḡusl eyledi ise geçe ve eger eylemedi ise oda (7) bıraḡurlar ne‘üzübillāhi min zālīk ba‘zılar aydur şırātuñ inceliḡi ve giñliḡi geçen kişinüñ (8) mertebesine göredür ammā şüretde ḵıldan incedür ‘alī kerrema’llāhu veche aydur niçün (9) şırātı geçeler bir ulu şahrā göreler ol şahrāda bir ulu ağac göreler ve ol ağacın kökinden (10) iki çeşme çıkar birinden ḡusl eyleyeler zāhirleri aru ola ve birinden içeler bāṭınları aru (11) ola ve

firişteler mü‘minler ile uçmaḡuñ ḵapusunda buluşalar (12) ²⁰³ diyeler andan şoñra uçmaḡdan ḥulleler getüreler her kişiyi ikişer ḥulle geyüreler (13) eger bir ḥullesini dünyāya getürseler ayun ve güneşüñ nūrı belürsüz ola-y-dı ve her kişiyi

²⁰² Zümer 39/74. (Bunun için) çalışıp çabalayanların ecri ne güzel.

²⁰³ Zümer 39/73. Selam size! Hoşgeldiniz! Ebedi olarak kalmak üzere buyurun girin cennete.

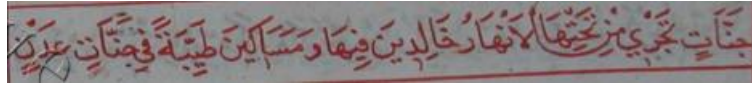
(14) bir firişte ola uçmakdağı yirin kulağuzlayalar ve cemī'-i sarāylarını ve bağlarını ve bahçelerini (15) ve hūrîlerini ve ni'metlerini göstereleler Һazret-i risālet 'aleyhi's-selām buyurur kim her kiři

[364b]

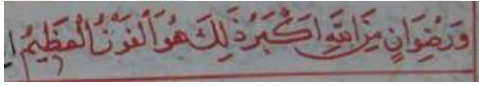
(1) cennete giricek evini sarāyını şöyle bileki cum'a mescidinden çıkıcağ evine varur gibi (2) kimse göstermedin vara bula meger andandur ki öliceğ mīkā'ıl aña evvel cennetde yirin göster- (3) -miş idi ol vağt ol dağı anıñ-çün kimse göstermedin bilür didiler **el-bābu'l-** (4) **-Һāmis fī kelimātillāhi te'ālā fi a'le'l-mağām** Һālallāhu te'ālā

(5)

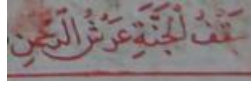
(6)

²⁰⁴

iy ṭālib-i esrār- ı ilāhī dünyā (7) 'ālemi fenā ve belā 'āleimidür ve āhiret 'ālemi vefā ve liğā 'āleimidür ve her nesne kim dünyāda var- (8) -dur āhiretde anuñ meşeli vardur pes 'ālem-i rūhaniyyāt 'ālem-i envārdur ve 'ālem-i kemālātdur (9) **şāhib-keşşāf** aydur cennet kim vardur bahçelerdür ve ağağlar budakları birbirine (10) tolaşmışdur **ferrā** aydur cennet oldur kim anda Һurma ola ve firdevs oldur kim (11) anda üzüm ağacı ola imdi cennet 'arş altındadır nitekim peygāMBER 'aleyhi's-

selām (12)

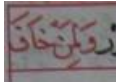

²⁰⁵

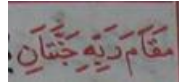
pes cennet şimdiki hāde vardur bu delīl ile kim ve **Һavvā** (13) 'aleyhi's-selām anlaruñ kışşasından ma'lūm oldı kim şimdi vardur ve ağağlarunuñ altında (14) laṭif şular ve şarāblar ve südler ve ballar ağar eger ağar şular ulu ni'met degülmüşse (15) Һağ te'ālā ağar şular Һur'ānda añmaz idi ve 'ulemā uçmaguñ kaç idüğinden iğtilāf

[365a]

(1) iderler **ebu'l-leys** rağmetu'llāhi 'aleyhi aydur dördür nitekim Һağ te'ālā buyurur

(2)

²⁰⁶

bu āyet ma'lūm oldı ki uçmağ dördür ammā **kışaşü'l**

²⁰⁴ Tevbe 9/72. Allah mümin erkeklere ve mümin kadınlara içinde ebedi olarak kalmak üzere altından ırmağlar akan cennetler ve adn cennetlerinde güzel meskenler vaad etmiştir. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür, işte büyük bahtıyarlık da odur.

²⁰⁵ Cennetin çatısı Rahman olan Allah'ın arşıdır.

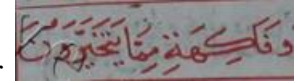
²⁰⁶ Rahman 55/46. Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır.

enbiyāda sekiz- (3) -dür nitekim rivāyet olundu uçmak sekizdür evvel dārü'l-celāldür ak incüden- (4) -dür ikinci dārü's-selāmdur kıızıl yāķūtdandur üçünci cennetü'l-me'vādur yeşil zeberced- (5) -dendür dördünci cennetü'l-hulddur şaru mercāndur bişinci cennetü'l-na'īmdür ak gümüşdendür (6) altıncı cennetü'l-firdevsdür kıızıl altundandur yidinci cennetü'l-ķarārdur miskdendür sekizinci (7) cennet-i 'adndür ġāyet laţīf incüdendür anuñ iki ķanatlu bir ķapusı vardur kıızıl (8) altundandur bir ķanadına biş yüz yıllık yoldur ve dīvārınuñ yapusı bir (9) kerpici gümüşden ve bir ķapusı altundan ve sıvası müşkdendür ve cemī'-i uçmaķlaruñ şerefi 'adn (10) uçmaġundandur ve anuñ vaşfını allāhdan ġayrı kimse bilmez ve ba'zılar aydurlar 'adn (11) uçmaġı içinde bir şehir vardur ammā şaġīh budur ki her kişı başına bir uçmaķdur ve naķıldür ki (12) uçmaġuñ sekiz ķapusı vardur ve her ķapuda yitmiş biñ ravza vardur ve her ravzada (13) yitmiş biñ sarāy vardur yāķūtdan ve her sarāyda yitmiş biñ avlu vardur zümrüdden (14) ve her avluda yitmiş biñ ev vardur kıızıl altundan ve her evde yitmiş biñ maķşüre vardur (15) ak gümüşden ve her maķşürede yitmiş biñ mā'ide vardur 'anberden ve her mā'idenüñ

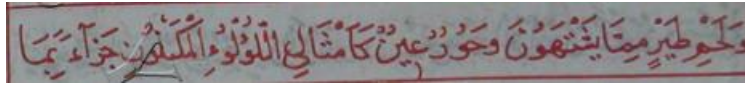
[365b]

(1) içinde yitmiş biñ çanak vardur cevherden ve her çanaġuñ içinde yitmiş biñ dürlü ta'am- (2) -lar vardur ve daġı her maķşürenüñ üzerinde yitmiş biñ taht vardur ve her ırma- (3) -ġuñ içinde yitmiş biñ ķubbe vardur yeşil yāķūtdan ve her ķubbenüñ içinde bir taht vardur (4) kıızıl altundan ve her tahtuñ üzerinde bir maġbüb oturur nürdan ve daġı envā'

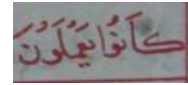
ile (5) yimişler ve ķuşlar vardur nitekim ġaķ te'ālā buyurur

(6)

(7)

207

ve

naķıldür ki uçmak sekizdür ķapusı vardur altundan muraşsa' - (8) -dur cevāhir ile evvelki ķapusında yazulub durur ki lā ilāhe illallāh muġammed resūlu'llāh (9) işbu ķapu tayyiblerüñdür ikinci ķapusında yazulubdur ki işbu ķapuda namāz kılanlaruñ- (10) -dur vaķti ile ve ġużūr-ı ķalb ile üçünci ķapusında yazulubdur ki işbu ķapu zekāt (11) virenlerüñdür ki nefslərüni aru iderler zekāt virmek ile dördünci ķapusında yazılıb (12) durur ki işbu ķapu emri bi'l-ma'rūf ve nehyi 'ani'l-münker idenlerüñdür bişinci

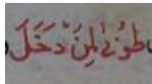
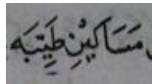
²⁰⁷ Vakıa 56/20-21-22-23-24. Beġendikleri meyvelerle ve canlılarının çektiġi ķuş etleriyle. Güzel gözlü huriler saklı inciler misali, yaptıklarının karşılığı olarak.

ķapusunda (13) yazılıb durur ki işbu ķapu ĥācılarınıñdur altıncı ķapusunda yazılıb durur ki (14) işbu ķapu nefis ve şehvet arzūsından geķenlerüñdür yidinci ķapusunda yazılıb (15) durur ki işbu ķapu ġāzīlerüñdür sekizinci ķapusunda yazulub durur ki işbu ķapu mürīd-

[366a]

(1) -lerüñdür ve ĥarāma baķmayanlarıñdur ve ĥayrāt işleyenlerüñdür atalarına ve analarına (2) eyilük idenlerüñdür ve naķildür ki uçmaķ yididür vesīleden ayru ve ol vesīle (3) uçmaķı bizüm peygāmberrümüñ 'aleyhi's-selām maķāmıdır anuñ ile sekiz olur muĥaķķıķlar (4) aydurlar ki cennetü'l-a'māl yüz derecedür ve her birisi yüz menzile münķasım oluruñ (5) zīrāki **muĥammed** ümmetü ol derecelerde olurlar ammā bu yüz derece ol sekiz uçmaķda (6) her birisinde vardur a'lāsı cennet-i 'adndur ve ol cennetü'l-'adn uçmaķlar (7) içinde bir yüzük ķaşı gibidür uçmaķda andan yüce ve laťif yir yoķdur ve (8) ĥaķ te'ālā ĥazretin andan görürler ve anuñ mişālī şol pādīşāĥ evine beñzer ki orta (9) yirde ola ve sekiz dīvārı ola ve her dīvārınıñ arasında bir uçmaķdur cennet-i (10) 'adn dārü'r-raĥmāndur izāfet iĥtişāş içündür ve ol iĥtişāş allāĥdan ġayrı (11) kimse bilmez ve firdevs uçmaķına peygāmberr ve 'ālimler ve evliyālar girüverürler cennet-i 'adn (12) yaķındur ve 'adn uçmaķı ortada bir şehir gibidür ve firdevs yöresinde köy (13) gibidür ve bu sekiz uçmaķuñ ortası yücedür tā kim ĥalkuñ ba'zısını ba'zısını (14) göre ve ol yüce yir 'adn uçmaķıdır ve naķildür ki keşşāfda **ĥasan** rağiya'llāhu'anhu (15) aydur 'adn uçmaķı sarāylardur incüden ve altundan ve yāķütan ve zebercedden ve 'adn

[366b]

(1) aña 'alemdür ya'nī delīl ile ki ĥaķ te'ālā buyurur ²⁰⁸ ve naķil- (2) -dür ki **ebū'd-derdā** aydur 'adn uçmaķı dārü'r-raĥmāndur gözler anı görmedi ve göñüller- (3) -den daķı geķmedi ve ol 'adn uçmaķına üç tã'ife girürler peygāmberrler ve şiddīķlar ve (4) şehīdler ĥaķ te'ālā aña ayıtdı ²⁰⁹ ve ĥaķ te'ālā ²¹⁰ dir ol mesākīni tayyibe (5) 'adn uçmaķında menzillerdür ammā geldük imdi firdevs uçmaķına **ebū hureyre** rağiya'llāhu'anhu (6) aydur peygāmberr 'aleyhi's-selām ayıtdı

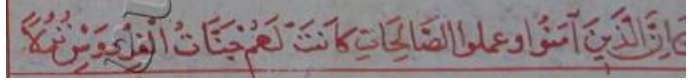
²⁰⁸ Meryem 19/61. Onlar cennete, Raĥman'ın, vaad ettiķi Adn cennetlerine (gireceklerdir.)

²⁰⁹ Ne mutlu sana girene

²¹⁰ Saf 61/12. Güzel köşķler.

eger allāhdan isteseñüz firdevs uçmağın (7) isteñ ki uçmağın ortası ve a'lāsıdur ve anuñ üsti arşı'r-raḥmāndur (8) ve uçmağın ırmaqları andan çıkarlar girü kalan uçmaqlara

andan girerler ḳālallāhu (9) te'ālā

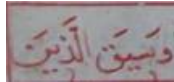

²¹¹ (10) ya'nī menzillerdür ba'zılar aydurlar nüzülā ma'nāsı oldur ki uçmağ ehli uçmağa giricek (11) evvel firdevs uçmağının ni'metlerinden yiyeler dimekdür çün firdevs nüzül olucağ (12) kıyās eyleki uçmağ ehlinüñ ḥālī nice ola **ebū hureyre** aydur biz ayıtduk yā resūl- (13) -allāh ḥaḳ te'ālā uçmağı neden yarattı peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı şudan yarattı (14) ammā altun ve gümüş ve yāḳūt ve incü ve kıymetliler şüretindedür her kim ol uçmağ- (15) -lara gire ebedī ḳalır ve ḳaftānı eskimez ve kendü ḳocamaz ve uyku olmaz ve ḥasta

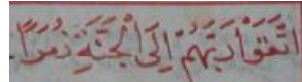
[367a]

(1) olmaz ve ölmez ve naḳıldür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı uçmağda yüz derece var- (2) -dur eger cemī'-i 'ālemi bir derecesine cem' eyleselerdi şıgardı anda ay ve güneş yokdur 'arş (3) nūrı ile uçmağ münevverdür ve uçmağ bir biri içindedür evlülerdür ve uçmağ ehli (4) cemī'si oğlanlardur gözleri sürmelü ve bıyığı yiri yeşilce tā kim 'avratlar ile erenler (5) bellü olsun içün ve bir kişiye yüzlerce kuvvet vireler yimekte ve içmekde ve cimā'da ve (6) ve yimege ve içmege oturıcak kırk yıl oturalar şoḥbet ideler ve boyları **ādem** boylu ola (7) altmış arşın **ādem** arşı ile ve **süleymān** devletlü olalar ve **īsā** yaşlı olalar otuz üç (8) yaşında ve ḥüsnleri **yūsuf** şüretlü olalar ve **dāvūd** āvāzlı olalar ve **muḥammed-i muştafā** (9) ḥulḳlu olalar ve her kişinüñ on barmağında altundan ve cevherden birer yüzük ola (10) **faşlun** kaçan kim cennāt-ı 'adnī ve mesākīn-i ṭayyibeyi ve uçmağın 'adedini bildüñ (11) ise merātib ile pes rıdvān-ı ekberī ve fevz-i 'uzmāyı inşā'a'llāhu te'ālā sürādīḳāt (12) bābında beyān eyleyevüz şimdiki ḥālde uçmağa nice girürler ve ḥalāyık mertebeleri (13) üzerine dārü'r-raḥmāna nice varurlar anı bildürelüm

ḥaḳ te'ālā aydur

(14)

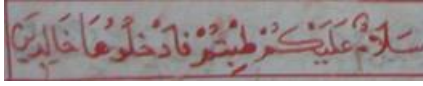

²¹² kaçan kim mü'minler

²¹¹ Kehf 18/107. İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlara gelince, onlar için de konak olarak firdevs cennetleri vardır.

²¹² Zümer 39/73. Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da gruplar halinde cennete sevkedilecek.

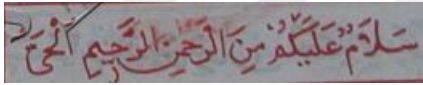
uçmağın kapısına gelseler (15) uçmağın hazinedarları ayıdalar

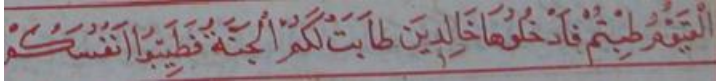
213

[367b]

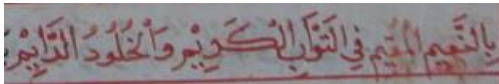
(1) ve mü'minler ayıdalar elhamdülillāh ol tañrıya bize va'desin girçek eyledi ve bize bir (2) yir verdigi ne dilersevüz işlerüz diyeler ve nakıldür ki peygamber 'aleyhi's-selām (3) ayıtdı uçmağın kapusını ben açam ve hazinedarları ayıdalar sen kimsin ben (4) **muḥammed** ven hazinedarlar ayıdalar bize şöyle emr olındı ki senden evvel kimseye (5) uçmağı açmavuz ve nakıldür ki peygamber 'aleyhi's-selām ayıtdı benden evvel uçmağa (6) girmek peygamberlere ḥarāmdur ve benüm ümmetümden anlaruñ ümmeti evvel girmek ḥarāmdur (7) pes **muḥammed-i muṣṭafā** evvel uçmağa gire ve peygamberler sağ yanından gireler ve evliyālar şol (8) yanından ve cemī'-i ḥalk bunlara tābi' olub birbiri ardınca çok çok fevc fevc (9) uçmağa gireler ve nakıldür ki peygamber 'aleyhi's-selām ayıtdı uçmağın sekiz kapusu (10) vardır birisinden dervişler girürler ve birisinden bāylar girürler kaçan uçmağa gireler (11) ḥaḳ te'ālā bunlara selām vire ve ayıda

(12)

(13)

214

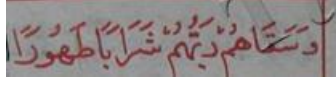
peygamber 'aleyhi's-selām (14) ayıtdı **süleymān** peygamber 'aleyhi's-selām cemī'-i peygamberlerden biş yüz yıl soñra (15) uçmağa gire dünyāda pādişāh olduğı-çün ve benüm şaḥābelerümden **'abdurrahman bin**

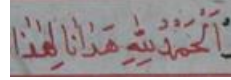
[368a]

(1) 'afv ol daḥı şaḥābelerden soñra gire bāy olduğı-çün ve nakıldür ki **ebu'l-leys** **tefsīr**inde (2) aydur kaçan kim mü'minler uçmağın kapısına varalar uçmağın kapısında bir ağaç göreler (3) ol ağacın kökünden iki çeşme revān olub aḳarlar birinden içeler ne kim (4) bunlaruñ gönüllerinde kibirden ve ḥasetden vardır gide nitekim ḥaḳ te'ālā

²¹³ Zümer 39/73. Selam size! Hoş geldiniz! Ebedi olarak kalmak üzere buyurun girin cennete.

²¹⁴ Hayy olup hayat bahşeden koruyup kollayıp çekip çeviren Rahman ve rahim olan Allah'ın selamı üzerinize olsun. Siz güzel (insanlar) oldunuz öyleyse sizin için güzelleşmiş cennete kalıcı olarak girin ve (orada) tükenmeyen nimetler cömertçe ihsanlar ve daimi kalıcılık ile güzelleşsin.

buyurur (5) ²¹⁵ andan sonra birinden dağı gısl eyleyeler cemī'-

i bedenleri (6) arına yüzlerinin nūri arta ve ayıdalar ²¹⁶ firişterler ayıdalar haq (7) te'ālā işbu uçmağı size dünyāda 'amel itdünüz için virdi diyeler faşlun 'ulemā (8) aydurlar peygāmbere 'aleyhi's-selām uçmağı gire peygāmbere ile ve evliyālar ile ve girü kalan (9) mü'minler ile ammā livā'-i hamd peygāmbere elinde ola rıdvān hażiretü'l-kudsūn (10) kapusından turalar firişterler ile peygāmbere anlara nazar eyleyeler ve ayıdalar işbu (11) sancaq **muhammed-i muştafā**nuñdur pes rıdvān ve firişterler ol sancağı karşı (12) varalar ve ol sancağı peygāmbere öñine dikeler peygāmbere ve mü'minleri burāq- (13) -larundan indürelər gāyet ta'zīm ile ve rıdvān ayda yirli yirünüze oturuñ mürseler (14) minberler üzerine oturalar ve nebiler tahtlar üzerine oturalar ve şiddiklar ve şehidler (15) kürsiler üzerine oturalar 'ulemā ve evliyā döşekler üzerine oturalar andan sonra haq te'ālā

[368b]

(1) ayda yā cebrā'ıl hicābları kullarumdan götür cebrā'ıl götüre haq te'ālā ayda merhabā (2) iy benüm kullarum ve evliyālarum ve hāşlarum ve andan sonra ayda yā muhammed benüm kullaruma (3) dünyāda sen selām virdüñ şimdi epsem tır ve yā cebrā'ıl kadr gicesinde kullaruma (4) selām virdüñ şimdi epsem tır ve yā rıdvān kullaruma uçmağı girdükleri (5) vaktin selām virdüñ şimdi epsem tır andan sonra haq sübhānehu ve te'ālā ayda iy (6) benüm kullarum nice bir benüm selāmumı benden gayrından işidirsiz şimdi ben size selām (7) virürin vāsıtasız ve yā muhammed sen selām virgüğünden sonra emr ve nehy iderüñ (8) ve yā cebrā'ıl sen selām virdüğüñden sonra va'ad ve 'ıyd iderdüñ ve yā 'azrā'ıl (9) selām virdüğüñden sonra bunca zahmetler idüp cānların alurduñ ve yā rıdvān (10) sen selām virdüğüñden sonra hor ve kuşur 'arz itdüñ ve yā firişterler (11) siz selām virdüğüñüzden sonra 'amellerüñüz anlara bağışladuñuz ve ben (12) selām virdükden sonra beni görmek anlara vācib oldu benden niçeyeden (13) korkarsız ve baña müştāk olasız ve baña ümiz dutasız imdi iy rıdvān benüm (14) kullaruma ta'am virüñ

²¹⁵ İnsan 76/21. Rableri onlara tertemiz bir içecek verir.

²¹⁶ A'raf 7/43. Bizi bu nimete kavuşturan Allah'a hamdolsun.

yisünler ve şarāb virüñ içsünler firişteler (15) incüden ve yāķütđan siniler getürüb altundan ve gümüş çanaķlar ile envā‘

[369a]

(1) dürlü ta‘āmlar getüreler kimse anları görmez olmaya ve od ile bişmiş olmaya ol (2) ta‘āmlardan yiyeler ve şarāblardan içeler andan soñra haķ te‘ālā ayıda yā (3) rıdvān benüm kullaruma şarāblar içürgil rıdvān buyura oĝlanlar geleler (4) incülerden ve cevherlerden saĝraķlar getüreler bunlara envā‘ dürlü şarāb (5) içüreler andan soñra haķ te‘ālā ayıda merhabā iy benüm kullarum ve hūş- (6) -larum nice benden kōrkarsız ve baña ümīz dutasız ve baña müştāk olursız yā (7) rıdvān benüm kullaruma hil‘atler geyür rıdvān bir kez nidā eyleye yitmiş (8) dürlü hil‘atler gelüb geyüreler nūrlardan şol resme ola ki gözler (9) anı görmedi ve kulaķlar işitmedi ve göñüllerden geçmedi andan soñra haķ te‘ālā haķ te‘ālā (10) gine ayıda merhabā iy benüm kullarum ve dostlarum nice bir baña müştāk (11) olasız ve benden kōrkasız ve baña ümīz dutasız yā rıdvān benüm kullarum (12) şefkat eyle andan soñra ‘arşuñ altından bir bulut zāhir ola aña müşīre (13) dirler anlaruñ üzerine müşk-i azfer ya‘nī hālīş müşk yağdura ve bir bulut (14) daķı zāhir ola göl şuyın yağdura andan soñra hūru‘l‘īn geleler her (15) kişiyē yitmiş hūrī ve yitmiş oĝlan vireler şemsden ve kamerden aķsen

[369b]

(1) ola andan soñra haķ te‘ālā ayıda yā rıdvān kullaruma ayıt işbu maķām (2) maķām-ı şiddīķdur her ne kim dilerler ise vireyin ben dünyāda anlara ve va‘de eylemiş- (3) -düm mü‘minler ayıda hiç nesne kalmadı virildi hemīn maķşūdumuz haķ te‘ālā- (4) -nuñ cemālin görmekdür andan soñra haķ te‘ālā ayıda yā **dāvūd** zebūruñ (5) okur **dāvūduñ** āvāzın yitmiş evvelkince eyleye şafāda ve eşerde andan soñra (6) bir kıızıl yāķütđan minbere çıķa yüz arşun yüceligi ola **dāvūd** zebūrı (7) hūb āvāz ile okuya andan soñra haķ te‘ālā ayıda yā **muḥammed** yā ḥabībī (8) minberüñe çık **muḥammed muştāfānuñ** nūrdan minberi ola cemī‘-i minberlerden (9) yüce ola **muḥammed-i muştāfā** rahmān sūresin okıya laṭīf āvāz ile (10) ve kuşlar anı işideler envā‘ naĝamātla ser-āĝāz eyleyüb ötelər haķ te‘ālā (11) ayıda yā cembrā‘īl ‘izzet ḥicābın getür beni görsünler cembrā‘īl daķı götüre (12) bunlar haķ te‘ālānuñ cemāline ve kemāline nażar eyleyeler andan soñra haķ te‘ālā (13) ayıda siz mü‘minlersiz āminūn ve ben daķı allāh mü‘min ve müheyminven

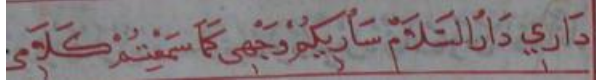
(14) çün benüm ismümden size bir isim virdüm size korku ve guşsa (15) yokdur andan
şoñra siz benüm dostlarum ve evliyāmsız ve hūş-

[370a]

(1) -larumsız

(2)

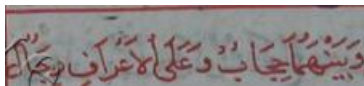
²¹⁷ ḥasan raḍiya'llāhu'anhu (3) aydur

seksen yıl miḳdārı ḥaḳ te'ālā ḥazretinūñ cemāline naẓar iderler şöyle (4) ḳalalar andan
şoñra secde eyleyeler ḥaḳ te'ālā ayıda başuñuzı secde- (5) -den ḳalduruñ bugün rükū' ve
secde günü degüldür belkim 'atā şevāb (6) ve liḳā günidür ve naḳildür ki ḥazretü'l-ḳudsüñ
menzili uçmağūñ evvel (7) menzilidür evvel anda yiyeler ve içeler ve hil'atlar giyeler
andan şoñra menzillerine (8) gideler bi-iznillāhi te'ālā ve andan şoñra cennāt-ı 'adne cem'
olalar ḥaḳ te'ālā (9) ḥazretin görmek içün keyfiyyetsüz ve niteliksüz inşā'a'llāhu te'ālā
(10) beyān eyleyevüz şaḥīḥ aḳvāl ile şariḥ aḥvāl ile **faşlun** (11) ḳaçan kim uçmaḳ ehli
uçmağa gireler ḥazretü'l-ḳudsa varalar andan (12) şoñra menzillerine varalar andan şoñra
seceretü'l-ḥulda varalar **ādem** (13) peygāMBER andan yimiş idi **ibni 'abbās**
raḍiya'llāhu'anhu aydur ol ağac buğday ağacı (14) idi ḥaḳ te'ālā anı uçmaḳda ğāyet aḥsen
üzerine yaratdı ve (15) ve yaprakları yişil yāḳūtdandur ve ağaç altundandur ve çiçekleri
aḳ gümüşdendür

[370b]

(1) ve yimişleri baldan lezzetlüdür çün mü'minler anı göreler ta'accüb ideler ve ḥüsnine
(2) müteḥayyir olalar firişteler aydur ve ta'accüb idersiz dünyāda iken **ādem** ata- (3) -
ñuzı melāmet iderdüñüz bunlar ayıdalar ayruḳ melāmet itmeyelüm çün bu ağacı gör- (4)
-dük bildük ki ğāyet laṭīf ve maḥbūb ağaç imiş inşāfa geldük diyeler (5) **faşlun** ḳālallāhu

te'ālā

²¹⁸ (6) ḥicāb didügi bir yüce yirdür uçmaḳ ile ṭamu

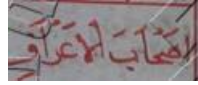
²¹⁷ Selam sizin üzerinize olsun ey Müslümanlar topluluğu. Siz Müslümanlarsınız ve ben de Selamım.
Benim
yurdum selam yurdudur. Kelamımı işittiğiniz gibi size veḥimi göstereceğim.

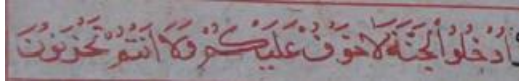
²¹⁸ A'raf 7/46. İki taraf arasında bir perde ve A'raf üzerinde de herkesi simalarından tanıyan adamlar vardır.

arasındadır **fenāri oğlu** rahmet- (7) –u’ llāhi ‘aleyhi aydur a’rāf ehli cemī’si ehl-i īmāndur evet uçmağın taşra (8) dīvārı üzerinde olurlar andan sonra uçmağa girürler **süddī** aydur (9) ol yire a’rāf didiler ne için anuñ-çün ki anuñ ehli bir birin bildügi-y-çün imdi (10) a’rāf ehli kimlerdür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı anlar bir kavmdür ki atalarına (11) ve analarına ‘āṣī oldılar andan sonra gāzāya vardılar anların destürunsuz (12) gāzāda şehīd oldılar şehīd oldukları için tamudan men’ eylediler atalarına (13) ve analarına ‘āṣī oldukları için uçmağdan men’ eylediler pes ol yerde (14) kaldılar **ibni ‘abbās** rāḍiya’ llāhu ‘anhu aydur anlar bir kavmdür ki şevābı ile günāhı (15) berāber idi şevābı artuğ degüldi ki uçmağa gireler ve günāhı artuğ degüldi

[371a]

(1) ki tamuya gireler pes aralıkda kaldılar ba’zılar aydur aşhāb-ı a’rāf zinādan toğan (2) oğlanlardur ve ba’zılar aydur kāfir oğlancuklarıdır ki bālīg olmadın ölmüş- (3) -ler idi ba’zılar aydur aşhāb-ı a’rāf firiştelerdür **hasan** rāḍiya’ llāhu ‘anhu (4) aydur aşhāb-ı a’rāf mü’mínlerden bir cemā’atdür a’rāf üzerinde olurlar (5) uçmak ve tamu ehline nazar iderler ammā aşahh kavlı budur ki bu didüklerimizün (6) cemī’si a’rāfda vardır cemī’si

mü’mínlerdür kālallāhu te‘ālā (7) ²¹⁹ ya’nī a’rāf ehli kāfirleri yüzleri karasından bile (8) ve anlara söyleyeler andan sonra hāḡ te‘ālā a’rāf ehline ayda andan girüsiz (9) daḡı uçmağa girün korku ve gūşsa yokdur anlar daḡı uçmağa gireler hāḡ

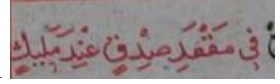
(10) teālā nitekim buyurur ²²⁰ (11) **ibni ‘abbās** aydur kaçan kim a’rāf ehli uçmağa gireler tamu ehli ferah olalar ve uçmağ (12) içinde hışımların göre envā’ dürlü ni‘metler ile müşerref olmuşlar idiler yā rabbi (13) bizüm uçmağda hışımlarımız vardır destür virgil anlara söyleyelüm hāḡ te‘ālā (14) destür vire söyleyeler ammā uçmak ehli anları bilmeyeler zīrā ki yüzleri kara olmuş- (15) -dur uçmak ehli anları adıyla kıgıralar anlar daḡı bileler tamu ehli ayda ben

[371b]

²¹⁹ A’raf 7/48. A’raf ehli seslenerek der ki.

²²⁰ A’raf 7/49. Girin cennete; artık size korku yoktur ve siz üzülecek de değilsiniz.

(1) daḥı ta‘ām virūñ yiyelūm mü’minler ayıdalar ḥaḳ te‘ālā uçmak ni‘metlerün kāfirlere (2) ḥarām eyleyüb durur size uçmak ta‘āmlarında naşīb yokdur diyeler ve naḳıldür ki (3) kıyāmet günü cuma‘ gün ola ve uçmak ehli uçmağa cuma‘ gün gireler ve cuma‘ irtesi (4) şu ırmaḳlarından içeler ve yekşenbe gün bal ırmaḳlarından içeler ve düşenbe gün süd (5) ırmaḳlarından içeler seşenbe gün süci ırmaḳlarından içeler andan şöñra (6) dürlü dürlü buraklara bineler biñ yıl uçmağı teferrüc eyleyüb bir ulu tağa (7) geleler miskden ve selsebilden ırmağı andan çıkar ve cehārşenbe gün (8) andan içeler andan şöñra biñ yıl gine seyr ideler bir laṭif yire geleler (9) ki anda envā‘ ile sarāylar ola ve ol sarāylaruñ içinde altundan taḥtlar (10) ola ol taḥtlar üzerinde oturalar pençşenbe gün anda bir şarāb vardır (11) zencebīl şarābı dirler ol şarābdan içeler ḥaḳ te‘ālā anlara biñ dürlü ni‘met ve hedyyeler (12) vire andan şöñra biñ yıl daḥı seyr ideler cum‘a gün

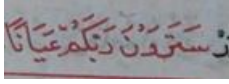
(13) ²²¹ maḳāmına varalar ḥaḳ te‘ālā raḥīḳ anlara içeri raḥīḳ didükleri (14) uçmaḳda bir kıızıl sücidür mühürlüdür anı ancak enbiyā ve evliyā içeler **ebū muḥammedi**’l (15) **herevī** raḥmetu’llāhi ‘aleyhi aydur seşenbe gün oḒlanları atalarına ve analarına varalar

[372a]

(1) şöḥbet eyleyeler ve yikşenbe gün ataları ve anaları oḒlanlarına varalar şöḥbet (2) ideler ve düşenbe gün şākirdler üstādlarına varalar şöḥbet eyleyeler ve şenbih (3) gün üstādları şākirdlerine varalar şöḥbet eyleyeler çahārşenbe gün ümmetleri (4) peygāamberlerine varalar şöḥbet eyleyeler ve pençşenbe gün peygāamber ümmetlerine vara- (5) -lar şöḥbet eyleyeler ve cum‘a gün peygāamber ve mürseller ve cemī‘-i ḥalāyık ḥaḳ te‘ālā ḥazretine (6) varalar **faşlun fī ru’yetillāhi te‘ālā** bilmek gerekdür ki ḥaḳ te‘ālā (7) ḥazretini görmek ‘aḳla mümkindür zīrā ki mümteni‘ degüldür görmek vācibdür (8) sem‘an nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ²²² peygāamber (9) ‘aleyhi’ s-selām buyurur ki

²²¹ Kamer 54/55. Doğruluğun hakim olduğı bir ortamda, gücünü sınır olmayan bir hükümdarın huzurundadılar.

²²² Kıyamet 75/22-23. Oysa o gün bir kısım yüzler rablerine bakarak mutlulukla parıldayacaktır.

223

cerir bin ‘abdullāh aydur peygamberüñ (10) katında otururduk bir gice ay bedr olmuşdı peygamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı mı (11) be-dürüstī siz tañrıñuzu görürsiz nitekim işbu ayı görürsiz şübhesüz (12) haqqı dahı şübhesüz ve niteliksüz göresiz haberde gelmişdür ki uçmak ehli (13) cum‘a gün uçmağa gireler andan soñra menzillerine varalar karar iderler ve haq (14) te‘ālā virdigi ni‘metlere ve envā‘ ile kerāmetlere ve nice maqāmlara ve (15) hūru’l-īne ve vildāna ve gılmāna ve sarāylara gireler haq te‘ālā hāzretine hamd

[372b]

(1) ve şükür ideler andan soñra cum‘a irtesi firişter cemī‘-i hālāyıkı **ādem** peygamberü- (2) -ñ konukluğına da‘vet eyleyeler ayıdalar **ādem** peygamberüñ cennetü’l-huldda konukluğu (3) vardur cemī‘ hālāyık anda cem‘ olalar haq te‘ālā **ādem** peygamberüñ konukluğında hālāyık (4) hil‘atlar ve tāclar mertebelerine göre vire ve yikşenbe gün firişter nidā (5) eyleyeler bugün **nūh** peygamberüñ konukluğudur cennetü’n-na‘imde cem‘ olalar ve haq te‘ālā (6) anlara envā‘ ile kerāmetler ve ‘atālar vire ve düşenbe gün firişter nidā (7) eyleyeler bugün **ibrahīm** peygamberüñ konukluğudur anda cem‘ olalar haq te‘ālā anlara (8) dürlü dürlü kerāmetler ve ‘atālar vire ve seşenbe gün firişter nidā (9) eyleyeler bugün **mūsā** peygamberüñ konukluğudur hāzır oluñ diyeler cem‘ olalar haq te‘ālā (10) dürlü dürlü ni‘metler ve tāclar ve hil‘atlar ve girü kalan ihsānlardan anlara (11) vire ve çahārşenbe gün firişter nidā eyleyeler bugün **īsā** peygamberüñ konukluğu- (12) -dur ol konukluğa cem‘ olalar haq te‘ālā anlara envā‘ ile kerāmetler ve ni‘metler (13) ve hil‘atlar vire ve pençşenbe gün firişter nidā eyleyeler bugün **muḥammed-i muştafānuñ** (14) konukluğu vardur tūbā ağacınıñ dibinde şöhetdür hāzır oluñ diyeler cemī‘-i hālāyık (15) insden ve cinden cem‘ olalar haq te‘ālā anlara envā‘ ile ta‘zīm eyleye ve hediyeler

[373a]

(1) ve ni‘metler ve hil‘atlar vire giye hiç gözler görmemiş ola ve cum‘a gün firişter (2) nidā eyleye ki bugün konukluk haq te‘ālā hāzretinüñdür pes cemī‘ hālāyık ‘adn uçmağına (3) cem‘ olalar haq te‘ālā hāzretini müşāhede eyleyeler andan soñra haq te‘ālā (4) envā‘ ile ni‘metler ve kerāmetler vire andan soñra ayıda hic nesne kaldı mı ki (5) ki size virem

²²³ Rabbinizi gözle göreceksiniz. Buhari, Tevhid 24.

ayıdalar ne‘am kaldı sen bize va‘de eyledüñ ki cemālūñi bize göstere- (6) -sin haḳ te‘ālā kerrūbiyyūna buyura bir kızıl yāḳūtdan minber getüreler kim (7) biñ yıllık yol yüceligi ola **ibrāhīm** peygāmbere ayıda minberüñe çık ümmetüñe (8) huṭbe oḳu ol daḥı minberine çıkā şol şuhufı ki aña inmiş-idi evvelden tā āḥirine (9) degin oḳuya andan şoñra **mūsā** peygāmbere nidā olına minberüñe çık ümmetüñe huṭbe (10) oḳu ol daḥı minberine çıkā tevrātı evvelinden tā āḥirine degin oḳuya andan şoñra (11) **dāvūd** peygāmbere nidā olına minberüñe çık ümmetüñe huṭbe oḳu ol daḥı minberine (12) çıkā zebūrı evvelinden tā āḥirine degin oḳuya yitmiş dürlü şavt ile andan şoñra (13) **‘īsā** peygāmbere nidā olına minberüñe çık ümmetüñe huṭbe oḳu ol daḥı (14) incīli evvelinden tā āḥirine degin oḳuya andan şoñra **muḥammed-i** (15) **muştafāya** nidā olına ki minberüñe çık cemī‘-i mürsellere ve peygāmberlere

[373b]

(1) ve ümmetlerine ve senüñ ümmetüne ḥiṭāb eyleye peygāmber ‘aleyhi’s-selām (2) daḥı bir kızıl yāḳūtdan mināreye çıkā anda ‘ulūm-ı evvelini ve āḥirini ‘ālem ḥalḳına (3) bildüre ve muştılaya ki allāh te‘ālā şimdi ḥāzır ol-ısar ḥāzır oluñ diye (4) ve ḳur‘ānı evvelinden tā āḥirine degin oḳuya şol resme āvāz ile oḳuya kim hiç (5) kimse anuñ gibi istemiş olmaya **‘īsā** ve **mūsā** ve **dāvūd** cemī‘-i ehl-i kemāl (6) bu şavtı luṭfından ser-gerdān olub müteḥayyir ḳalalar andan şoñra haḳ te‘ālā (7) ḥicābları bunlaruñ gözlerinden getüre ḳaçan kim haḳ te‘ālānun cemālını (8) göreler cemī‘si secde eyleyeler ḳālallāhu te‘ālā

224

(9)

ve

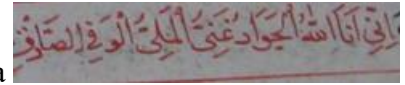
ḳālennebiyyü

‘aleyhi’s-selām

225

haḳ (10) te‘ālā ayıda

²²⁶ işbu uçmaḳ benüm evimdür (11) bunda sizi sākin iderin ve beni size gösterdüm ne dilersenüz benden dileñ vireyin (12) ve ben size celīs ve enīs oldum şimiden şoñra ayruḳ ḥācetüñüz yoḳ (13) ve yoḥsullıḳ yoḳ ve ayruḳ size ḳaḳımaḳ yoḳ ve uçmaḳdan çıḳmaḳ yoḳ benüm (14) ni‘metlerüm size ebedī ni‘metlerdür ve sizi uçmaḳumda emīn ve muḳīm (15) itdüm ve siz ehl-i sa‘ādetsiz benden isteñ size kerāmetler

²²⁴ Kıyamet 75/22-23. Oysa o gün bir kısım yüzler rablerine bakarak mutlulukla parıldayacaktır.

²²⁵ Vallahi kendilerine Rablerine nazar etmekten daha sevimli gelen bir şey onlara verilmemiştir. Müslim, İman 297.

²²⁶ Ben Cud, Gani, Meli, Vefi ve Sadık olan Allah'ım.

[374a]

(1) ve ni‘metler vireyin bunlar ayıdalar bizüm hācetümüz budur ki bizden rāzī olasın (2) hāḡ te‘ālā ayıda sizden rāzī oldum ve cemālūmi size āşikāre eyledüm ebedī müşāhede (3) eyleñ andan şöıra envā‘ ni‘metler ile temettu‘ eyleñ ve ezvācuñuza varuñ mu‘ānaḡa (4) eyleñ ve dürlü dürlü yimişlerden yiñ ve bağçelerde oturuñ yiñ ve içiñ müşerref (5) oluñ ve buraklarıñuza binuñ kevşer ırmağına varuñ ve kāfūrde ve mā‘-i (6) ṡahūra ve tesnīme ve selsebīle zencebīle varuñ anda ġusl idüñ ve tena‘‘um (7) idüñ andan şöıra hāḡ te‘ālā ayıda benden rāzī olduñuz mı ayıdalar yā rabbi (8) nice rāzī olmayalum ki bize nesneler virdüñ ki hiç kimseye virmedüñ hāḡ te‘ālā (9) ayıda bunlardan daḡı efḡal vardur bunlar ayıdalar yā rabbi bunlardan ḡanḡı nesne (10) efḡaldür hāḡ te‘ālā ayıda bunlardan efḡal oldur ki ayruḡ size ġaḡab (11) eylemeyem ve sizden ebedī rāzī olam ve naḡildür ki peyġāmbere ‘aleyhi’s-selām (12) ayıtdı ḡaçan cum‘a ġüni olsa ‘adn uçmağında müşkden bir laṡīf (13) yirüñ üzerinde kürsiler vardur altundan ve incilerden ve zümürden ve yā- (14) -ḡütan şıddīḡlardan ve şehīdler ol kürsileruñ üzerine oturalar andan (15) şöıra hāḡ te‘ālā anlara tecellī eyleye ve yüzlerinüñ nūrları ve kerāmet-

[374b]

(1) -leri her vaḡt ziyāde ola pes anuñ-ḡün cum‘a ġünine yevmü’l-mezīd dirler ve naḡil- (2) -dür ḡaçan kim uçmaḡ ehli uçmağına gireler ḡarār dutalar hāḡ te‘ālā yitmiş biñ (3) firişte viribiye ve her firişte ile yitmiş biñ firişte bile geleler mü’minleruñ (4) ġözinden hiçābları ġötüreler hāḡ te‘ālā mü’minlere ayıda biz sizüñ likānuza (5) müştāḡvan ve siz daḡı benüm likāma müştāḡsız firişterler ayıdalar yā rabbi (6) bunlar senden utanmadılar dünyāda ġünāh işlediler bunlar seni ġörmege (7) lāyık degüllerdür hāḡ te‘ālā ayıda iy benüm firişterlerüm siz mü’minleri (8) bilmezsiz anlar benüm dostlarum bilürlerdi severlerdi ve düşmānlarımı (9) bilürlerdi ve benüm içün anlara düşmān olurlar eyle olsa benüm benüm ‘izzetüm (10) hāḡḡı içün anlaruñ bir kez lā ilāhe ilallāh muḡammedün resūlullāh didikleri (11) baña efḡaldür cemī‘-i ṡā‘atlerden pes hiçābı aradan keşf eyleye bunlar (12) daḡı hāḡḡuñ cemāline naḡar eyleyeler **faşlun fī menāzili’l-ḡulefāi’r-rāşidīn** (13) **riḡvānullāhi ‘aleyhim ‘ecma‘īn ibni ‘abbās** raḡiya’llāhu’anhu aydur ḡaçan ḡıyāmet (14) ġüni olsa bu ḡalḡ uçmaḡda otururken kızıl yāḡütan bir taḡt (15) ġetüreler yigirmi yıl uzunluğı ola mu‘allaḡ aşılmış ola **ebū bekir es-şıddīḡ**

[375a]

(1) rağiya'llāhu'anhu anuñ üzerine otura andan şoñra bir taht dağı (2) getüreler şaru yāķūtdan yigirmi mīl anuñ dağı büyüklüğü ola '**ömer bin** (3) **ḥaṭṭāb** rağiya'llāhu'anhu anuñ üzerine otura andan şoñra bir taht (4) dağı getüreler yeşil yāķūtdan yigirmi mīl anuñ dağı büyüklüğü ola (5) '**oşmān bin** '**affān** rağiya'llāhu'anhu anuñ üzerine oturalar andan şoñra bir taht (6) dağı getüreler aķ yāķūtdan yigirmi mīl büyüklüğünde ola '**alī bin ebū ṭālib** (7) rağiya'llāhu'anhu anuñ üzerine otura andan şoñra ḥaķ te'ālā buyura ol (8) ol tahtlar 'arşuñ gölgesine varalar andan şoñra ḥaķ teālā firiştelere (9) buyura bunlaruñ üzerine bir aķ incüden çadır dutalar eger cemī'-i maḥlūkāt (10) ol çadıruñ içine cem'eyleseler ol çadır dağı ziyāde geleydi andan (11) şoñra dört sağraķ gele bir bir içeler **faşlun** işbu faşl (12) kebāyir ve şağāyir ehlini beyān eyler anlar anlardur ki ḥaķ te'ālā anları yar- (13) -līgamaz odı ile 'azāb eyleyüb intiķām almayınca ne'üzübil'āhi min 'azabi'n-nār (14) **ibni** '**abbās** rağiya'llāhu'anhu aydur **muḥammed** ümmetinden bir ṭā'ife şırāt üzerinde (15) maḥbūs olalar imdi ol ṭā'ifenüñ evveli anlardur ki od anlara vācib

[375b]

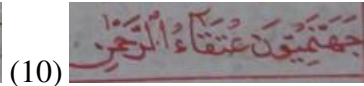
(1) olmuş ola uçmağa cemī'sinden şoñra gireler peygāmbere 'aleyhi's-selām (2) ayda yā cebrā'īl hiç benüm ümmetümden kimse şırāt üzerinde ķaldı mı cebrā'īl (3) ayda ḥaķ te'ālā anları ğayb eyledi kıyāmet derelerinde peygāmbere 'aleyhi's-selām (4) kıyāmet yirine nazar eyleye kimse görmeye eyle şana ki cemī'-i ümmeti uçmağa girdiler (5) kaçan peygāmbere 'aleyhi's-selām uçmağa gire ḥaķ te'ālā zebānīlere buyura anları (6) cehenneme süreler bırağalar çün cehenneme varalar mālīke selām vireler mālīk (7) bunları göre ayda ey sāķīler siz kimsiz ve kimüñ ümmetisiz zīrā ki kāfirler (8) ayakları bağlu boynı zencīrlü ve her kāfiri bir şeytān ile bağlu yüzleri ķara (9) idi sizde bunlar yok anlar ayda yā mālīk bize şorma zīrāki saña cevāb (10) virmege utanuruz velākin biz ķur'ān okurduk ve ramażān ayını oruc dutarıduk (11) ve ḥacca varurduk ve ğazāya varurduk ve mālımızuñ zekātın virürduk ve yetīmleri (12) esirgerduk ve cenābetden ğusl iderdük ve biş vaķt namāz kılurduk mālīk (13) ayda yā şaķīler cemā'ati ķur'ān sizi men'eylemedi mi ğünāhdan bunlar ayıdalar (14) yā mālīk bizüm başumuza kaçma ve yüzümüze urma şimdi ķurtıduk ḥaķ te'ālā- (15) -nuñ ve firiştelere yüzümüze urduğundan 'arş tarafından bir nidā gele

[376a]

(1) ki yā mālīk bunları cehennemün evvel tabaḳasına koy mālīk ayda yā şaḳīler cemā'ati
(2) kelāmı işitdünüz mi bunlar ayda işitdük imdi bir sâ'at (3) bize amān virgil ki
nefslermüz için ağlaşalum mālīk ayda baña destūr (4) yokdur ki size amān virem ḥaḳ
te'ālā tarafından bir nidā gele ki yā mālīk (5) bir sâ'at amān virgil pes mālīk amān vire
ḳur'an ehli bir şaf ola- (6) -lar ve ḥācılar bir şaf olalar ve 'avratlar bir şaf olalar daḥı feryād
eyleyüb (7) ağlaşalar ve ayıdalar biz dünyāda degme ḳaftān giymege 'ār iderdük şimdi
(8) ḳaṭrāndan nice ḳaftān giyelüm diyeler feryād eyleyeler bu resme 'azāb içinde (9) olalar
andan soñra ḥaḳ sübhānehū ve te'ālā anlara rahmet itmek isteye (10) cebrā'ile buyura kim
var cehennemde gör īmān ehlinden kimse ḳaldı mı mālīk ayda (11) vardur ṭamunuñ
ḳapusın aç cebrā'ili göreler bileler bir kezden yalvarub ayıdalar (12) bizden resūlu'llāha
ḥaber irişdür ki biz ḳatı 'azāb içinde ḳalduk biz daḥı anuñ (13) ümmeti idük nola iḥsān
eyleyüb bize şefā'at iderse ki 'azāb (14) içinde ḳalmışuz pes cebrā'ıl gele ḥaḳ sübhānehū
ve te'ālā buyura kim (15) var ol ḥabībüm **muḥammede** ayıt ki varsun anları
cehennemden çıkarsun kim

[376b]

(1) anlarıñ yanacak işleri var-idi günāhları miḳdārı anlara 'azāb itdüm (2) şimdi anları
aña bağışladum cehennemden çıkarsun cebrā'ıl resūlu'llāha gele (3) göre kim bir sarāyda
oturur kim dört biñ altundan ḳapısı var ayda ki (4) yā resūlu'llāh sen bunda 'işde ve
şafāda zu'afā ümmetün anda cehennemde 'azābda (5) resūlu'llāh tiz ṭuru gele ḥazrete
secde eyleye günāhkār ümmetümi baña bağışla (6) diye allāh te'ālā bağışlaya cebrā'ille
cehenneme geleler mālīk ṭamunuñ ḳapusın aç (7) günāhkār ümmet anı göricek bileler
ağlaşalar resūlu'llāh anları bir bir (8) mübārek eli-ile yapuşub cehennemden çıkara uçmağ
ḳapısındaḡı ḥavzda (9) yayḳanalar andan cennete gireler alınlarında bu yazılmış ola kim

(10) ²²⁷ ya'nī bunlar cehennemden çıkıldılar allāhu te'ālā-

(11) -nuñ 'azādıdır ḳaçan uçmaḳ ehli anları göreler anlar ḡāyet melül (12) olalar
uçmaḳ ehlinden utanalar ve ḥaḳ te'ālā ḥazretine zārılık eyleyeler ki (13) bizüm
alnumuzdan bu yazuyı gidergil ḥaḳ te'ālā cebrā'ile buyura ol yazuyı (14) gidere belürsüz

²²⁷ Bu cehennemlikler Rahman'ın azat ettikleridir.

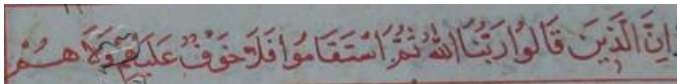
ola **imām ġazzālī** aydur çün anları tamudan çıkaralar (15) tamuda bir kişi kıala şol kıadar feryād eyleye ki cemī'-i tamu halkından anuñ āvāzı

[377a]

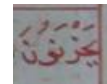
(1) ziyāde gele hāķ te'ālā ayıda saña bu çağırmaķdan çāre yokdur ol kişi ayıda ben (2) rahmetünden ümīzüm kesmezin hāķ te'ālā ayıda 'afv itdüm var uçmaķa gir **enes** (3) peygāمبرden naķil ider peygāمبر 'aleyhi's-selām ayıtdı bir kişi kıala cehennemde (4) biñ yıl yā hannān yā mennān diye münācāt eyleye hāķ te'ālā cebrā'īle ayıda var (5) ol kulumı getür çün cebrā'īl cehenneme gele anı göre ki başın (6) aşığa eyleyüb aĝlar cebrā'īl hāķ buyurduĝını ol kişiye haber vire ve ol kişiye (7) ala gele hāķ te'ālā ayıda iy benüm kulum cehennemden yirüñi nice bulduñ ol kul (8) ayıda yirlerüñ şerlüsü idi hāķ te'ālā ayıda bunu gine cehenneme bıraĝıñ ol kul (9) ayıda ben cehennemden çıkduĝumdan sonra gine beni cehenneme koyarsañ senden (10) ümīzüm kesmezim zīrā ki sen kerīm ve rahīmsin hāķ te'ālā firiştelere (11) ayıda koñ ol kulumı uçmaķa girsün benüm rahmetüm ile biñ yıldan (12) sonra ol kişi uçmaķa gire **hasan başrī** rahmetu'llāhi 'aleyhi aydur (13) nola-y-dı ol kişi ben ola-y-dum zīrā ki ebedī cehennemde kalmāķdan biñ yıldan (14) sonra çıkmaķ yigdür didi ol kişinüñ adı hannāddur didi (15) hāķ te'ālā ayıda var benüm rahmetüm ile uçmaķa girgil

[377b]

(1) **faşlun fī hikmeti'n-nār** bilmek gerekdür ki günāhkārlar oda girmek- (2) -den hikmet nedür hāķ te'ālā ol hikmeti gizledi lākin erbāb-ı mükāşefāt aydurlar (3) anları oda yakmaķ elbetde gerekdür zīrāki insānuñ cevherin hāliş itmekdür (4) hābāyiş-i nefsdan ve şeytāndan ammā anlaruñ ki nefsi mütecevhiredür lezzāt-ı nefsiyyeden (5) ve şehvāt-ı hissiyyeden geçmişlerdür hāşā ki hāķ te'ālānuñ 'umüm-ı fazlından (6) ve şümül-ı ihsānından ki anları oda yaķa ve 'azāb eyleye nitekim te'ālā (7) buyurur

(8)

²²⁸

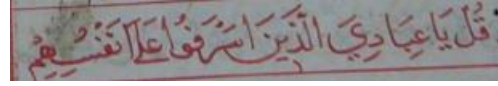
zīrā ki anlaruñ

cisimleri hāķ te'ālā hāzretine münkād idi ve nefisleri (9) muṭī' idi ve gönülleri melekūtda idi ve 'akılları ceberūtda idi (10) pes hāķ te'ālā anlaruñ derecātını yüce eyleyüb hācetlerin

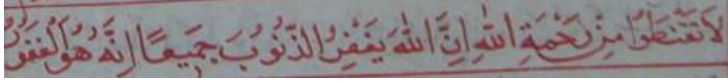
²²⁸ Ahkaf 46/13. Rabbimiz Allah'tır diyen sonra da devamlı bu söze uygun yaşayanlara ne bir korku vardır ne de onlar üzüntü çekeceklerdir.

ķabūl eyledi (11) ammā böyle eylemek ĥaķķuñ fażl-ı ‘amīminden ve iĥsān-ı kadīminden

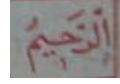
idi (12) nitekim ĥaķ te‘ālā buyurur

(13)

(14)

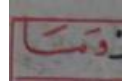
²²⁹

faşl ebū

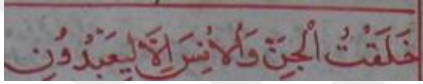
ĥanīfe rahmetu’llāhi ‘aleyhi aydur her cinnī (15) kim mü’min ola uçmaĥa ĥirūr ve lākin tāt eylemek ile şevābı

[378a]

(1) yokdur imāmeyn aydur şevābı vardur nitekim ĥaķ te‘ālā buyurur

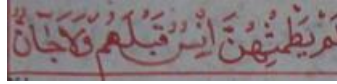
(2)

²³⁰

erĥāt ibni’l-munzir aydur cinnīlerüñ (3) şevābı

vardur nitekim ĥaķ te‘ālā buyurur

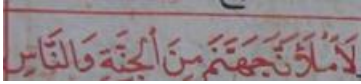

²³¹

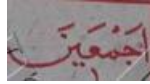
(4) pes uçmaĥda insān

insān ile ola ve cinnī cinnīler ile ola ebū d-derdā rağiya’llāhu‘anhu (5) aydur ĥaķ te‘ālā cinnīleri üç bölük yaratdı bir bölüĥi yılanlar ve ‘akrebler şüretinde- (6) -dür yiryüzinde yürürler ve bir bölüĥi yıl gibidür havāda uçarlar ve bir bölüĥi (7) ‘ibādet iderler ise şevābları vardur ve eger muṭī‘ olmazlar ise ‘azāb- (8) -ları vardur nitekim ĥaķ te‘ālā

buyurur

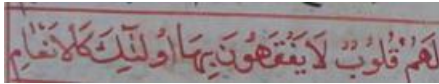
(9)

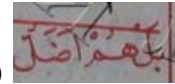
²³²

ve ĥaķ te‘ālā insānı daĥı üç bölük

yaratdı bir bölüĥi behāyim (10) gibidür ĥaķ te‘ālā buyurur

(11)

²³³

ve bir bölüĥi cismleri ādemlere

beñzer ve cānları şeyṭānlar (12) cānına beñzer zālīm ve ‘avāneleri gibi ve bir bölüĥi cismleri ādeme beñzer ve cānları (13) daĥı ādeme beñzerler uçmaĥa ĥiren ve didār ĥören anlardur ilāhī miskīn (14) aĥmed-i bī-cānı anlardan eyle bi-ĥaķķı muĥammedin

²²⁹ Zümer 39/53. De ki (Allah şöyle buyuruyor): “Ey kendi aleyhlerine ortak gūnahta haddi aşan kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah (dilerse) bütün gūnahları bağışlar; doğrusu o çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.

²³⁰ Zariyat 51/56. Ben cinleri ve insanları, başka deĥil, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım.

²³¹ Rahman 55/74. Onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.

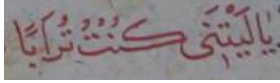
²³² Hud 11/119. Cehennemi hem insanlar hem cinlerle dolduracağım.

²³³ A’raf 7/179. Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkındırlar.

‘aleyhi’ s-selām (15) **muḳātil** raḍiya’llāhu ‘anhu aydur ḥayvānlardan on ḥayvān uçmağa gireler

[378b]

(1) biri **şālih** peygāamberüñ devesi ve **ibrāhīm** peygāamberüñ buzāğusı ve **isma‘īl** (2) peygāamberüñ kocu ve **mūsā** peygāamberüñ öküzü kim anuñ zamānında anı (3) boğazladılar ve bir ölmüş ādemi urdılar dirildi ve söyledi idi ve **yūnus** (4) peygāamberüñ balığı ve ‘**üzeyr** peygāamberüñ eşegi ve **süleymān** peygāamberüñ (5) karıncası ve **belkıs**uñ hüd Hüdi ve **muḥammed-i muştafā**uñ devesi (6) onıncı aşhāb-ı kehfün kelbi ḥaḳ te‘ālā ol kelbi uçmağa (7) koymaḳ isteyicek ḳoc şüretine döndüre andan soñra uçmağa (8) ḳoya ḥaḳ te‘ālā girü ḳalan ḥayvānları toprak eyleye kāfırlar anları göreler (9) ayıdalar

²³⁴ faşlun peygāamber ‘aleyhi’ s-selām (10) ayıtdı ḳaçan uçmaḳ ehli uçmağa gireler ve cehennem ehli cehenneme gireler (11) andan soñra ölümi getüreler uçmağ-ıla cehennem arasında boğazlayalar (12) andan soñra münādī nidā eyleye ki iy uçmaḳ ehli uçmaḳda ebedī ḳalu- (13) -ñuz ayruḳ ölüm yoḳ ve saḡlıḳdur ebedī ḥastalık yoḳ ve ey cehennem ehli (14) cehennemde ḳaluñuz ayruḳ ölüm yoḳ ve çıḳmaḳ yoḳ eyle olsa (15) uçmaḳ ve cehennem ehli ol sözi işitdiler uçmaḳ ehlinüñ feraḥı ve

[379a]

(1) ve sürürī ziyāde ola ve cehennem ehlinüñ ḥüzni ve ḡuşşası ziyāde ola (2) **faşlun** bilmek gereḳdür ki uçmaḳ sekizdür ve ‘adn (3) uçmağı a‘lāi’l-cināndur ve dārü’r-raḥmāndur zīrā ki ru’yetu’llāḥ andandur ve ol (4) ‘adn uçmağınuñ a‘lāsı bizüm peygāamberümüzüñ maḳāmıdır ol maḳāma (5) vesīle dirler anıñ-çün ki peygāamberümüzüñ efḍalı mevcūdātdur ve aña (6) lāyık bir maḳām gerek ki ekmel-i derecāt ola imdi ol vesīle (7) uçmağıdır ve tūbā ağacı ‘adn uçmağındadır ammā köki bizüm peygāamberü- (8) -müzüñ evindedür ve özdekinden iki çeşme çıkar biri kāfūrdur ve biri (9) selsebīldür ‘**alī** kerrema’llāhu vechehu aydur tūbā ağacınıñ budaklarından (10) ḥulleler çıkar ve özdeki incüdendür ve budakları zeberceddendür ve budaklarınıñ (11) ḡāyet yücesi ‘arş ayağına irişür ve alçaḳları uçmaḳ içindedür her (12) ḳişinüñ evinde bir budagı vardır her ne ḥācet dilerse ol budakdan çıkar bi’ iznillāhi (13) te‘ālā ve özdekinden

²³⁴ Nebe 78/40. Keşke toprak olsaydım.

develer ve atlar ve buraklar çıkar eyerleri altundan ve uyanı (14) incüden ve yâkûtdan yilden tîz yürürler ve âdem başlu ve kuş kanatludur ve ‘arabca (15) söyler **faşlun fî’l-hûr** imdi hûrîler cennet kızlarıdır anda yaratılmışlardır

[379b]

(1) be-gâyet laţîf ve maḥbûblardur ve hûr ḥavranuñ cem‘idür yüzi aḳ nûr- (2) -dandur sacı ve zülfi ve gözleri qaradur kaçan mü‘minler uçmağa gireler (3) ve evlerine varalar ve her evüñ içinde yitmiş taht ola ve her tahtuñ üzerinde (4) yitmiş döşek ola ve her döşegüñ üzerinde yitmiş hûrî ola (5) ve her hûrîñ üzerinde yitmiş ḥulle ola ve ol ḥullelerüñ içinde ilikleri (6) gözüke eger ol hûrîlerüñ birisinüñ maḳremesi kamu dünyâdan yigdür eger su‘âl (7) iderseñ ki çün hûrîler nûrdandur bir kişi nûrı öper ve kocar (8) cevâb budur ki **tefsîr-i kebîr**de gelür kim hûrîler nûrdandur (9) velî nûr-ı cāmiddendür öpilür ve

koçılır ²³⁵ (10) ve her kişinüñ yitmiş dürlü ḥullesi ola ve her ḥulle bir sâ‘at (11) içinde yitmiş dürlü levn ile gözüke ve erenler yüzlerini ‘avratlarınuñ yüzinde (12) göreler erenlerde ve ‘avratlarda aşlâ kıl olmaya hemîn sacları (13) ve kaşları ve

kirpükleri ola ḳālallāhu te‘ālā ²³⁶ (14) **ebu’l-leys** rahmetu’llāhi ‘aleyhi aydur ḥaḳ te‘ālā bizüm peygāamberümüze (15) va‘de eylemişdür ki vire ammā şeyyibden murād fir‘avn ‘avratı **âsiye**

[380a]

(1) ḥātündür ve birkden murād ‘**İsā** peygāamberün anası **meryem** ḥātündür (2) bu ikisi resûlu’llāh ‘aleyhi’s-selām cennetde evleniser peygāamber ‘aleyhi’s-selām (3) ayıtdı uçmak ehlinüñ her birisine biş yüz hûrî vireler her birisi (4) bunların kaçan erenlerine mu‘ānaḳa eyleseler erenlerüñ dünyâdaki ‘ömrince (5) bu niyetde turalar ve daḥı uçmaḳda ağaçlar vardur budaḳlarında çınraḡu (6) vardur gümüşden ḥaḳ te‘ālā ‘arş altından bir yıl viribiye ol (7) ağaçlara toḳına ağaçlar harekete geleler ve ol çınraḡular āvāz vireler eger (8) ol āvāzdan dünyā ehli bir kez işitseler idi anuñ dadından (9) cemî‘si ölelerdi **tefsîr-i beḡavîde** aydur uçmaḳda ağaçlar var- (10) -dur eger bir kişi āvāz istese yāḥūd dilese ol

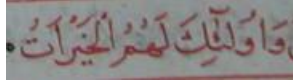
²³⁵ Al-i İmran 3/189. Al-i İmran 3/29. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir.

²³⁶ Tahrim 66/5. Dul ve bakire eşler.

ağaclara buyura kimi (11) sâz çala ve kimi hareket idüb oynaya ol kişi müşerref ola (12) peygâmber ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı uçmağda ırmaqlar vardır ol (13) ırmaqların kenârında karavaşlar vardır haq te‘âlâ anları za‘ferândan (14) yaratdı tesbîh iderler yitmiş biñ dürlü şavt-ıla ve her hürinün şavtı (15) **dāvūd** peygâmbere dūnyadaki şavtından laţîf ola ba‘zısı ba‘zısına

[380b]

(1) ayda sen kimünsin ba‘zısı ayda ben ol kişinün kim ki şabâh namâzın cemâ‘at-ile (2) kıla peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı haq te‘âlâ uçmağda yitmiş biñ (3) şehir yaratdı kızıl yâkūtdan ve her şehrin içinde yitmiş biñ ev yaratdı (4) ak incüden ve her evün içinde yitmiş biñ taht vardır yeşil zebercedden (5) ve her tahtın üzerinde bir kız oturur hūru’l’inden ayıtdılar yâ resūlu’llāh (6) ol şehirler kimündür peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı biş vaqt namâzı (7) cemâ‘at ile kılanlarındur naķıldür ki uçmağda hūriler vardır yaru- (8) -sından yukarusı oğlan şüretinde ve yarusından aşagısı ‘avrat şüretinde- (9) -dür ve uçmağ içinde anlardan lezzetli yokdur peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm şordılar (10) ki haq te‘âlâ hūru’l’ini neden yaratdı peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı (11) üç nesneden yaratdı ayaklarından dizine varınca müşkden ve dizlerinden (12) karnına varınca ‘anberden ve karından başına varınca kâfûrden (13) yaratdı saçların ve kirpüklerin kara nûrdan yaratdı

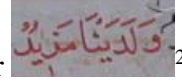
ķālallāhu (14) te‘âlâ ²³⁷ peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı her (15) müsliṡānuñ hayırları vardır ve her hayır için uçmağda bir hayme vardır.

[381a]

(1) ve her haymenün içinde hūru’l’în vardır ve yâkūt-ıla mercāna beñzer- (2) -ler ve her haymenün dört biñ kapısı vardır ve her kapudan her sâ‘at (3) haq te‘âlâ hâzretinden armağanlar ve kerâmetler ve hediyeeler gelir- (4) -ler ve naķıldür ki peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı uçmağda kızlar vardır (5) aña hūru’l’în dediler kaçan yüriseler sağından yitmiş biñ cāriye (6) yürür ol hūrilerün her biri aydur ben ol kişilerün-ven ki (7) emr-i bi’l-ma‘rūf ve nehy-i ‘ani’l-münker iderler idi ve naķıldür ki uçmağ (8) ehlinün üzerine

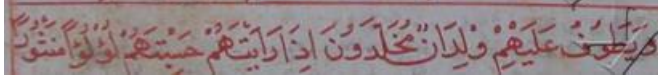
²³⁷ Tevbe 9/88. İyi ve güzel şeylerin her türlüşü onların olacaktır.

bir bulut gele yağmur gibi hūriler yağdura nitekim (9) haḳ te‘ālā buyurur

238

faşlun fī vildāni’l-cennet kālallāhu (10) te‘ālā

239

(11) ya’nī haḳ te‘ālā ol oğlanları

incülere beñzerdür hüsünde ve şafā-yı levnde (12) meclislerde yürürler şanasın ki tağılmış incülere beñzerler ‘**abdullāh ibni** (13) ‘**ömer** aydur uçmaḳ ehlinüñ gāyet ednāsınun biñ oğlanı ola incüler (14) gibi her birisi bir kullıkda ola **ebu’l-leys** rahmetu’llāhi ‘aleyhi aydur kaçan (15) mü’minler uçmağa gireler ve döşekler üzerinde oturalar bir firişte kapuya

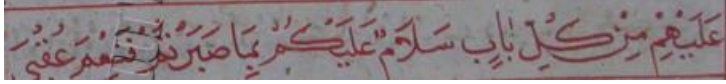
[381b]

(1) gele destūr dileye içerü gire kapuda bir oğlan göre ol oğlana (2) diye ol oğlan daḥı birine diye hattā ol söz gele mü’mine dege ol mü’min (3) daḥı destūr vire ol oğlan birine diye ol daḥı birine hattā gine ol (4) firişte gele dege andan şoñra kapuyı açalar ol firişte içerü gire (5) selām vire dürlü dürlü armağanlar ḥazret-i allāhdan getüre ve ayıda (6) selām size şol sebebden kim şabr iderdüñüz ve bu geldüğüñüz maḳām ne gökçek (7)

maḳāmdur diye nitekim haḳ te‘ālā buyurur

(8)

(9)

240

faşlun fī’l-

ḡilmān kālallāhu te‘ālā

(10)

241

ya’nī

buyurur kim cennetde kullar vardur (11) geleler mü’minleri göreler ve anlaruñ kulları olalar anlar şol kullardur kim (12) dürr-i meknün incilere beñzer didügi anuñ-çündür ki incü kim şadefde (13) şaḳlanmış ola gāyet laṭīf ve aḥsen olur imdi ol oğlanlar böyle (14) laṭīf ve aḥsen olıcaḳ kıyās eyle ki uçmaḳ ehli nice olalar hüsnde (15) ve naḳildür **keşşāf**da ‘**alī** kerrema’llāhu vecche aydur kāfirüñ

²³⁸ Kaf 50/35. Üstelik katımızda fazlası da vardır.

²³⁹ İnsan 76/19. Her birinin etrafında ölümsüz genöler pervane olur. Baktığında onları etrafa saçılmış inciler sanırsın.

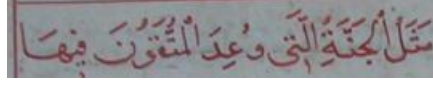
²⁴⁰ Ra’d 13/23-24. Melekler de “sabretmenize karşılık elde ettiğiniz esenlik daim olsun! Dünya yurdunun ardından ulaştığınız sonuç ne güzel oldu!” diyerek her kapıdan onların yanına girerler.

²⁴¹ Tur 52/24. Sedeflerinde saklı incilere benzeyen genç hizmetçileri etraflarında dönüp dururlar.

[382a]

(1) oğlancukları kim bâliğ olmamış olalar eger irkek oğlandur ve kız (2) oğlandur yarın uçmağda anlar mü'minlerüñ hizmetkârı olalar **faşlun** (3) **fî enhâri'l-cenneti** kâlallâhu

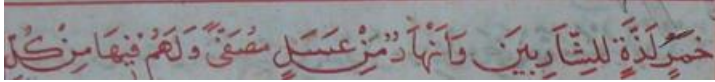
te'ālā

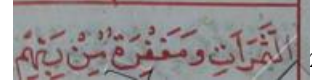
(4)

(5)

(6)

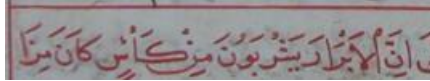

242

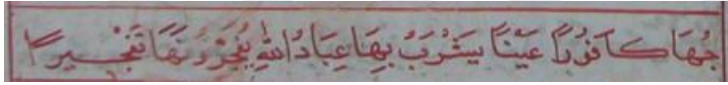
şâhib-keşşâf aydur hağ te'ālā uçmağı (7) vaşf ider aydur ki uçmağda ırmağlar vardır evvel budur ki şu ırmağı var- (8) -dur envā' ile şüreti ve levni müteğayyir olmazlar andan sonra süd ırmağı vardır (9) tu'mı ve rāyihası müteğayyir olmaz andan sonra süci ırmağı vardır içenlere (10) gāyet lezzetlüdür 'ağıl gidermez humârı ve āfeti yok andan sonra (11) bal ırmağı vardır gāyet muşaffâdur aña nesne qarışmadı fesād- (12) -dan şâfidür

kâlallâhu

te'ālā

(13)

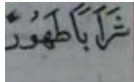
243

(14) ebrār berrüñ cem'idür nitekim erbâb rabbüñ cem'idür ya'nî ebrār bir (15) şarâbdan içenler kim ol şarābuñ tabî'atı kâfûre beñzer

[382b]

(1) kâfûr bir çeşmedür uçmağda ağıdur ve şovukdur ve rāyihası laţîf- (2) -dür ve dağı kanda dilerseñ senüñ ile bile gider alçağa ve yüksege kimse (3) men' eylemez ve dağı uçmağda bir çeşme vardır tabî'atı zencebîle beñzer ve uçmağda (4) bir çeşme dağı vardır selsebîl dirler ya'nî selâsetinden ötrü ve laţîf (5) ağıduğundan ötrü selsebîl dirler **muğâtil**

rağiya'llāhu'anhu aydur (6)

244

uçmağda bir çeşmedür her kim ol çeşmeden iç

²⁴² Muhammed 47/15. Rabbinde itaatsizlikten sakınanlara vaad edilen cennetin temsili şudur: İçinde doğal nitelikleri bozulmamış su ırmakları, tadı bozulmamış süt ırmakları, içenlere lezzet veren şarap ırmakları, süzölmüş bal ırmakları bulunan bir bahçedir. Onlar için ayrıca orada her meyveden mevcuttur, üstelik rablerinden bir de bağışlama lutfu.

²⁴³ İnsan 76/5-6. İyiler ise içindekine güzel koku katılmış bir kadehten içecekler. Bir su kaynağı ki Allah'ın has kulları istedikleri yerlere akıtarak ondan bol bol içerler.

²⁴⁴ İnsan 76/21. Tertemiz bir içecek.

gönlinden (7) hasedden kibrden nesne kalmaya ve dahı uçmağda bir şarāb vardır adı (8) rahīkdur kızıl ve laṭīf ve şāfī şarābdur ve sağrağı müşkdendür (9) dahı uçmağda bir dürlü şarāb vardır tesnīm dirler ya budur ki uçmağda (10) andan laṭīf şarāb yokdur ya budur ki kaçan içindekin içseler (11) havādan gine toptolu olur ne deñlü içseler havādan gine tolar ba'zılar (12) aydur tesnīm şarābı oldur ki muḳarrebler andan içeler şırf şarābdur (13) ve girü kalan ḥalk şü ile ḳarışdurub içeler ammā kevser şuyı (14) ḳālallāhu te'ālā

²⁴⁵ peygāmbere 'aleyhi's-selām (15) ayıtdı kevser uçmağda bir ırmağdur ḥaḳ te'ālā anı baña va'de eyledi

[383a]

(1) anda fāideler çokdur baldan tatlıdur ve ḳardan aḳdur ve sağraḳ- (2) -ları vardır gümüşden yıldızlar sağışınca fuḳarā-i muḥācirin andan içeler (3) her kim andan içerse ebedī ḳanmaya ve naḳıldür ki uçmağda bir ırmağ var- (4) -dur adı afīhdür anda ḳaravaşlar vardır ḥaḳ te'ālā anları za'ferān- (5) -dan yaratmışdur incüler ve yāḳūtlar ile oynarlar ḥaḳ te'ālā ḥazretini tesbīḥ (6) iderler yitmiş dürlü şavt-ıla her birinüñ şavtı **dāvūd** āvāzından laṭīfdür ve ol (7) ḳaravaşların ba'zısı ba'zısına ayıda sen kimünsin ol birisi ayıda (8) ben ol ḳişinünem ki yatsu namāzın cemā'at ile ḳıla ḥaḳ teālā ayıda (9) ol namāzı cemā'at ile ḳılanı ve seni benüm evümde sākin eylerin **faşlun** (10) **fī merātib-i ehli'l-cenneti ve derecāt-i aliyyeti ammā aşere-i mübeşşere** peygāmbere 'aleyhi (11) 's-selām ayıtdı bunlar uçmağlıkdur ya'nī **ebū bekr** ve 'ömer ve 'osmān (12) ve 'alī ve **ṭalḥa** ve **zübeyr** ve 'abdu'r-raḥman bin 'afv ve sa'd bin ebū vaḳḳāş ve (13) **sa'īd bin zeyd** ve **ebū 'ubeyde bin el cerrāḥ** raḍiya'llāhu'anhum ecma'īn (14) bunlar uçmağlıkdur ve **fāṭimatü'z-zehrā** raḍiya'llāhu'anhu uçmağ ḥātün- (15) -larınuñ seyyididür **ḥasan** ve **ḥüseyn** uçmağ yigitlerinüñ seyyidleridür bunlar

[383b]

(1) peygāmbere 'aleyhi's-selāmın ḳonşılarıdır ammā girü kalan mü'minlerin mertebe- (2) -leri vardır 'alā ḳadri menāzilihim peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı uçmağ ehli (3) yüz yigirmi şafdur seksen benüm ümmetümdür ve kırk şaf giri kalan ümmetlerdür (4)

²⁴⁵ Kevser 108/1. Şüphezi biz sana kevseri verdik.

kālallāhu te‘ālā ²⁴⁶ müfessirler aydur kaçan mü'minler (5) uçmakda şöhet eyleseler altundan çanaqlar geleler ve her çanağın içinde (6) yitmiş biñ dürlü ta‘ām ola kaçan mü'minler ol ta‘āmdan yiseler havādan kuşlar (7) ineler ve her kuş ayıda iy tañrının velileri uçmağı gezdüm selsebīl- (8) -den ve kâfûrden içdüm ve uçmak bağçaların teferrüc eyledüm çün mü'minler (9) ol sözi işideler ol kuşları yimege müştāk olalar haq te‘ālā ol (10) kuşlara buyura mā'ide üzerine ineler kanķı dürlü dilerlerse bişeler (11) mü'minler ol kuşlardan yiyeler andan soñra haq te‘ālā ol kuşlara hayāt (12) vire gine uçalar gideler zīrā cennetde ölüm yokdur ve nakıldür ki peygāmbere (13) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı uçmak ehlinün gāyet ednāsına seksen biñ (14) hizmetkār vireler ve yitmiş biñ hūrī vireler ve aña bir kubbe vireler (15) incüden ve yākūtdan ve bir dağı tāt vireler eger ol tātadan bir incü

[384a]

(1) düşse yiryüzinde maşrık ve mağrib arası toptolu nūr olaydı **ebū mūsā** (2) peygāmberden nakil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı uçmakda (3) mü'minler içün çadırlar vardur birer dāne incüden yirden gökçe (4) yüksekliğı ola ve altmış mīl kadar ini ola ve dört biñ kapısı ola (5) altundan peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı uçmakda bir tağ vardur (6) aña cebeli’r-raḥme dirler ve ol tağın üzerinde bir kaşr vardur aña (7) kaşrū’l-islām dirler ve ol kaşrın içinde bir ev vardur aña beytū’l-celāl (8) derler ve ol kaşrın on iki biñ kapısı vardur bir kapu bir kapuya biş yüz (9) yıllık yoldur ve ol kapu açılmaz bismillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm (10) dimeyince **ebū hureyre** raḍiya’llāhu‘anhu aydur uçmak ehlinün gāyet ednāsına (11) yidi derece vireler kendüzi altıncı derecede ola ve dağı ol kişiye üç (12) yüz hizmetkār vireler üç yüz çanak ile ta‘āmlar getüreler her bir ta‘āmda (13) bir lezzet ola ve üç yüz sağrak getüreler her sağrağın lezzeti bir dürlü (14) ola ol kişi bu devletlere nazar ide dağı ayıda yā rabbi baña destūr vir- (15) -gil uçmak ehlinün halkını konuklayayın ve şarāblar içüreyin bu ta‘ām-

[384b]

(1) -larumdan nesne eksilmeye diye **ebū hureyre** raḍiya’llāhu‘anhu aydur uçmak (2) ehli uçmağa girmeden tamuda yirin göre andan soñra uçmağa gire (3) tā şükri ziyāde olsun

²⁴⁶ Zuhurf 43/71. Orada altın tepsiler cennetliklerin çevrelerinde dolaştırılacaktır.

içün ve tamu ehli tamuya girmeden uçmağda (4) yirin göre andan soñra tamuya gire tā hasreti ziyāde olsun içün **ebū** (5) **sa'īdū l-ḥudrī** raḍiya'llāhu'anhu peygāmblerden naķil ider peygāmbler 'aleyhi's-selām (6) ayıtdı uçmağ ehli kendülerden yuğaru ğurfeleri göreler ya'nī köşkleri (7) göreler nitekim yıldızları görürler ayıtdılar yā resūlu'llāh ol ğurfeler peygāmbler- (8) -lerüñ midür peygāmbler 'aleyhi's-selām ayıtdı ol tañrı ḥaķķı içün (9) ki benüm nefsum anuñ ĳudret elindedür her ķişı kim allāha imān getürdi (10) ve peygāmblerleri ğirçekledi ol ğurfeler anlaruñdur ba'zılar aydur ma'lüm oldu (11) kim ol ümmet **muḥammed** ümmeti imiş zīrāki **muḥammed** ümmeti allāh te'ālāya imān (12) getürdiler ve cemī'-i peygāmblerleri bunlar ğirçeklediler pes ol ğurfelere (13) ğiren **muḥammed** ümmetleri olalar ve naķıldür **mūsā** peygāmbler 'aleyhi's-selām (114) ayıtdı ḥaķ te'ālā ḥazretine ayıtdı yā rabbi uçmağ ehlinüñ ğāyet (15) ednāsı ne deñlü mertebelü ola ḥaķ te'ālā ayıtdı uçmağ ehli uçmağ

[385a]

(1) ğirdüklerinden soñra bir ķişı gele ayıda yā rabbi cemī'-i ḥaķķ menzillerine (2) ğirmişler oturmuşlar ben ķanda oturayın ben diyem kim rāzī mısın ki (3) seni dünyā pādişāhlarından bir pādişāh ğibi eyleyem ol ĳul ayıda (4) ne'am yā rabbi rāzīyam ayıdam on dünyāca saña yir virdüm rāzī olur mısın (5) ol ĳul ayıda ne'am yā rabbi rāzī olurun diye ben ol ķişıye on bu dünyāca (6) yir virem ve uçmağ buyuram **mūsā** peygāmbler 'aleyhi's-selām ayıtdı (7) yā rabbi uçmağ ehlinüñ a'lāsı nedeñlü ola ḥaķ te'ālā ayıtdı anlara nesneler (8) virem ki ğözler ğörmemiş ola ĳulaķlar işitmemiş ola ve ğöñüllerden ğeçmemiş (9) ola ve naķıldür peygāmbler 'aleyhi's-selām şordılar ki mesākīn-i ṭayyibe (10) nedür peygāmbler 'aleyhi's-selām ayıtdı 'adn uçmağında ĳaşırlar vardır ve her (11) ĳaşıruñ içinde yitmiş avlu vardır kıızıl yāķūtdan ve her avlunuñ içinde bir (12) ev vardır yeşil zebercedden ve her evüñ içinde yitmiş taḥt vardır ve her taḥtuñ (13) üzerinde yitmiş döşek vardır her levnden ve her döşegüñ üzerinde bir (14) 'avrat oturur ḥūru'l'īnden ve her evde yitmiş mā'ide vardır ve her mā'ide- (15) -de yitmiş dürlü ṭa'am vardır ve ḥaķ te'ālā her ķişıye şol resme ĳuvvet vire

[385b]

(1) ki cemī'sine irişe bir ğünde ayıtdılar yā resūlu'llāh çün yirler ve içerler (2) hiç ĳazā-yı ḥācet iderler mi peygāmbler 'aleyhi's-selām ayıtdı uçmağda ĳaçan ḥācet- (3) -leri olsa

derlerler müşk rāyihası gibi rāyihası ola **beğavī tefsīr**inde ayıdur uçmak (4) ehli kaçan
ta‘ām yiseler haḳ te‘ālā ḥazretine ḥamd iderler nitekim haḳ te‘ālā buyurur (5)

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

²⁴⁷ ba‘zılar ayıdur uçmak ehli (6) altı yirde allāha

ḥamd iderler biri şol vaḳt ki kaçan mü‘minler kāfirden (7) seçile ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

²⁴⁸ ikinci şol vaḳt (8) ki şırāṭı geçeler ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ

²⁴⁹ üçüncü şol (9) vaḳt ki uçmağa girecek vaḳtin ma’-il

ḥayvāndan ḡusl eyleyeler ve ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

²⁵⁰

(10)

الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنَّ هَدَانَا اللَّهُ

dördüncü kaçan (11) uçmağa gireler

firişteler anlara istiḳbāl eyleyeler ol vaḳt ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

(12)

الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوَدَّتْنَا الْأَرْضُ بِتَقْوَى مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ

²⁵¹ (13) bişinci şol vaḳt ki

maḳāmlarına varalar ḳarar dutalar ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

(14)

أَخْلَصَنَا إِلَى الْقَامَةِ مِنْ قُضَائِهِ

²⁵² altıncı şol vaḳt ki yimekten ve içmekden fāriḡ (15) olalar ve ayıdalar

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

²⁵³ peygāmbēr ‘aleyhi’ s-selām ayıtdı uçmaḳda

[386a]

(1) bir ev vardur aña dārü’l-ferāḥ dirler aña şol kişiler girürler ki bir müslimān (2)

ḳarındaşlaruñ ḡöñline feraḥlık bırağa laṭīf sözler ile ḳālallāhu te‘ālā

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

(3)

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

²⁵⁴

²⁴⁷ Yunus 10/10. Duaları da, alemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun diyerek son bulur.

²⁴⁸ Mü'minun 23/28. Bizi bu zalimler topluluğundan kurtaran Allah'a hamd olsun.

²⁴⁹ Fâtır 35/34. Bizden tasayı gideren Allah'a hamd olsun.

²⁵⁰ A'raf 7/43. Bizi bu nimete kavuşturan Allah'a hamdolsun. Allah bize bahşetmeseydi biz kendiliğimizden elde edemezdik.

²⁵¹ Zümer 39/74. Bize verdiği sözü yerine getiren ve cennetten bize dilediğimiz yerinde mesken kurabileceğimiz yurt bağışlayan Allah'a hamdolsun.

²⁵² Fâtır 35/35. O ki bizi lutfuyulasonsuza kadar kalınacak yurda yerleştirdi.

²⁵³ Fatiha ½. Hamd alemlerin rabbi Allah'a mahsustur.

²⁵⁴ Kaf 50/35. Üstelik katımızda fazlası da vardır.

ḳūtü'l-ḳulūbda aydur uçmaḳ ehline ḥaḳ te'ālādan üç tuḥfe gele (4) biri hediyyedür ya'nī uçmaḳda ḥaḳ te'ālādan nesneler gele kim gözler añı (5) görmedi ikinci uçmaḳ ehline

allāhdan selām gele nitekim ḥaḳ te'ālā buyurur (6) ²⁵⁵ üçüncü budur ki ḥaḳ te'ālā ayda ben sizden (7) rāzī oldum işbu söz hediyyeden ve selāmdan daḥı efḍal

ola nitekim ḥaḳ te'ālā (8) buyurur

²⁵⁶ ḳālallāhu

(9) ²⁵⁷ ba'zılar aydur evliyā anlardur ki allāh te'ālāya imān (10) getürüb zikru'llāha meşḡul olalar ba'zılar aydur evliyā anlardur ki ḥaḳ için (11) biri birile sevişeler **māliki'l-eş'arī** raḍiya'llāhu'anhu aydur bir gün peygāmbere 'aleyhi's-selām (12) ḳatında otururdum peygāmbere ayıtdı ḥaḳ te'ālā ḳulları vardır ki peygāmbere ve (13) şehīdler anlara imrenürler ayıtdılar yā resūlu'llāh anlar kimlerdür peygāmbere 'am (14) ayıtdı anlar anlardur kim dürlü dürlü şehirlerden gelmiş olalar hiç bunların (15) dünyā için ḡaraḫları olmaya ḥaḳ için sevişeler ḥaḳ te'ālā yarın onların yüzleri nūr

[386b]

(1) kıla ve anlara incülerden minberler vire anlar ol minberler üzerine otura- (2) -lar ḥalāyık ḳorḳu içinde olalar anlara hiç ḳorḳu ve ḡuşsa olmaya ya'nī (3) anlara ḳabirde beşāret vardır allāhuñ ḳitābı ile kim anlar evliyādur anlara (4) ḳabirde beşāret vardır ki evliyāu'llāhdur ve bitilerinde yazılmışdur ki (5) uçmaḳlıḳdur ve naḳıldür ki **ḳūtü'l-ḳulūb**da peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (6) allāh için sevişenler yarın uçmaḳda bir kıızıl yāḳūt direḡün üzerinde (7) olalar ve ol direḡüñ üzerinde yitmiş biñ ḡurfe ola uçmaḳ ehlinüñ (8) üzerine şerefeler gibi ola ve ol ḡurfelerde olanların ḡüsni uçmaḳ (9) ehline nūr vire yeşil sündüsden ve istebraḳden ḡülleler giyeler ve alnında (10) yazılmış ola her

birisinüñ ²⁵⁸ ya'nī bunlar allāh için (11) sevişenlerdür **enes** peygāmbere naḳil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (12) uçmaḳda soḳaḳlar vardır uçmaḳ ehli ol soḳaḳlara cem' olalar 'arş- (13) -dan bir laṭīf yil ese onların yüzine

²⁵⁵ Yasin 36/58. Engin merhamet sahibi rabden gelen söz şu olacak: “selam size!”

²⁵⁶ Tevbe 9/72. Allāh'ın rızası ise hepsinden büyüktür.

²⁵⁷ Yunus 10/62. Bilesiniz ki Allāh dostlarına asla ḳorku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler.

²⁵⁸ Bunlar Allāh için birbirlerini sevenlerdir.

toḵuna ḥüsnleri ve cemâllerin ziyâde (14) eyleye evlerine geleser ehl bunları göreser
aydalar va'llâhi ḥüsnüñüz ve cemâliñüz (15) evvelkiden ziyâde olmış bunlar aydalar
va'llâhi sizün ḥüsnüñüz ve cemâliñüz

[387a]

(1) ziyâde olmış diyeler ehl-i ḥadîs aydurlar ol soḵaḡa sūḡu'l-ma'rifet dir- (2) -ler ve
uçmaḡda şems ve ḡamere gice ve gündüz olmaya velâkin ol miḡdâr taḡdîr olına (3) zîrâ
ki uçmaḡda 'arş nûrı vardır şemse ve ḡamere ihtiyâc yoḡdur ehl-i tefsîr (4) aydurlar
uçmaḡ ehli gündüzi bileler ḡicâblar gitmek ile ve 'arşuñ nûrı (5) zâhir olmaḡ ile ve allâhuñ
tecellîsi ile ayruḡ nûra ihtiyâc ḡalmaya (6) ve giceyi bileler kelâmuñ ile 'alî
kerrema'llâhu veche aydur uçmaḡda (7) bir soḡaḡ vardır ammâ anda bâi ve şîrâ yoḡdur
hemîn şüretler vardır (8) ḡâyet cemâlde ḡaçan bir kişi bir ḡûb şüreti görse ol şürete (9)
girmek dilese gire meşâbîḡ şerḡinde aydur murâd ol şürete girmek- (10) -den budur ki
ḡaçan kim aña bir laṡîf şüret 'arz olsa ol kişi (11) dilese kim ol şürete gire ḡaḡ te'âlâ ḡudret
eli ile ol kişinün şüretde (12) ayruḡ şürete tebdîl eyleye ziyneti ve ḡüsnî ziyâde ola bu
degüldür ki (13) bir şüretten ḡıḡub bir şürete daḡı gire eczâsı tebdîl ola zîrâ (14) bu
tenâsuḡdur tenâsuḡa şer' ve 'aḡl ḡâil degüldür ve her gün ehl-i (15) cennetün ḡüsnî ve
cemâlî ziyâde ola ammâ dünyâdan varan 'avratlaruñ ikişer ḡüsnî ola

[387b]

(1) birisi 'ıvâz ve birisi ḡüsn-i 'aṡâ ve ḡürîlerün birer ḡüsnî ola ancak (2) aña ḡüsn-i 'aṡâ
dirler ve ḡürîler dünyâ 'avratlarunuñ ḡatında yıldızlar gibi (3) ola ay ḡatında peyḡâmbir
'aleyhi's-selâm ayıtdı ḡaçan mü'min uçmaḡda (4) oḡlancuḡ dilese ḡâtûnı bir sâ'atde gebe
ola ve toḡura nice dilerse (5) erkek ve dişi **ishâḡ ibni ibrahîm** aydur mü'minler bir
sâ'atde oḡlancuḡ (6) dilese ola ammâ dilemeyeler peyḡâmbir 'aleyhi's-selâm ayıtdı
uçmaḡ içinde (7) bir ḡamcı ḡadar yir dünyâdan ve dünyānuñ içindekiden yigdür ve
naḡildür terḡîb- (8) -de ve terḡîbde **ebû hureyre** raḡiya'llâhu'anhu aydur peyḡâmbir
'aleyhi's-selâm (9) ayıtdı bir kişi uçmaḡa gire kendünün dünyâda ḡulunı kendüden
yuḡaru (10) mertebede göre ayda yâ rabbi işbu benüm ḡulum idi dünyâda bunda uçmaḡda
benüm (11) mertebeden yuḡaru mertebesi var ḡaḡ te'âlâ ayda ben saña 'amelünne göre
mertebe (12) virdüm aña daḡı 'ameline göre mertebe virdüm anuñ 'ameli senün 'amelünne
beñzemez (13) idi ol senden yig 'amel itdi idi anuñ içün ol sebebeden yig oldı (14) **faşlun**

fi'ş-şühedā peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı uçmağda yüz derece (15) vardur haq te'ālā anı gāzīlere va'de eylemişdür bir dereceden bir dereceye

[388a]

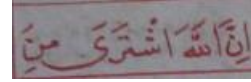
(1) biş yüz yıllık yoldur kaçan haq te'ālādan dileseñüz firdevs uçmağun dileñ (2) zīrāki uçmağun vasaıdır ve a'lāsıdur ve anuñ üsti 'arşü'r-raḥmandur (3) ve uçmağun ırmaqları

andan

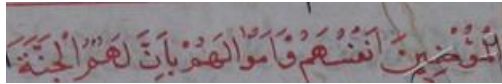
çıkarlar

qālallāhu

te'ālā

(4)

²⁵⁹ imdi müşterīnün eyüsi haq te'ālā- (5) -dur ve delālet eyleyenün eyüsi allāh te'ālāya delālet idendür ol eyü delīl (6) **muḥammed-i muştafā**dur ve bahānuñ eyüsi uçmağdur ve naqıldür kim peygāmbere 'aleyhi's-selām (7) ayıtdı şehīdlerün allāh te'ālā katında altı ḥaşleti vardur biri budur ki (8) haq te'ālā anı evvel def'ada yarlıgar ve uçmağda yirin görür ikinci 'azāb-ı (9) kabrden emīn olur üçünci budur ki feza'-ı ekberden emīn olur (10) dördünci başına vakār tācın uralar yāqūtdan bişinci budur ki ḥūru'l'īn- (11) -den yitmiş iki 'avrat vireler altıncı budur ki hışmından ve kavminden yitmiş iki (12) kişiyē şefā'at eyleye kıyāmet güninde ve naqıldür ki kıyāmet güninde bir kavm (13) kabirlerinden turalar kılıçları bilinde ola 'arşuñ sağ yanına varalar (14) ve yaralarından kan aқа müşk gibi rāyiḥası ola andan soñra uçmağa (15) varalar firişterler ayıdalar kan ḥisāb ve kanı mīzān çün şehīdler bu sözi işideler

[388b]

(1) kılıçların yire uralar ayıdalar biz zālīm pādīşāh degüldük ki ḥalka ḥayf ve cevri (2) eyleyevüz ve biz bāy degüldük ki mālımızuñ ḥisābın virerüz ve biz dünyāda işbu kılıç- (3) -dan ayruq nesneye mālīk degüldük dāyim gāzā yolında haq içün cenk iderdük (4) kāfirleri öldürdük hattā kāfirler daḥı bizi öldürdiler ve raḥmān tarafından (5) bir nidā gele kim benüm kullarum girçek aydurlar yā rıdvān qo anları uçmağa gir- (6) -sünler anlar daḥı uçmağa gireler bi-ḡayri ḥisāb andan soñra nūrdan kürsīler üzerine (7) oturalar ve her kişinün yitmiş ḡurfesi ola ve her ḡurfenün yitmiş qapusı ola ve her (8) qapunuñ yitmiş perdesi ola ve her ḡurfenün yitmiş ḥaymesi ola ve her ḥaymenün içinde (9) yitmiş taḥt

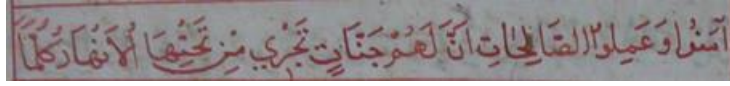
²⁵⁹ Tевbe 9/111. Allah, kendi yolunda çarpışırken öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek üzere satın almıştır.

ola ve her tahtuñ üzerinde bir hūrī otura hūru'l'īnden (10) ve her hūrīnūñ yitmiş qaravaşı
 ola ve şehīdler ebedā ilā ebedin anlaruñ ile tena‘‘um (11) eyleyeler peygāmbere ‘aleyhi’s-
 selām ayıtdı haq te‘ālā hazretinden şehīdler vebādan (12) ölenler için halk ile çekişeler
 şehīdler ayıdalar bizüm qarındaşlarımız gāzā yolında öldiler (13) nitekim biz öldük haq
 te‘ālā ayıda bunlaruñ zaḥmlarına ve yaralarına naẓar eyleñ (14) eger anlara beñzerlerse
 şehīdlerdür vebādan ölenleruñ egerçi yarası şehīdler yarasına (15) beñzemeye evet
 şehīdler şayalar **faşlun** çün hadīşler tamām oldı

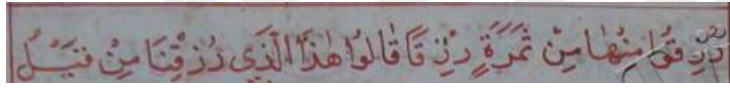
[389a]

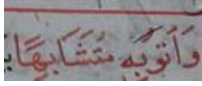
(1) şimdiden soñra bunı dilerüz ki haq te‘ālā kur’ānda uçmağdan ve ehlinden ne (2) zıkr

itdi anı beyān eyleyevüz inşāallāhu te‘ālā kālallāhu te‘ālā (3)

(4)

(5) ²⁶⁰ ya‘nī haq

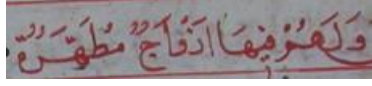
te‘ālā buyurub cennet didügi cemī‘-i şevāb evinūñ (6) ismidür ve müstemildür çok
 cennetlere zīrā mertebeler üzerinedür istiḥkāklarına (7) göre virilür ve yimişler bir birine
 beñzer dimegüñ ma‘nāsı budur ki kaçan bir ta‘ām (8) veyā bir yimiş yeseler aydurlar işbu
 ta‘āmları bundan öñdün bir daḥı bize (9) rızık oldı idi anuñ için ki levni evvelki ta‘āma
 beñzer (10) ammā şüretleri beñzemez ba‘zılar aydur bize bundan öñdün rızık oldı (11)
 demek oldur ki ya‘nī dünyāda bunuñ gibi rızık oldı dimekdür anuñ (12) için ki uçmak
 ni‘metlerinūñ ba‘zısı dünyā ni‘metlerine beñzer şüretde (13) ammā lezzetde degül **şāhib-
 keşşāf** aydur dünyā ta‘āmı ve şarābı cennet (14) ta‘āmı katında isimle müsemmə gibidür
 ya‘nī sükker demek ile yimek arasında (15) fark ne qadardur aña göre kıyās ideler
 dimekdür ba‘zılar aydur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām

[389b]

(1) ayıtdı ol tañrı haqqı için **muḥammed**uñ nefsi anuñ kudret elindedür kaçan (2) bir kişi
 uçmak yimişlerinden tena‘‘um eylese ve ağacdan bir yimiş qoparsa (3) derḥāl ol yimişler

²⁶⁰ Bakara 2/25. İman eden ve iyi işler yapanlara, kendileri için zemininden ırmaklar akan cennetler bulunduğu müjdesini ver. Onlara cennetteki meyvelerden biri rızık olarak her sunulduğunda, “Bu daha önce de bize rızık olarak verilendir.” derler. O kendilerine, benzer şekilde verilmiştir.

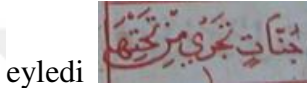
yirine bir dahı biter aslā yimişleri ağacdan eksilmez (4) dāyim bulunur kālallāhu te ‘ālā

²⁶¹

ya ‘nī (5) uçmağda hātūnlar vardır muṭahharlardur hulkda

ve yaradılmağda (6) ammā yaradılmağda muṭahhar olduğu oldur ki hayz ve bevl ve ġāyız ve tükürmek (7) ve sümkürmek ve oğlan toğurmak ve meni çıkmak yokdur ammā hulkda muṭahhar (8) olduğu oldur ki kimsenün erine ḥased eyleyüb benüm imişse demek yokdur (9) **ḥasan** raḍiya’llāhu’anhu aydur müṭahhar didüğü oldur ki dünyā ‘avratları (10) dünyāda iken qarılar idi ḥaḳ te‘ālā anları ol hālde giderüb bıkır kız (11) oğlan eylediği muṭahhar itmekdür qarılığdan **tefsīr-i kebīr**de aydur (12) mecāmi‘ü’l-lezzāt üçdür biri mesken ve biri maṭ‘amdur ve biri menkehdür (13) nitekim ḥaḳ te‘ālā meskenleri vaşf

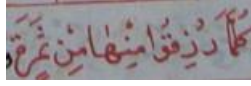

(14)

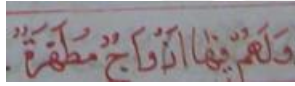
²⁶²

eyledi ve maṭ‘am dahı beyān eyledi nitekim buyurur

²⁶³

ve menkehi (15) dahı beyān eyledi nitekim buyurur

²⁶⁴

kaçan kim

[390a]

(1) işbu üç nesne ḥāşıl olsa bu ni‘metler zā’il ola diyü tena‘‘um iderken (2) bunlara ḥavf irişür bu ni‘metler elden çıkar diyü ḥaḳ te‘ālā anlarıñ ḥavfın zā’il (3) itmek için buyurur

²⁶⁵

ki pes āyet kemāl-i tena‘‘um ve sürūra delālet (4) ider ki ehl-i cennet uçmağda dāyimlerdür mevt yokdur ve gine çıkmak yok ebedīlerdür (5) ammā **mu‘tezīlī** aydur huld bunda sābit lāzım ve beḳā-ı dāyimdür aşlen münkaṭ‘ (6) olmaz ve bizüm aşḥābumuz aydurlar huld bunda sābit-i tāvīldür nitekim ḥaḳ te‘ālā (7) buyurur

²⁶⁶

eger huldun mefhūmında ebedī olmak dāḥil (8) imişse nice tekrār idey-idi ve ‘aḳıl devāmına delālet ider anuñ-çün ki eger (9) dāyim olmayıcak olursa gerekdür ki münkaṭ‘ olalar uçmağdan pes ehl-i şevāb (10) dāyim ġam ve ḥüzın ve ḥavf içinde olalar

²⁶¹ Bakara 2/25. Ayrıca orada kendileri için tertemiz eşler de vardır.

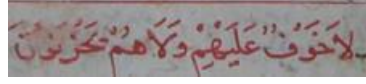
²⁶² Nisa 4/122, Hac 22/14, Ra’d 13/35, Fetih 48/17, Muhammed 47/12. Altından ırmaklar akan cennetler.

²⁶³ Bakara 2/25. Onlara cennetteki meyvelerden biri rızık olarak her sunulduğunda

²⁶⁴ Bakara 2/25. Ayrıca orada kendileri için tertemiz eşler de vardır.

²⁶⁵ Bakara 2/25. Ve orada onlar sonsuza kadar kalıcıdırlar.

²⁶⁶ Tevbe 9/22. Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır.

idi hāl budur ki ḥaḳ te‘ālā (11) buyurur ²⁶⁷ ve nakıldür ki **sa‘īd bin cübeyr** (12) aydur uçmaḳ ehlinüñ her birisi üçer bilezük giyeler biri (13) altundan ve biri gümüşden ve biri incü ile yāḳūtdan ve yeşil ḥil‘atler (14) geyeler sündüsden ve istebrakdan ammā sündüs dībācdan laṭīfdür (15) ve istebrak ağır kemḥadur ve sündüs incedür ve istebrak ḳalındur ba‘zılar aydur

[390b]

(1) sündüs didügi dībācdur altun ile ḳarışmışdur imdi uçmaḳ ehli ki (2) yirler ve içerler ḳuvvet için yimezler belkim lezzet için yirler ve içerler dāyım feraḥ- (3) -lardur altundan ve cevherden ve incülerden saḡraḳlar ile şarāb içerler (4) gümüş tenlü ve ḥarīr ṭonlu oḡlanlar ṭavāf iderler şarāb ulaştırurlar bunlar (5) ḡāyet müşerref olub şoḡbet iderler

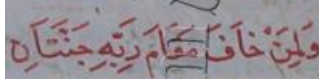
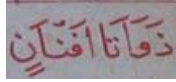
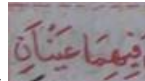
ḳālallāhu te‘ālā (6) ²⁶⁸ ya‘nī anlar ki allāha imān getürdiler ve oḡlanları imānda (7) anlara tābi‘ oldılar anlar daḡı uçmaḳdadur gerekse oḡlanları büyük olsun (8) gerek ise uzak olsun ataları ile uçmaḳda bile ḳopalar imdi sır budur ki (9) bālīg ölmüş oḡlanları kendülerüñ imānı ile uçmaḡa girürler velī kiçi (10) oḡlancuḳlar atalarına tābi‘dür ataları ḥürmetine uçmaḡa girürler eger ki şevāb- (11) -ları yok ve daḡı atalarının şevābın kesüb anlara virmezler belkim ḥaḳ te‘ālā kendü (12) kereminden ve fazlından anlara ‘atā idüb uçmaḡa ḳoya ‘**alī** kerrema’llāhu veche (13) mü’mınlerüñ oḡlanları ataları ile uçmaḳdadur ve kāfirlerüñ oḡlanları (14) ataları ile ṭamudadur imdi bu sözde işkāl vardır zīrā ki peygāmber (15) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı kāfirüñ oḡlanları uçmaḳ ehlinüñ ḥizmetkār-

[391a]

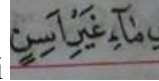
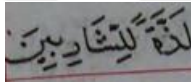
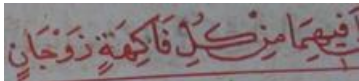
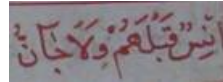
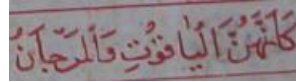
(1) -larıdur eyle olsa vech-i tevḫīḳ ne ola bu iki söz arasında cevāb budur ki (2) kāfirüñ oḡlanları görelüm bālīg olduğundan soñra öleler yāḡūd (3) bālīg olmadan öleler eger bālīg olduğdan soñra ölürse kāfirdür zīrā ki (4) küfri ve imānı bilürler ataları ile ṭamuya bile girürler eger bālīg olmadan (5) ölürse ve küfri ve imānı bilmezse kāfir degüldür uçmaḳda mü’mınlerüñ (6) ḥizmetkārlarıdur iki ḥadīşüñ arasında tevḫīḳ itmek budur ḳālallāhu (7)

²⁶⁷ Yunus 10/62. Asla korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler.

²⁶⁸ Tur 52/21. İman eden,soylarından gelenlerin de aynı iman ile kendilerini izledikleri kimselerin yanlarına bu zürriyetlerini katacağız.

te‘ālā ²⁶⁹ **muḳātil** raḍiya‘llāhu‘anhu aydur iki (8) cennet demek oldur biri ‘adn uçmağıdır ve biri na‘īm uçmağıdır **muḥammed** (9) **ibni ‘aliyi’t- tirmizī** aydur iki cennet demek oldur ki biri ḥaḳdan ḳorḳ- (10) -dığı cennetdür ve biri şehvetin terk eylediği cennetdür ḳāl- (11) -allāhu te‘ālā ²⁷⁰ ya‘nī uçmağda ağaclar vardur budaḳları (12) toğrı ve uzundur ‘ale‘d-devām yimişleri bāḳīdür ve ol ağaclaruñ (13) gölgesi gelüb sarāyların ḳablamışdur ḳālallāhu te‘ālā (14) ²⁷¹ **ibni ‘abbās** raḍiya‘llāhu‘anhu aydur iki çeşmeler vardur didüğü (15) oldur ki biri kerāmetdür ve biri ziyādetdür uçmaḳ ehlinüñ

[391b]

(1) üzerine **ḥasan** raḍiya‘llāhu‘anhu aydur tecriyān didüğü aḳarşulardur biri (2) tesnīmdür ve biri selsebīldür **aṭıyye** aydur tecriyān didüğü oldur (3) ki biri ²⁷² ya‘nī tatlu ve şāfī şudur ve ḥamrdur ²⁷³ (4) ḳālallāhu te‘ālā ²⁷⁴ ya‘nī uçmağun yimişleri (5) iki dürlüdür biri yaşdur ve biri ḳurudur dimekdür ḳālallāhu te‘ālā (6) ²⁷⁵ ya‘nī insāndan ve cinnīlerden kimse anlara cimā‘ eylemedi (7) dimekdür **muḳātil** raḍiya‘llāhu‘anhu aydur anlar uçmağun ḥūrīleridür ba‘zılar aydur (8) dünyā ‘avratlarıdır ki dünyādan gidelden berü kimse anlaruñ ile cimā‘ eyledi (9) dimekdür **muḳātil** raḍiya‘llāhu‘anhu aydur anlar uçmağun ḥūrīleridür ba‘zılar (10) aydur dünyā ‘avratlarıdır ki dünyādan gidelden berü kimse anlaruñ ile cimā‘ (11) eylemedi dimekdür ḳālallāhu te‘ālā

²⁶⁹ Rahman 55/46. Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır.

²⁷⁰ Rahman 55/48. İkisinde de çeşit çeşit ve emsalsiz nimetler bulunur.

²⁷¹ Rahman 55/50. İkisinde de akıp giden iki kaynak vardır.

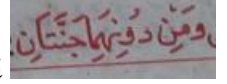
²⁷² Muhammed 47/15. Bozulmayan su ırmakları.

²⁷³ Muhammed 47/15. İçenlere lezzet veren.

²⁷⁴ Rahman 55/52 İkisinde de her meyveden farklı türler bulunur.

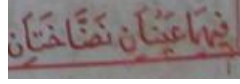
²⁷⁵ Rahnam 55/74. Onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.

²⁷⁶ ve şāfī olmak- (12) -da yāķūt ile mercāna beñzerler kālallāhu te‘ālā

²⁷⁷ ya‘nī ol (13) iki cennetden ayruķ iki cennet vardur dimekdür **ebū mūsā el-eş‘arī** aydur ol iki (14) cennetüñ birisi altundur sâbıķlar içün ve biri gümüşdendür tâbi‘ler içün

kālallāhu te‘ālā (15)

²⁷⁸ ya‘nī uçmağın içinde çeşmeler vardur aşıları

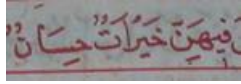
[392a]

(1) münķaṭ‘ olmaz dāyım aķarlar dimekdür kālallāhu te‘ālā

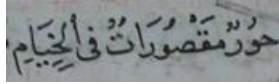

²⁷⁹ (2) **ibni**

‘abbās rağiya‘llāhu‘anhu aydur uçmaķ ağacının budaķları yeşil zümrüddendür (3) ve yapraķları kızıl altundandır ve yimişleri südden aķadır ve baldan tatlı (4) kālallāhu te‘ālā

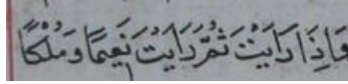

²⁸⁰ ya‘nī hulkıları ve hüsneri ve yüz- (5) -leri gökçekdür

²⁸¹ ya‘nī mestürelerdür haymeler (6) içinde ya‘nī şol evler içinde ki

harīrler ile bezenilmişdür peygāمبر ‘aleyhi’s-selām (7) ayıtdı uçmaķ ‘avratlarından birisini yire indürseler idi yir gök arası (8) toptolu nūr olaydı kālallāhu te‘ālā

(9)

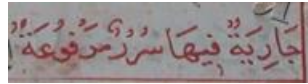
²⁸²

ya‘nī uçmaķ ehlinüñ mertebesi vaşf olunmaz

ğāyet ednāsı biñ yıl- (10) -lık yola nażar ider yüksegin ve alçağın görür dimekdür

(11)

²⁸³

ibni ‘abbās rağiya‘llāhu‘anhu

aydur uçmaķda (12) tahtlar var altundan zebercedden ve incü ve yāķūt ile bezenilmişdür ğāyet (13) yücedür kaçan uçmaķ ehli üzerine oturmak isteseler alçaķ olur (14) kaçan

²⁷⁶ Rahman 55/58. Sanki onlar yakut ve mercandır.

²⁷⁷ Rahman 55/62. Bu ikisinden başka iki cennet da vardır.

²⁷⁸ Rahman 55/66. İkisinde de gürül gürül akan iki su kaymağı bulunur.

²⁷⁹ Rahman 55/68. Her ikisinde türlü meyveler, hurma ve nar var.

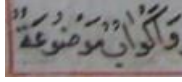
²⁸⁰ Rahman 55/70. Oralarda, huyu güzel, yüzü güzel kadınlar var.

²⁸¹ Rahman 55/72. Otağlarına kapanmış hurileri var.

²⁸² İnsan 76/20. Orada etrafa göz gezdirdiğinde benzersiz nimetler ve muhteşem bir saltanat görürsün.

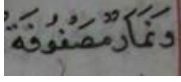
²⁸³ Gaşıye 88/12-13. Orada akan bir pınar vardır. Orada yüksek tahtlar vardır.

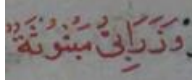
binseler kalker gine yüce olur develer gibidür binmekde alçak olur (15) kaçan yürüseler

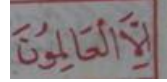
yüce olur merfû'at dağı ancılayındur ²⁸⁴

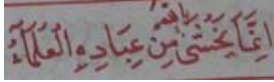
[392b]

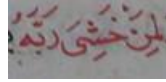
(1) ya'nî uçmak ehlinüñ katında ibrikler vardur şışeler gibidür kulpı yokdur (2)

 ²⁸⁵ ya'nî yaşduklar vardur kıymetlerden anlarıñ üzerine otura- (3) -lar ve

yaşdanalar ²⁸⁶ ya'nî döşekler vardur döşenilmişlerdür (4) imdi iy 'âlimler ve iy 'ulemāya muhabbet ve yoldaş olan 'azîzler bilün kim (5) bu mertebeleri haq te'âlā

ve vaşf idüb söyler ki ve buyurur ki (6) ²⁸⁷ ya'nî kazıyyeleri muṭlakā allāh te'âlā 'âlim kullarından artuq (7) kimse bilmez ve hem qur'āndan mefhūm olan budur ki cennet 'ulemā için ola ancak (8) kemā kālallāhu te'âlā

 ²⁸⁸ **imām faḥrī' r-rāzī tefsīr-i** (9) **kebīr**de aydur be-dürüstī 'aql ile ve naḳil ile şöyle şābit oldu ki allāh- (10) -dan 'âlimler qorqar ancak āyetüñ zāhiri şöyle delālet ider ki uçmağa (11) 'ulemādan artuq kimse girmeye zīrā ki innemā ḥaşr içündür delālet ider ki (12) allāhdan 'ulemādan artuq kimse qorqmaz ve cennet allāhdan qorqanlar

içün (13) diyü buyurmuşdur nitekim qur'ānda ḥaber virür ²⁸⁹ ya'nî cennet (14) ve rıdvān allāh anlara maḥşüşdur ki allāhdan qorqar imdi bu söz (15) katı qorqmaq gerekdür veli nidelüm ki cāhillerüñ 'aqlı ve 'ilmi yokdur ki

[393a]

(1) göñline qorqu düşe pes qorqmamaqdan katı qorqmaq gerekdür vallāhu (2) veliyyü'l-irşād ve naḳildür ki 'ârifler aydur ḥavf biş kısımdur biri rehbet- (3) -dür rehbet oldur ki taṣdīqden qopar ya'nî haq te'ālānuñ va'idinden ve qahrı- (4) -ndan nefis qorqar dimekdür

²⁸⁴ Gaşiye 88/14. Ve konulmuş kadehler

²⁸⁵ Gaşiye 88/15. Sıra sıra yastıklar.

²⁸⁶ Gaşiye 88/16. Serilmiş halılar vardır.

²⁸⁷ Ankebut 29/43. Bunların hikmetini gerçek bilgi sahibi olanlardan başkası kavrayamamaktadır.

²⁸⁸ Fatır 35/28. Allah'a karşı ancak; kulları içinden alim olanlar derin saygı duyarlar.

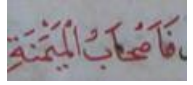
²⁸⁹ Beyyine 98/8. Rabbini sayıp O'ndan korkanlar içindir.

ikinci haşyetdür imdi haşyet oldur ki ‘ilmden (5) kıpar aña havfü’l-‘aql dirler şeklerden ve şühelülerden kırkır üçüncü veceldür (6) vecel oldur ki ma‘rifetden kıpar aña havfü’l-kalb dirler ol yaramaz edebden (7) kırkmağıdur dördüncü hāzerdür hāzer oldur ki yakınlıkdan kıpalar ana havfü’r- (8) -rūh dirler ağıyā milāhāza itmekden kırkır bişinci heybetdür heybet (9) oldur ki müşāhededen kıpalar aña havfü’s-sır dirler ol celāl-i eħadiyyetden (10) ve kemāl-i şamediyetden kırkır **allāhümme ‘alnā min zümreti’l-‘ālimin faşlun** (11) eger bildüñ ise ki haq te‘ālā uçmağı ehline ne didi şimdiden soñra (12) işitgil ki uçmağı ehlinüñ mertebelerin bildürelüm inşā’a’llāhu te‘ālā (13) kālallāhu te‘ālā

²⁹⁰

ya‘nī ašnāfān selāse andan soñra haq te‘ālā (14) ayıtdı

²⁹¹ aşhābu meymene anlardur ki şol vaqt ki **ādemüñ** (15) zürriyyeti şülbinden çıqdılar **ādemüñ** sağı yanına durdılar **ḡahhāk** aydur aşhābu’l-meymune

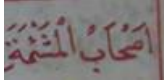
[393b]

(1) anlardur ki bitilerini sağı eline vireler **hasan** aydur aşhābu meymene anlardur ki ‘ömür-

(2) -lerin tā‘at’ullāha ħarc itdiler anlar ihsāna tābi’lerdür

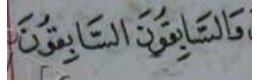
(3)

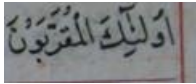
²⁹²

ya‘nī aşhābu’ş-şimāl kāfirlerdür **hasan** aydur aşhābu’l-meş’emeti anlar-

(4) -dur ki ‘ömürlerini ma‘şiyete ħarc eylediler kālallāhu te‘ālā

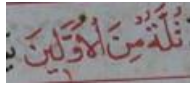
(5)

²⁹³

ya‘nī ħayrātı öñdin ve ġālib işleyenler muḡarreblerdür dünyāda (6) ve

uçmağı içinde allāha yakınlardur

²⁹⁴

ya‘nī bir tā’ifedür **ādem-** (7) -den tā

bizüm peygāmbere gelince

²⁹⁵

ya‘nī **muḡammed** ümmet- (8) -lerinden

²⁹⁰ Vakıa 56/7. Sizler de üç gruba ayrıldığınız zaman.

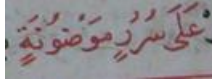
²⁹¹ Vakıa 56/8. Biri, amel defteri sağından verilenlerdir.

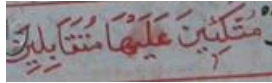
²⁹² Vakıa 56/9. Diğerleri amel defteri solundan verilenlerdir; ne bedbaht o solundan verilenler.

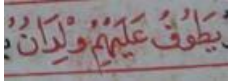
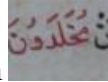
²⁹³ Vakıa 56/10-11. Önde olanlar; (erdem, amel ve ödülde) önde olanlar Allah'a en yakın olanlardır.

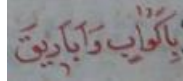
²⁹⁴ Vakıa 56/31. Çoğu önce gelip geçmişlerden.

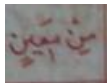
²⁹⁵ Vakıa 56/14. Birazı da sonrakilerden.

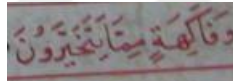
bir t̃a' ifedür ²⁹⁶ ya' n̄ altundan ve cevherden (9) düzülmüş tahtlar üzerinde

oturlar ²⁹⁷ ya' n̄ ba' zısı (10) ba' zısına mukābil otururlar

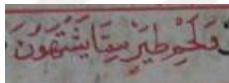
 ²⁹⁸ ya' n̄ hizmet itmek için (11) oğlanlar vardır nūrdan ²⁹⁹ ya' n̄

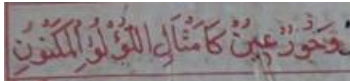
ol oğlanlar ölmezler ve katından (12) gitmezler ³⁰⁰ ya' n̄ kadehler ile meclislerde devr iderler kadeh- (13) -ler ş̄şeler şūretindedür ve ibrik oldur ki emzükli

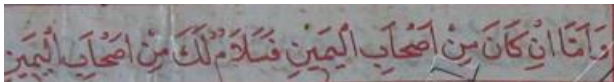
bardağ şūretinde ola (14) ³⁰¹ ya' n̄ akar şarāblardur ki kaçan içseler ādemūñ

başın ağrıtmaz ve (15) 'aqlın gidermez ³⁰² ya' n̄ uçmağda yimişler vardır her neden

[394a]

(1) iştiḥā iderler ise bulunur ³⁰³ ya' n̄ kuşlar etinden herne kim (2) dilerler ise kaçan bir kişi kuş etin yimek dilese bir kuş kıgırur ol kuş (3) daḥı gelür eline konar yūñleri ḡāyib olur eti bişmiş olur etin yirler ol (4) kuş gine uçar gider bayağı gibi

olur ³⁰⁴ (5) ya' n̄ uçmağda ḥūriler vardır şadef içinde şaklanmış incülere beñzer kālallāhu te'ālā (6)

 ³⁰⁵ ya' n̄ şunlar (7) ki aşḥābu'l-yemīndendür senūñ üzerūñe selām olsun anlardan yā **muḥammed** hiç anlaruñ (8) için

²⁹⁶ Vakıa 56/15. Altın ve cevherlerle işlenmiş tahtlar üzerindedirler.

²⁹⁷ Vakıa 56/16. Onların üzerine karşılıklı yaslanırlar.

²⁹⁸ Vakıa 56/17. Gençler çevrelerinde dolaşır.

²⁹⁹ Vakıa 56/17. Ebedi yaşama erdirilmiş.

³⁰⁰ Vakıa 56/18. Testilerle ve ibriklerle.

³⁰¹ Vakıa 56/18. Ve kaynağındandoldurulmuş kadehlerle.

³⁰² Vakıa 56/20. Beğendikleri meyvelerle.

³⁰³ Vakıa 56/21. Ve canlılarının çektiği kuş etleriyle.

³⁰⁴ Vakıa 56/22-23. Güzel gözlü huriler; saklı inciler misali.

³⁰⁵ Vakıa 56/90-91. Eğer amel defteri sağından verilenlerden ise (ona şöyle denir) “Selam sana ey hakkın ve erdemin yanında olmuş kişi.”

ğuşsa yimegi anlar ‘azābdan emīnlerdür **muḳātil** raḍiya’llāhu‘anhu aydur aşḥābu’l- (9) - yemīnden saña selām olsun demek oldur ki ḥaḳ seyyi’ātın ‘afv eyleyüb (10) ḥasenātın ḳabūl eyler dimekdür ḥātimetü’l-kitāb elā iy ṭālib-i esrār-ı (11) ilāhi işbu kitāb-ı ‘azīmi ve kitāb-ı kerīmi cem‘ eyleyen **yazıcıoğlu aḥmed-i bīcān**- (12) -dur ḥaḳ te‘ālā rahmet eylesün aña ki işbu kitābı cem‘ eyledi ve cemī’-i ‘ālemüñ (13) ‘ilmini bunda derc eyledi şunuñ üzerine ki ‘āriflerüñ ḡāyetidür ve vāşıllaruñ (14) nihāyetidür elḥamdülillāh ki işbu kitāb tamām oldı **muḥammed-i muşṭafānuñ** a’lā devletinde (15) ve eclā sa‘ādetinde ki ben za‘īfi maḥrūm itmeyüb vesīle oldı allāh te‘ālā dergāhında

[394b]

(1) bu kitābı feyz idüb tamām itmege ‘ömür irişdürdi imdi yā ilāhī anı ‘ālemlere (2) rahmet kılduñ anuñ kemāl-i ḥaḳḳı içün beni anuñ şefā‘atinden maḥrūm eyleme beni anuñ (3) na‘lini tozına bağışla ve daḥı benüm aşlumu ve fer‘ümi anuñ ḳatında muḳarreb eyle ikinci sebeb-i (4) kitāb oldur ki benüm bir ḳarındaşum var-ıdı ‘ālim ve ‘ārif kāmil ve fāzıl (5) tañrınuñ ḥāşı ve erenlerüñ serveri idi ve daḥı cihānuñ ḳuṭbı **hācı (6) bayrāmuñ** sırrı idi ve evliyānuñ naḳdı idi ve ḥazret-i resūlüñ tamām (7) vārişi idi ve ḥaḳ te‘ālā anı dünyāda ve āhiretde hoş tutub şon uçı (8) aşlı ve fer‘i ile ‘adn uçmağın aña erzānī kılsun ve dünyāda şoñını pāyende (9) tutsun ve dāyim ben miskīn ḥaḳīr ve faḳīr **aḥmed-i bī-cān** aña aydurdum ki dünyānuñ (10) beḳası ve rüzigāruñ vefası yokdur eyle olsa bir yādigār düzüñ ki ‘ālemlerde (11) okusun benüm sözüm ile ol daḥı **meḡāribü’z-zamān** adlu bir kitāb düzdi (12) ‘ālemlerde ne deñlü zāhir ve bāṭın tefsīr ve taḥḳīḳ ve temşīl var-ısa bunca (13) kitābdan çıkarub ve nice mükemmel ‘ārifler ve ‘ālimler ve rāvīler tefāsīr (14) ve aḥādīs-i ḳudsiyye ve aḥādīs-i nebeviyye ve iḥyā-i ‘ulūm ve meşāyiḥ kitāblarından (15) el-ḥāşıl on iki ‘ilmüñ mağzını bir yire cem‘ eyledi ve andan şoñra baña ayıtdı

[395a]

(1) iy **aḥmed-i bī-cān** işde senüñ sözüñle cemī’-i mevcūdātuñ leṭāyifini ve şerāyi’ini (2) ve ḥaḳāyıkını bir yire cem‘ eyledüm imdi sen daḥı gel bu kitābı ki **meḡāribü’z-zamān**- (3) -dur türķī diline döndergil tā kim bu bizüm ilüñ ḳavmi daḥı ma‘ārifden ve envār-ı ‘ilimden (4) fāide görsünler eyle olsa ben miskīn daḥı anuñ mübārek sözi ile işbu (5) kitāb kim adını **envārü’l-‘aşıḳīn** ḳodum aḥsenü’l-bilād ve dārü’l-cihād (6) **gelibolı**da tamām eyledüm imdi bu benüm **envārü’l-‘aşıḳīn**üm ve ḳarındaşumuñ **risāle-i muḥammediyyesi**

(7) ikisi daḥı **meḡārib**den çıkmışdur ol kitāb nazımdur ve bu kitāb neşirdür anuñ-çün (8) böyle vāqı‘ oldı kim ‘ilmi iki dürlü vech-ile yazmışlardur bir dürlüsini şı‘r ile (9) nazm itmişlerdür tatlu olmağ içün bir dürlüsini neşir itmişlerdür ańlamağ (10) geñez olsun için ikisi daḥı laṭıfıdır ehli kátında müntehālardur şana- (1) -sın kim baḥr-i muḥīṭ ṭaşub iki yüzden aqđılar ne deńlü cevāhir var-ısa zāhir (12) eylediler eger dürr-i meknūn isterseñ **envārü’l-‘āşıkını** müṭāla‘a eyle ve eger ecr-i ġayrı (13) memnūn isterseñ **muḥammediye**yi müṭāla‘a eyle elḥamdülillāh ki biz iki qarındaş bu (14) iki kitābı cem‘ eyledük anuñ-çün biz bu yolda bunca zaḥmetler çekdük ki tā kim (15) **yazıcıoġlanlarına** rahmet diyeler tāriḥ işbu kitāb şol zamānda **sultān**

[395b]

(1) **ibni sultān sultān ġāzī murād ḥān** engürüs beginüñ başını kesüb mısır (2) sultānına göndermişdi sekiz yüz elli yılında andan soñra **sultān muḥammed ḥān** pādişāh (3) olıcak kitāb **gelibolı**da tamām oldı sekiz yüz elli biş yılında muḥarremüñ evvelinde (4) ve daḥı ḥağ te‘ālā ḥazretinden dilerinki **gelibolı** ḥalkına rahmet eyleye (5) cemī‘-i mü‘minler ile zīrā ki **gelibolı** kavmi iki dürlüdür birisi ġāzīlerdür ve birisi (6) şehīdler ammā ol kim ġāzīlerdür anlar daḥı iki bölükdür birisi kāfirler ile (7) ġazā idenlerdür ve birisi nefsi ile ġazā idenlerdür ammā ol kim şehīdlerdür anlar (8) daḥı iki dürlüdür birisi küffār elinde şehīd olandur ve birisi ġaffār elinde (9) şehīd olandur ilāhī āḥiretde bunlara ḥisāb ve ‘azāb itdürme **muḥammed-i muştafāya** (10) bağışla bizi cemī‘-i **muḥammed** ümmeti ile uçmağā koy dīdāruñ göster āmīn (11) yā rabbe’l-‘ālemīn egerçi dünyāda kāmiller ve ‘ilm ile ‘amel eyleyeler vārişlerdür- (12) -lü dāsītānlar düzüb ve ḥoş gülistānlar düzdiler ammā kimi ḥikāyetler idi ve kimi (13) maḥbūblar serencāmı idi ammā ben za‘īf ve miskīn **aḥmed-i bī-cān** aydur ki (14) cemī‘-i ‘ālemün ‘ilmini ve meşāyihüñ esrārını ve ‘urefā envārını kıl-be-kıl ‘ālemüñ (15) evvelinden tā āḥirine deġin üç dürlü ‘ibāret ile beyān eyledüm biri teşri‘

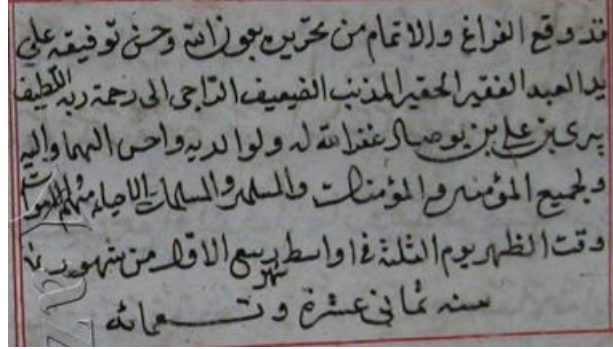
[396a]

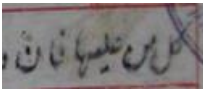
(1) ve biri taḥkīk ve biri temşīl idi tā kim rūḥ-ı ‘uşşāk işbu kitāb ile (2) müşerref olalar idi imdi iy ṭālib-i esrār-ı ilāhī şöyle bilmek gerekdür ne deńlü (3) ḥıṭābāt-ı ilāhīye var-ısa tevrātdan ve zebūrdan ve incīlden ve ḳur‘āndan ve daḥı (4) ne deńlü kelimāt-ı rabbāniyye var-ısa şuhuf-ı enbiyādan tā ‘ālem-i ceberūtdan (5) ‘ālem-i mülke ve ḥattā ‘araşāt-ı

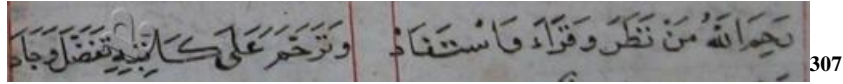
ma'āde ve cennāt-ı ābāda varınca (6) işbu kitābda cem' olundu zinhār ve şad hezār zinhār bu kitābuñ (7) qadrini bilesin ve sözini tutasın tā ki medāric-i kemālata irişesin (8) inşāallāhu te'ālā **felemmā teyesseru'l-itmāmu ve hateme hayrun bi'l-ihtimāmi ve'l-ḥamdülillāhi rabbi'l-** (9) 'ālemin allāhümme şalli 'alā muḥammedin ve şahbihī ve ālihī ecma'īn münācāt (10) ma'a **qāḍī'l-ḥācāt** ilāhī ilāhī nice feraḥ olayın saña 'āşī olmışken ve nice feraḥ (11) olmayayın girü seni bilmişken ve nice senden nesne isteyeyin ki ḥaṭā idici (12) kulam ve nice istemeyeyin ki kerīm pādişāhsın kur'anı kerīmüñ ḥaqqı-çün (13) ve şırāt-ı müstaḳīmüñ ḥaqqı-çün ve ḥabīb-i ekremüñ ḥaqqı-çün yüzümi toprağa (14) koyup senden isterin benüm āhirümi īmān-ıla ḥatm eyle ve daḥı senden dilerin ki (15) yā rabbi bu kitābumı dünyāda yüce eyleyesin ve āhiredde baña şefī' eyleyesin

[396b]

(1) ve uçmaḳda gine baña viresin tā kim dünyām ve āhiredüm bu kitāb-ıla müşerref (2) ola ve daḥı beni maḥcüb eyleme ḥazerāt-ı qudsüñden ve baña keşf eyle (3) ve 'ālem-i ḡaybuñdan **yā ilāhe'l-'ālemin bi-raḥmetike yā erḥame'r-rāḥimīn**

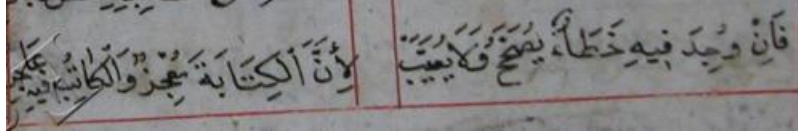

(4) ³⁰⁶ didi ḥaḳ bilirsem bir gün gelür ecel muḥaḳḳaḳ

³⁰⁶ Rahman 55/26. Yeryüzünde bulunan her şey fanidir.

³⁰⁷ Allah bakanlara ve okuyuculara rahmet etsin, ve tercih ettiğin gerçekten anlamda yazana merhamet et.

308

(5) okuyanı diñleye yā ganī rahmetiñle yarlıgağıl sen anı (6) tañrı rahmet eylesün dāim
aña kim yazanı ol du‘ā ile aña

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ’L-ÂŞİKÎN’İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)
(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TİPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

İKİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

³⁰⁸ Bir hata varsa düzeltilir, kusur sayılmaz. Çünkü yazmak bir mucizedir ve yazar çaresizdir.

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

DİZİN

a : O; üçüncü teklik kişi zamiri.	364b/2, 366b/1, 366b/4, 369a/12,
a.+ na 273a/5, 316a/1, 317a/3,	373a/8, 376b/2, 379a/5, 381a/5, 382a/11,
341a/4, 348b/9, 393a/7	383b/14, 384a/6, 384a/7, 386a/1,
a.+ ña 264b/1, 265b/9, 266a/13,	387a/10, 387b/2, 387b/12, 389a/15,
266a/15, 267a/1, 267a/12, 267a/15,	393a/5, 393a/6, 393a/9, 394a/12, 394b/8,
270a/4, 271b/11, 271b/12, 271b/14,	394b/9, 396b/5
273a/3, 273b/7, 273b/11, 274b/9,	a.+ nda 276b/8, 281b/2, 282a/1,
274b/10, 275a/1, 276a/2, 276a/5,	282a/13, 286b/13, 296b/1, 299a/5,
277a/11, 277b/5, 279a/7, 279b/15,	314a/1, 323b/10, 324b/8, 327a/3, 328a/8,
280b/2, 280b/4, 283a/4, 284b/5, 285a/9,	328b/10, 329b/2, 335a/8, 342b/12,
287a/2, 290b/1, 292a/9, 292a/10, 293a/7,	347b/5, 347b/8, 359a/12, 359b/1,
294a/4, 295b/12, 296b/5, 296b/10,	364b/10, 364b/11, 367a/2, 370a/7,
298a/7, 298a/9, 298b/4, 299a/12,	371b/9, 371b/10, 372b/3, 372b/7,
300a/13, 300a/14, 300b/1, 304b/7,	373b/2, 374a/6, 376b/4, 379a/15, 383a/1,
304b/8, 304b/10, 307a/3, 308b/7,	383a/4, 387a/7
310a/14, 311b/13, 314a/2, 315a/3,	a.+ ndan 267b/12, 269b/4,
316b/10, 317a/4, 327b/5, 328a/9,	272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14,
330a/15, 332a/13, 334a/9, 334b/13,	273b/3, 275a/1, 275a/2, 275a/4, 277b/14,
335b/8, 335b/12, 335b/14, 336b/10,	280a/15, 280b/1, 280b/3, 280b/5,
337a/3, 337b/14, 338a/1, 338a/7, 343a/6,	281b/1, 282a/3, 284a/15, 284b/1,
343b/2, 345a/9, 347b/4, 349b/1,	285a/14, 292b/8, 292b/9, 292b/10,
350a/14, 350b/15, 352a/10, 352b/9,	292b/11, 294a/7, 296a/6, 296b/11,
354a/11, 354b/6, 356a/2, 356a/5, 356a/6,	297b/3, 299b/1, 307a/4, 307a/5, 307a/6,
357a/9, 358a/5, 359a/9, 359a/11, 361b/7,	307a/7, 307b/2, 307b/3, 307b/4, 310b/8,

310b/10, 310b/11, 312a/6, 312a/7,
 312a/8, 312a/9, 312b/12, 314a/13,
 314b/2, 314b/3, 314b/9, 315a/12,
 315a/9, 315b/2, 315b/5, 315b/8, 315b/9,
 315b/10, 316a/12, 316b/6, 316b/15,
 317a/6, 317a/9, 317a/11, 317a/13,
 317b/1, 317b/2, 317b/8, 317b/11,
 317b/14, 318a/6, 318b/2, 318b/3,
 318b/12, 318b/13, 318b/14, 318b/15,
 319a/4, 319a/5, 319a/7, 319a/8, 319a/10,
 319b/3, 319b/10, 319b/11, 320a/6,
 320a/10, 320a/13, 320a/14, 320a/15,
 320b/2, 321a/3, 321a/5, 321a/6, 321a/8,
 321a/10, 321a/13, 321a/15, 321b/3,
 321b/13, 322a/3, 322a/5, 322a/10,
 322a/11, 322a/14, 322b/1, 322b/9,
 322b/12, 323a/3, 323a/6, 323b/8,
 323b/10, 324a/6, 324a/12, 324b/6,
 324b/8, 324b/11, 325a/4, 325b/13,
 325b/15, 326a/2, 326a/8, 326a/9,
 326a/11, 326a/12, 326b/1, 326b/4,
 326b/11, 326b/12, 326b/14, 327a/4,
 327a/8, 327b/5, 327b/6, 327b/11,
 327b/13, 328a/7, 328a/10, 328b/13,
 329a/1, 329a/2, 329a/10, 329b/6,
 330a/10, 331a/13, 331b/4, 331b/7,
 331b/9, 332b/4, 332b/5, 332b/11,
 332b/14, 333a/4, 333a/8, 333a/10,
 333b/13, 333b/14, 334a/3, 334a/9,
 334a/13, 334b/6, 334b/8, 334b/10,
 334b/15, 335a/8, 335a/15, 335b/7,
 335b/9, 335b/12, 335b/14, 336a/4,
 336b/9, 337a/9, 337a/11, 339b/6,
 339b/9, 340a/5, 340a/6, 340b/2, 342b/4,
 343a/9, 344a/5, 344a/6, 347a/10, 349a/2,
 350a/13, 350b/3, 351a/8, 351b/4,
 351b/5, 351b/6, 351b/14, 351b/15,
 352a/2, 352a/4, 352b/6, 353a/1, 354a/10,
 357a/1, 358b/7, 358b/8, 359a/10,
 359a/11, 359b/5, 359b/7, 360a/3,
 360a/15, 360b/12, 360b/13, 360b/14,
 361a/1, 361a/5, 361a/7, 361a/13, 361b/2,
 361b/9, 361b/11, 362a/7, 362a/8,
 362b/9, 362b/12, 362b/13, 363a/2,
 363a/5, 363a/8, 363a/15, 363b/1, 363b/2,
 363b/5, 363b/8, 363b/13, 364a/12,
 366a/7, 366a/8, 366b/8, 368a/5, 368a/15,
 368b/2, 368b/5, 369a/2, 369a/5, 369a/9,
 369a/12, 369a/14, 369b/1, 369b/4,
 369b/5, 369b/7, 369b/12, 369b/15,
 370a/11, 370a/4, 370a/7, 370a/8,
 370a/12, 370a/13, 370b/8, 371a/8,
 370b/11, 371b/5, 371b/7, 371b/8,
 371b/12, 372a/13, 372b/1, 373a/3,
 373a/4, 373a/9, 373a/10, 373a/12,
 373a/14, 373b/6, 374a/3, 374a/7,
 374a/14, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7,
 375a/8, 376a/9, 375a/10, 376b/9, 378b/7,
 378b/11, 378b/12, 381b/4, 382a/8,
 382a/9, 382a/10, 382b/10, 382b/12,
 383a/2, 383a/3, 383b/11, 384b/2,
 384b/4, 388a/3, 388a/14, 388b/6,
 393a/13, 394b/15, 395b/2
 a.+ ndan olur 336a/2

a.+ ndandur 364b/2, 379a/3
a.+ nı 266b/12, 268b/8, 272b/10,
276a/9, 278a/4, 279b/7, 280b/13,
281b/11, 282b/13, 286a/8, 294b/14,
294b/15, 296a/14, 299a/13, 299a/14,
302a/2, 302b/15, 305a/6, 306a/11,
306a/13, 306a/14, 306a/15, 306b/6,
313a/14, 318b/5, 319a/8, 322b/5,
322b/6, 324a/5, 333a/13, 334a/12,
339a/12, 339b/6, 340b/9, 340b/13,
347a/4, 347b/5, 349b/13, 357b/4,
357b/6, 358b/3, 360b/11, 366b/2,
367a/13, 369a/9, 369b/10, 370a/14,
370b/1, 371b/14, 376b/7, 377a/5,
378b/2, 382b/15, 387b/15, 388a/8,
389a/2, 394b/1, 394b/7, 396b/4
a.+ ñı 272a/1, 309b/15, 337b/15,
338a/1, 386a/4
a.+ nıñ+çün 267b/14, 268a/6,
274a/5, 275b/12, 277a/2, 278a/5, 279b/7,
280b/9, 283a/7, 286a/11, 290b/6,
291b/1, 291b/2, 292b/12, 293a/2,
298b/14, 299a/2, 300b/10, 308b/8,
309b/15, 312b/6, 313a/9, 313b/11,
324a/5, 334a/8, 340b/8, 348b/9, 353a/5,
356b/8, 359a/2, 360a/6, 364b/3, 370b/9,
374b/1, 390a/8, 395a/7, 395a/14
a.+ nıñ+çün+ki 379a/5
a.+ nıñ+ içün 349b/6
a.+ nlar 301a/4, 325a/4, 325a/5,
370b/10, 370b/14, 371a/9

a.+nlara 282b/9, 293a/3, 371a/8,
371a/13
a.+ nları 371a/14, 371a/15
a.+ nlarıñ 370b/11
a.+ nuñ 266b/14, 267b/9,
269a/14, 273a/8, 273a/9, 273a/10,
276a/1, 277a/4, 278b/4, 279a/9, 282a/5,
282a/8, 284b/14, 285a/13, 285b/10,
285b/11, 286b/2, 288a/15, 290a/5,
291b/4, 293b/9, 293b/10, 294a/13,
294b/6, 296a/3, 296b/6, 296b/7,
296b/11, 300b/4, 300b/5, 301a/5,
306a/7, 306a/8, 306a/9, 307b/8, 308a/12,
308a/13, 308a/14, 309b/10, 311a/7,
311a/11, 311b/12, 312b/2, 312b/3,
312b/7, 312b/8, 312b/9, 312b/10,
312b/11, 317a/2, 330a/9, 330b/1,
334b/7, 335b/9, 336a/2, 337a/5, 337a/6,
340b/3, 344a/13, 345b/6, 346b/12,
348a/14, 348a/15, 349b/13, 351a/10,
351a/11, 351a/13, 351a/14, 351a/4,
354a/5, 355b/3, 355b/5, 355b/11,
355b/13, 357a/12, 359a/14, 361a/10,
362a/3, 364b/8, 365a/7, 365a/10, 366a/3,
366a/8, 366b/7, 370b/9, 373b/5, 375a/1,
375a/2, 375a/3, 375a/4, 375a/5, 375a/7,
376a/12, 376b/15, 378b/2, 380a/8,
384b/9, 387b/12, 387b/13, 388a/2,
389a/9, 389a/11, 389b/1, 394b/2,
394b/3, 395a/4
a.+ nuñ+ çündür 278b/5,
301a/10, 310a/5, 355a/11, 381b/12

- a.+ nuñ+çün+ ki 274a/2
a.+ nuñdur 337a/11
a.+ nuñ+ için 341b/6
a.+ nuñ+ ile 274b/11, 319b/8
a.+ nuñla 300a/11, 335b/11
- ābād** : <Ar. Sonu olmayan.
cennātı ā.+ a 396a/5
- ābdest** : <Far. Namaz kılmak, Kur'ân-ı Kerîm okumak gibi ibadetleri yapmak için bazı organları yıkayıp bazılarını mesh etmek yoluyla yapılan arınma.
ā. 289a/13, 325b/8, 325b/12, 337b/5, 361a/5
ā. almağa 268a/13
ā. alsa 272a/15
ā.+ i 325b/14
- ‘abduallah bin mes‘ūd** : <Ar. Halife ve sahabelerden pek çok hadis rivayet etmiş âlim.
‘. 327a/13
- ‘abdullāh bin mübārek** : <Ar. Merv’ de hadisleri tevdîn eden ilk âlimdir.
‘. 282a/11, 343b/4
- ‘abdullāh bin ‘ömer** : <Ar. Hazret-i Ömer’in oğlu, en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.
- ‘. 315b/6, 325a/2, 326b/8, 381a/12
- ‘abdullāh el-enşārī** : <Ar. Enes b. Mâlik soyundan gelmektedir. Enesî nisbesiyle de anılır.
‘. 312a/13
- ‘abdurrahman bin ‘afv** : < Ar. Cennetle müjdelenen on sahabeden biri.
‘. 367b/15, 383a/12
- ‘abes** < Ar. Gereksiz, yersiz, boş.
‘. 265b/10
- ‘ābid** < Ar. İbadet eden, kulluk eden, takva sahibi kimse.
‘. 277a/7, 297a/7, 297a/8, 299a/4
‘.+ ler 306a/6
‘.+ lerdür 318b/9
‘.+ lerüñ 291b/1
‘. oldur 297a/12
- ‘aceb** : <Ar. Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
‘. 288b/7, 331b/13, 345b/2, 346b/14, 355b/9
‘.+ lerin 306a/1
- acı** : Izdırap, üzüntü.
a. ola 355a/5
a.+ sı 308b/15, 358b/15

a.+ sını 311b/13

acık - : Yemek yeme gereksinimi duymak.

a.- madın 265b/11

aç - : Açmak.

a.- a 298b/12, 321a/7, 321a/8, 341a/13, 376a/11, 376b/6

a.- alar 359a/5, 381b/4

a.- am 367b/3

a.- ar 356a/3

a.- arlar 274b/1

a.- dum 341b/6

a.- duñ 341a/14

a.- mavuz 367b/5

a.- ub 327b/9

a.- up 266a/2

aç : Karnı aç olan, yardıma ihtiyacı olan yoksul kimse.

a. 327b/4, 327b/10, 328a/9, 328b/11, 328b/15, 329b/2, 332a/7, 332b/15, 335a/5, 335b/4, 342b/13

açıl - : Açılmak.

a.- a 289b/5, 304a/2, 314a/14, 326a/8

a.- dı 322b/9

a.- maz 384a/9

a.- mışdur 319a/3

a.- ur 304a/3

açlık : Açlık.

a. 271b/9, 319b/1, 333a/3, 342a/6, 342a/7

a.+ dan 294a/13

açuk : Açık.

a. 335a/5

a.+ dur 319a/4

ad : Ad, isim.

a. 340b/4, 340b/13

a.+ ı 286a/15, 318a/2, 349a/7, 352a/7, 353b/14, 377a/14, 382b/7, 383a/4

a.+ ıla 335a/6, 335a/7

a.+ ın 345b/6

a.+ ına 353b/14

a.+ ını 395a/5

a.+ ıyla 371a/15

a.+ lu 294b/13, 394b/11

‘ad : <Ar. Kur’ân-ı Kerîm’ e göre Hûd peygamberin kavmi. Helâk olan kavimlerden biri.

‘. 333b/15

ada : Etrafı su ile çevrili kara parçası.

a.+ da 316b/7

‘adâvet : < Ar. Düşmanlık.

‘. 312a/7

‘aded : <Ar. Sayı.

‘.+ in 287b/10

‘.+ ini 367a/10

ādem : <Ar. Yaratılan ilk insan ve ilk peygamber.

ā. 264b/5, 265b/4, 268a/5, 269b/9, 269b/11, 271b/15, 275b/12, 293a/7, 305b/11, 306a/2, 306b/6, 317a/15, 321a/1, 321a/9, 321b/14, 322a/7, 326b/4, 332b/12, 335a/15, 335b/5, 348b/4, 348b/6, 350b/6, 362a/10, 367a/6, 367a/7, 370a/12, 370b/2, 372b/1, 372b/2, 372b/3, 379a/14

cemī‘i ā. 321a/13, 335a/5

ā.+ den 287b/12, 348a/2, 393b/6

ā.+ dūr 284b/15, 307b/3

ā.+ e 300a/11, 321b/13, 348b/1,

378a/12, 378a/13

ā.+ ĩleri 265a/9

ā.+ i 269b/8, 307a/8, 378b/3

ā.+ ler 307b/3

ā.+ lerdür 355a/9

ā.+ lere 378a/11

ā.+ leri 362a/12

ā. ola 362a/8, 362a/9

ā.+ ũñ 311a/5, 319b/13, 355a/14, 393a/14, 393a/15, 393b/14

cemī‘i ā.+ ũñ 330b/5

ādemoğlan : Ādemoğlu, insan.

ā.+ ları 269a/12, 326a/6, 342b/2, 354b/3

ā.+ larından 351b/9

ā.+ larınıñ 278b/6, 351b/8, 354b/4, 356b/10

adım : Adım.

a.+ ına 269b/5, 279a/8, 297b/12, 301b/7

‘adil : <Ar. Adaletli.

‘. 295b/7, 327a/1

‘.+ dūr 306b/3

‘adl : < Ar. Adalet.

‘. 315b/13, 315b/14, 327a/10, 348a/5

‘. eylemedũñ 357b/2

‘.+ i ola 305b/8

‘. idüb 317b/7

‘adn : <Ar. Cennetin en yüksek mevkiine verilen ad.

‘. 278a/4, 365a/9, 365a/10, 366a/12, 366a/14, 366a/15, 366b/2, 366b/3, 366b/5, 373a/2, 374a/12, 379a/2, 379a/4, 379a/7, 385a/10, 391a/8, 394b/8

‘adũ : <Ar. Düşman.

‘.+ larum 353a/12

‘.+ laruñ 353a/12, 353a/13

‘afv : <Ar. Kusur ve hatayı bağışlama.

˙. eyledi 349a/12
 ˙. eyleye 275b/7, 280b/6, 341b/5,
 349a/11, 352a/8
 ˙. eyleyüb 394a/9
 ˙. ide 280b/8
 ˙. ider 282b/11, 282b/12
 ˙. idin 353b/10
 ˙. itdüm 353a/7, 377a/2
 ˙. itmekden 328a/14
 ˙. kılub 336a/9

ağac : Ağaç.

a. 354b/12, 364a/9, 370a/13
 a.+ dan 389b/2, 389b/3
 a.+ ı 358b/10, 370a/13, 370b/3,
 379a/7
 a.+ ı ola 364b/11
 a.+ ına 280b/14
 a.+ ınıñ 372b/14, 379a/9, 392a/2
 a.+ lar 391a/11
 a.+ lara 380a/10
 a.+ laruñ 391a/12
 a.+ un 364a/9
 a.+ uñ 354b/12, 368a/3

ağaç : Ağaç.

a. 351a/12, 368a/2, 370a/15,
 370b/4
 a.+ da 278a/15
 a.+ lar 317b/4, 355a/3, 364b/9,
 380a/5, 380a/7, 380a/9
 a.+ lara 338b/2, 380a/7

a.+ ları 278a/14, 324a/8
 a.+ larumı 352a/11
 a.+ laruñ 278b/1, 278b/2
 a.+ larunuñ 364b/13

āgāh : <Ar. Far. Haberdar, haberi olan.

ā. olub 299b/15
 ā. oluñ 363a/12

ağça : Beyaza yakın.

a. 338b/12

ağır : Ağır, değerli.

a. 339b/9, 348a/5, 348a/6,
 348a/8, 348b/8, 349a/7, 349a/8, 349a/13,
 349b/10, 350a/3, 353b/8, 390a/15
 a.+ dur 308a/4
 a. eyle 360b/5
 a. eyleme 360b/6

ağız : Ağız.

a.+ ı 268b/15
 a.+ ın 341a/13, 341a/14
 a.+ ına 356b/15
 a.+ ında 354b/13
 a.+ ından 355b/11, 357a/3
 a.+ larına 332b/3
 a.+ larından 357a/10
 a.+ um 341b/6
 a.+ uñ 341a/14

ağla - : Ağlamak.

a.- dı 331b/14, 338a/13, 355b/5,
355b/6

a.- dum 349a/11

a.- maḳ 292a/4

a.- maḳdur 265b/13

a.- mazlar 355b/9

a.- mış 363a/4

a.- mışlar 363a/3

a.- r 377a/6

a.- r idük 345b/6

a.- rlar 346a/4, 355b/9, 362b/14

a.- rsın 355b/6

a.- sa 349a/10

a.- ya 302a/10, 335b/5

a.- yalar 362b/15

a.- yanlara 363a/1

ağlaş - : Ağlaşmak, birlikte ağlamak

a.- alar 335a/14, 335b/4,
335b/13, 336a/5, 339b/3, 346a/3, 376a/7,
376b/7

a.- alum 376a/3

ağrıt - : Ağrıtmak.

a.- maz 393b/14

ağu : Zehir.

a.+ dan 354b/13, 355a/5

ağyār : Yabancılar, başkaları.

a.+ ı 393a/8

āh : Ağrı, acıma, pişmanlık
durumunda söylenen söz.

ā. 293b/9

aḥādīṣiḳudsiyye : < Ar. Hz.
Muhammet'in Kur'ân dışında Allah'a
dayandırarak söylediği hadisler.

a. 394b/14

aḥādīṣinebeviyye : < Ar. Hz.
Muhammet'in söylediği sözler.

a. 394b/14

aḥbār : < Ar. Haberler, geçmiş olaylar.

a. 284b/8

a.- ı ilāhīyyeden 313a/14

a.- ı nebeviyyeden 313a/14

‘ahd : < Ar. Yemin, ant.

‘. 357b/8

‘. eyle 349b/14

‘.+ in 314b/2

‘.+ ine 264b/15, 302b/2, 305b/15

āḥir : <Ar. Son, sonunda.

ā. 270a/2, 287a/13, 287a/15,
315a/1, 315b/15, 316b/4, 316b/5,
316b/8, 318b/2, 319b/8, 339a/9,
344b/14, 362a/1, 362a/10

ā.+ i 265a/11, 276b/10, 308a/2,
315b/2

ā.+ idür 308a/10

ā.+ ine 287a/13, 287a/15,
333b/11, 373a/8, 373a/10, 373a/12,
373a/14, 373b/4,

395b/15

ā.+ ini 373b/2

ā.+ inüñ 285b/15

ā.+ lerden 337a/7

ā.+ lerdendir 337a/8

ā.+ leri 326a/10, 329b/6

ā.+ ümi 396a/14

āhiret : < Ar. Ölümden sonraki yaşam,
diğer dünya.

ā. 290a/3, 295b/8, 306a/2,
307b/15, 313a/12, 364b/7

ā.+ de 274b/10, 283b/1, 285a/4,
287a/7, 289b/6, 294a/15, 301b/12,
301b/14, 301b/15, 303b/14, 306a/11,
309a/15, 337a/4, 341b/4, 346b/1,
359b/12, 361b/14, 362a/1, 362a/3,
364b/8, 394b/7, 395b/9, 396a/15

ā.+ dedür 294b/3

ā.+ dür 269a/4

ā.+ e 268a/10

ā.+ i 331a/15

ā.+ ile 291b/12

ā.+ üm 396b/1

ā.+ üñ 297b/10, 308a/10, 310a/9

aḥkām : <Ar. Hükümler.

a.- ı şer‘den 299b/14

a.+ in 280a/5, 284a/8, 292a/5,
295b/15, 296a/3

a.+ ını 266a/5

aḥlāk : < Ar. İnsanın iyi veya kötü
huyları.

a. 296a/1

a.- ı nefsanîyye 292b/1

aḥmed-i bī-cān : < Ar. XV.
yüzyılda yaşamış Türk âlim, mutasavvıf,
mütercim.

a. 268b/8, 343b/13, 394b/9,
395a/1, 395b/13

a.+ ı 378a/14

aḥsen : < Ar. Ar. En güzel.

a. 370a/14

a. ola 369a/15

a. olıcağ 381b/14

a. olur 381b/13

aḥşām : Akşam.

a. 272a/3, 272a/13

a.+ a 277b/5

aḥvāl : < Ar. Hâller, durumlar.

a. 370a/10

a.- i cismāniyyenüñ 314a/5

a.+ ler 344a/3

a.+ lerinden 345a/8

‘**āiše** : < Ar. Hz. Muhammet’in eşlerinden biri.

‘. 301b/11, 301b/14, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/1, 354a/15

aķ : Beyaz.

a. 268b/14, 279b/5, 307a/10, 323a/1, 323b/10, 324b/5, 324b/6, 326a/3, 326a/9, 329b/1, 330b/10, 337a/12, 337b/5, 339b/7, 347a/10, 353b/4, 363b/1, 365a/3, 365a/5, 365a/15, 370a/15, 375a/6, 375a/9, 379b/1, 380b/4
a.+ an 358b/9
a.+ dur 360b/15, 382b/1, 383a/1
a. ola 325b/7, 325b/8, 347a/12
a. olalar 361a/5

aķ - : Akmak.

a.- a 317a/8, 317a/10, 338b/1, 358b/12, 361a/7, 388a/14
a.- adur 392a/3
a.- alar 324b/1
a.- ar 356a/1, 358b/8, 364b/14, 393b/14
a.- arlar 278b/2, 368a/3, 392a/1
a.- dılar 395a/11
a.- duğından 382b/5
a.- maķ 283a/2

‘**aķāid** : < Ar. İslâm dininin temel kaideleri.

‘.- i dīniyyeyi 296a/7

aķarşu: Akarsu.

a.+ lar 364b/14, 364b/15
a.+ lardur 391b/1
a.+ ya 288b/6

aķça : Gümüş sikke.

a. 328b/5
a.+ sın 338b/7

aķçe : Gümüş sikke.

a. 276b/4, 294b/10, 328b/5, 355b/14

‘**aķıbet** : < Ar. Nihayet, son.

‘. 300a/7

aķıd - : Akıtmak.

a.- a 358b/11

‘**aķıl** : <Ar. Akıl.

‘. 382a/10, 390a/8, 392b/9
‘.+ lar 307b/10
‘.+ ları 327a/8, 377b/9

aķıt - : Akıtmak, Allah’ın yeryüzünde suları yaratıp akıtması.

a.- mağa 290b/8

‘**aķis** : < Ar. Yansıma, yankı.

‘.+ ine 291a/11

‘aql : <Ar. Akıl.

‘. 289b/10, 297b/7, 309b/5,
387a/14

‘.+ a 372a/7

‘.+ ı 268b/12, 293a/2, 299b/13,
305b/14, 306a/7, 392b/15

‘.+ in 393b/15

‘aḳreb : <Ar. Akrep.

‘. 354b/11

‘.+ ler 358b/14, 378a/5

‘.+ üñ 354b/11

aḳrībā : < Ar. Kan bağı ile birbirine
bağlı olan kimseler.

a.+ sina 294a/7

‘aks : < Ar. Bir şeyin tersi, karşıtı.

‘.+ idür 348a/8

aḳvāl : <Ar. Sözlər.

a. 370a/10

al - : Almak.

a. 274b/15, 320a/14, 320a/15

a.- a 267b/9, 283a/11, 319a/6,
320a/14, 320a/15, 321b/13, 322b/9,
325a/3, 325a/5, 352a/4, 352a/6, 377a/7

a.- alar 314b/1, 314b/8, 315a/8,
317b/4, 344a/9, 351a/7

a.- an 308a/4

a.- dı 296b/11, 334b/4, 341b/15

a.- ınıncıya 314b/11

a.- ıvireler 351b/5

a.- ıvirgil 350b/13

a.- ıvirür 282b/12

a.- mağa 340a/4

ābdest a.- mağa 268a/13

a.- maḳ 305b/10

a.- maḳdur 265b/10, 305b/10

a.- maya 286a/14

a.- mayınca 375a/13

a.- mış ola 285a/5

a.- sa 267b/3

ābdest a.- sa 272a/15

egnine a.- sa 280a/7

maḣaralığa a.- sa 267a/9

a.- savuz 325b/12

a.- sunlar 348b/13

a.- ur 282b/15, 357a/14, 357a/15

a.- urdın 368b/9

a.- urduḳ 325b/15

a.- urız 325b/15

a.- urlar 296b/9, 341b/12

a‘lā : <Ar. En yüksek, pek yüce.

a. 394a/14

a.+ sı 292b/7, 309b/6, 366a/6,
379a/4, 385a/7

a. sıdur 309b/10, 366b/7, 388a/2

fırdevsi a.+ ya 275a/4

‘alāmet : <Ar. İşaret, iz, nişan, belge.

‘.- i taḳvā 293a/13

‘.+ dendür 287b/5

‘.+ i 303b/13

alçağ : Alçak.

a.+ a 382b/2

a.+ in 392a/10

alçaq : Alçak.

a.+ ları 379a/11

a. olur 392a/13, 392a/14

alda - : Aldatmak, kandırmak.

a.- dı 328a/7

a.- madı 328a/7

‘ale’d-devām : <Ar. Devamlı olarak, sürekli.

‘. 304b/4, 304b/11, 326b/7, 391a/12

‘ālem : < Ar. Yaratılmış her şey kainat.

‘. 286b/13, 287a/1, 304b/13, 321b/15, 373b/2

cebbārı ‘. 336a/7

cemī‘i ‘. 337a/4

ismi ‘. 286b/15

‘.- i beşeriyetden 291a/6

‘.- i cebrūtdan 396a/4

‘.- i cezbdan 293a/6

‘.- i cezbede 290a/9

‘.- i cezbedür 290a/8

‘.- i ecsāmdan 291a/5

‘.- i ekberdedür 304b/14

‘.- i envārdur 364b/8

‘.- i ervāḥ 291a/5, 291a/8

‘.- i ervāḥa 291a/7

‘.- i ervāḥdan 291a/4

‘.- i esrār 291a/4

‘.- i fenāda 290a/8

‘.- i fenādur 290a/7

‘.- i ğaybuñdan 396b/3

‘.- i ḳabẓda 290a/10

‘.- i ḳabẓdur 290a/8

‘.- i ḳalb 291a/5, 291a/8

‘.- i ḳalbden 291a/5

‘.- i ḳalbe 291a/6

‘.- i kemālātdur 364b/8

‘.- i mülke 396a/5

‘.- i nefsdan 291a/6

ḳuṭbı ‘.- i rūḥānī 305a/11

‘.- i rūḥaniyyāt 364b/8

‘.- i sır 291a/9

‘.- i sırra 291a/7, 291a/13

‘.- i ṭabī‘atden 291a/7

cemī‘i ‘.+ de 314a/14

cemī‘i ‘.+ den 309b/12

‘.+ dūr 287b/9, 366b/1

‘.+ e 290a/11

cemī‘i ‘.+ e 329b/12

‘.+ i 287b/6, 287b/12, 287b/7, 287b/9, 313b/4, 364b/7

cemī‘i ‘.+ i 314b/1, 367a/2

‘.+ idür 364b/7	‘. 265b/6, 265b/8, 266a/4,
‘.+ in 287b/4	267b/8, 268b/11, 269a/11, 269a/15,
‘.+ lerde 394b/10, 394b/12	269b/15, 269b/3, 269b/15, 270a/3,
‘.+ lerden 287b/9	270a/5, 270b/10, 271a/9, 271a/14,
‘.+ lere 330b/2, 394b/1	272a/6, 272a/7, 272b/8, 273a/4, 274a/8,
‘.+ leri 287b/4	274a/13, 275b/10, 275b/15, 276a/11,
‘.+ lerün 287b/10	276a/13, 276a/15, 277b/11, 278a/10,
cemī‘i ‘.+ lerün 326a/11	281a/9, 282a/12, 282b/2, 283a/9,
‘.+ ün 395b/14	284a/12, 284b/3, 284b/15, 294a/6,
cemī‘i ‘.+ ün 395b/14	294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14,
cemī‘i ‘.+ ün 293b/9, 357a/4,	294b/6, 294b/9, 295a/3, 302b/10,
394a/12	310a/11, 311a/6, 312a/3, 313a/1,
	313a/13, 314a/12, 314b/12, 316a/5,
‘aleyhime’s-selām : <Ar. "Allah’ın	316b/3, 317a/5, 317a/6, 318b/6, 319a/6,
selamı onların üzerine olsun!" anlamına	319b/6, 320a/2, 320a/4, 321b/6, 322a/14,
gelen, birden fazla peygamberden veya	322a/15, 322b/2, 322b/4, 322b/5,
melekten bahsedilirken kullanılan bir	322b/8, 323b/6, 324a/3, 324b/10,
söz.	325a/3, 325a/15, 325b/8, 326b/11,
	326b/13, 329b/13, 330a/12, 330b/4,
‘. ola 289a/4	337a/14, 337b/3, 337b/9, 338a/11,
	338a/12, 339a/1, 340a/7, 340a/11,
‘aleyhimü’s-selām : <Ar. "Allah’ın	340a/15, 340b/14, 341a/3, 341a/8,
selamı onların üzerine olsun!" anlamına	341b/8, 341b/11, 342b/2, 343b/5,
gelen, birden fazla peygamberden veya	343b/9, 343b/15, 344a/14, 345a/10,
melekten bahsedilirken kullanılan bir	345a/14, 345b/8, 345b/9, 345b/12,
söz.	346b/11, 348b/1, 348b/10, 348b/15,
‘. 320a/13	351a/5, 351a/9, 351b/8, 351b/12,
	352b/2, 353a/3, 353a/7, 353a/11,
‘aleyhi’s-selām : <Ar. "Allah’ın selamı	354a/15, 355a/6, 355a/15, 359a/9,
onun üzerine olsun!" anlamına gelen, bir	360a/15, 360b/11, 360b/13, 361a/2,
peygamberden veya melekten	361a/4, 361b/6, 361b/13, 362a/5,
bahsedilirken kullanılan bir söz.	362b/6, 363a/14, 363b/8, 364a/15,

364b/11, 364b/13, 366a/3, 366b/6,
366b/13, 367a/1, 367b/2, 367b/5,
367b/9, 367b/13, 367b/14, 368a/8,
370b/10, 372a/9, 372a/10, 373b/1,
373b/9, 374a/11, 375b/1, 375b/3,
375b/5, 377a/3, 378b/9, 380a/2, 380a/12,
380b/2, 380b/6, 380b/9, 380b/10,
380b/14, 381a/4, 382b/14, 383a/10,
383b/2, 383b/13, 384a/2, 384a/5,
384b/5, 384b/8, 384b/13, 385a/6,
385a/9, 385a/10, 385b/2, 385b/15,
386a/11, 386b/11, 386b/5, 387b/3,
387b/6, 387b/8, 387b/14, 388a/6,
388b/11, 389a/15, 390b/15, 392a/6

‘. ayıtdı 272b/11

‘.+ ın 383b/1

‘**alī** : <Ar. Hazret-i Muhammed’in
amcasının oğlu ve damadı.

‘. 264b/4, 284b/15, 288a/2,
295b/8, 310b/13, 311b/6, 311b/7,
311b/9, 324b/4, 327a/14, 349b/14,
364a/8, 379a/9, 381b/15, 383a/12,
387a/6, 390b/12

‘.+ den 337a/6

‘.+ dür 337a/8

‘.+ nün 327a/14

‘.+ ye 360b/7

‘**alī bin ebū ṭālib** : < Hz. Ali.

‘. 375a/6, 360b/2

alıḳoy - : Bir süre için bir yerde tutmak.

a.- a 338a/1

a.- ub 337b/15

alın : Yüzün kaşlarla saçlar
arasındaki bölümü.

a.+ ına 318a/5

a.+ ında 317a/4, 318a/4, 386b/9

a.+ ındağı 323b/1

a.+ larında 376b/9

a.+ umuzdan 376b/13

‘**āl-i imrān** : <Ar. Kur’ân’ın 3. suresidir.

‘.+ uñ 286a/3

‘**ālim** : <Ar. İlim sahibi, çok okumuş,
bilgin.

‘. 296b/13, 297a/9, 297a/13,
298b/3, 298b/4, 298b/9, 299a/4,
299b/12, 299b/13, 299b/15, 300a/15,
300b/2, 306a/14, 306b/4, 307b/8,
353a/6, 353b/13, 354a/2, 363a/10,
363a/14, 392b/6, 394b/4

‘.- i dünyevī 300b/2

‘.- i dünyevīdür 300b/2

‘.- i uhrevī 300b/2, 300b/3

‘.+ cuk 267a/11

‘.+dür 273a/15, 299a/12, 300b/3,
305b/7, 340b/8

‘.+ e 267a/7, 267a/11, 267b/6,
296b/11, 297a/1, 297b/13, 298a/5,
298b/2, 363a/12

‘.+ i 297a/9, 298a/8, 353b/12,
354a/1

‘.+ ler 296b/6, 298b/6, 299b/7,
299b/8, 300a/13, 336b/1, 344a/6, 344a/7,
344a/9, 344a/11, 363a/15, 366a/11,
392b/4, 392b/10, 394b/13

cemī‘i ‘.+ ler 327a/7

‘.+ lerdür 338b/11

‘.+ lere 265a/9, 345a/8, 353a/4,
357b/1, 357b/3

‘.+ leredür 345a/6

‘.+ leri 296b/4, 344a/4

cemī‘i ‘.+ leri 353a/4

‘.+ lerile 305b/4

‘.+ lerüñ 363a/1, 363a/5

‘. olsa 267a/12, 297a/7

‘.+ üñ 296b/15, 297a/2, 297a/8,
298b/11, 353b/14

allāh : <Ar. Tanrı, yaratıcı.

a. 266b/8, 266b/10, 273b/3,
274a/4, 286b/10, 286b/13, 286b/15,
287a/2, 287a/3, 287b/10, 290a/1,
290a/15, 297a/12, 297a/13, 297b/3,
302a/9, 309b/2, 309b/3, 309b/7,
310a/12, 310b/6, 314a/2, 324a/5, 327b/2,
332b/10, 333a/7, 343a/14, 345b/11,
349a/10, 349a/14, 360b/10, 362b/15,

369b/13, 386a/9, 386b/6, 386b/10,
392b/14

a.+ a 264b/4, 264b/10, 265a/12,
274b/14, 282a/5, 292a/3, 293a/13,
293a/14, 298a/6, 298a/7, 303b/4,
309b/14, 310a/1, 310a/2, 311a/5, 311b/6,
312b/6, 327b/7, 327b/9, 331a/10,
335b/12, 340a/2, 345b/6, 349b/11,
352b/3, 352b/4, 355b/13, 384b/9,
385b/6, 390b/6, 393b/6

a.+ dan 265a/13, 266a/15,
267b/9, 300b/4, 313b/13, 329a/13,
336a/5, 348a/1, 365a/10, 366a/10,
366b/6, 386a/5, 392b/9, 392b/12,
392b/14

a.+ ı 298a/9, 303b/11, 303b/12,
333a/6, 333a/7, 360a/7, 361a/13

a.+ la 291b/1

a.+ sin 361b/4

a.+ te‘ālā 273a/4, 276a/4,
301b/1, 302a/2, 302a/3, 310a/4, 311a/10,
314a/2, 324b/3, 334a/7, 347a/4, 361b/2,
373b/3, 376b/6, 388a/7, 392b/6, 394a/15

a.+ te‘ālānuñ 286b/12

a.+ te‘ālāya 360a/5, 384b/11,
388a/5

a.+ u 361a/13

a.+ un 362a/6

a.+ uñ 265a/14, 289b/2, 302b/2,
309b/6, 322b/14, 327b/8, 329a/14,
360b/4, 360b/5, 360b/7, 386b/3, 387a/5

allāhu te‘ālā : <Ar. Yüce Allah.

a. 277a/8

a.+ nuñ 360b/8, 376b/10

allāhu ekber : <Ar. Allah'ın her şeyden ulu ve yüce olduğunu ifade eden zikir sözü.

a. 290a/9

alt : Alt.

a.+ ına 296b/3

a.+ ında 281a/14, 328b/9, 331a/2, 337a/5, 345a/11, 364b/13

a.+ ında ola 306b/3, 306b/4

a.+ ında olalar 326b/15, 337a/2

a.+ ındadır 281b/8, 355b/11, 364b/11

a.+ ından 274b/8, 321a/14, 360a/4, 369a/12, 380a/6

altı : Sayı; altı.

a. 273a/13, 282b/15, 294a/15, 302b/7, 311b/9, 314a/12, 321b/8, 385b/6, 388a/7

a.+ sı 271b/2, 271b/4

altı biñ altı yüz altmış altı : Sayı: altı bin altı yüz altmış altı.

a. 285a/5

altıncı : Altıncı.

a. 271b/6, 274a/10, 283a/5, 291b/13, 303a/8, 311b/13, 314b/1, 326a/15, 328a/2, 328a/14, 329a/9, 338a/8, 356a/11, 365a/6, 365b/13, 384a/11, 385b/14, 388a/11

a.+ da 356a/15, 364a/4

altı yüz : Sayı; altı yüz.

a. 282b/1

a.+ i 287b/6, 307a/15

altı yüz biñ : Sayı; altı yüz bin.

a. 269b/13, 336b/12

a. olalar 336b/13

altmış : Sayı; altmış.

a. 285b/2, 326a/15, 367a/7, 384a/4

altmış biñ : Sayı; altmış bin.

a. 285a/6, 314b/6

altmış iki biñ : Sayı; Altmış iki bin.

a. 320b/15

altun : Altın.

a. 273a/8, 273b/10, 290a/1, 298a/14, 314a/15, 323a/10, 366b/14, 390b/1

a.+ dan 270a/1, 272b/12, 278a/14, 278b/1, 307a/10, 319a/2, 322a/8, 322a/9, 336b/5, 338a/2, 351a/2,

365a/9, 365a/14, 365b/4, 365b/7, 295b/2, 295b/4, 295b/6, 296a/15,
 366a/15, 367a/9, 368b/15, 371b/9, 296b/2, 296b/4, 296b/12, 297a/7,
 374a/13, 376b/3, 379a/13, 383b/5, 297a/9, 297a/15, 297b/3, 297b/6,
 384a/5, 390a/13, 390b/3, 392a/12, 297b/10, 297b/15, 298a/5, 298a/14,
 393b/8 298b/1, 298b/4, 298b/9, 298b/11,
 a.+ dan ola 324b/5 299a/3, 299a/8, 299b/9, 299b/11,
 a.+ dandur 365a/6, 365a/8, 300b/13, 301a/2, 301a/4, 301a/14,
 370a/15, 392a/3 301b/2, 301b/3, 301b/11, 302a/3,
 a.+ dur 391b/14 302a/4, 302a/7, 302a/12, 302b/1, 302b/3,
 a.+ 1 273a/9 302b/5, 305a/2, 306b/5, 307b/13,
 308a/1, 308a/6, 308a/9, 308a/11, 308b/2,
 ‘am : bkz. ‘aleyhi’s-selām 308b/4, 309a/5, 309a/8, 309a/13,
 ‘. 264b/9, 269b/7, 270a/14, 309a/14, 310a/10, 310a/14, 310b/2,
 270b/12, 270b/15, 271b/14, 272a/9, 310b/4, 312a/4, 313a/3, 313a/15,
 272a/11, 273a/7, 273a/8, 273a/10, 313b/14, 314a/9, 315a/2, 315b/7,
 273a/12, 273b/2, 274a/3, 274a/15, 315b/12, 315b/15, 316a/2, 316a/8,
 274b/4, 274b/6, 275b/12, 276a/6, 317b/6, 318a/8, 319a/1, 322b/6,
 276a/12, 276a/14, 276b/3, 277a/6, 322b/11, 323b/5, 324a/4, 324b/15,
 277a/15, 278b/3, 278b/8, 278b/10, 325a/10, 325a/12, 325b/3, 325b/4,
 278b/12, 279a/3, 279a/7, 279b/4, 327a/12, 327a/14, 329b/5, 331b/10,
 279b/9, 279b/15, 280a/4, 280b/4, 331b/13, 334a/4, 334a/13, 334b/12,
 280b/7, 280b/11, 281a/9, 281a/14, 335a/2, 335a/3, 335b/5, 336a/11,
 281b/8, 282a/9, 282a/15, 282b/15, 336b/11, 337a/2, 337b/7, 337b/13,
 283b/1, 283b/14, 284a/2, 284a/4, 338a/2, 339b/6, 339b/8, 339b/10,
 284a/15, 284b/12, 285a/3, 285a/12, 340a/1, 340a/9, 340a/10, 341a/11,
 285a/15, 285b/3, 285b/6, 285b/7, 342a/13, 342b/2, 342b/5, 343a/15,
 285b/8, 285b/10, 285b/14, 286a/1, 343b/3, 344a/2, 344b/12, 346a/8,
 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 288a/14, 346a/11, 346b/2, 346b/7, 349b/14,
 288b/1, 288b/2, 288b/4, 288b/13, 350b/10, 350b/11, 352a/6, 352a/8,
 289a/12, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 352b/1, 354a/11, 355b/5, 355b/6,
 290a/2, 290a/3, 290a/6, 293a/7, 293a/8, 356a/4, 358a/15, 359b/1, 360a/7,
 293a/10, 293b/15, 294a/1, 294a/3,

360b/10, 362a/4, 362a/6, 362a/13,
386a/13

‘.+ dur 287a/6

a‘mā : < Ar. Görme engelli.

a. 331b/15

amān : < Ar. Yardım, imdat,
bağışlama, sığınma.

a. 357b/11, 376a/3, 376a/4,
376a/5

amānet : < Ar. Birine geçici olarak
bırakılan ve teslim alınan kişice
korunması gereken eşya, kimse.

a.+ e 265a/1

‘amel : < Ar. İş, niyet, dinî emirleri
yerine getirmek için yapılan eylem.

‘. 297b/1, 300a/13, 302a/6,
303b/3, 312a/13, 323a/12, 327a/9,
329a/5, 332a/15, 345b/3, 346b/4, 358a/7,
362a/4

‘.- i şālīḥ 296a/6, 314a/3

‘.+ den 290a/1, 313b/10

‘. eyle 313b/15, 314a/1, 314a/2

‘. eyledin 341a/1

‘. eylemez oldılar 319a/12

‘. eyleyeler 395b/11

‘. eyleyevüz 345b/12

‘. eyleyici 290b/10

‘.+ i 302a/7, 323a/4, 323a/6,
323a/7, 323a/11, 345a/10, 387b/12

‘. idelüm 332b/2

‘. idenleredür 344b/15

‘. iderlerdi 336b/1, 345a/7

‘. iderse 271b/6

‘.+ imüñ 297b/12

‘.+ in 266a/8, 268b/6, 306a/6

cemī‘i ‘.+ in 351a/7

‘.+ inden 341a/1

‘.+ ine 323a/5, 327a/11, 387b/12

‘.+ inüñ 302a/6

‘.+ iñüz 325b/14, 326a/1

‘. itdi 387b/13

‘. itdünüz 368a/7

‘. itmege 297b/7

‘. itmek 298a/4

cemī‘i ‘.+ ler 351b/13

‘.+ leri 327a/9, 338b/11, 339a/5

‘.+ lerin 348b/11, 349b/3

‘.+ lerinde 338b/10

‘.+ lerümüz 345b/4

‘.+ lerün 301a/10

‘.+ lerüñ 294a/12, 297b/11,

348a/4, 362b/15

‘.+ lerünüz 344b/15, 345a/8,

368b/11

‘.+ lerünüze 345a/3

‘.+ üm 362a/5

‘.+ ün 266a/7, 296a/12

‘.+ üñ 276a/3, 323a/12, 340b/7,

344b/8, 358a/11

‘.+ üñe 387b/11, 387b/12

‘.+ üñüz 325b/12, 356b/8

‘.+ üñüzden 289b/15

‘.+ ünüzi 313b/11

‘.+ üñven 323a/7

‘ameliyyāt : < Ar. İşler, faaliyetler.

‘.+ dan 296a/3

‘ameliyye : <Ar. Uygulama.

‘.+ ye 295b/14

‘amīm : <Ar. Herkese ait, umûmî

fażlı ‘.+ inden 377b/11

āmīn : < Ar. Dualardan, isteklerden sonra söylenen, “Allah kabul etsin.” anlamındaki söz.

ā. 288a/14, 395b/10

ammā : <Ar. Ama, ancak, fakat.

a. 265b/8, 266a/10, 266a/12, 266b/15, 267b/7, 271b/4, 271b/7, 271b/9, 271b/12, 273b/6, 273b/11, 274a/7, 277a/5, 277b/15, 279a/5, 282b/12, 283a/11, 283a/12, 283a/13, 283a/15, 286b/5, 287a/9, 287a/14, 287b/13, 289a/12, 290b/3, 290b/5, 290b/15, 293a/1, 293a/3, 293a/4, 294a/15, 294b/3, 295b/10, 296a/6, 296a/12, 296b/1, 297a/10, 297a/13, 298a/15, 299a/15, 299b/6, 303b/3,

305a/1, 305a/6, 307b/11, 310b/11, 313a/10, 315a/3, 315b/8, 317a/1, 318b/5, 318b/10, 319a/12, 319a/15, 325b/9, 326b/2, 326b/3, 326b/9, 332a/14, 332b/4, 336b/1, 337a/8, 337a/9, 337b/8, 338a/7, 338b/4, 338b/6, 338b/7, 338b/9, 338b/10, 338b/11, 338b/12, 338b/13, 338b/15, 344b/12, 345b/11, 345b/12, 346b/1, 347a/4, 348b/5, 350a/14, 356a/13, 356b/7, 358a/4, 361a/6, 364a/8, 365a/2, 365a/11, 366a/5, 366b/5, 366b/14, 368a/9, 371a/5, 371a/14, 377b/4, 377b/11, 379a/7, 379b/15, 382b/13, 383b/1, 387a/7, 387a/15, 387b/6, 389a/10, 389a/13, 389b/6, 389b/7, 390a/5, 390a/14, 395b/6, 395b/7, 395b/12, 395b/13

añ - : Anmak, hatırlamak, söz etmek.

a.- am 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3

a.- armısız 324b/13

a.- arsañuz 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/3

a.- mağdur 285b/11

a.- maz 364b/15

a.- mazlar 348b/6

a.- mazsız 324b/13

ana : Anne, çocuğı olan kadın.

a.+ ları 372a/1
a.+ ların 346a/7
a.+ larına 315b/1, 366a/1,
370b/11, 370b/13, 371b/15

a.+ larumuz 346a/1
a.+ muz 346a/5
a.+ nuñ 310a/15
a.+ ñuz 346a/2
a.+ ñuzı 346a/6
a.+ sı 284a/6, 380a/1
a.+ sina 264b/7, 265b/5,
327b/14, 349b/9, 355b/15, 364a/4
a.+ sından 350a/11
a.+ ya 264b/11, 268a/15

‘anber : <Ar. Ada balığının
bağırsaklarından toplanan güzel kokulu
bir madde.

‘.+ den 365a/15, 380b/12

ancağ : Yalnız, sadece.

a. 276a/4, 276a/12, 277a/12,
282b/11, 287b/10, 297a/13, 305b/9,
308a/13, 313a/8, 318a/13, 343a/14,
371b/14, 387b/1, 392b/7, 392b/10

ancılayın : Onun gibi.

a. 285a/8, 285b/9, 288b/10,
300a/15

a.+ dur 392a/15

and : Yemin.

a. 279a/4, 328b/4, 359b/2
a. içmekdür 265a/4, 265b/1
a. içmemek 275a/10

añla - : Kavramak.

a.- dılar 276a/5
a.- mağ 395a/9
a.- mayañ 301a/10
a.- mış ola 300a/3

anlar : Onlar, "o" şahıs zamirinin
çokluk biçimi.

a. 281a/13, 287a/12, 287a/14,
303a/1, 303a/3, 303a/5, 303a/7, 303a/9,
303a/11, 303a/13, 303b/1, 303b/2,
303b/4, 303b/6, 311a/9, 313a/9, 315a/6,
317a/11, 318b/9, 319a/11, 319b/5,
321a/6, 321b/5, 322a/11, 325b/12,
326a/1, 326a/7, 333a/7, 333b/6, 333b/15,
334a/4, 334a/6, 337a/8, 338b/4, 338b/5,
338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9,
338b/10, 338b/11, 338b/12, 338b/13,
338b/14, 338b/15, 340a/2, 340a/3,
340a/5, 340a/6, 342b/8, 342b/12,
343b/3, 343b/6, 343b/7, 344a/1, 344a/2,
344b/3, 344b/4, 344b/5, 346a/7, 346b/7,
349b/6, 351b/3, 353a/8, 353a/10,
354a/14, 354b/3, 357b/12, 360a/5,
361b/9, 362b/7, 362b/9, 362b/10,
362b/12, 362b/13, 362b/14, 363a/2,
363a/7, 363a/11, 363b/3, 363b/6,
371a/15, 374b/8, 375a/12, 375b/9,

376b/1, 376b/11, 381b/11, 382a/2,
386a/13, 386a/14, 386b/1, 386b/3,
388b/6, 390b/6, 390b/7, 391b/7, 391b/9,
393b/2, 394a/8, 395b/6, 395b/7

a.+ a 275b/2, 276a/10, 278a/3,
284b/15, 288a/9, 303a/2, 308b/14,
313b/2, 315b/3, 316a/3, 317a/11, 326a/6,
327b/10, 328a/12, 329b/15, 330a/3,
332b/4, 333b/6, 334a/1, 336b/8, 339b/5,
340a/1, 341a/9, 343a/2, 343a/7, 344a/15,
344b/15, 345a/2, 345a/7, 345a/9, 345b/2,
346a/13, 346b/13, 348b/8, 354a/3,
354a/5, 354a/6, 357b/11, 361b/14,
363b/3, 368a/10, 368b/11, 368b/12,
369b/2, 371b/11, 371b/13, 372b/6,
372b/7, 372b/10, 372b/12, 372b/15,
374a/15, 374b/9, 375a/15, 376a/9,
385a/7, 385b/11, 386a/13, 386b/1,
386b/2, 386b/3, 388b/14, 390b/7,
390b/11, 390b/12, 391b/6, 392b/14

a.+ da 276a/3

a.+ dan 268b/9, 272b/6, 298b/7,
298b/8, 298b/9, 303a/2, 315a/7, 336a/15,
338b/3, 349a/6, 380b/9, 394a/7

a.+ dan eyle 378a/14

a.+ dandur 316a/4

a.+ dur 282a/14, 303b/4, 338b/5,
338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/10,
338b/12, 338b/13, 338b/14, 338b/15,
343b/3, 343b/7, 343b/12, 346b/15,
354a/13, 375a/12, 375a/15, 378a/13,
386a/14, 393a/14, 393b/1, 393b/3

a.+ durki 386a/9, 386a/10

a.+ ı 264b/10, 271a/3, 275b/3,
275b/8, 281a/13, 293a/4, 311a/9, 316b/5,
316b/15, 320b/8, 322a/1, 322a/4,
325b/3, 334a/5, 335a/11, 336b/7,
339b/1, 339b/12, 341a/11, 346a/9,
353a/10, 353a/14, 359a/15, 359b/5,
360a/6, 362a/12, 362b/5, 362b/13,
369a/1, 375a/12, 375b/3, 375b/5,
376a/15, 376b/2, 376b/7, 376b/11,
376b/14, 377b/3, 377b/6, 378b/8,
380a/13, 383a/4, 388b/5, 389b/10

a.+ ki 338b/8

a.+ uñ 275b/1, 275b/2, 287a/14,
288a/8, 288a/10, 291a/1, 292b/12,
300a/13, 302b/14, 303a/11, 303b/7,
308a/14, 308b/3, 323b/14, 338a/5,
338a/6, 339b/13, 341b/8, 341b/9,
346a/2, 346a/6, 346a/7, 347a/11, 354a/6,
358b/14, 360a/5, 362b/10, 363a/1,
364b/13, 367b/6, 369a/13, 374b/10,
376b/1, 377b/4, 377b/8, 377b/10,
381b/11, 386a/15, 386b/13, 388b/10,
390a/2, 391b/8, 391b/10, 392b/2, 394a/7

a.+ uñdur 384b/10

a.+ uñıla 334a/8

a.+ uz 344b/7

‘ār : <Ar. Utanma.

‘. iderdük 376a/7

ara : Ara, orta.

a.+ dan 289b/3, 374b/11

a.+ sı 321a/7, 384a/1, 392a/7

a.+ sina 330a/9

a.+sında 271a/10, 272b/1,
280a/11, 280a/13, 280b/5, 280b/6,
281a/4, 281a/6, 281a/7, 294b/6, 307b/7,
308a/13, 310a/4, 316b/10, 321b/12,
322a/7, 348b/6, 355b/3, 357b/15,
366a/9, 378b/11, 389a/14, 391a/1,
391a/6

a.+ sındadır 370b/6

‘arab : <Ar. Arap kavmi, Araplar.

‘. 311b/7, 316a/9, 319a/6, 319a/9

‘.+ da 314a/15

‘.+ ları 280b/15

‘arabca : Arapça.

‘. 318a/15, 322a/7, 379a/14

a‘rāf : <Ar. İslam inancına göre
cennet ile cehennem arasında bir yer.

a. 370b/7, 370b/9, 370b/10,
371a/4, 371a/7, 371a/8, 371a/11

aşhābı a. 371a/1, 371a/3,
371a/4

a.+ a 281a/5

a.+ da 371a/6

‘arafat : <Ar. Mekke’nin doğusunda
bulunan, Hazret-i Adem ile Hazret-i
Havva’nın yeryüzüne indikten sonra

buluştuğuna inanılan yer.

‘.+ da 280a/12

aralık : Ara.

a.+ da 371a/1

‘araşāt : <Ar. Mahşer yeri, kıyamet
günü ölümlerin dirilip toplanacağı
meydan.

‘. 314a/6, 335a/15, 338b/3,
346b/13, 361a/6, 361a/7

‘a.- ı ma‘āda 396a/5

cemī‘i ‘. 349a/11

ard : Arka, peş.

a.+ ınca 315b/5, 325b/9, 367b/8

a.+ ında 326a/11

‘arefe : <Ar. Bayramdan bir önceki gün.

‘. 308b/11

‘.+ de 280a/10

vuķūfı ‘. 280b/9

‘.+ ye 280b/9, 280b/10

arıd - : Temizlemek, kirinden
arındırmak.

a.- a 272b/1

arın - : Temizlenmek, kirden arınmak.

a.- a 317b/4, 368a/6

arıt - : Temizlemek, kirinden arındırmak.

a.- mak 342b/4

‘ārīf : < Ar. Bilen, bilgili, irfan sahibi.

‘. 335a/7, 394b/4

‘.+ ler 312b/7, 312b/11, 312b/12,

313a/4, 362a/3, 393a/2, 394b/13

‘.+lerüñ 291a/9, 291a/15, 299b/4,

394a/13

arқа : Arka, peş.

a.+ sından 348a/2, 348a/3

armağan : Armağan, hediye.

a.+ lar 381a/3, 381b/5

arslan : Aslan.

a. 318a/12

‘arş : <Ar. İslam inancına göre göğün en yüksek katı.

‘. 278a/5, 278a/6, 278a/8,

281a/14, 288b/9, 320a/11, 320b/6,

321a/8, 321a/14, 323b/11, 324b/7,

327b/6, 328a/7, 335a/8, 339b/3,

364b/11, 367a/2, 375b/15, 379a/11,

380a/6, 387a/3

‘.+ a 282a/13, 343b/11, 348a/9

‘.+ da 281a/15

‘.+ dadur 283b/8

‘.+dan 330a/14, 336b/4, 386b/12

‘.+ ı 281a/5, 314b/15, 323b/9, 327a/4, 350a/1, 367a/7

‘.+ um 278a/7

‘.+ un 360a/4, 363b/6

‘.+ uñ 270b/12, 274b/8, 318b/7,

330b/1, 332b/10, 333a/2, 333a/3, 337a/1,

337a/8, 342b/6, 345a/11, 348a/13,

348a/14, 348a/15, 358b/11, 361a/14,

361a/15, 362b/6, 362b/10, 362b/13,

363a/2, 363a/6, 363b/4, 369a/12, 375a/8,

387a/4, 388a/13

cemī’i ‘.+ uñ 337a/2

arşun : <Far. Uzunluk ölçüsü.

a. 308b/6, 321a/10, 367a/7,

369b/6

arşı’r-raḥmān : < Ar. Allah’ın makâmı.

a.+ dur 366b/7, 388a/2

‘arşullāh : < Ar. Allah’ın arşı.

‘. 304b/14

art - : Artmak.

a.- a 368a/6

a.- arsa 273b/8

a.- duḳça 273b/9

artuḳ : Fazla, üstün.

a. 266b/2, 275b/11, 284b/5,

285b/5, 301a/2, 309b/8, 328b/13,

328b/14, 363a/1, 363a/6, 370b/15,
392b/6, 392b/11, 392b/12

a.+ dur 287b/14, 290b/6, 299a/9,
308b/15, 309a/1, 360a/6

a. ola 355a/5

aru : Temiz.

a. 281b/5, 319a/10, 322a/13

a. eyler 278b/15, 279a/1

a. iderler 365b/11

a. ola 364a/10

‘arz : <Ar. Sunma, takdim etme,
bildirme.

‘.- ı cemāl eyleye 361b/2

a. eylesün 267b/7

a.+ da 287a/3

‘.+ dan 361b/4

‘. itdün 368b/10

‘. olsa 387a/10

arzū : < Far. İstek,dilek.

a. iderlerde 342b/14

a.+ lardan 276a/7, 327b/13

a.+ larına 306a/8

a.+ sı 304a/8, 327b/13

a.+ sından 365b/14

aş - : Asmak.

a.- a 338b/2

a.- a koşalar 355b/3

a.- a koyalar 352a/9

‘aşā : <Ar. Baston, değnek, sopa.

‘. 318a/4, 338b/12

‘.+ sı 318a/3

asağa : Aşağı.

a. 336a/15

aşah : < Ar. Doğru, gerçek.

a. 286b/5, 371a/5

āsan : < Far. Kolay.

a. ola 295a/2

aşğar : < Ar. En küçük.

fıkhı a. 296a/12

a.+ dadur 304b/13

fıkhı a.+ dur 296a/5

aşhāb : <Ar. Hazret-i Muhammed’i
veya diğer peygamberleri görmüş,
sohbetinde bulunmuş kimseler,
sahabiler.

a. 277a/7, 278b/10, 361a/1,
361a/3, 361b/5

a.- ı a‘raf 371a/1, 371a/3

a.- ı a‘rāf 371a/4

a.+ ına 302b/10

a.+ umuz 390a/6

aşhāb-ı kehf : < Ar. Roma döneminde
yaşamış put inancına karşı olan grup.

a. 317b/13

a.+ ün 378b/6

aşhābu'l-meş'eme : < Ar. Kur'ân'da hayırsız, imansız kimseler için kullanılan söz.

a.+ i 393b/3

aşhābu'l-yemīn : < Ar. Amel defteri sağ tarafından verilenler.

a.+ den 394a/8

a.+ dendür 394a/7

aşhābu'l-meymene : < Ar. Sağ taraftakiler uğurlu kimseler anlamında Kur'ânî bir terim.

a. 393a/14, 393a/15, 393b/1

aşhābu's-şimāl : < Ar. Sol taraftakiler kötü huylu kimseler anlamında Kur'ânî bir terim.

a. 393b/3

'āşī : <Ar. Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr.

'. 349b/11

'.+ dür 348b/9

'.+ ler 356a/1

'.+ lerdür 355b/9

'.+ lerini 342a/11

'. olalar 315b/1

'. olanlara 355b/15

'. olanları 275b/4

'. oldı 327b/14

'. oldılar 330a/3, 370b/11

'. oldukları 370b/13

'. oldun 341a/12

'. olduñ 352a/7

'. olduñuz 341b/14

'. olma 352b/3

'. olmadı 327b/14, 342a/1

'. olmakdur 265b/5

'. olmağdur 264b/7, 264b/11

'. olmışken 396a/10

'. olmuşdım 349b/13

'. olurdu 357b/4

'. olursavuz 358a/13

aşıl - : Asılmak, bir nesnenin bir başkası tarafından asılması.

a.- mış ola 355a/10, 374b/15

a.- ubdurur 281a/15, 348a/14

aşıl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ ı 288a/13, 304b/14

aşl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ ı 303b/9, 394b/8

a.+ ı olub 286b/2

a.+ ıdur 310a/12

a.+ umı 394b/3

aşlā : <Ar. Katiyen, hiçbir zaman.

a. 279a/5, 282a/6, 285b/5, 299a/5, 303a/7, 306b/1, 309b/1, 310b/3,

311a/12, 321a/12, 323b/9, 332a/14,
334a/9, 348b/6, 351a/14, 379b/12,
389b/3, 391b/15

aşlen : < Ar. Kök veya soy
bakımından.

a. 390a/5

aşşı : Fayda, kazanç.

a. 338b/7

a. eylemeye 328a/9

a.+ sın 328b/5

a.+ sından 328b/5

aşağa : Bir şeyin alt bölümü, değeri
daha az olan.

a. 284a/4, 284a/15, 284b/1,
316a/9, 319a/9, 321b/8, 330a/7, 331b/8,
338a/15, 338b/7, 348a/9, 357a/6,
358a/14

a. eyleye 334b/6

a. eyleyüb 377a/6

a. olub 338b/1

aşağı : Bir şeyin alt bölümü, değeri
daha az olan.

a.+ sı 380b/8

‘āşık : Birine veya bir şeye karşı aşırı
sevgi duyan, tutkun olan kimse.

‘. 304b/3, 304b/9, 305a/15

‘.+ a 304a/8, 304a/10, 304b/2,
304b/5

‘.+ dan 304b/8

‘.+ lar 293b/8

‘.+ laruñ 305a/14

‘. oldı 304b/5

‘. olsa 283b/4

āşikāre : <Far. Belli, açık.

ā. 283b/8, 290b/5, 350b/7

a. eyle 332b/9

ā. eyledi 304a/10

ā. eyleye 327a/9

ā. eyledüm 374a/2

ā. olalar 321a/15

ā. olsaydı 355b/4

ā. olur 319a/5

‘aşk : < Ar. Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.

‘.+ ını 283b/4

‘āşura <Ar. Muharrem ayının onuncu
günü.

‘. 308b/11

at - : Atmak.

a.- a 293b/11

a.- alar 317b/1, 333b/14, 334a/3,
334a/5

a.- ana 284a/2

a.- ardum 284a/5

a.- asın 284a/1

a.- maķ 284a/2

a.- maķdur 280a/11, 280a/15

a.- mış 324a/5

a.+ ya 264b/11, 268a/15

at : Binme, yük çekme, taşıma gibi amaçlar için kullanılan hayvan.

a. 296b/14, 296b/15, 325b/1, 362a/9

a.+ ıla 323a/9

a.+ lar 344a/15, 379a/13

ata : Cet, baba.

a.+ ları 372a/1, 390b/8, 390b/10, 390b/13, 390b/14, 391a/4

a.+ ların 346a/7

a.+larına 315b/1, 366a/1, 370b/10, 370b/12, 371b/15, 390b/10

a.+ larının 390b/11

a.+ larumuz 346a/1

a.+ larumuzsuz 346a/3

a.+ ma 349b/12

a.+ mı 349b/12, 352b/6

a.+ muz 346a/5

a.+ nuñ 310a/15

a.+ ñuz 346a/2

a.+ ñuzı 346a/6, 370b/2

a.+ sı 284a/6, 349b/13, 352b/2, 352b/7

a.+ sına 264b/7, 265b/5, 275b/4, 294a/7, 327b/14, 349b/9, 350a/10, 355b/14,

364a/4

a.+ sından 350a/11

a.+ sinuñ 308b/3

‘atā : <Ar. Bağış, ihsan.

‘. 292a/6, 304b/7, 355b/15, 370a/5

hüsni ‘. 387b/1, 387b/2

‘. idüb 390b/12

‘.+ lar 275b/7, 301a/9, 372b/6, 372b/8

‘.+ lar eyleyeler 302a/10

atıl - : Atılmak.

a.- dı 324a/5

a.- mış 324a/7

‘atıyye: <Hediye.

‘. 391b/2

‘avām : <Ar. Halk, halkın alt tabakası.

‘. 289b/8, 293b/1, 312a/13

‘.+ lar 312b/7

‘.+ uñdur 312b/2

‘avāne: <Ar. Yardımcı, yordakçı.

‘.+ leri 378a/12

āvāz : Ses.

āv. 319a/10, 322b/10, 330a/14, 369b/7, 369b/9, 373b/4, 380a/7, 380a/10

āv.+ dan 380a/8

āv.+ ı 319a/10, 376b/15

āv.+ ın 369b/5

ā.+ ından 383a/6

ā.+ ını 334a/15

ā.+ ile 334a/14

āvāzlı : Sesli.

ā. olalar 367a/8

a‘ver : <Ar. Kör.

a. ola 317a/5

avlu : Bir yapının çevresinde bulunan üstü açık, etrafı çevrili alan, bahçe.

a. 354b/9, 365a/13, 385a/11

a.+ da 354b/9, 365a/14

a.+ nuñ 272b/13, 385a/11

a. ola 272b/13

‘avrat : <Ar. Kadın, eş.

‘. 266a/9, 266a/11, 272b/14, 283b/5, 303a/3, 314a/11, 331a/8, 350a/9, 380b/8, 385a/14, 388a/11

‘.+ a 307b/6

‘.+ dan 319a/6

‘.+ ı 266a/9, 267a/12, 334b/4, 379b/15

‘.+ ımı 334b/3

‘.+ ın 319a/6

‘.+ ına 265a/7

‘.+ ından 350a/12

‘.+ lar 314a/11, 367a/4, 376a/6

‘.+ lara 264b/5, 273a/1, 328b/6

‘.+ larda 379b/12

‘.+ ları 389b/9

‘.+ larıdur 391b/8, 391b/10

‘.+ larına 315a/15

‘.+ larından 392a/7

‘.+ larınuñ 379b/11

‘.+ larınuñ 387a/15

‘.+ larınuñ 387b/2

‘.+ mıdur 335a/13

‘avret : < Ar. Edep yeri.

‘.+ ın 266a/1

ay : Otuz günlük zaman dilimi.

a. 277a/7, 315b/4, 318b/12, 320b/11, 324a/9, 324b/2, 325b/13, 345a/15, 367a/2, 372a/10, 387b/3

a.+ a 274a/1

a.+ ca ola 316b/13

a.+ da 274a/5, 274b/3, 274b/9, 276a/14, 276b/1, 276b/4, 276b/5, 277a/10, 278b/5, 278b/11, 289a/15, 347b/2

a.+ dan 277a/9, 283a/5, 283a/7

a.+ ı 278b/9, 343a/4, 372a/11

a.+ ıdur 278b/10, 278b/11

a.+ ında 342b/10, 342b/11

a.+ ını 276b/3, 277b/1, 278b/3, 342b/3, 342b/6, 343a/6, 375b/10

a.+ lar 279a/3

a.+ larda 278b/14

a.+ larınuñ 279a/1

a.+ lık 279b/15

a.+ umdur 278b/9
a.+ un 364a/13

ayağ : Ayak.

a. 326b/5
a.+ ı 296b/3, 318a/9, 337a/5,
352b/15
a.+ in 267a/2, 332a/11, 335b/4,
338a/3

a.+ ina 318b/7, 320a/11, 326b/7,
327a/6, 352b/7, 357a/15, 379a/11
a.+ ina olup 357a/14
a.+ ında 270b/12, 353b/1
a.+ ındağı 319b/7
a.+ ından 327a/6, 358b/12
a.+ um 351a/10, 351a/12

ayağ : Ayak.

a. 292a/6, 326b/15, 327b/1,
335a/5, 335a/11, 351b/3
a.+ dadur 265b/4
a.+ları 268b/15, 323a/5, 323b/13,
323b/14, 325b/3, 325b/7, 337b/5,
338a/15, 338b/1, 338b/7, 338b/11,
356b/15, 357a/13, 375b/8
a.+ larında ola 319b/9
a.+ larından 380b/11
a.+ larunuz 361a/4
a. ola 326b/6

ayağsuz : Ayaksız.

a. 351b/1

a.+ a 351a/15

‘ayān : <Ar. Açık, belli, bilinir.
‘. olur 291a/15

‘ayb : <Ar. Kusur, eksiklik.
‘.+ ı 299b/4
‘.+ larumuzu 359b/11

ayd - : Söylemek.

a.- alar 278a/3
a.- ur 265b/6, 272a/14, 274b/2,
275b/1, 275b/3, 286b/12, 286b/14,
287a/5, 289a/7, 290b/11, 308a/8,
308a/15, 308b/1, 310a/3, 310a/5,
324a/14, 331a/4, 332a/10, 332a/11,
332a/13, 333a/14, 333b/6, 334a/11,
336a/14, 336b/3, 336b/12, 336b/15,
337a/13, 337b/7, 338a/2, 339a/6, 339a/7,
341b/13, 344a/10, 344b/6, 344b/11,
346a/5, 347a/15, 348a/10, 348a/11,
350a/12, 350b/10, 352b/10, 355b/11,
355b/12, 355b/15, 356a/1, 356a/10,
356a/12, 356b/2, 356b/5, 357a/4,
357a/12, 357b/7, 357b/10, 358b/5,
358b/8, 358b/11, 359a/14, 359b/2,
359b/4, 359b/6, 360a/1, 360b/1,
361a/11, 362a/2, 362a/14, 364a/7,
364a/8, 364b/9, 364b/10, 365a/1,
366a/15, 366b/2, 366b/6, 366b/12,
367a/13, 368a/2, 370a/3, 370a/13,
370b/2, 370b/7, 370b/8, 370b/14,

371a/1, 371a/2, 371a/3, 371a/4, 371a/11,
371b/15, 372a/9, 374b/13, 375a/14,
376b/14, 377a/12, 377b/14, 378a/1,
378a/2, 378a/5, 378a/15, 379a/9,
379b/14, 380a/9, 381a/6, 381a/13,
381a/14, 381b/15, 382a/6, 382a/7,
382b/5, 382b/12, 383b/4, 384a/10,
384b/1, 384b/10, 386a/3, 386a/9,
386a/10, 386a/11, 387a/6, 387a/9,
387b/5, 387b/8, 389a/10, 389a/13,
389a/15, 389b/9, 389b/11, 390a/5,
390a/12, 390a/15, 391a/7, 391a/9,
391a/14, 391b/1, 391b/2, 391b/7,
391b/9, 391b/10, 391b/13, 392a/2,
392a/11, 392b/9, 393a/2, 393a/15,
393b/1, 393b/3, 394a/8, 395b/13

a.- urdum 394b/9

a.- urduñ 347b/13

a.- urlar 274a/6, 274b/9, 275b/2,
278a/8, 281b/5, 308a/8, 308a/14,
308a/15, 308b/1, 355a/1, 365a/10,
366a/4, 366b/10, 368a/8, 377b/2, 387a/1,
387a/4, 388b/5, 389a/8, 390a/6

a.+ urlaridi 270b/14

a.- ursız 360a/9

āyet :< Kur'an surelerini oluşturan
kısımlardan her biri.

ā. 284b/8, 285b/6, 285b/13,
286a/5, 286a/6, 287a/13, 287a/14,
287a/15, 313b/9, 365a/2, 390a/3

ā.+ de 291b/8

ā.+ den 303b/12

ā.+ dür 285a/5, 286a/2, 287a/12,
289a/6, 295b/6, 313b/9

ā.+ e 285b/14, 313b/6

ā.+ i 334a/2, 334a/4

ā.+ idür 286a/3

ā.+ leri 332a/4

ā.+ lerin 289a/14

ā.+ lerüm 332a/4

ā.+ üñ 338a/12, 392b/10

āyete'l-kürsī : : <Ar. Kur'an'da Bakara
Suresi'nin 255. ayetidir.

ā. 271a/10, 271a/15, 285a/12,
285a/14, 285a/15, 285b/2, 285b/13,
285b/14, , 309a/6, 310b/7

ā.+ dür 285a/3

ā.+ yi 285b/4

ayd - : Söylemek.

a.- a 270a/8, 274b/15, 275a/3,
275a/4, 275a/5, 275b/8, 276a/7, 276a/8,
278a/1, 278a/3, 278a/6, 278a/7, 278a/8,
282a/13, 282a/14, 284b/10, 317a/12,
317b/9, 317b/10, 318a/6, 319a/11,
319a/13, 320a/15, 320b/1, 320b/3,
321a/4, 321a/5, 321b/4, 322a/8, 322a/9,
322a/11, 322a/13, 322b/2, 322b/3,
322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/7, 322b/8,
322b/11, 322b/12, 322b/13, 323a/7,
323a/11, 323a/12, 323b/2, 325a/4,
325a/5, 325a/10, 325a/11, 326a/2,

326a/6, 327a/12, 329b/10, 329b/11, 349b/2, 349b/6, 349b/8, 349b/11,
 329b/13, 329b/14, 330a/1, 330a/2, 349b/12, 350a/8, 350a/9, 350a/10,
 330a/3, 330a/14, 331a/14, 331b/5, 350b/2, 350b/6, 350b/8, 350b/9,
 331b/11, 332a/3, 332a/6, 332b/9, 350b/13, 350b/14, 350b/15, 351a/1,
 332b/11, 332b/15, 333a/6, 333a/7, 351a/3, 351a/4, 351a/10, 351a/12,
 333a/8, 333a/11, 333a/12, 333a/14, 351a/14, 351b/13, 351b/14, 351b/15,
 333a/15, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 352a/1, 352a/7, 352a/10, 352a/12,
 333b/7, 333b/8, 333b/9, 333b/11, 352b/3, 352b/4, 352b/6, 352b/14,
 333b/13, 334a/11, 334b/1, 334b/2, 352b/15, 353a/1, 353a/2, 353a/4, 353a/8,
 334b/5, 334b/6, 334b/8, 334b/11, 353a/9, 353a/12, 353b/2, 353b/5,
 334b/13, 334b/15, 335a/1, 335a/2, 353b/9, 353b/11, 353b/12, 353b/14,
 335b/5, 335b/8, 335b/10, 335b/13, 353b/15, 354a/3, 354a/4, 354a/8,
 335b/15, 336a/7, 336a/10, 336b/7, 354a/12, 354b/1, 354b/3, 356b/12,
 336b/9, 336b/10, 337a/13, 337a/14, 357a/2, 357a/6, 357b/2, 357b/5,
 337a/15, 338a/4, 339a/3, 339a/5, 357b/11, 357b/12, 357b/13, 357b/15,
 339a/10, 339a/11, 339a/13, 339b/4, 358a/2, 358a/12, 359b/2, 359b/3, 360a/7,
 339b/5, 339b/13, 339b/14, 340a/2, 360a/9, 360a/12, 360b/1, 361a/12,
 340a/12, 340a/13, 340b/2, 340b/3, 361a/13, 361a/15, 361b/1, 361b/3,
 340b/7, 340b/8, 340b/11, 340b/12, 361b/7, 361b/8, 361b/10, 361b/11,
 341a/4, 341a/5, 341a/9, 341a/12, 362a/13, 363a/10, 367b/11, 368a/13,
 341a/14, 341a/15, 341b/1, 341b/6, 368b/1, 368b/2, 368b/5, 369a/2, 369a/5,
 341b/13, 342a/1, 342a/4, 342a/6, 342a/9, 369a/10, 369b/1, 369b/3, 369b/4,
 342b/9, 342b/11, 342b/13, 342b/14, 369b/7, 369b/11, 369b/13, 370a/4,
 343a/3, 343a/5, 343a/7, 343a/9, 343a/10, 371a/8, 371a/15, 373a/4, 373a/7,
 343a/11, 343a/12, 343b/11, 343b/12, 373b/10, 374a/2, 374a/7, 374a/9,
 344a/6, 344a/11, 344a/12, 344a/15, 374a/10, 374b/4, 374b/7, 375b/2,
 344b/1, 344b/7, 344b/10, 344b/13, 375b/3, 375b/7, 375b/9, 375b/13,
 345a/13, 345b/3, 345b/14, 346a/4, 376a/1, 376a/2, 376a/3, 376a/10, 376b/3,
 346a/6, 346b/4, 347b/6, 347b/9, 377a/1, 377a/2, 377a/4, 377a/7, 377a/8,
 347b/11, 347b/12, 348b/2, 348b/4, 377a/9, 377a/11, 377a/15, 380b/1,
 348b/6, 348b/11, 349a/2, 349a/3, 349a/5, 381b/5, 383a/7, 383a/8, 383b/7, 384a/14,
 349a/9, 349a/12, 349a/14, 349a/15,

385a/1, 385a/3, 385a/5, 386a/6, 387b/10,
387b/11, 388b/13

a.- alar 275b/6, 278a/2, 282a/2,
282a/14, 284b/9, 301a/8, 317a/14,
319b/14, 322a/4, 323b/11, 323b/13,
325b/12, 325b/14, 326a/1, 326a/7,
327a/12, 331a/9, 331a/10, 331a/11,
332a/3, 332a/15, 332b/2, 333b/10,
334a/12, 335b/1, 336a/5, 336b/6,
339a/13, 340a/12, 341b/15, 342a/3,
342a/5, 342a/9, 343b/12, 344b/1,
344b/2, 344b/3, 344b/4, 344b/7,
344b/15, 345a/2, 345a/5, 345a/7, 345b/2,
345b/3, 345b/4, 345b/10, 345b/11,
345b/15, 346a/1, 346a/2, 346a/3,
346a/10, 346b/3, 346b/8, 346b/9,
346b/10, 346b/14, 347a/2, 347a/3,
347a/4, 347a/6, 347b/4, 347b/7, 349b/5,
351b/9, 352a/3, 353a/8, 354a/4, 354a/9,
354a/12, 354b/2, 356b/7, 356b/11,
357b/3, 357b/12, 358a/1, 358a/7,
358a/10, 359a/5, 359a/6, 360a/8,
360a/11, 360b/3, 360b/4, 360b/6,
360b/7, 361a/12, 361a/13, 361a/15,
361b/1, 361b/4, 361b/9, 363a/9,
363a/12, 363b/3, 363b/10, 363b/11,
363b/12, 367a/15, 367b/1, 367b/3,
367b/4, 368a/6, 368a/10, 370b/3,
371b/1, 372b/2, 373a/5, 374a/1, 374a/7,
374a/9, 374b/5, 375b/13, 376a/7,
376a/11, 378b/9, 385b/7, 385b/8,
385b/9, 385b/11, 385b/13, 385b/15,

386b/14, 386b/15, 388a/15, 388b/1,
388b/12

a.- am 338a/5, 385a/4

a.- iñ 290a/3

a.- uñ 289b/15

a.- ur 385b/3, 385b/5

ayırt - : Ayırtmak.

a.- dı 268b/13

ayıt - : Söylemek.

a. 303b/10, 357b/11, 369b/1

a.- d 380a/12

a.- dı 265a/10, 265b/6, 265b/8,
266b/13, 267a/8, 267a/11, 267a/12,
267b/4, 267b/10, 267b/11, 268b/3,
268b/12, 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5,
269a/6, 269a/11, 269a/15, 269b/4,
269b/7, 269b/15, 270a/3, 270a/5,
270a/10, 270a/14, 270b/10, 270b/12,
270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/14,
272a/6, 272a/8, 272a/9, 272a/11, 272b/8,
272b/9, 273a/7, 273a/8, 273a/10,
273a/13, 273b/2, 273b/3, 273b/4,
274a/1, 274a/4, 274a/5, 274a/8, 274a/9,
274a/13, 274a/15, 274b/4, 274b/6,
275a/10, 275b/10, 275b/15, 276a/6,
276a/11, 276b/3, 276b/11, 277a/2,
277a/6, 277a/11, 277a/15, 277b/2,
277b/11, 277b/12, 278a/10, 278b/3,
278b/9, 278b/11, 278b/12, 279a/3,
279a/7, 279b/4, 279b/15, 280a/4,

280b/7, 280b/12, 281a/9, 281a/12, 281a/14, 281b/3, 281b/6, 281b/8, 282a/9, 282a/12, 282b/2, 282b/14, 282b/15, 283a/9, 283b/1, 283b/12, 283b/13, 283b/14, 284a/2, 284a/3, 284a/12, 284a/15, 284b/3, 284b/12, 284b/15, 285a/4, 285a/12, 285a/15, 285b/4, 285b/7, 285b/8, 285b/10, 285b/13, 285b/14, 285b/15, 286a/1, 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 286b/9, 287a/6, 287b/6, 287b/7, 287b/8, 287b/10, 288a/2, 288a/4, 288a/5, 288a/6, 288a/7, 288a/9, 288a/15, 288b/1, 288b/2, 288b/13, 289a/12, 289b/6, 289b/9, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 290a/2, 290a/3, 290a/7, 290a/15, 291b/6, 291b/7, 291b/8, 292a/7, 292a/11, 292b/5, 292b/15, 293a/5, 293a/12, 293b/15, 294a/1, 294a/3, 294a/7, 294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14, 294b/7, 294b/9, 295b/2, 295b/4, 295b/6, 295b/8, 295b/10, 296a/15, 296b/2, 296b/4, 296b/13, 297a/8, 297a/9, 297a/15, 297b/1, 297b/3, 297b/7, 297b/8, 297b/9, 297b/10, 297b/15, 298a/5, 298a/14, 298b/1, 298b/5, 298b/9, 298b/11, 298b/15, 299a/3, 299a/8, 299a/10, 299b/6, 299b/10, 300b/9, 300b/12, 300b/13, 301a/1, 301a/2, 301a/4, 301a/11, 301a/14, 301b/11, 302a/1, 302a/3, 302a/4, 302a/7, 302a/12, 302a/14, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 303b/7, 303b/10, 305a/12, 306a/1, 306a/9, 306a/13, 306b/5, 307b/13, 308a/1, 308a/2, 308a/7, 308a/9, 308a/11, 308a/13, 308b/2, 308b/5, 309a/5, 309a/9, 309a/14, 309b/1, 309b/8, 310a/9, 310a/11, 310a/14, 310b/2, 310b/5, 310b/13, 310b/14, 311a/1, 311a/7, 311b/7, 311b/8, 311b/9, 311b/4, 312a/3, 312a/4, 312a/11, 312a/13, 312b/1, 312b/4, 313a/1, 313a/2, 313a/4, 313a/13, 313a/15, 313b/9, 313b/14, 314a/9, 314a/12, 314b/12, 314b/13, 314b/15, 315a/1, 315a/2, 315b/6, 315b/7, 315b/10, 315b/11, 315b/12, 315b/15, 316a/2, 316a/3, 316a/5, 316a/10, 316a/13, 316a/14, 316b/2, 316b/3, 316b/8, 316b/12, 317b/5, 317b/6, 317b/13, 317b/15, 318a/9, 318b/6, 319a/1, 319a/12, 319b/6, 319b/8, 319b/11, 320a/4, 320b/5, 320b/7, 320b/10, 321b/2, 321b/6, 321b/12, 323b/5, 323b/6, 324a/7, 324a/10, 324a/12, 324a/15, 324b/2, 324b/3, 324b/4, 324b/10, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/2, 325a/3, 325a/8, 325a/10, 325a/12, 325b/1, 325b/3, 325b/5, 325b/8, 325b/11, 326b/8, 326b/11, 326b/13, 327a/9, 327a/12, 327a/14, 329b/5, 330a/1, 330b/5, 331a/7, 331b/10, 331b/13, 331b/15, 332a/1, 332a/7, 332a/8, 333a/10, 337b/3, 337b/5, 337b/7, 338a/13, 339a/1, 339a/8,

339b/11, 340a/1, 340a/7, 340a/10,
 340a/12, 340a/15, 340b/15, 341a/3,
 341a/8, 341a/12, 341b/8, 341b/10,
 341b/11, 342a/13, 342a/15, 342b/2,
 342b/5, 343a/15, 343b/2, 343b/3,
 343b/5, 343b/7, 343b/9, 343b/15,
 344a/2, 344a/3, 344a/4, 345a/11,
 345a/14, 345b/9, 345b/12, 346a/8,
 346a/11, 346b/2, 346b/7, 346b/11,
 348b/1, 348b/10, 349a/1, 349a/10,
 349b/14, 350b/11, 351a/5, 351a/9,
 351b/8, 351b/12, 352a/6, 352a/8,
 352b/1, 353a/3, 353a/7, 353a/11, 354a/9,
 354a/12, 354a/13, 354a/15, 355a/15,
 355b/1, 355b/6, 355b/7, 356a/4, 358b/1,
 359a/9, 359b/2, 360a/7, 360a/15,
 360b/10, 360b/11, 360b/14, 361a/2,
 361b/6, 361b/13, 362a/4, 362a/5, 362a/6,
 362a/13, 362b/6, 363a/14, 366b/4,
 366b/6, 366b/13, 367a/1, 367b/3,
 367b/5, 367b/9, 367b/14, 370b/10,
 372a/10, 374a/12, 377a/3, 378b/10,
 380a/3, 380b/2, 380b/6, 380b/10,
 380b/14, 381a/4, 382b/15, 383a/11,
 383b/2, 383b/13, 384a/2, 384a/5,
 384b/6, 384b/8, 384b/14, 384b/15,
 385a/6, 385a/7, 385a/10, 385b/2,
 385b/15, 386a/12, 386a/14, 386b/5,
 386b/11, 387b/3, 387b/6, 387b/9,
 387b/14, 388a/7, 388b/11, 389b/1,
 390b/15, 392a/7, 393a/14, 394b/15

a.- dı 276b/15

a.- dılar 264b/4, 270a/9, 273b/2,
 274a/4, 274b/6, 278b/10, 284b/14,
 285b/10, 285b/12, 285b/14, 286a/5,
 286b/4, 287a/10, 287a/11, 289b/14,
 290a/2, 291b/3, 294a/9, 292a/14, 297b/7,
 297b/8, 297b/9, 299a/11, 302b/14,
 303a/1, 303a/3, 303a/5, 303a/7, 303a/9,
 303a/11, 303a/13, 303b/2, 309b/5,
 311a/2, 312b/7, 313a/3, 313a/4, 314b/4,
 315b/8, 316b/12, 325b/2, 326b/12,
 337b/4, 340a/11, 343b/6, 344a/3, 351a/6,
 354a/6, 360b/10, 361a/1, 361a/3, 361b/5,
 362a/5, 380b/5, 384b/7, 385b/1, 386a/13

zıkr a.- dılar 290b/11

a.- duk 366b/12

a.- dum 297b/1, 301a/4, 323b/5,
 354a/6, 358a/2

a.- fı 327a/14

a.- ki 376a/15

a.- maḳ 290b/11, 290b/12

a.- maḳdur 290a/5

a.- maḳlıḡuñ 290b/6

a.- sa 264b/13, 266a/12, 266a/13,
 266a/15, 266b/5, 266b/6, 266b/9,
 266b/10, 267a/2, 267a/4, 267a/9,
 267a/14, 267b/4, 267b/5, 267b/6,
 267b/12, 267b/14, 268a/3, 268a/5,
 268a/6, 268a/7, 268a/10, 296b/13,
 310b/9

ayıtlan - : Ayıklamak.

a.- dı 339a/15

āyine : <Far. Ayna.

ā. 308b/10

a.+ lar 351b/2

a.+ ları 268b/4

cemī'i a.+ ları 352b/14, 352b/15

‘aynu : Aynı

‘. 286b/9

‘azāb : <Ar. Izdırap, acı, kâfirlere ve günahkârlara ölümden sonra verilecek ceza.

ayru : Ayrı.

a. 366a/2

a. olmakdur 265b/13

‘. 322a/10, 331b/10, 333b/14,

339a/14, 347a/3, 356a/13, 356b/10,

357b/11, 357b/14, 358a/3, 359a/12,

361b/14, 362a/1, 376a/8, 376a/12,

376a/13,

ayruḵ : Başka, artık, bundan sonra.

a. 264b/1, 267a/6, 276b/5,

283a/10, 289a/1, 300a/14, 300b/1,

302a/15, 308b/2, 318b/3, 319b/10,

324b/4, 324b/14, 329b/10, 329b/11,

355a/11, 355a/12, 358a/14, 370b/3,

373b/12, 373b/13, 374a/10, 378b/13,

378b/14, 387a/5, 387a/12, 388b/3,

391b/13

‘.- ı kabirden 283a/3, 289a/8,

308a/10, 309a/2

‘.- ı kabirden 388a/8

‘.+ da 376b/4

‘.+dan 283a/6, 344b/12, 344b/13,

362a/3, 394a/8

‘. eylemeye 294a/4

‘. eylemez 275a/12

‘. eyler 349a/15

‘. eyleye 271b/11, 377b/6

‘. eyleyüb 375a/13

‘.+ ı 298b/10, 357a/13, 360a/3,

az - : Yoldan çıkmak, şaşırarak, sapkınlığa düşmek.

a.- madılar 288a/12

361b/14, 362a/2

‘.+ ın 349b/13

‘.+ ınıñ 309a/4

‘. idecekdür 296b/12

‘. ideler 359a/11

‘. ider 357a/15

‘. iderler 273a/10, 308b/7,

az : Miktarı, derecesi ve niteliği belirli bir ölçünün altında olan, çok olmayan.

a. 300a/13, 305b/5, 305b/14,

305b/15, 312a/15, 315a/14, 338a/7,

347a/5

357a/13, 359a/10

a‘zā : <Ar. Uzuvar, organlar.

‘. iderseñ 339b/5
‘. itdüm 376b/1
‘. itdürme 395b/9
‘. itmedüm 348b/5
‘. itmek 330a/2, 330a/3, 351b/2
‘. itmezin 352a/8
‘.+ lardan 308a/11
‘.+ ları 357b/10, 378a/7
‘. ola 359a/3
‘. olmaya 283a/4, 334a/9,
346a/13
‘. olur 314a/7

‘**azābsuz** : Azapsız.

‘. 342b/1, 345a/6

āzād : <Far. Serbest, özgür, hür.

ā. eyle 349b/13
ā. eyledimi 329a/2
ā. eylemekden 282b/1
ā. eylemiş 329a/3
ā. eylemişce 276b/9, 280b/4
ā. eyler 275a/13, 275a/15
ā. eylese 276b/8
ā. eyleye 283a/6, 329a/3
ā.+ lu 274b/3
ā. ola 273b/6
ā. oldısa 275a/14
ā. olmağdur 276b/10
ā. olur 269b/14

āzādlu : <Far. Serbest, özgür, hür.

ā.+ larunuñ 297b/11

‘**azādlu** : <Far. Serbest, özgür, hür.

‘.+ larıdur 376b/11

a‘zam : <Ar. En büyük.

ā. 310a/1

a.+ dur 285b/13

imāmı a. 281b/6

a.+ dur 285b/13

ismi a.+ ı 277b/6

‘**azamet** : <Ar. Büyüklük, ululuk, yücelik.

‘. 272b/3

‘.+ inden 350a/13

‘.+ ini 289b/2

a‘zamī : < Ar. En çok, en üst.

a. 280b/9

azdur - : Azdırmak.

a.- ur 304a/4

āzer : < Hz. İbrahim’in atası.

ā. 352b/2, 352b/3

ā.+ üñ 352b/2

azğun : Azgın.

a.+ lardan 302b/12

‘**azīm** : <Ar. Büyük, ulu, haşmetli.

ḳur'ānı ' .+ dūr 352a/4
kitābı ' .+ i 394a/11

azıt - : Azıtmak.

a.- duñ 358a/2
a.- mağa 316b/4

'azīz : < Ar. Ermiş,eren.

' . 268b/6
' .+ i 305b/7
' .+ ler 392b/4

'azrā'īl : <Ar. Dört büyük melekten,
insanların canını almakla
görevlendirilmiş olan melek, ölüm
meleği.

' . 320a/13, 320a/15, 320b/2,
320b/3, 368b/8
' .+ dūr 308a/4
' .+ e 320a/14
' .+ i 322a/2

bāb :< Ar. Fası, bölüm.

b.+ da 287a/4
b.+ ında 359b/8, 367a/12

bağ : < Far. Meyve bahçesi.

b. 351a/15
b.+ a 351b/1
b.+ larını 364a/14

bağce : < Far. Sebze, meyve, çiçek veya
ağaç yetiştirilen yer.

b.+ lerde 374a/4

bağça : < Far. Sebze, meyve, çiçek
veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+ ların 383b/8

bağışla - : Bağışlamak, affetmek,
vermek.

b. 334b/7, 336b/7, 337a/6,
338a/10, 350b/13, 353b/6, 376b/5,
394b/3, 395b/10

b.-dum 322b/12, 334b/9,
336a/11, 336b/7, 341a/11, 344a/12,
350b/8, 351a/4,

376b/2

b.- duñuz 368b/11

b.- ñ 354b/2

b.- r 283a/2, 307b/9, 350b/7

b.- sa 285b/1, 309a/6, 351a/3

b.- ya 282b/13, 376b/6

b.- yasın 322b/12

b.- yub 283a/8

bağışlan - : Bağışlanmak

b.- dı 281b/5

bağla - : Bağlamak.

b.- mış olalar 325b/10

b.- ñ 357a/2

b.- nmiş olalar 332a/9

b.- rlar 274b/1

b.- ya 272b/3

b.- yalar 332a/10

b.- yub 329b/6

b.+ ye 290a/4

baḥīllık : Cimrilik.

b. eylememek 309a/3

bağlan - : Bağlanmak.

b.- mış olalar 356b/6

b.- sa 281a/1

b.- salar 280a/6

baḥr : <Ar. Deniz.

b.- ı eḥadiyyetde 304b/10

b.- i muḥīt 395a/11

bağlu : Bağlı olan.

b. 350a/15, 357a/4, 375b/8

b. ola 348a/3, 355a/10

baḥru'l-ḥayāt : <Ar. Hayat denizi.

b.+ dan 321a/9

bahā : <Far. Değer, fiyat, kıymet.

b.+ nuñ 388a/6

b.+ sın 296b/11

b.+ ya 296b/6

baḥrū'l-kelām : < Ar. Maturudi Akaidi.

b.+ da 320b/5

bahādur : <Far. Savaşlarda yiğitlik gösteren kimse.

b.+ dur 340b/4

baḥs : <Ar. Söz, konu.

b. 298a/1

b.+ den 300a/4

b.+ idür 289a/11

b.+ inde 289a/5

b.+ inden 289a/5

baḥçe : : < Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+ de 278a/13, 308b/5

b.+ ler 278a/12

b.+ lerdür 364b/9

b.+ leri 278b/2

b.+ lerinden 290a/3

b.+ lerini 364a/14

b.+ nüñ 278a/12, 278a/14, 308b/6

baḥtlu : Bahtlı, talihli.

b. 282a/12, 284b/14, 343b/9, 345a/9

baḳ - : Bakmak.

b.- a 297b/11, 352b/7

b.- alar 359a/7

b.- mak 265b/9, 296b/15

b.- maḳdur 265b/12

b.- maya 324a/11

b.- mayanlaruñdur 366a/1

b.- sa 279a/5

b.- sun 297b/12

baḳara :< Ar. Kur'ân'ın ikinci sûresi.

b. 285a/3, 285b/15

bāḳī : <Ar. Ebedî, ölümsüz, sonsuz.

b. 300a/11, 320b/7, 320b/1

b.+ dūr 391a/12

b. olursun 290a/14, 314a/1

baḳır : Kızıl renkli bir maden.

b. 358b/3

b.+ dan 358b/11

bal : Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özüyü ürettikleri tatlı madde.

b. 371b/4, 382a/11

b.+ dan 360b/15, 370b/1, 383a/1, 392a/3

b.+ lar 364b/14

baḳ : Balık.

b.+ ı 378b/4

baḳ : Balık.

b. 324b/12

b.+ lar 296b/7

bāḳ : <Ar. Olgun yaşı gelmiş olan.

b. 273b/6, 382a/1, 390b/9

b. olduğundan 391a/2

b. olduğdan 391a/3

b. olmadan 391a/3, 391a/4

b. olmadın 371a/2

baña : Bana; birinci teklik kişi zamirinin yönelme durum eki almış biçimi.

b. 264b/13, 265b/6, 266a/12, 266a/14, 267a/10, 267b/5, 270b/11, 275b/13, 276a/8, 276a/9, 278a/7, 280b/12, 284a/5, 298a/6, 303b/11, 310b/6, 321a/6, 322b/4, 322b/12, 330a/2, 330a/14, 331a/15, 333b/8, 334b/4, 335b/5, 335b/8, 335b/10, 335b/13, 335b/15, 336a/1, 336b/7, 341a/12, 341b/1, 341b/2, 341b/3, 341b/4, 341b/14, 342a/1, 342a/2, 349b/13, 350a/8, 350a/9, 350a/10, 351a/13, 352a/7, 352b/4, 353b/2, 354a/8, 355a/15, 356a/4, 358a/4, 360b/11, 368b/13, 369a/6, 369a/10, 369a/11, 374b/11, 376a/3, 376b/5, 382b/15, 384a/14, 394b/15, 396a/15, 396b/1, 396b/2

bardaḳ : Genelde camdan yapılan kap.

b. 393b/13

b.+ lar 360b/12

bārid : < Ar. Soğuk davranış.

b. 300a/3

barmağ : Parmak.

b.+ ında 367a/9

barmağ : Parmak.

b.+ ların 320a/6

baş : Baş, kafa.

b. 335a/5

b.+ ı 294b/5, 318a/10, 318a/14,
319b/9, 324a/11, 327b/1, 329b/12,
330b/10, 338a/15, 338b/1

b.+ ın 280a/12, 280a/15,
310b/11, 334b/6, 377a/5, 393b/14

b.+ ına 290b/5, 318a/10, 325a/12,
355a/4, 365a/11, 380b/12, 388a/10

b.+ ındağı 319b/7

b.+ ından 322b/1

b.+ ını 336a/12, 351a/1, 395b/1

b.+ ları 326b/8, 338b/7

b.+ ların 346b/15

b.+ larına 343a/7

b.+ larından 323b/1

b.+ umuza 375b/14

b.+ uñı 322b/10, 322b/11,
336a/10, 350b/15

b.+ uñuz 358a/14

b.+ uñuzı 370a/4

başla - : Başlamak.

b.- dı 304b/2, 315b/15

b.- dılar 287a/11

b.- ya 315b/5, 339a/12

başlu : Başlı.

b. 324a/11, 379a/14

başma - : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiğı bir ayakkabı.

b.- cık 267a/13

başmağ : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiğı bir ayakkabı.

b.+ ına 267a/13

başmak : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiğı bir ayakkabı.

b. 280a/7

bātl : <Ar. Hak ve doğru olmayan.

b. ider 266a/8, 268b/6

b. oldı 279b/3, 356b/8

b. olmaya 266a/7

bātlın : <Ar. İç, iç yüz, kalp, görünmeyen, gizli olan.

b. 289b/2, 292a/11, 295b/13,
394b/12

b.+ dan 311a/4

b.+ ı 274b/13

b.+ ına 311a/3

b.+ ları 364a/10

bāy : Zengin, varlıklı.

b. 273a/11, 302a/5, 302a/6,
305b/11, 306a/13, 387a/7, 388b/2

b.+ dur 302a/10, 305b/9

b.+ lar 302b/7, 341b/14, 363b/6,
363b/7, 367b/10

b.+ lara 341b/13, 357b/1, 357b/5

b.+ lardan 301b/1, 301b/14

b.+ ları 302b/1

b.+ laruñ 302a/5

b.+ lık 306a/13

b. olduğıün 368a/1

b.+ uñ 306b/4

bayağı : Önceki, eskiden olduğu gibi.

b. 316b/14, 321a/11, 321b/5,
394a/4

bayrām : Dinî önemi olan, kutsal kabul
edilen gün.

b. 268a/14, 275a/15, 276a/12,
278b/4, 280a/9, 308b/11

b.+ ıdur 275b/1

bāzār : <Far. Alışveriş yeri, Pazar.

b.+ ında 281a/4

ba'zı : <Ar. Birtakım, kimi.

b. 282b/7, 282b/9, 290b/6,
299b/6, 300b/10, 308b/15, 327a/3,
344b/2, 346b/3, 361b/3

b.+ lar 269a/3, 269a/4, 269a/6,
274a/13, 274a/9, 277a/2, 277a/11,
281b/5, 282b/13, 283b/12, 283b/13,
286b/3, 286b/4, 286b/8, 286b/11,
289b/9, 290b/15, 292a/7, 292a/11,
292a/14, 299a/11, 300b/9, 300b/12,
309b/1, 309b/4, 309b/7, 312b/4,
316a/10, 316a/13, 316a/14, 321b/12,
324a/15, 324b/3, 327a/9, 332a/7, 337b/7,
339a/6, 339a/7, 344b/11, 356b/5,
359b/4, 359b/5, 362a/2, 364a/7, 365a/10,
366b/10, 371a/1, 371a/2, 371a/3,
382b/11, 384b/10, 385b/5, 386a/9,
386a/10, 389a/10, 389a/15, 390a/15,
391b/7, 391b/9

b.+ sı 320b/11, 332a/9, 338a/14,
338a/15, 338b/1, 338b/2, 338b/4,
344b/1, 380a/15, 380b/1, 383a/7,
389a/12, 393b/9

b.+ sına 320b/11, 332a/9,
337b/9, 337b/10, 337b/11, 344b/1,
380a/15, 383a/7, 393b/10

b.+ sını 366a/13

bāzırgān : <Far. Tüccar, tacir, esnaf.

b.+ dur 273b/1

beden : Vücut.

b.+ in 278b/15

b.+ inden 341a/2

cemî'i b.+ leri 368a/5

b.+ lerinden 358b/8

b.+ lerine 321b/2

b.+ leriñüz 308a/3

bedr : <Ar. Dolunay.

b. olmışdı 372a/10, 325b/13

bedür : <Ar. Bedir Savaşı. (M.624)

b. 283b/9

be-dürüstî : <Far. Şüphesiz, muhakkak.

b. 266a/7, 269b/1, 271b/1, 279a/5, 291a/8, 291a/12, 298a/5, 298a/7, 298a/9, 301b/13, 305b/15, 308a/3, 314b/15, 316a/1, 323a/5, 341b/7, 345a/1, 345a/4, 346b/5, 346b/12, 372a/11, 392b/9

beg : Bir beyliğin veya devletin başında bulunan kimse. İleri gelen, nüfuzlu kişi.

b.+ dür 273a/15

b.+ i 282a/4, 282a/6, 357b/3

b.+ ine 282a/5, 282a/9

b.+ inüñ 395b/1

b.+ ler 326b/15, 327a/1

b.+lere 299a/2, 338b/13, 357b/1,

357b/2

b.+ lerüñ 265a/6

beğavî : Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122), Me'âlimü't-tenzîl adlı tefsiri olup Begavî'nin en ünlü eseridir.

b. 277b/2, 350a/12, 352b/1, 359b/15, 362a/14, 385b/3

tefsîri b.+ de 380a/9

be-ğāyet : <Far. + Ar. Son derece, fazlasıyla.

b. 379b/1

behāyim : < Ar. Dört ayaklı hayvanlar.

b. 378a/9

behīm : < Ar. Dört ayaklı hayvanlar.

b. 356a/2

behimiyye : < Ar. Hayvanlık.

b.+ dür 312a/6

beķā : <Ar. Kalıcılık, ölümsüzlük, ebediyet.

b. 291b/15

b.+ dan 291a/11

b. eyleye 322a/1

b.+ sı 394b/10

belā : <Ar. Büyük sıkıntı ve zarara neden olan olay, musibet.

b. 291b/4, 291b/5, 293b/11, 304b/7, 309a/2, 345b/10, 354a/10, 364b/7

b. eyleye 271b/2

b.+lara 292b/15, 293b/1, 302a/11, 341a/2, 363b/12

b.+ s1 293b/9

ehli b.+ ya 346a/9

b.+ ya olmadı 291b/4

b.+ yı 336a/8

belāġat : < İyi konuşma.

b. 300a/9

bel'ām : < Ar. Musa peygamber zamanında yaşamış başlarda inançlı bir âlim iken sonrasında dinden dönen kişi.

b.+ uñ 267b/8

belī : <Ar. Evet, peki.

b. 273b/3, 276a/5, 282a/14, 354a/6, 357b/12, 361b/6

beliyye : < Belâ, musibet.

b.+ dür 307b/13

belkıs Kur'an'da tevhid dinini kabul ettiği bildirilen Sebe melikesi.

b. 269b/9

b.+ uñ 378b/5

belki : <Ar. + Far. Belki, bir ihtimalle.

b. 291b/4, 291b/5, 293b/11, 345b/5, 357b/14, 358a/6, 360a/13

belkim : <Ar. + Far. Belki, bir ihtimalle.

b. 281b/7, 300a/5, 300a/15, 300b/1, 322b/7, 323b/3, 344b/15, 345b/11, 354a/7, 370a/5, 390b/2, 390b/11

bellü : Belli.

b. olasız 361a/5

b. olursız 361a/3

b. olsun 367a/5

belür - : Ortaya çıkmak, görünmek, zuhur etmek.

b.- e 285a/11

belürsüz : Belirli olmayan, görünmeyen, belirsiz.

b. ola 376b/14

b. olaydı 364a/13

ben : Birinci teklik kişi zamiri.

b. 266b/9, 267a/5, 267b/6, 267b/13, 267b/14, 268b/7, 268b/8, 269a/8, 272a/15, 275b/3, 275b/8, 276a/1, 276a/7, 276a/9, 280b/13, 284b/10, 284b/11, 289a/2, 289a/7, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13,

291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2,
 292a/3, 294b/15, 295a/1, 297b/1,
 297b/5, 301a/4, 301b/15, 306a/4,
 306a/11, 312a/5, 313b/7, 314b/15,
 320a/5, 320a/6, 321a/5, 323a/7, 323a/8,
 323a/12, 323a/13, 325a/12, 325b/8,
 326b/13, 332a/4, 333a/12, 333b/4,
 333b/8, 334b/14, 335b/6, 336b/11,
 338a/3, 338a/4, 338a/5, 339b/6, 339b/12,
 339b/15, 341b/4, 342a/4, 344a/7,
 347b/11, 347b/14, 348b/2, 348b/8,
 349a/10, 349b/1, 349b/2, 349b/12,
 350b/2, 350b/3, 350b/6, 351b/13,
 351b/14, 352a/8, 352b/3, 352b/6,
 352b/15, 353a/4, 353a/6, 353b/5, 354a/1,
 354a/2, 354a/11, 356b/12, 358a/2,
 358a/4, 358a/5, 361a/15, 361b/1, 362a/5,
 362a/7, 363a/14, 367b/3, 368b/6,
 368b/11, 369b/2, 369b/13, 371a/15,
 373b/12, 377a/1, 377a/9, 380b/1, 381a/6,
 383a/8, 385a/2, 385a/5, 386a/6, 387b/11,
 394a/15, 394b/9, 395a/4, 395b/13

b.+ de 336b/7

b.+den 266b/2, 269a/13, 272a/14,
 275a/5, 284b/4, 306a/4, 306a/5, 309b/8,
 316a/2, 321a/6, 337a/15, 337b/1, 337b/2,
 339a/14, 339b/14, 340a/14, 341a/12,
 346b/4, 350a/8, 360a/9, 360a/11, 367b/5,
 368b/6, 368b/12, 369a/6, 369a/11,
 373b/11, 373b/15, 374a/7

b.+ dendür 315b/12

b.+ em 316b/6

b.+ i 266b/9, 266b/10, 271b/1,
 280b/2, 280b/12, 284a/4, 291b/8,
 291b/9, 291b/12, 291b/13, 291b/14,
 291b/15, 292a/1, 294a/2, 298a/8,
 298a/11, 302a/1, 302a/2, 319a/11,
 323a/7, 323a/11, 325a/10, 325a/11,
 334b/2, 334b/3, 336b/10, 340b/3,
 341a/15, 341b/5, 343a/10, 348b/6,
 349a/15, 351a/12, 352b/5, 353b/6,
 358a/6, 359b/2, 360a/9, 361b/3,
 368b/12, 369b/11, 373b/11, 377a/9,
 394b/2, 396b/2

b. olaydum 377a/13

b.+ üm 265b/7, 266b/11, 268a/1,
 269a/13, 270a/12, 270b/6, 272b/9,
 275b/10, 276a/1, 278a/7, 278a/9, 278b/9,
 279a/2, 280b/12, 282b/4, 284a/12,
 284b/5, 284b/10, 284b/11, 288a/14,
 288a/15, 297a/8, 297b/14, 297b/15,
 298a/10, 298a/12, 298a/13, 301a/5,
 301a/14, 301a/15, 301b/14, 306a/5,
 306a/12, 306b/1, 307b/14, 308a/2,
 311a/7, 313b/6, 314b/2, 315a/1, 319a/12,
 322b/5, 323a/8, 323a/12, 323b/3,
 329b/14, 330a/15, 340b/13, 347b/12,
 351a/10, 351a/12, 351a/14, 352a/10,
 352a/13, 352a/14, 352b/14, 352b/15,
 353a/1, 353a/2, 353a/5, 353a/9, 353a/12,
 353b/2, 353b/3, 353b/4, 353b/7, 354a/8,
 354a/9, 354a/12, 354a/13, 354a/14,
 354b/1, 354b/3, 360a/3, 360a/9, 360a/10,
 360a/13, 360a/14, 360b/14, 361a/1,

361a/5, 361b/13, 362a/1, 362a/14,
362b/12, 362b/14, 363a/10, 367b/6,
367b/15, 368b/2, 368b/6, 368b/13,
369a/3, 369a/5, 369a/7, 369a/10,
369a/11, 369b/14, 369b/15, 373b/10,
373b/13, 374b/5, 374b/7, 374b/8,
374b/9, 375b/2, 377a/7, 377a/11,
377a/15, 383a/9, 383b/3, 384b/9,
387b/10, 388b/5, 389b/8, 394b/3,
394b/4, 394b/11, 395a/6, 396a/14

b.+ ile 298a/13, 330b/7, 330b/8,
331a/15, 331b/14, 332a/3, 332b/12,
332b/13, 333a/14, 334b/3, 334b/14,
335b/8, 335b/15, 337a/13, 337b/2,
337b/4, 337b/5, 338a/4, 338a/6, 338a/14,
339a/13, 339a/14, 339b/5, 339b/13,
340a/12, 340a/13, 340b/11, 341a/11,
341a/14, 341a/15, 341b/6, 342a/13,
343a/12, 343b/9, 344a/13, 344a/14,
345a/14, 346b/4, 346b/5, 346b/6,
346b/11, 347b/11, 347b/13, 348b/6,
349a/1, 349a/15, 349b/12, 350b/6,
350b/7, 350b/9, 350b/12, 350b/15,
358a/3

b.+ ümdür 316b/6

b.+ ven 330b/5, 330b/6, 330b/7

benī isrā'īl : < Ar. İsrailoğulları.

b. 349b/4, 349b/5, 349b/6

b.+ de 277a/6

benī'l aşfer : < Ar. Kıyâmete yakın
ortaya çıkacağına inanılan kavim.

b. 314b/1, 314b/4, 314b/10,
315a/2, 315b/7

beñiz : Yüz, yüzün rengi.

b.+ i 334a/10

beñze - : Benzemek.

b.- meye 308b/14, 388b/15

b.- mez 387b/12, 389a/10

b.- r 394a/5

b.- rler 391b/12

b.- rlerse 388b/14

b.- ye 316a/11, 358b/3

b.- yeler 337a/12

beñzer : Çeşitli özellikler bakımından
bir başkasına benzeyen.

b. 281a/3, 281a/5, 281a/6,
281a/7, 284b/6, 288b/7, 292a/14, 296a/2,
307b/6, 307b/9, 307b/11, 318a/10,
318a/11, 318a/12, 318a/13, 326a/4,
330a/4, 351a/15, 355a/4, 366a/8,
378a/11, 378a/12, 381b/12, 382a/15,
382b/3, 389a/7, 389a/9, 389a/12

b.+ dür 381a/11

b.+ ler 281a/1, 378a/13, 381a/1,
381a/12

beñzet - : Benzetmek.

b.- dimi 354a/8

b.- miş olur 266b/3
b.- mişdür 290b/6

berāber : <Far. Eşit, bir, birlikte.
b. 320a/5, 349b/7, 370b/15
b.+ dür 268a/1, 268a/8
b. ola 293b/10, 302a/7, 304b/7,
304b/8, 324b/1
b. olsa 337b/14
b.+ sin 266b/11

berekāt : <Ar. Bolluk.
b. 269a/14, 269b/1, 279a/9,
294b/1, 294b/2
b.+ ın 271b/5
b.+ ında 356a/13

beriyye : <Ar. Çöl.
b. 280b/15
b.+ ye 280b/15

berr : <Ar. Kara, toprak, yer.
b.+ üñ 382a/14

berü : Belirli bir vakitten beri.
b. 319a/3, 352a/9, 391b/8,
391b/10

beşāret : <Ar. İyi haber, müjde.
b. 344b/10, 344b/11, 344b/12,
344b/14, 345a/2, 345a/4, 345a/6, 345a/9,
386b/3, 386b/4

b. eyle 322b/4
b. iderler 271a/8
b. ola 345a/9
b. olsun 344b/8

beşeriyet : < Ar. İnsanoğlu ile ilgili.
‘ālemi b.+ den 291a/6
b.+ üñden 291a/10

bevl : <Ar. İdrar.
b. 389b/6
b.+ den olur 309a/4
b. eylemekdür 266a/1, 266a/2

beyān : <Ar. Açıklama, anlatma.
b. 277a/5
b. eyledi 389b/14, 389b/15
b. eylediler 268b/8
b. eyledüm 395b/15
b. eylemişdür 264b/9, 297a/9
b. eyler 375a/12
b. eyleyelüm 314a/8, 332b/7
b. eyleyem 306b/6
b. eyleyevüz 367a/12, 370a/10,
389a/2
b. ider 313a/10
b. iderem 313b/7
b. itmek 300b/12

beytü’l-ḥarām : < Ar. Ka’be ve çevresi.
b. 279b/6, 279b/7

beytü'lmağdis : <Ar. Mescid-i Aksâ
b. 314a/14

beytü'l-ma'mûr : <Ar. Hz. Adem'le
yeryüzüne indirilip Nuh Tufanı'ndan
sonra tekrar göğe çıkarıldığına inanılan
yedinci kat gökteki köşk.

b.+ 1 281a/5, 302b/4

beyzâ : <Ar. Çok beyaz.
minârei b.- yı şarkıyyede 317a/7

beze - : Süslemek.
b.- nilmişdür 392a/12
b.- yüb 307b/7

bezen - : Süslenmek.
b.- di 322b/6
b.- üb durur 319a/2

bezenil - : Süslenilmek.
b.- mişdür 392a/6

bî-cân : < Far. Cansız.
b. 293b/12

bî-ḥayâ : < Far. Ar. Hayasız, utanmaz.
b.+ yı 300a/11

bî-hüner : < Beceriksiz.
b.+ i 300a/11

bîñar : Yerden kaynayarak çıkan su,
kaynak.
b.+ ların 290b/8

bırağ - : Bırakmak, koymak.
b.- a 271b/13, 317a/3, 317a/4,
320b/4, 386a/2
b.- alar 308b/7, 325b/10,
331a/14, 331b/1, 331b/3, 331b/8,
340b/5, 340b/9, 340b/14, 352b/8,
357a/7, 361b/9, 361b/10, 363b/15,
364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/5, 375b/6

b.- alardı 357a/6
b.- iñ 377a/8
b.- un 361b/12
b.- uñ 357a/2
b.- ur 304a/8, 356a/7
b.- urın 332a/5
b.- urlar 352b/6, 364a/4, 364a/7

bırağ - : Bırakmak, koymak.
b.- mağa 341a/13
b.- masun 279b/14
b.- salar 330a/6

bıyığ : Bıyık.
b.+ ı 367a/4

bîyż : < Ar. Aydınlık.
eyyâmı b.+ de 276b/1

bīzār : < Far. Bezmiş.bıkılmış.

b. 272a/11, 272a/12, 272a/13,
272a/14

b.+ ın 272a/15

b. olduk 336a/6

b.+ sın 272a/14

bi : (<Ar. bi) Besmele'nin başında
da bulunan, Arapça sözcüklerin başına
gelerek "ile" anlamı katan "bi-" ön eki.

b.+ si 286b/6

bid'at : < Ar. İslam dininde Hz.
Muhammed zamanından sonra ortaya
çıkan değişik yargılar ve ilkeler.

b.+ dur 303a/13, 303b/2

b.+ lardan 327b/13

bi-ğayri hisāb : <Ar. Hesapsız,
hesabsızca, sayısız.

b. 388b/6

bi-izni'llāhi : <Ar. Allah'ın izniyle.

b. te'ālā 295a/2, 370a/8

bikr : <Ar. Bakire, genç kız.

b. 389b/10

b.+ den 380a/1

b.+ leri 343b/12

bil - : Bilmek.

b. 296a/5

b.- di 304a/5, 343a/6

b.- diñ 307a/2

b.- dirür 311a/11

b.- dügin 299a/12, 299a/13

b.- dügiyçün 370b/9

b.- dük 284a/8, 370b/4

b.- düm 341b/5

b.- düñ 280a/5, 367a/10, 393a/11

b.- düñise 266a/5, 359b/7

b.- düñse 359b/9

b.- düñüz 361b/3

b.- dür 267b/5

b.- e 272b/1, 272b/2, 272b/3

b.- eler 268b/9, 274b/4, 294b/14,
318b/10, 319b/15, 322a/12, 323b/4,
324a/12, 352a/4, 371a/15, 376a/11,
376b/7, 387a/4, 387a/6

b.- enlere 290b/3

b.- esin 348b/8, 396a/7

b.- inmesi 287a/4

b.- inmez 299b/2, 299b/5

b.- inür 299b/2, 299b/3, 299b/4

b.- ki 281a/13

b.- kim 266a/7, 322b/10

b.- medügin 299a/15

b.- medük 303b/1

b.- mek 268b/7, 268b/10, 280a/5,
280a/9, 284a/8, 286a/14, 290a/4, 291a/2,
295b/8, 295b/13, 296a/3, 299b/11,
303a/15, 304a/2, 304a/7, 307a/2, 312a/5,
313b/1, 314a/4, 314b/7, 316a/14, 335a/4,

337b/12, 339a/4, 354b/7, 372a/6,
377b/1, 379a/2, 396a/2

b.- mekden 331a/10

b.- mekdür 285a/12, 295b/11,
295b/15, 296a/13, 296a/14

b.- meye 339b/15

b.- meyecek 282a/7

b.- meyeler 316b/2, 324a/12,
335a/14, 371a/14

b.- meyenlere 290b/3

b.- meyesin 340a/1

b.- mez 299a/13, 299a/14,
299a/15, 300b/11, 313a/8, 365a/10,
366a/11, 392b/7

b.- mezin 267b/4, 267b/6,
268a/4, 323a/7, 323a/12, 325a/11,
334b/15

b.- meziñ 266b/9

b.- mezki 276a/4

b.- mezlik 306a/15

b.- mezmisin 349a/14

b.- mezse 391a/5

b.- mezsın 306a/3

b.- mezsiz 374b/8

b.- mezüz 344b/1, 344b/7

b.- mişken 396a/11

b.- se 267a/6, 284a/2

b.- señüz 299a/4

b.- üb 265a/3, 306b/6

b.- üñ 392b/4

b.- ür 266b/8, 274a/4, 274a/5,
287b/10, 299a/12, 299a/13, 299a/14,

299a/15, 310a/7, 313a/8, 350b/8,
360b/10, 360b/11, 364b/3

b.- ür ola 282a/4

b.- ürem 347b/14

b.- ürün 337b/4, 348b/5, 349a/3,
349a/15, 354a/1, 361a/2

b.- ürler 360a/2, 391a/4

b.- ürlerdi 374b/8, 374b/9

b.- ürmisin 323a/11, 325a/10,
349a/2, 361a/2

b.- ürmisiniz 274a/4

b.-ürmisiz 301a/8, 331a/9,
344b/7, 351a/6, 360b/10, 361a/13

b.-ürsin 323a/7, 334b/14, 337b/4,
341a/15

b.- ürüz 347a/4, 361a/13

b.- üsi 288b/3

bil : Bel.

b.+ inde ola 388a/13

b.+ ine 280a/6

bilāl : < Ar. Bilal-i Habeşî, İslam
peygamberi Muhammed'in sahabeti ve
ilk müezzini.

b. 326b/12

b.+ dür 285a/2

bilāl-i habeşî : < Ar. Bilal-i Habeşî,
İslam peygamberi Muhammed'in
sahabeti ve ilk müezzini.

b. 348b/9

bilāteṣbīh : < Ar. Benzetme
olmaksızın.

b. 272b/3

bildür - : Bildirmek.

b.- di 277a/9

b.- dür 358a/9

b.- e 317a/11, 340b/1, 340b/6,
340b/11, 373b/3

b.- eler 323b/12

b.- elüm 367a/13, 393a/12

b.- ür 329b/3, 342a/12

bile : İle, birlikte.

b. 266a/3, 283b/8, 286a/12,
296b/9, 297a/14, 298b/5, 301b/13,
301b/15, 302a/6, 317b/14, 319b/8,
325b/10, 327a/1, 327a/2, 331b/1,
336b/15, 340b/1, 340b/7, 343a/14,
346a/5, 346a/7, 349a/7, 350b/5, 351b/2,
352a/6, 355b/6, 356b/3, 357a/13,
360a/14, 362b/8, 362b/9, 362b/12,
362b/15, 363a/5, 363a/8, 371a/7, 374b/3,
382b/2, 390b/8, 391a/4

b.+ dür 322b/5

b.+ ki 364b/1

b. қорлар 286a/12

b. ola 351b/7

bilezük :

b. 390a/12

bilin - : Bilinmek, tanınmak.

b.- mez 299b/5

biliş : Tanışıklık, aşinalık.

b.+ lik 273a/5

bi'l-ittifāk : < Ar. Söz birliğiyle.

b. 286b/3

bi'l-küllīye : < Ar. Tamamıyla,
bütünüyle.

b. 312b/6

bin - : Binmek; bir hayvana veya bir
araca binmek.

b. 323a/8

b.- e 322b/9

b.- eler 344a/15, 371b/6

b.- er 326b/14

b.- erdüm 323a/8

b.- erdüñ 323a/13

b.- erin 323a/13, 326b/14

b.- erler 282b/7, 326b/14

b.- ersin 326b/13

b.- dürüb 343a/9

b.- ıcek 280b/14

b.- mege 282b/7

b.- mek 282b/8, 282b/9

b.- mekde 392a/14

b.- miş 280b/14

b.- seler 392a/14

b.- üñ 374a/5

biñ : Sayı; bin.

b. 271b/1, 271b/15, 272a/1, 272b/12, 275a/1, 275a/2, 275a/7, 275a/13, 277a/7, 277a/9, 278a/13, 278a/15, 284b/13, 285b/12, 286a/5, 286a/6, 287b/6, 294b/11, 296b/15, 297a/2, 297b/12, 298b/12, 298b/14, 302b/4, 307a/15, 308b/15, 320a/1, 320a/3, 321a/3, 323a/3, 326b/6, 327a/3, 327a/8, 327a/15, 327b/1, 327b/4, 327b/10, 327b/15, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12, 328b/15, 329b/2, 329b/8, 330b/9, 333a/9, 335a/11, 337a/11, 342a/15, 343a/9, 343a/13, 349b/4, 349b/6, 354b/11, 354b/12, 357a/15, 358b/13, 358b/15, 361a/8, 361a/9, 371b/6, 371b/8, 371b/11, 371b/12, 373a/7, 376b/3, 377a/4, 377a/11, 377a/13, 381a/13, 392a/9

b.+ dür 278b/15

binil - : Binme işi yapılmak.

b.- ür 273b/12

bir : Sayı; bir.

b. 264b/1, 264b/6, 264b/9, 264b/10, 265b/5, 266a/12, 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13,

266b/14, 267a/1, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/6, 267a/8, 267a/10, 267a/11, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267b/1, 267b/4, 267b/5, 267b/6, 267b/7, 267b/10, 267b/11, 267b/13, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/8, 268a/9, 268a/10, 268a/11, 268a/12, 268b/9, 268b/14, 269a/1, 269b/5, 269b/6, 270a/5, 270a/6, 270b/2, 271a/1, 271a/2, 271a/10, 271a/11, 271a/15, 271b/1, 271b/11, 271b/12, 272a/6, 272b/14, 273b/11, 273b/12, 273b/13, 273b/9, 274b/1, 274b/7, 274b/8, 274b/10, 274b/11, 274b/14, 276a/12, 276a/13, 276b/2, 276b/4, 276b/5, 276b/6, 276b/8, 276b/11, 276b/12, 277a/7, 277a/11, 277a/14, 277b/4, 278a/15, 278b/1, 279b/15, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 280b/9, 281a/10, 281b/1, 282a/15, 282b/1, 282b/2, 282b/3, 282b/5, 282b/6, 282b/10, 283b/1, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 283b/15, 284a/4, 284a/5, 284a/10, 284a/11, 285a/9, 285a/15, 285b/3, 285b/15, 286a/6, 286a/9, 286a/10, 286a/12, 286b/4, 287b/9, 287b/14, 288b/8, 288b/9, 289a/7, 289a/9, 289a/11, 289a/15, 290a/4, 290b/1, 290b/5, 291a/2, 291b/8, 292a/14, 293a/6, 294a/2, 294a/13, 296b/2, 294b/10, 294b/13, 296b/13, 296b/15, 297a/1, 297a/2, 297a/3, 297a/15, 297b/10, 297b/12,

297b/13, 298a/5, 298a/8, 298b/3, 331a/8, 330a/10, 330a/14, 331b/2,
 298b/9, 298b/10, 298b/11, 298b/13, 331b/7, 332a/10, 332a/11, 332a/13,
 299a/9, 299b/10, 300a/6, 300a/8, 332a/14, 332a/15, 332b/1, 332b/3,
 300a/10, 300a/14, 300a/15, 300b/1, 333a/7, 335a/11, 335a/15, 335a/5,
 300b/15, 301a/11, 301b/3, 301b/7, 336b/4, 337a/3, 337a/5, 337a/13,
 301b/8, 301b/9, 302a/1, 302a/6, 302a/13, 337b/14, 337b/15, 338a/7, 338a/11,
 302a/14, 302b/3, 302b/6, 302b/7, 338b/13, 339a/5, 339a/6, 339b/7, 340a/2,
 303a/1, 303b/7, 304a/7, 306a/10, 340a/4, 340a/6, 340b/5, 340b/9, 341a/4,
 306a/11, 306b/5, 307a/1, 307a/2, 307a/3, 341a/8, 341a/12, 341b/8, 341b/12,
 307a/13, 307b/6, 307b/8, 307b/11, 342a/14, 342b/6, 342b/9, 343a/1, 343a/4,
 307b/12, 307b/13, 308a/7, 308a/11, 343a/8, 343b/6, 344a/1, 344a/5, 344a/15,
 308a/14, 308b/5, 308b/7, 309a/5, 309a/7, 345a/11, 345a/12, 346b/2, 346b/8,
 309a/9, 309a/13, 309a/14, 310b/4, 346b/9, 347a/1, 347a/10, 347a/11,
 310b/5, 310b/15, 311a/8, 311a/14, 347b/4, 347b/8, 348a/9, 348a/11, 349a/1,
 311a/15, 311b/7, 312b/11, 313b/14, 349a/6, 349a/8, 349a/9, 349a/10,
 314a/11, 314a/15, 315a/3, 315a/5, 349a/11, 349a/13, 349b/4, 349b/5,
 315a/6, 315a/8, 315a/10, 315b/3, 349b/7, 349b/8, 349b/10, 350a/2,
 315b/13, 316a/9, 316a/11, 316b/7, 350a/3, 350b/5, 350b/10, 351a/3, 351a/9,
 316b/13, 316b/14, 316b/15, 317a/2, 351a/12, 351a/13, 351a/15, 351b/6,
 317a/3, 317a/11, 317b/2, 318a/14, 352a/2, 352a/5, 352a/7, 352a/9, 352a/12,
 318b/2, 318b/12, 318b/14, 319a/2, 352a/14, 352a/15, 352b/7, 352b/11,
 319a/6, 319a/9, 319b/1, 319b/4, 319b/8, 353a/4, 353a/14, 353b/1, 353b/5,
 320a/12, 321a/7, 321a/8, 321a/12, 353b/6, 353b/8, 353b/9, 353b/10,
 321a/14, 321b/2, 321b/9, 321b/10, 353b/12, 354a/1, 354a/5, 354a/7,
 321b/11, 322a/6, 322a/8, 322a/11, 354b/13, 355a/2, 355a/7, 355a/10,
 322a/12, 322b/10, 323b/9, 324a/12, 355a/12, 355b/1, 355b/12, 355b/15,
 324b/4, 324b/9, 324b/10, 324b/14, 356a/1, 356a/2, 356a/5, 356a/7, 357a/4,
 324b/15, 325a/14, 325b/10, 325b/11, 357a/5, 357a/10, 357a/11, 357a/14,
 325b/13, 325b/15, 326a/3, 326a/9, 357a/15, 357b/3, 357b/4, 357b/6,
 326a/11, 326a/12, 326b/1, 326b/2, 358a/7, 358b/2, 358b/13, 359a/7, 359a/9,
 326b/3, 326b/5, 326b/10, 327a/6, 359a/10, 359a/12, 359a/15, 359b/4,
 327a/14, 329b/6, 329b/9, 330a/5, 330a/6, 360a/4, 360a/7, 360b/11, 360b/14,

361a/7, 361a/14, 362b/4, 362b/7,
 362b/10, 363a/2, 363a/7, 363a/12,
 363b/1, 363b/4, 363b/7, 363b/9,
 363b/14, 364a/9, 364a/13, 364a/14,
 365a/7, 365a/8, 365a/9, 365a/11, 365b/3,
 365b/4, 366a/7, 366a/9, 366a/12, 367a/2,
 367a/3, 367a/5, 367b/1, 368a/2, 368b/6,
 369a/7, 369a/10, 369a/12, 369a/13,
 369b/6, 369b/14, 370b/6, 370b/10,
 370b/14, 371a/4, 371b/6, 371b/8,
 371b/10, 371b/14, 372a/10, 373a/6,
 373b/2, 374a/12, 374b/10, 374b/14,
 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/9, 375a/11,
 375a/14, 375b/8, 375b/15, 376a/2,
 376a/4, 376a/5, 376a/6, 376a/11, 376b/3,
 376b/7, 376b/15, 377a/3, 378a/5, 378a/6,
 378a/9, 378a/11, 378a/12, 378b/3,
 379a/6, 379a/12, 379b/7, 379b/10,
 380a/6, 380a/8, 380a/10, 380b/5,
 380b/15, 381a/8, 381a/14, 381a/15,
 381b/1, 382a/14, 382b/1, 382b/3,
 382b/4, 382b/6, 382b/7, 382b/9,
 382b/15, 383a/3, 383b/14, 383b/15,
 384a/5, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/12,
 384a/13, 385a/1, 385a/3, 385a/11,
 385a/13, 385b/1, 386a/1, 386a/11,
 386b/6, 386b/13, 387a/7, 387a/8,
 387a/10, 387a/13, 387b/4, 387b/5,
 387b/7, 387b/9, 387b/15, 388a/12,
 388b/5, 388b/9, 389a/7, 389a/8, 389b/2,
 389b/3, 393b/6, 393b/8, 394a/2, 394b/4,

394b/10, 394b/11, 394b/15, 395a/2,
 395a/8, 395a/9

b.+ er 361b/11, 367a/9, 384a/3,
 387b/1

b.+ i 264b/4, 264b/5, 264b/6,
 264b/7, 264b/8, 264b/10, 265a/12,
 265a/13, 265a/14, 265a/15, 265b/1,
 265b/2, 265b/3, 265b/4, 265b/5, 267a/7,
 271b/4, 271b/7, 271b/10, 271b/12,
 273a/13, 273a/14, 273a/15, 273b/1,
 274a/7, 275b/3, 275b/4, 275b/5, 276a/5,
 279a/13, 279a/14, 279b/9, 279b/10,
 280a/4, 281b/13, 281b/14, 282a/1,
 283b/15, 284a/1, 286a/15, 286b/1,
 287a/6, 288b/11, 289b/7, 289b/8,
 291b/8, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7,
 292a/8, 293a/13, 293a/14, 294a/15,
 294b/2, 294b/3, 294b/4, 294b/5, 295b/3,
 295b/6, 295b/7, 295b/9, 295b/10,
 296a/4, 296a/9, 296a/10, 296a/11,
 296b/9, 297a/7, 298b/6, 299a/3, 299a/11,
 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/1,
 299b/2, 299b/3, 299b/5, 299b/12,
 300b/2, 300b/4, 300b/5, 302a/8, 302a/9,
 302a/10, 302a/11, 302a/12, 302b/13,
 305a/1, 305a/2, 305a/3, 305b/4, 305b/7,
 306b/2, 309a/3, 309a/4, 310a/15, 310b/1,
 311a/13, 312a/6, 312a/7, 312a/8,
 312a/13, 312a/14, 312a/15, 312b/2,
 312b/3, 312b/7, 312b/8, 312b/10,
 312b/11, 313a/5, 313a/6, 314a/13,
 314b/8, 314b/9, 315b/5, 316a/6, 316a/7,

316a/8, 316a/9, 318a/2, 319a/9, 320b/6,
320b/7, 321b/7, 324b/13, 324b/14,
325b/1, 325b/2, 330b/11, 335a/6,
335a/7, 337a/8, 337a/9, 338a/10, 342a/3,
342a/5, 342a/8, 343b/4, 344b/10,
344b/11, 345b/7, 345b/8, 346a/13,
346a/14, 346a/15, 347a/5, 348a/12,
350a/8, 357b/1, 359a/2, 367a/3, 378b/1,
379a/8, 381a/6, 385b/6, 386a/4, 388a/7,
389b/12, 390a/12, 390a/13, 391a/8,
391a/10, 391a/15, 391b/1, 391b/2,
391b/3, 391b/5, 391b/14, 393a/2,
395b/15, 396a/1

b.+ in 277b/13, 277b/14

b.+ inde 328b/12, 330b/13,
330b/14, 363b/14

b.+inden 271b/8, 287a/6, 350a/8,
364a/10, 368a/3, 368a/5

b.+ine 278b/14, 278b/15, 294b/8,
294b/9, 321b/12, 340b/1, 381b/2, 381b/3

b.+ inüñ 270b/13, 278a/15,
318a/2, 342b/15, 383a/6

b.+ iñüz 316a/1, 361b/11

b.+ iñüzüñ 286a/4

b.+ isi 267b/4, 267b/13, 268a/2,
268a/3, 268a/5, 268a/7, 268a/10,
274b/11, 280a/9, 280a/10, 286a/2,
286a/3, 290a/7, 290a/8, 312a/12, 321b/8,
343b/2, 350b/12, 352b/11, 355b/4,
357a/8, 366a/4, 380a/3, 381a/14, 383a/7,
387b/1, 390a/12, 391b/14, 395b/5,
395b/6, 395b/7, 395b/8

b.+ isidür 326b/3

b.+ isinde 345a/13, 366a/6

b.+ isinden 351b/5, 367b/10

b.+isine 350b/14, 363a/12,
380a/3

b.+ isini 305a/4, 305a/5, 355b/3,
357a/5, 392a/7

b.+isinüñ 270a/8, 351b/5,
379b/6, 386b/10

b.+ isiyle 343b/4

biraz : Biraz, bir parça.

b. 320a/6, 350a/13, 356a/2,
358b/13

birbiri : Birbiri.

b. 367b/8

b.+ n 370b/9, 315b/1

b.+ ne 271b/11, 323b/7, 326b/5,
338b/5, 389a/7

b.+ ini 315a/14

biri : Bir kimse, herhangi bir kişi, bir
tanesi.

b. 289a/13, 296a/4, 296b/4,
299a/4, 312b/9, 316a/7, 354b/7, 391a/9

b.+ nde 271a/15

birinc : < Far. Pirinç.

b. 267b/1

birinci : Bir sayısının sıra sıfatı.

b.+ sidür 289a/5

bismi'llāh : <Ar. Besmele,
Bismillāhirrahmānirrahim sözünün
kısaltılmış biçimi.

b. 267a/4, 287a/11

b.+ dur 287a/9

b.+ uñ 286b/6

bismi'llāhi : <Ar. Besmele,
Bismillāhirrahmānirrahim sözünün
kısaltılmış biçimi.

b. 286b/6, 286b/7

biş : Sayı; beş.

b. 267a/5, 271a/3, 273b/7,
283a/9, 289a/9, 302a/7, 305b/1, 305b/3,
306b/2, 312b/7, 313a/4, 342b/3,
344b/11, 345b/5, 349b/15, 358b/11,
363b/6, 375b/12, 380b/6, 393a/2

b.+ dür 305b/7

biş - : Pişmek.

b.- e 358b/6, 358b/9

b.- eler 383b/10

b.- miş olur 394a/3

biş biñ : Sayı; beş bin.

b. 272a/5, 282b/4

bişinci : Beşinci.

b. 271a/6, 271b/6, 283a/4,
283a/14, 291b/12, 303a/7, 305a/9,
305b/3, 305b/5, 305b/9, 306b/4,
311b/12, 313a/7, 314a/15, 326a/14,
328a/1, 329a/7, 338a/7, 345a/6, 355a/14,
356a/11, 365a/5, 365b/12, 385b/13,
388a/10, 393a/8

b.+ de 364a/3

bişmiş : Pişmiş.

b. olmaya 369a/1

biş yüz : Sayı; Beş yüz.

b. 281a/10, 282b/4, 301b/14,
330b/9, 331a/1, 365a/8, 367b/14, 380a/3,
384a/8, 388a/1

bit - : Filizlenip topraktan yeşermek.
Deriden kıl, tüy olarak çıkmak.

b.- e 289b/5, 357b/9

b.- er 389b/3

b.- üb 317b/4

biti : Mektup, yazı.

b. 324b/14, 347a/13, 347b/7

b.+ leri 326a/9, 347a/11, 349a/6

b.+ lerin 328a/10, 339a/5

b.+ lerinde 386b/4

b.+ lerini 393b/1

b.+ nün 347b/1, 347b/4, 347b/8

b.+si 328a/10, 328a/11, 347a/12,
347b/1, 347b/6, 347b/10, 348a/2

b.+ si ola 349a/1	359a/6, 367b/1, 367b/4, 373a/5, 374a/8,
b.+ sinde 347a/14	375b/9, 376a/3, 376a/13, 389a/8,
b.+ sini 328b/9	389a/10
b.+ sinüñ 347b/6	b.+ i 272b/6, 274b/9, 284b/2,
bitü : Mektup, yazı.	289b/11, 303a/6, 332b/2, 335b/1,
b.+ m 347b/11	336a/5, 337a/6, 342a/4, 342a/5, 342a/9,
b.+ ñdür 347b/12	344a/12, 344b/7, 346b/4, 347a/7, 350a/4,
b.+ nüñ 349a/1	351b/9, 358a/2, 358a/7, 358a/10,
b.+ ñüz 344b/3	358a/13, 388b/4, 395b/10
bitür - : Yeşertmek, tohumun topraktan	b.+ im 350b/10
filizlenip çıkmasını sağlamak.	b.+üm 315b/15, 335b/1, 341b/15,
b.- ür 295b/5, 295b/6	345b/4, 346a/1, 346a/10, 349b/5, 351a/6,
biz : Biz; birinci çokluk kişi zamiri.	353a/8, 358a/12, 359b/11, 363a/9,
b. 277a/5, 284a/14, 287a/4,	366a/3, 371a/13, 374a/1, 375b/14,
303a/5, 303a/6, 303a/11, 325b/14,	376b/13, 379a/4, 379a/7, 379b/14,
326a/1, 332a/3, 332a/15, 333b/9,	388b/12, 390a/6, 393b/7, 395a/3
333b/10, 342a/3, 342a/9, 344b/7,	boğaz : Boynun ön bölümü.
345b/3, 345b/11, 346a/11, 346b/4,	b.+ larına 355a/4
346b/8, 349a/12, 354b/2, 358a/13,	boğazla - : Kesmek, öldürmek.
361b/5, 363a/9, 363b/10, 366b/12,	b.- dılar 378b/3
374b/4, 375b/10, 376a/7, 376a/12,	b.- yalar 378b/11
388b/1, 388b/2, 388b/13, 395a/13,	boş : Boş, serbest, özgür.
395a/14	b. 266a/9, 266a/10, 309a/10
b.+ den 284a/3, 303a/9, 374a/1,	b. olayın 266a/11
376a/12	boy : Boy, uzunluk.
b.+ e 284a/14, 303a/6, 333b/9,	b.+ ları 367a/6
333b/15, 335b/1, 335b/3, 336a/5,	boyın : Boyun.
341b/15, 344a/12, 344b/4, 345b/7,	
346a/5, 346b/9, 351b/9, 351b/10,	

b.+ larına 357a/2

b.+ ine 307a/5, 307a/6, 307a/8

b.+ üdür 355a/7

boylu : Boylu.

b. ola 367a/6

bölüg : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 315a/5, 378a/6, 378a/9

boynuz : Boynuz, bazı hayvanların başında bulunan organ.

b.+ ı 318a/11

b.+ ına 318a/11

bölük : Bölük, parça, kısım.

b. 325b/1, 338a/14, 347a/1, 357a/6, 357a/7, 378a/5, 378a/9

b.+ dür 307a/3, 395b/6

b. olalar 315a/4, 318a/14, 324b/8,

boyun : Boyun.

b.+ ı 318a/11, 375b/8

b.+ ına 318a/11, 331b/2, 331b/9

b.+ ında 331b/6, 348a/3, 353b/1,

355a/9

b.+ ından 331b/7

b.+ ları 317b/3, 346b/12

325b/5

böyle : Böyle.

b. 266a/13, 287b/1, 335b/8, 377b/11, 381b/13, 395a/8

b.+ dür 307a/12, 351b/3

b. idersin 319a/11

boz - : Bozmak, zarar vermek.

b.- a 314b/2

b.- mak 307b/3

b. ola 357b/10

b. oldı 313b/5

bölig : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 325b/5, 325b/6

b.+ inden 285a/9

b.+ ine 307a/3

bu : Bu.

b. 267b/12, 267b/15, 270a/9, 270b/13, 273b/7, 274a/4, 274a/7, 274b/3, 277b/10, 278a/1, 278a/6, 278b/2, 279a/12, 279a/13, 279b/2, 279b/6, 281a/7, 287a/2, 287a/4, 290b/7, 290b/9, 292b/2, 293b/1, 293b/2, 293b/3, 293b/10, 295a/1, 295b/7, 296a/8, 297a/14, 298b/14, 300a/15, 302b/11, 303a/2, 303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303a/12, 303b/2, 303b/4, 303b/12,

bölüg : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 285a/9, 315a/6, 318a/14, 324b/9, 378a/5, 378a/11, 378a/12

b.+ incedür 307a/13

b.+ inden 307a/13, 355a/7

304a/5, 304a/6, 304b/7, 304b/13, 271b/10, 271b/13, 276a/2, 276b/13,
 304b/14, 310a/10, 310b/3, 310b/4, 276b/15, 280b/13, 283a/1, 283a/10,
 311a/10, 311b/8, 311b/11, 315a/8, 283b/12, 286b/5, 286b/7, 287a/3,
 318b/9, 319b/3, 319b/10, 321a/2, 287b/2, 288a/14, 288b/7, 289a/15,
 322b/15, 323a/4, 324a/7, 324b/4, 289b/1, 289b/2, 290b/2, 290b/5,
 324b/5, 324b/8, 324b/11, 324b/14, 290b/13, 291b/8, 291b/9, 291b/10,
 324b/15, 325a/1, 326a/8, 326a/9, 326b/5, 292a/2, 294a/15, 294b/2, 294b/3,
 326b/15, 326b/8, 327a/2, 327b/5, 294b/4, 294b/5, 296a/9, 299a/2, 299a/12,
 327b/7, 327b/11, 328a/10, 329a/1, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/1,
 330b/13, 330b/14, 331a/10, 331a/11, 299b/2, 299b/3, 299b/5, 304b/5,
 331b/13, 332b/2, 333a/5, 333b/10, 304b/15, 308a/8, 309a/12, 309a/14,
 334a/2, 334a/4, 334b/5, 334b/12, 335a/9, 309a/15, 311a/13, 311a/15, 311b/1,
 335a/11, 335a/13, 335b/7, 335b/9, 311b/4, 311b/9, 311b/10, 311b/11,
 335b/12, 335b/14, 336a/4, 336a/7, 311b/12, 311b/13, 314a/10, 314b/1,
 336a/8, 336a/12, 338a/12, 338a/13, 320b/2, 324a/10, 334b/4, 337a/15,
 339a/5, 339a/6, 342a/11, 344b/7, 345b/2, 337b/12, 337b/15, 338a/8, 338a/9,
 345b/4, 345b/11, 345b/14, 346a/9, 347a/5, 347a/7, 348b/2, 348b/4, 355a/9,
 346b/2, 346b/4, 347a/10, 347b/7, 355a/13, 355a/14, 355b/9, 358a/3,
 347b/11, 349a/4, 349b/8, 352b/9, 359b/6, 365a/11, 371a/5, 374a/1, 382a/7,
 352b/10, 353a/10, 354a/4, 355a/12, 382b/9, 382b/10, 387a/10, 388a/7,
 355b/5, 358a/6, 358a/7, 358a/8, 358a/9, 388a/9, 388a/10, 388a/11, 389a/7,
 358a/15, 361a/15, 364b/12, 365a/2, 390a/10, 390b/8, 391a/1, 391a/6, 392b/7
 366a/5, 366a/13, 370b/3, 371a/5, 373b/6, b.+ durki 379b/8, 386a/6
 374b/14, 376a/8, 376b/9, 376b/13, b.+ laruñ 302b/12
 377a/1, 380a/2, 380a/5, 381b/6, 384a/14, b.+ ña 309b/5, 331a/12, 354a/2
 384a/15, 385a/5, 387a/12, 387a/14, b.+nca 302b/12, 354a/9, 354a/10,
 388a/15, 390a/1, 390a/2, 390b/14, 368b/9, 394b/12, 395a/14
 391a/1, 392b/5, 392b/14, 394b/1, b.+ nda 276a/1, 276a/2, 277a/10,
 395a/2, 395a/3, 395a/6, 395a/7, 395a/13, 280b/13, 287b/1, 287b/2, 308b/1,
 395a/14, 396a/6, 396a/15, 396b/1, 334b/1, 346a/11, 352b/8, 373b/11,
 b.+ dur 266b/8, 269a/7, 271a/3, 376b/4, 387b/10, 390a/5, 390a/6,
 271a/4, 271a/5, 271a/6, 271b/4, 271b/7, 394a/13

b.+ ndan 266a/6, 273b/8, 286b/3,
291b/6, 312b/4, 332b/6, 350b/12,
352b/5, 352b/12, 354b/2, 357b/8,
358a/13, 389a/8, 389a/10

b.+ nı 277a/8, 310b/12, 314b/7,
325a/1, 331a/10, 353b/6, 359b/7, 377a/8,
389a/1

b.+ nlar 269b/1, 282a/13, 305b/3,
315a/12, 315b/9, 320b/8, 325b/14,
327a/12, 332b/14, 333b/11, 342b/14,
343b/11, 344b/1, 344b/7, 345b/2,
346b/14, 360a/8, 360a/11, 361b/4,
363a/3, 363b/10, 363b/11, 369b/12,
370b/3, 374a/1, 376a/2, 376b/10

b.+ ñlar 361a/13, 363a/9

b.+ nlar olmayalar 320b/9

b.+nlara 270a/14, 275b/1,
296a/2, 333b/7, 333b/8, 343b/12,
357a/12, 357b/15, 367b/11, 367b/8,
369a/4

b.+ ñlara 282a/14

b.+ nlardan 288a/13, 296a/3,
302a/15, 311a/3, 328b/3, 333b/9, 347a/7,
363a/9

b.+nları 307a/2, 323b/8, 324a/10,
327b/4, 344b/1, 361b/8, 361b/10, 376a/1

b.+ ñları 332b/13

b.+ nların 283b/6, 318b/13

b.+nların 265a/10, 296a/5,
301b/12, 313a/9, 313b/3, 330a/8,
339a/15, 343a/7, 346a/11, 347b/11,

348b/11, 354b/14, 357a/2, 357b/15,
368a/4, 380a/4

b.+ ñların 363a/11

b.+ nuñ 311a/13, 331a/11,
389a/11

buçuk : Yarım.

b. 273b/10

budağ : Dal, ağacın gövdesinden ayrılan
her bir kol.

b.+ ı 321b/7, 379a/12

budağ : Dal, ağacın gövdesinden ayrılan
her bir kol.

b.+ dan 379a/12

b.+ ları 364b/9, 379a/10,
391a/11, 392a/2

b.+ larında 380a/5

b.+ larından 379a/9

b.+ larının 379a/10

buğaz : Boğaz

b.+ ına 326b/6

buğday : Un ve ekmek yapımında
kullanılan bir bitki.

b. 275b/12, 275b/13, 370a/13

bugün : Bugün.

b. 322a/9, 322a/13, 322b/2,
322b/3, 322b/10, 323a/8, 323a/13,

332a/4, 335b/2, 336a/10, 343a/6, 349a/3,
349b/1, 352a/1, 352b/4, 352a/12,
352a/13, 354a/3, 354b/2, 354b/3,
356b/7, 370a/5, 372b/5, 372b/7, 372b/9,
372b/11, 372b/13, 373a/2

buḥārā : Orta Asya'da bulunan tarihî
şehir.

b.+ dan 316a/14

buhtān : < Ar. Kara çalma, iftira.

b. olub 338b/8

buḳaḡu : Bukağı, demir halka.

b.+ da olalar 332a/10

b. ola 353b/1

bul - : Bulmak.

b.- a 289a/10, 317a/10, 321b/6,
327a/11, 364b/2

b.- alar 346a/7

b.- amıyalar 322a/11

b.- ayduḳ 346a/11

sa'ādet b.- dı 327b/3

b.- duñ 377a/7

b.- ınmaz 323b/15

b.- ınur 394a/1

b.- maḡa 277b/3

b.- masa 327b/12

b.- maya 282a/6

b.- uñ 346a/6

b.- unmaz 348b/13

b.- ur 269b/14, 304a/4, 348b/12

bulaş - : Bulaşmak.

b.- mış ola 352b/3

bulın - : Bulunmak.

b.- ırsa 328a/1, 329a/3

b.- masa 328a/8

b.- ur 276b/14, 389b/4

buluş - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b.- a 317b/8, 352b/2

b.- salar 282a/2

buluş- : Buluşmak, bir araya gelmek.

b. 301b/15

bulud : Bulut.

b.+ a 326a/3

bulun - : Bulunmak.

b.- maya 321a/4

b.- maz 328a/1

b.- mıya 332a/2

b.- ur 298b/3

buluş - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b.- alar 364a/11

b.- urlar 308a/14

bulut : Bulut.

b. 278b/13, 316b/9, 326a/9,
326b/10, 347a/11, 358b/13, 358b/14,
369a/12, 369a/13, 381a/8

b.+ a 318a/14

b.+ dan 347a/11

b.+ lar 316b/9

bunlar : Bu zamirinin çokluk hali.

b. 374a/9, 374b/6, 374b/11,
375b/9, 375b/13, 383a/11, 383a/14,
383a/15, 384b/12, 386b/10, 386b/15,
390b/4

b.+ a 390a/2, 395b/9

b.+ dan 374a/9, 374a/10

b.+ ı 317b/2, 375b/7, 386b/14

b.+ uñ 373b/7, 375a/9, 386a/14,
388b/13

burag : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç
Gecesi'ndeki biniti.

b.+ a 343a/9

burak : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç
Gecesi'ndeki biniti.

b. 322a/6, 322a/9

b.+ a 322b/9, 326b/13

b.+ ı 322a/8, 339b/4

b.+ lar 379a/13

b.+ lara 371b/6

b.+ laruñuza 374a/5

burāk : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç
Gecesi'ndeki biniti.

b. 322b/2

b.+ larundan 368a/12

burun : Burun.

b.+ undağı 317b/1

buyruğ : Buyruk, emir, hüküm.

b.+ ın 306a/5, 310a/5, 329a/4,
335b/6

buyur - : Emretmek.

b. 325a/1, 346b/4

b.- a 317a/1, 320a/9, 320a/10,
320a/14, 321a/11, 321a/14, 323b/9,
324b/7, 326a/2, 326a/10, 326a/12,
326b/5, 329b/7, 331b/3, 331b/4, 331b/7,
333b/14, 334a/7, 335a/8, 339b/11,
340b/4, 340b/9, 340b/13, 341a/7,
341a/13, 341a/14, 341b/10, 342a/11,
343b/1, 346b/6, 349a/8, 349b/10,
349b/14, 351b/6, 351b/7, 353a/15,
353b/9, 360a/1, 360a/3, 362b/10,
362b/13, 369a/3, 373a/6, 375a/7, 375a/9,
375b/5, 376a/10, 376a/14, 376b/13,
380a/10, 383b/10

b.- alar 338a/7, 351a/8, 363a/2,
363a/6, 363b/4, 363b/6

b.- am 385a/6

b.- dı 285b/6, 303a/14, 310a/6,
335b/3, 355a/7, 359b/8

b.- du 276a/2, 333b/10
 b.- duğını 377a/6
 b.- duñ 334b/2, 341b/5
 b.- mişdur 302a/5, 392b/13
 b.- sa 338a/1
 b.- ub 389a/5
 b.- ur 264b/3, 266a/8, 269a/8,
 273a/4, 275a/8, 275b/15, 277a/1, 277a/5,
 279a/11, 279b/9, 279b/13, 281b/10,
 284b/3, 287b/10, 288b/2, 288b/4,
 288b/5, 290a/6, 292b/4, 292b/13,
 293a/10, 293a/8, 293a/9, 293a/14,
 299a/1, 301b/2, 301b/3, 301b/11,
 303b/9, 304b/13, 305b/11, 307b/5,
 307b/15, 309a/13, 309b/8, 310a/7,
 312a/10, 312b/5, 313a/10, 318a/7,
 320a/2, 320b/4, 322a/14, 322b/15,
 323a/1, 323a/9, 323a/13, 324a/2,
 324a/12, 325a/6, 330a/12, 330b/3,
 332a/5, 332b/1, 332b/3, 333b/5, 336a/3,
 336a/13, 337a/2, 338a/12, 339b/10,
 343a/14, 344b/9, 350a/15, 351b/3,
 356b/1, 356b/15, 357a/7, 357b/14,
 358a/13, 358b/4, 358b/6, 359a/3, 364a/5,
 365a/15, 365b/5, 366b/1, 368a/4,
 371a/10, 372a/8, 372a/9, 377b/7,
 377b/12, 378a/1, 378a/3, 378a/8,
 378a/10, 381a/9, 381b/7, 381b/10,
 385b/4, 386a/5, 386a/8, 389b/14,
 389b/15, 390a/3, 390a/7, 390a/11,
 392b/5

buzāġu : Buzaġı.

b.+ sı 378b/1

bühtān : <Ar. İftira.

b. eylemedi 328b/9

b. itdüğinden 328b/8

b. itmişsin 264b/13

bünyād : <Far. Yapı, bina.

b.+ ı oldu ise 290a/5

b. itmekdür 296a/11

bütün : Tam, eksiksiz.

b. ola 330a/11

büyük : Büyük.

b. 348a/12

b.+ lügi 270b/13, 279b/6

b. ola 326b/2

b. olsun 390b/7

büyüklig : Büyüklük.

b.+ i 360b/14

büyüküg : Büyüklük.

b.+ i 298b/14

b.+ i ola 375a/2, 375a/4

b.+ inde ola 375a/6

cābir En çok hadis rivayet eden
sahabilerden biri.

c. 269a/11, 316a/2,

ca'fer bin muḥammed : < Ar. Hadis

âlimi

c. 289b/6

ca'fer-i şādık : On iki imamın altıncısı,
Caferi fikhının kurucusu.

c. 293a/11

caḥīm : <Ar. Cehennem; puta tapanların
ve Nasârâ kavmi (Hristiyanlar)'ın
gireceği belirtilen cehennemın ikinci
kapısı.

c.+ dūr 356a/11

cāhil : < Ar. Öğrenim görmemiş,
okumamış.

c. 282a/7, 297a/10, 297a/14,
298a/1, 299a/4, 299b/12, 300b/1,
300b/11, 306a/15

c.+ dūr 297a/12, 299a/14, 300b/3

c.+ i 297a/9

c.+ ler 299b/7, 299b/8, 314a/10,
358a/2

c.+ lere 310b/12

c.+ lerüñ 392b/15

c. olur 298b/4

c.+ üñ 306b/4

cāhillik : < Bilgisizlik.

c. eylese 346b/9

cāmīd : < Ar. Ruhsuz, sert.

nūrı c.+ dendür 379b/9

cān : <Far. Hayat, yaşama, yaşayış.

c. 288b/10, 292a/7, 308a/4,
322a/13, 322b/14, 351a/10, 351a/13

c.+ a 304a/4

c.+ dūr 281b/5

c.+ ı 281b/1, 291a/15, 291b/1,
291b/2, 304a/4, 321b/9, 321b/10,
321b/11

c.+ın 282b/14, 282b/15, 283a/10,
283a/11, 286a/14, 320a/14, 320a/15,
321b/13

c.+ ına 378a/12

c.+ ından 293b/12

c.+ ını 279a/1

c.+ lar 304a/1, 320b/7

c.+ları 291a/3, 308a/14, 378a/11,
378a/12

c.+ ların 368b/9

c.+ umuza 335b/4, 336a/6

cān alıcı : Azrail.

c.+ yı 272b/2

cānān : < Far. Gönülden sevilen.

c. 293b/12

canāvar : (<Far. cān-āver)

Korkunç yaratık, yırtıcı hayvan.

c.+ cugı 351b/6

c.+ ı 307a/8

c.+ lar 296b/7, 351b/8
cemî'i c.+ lara 351b/4

canvar : bkz. *cānavar*.

c. 335a/10

cāriye : <Ar. Para karşılığı alınıp satılan kadın, hizmetçi.

c. 381a/5

cāvidān : < Far. Kalıcı, sonsuz.

c.+ ı 293b/7

cāyiz : (<Ar. cā'iz) Uygun, yerinde, doğru.

c. 265b/8

c.+ dür 264b/2, 280a/6, 280a/8,
280b/11, 357b/7, 357b/8, 320b/7

cebbār : <Ar. Kuvvet ve kudret sahibi.

c.- ı 'ālem 336a/7

c.+ lar 325a/4, 325a/5

cebeli'r-raḥmet : < İslâm inancına göre ilk tövbenin kabul edildiği tepe.

c. 384a/6

ceberūt : <Ar. Büyüklük, ululuk; Allah'ın ilahi kudretinin tecelli ettiği alem.

c.+ da idi 377b/9

cebr : < Ar. Zorlama, zor kullanma.
c.+ ile 266a/10

cebrā'īl : <Ar. Allah'ın emir ve vahiylerini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek, dört büyük melekten biri.

c. 265b/6, 270a/7, 277b/12,
278a/1, 278a/7, 289a/2, 289a/4, 297b/1,
299b/10, 320a/13, 320b/1, 322a/5,
322a/8, 322a/9, 322b/1, 322b/2, 322b/4,
322b/6, 329b/7, 330a/1, 330a/2,
332b/10, 333a/5, 333a/13, 333a/14,
333a/15, 333b/3, 334a/11, 335a/1,
339a/11, 342b/10, 345a/12, 348a/14,
348b/10, 348b/11, 349a/11, 353a/12,
353b/9, 353b/10, 353b/12, 353b/13,
353b/14, 353b/15, 355a/15, 355b/1,
355b/6, 355b/7, 355b/8, 356a/4, 368b/1,
368b/3, 368b/8, 369b/11, 375b/2,
376a/14, 376b/2, 377a/5, 377a/6

c.+ den 355b/5

c.+ dür 277a/11

c.+ e 297a/15, 299b/9, 329b/7,
330a/1, 332b/9, 333a/13, 333a/14,
376a/10, 376b/13, 377a/4

c.+ i 320b/1, 322a/1, 322a/4,
376a/11

c.+ le 376b/6

ceberūt : <Ar. Büyüklük, ululuk;
Allah'ın ilahi kudretinin tecelli ettiği
alem.

‘ālemi c.+ dan 396a/4

cedd : <Ar. Ata, dede.

c.+ ümüz 335b/1

cefā : <Ar. Sıkıntı, eziyet.

c.+ dan 293b/10, 304b/6

c. eyledi 341b/2, 341b/3

c. iderler 341b/4

c. itdiler 341b/2, 341b/4

cehd : < Ar. Çalışma, çaba.

c. 292a/6

c. eyle 291a/6

c. eyleye 300a/12

c. eyleyeler 277b/3

cehennem : <Ar. Günahkârların
öldükten sonra gidecekleri azap yeri.

c. 330a/2, 330a/10, 330a/14,
330a/15, 354b/6, 355a/7, 357a/7, 357b/1,
357b/3, 357b/10, 357b/11, 359a/2,
359b/2, 359b/3, 359b/5, 359b/7,
361a/10, 378b/10, 378b/11, 378b/13,
378b/15, 379a/1

c.+ de 288b/3, 358b/11, 359a/9,
359a/14, 376a/10, 376b/4, 377a/3,
377a/13, 378b/14

c.+ den 357a/2, 358a/11, 363a/3,
376a/15, 376b/2, 376b/8, 376b/10,
377a/7, 377a/9

c.+ dür 356a/10

c.+ e 271b/13, 330a/1, 330a/4,
348a/3, 357a/2, 357a/7, 359b/5, 359b/7,
360a/2, 360a/4, 361a/10, 361b/9,
361b/10, 362b/1, 375b/6, 376b/6,
377a/5, 377a/8, 377a/9, 378b/10

cemī'i c.+ e 361a/11

c.+ i 329b/7, 329b/8, 330a/1,
330a/8

c.+ üñ 330a/3, 357a/1, 357a/8,
358b/10, 359a/10, 359a/12, 359b/3,
360a/2, 361a/8, 376a/1

cehl : (<Ar. cehl) Bilgisizlik, cehalet,
cahillik.

c.+ dür 269a/2

cehl : (<Ar. cehl) Bilgisizlik, cehalet,
cahillik.

c.+ de 293b/6

c. olmazdı 299a/5

cehr : < Ar. Görünmek, zâhir olmak.

c. 290b/10

zikri c. 290b/5

c.+ ile 290b/12

zikri c.+ ile 290b/4 290b/9,
290b/11

celāl : <Ar. Ululuk, büyüklük,
Allah'ın kahredici sıfatı ile **tecellisi**.

c.- i eḥadiyyetden 393a/9
ḥaẓreti c.+ den 293a/4
maẓharı c.+ dūr 279b/12

celīs :< Ar. Birlikte oturan.
c. 373b/12

cem' : <Ar. Toplama, toplanma, bir
araya gelme, bir araya getirilme.

maḳāmı c.+ de 292b/7
maḳāmı c.+ dedür 292b/8
c. eyle 313b/15
c. eyledi 394a/12, 394b/15
c. eyledük 395a/14
c. eyledüm 268b/9, 395a/2
c. eylemiş 341a/4
c. eylemişdür 264b/10
c. eylese 273a/8, 301b/9
c. eyleseler 330a/5, 357a/4,
375a/10

c. eyleselerdi 367a/2
c. eyleye 335a/5, 335a/11,
339a/5, 344a/5, 346b/2, 347a/10
c. eyleyeler 353a/4, 353a/14
c. eyleyen 394a/11
c. eyleyüb 301b/10
c. idebilür 306a/2
c. ider 306a/7, 329b/6
c.+ idür 379b/1, 382a/14
c.+ isinden 306b/5

c. itmekdür 307b/14
c. ola 348b/14

c. olalar 314b/4, 318b/13, 331a/5,
335a/15, 335b/10, 345b/13, 370a/8,
372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9,
372b/12, 372b/15, 373a/3, 386b/12

c. olmaz 306b/1
c. olundı 396a/6

cemā'at : <Ar. Topluluk, insan
topluluğu, namaz kılmak için toplanmış
insanlar.

c. 270b/3, 300b/15, 302b/9,
349b/15, 350a/3, 350a/4, 380b/1,
380b/7, 383a/8, 383a/9
c.+ a 268a/13
c.+ dūr 288a/7, 371a/4
c.+ e 269a/15, 270b/15
c.+ i 344a/11, 375b/13, 376a/1
c.+ ile 271b/15, 272a/1, 272a/2,
272a/3, 272a/5, 282b/3
c.+ üñ 307b/13

cemādāt :< Ar. Katı cisimler, cansızlar.

c. 307b/4
c.+ dur 307b/1

cemāl : <Ar. Güzellik, yüz güzelliği,
Allah'ın lütuf ve ihsan ile tecellisi.

maẓharı c. 279b/12
c.+ de 387a/8

‘arżı c. eyleye 361b/2
c.+ i 354a/7, 387a/15
c.+ in 352b/12, 369b/4
c.+ ine 293a/3, 369b/12, 370a/3,
374b/12

c.+ ini 373b/7
c.+ iñüz 386b/14, 386b/15
c.+ lerin 386b/13
c.+ üme 284b/11
c.+ ümi 340a/12, 353a/3, 374a/2
c.+ üñi 373a/5

cemī : <Ar. Bütün, hep, hepsi.

c.- i ādem 321a/13, 335a/5
c.- i ādemüñ 330b/5
c.- i ‘ālem 337a/4
c.- i ‘ālemde 314a/14
c.- i ‘ālemden 309b/12
c.- i ‘āleme 329b/12
c.- i ‘ālemi 314b/1, 367a/2
c.- i ‘ālemlerüñ 326a/10
c.- i ‘ālemün 395b/14
c.- i ‘ālemüñ 293b/9, 357a/4,

394a/12

c.- i ‘ālimler 327a/7
c.- i ‘ālimleri 353a/4
c.- i ‘amelin 351a/7
c.- i ‘ameller 351b/13
c.- i ‘araşāt 349a/11
c.- i ‘arşuñ 337a/1
c.- i a‘zāları 352b/13, 352b/15
c.- i bedenleri 368a/5

c.- i canavārlara 351b/4
c.- i cehenneme 361a/11
c.- i demürlerin 330a/5
c.- i dereleri 355b/12
c.- i dünyāda 362b/11
c.- i dünyānuñ 310a/9
c.- i dünyāyı 314b/8
c.- i ehli kemāl 373b/5
c.- i enbiyā 329b/11
c.- i ervāh 320a/11, 321b/1,
321b/2

c.- i evvelleri 329b/5
c.- i gönüller 278b/4
c.- i gövdesindeki 271a/5
c.- i günāhın 280b/6, 280b/8,
282b/11, 282b/12, 336a/2
c.- i günāhından 276b/11
c.- i günāhları 277b/8
c.- i günāhlarını 271a/6
c.- i günāhlarımızı 359b/11
c.- i günlerin 277b/9
c.- i günlerinde 275a/14
c.- i hācılar 336b/14
c.- i ḥalāyık 372a/5, 372b/3,

372b/14, 373a/2

c.- i ḥalāyıkı 372b/1
c.- i ḥalk 276b/7, 315a/15,
318b/5, 319b/5, 330a/9, 342b/8, 350b/3,
355b/4, 363b/13, 367b/8, 385a/1
c.- i ḥalka 270a/15, 270b/1,
270b/2, 276b/4, 283a/13, 324a/11
c.- i ḥalkdan 326b/2

c.- i halkı 283a/11, 283a/12,
319a/3, 326b/5, 335a/10, 337b/2, 339a/6

c.- i hasenāt 347b/6

c.- i hasenātum 349a/14

c.- i haṭāları 308a/12

c.- i hayvānları 356b/11

c.- i hazīneyi 304a/10

c.- i hicābuñ 305b/10

c.- i 'ibādetden 292b/11

c.- i 'ibādetlerüñüzi 354b/1

c.- i insān 321a/2

c.- i işler 276b/15, 277a/13

c.- i kāfirler 314b/4, 314b/6,
334a/6, 358a/1

c.- i kitāblar 271a/3

c.- i qur'ānı 277b/7

c.- i maḥlūqāt 375a/9

c.- i mālını 317a/1

c.- i mekrūhāt 303a/8

c.- i mevcūdātuñ 395a/1

c.- i minberlerden 369b/8

c.- i muḥammed 395b/10

c.- i mü'minler 331a/5, 338a/8,
350a/14, 395b/5

c.- i mü'minlere 277b/14

c.- i mürseller 329b/9

c.- i mürsellere 373a/15

c.- i nesneden 292b/14

c.- i nesneyi 362b/5

c.- i oğlanlarıña 348b/3

c.- i 'ömri 305b/6

c.- i peygāamberler 330b/8

c.- i peygāamberlerden 367b/14

c.- i peygāamberlere 283a/14,
333b/2

c.- i peygāamberleri 384b/12

c.- i peygāamberlerüñ 283a/10

c.- i renkten 318a/13

c.- i sarāylarını 364a/14

c.- i şevāb 389a/5

c.- i seyyi'ātın 347b/8

c.- i şular 355a/3

c.- i şehirler 319b/3

c.- i şehirlerden 279b/12

c.- i t̄a'atlerden 374b/11

c.- i t̄a'atleri 277b/7

c.- i tağlarınca 288b/14

c.- i tamu 376b/15

c.- i uçmağı 354a/5

c.- i uçmağıñ 274b/8

c.- i uçmaqlarıñ 365a/9

c.- i 'ümmeti 375b/4

c.- i ümmetümi 270a/12, 270b/6

c.- i ümmetüñi 336a/10

c.- i yir 320a/9

c.- i yirler 288b/8

c.- i yirleri 357a/6

c.- i yiryüzini 355b/2

c.- i zebāniler 331b/3

c.+ ñüz 331b/5

c.+ si 265a/10, 271a/8, 316a/3,
354b/14, 367a/4, 370b/7, 371a/6,
373b/8, 380a/9

c.+ since 275a/14

c.+ sinden 337a/9, 350a/3,
375b/1

c.+ sine 285b/1, 385b/1

c.+ sini 278a/3, 278a/5, 307b/9

cemi' : (<Ar. cem') Çoğul, çokluk,
toplanma.

c.+ si 371a/6, 267a/10

cenābet :< Ar. Cünüp.

c. 364a/5

c.+ den 268a/12, 364a/6, 375b/12

cenāze : <Ar. Ölmüş bir kişi için
kılınan namaz.

c. 268a/14, 280b/14

ceng : <Far. Savaş, cenk.

c. 282a/4, 283b/10

c.+ de 282a/3

c. eyleye 284b/1

c. ideler 315a/5

c. iderler 302a/8

c. idersin 350b/7

c. idüb 284a/13

c. idüñ 283b/15

c. itdün 340b/4

c. itmege 282a/3

c. itmekden 290a/2

c. itmüş 306a/12

cenk : <Far. Savaş, cenk.

c. 283b/7

c. iderdük 388b/3

c. iderler 283b/8

cennāt : <Ar. Cennetler.

c.- ı ābāda 396a/5

c.- ı 'adne 370a/8

c.- ı 'adne 367a/10

cennet : <Ar. İmanlı kimselerin
öldükten sonra ödüllendirilecekleri yer.

c. 364b/9, 364b/10, 364b/11,
364b/12, 379a/15, 389a/5, 389a/13,
391a/8, 391a/9, 391b/13, 392b/12,
392b/13, 392b/7

ehli c. 390a/4

c.+ de 364b/2, 380a/2, 381b/10,
383b/12

c.+ den 391b/13

c.+ dür 300b/5, 391a/10

c.+ e 285b/6, 347a/7, 364b/1,
376b/9

c.+ lere 389a/6

c.+ üñ 391b/14

ehli c.+ üñ 387a/14

cevāb : <Ar. Yanıt, cevap.

c. 269a/7, 276a/2, 283b/12,
290b/2, 290b/5, 290b/13, 308a/8,
309a/12, 309a/13, 309b/10, 321a/4,
321a/5, 324a/4, 358a/9, 358a/11, 375b/9,
379b/8, 391a/1

c.+ da 279a/13	
c.+ ı 311a/13	
cevāhir : <Ar. Cevherler, değerli taşlar.	cīfe : <Ar. Kokmuş ceset, leş. c.+ den 355a/5
c. 365b/8, 395a/11	ciger : < Far. Ciğer. c.+ in 324b/12
c.- i fıkhdā 267b/3	cihād : <Ar. Savaş, gaza. c. 281a/9
c.+ le 278a/11	
c. ola 307b/11	
cevher : <Ar. Öz, maya; değerli taş. c.+ den 278b/1, 307a/11, 361b/4, 365b/1, 367a/9, 390b/3, 393b/8 c.+ in 377b/3 c.+ lerden 369a/4	cihān : <Far. Dünya, yeryüzü, evren. faḥri c. 336a/6 c.+ a 315b/14, 316a/12 c.+ da 266a/11, 315b/3, 321a/2 c.+ ı 316a/15, 316b/9, 319a/14 c.+ uñ 320b/15, 394b/5
cevr : < Ar. Eziyet. c. 282a/8, 315b/13 c. eyleyevüz 388b/1	cilā : <Ar. Parlaklık. c.+ sı 285b/10, 285b/11
cezb : < Ar. Çekmek. ‘ālemi c.+ den 293a/6	cimā’ : <Ar. Cinsel ilişki. c.+ da 367a/5 c. eyledi 391b/8 c. eylemedi 391b/6, 391b/10 c. eylemek 265a/7 c. eylemekdür 265a/7 c. iderüz 303a/12
cezbe : < Ar. Çekmek. ‘ālemi c.+ de 290a/9 ‘ālemi c.+ dür 290a/8	
cezīre : < Ar. Döert tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası. c. 307a/4, 316a/9 c.+ lerinden 316a/9 c.+ lerinden ola 319a/9	cin : <Ar. Allah’ın, ateşin alevinden yarattığı Mâric ve Mârice’den doğan, şeytanın atası olduğu belirtilen varlık, cin. c. 323b/11

c.+ den 372b/15

cinnī : <Ar. Cinlerden olan.

c. 377b/14, 378a/4

c.+ ler 319b/12, 319b/14,
321b/10, 322b/14, 326a/5, 359b/6,
378a/4

c.+ lerden 391b/6

c.+ lere 319b/13

c.+ leri 274b/1, 359b/6, 378a/5

c.+ lerüñ 378a/2

cins : <Ar. Tür.

c. 357b/8

cisim : <Ar. Vücut, beden.

c.+ leri 377b/8

c.+ lerüñüze 321b/5

c. olalar 321b/5

cisir : < Ar. Ağaçtan yapılan köprü.

c.+ ler 363b/14

cism : <Ar. Vücut, beden.

c.+ ini 321b/6

c.+ leri 378a/11, 378a/12

cismāniyye : < Ar. Maddi beden
sahibi olmak.

aḥvālī c.+ nūñ 314a/5

cömerd : <Far. Cömert, ikram
etmekten kaçınmayan, bonkör.

c. 340b/12

c.+ dür 306b/3

cum'a : <Ar. Müslümanlarca mübarek
kabul edilen, o güne özel bir namaz
kılınan gün.

c. 269a/9, 269b/4, 269b/7,
269b/8, 269b/9, 269b/10, 269b/11,
269b/12, 269b/13, 269b/14, 269b/15,
270a/4, 270a/12, 270a/14, 270b/1,
270b/2, 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7,
270b/10, 270b/15, 271a/1, 271a/8,
271a/9, 271a/14, 272a/6, 371b/3, 282b/3,
308b/3, 352a/5, 364b/1, 371b/3,
371b/12, 372a/5, 372a/13, 373a/1,
374a/12, 374b/1

c.+ nuñ 269b/2

c.+ ya 268a/13, 269a/15

c.+ yı 265a/5, 269a/12, 269a/13,
271b/2, 272a/8

cum'a irtesi : <Ar. + Tr. Cuma
gününden sonraki gün, Cumartesi günü.

c. 372b/1

cübbe : < Ar. Uzun, düğmesiz kıyafet.

c.+ ler 338b/4, 338b/15

cümle : <Ar. Bütün, tam, hepsi.

c. 321a/2, 326b/3

c.+ si 292b/2, 293b/10, 304b/7,
304b/8

cüneyd-i baġdādī : İlk sufilerden olan
meşhur sufi.

c. 290a/15

cünub :< Ar. Cünüp.

c.+ la 265b/12, 266a/3

cüret : < Ar. Cesaret.

c. itmekdedür 293b/6

çadır : Çadır.

ç. 375a/9, 375a/10

ç.+ lar 384a/3

ç.+ uñ 375a/10

çaġ : Zaman dilimi, vakit.

ç.+ ı 342b/1

çaġır - : Davet etmek, baġırmak.

ç.- a 315a/11, 329b/9, 330a/11

ç.- maġdan 377a/1

ç.- maġdur 290b/13

ç.- ur 274b/2

çahār şenbe : < Far. Çarşamba

ç. 372a/3, 372b/11

çal -

ç. 320a/9, 322b/13

ç.- a 320a/9, 321b/2, 321b/3,
322b/13, 380a/11

ç.- an 308a/4

ç.- ıcaġ 320b/10

ç.- maġdur 265a/8

çalġu : Müzik aleti.

ç. 265a/7, 265b/11, 267a/1,
353a/13

çanaġ : Çanak, kâse.

ç.+ un 272b/15

ç.+ uñ 365b/1, 383b/5

çanak : Çanak, kâse.

ç. 365b/1, 384a/12

ç.+ lar 368b/15, 383b/5

ç. ola 272b/15

çāre : <Ar. Çare, deva, kurtuluş yolu.

ç. 344a/4, 377a/1

ç. eyle 335b/3, 352b/4

ç. olmaya 335a/14, 345b/12

çāşni :< Far. Yiyeyeġin ve içeyeġin
tadı.

ç. 287a/5

çek - : Dayanmak, katlanmak.
Çekmek, germek.

ç.- di 304b/1, 354a/10

ç.- diler 361b/15
ç.- dük 395a/14
ç.- düñüz 342a/7
ç.- e 325b/10, 341a/13
ç.- em 325b/9
ç.- erdi 342a/7

çekil - : Çekilmek, germek.
ç.- mişdür 361a/8

çekiş - : Çekişmek.
ç.- eler 388b/12
ç.- ler 351a/10

çekürge : Uzağa sıçrayabilen, birçok türü olan böcek.
ç. 335a/9

çerāğ : < Far. Mum.
ç. 273a/2

çeri : Asker.
ç. 282a/4, 282a/5, 282a/6, 282a/9

çeşme : < Far. Çeşme
ç. 364a/10, 368a/3, 379a/8, 382b/3, 382b/4
ç.+ den 382b/6
ç.+ dür 382b/1, 382b/6
ç.+ ler 391a/14, 391b/15
ç.+ lerin 290b/7

çevre : Etraf, civar.
ç.+ sinde 360b/12
ç.+ sine 336b/14

çevür - : Döndürmek.
ç.- üb 309b/12

çık - : Terk etmek. Ulaşmak, varmak. Yükselmek.

ç. 291a/6, 291a/7, 334a/12, 334a/14, 334b/15, 335a/2, 369b/8, 373a/11, 373a/13, 373a/15, 373a/7, 373a/9

ç.- a 270a/8, 276b/12, 314b/4, 315a/4, 315b/10, 316a/11, 316a/14, 316b/7, 316b/9, 317a/12, 318a/1, 318a/14, 318a/2, 321a/7, 321b/3, 327b/9, 334a/13, 334a/14, 334b/10, 335a/3, 337a/1, 342b/10, 358b/10, 358b/12, 361a/7, 362b/4, 369b/6, 373a/10, 373a/12, 373a/8, 373b/2

ç.- alar 314b/5, 317a/13
ç.- an 330b/6
ç.- ar 316a/12, 357a/10, 364a/10, 371b/7, 379a/10, 379a/12, 379a/13, 379a/8, 390a/2
ç.- ardum 342b/13
ç.- arlar 344a/15, 356a/13, 366b/8, 388a/3
ç.- dı 269b/12, 315a/11
ç.- dılar 376b/10, 393a/15
ç.- dugumdan 377a/9

ç.- ıcağ 325a/10, 327b/3, 364b/1
 ç.- ınca 274b/3
 ç.- ısar 316a/13, 316a/14
 ç.- mağa 268a/15, 268b/1,
 337b/10
 ç.- mağ 373b/13, 377a/14,
 378b/14, 389b/7, 390a/4
 ç.- mağdur 315b/7, 315b/9,
 316a/8, 316a/10
 ç.- maya 271b/7, 314b/3
 ç.- miş 281a/1, 337a/5
 ç.- mişdur 395a/7
 ç.- sa 267a/8, 279a/10, 282a/13,
 285a/12, 325a/14
 ç.- ub 387a/13
 ç.- uñ 275b/7
çıkar - : Çıkarmak. Yükseltmek.
 Kovmak.
 ç. 358a/11, 358a/13
 ç.- a 284b/1, 317a/1, 339b/7,
 376b/8
 ç.- alar 284a/7, 331a/4, 348a/3,
 357a/3, 359a/11, 376b/14
 ç.- ın 306b/1
 ç.- mağa 315a/14
 ç.- masa 273a/9
 ç.- salar 355a/2, 355b/3
 ç.- sun 376a/15, 376b/2
 ç.- ub 394b/13
 ç.- ur 307b/12

çin : Çin
 ç. 318b/2, 319b/10
 ç.+ e 307a/6
çirāk : (<Far. çerāğ) Kandil, ıfık, mum.
 ç. 323a/2
çiçek : Çiçek.
 ç.+ leri 278a/15, 370a/15
çirkin : < Far. Çirkin.
 ç. 323a/11, 338b/3
çok : Çok, fazla.
 ç. 282a/7, 285b/11, 289b/15,
 290a/3, 290a/5, 290a/9, 290a/10, 290b/4,
 305b/1, 307b/6, 311b/4, 312a/14,
 314a/10, 314a/11, 314a/13, 314a/14,
 314a/15, 315b/3, 340b/10, 341b/1,
 341b/14, 341b/15, 345b/4, 349a/11,
 351a/15, 353a/13, 357b/5, 367b/8,
 389a/6
 ç.+ dur 287a/4, 296a/9, 346b/3,
 350b/9, 360b/12, 383a/1, 360b/13
 ç.+ lıgı ola 326a/12
 ç.+ lıgın 311a/10
 ç.+ lık 342a/15
 ç.+ lıkda 326a/5
 ç.+ lıgı ola 326a/14
 ç.+ luğı ola 326a/13
 ç. ola 319b/12

çök - : Çökmek.

ç.- e 333a/13

ç.- üb 289a/13

çün : <Far. Çünkü, mademki, ne vakit ki.

ç. 264b/1, 278a/6, 280a/5, 284a/8, 304a/7, 307a/2, 321a/3, 321b/15, 324a/5, 326a/4, 328b/13, 330a/15, 331b/13, 332b/13, 334b/12, 335a/3, 336a/7, 336a/11, 339a/11, 339b/3, 340a/13, 344a/13, 346a/9, 347b/5, 347b/7, 347b/8, 352a/3, 358a/14, 359a/7, 361b/2, 366b/11, 369b/14, 370b/1, 370b/3, 375b/6, 376b/14, 377a/5, 379b/7, 383b/8, 385b/1, 388a/15, 388b/15, 394b/2

çürü - : Çürümek.

ç.- di 339a/15

çürü - : Çürümek.

ç.- mez 321a/12

ç.- miş 321b/4

däbbetü'l-arz : < Ar. Ahir zamanda ortaya çıkacağına inanılan yaratık.

d. 268b/1, 317b/15, 318a/2, 318a/9

d.+ dur 316a/7

dad : Hissetmek, yaşamak.

d.+ ından 380a/8

daḥḥāk : < Far. İran mitolojisinde şeytânî figür.

d. 356a/12, 393a/15

daḥı : Dahi, da, de.

d. 265a/14, 265b/1, 265b/3, 265b/4, 266b/2, 266b/7, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 267a/9, 267b/13, 268b/4, 268b/9, 268b/14, 272a/15, 272b/6, 273a/5, 273b/11, 274a/14, 276a/4, 276b/12, 277b/10, 278a/6, 279b/9, 279b/13, 280a/5, 280a/11, 282a/6, 282a/9, 282b/12, 282b/13, 284b/1, 284b/11, 285a/6, 285a/7, 285a/8, 285b/9, 286b/5, 286b/13, 287a/10, 287b/4, 287b/15, 288a/4, 288b/8, 289b/11, 291a/11, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3, 293b/9, 295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/14, 296b/5, 296b/10, 296b/13, 297a/12, 297a/14, 297a/15, 297b/4, 298b/3, 299a/12, 299a/15, 299b/1, 300a/2, 300a/3, 300a/13, 300a/15, 300b/1, 301a/12, 301b/9, 302a/2, 302a/3, 302b/11, 302b/12, 303a/3, 303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303a/11, 303a/12, 303a/14, 303b/2, 303b/4, 303b/11, 304b/2, 307a/3, 307a/12, 307b/8, 307b/11, 308b/4, 309a/13,

310b/15, 311a/1, 311a/8, 311b/13,
312a/10, 313a/13, 314a/6, 314b/1,
314b/6, 314b/15, 315a/10, 315b/14,
316b/15, 317a/11, 318b/2, 318b/12,
320a/5, 320a/14, 320a/15, 320b/2,
320b/3, 320b/15, 321a/1, 321a/2,
321b/5, 321b/8, 322a/11, 322b/6,
322b/8, 323b/2, 323b/6, 323b/12,
323b/13, 325b/4, 325b/13, 325b/15,
326b/1, 329a/2, 329b/7, 330a/1, 330a/10,
331a/14, 331b/12, 332a/4, 332a/14,
332b/1, 332b/3, 332b/14, 333a/7,
333b/1, 333b/4, 333b/15, 334a/1,
334a/4, 334a/5, 334a/6, 334a/10,
334a/14, 334b/7, 334b/11, 335a/7,
335b/4, 335b/5, 335b/6, 335b/8,
336a/11, 336b/5, 336b/8, 336b/9,
336b/15, 337a/13, 338a/4, 338b/4,
339a/7, 340a/1, 340a/6, 340b/1, 340b/3,
340b/5, 340b/7, 340b/9, 340b/14,
342a/14, 342b/12, 343a/6, 343a/10,
343a/11, 343b/10, 344a/9, 345a/1,
345a/5, 345b/5, 346a/7, 346a/11,
346a/15, 347a/5, 347a/13, 347b/4,
347b/8, 347b/14, 348a/1, 348a/12,
349a/5, 349a/14, 349b/1, 349b/2,
350a/13, 350b/9, 351b/3, 352a/6,
352a/10, 352b/5, 353a/1, 353a/2,
353a/10, 354a/7, 354a/11, 354b/12,
354b/14, 355b/6, 356a/7, 356a/8,
356b/12, 357a/14, 357b/4, 357b/6,
357b/9, 357b/13, 357b/14, 359a/10,

359a/11, 359a/15, 359b/1, 359b/8,
359b/9, 360a/4, 360a/13, 361a/5,
361a/15, 361b/10, 362a/5, 362a/10,
362a/15, 362b/5, 362b/7, 362b/9,
362b/10, 362b/13, 362b/14, 363a/2,
363a/7, 363a/11, 363b/3, 363b/6,
364b/3, 365b/2, 365b/4, 366b/3, 368a/1,
368a/5, 369a/14, 369b/11, 369b/13,
371a/9, 371a/15, 371b/1, 371b/12,
372a/12, 373a/8, 373a/10, 373a/11,
373a/13, 373b/2, 374a/9, 374b/5,
374b/12, 375a/1, 375a/2, 375a/4, 375a/6,
375a/10, 376a/6, 376a/12, 378a/9,
378a/13, 380a/5, 381b/2, 381b/3,
382b/2, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/9,
383b/15, 384a/11, 384a/14, 386a/7,
387a/13, 387b/12, 388b/4, 388b/6,
389a/8, 389b/3, 389b/14, 389b/15,
390b/7, 390b/11, 392a/15, 394a/3,
394b/3, 394b/5, 394b/11, 395a/2,
395a/3, 395a/4, 395a/7, 395a/10, 395b/4,
395b/6, 395b/8, 396a/3, 396a/14, 396b/2
d. olsa 356b/13

dāhil : < Ar. Dahil.

d. imişse 390a/7

dahl : < Ar. Dahil.

d. eylemeye 300a/3

dāim : < Ar. Sürekli, sonsuz.

d. 396b/5

daire : < Ar. Dünya.

d. 307a/1

d.+ nüñ 306b/7

d.+ sinün 321b/3

dağ - : Takmak.

d.- alar 330a/4

ḍalāl : < Ar. Sapitanlar.

ehli ḍ. ola 302b/11

dāne : < Far. Tane

d. 267b/1, 357b/3, 357b/4,

357b/6, 384a/3

dānişmend : < Far. Bilgili.

d.+ ler 267b/2, 267a/14

d.+ leri 267b/1

d.+ lerüñ 267a/13, 267a/15

ḍarb : < Ar. Vurma.

ḍ. 290b/8

dāru'l-ferāḥ : < Ar. Cennette bir yer.

d. 386a/1

dāru'r-raḥmān : < Ar. Rahman yeri.

d.+ a 367a/13

d.+ dur 379a/3, 366a/10, 366b/2

dārü's-selām : < Ar. Cennet.

d.+ dur 365a/4

dārü'l-cihād : < Ar. İslam sınırları
dışındaki ülkeler.

d. 395a/5

dārü'l-mülk : < Ar. Başkent, baş şehir.

d.+ idür 305a/14

dāsītān : < Far. Destan

d.+ lar 395b/12

daşra : Dışarı.

d. 317a/1

da'vā : < Ar. Dava, iddia.

d. eyleyeler 316b/4, 350b/12

d.+ sını eyleyenler 305a/5

da'vācī : < Ar. + Tr. Davacı.

d. 350b/7, 350b/8

da'vet : < Ar. Çağırma, peygamberlerin
insanların dine davet etmesi.

d. 333b/15

d. eyledüm 333b/4

d. eyleye 316b/15

d. eyleyeler 372b/2

d. ider 346a/15

d. idersin 339b/1

d. itdügüm 358a/5

d.+ üñi 333b/8, 358a/8

dāvūd : <Ar. İsrailoğullarına gönderilen, kendisine Zebur indirilen ve özellikle güzel sesiyle bilinen peygamber.

d. 276a/12, 334a/13, 334a/14, 334b/1, 334b/2, 334b/5, 334b/8, 334b/9, 367a/8, 369b/4, 369b/6, 373a/11 380a/15, 383a/6

d.+ a 274a/11, 333a/15, 334b/7

d.+ ı 334b/2

d.+ u 373b/5

d.+ uñ 334a/15, 369b/5

dāyim : (< Ar. da'im) Devam eden , devamlı, sürekli.

d. 275b/3, 281a/14, 297a/11, 311a/15, 312a/2, 314a/3, 320b/1, 342a/2, 388b/3, 389b/4, 390a/9, 390a/10, 390b/2, 392a/1, 394b/9

d.+ lerdür 390a/4

d. olmaḡdur 265a/13

de : Bağlaç; da, de.

d. 269a/2, 333a/6

de - : Söylemek.

d.- diler 381a/5

d.- ki 357b/8

d.- mek 391a/8

deccāl : < Ar. Kıyamet alâmetlerinden, kıyamete yakın bir zamanda insanları

kandırmak için geleceği bildirilen kötü kimse.

d. 268a/15, 280a/4, 315a/11, 316a/12, 316b/4, 316b/6, 316b/9, 316b/14, 316b/15, 317a/9

d.+ dūr 315b/9, 316a/7

d.+ e 316b/14

d.+ i 316b/8, 317b/5

def : < Ar. Savma.

d. 267a/1

def' : < Ar. Savma.

d. eylemekden 311b/6

d. itmek 296a/8

def'a : < Ar. Kez, kere

d.+ da 317b/2, 320a/12, 357a/15, 388a/8

defn : <Ar. Gömme, ölüyü gömme işi.

d. ideler 319a/8

defter : <Ar. Defter.

d.+ i 327a/9

d.+ in 327a/9

deg - : Ulaşmak.

d.- e 381b/2, 381b/4

d.- miş ola 309a/5

degil : Değil; ek fiilin olumsuzu.

d. 364a/3

degin : Değın, kadar.

d. 269a/13, 271b/11, 277b/5,
283b/10, 285b/3, 287a/15, 308b/7,
308b/10, 309a/7, 314b/3, 314b/11,
315a/3, 317a/10, 326b/6, 326b/7,
333b/11, 357b/9, 373a/9, 373a/10,
373a/12, 373a/14, 373b/4, 395b/15

degirmen : Değirmen.

d.+ ler 320b/12

degül : Değil; ek fiilin olumsuzu.

d. 275b/3, 281b/7, 340b/13,
345b/5, 363b/15, 364a/1, 389a/13
d.+ dük 388b/1, 388b/2, 388b/3
d.+ düm 358a/4
d.+ dür 266b/6, 284a/3, 284a/7,
286b/15, 287a/10, 287a/14, 288a/12,
291a/12, 300b/4, 302b/11, 303a/14,
309b/3, 309b/4, 322b/10, 323b/3,
336a/10, 337b/6, 346a/2, 347b/11,
349b/8, 353b/15, 354a/5, 370a/5, 372a/7,
387a/14, 391a/5

d.+ dürki 387a/12

d.+ idi 356b/9

d.+ lerdür 374b/7

d.+ miş 308b/2

d.+ mişse 364b/14

d.+ se 309b/3

d.+ üz 332a/15, 346b/4

delālāt : <Ar. Deliller, kılavuzluklar.

d. 300a/1

delālet : <Ar. Delil, işaret, yol gösterme.

d. eyleyenün 388a/5

d. idendür 388a/5

d. ider 390a/3, 390a/8, 392b/10,
392b/11

delīl : <Ar. İz, işaret, kanıt.

d. 358a/3, 364b/12, 366b/1,
388a/5

d.+ dür 297b/7

delü : Deli

d. 306b/2

d.+ leri 265b/15

delük : Delik.

d.+ de 321b/9, 321b/10, 321b/11

d.+ ler 321b/9

d.+ leri 321b/1

dem : <Far. Vakit, çağ, zaman.

d. 343b/7

demir : Demir.

d.+ den 359a/14

demür : Demir.

d. 285b/9

cemî'i d.+ lerin 330a/5
d.+ lerini 357a/4

deñiz : Deniz.

d. 282a/10, 282a/12, 282a/13,
282b/1, 282b/6, 282b/12, 284a/9,
284a/13, 326b/15, 343b/10, 343b/11,
343b/13, 354b/13

d.+ de 282b/14, 283b/6, 284a/11

d.+ dedür 287b/6, 287b/8, 307b/1

d.+ deki 296b/7

d.+ den 315a/9

d.+ e 307b/11, 307b/12

d.+ inde 316b/7

d.+ ine 293b/11

d.+ ler 319b/14, 320b/11, 324a/8,
324b/1

d.+ lerde 299a/6

d.+ lere 295b/5, 319b/14

d.+ leri 350a/1

deñlü : Kadar, denli, gibi.

d. 271b/6, 275a/14, 285b/1,
316b/12, 317a/15, 317b/7, 321a/14,
335a/10, 340b/1, 340b/6, 340b/10,
341a/2, 382b/11, 384b/15, 394b/12,
395a/11, 396a/2, 396a/4

d. ola 332a/11

depelen - : Öldürülmek

d.- diler 281a/13

depred -: Hareket ettirmek,
sallandırmak.

d.- ür 274b/8

depren - : Hareket etmek, sallanmak.

d.- di 361b/15

d.- e 320b/13

d.- mek 319a/14

derc : < Ar. Derlemek, toplamak.

d. eyledi 394a/13

derd : <Far. Dert, üzüntü, sıkıntı,
keder.

d.+ inden 362b/15

dere : <Far. Küçük akarsu.

d. 317a/8, 333a/4

d.+ de 356a/2

d.+ den 356a/1

d.+ dür 355b/12, 355b/15,
356a/1

cemî'i d.+ leri 355b/12

d.+ lerinde 375b/3

d.+ lerinden 308b/6

d.+ nüñ 356a/7

d.+ sinden 355b/13

d.+ ye 308b/7

d.+ yi 355b/13

derecât : <Ar. Dereceler, mertebeler.

d.+ a 269b/2
d.+ ı 337b/11, 345b/4
d.+ ını 377b/10

derece : <Ar. Mertebe, seviye.

d. 281a/10, 284b/7, 299a/8,
366a/5, 367a/1, 384a/11, 387b/14
d.+ de ola 384a/11
d.+ den 281a/10, 299a/9, 387b/15
d.+ dür 285b/12, 366a/4
d.+ lerde olurlar 366a/5
d.+ leri 281a/11
d.+ sine 293a/10, 367a/2
d.+ ye 281a/10, 299a/9, 387b/15

dergāh : < Far. Tekke.

d.+ ına 329a/1
d.+ ında 394a/15

derḥāl : <Far. + Ar. Hemen, o anda,
anında.

d. 269a/1, 317a/9, 333a/11,
333a/13, 336a/7, 337a/14, 389b/3

deri : Deri, cilt, ten.

d.+ leri 339a/15, 359a/12
d.+ lerümüzi 346a/10
d.+ si 358b/6

deriñ : Derin, dibi alçakta olan.

d.+ dür 356a/2

deriñlig : Derinlik.

d.+ i 356a/7

derle - : Toplamak, düzenlemek.

d.- meklik 326b/9
d.- meyeler 333a/4
d.- rler 385b/3
d.- ye 326b/6, 326b/7

dervīṣ : <Far. Bir tarıkata girip şeyhe
bağlanan kişi.

d.+ dür 273a/15, 302a/11,
305b/9, 306b/4
d.+ e 306a/10, 306a/11
d.+ i 301b/7, 302b/3
d.+ ler 301b/5, 301b/12, 301b/15,
302b/6, 302b/8, 367b/10
d.+ ler idi 363b/3
d.+ lerden 301b/6
d.+ lerdür 353a/9
d.+ lere 265a/9, 301b/1, 301b/6,
301b/8, 302a/10, 302b/3
d.+ leri 301b/4, 302b/1
d.+ lerüñ 301b/13
d.+ üñ 302a/4, 306a/12

dervīṣlik : Derviş olma durumu.

d. 302a/13, 302b/8
d.+ dür 302a/13

deryā : < Far. Deniz.

d.+ sı 300a/9

d.+ lere 384a/14

destür : <Far. İzin, müsaade.

d. 276a/8, 276a/9, 276a/10,
284a/6, 318b/7, 318b/8, 363a/12,
371a/13, 371a/14, 376a/3, 381b/1,
381b/3, 384a/14

d.+ ı 338a/9, 351b/11, 361a/14

d.+ i 332b/10

d.+ suz 265b/12

d.+ uñ 336b/11

d.+ unsuz 370b/11

devām : < Ar. Sürüp gitme.

d.+ ına 390a/8

deve : Eti yenip sütü içilen yük ve
binek hayvanı.

d. 317b/1, 317b/3, 318a/9,
323a/9, 325b/2

d.+ ler 273b/13, 379a/13,
392a/14

d.+ si 378b/1, 378b/5

d.+ ye 280b/14, 326b/14

devekuşu : Devekuşu

d. 318a/11

devlet : <Ar. Mutluluk, saadet, ululuk.

d. 289a/3

d.- i islāmdadır 293b/4

d.+ inde 394a/14

d.+ inden 330b/2

devletlü : Mutluluk ve refah içinde olan.

d. olalar 367a/7

devr : <Ar. Dönme.

d. ideler 320b/12

d. iderler 393b/12

dībāc : (<Far. dībā) Değerli ipekli
kumaş.

d.+ dan 390a/14

d.+ dur 390b/1

dīdār : < Far. Yüz,çehre.

d.+ uñ 395b/10

dīl : Gönül.

d. 311a/3

dımışk : < Ar. Şam şehri.

d. 279b/11

d.+ a 317a/6

d.+ da 280a/1

d.+ dan 279b/11

d.+ dur 279b/10

dīn : <Ar. Din, inanç.

d. 268a/9, 315b/15, 316b/6,
327b/15

d.+ dedür 293b/5

d.+ den 315a/14

d.+ e 315b/4
‘ulūmı d.+ e 296a/6
d.+ i 266b/10
kavā‘idi d.+ i 296a/10
d.+ idür 288a/4
d.+ in 266a/8
d.+ üñ 305b/12

dīvār : <Far. Duvar.

d.+ ı 315a/10, 358b/1, 370b/8
d.+ ı ola 366a/9
d.+ muñ 365a/8, 366a/9
d.+ i 315a/10
d.+ uñ 358b/1

di - : Söylemek.

d.- di 269a/14, 270b/9, 273a/12,
275b/14, 276b/10, 277a/5, 284a/3,
284b/6, 294a/7, 297a/12, 299b/11,
303b/1, 306b/1, 310a/7, 311b/7, 311b/8,
311b/9, 312a/5, 320a/5, 320a/6, 331b/13,
349a/10, 361b/6, 362a/1, 377a/14,
393a/11

d.- digi 275b/14

d.- digü 293b/1

d.- dikleri 302b/9, 361a/7,
374b/10

d.- diler 270a/2, 274a/5, 277a/8,
283b/11, 283b/13, 286b/1, 286b/2,
286b/3, 286b/4, 287a/11, 287a/12,
287a/14, 291a/1, 316a/13, 364b/3,
370b/9

d.- dügi 279b/7, 295b/12,
331b/15, 370b/6, 381b/12, 389a/5,
389b/9, 390b/1, 391a/14, 391b/1, 391b/2
d.- düğinden 323b/7
d.- düğini 333b/3
d.- düğü 293b/2
d.- dükleri 306b/5, 318b/10,
371b/13

d.- düklerimiziñ 371a/5

d.- ler 309b/8, 318b/7

d.- medüm 334b/14

d.- medümmidi 352b/3

d.- mege 290a/10

d.- megüñ 389a/7

d.- mek 266a/13, 278b/10,
279a/15, 287b/1, 287b/2, 324b/2,
325a/9, 348a/8, 352b/10, 356b/5,
389a/11, 389a/14, 389b/8, 391a/9,
394a/9

d.- mek oldur 277a/10, 277a/14

d.- mek olur 268b/14, 277a/5,
287b/1, 288a/3, 313b/1, 332a/1, 332a/2,
352b/11

d.- mekden 342a/15, 352b/11

d.- mekdür 265a/6, 269a/8,
273b/6, 277a/1, 278b/10, 285b/8,
286b/8, 287a/3, 288a/3, 288a/7, 288a/10,
288a/14, 291a/3, 291a/4, 311a/5,
313b/14, 314a/3, 324b/3, 324b/5,
332a/7, 356b/5, 366b/11, 389a/11,
389a/15, 391b/5, 391b/7, 391b/9,

391b/11, 391b/13, 392a/1, 392a/10,
393a/4, 394a/10

d.- meklige 290a/9

d.- meñün 276b/15

d.- mese 267b/11, 283b/4

d.- meye 293b/9

d.- meyeler 283a/14, 344b/5

d.- meyince 384a/10

d.- mezler 300a/15, 300b/1

d.- mezlerdi 277a/7

d.- mezün 268a/2

d.- miş 301b/13

d.- nildi 274a/4

d.- r 274b/3, 290b/13, 302a/15,
343b/14, 348a/11, 366b/4

d.- rdüm 341b/5, 353b/6

d.- rdün 347b/14

d.- rin 290b/15

d.- rler 264b/1, 274a/1, 277a/11,
277b/5, 300a/15, 300b/1, 303a/2, 303a/7,
303a/8, 303a/10, 303a/12, 305a/7,
305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11,
307a/3, 307a/5, 307a/6, 307a/8, 307b/10,
309b/4, 309b/9, 316a/4, 329b/12,
336a/13, 343b/8, 346a/6, 349b/7, 356a/2,
356a/5, 356a/6, 357a/12, 359a/9,
369a/13, 371b/11, 374b/1, 379a/5,
382b/4, 382b/5, 382b/9, 384a/6, 384a/7,
384a/8, 386a/1, 387a/1, 387b/2, 393a/5,
393a/6, 393a/8, 393a/9

d.- rsin 306a/7

d.- rsiz 327a/12

d.- se 264b/14, 266a/12, 266a/14,
266a/15, 266b/1, 266b/2, 266b/4,
266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9,
266b/10, 266b/11, 266b/12, 267a/4,
267a/5, 267a/10, 267a/11, 267a/13,
267a/14, 267b/2, 267b/4, 267b/7,
267b/10, 267b/12, 267b/13, 267b/14,
268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/5,
268a/7, 268a/8, 268a/9, 268a/10,
268a/11, 268a/12, 270b/2, 270b/5,
271a/13, 279b/13, 281a/2, 310b/8,
310b/10

d.- sünler 340b/12

d.- ye 280b/2, 284b/11, 285a/4,
315a/12, 317a/2, 318a/7, 318a/15,
319a/13, 323a/8, 323a/13, 325a/5,
325a/11, 325a/12, 329b/12, 329b/14,
330a/14, 331b/13, 333b/13, 334b/2,
334b/5, 336a/6, 336b/11, 339b/3,
339b/13, 341a/7, 341a/11, 342b/6,
343a/7, 346a/7, 346b/6, 347b/12,
347b/15, 349a/12, 349a/14, 349b/2,
350a/9, 350b/3, 350b/8, 350b/14,
351a/12, 351a/14, 352a/8, 352a/12,
353b/12, 356b/12, 357b/6, 358a/14,
359b/4, 359b/5, 359b/7, 361b/8, 361b/12,
362a/14, 362b/7, 373b/3, 376b/6,
377a/4, 381b/2, 381b/3, 381b/7, 384b/1,
385a/5

d.- yeler 282a/3, 283a/13,
301a/10, 308b/2, 315a/9, 317a/15,
323b/2, 324a/2, 326a/2, 326a/7, 330a/10,

332a/15, 332b/2, 333b/12, 334a/1,
334a/6, 335b/4, 335b/8, 336b/5, 340b/9,
342a/1, 345b/11, 345b/12, 346a/11,
351b/10, 356b/9, 358a/2, 359a/6,
362a/12, 362b/1, 363a/14, 364a/12,
367b/2, 368a/7, 370b/4, 371b/2, 372b/9,
372b/14, 376a/8, 387a/1, 395a/15

d.- yem 385a/2

d.- yen 267b/1

d.- yene 284a/1

d.- yü 266a/11, 283b/13, 316b/4,
317a/4, 318a/5, 320a/9, 321b/14, 328b/6,
331b/14, 333b/7, 333b/14, 334a/14,
334b/11, 335a/6, 335a/8, 344b/14,
350a/8, 351a/7, 357b/3, 358b/5,
361b/10, 390a/1, 390a/2, 392b/13

d.- yüb 333a/8, 335b/14,
340b/13

dib : Dip, bir şeyin yanı başı.

d.+ inde 278b/2, 330b/8, 331a/1,
354b/12, 356a/5, 372b/14

d.+ inden 358b/10

d.+ ine 331a/5, 355b/11, 359a/10,
359a/12

didār :< Ar. Yüz, çehre.

d. 378a/13

dik - : Dikmek.

d.- eler 277b/13, 277b/14,
331a/5, 362b/7, 363b/1, 368a/12

dikil - : Dikilmek.

d.- miş 280a/6

d.- üb 350a/15

dil : Lisan, insanın beş duyu
organından biri.

d. 268b/4, 292a/5, 292a/8

d.+ dedür 265a/14

d.+ i 266b/15, 300b/3

d.+ inden 279b/3

d.+ ine 268b/5, 395a/3

d.+ leri 323b/14, 338b/10

d.+ ünde 353b/3

dile - : İstemek, arzu etmek.

d. 274b/15, 275a/4, 335b/1,
336a/6, 337b/1

d.- di 267b/9

d.- mek 309b/4, 309b/7, 310a/5,
310a/6

d.- mekten 309b/9, 310a/3

d.- mekdür 281b/4

d.- mese 284b/4, 310a/14

d.- meyeler 387b/6

d.- mezin 339b/4

d.- mezseñ 360b/8

d.- ñ 373b/11, 388a/1

d.- r 327b/11

d.- rdüm 353a/5

d.- rin 274b/15, 339b/15, 343a/6,
396a/14

d.- rinki 395b/4
d.- rler 283a/15, 369b/2, 394a/2
d.- rlerse 383b/10
d.- rmisiz 340a/10
d.- rse 297b/11, 310a/4, 327b/5,
328b/12, 329a/1, 329b/3, 333a/5,
339b/9, 352a/2, 352a/6, 363a/13,
379a/12, 387b/4
d.- rseñ 336a/11, 339b/5, 360b/4,
360b/5, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 382b/2
d.- rsenüz 373b/11
d.- rseñüz 360a/14, 363a/11
d.- rsevüz 367b/2
d.- rsin 275a/3, 275a/5, 339b/14,
343a/10, 343a/11
d.- rüz 284b/2, 309a/11, 359b/11,
389a/1
yardum d.- rüz 288a/1
d.- se 281b/2, 307b/3, 309a/9,
380a/10, 387a/9, 387a/11, 387b/4,
394a/2
d.- se ola 387b/6
d.- seler 357b/6
d.- señüz 310b/13, 388a/1
d.- ye 310b/11, 351b/7, 381b/1
d.- yeler 357b/11
d.- yelerdi 274b/5
d.- yenlerden 284b/4
d.- yüb 283a/6, 283a/8
d.- yübilem 335b/6
d.- yübilürseñ 337a/15

dilek : Dilek, arzu, istek.
d. 336a/12

dileyen : İsteyen
d.+ e 309b/8

dilsüz : Dili olmayan.
d. 338a/15, 338b/9

din : <Ar. Din, inanç.
d.+ dür 308a/8
d.+ üñ 308a/8

diñ - :Azalmış.
d.- miş 351b/5

dinil - : Ad verilmek, söylenmek.
d.- di 274a/2, 277a/2, 279b/6,
340b/4, 340b/13

diñle -
d.- gil 359b/14
d.- mek 265a/7
d.- mekdür 265b/11
d.- ñ 284b/11
d.- rin 302b/13
d.- se 269b/5, 296b/13
d.- ye 285a/4, 336a/7, 396b/4
d.- yenler 353a/13

diñleyici : Dinleyici.
d. 300a/10

direg : Direk.

d.+ ün 386b/6

d.+ üñ 386b/7

direk : Direk.

d. 270a/6, 322a/12, 345a/12

d.+ leri 278a/13

dirgür -: Diriltmek, canlandırmak.

d.- ür 305b/4

dirhem : < Ar. Gümüş para.

d. 273b/7, 273b/9, 302a/6

d.+ den 273b/7

diri : Canlı, yaşamakta olan.

d. 269a/8, 307b/10, 308b/13

d.+ dür 281a/14

d. kıların 350b/6

d.+ lerdür 281b/6

d.+ nüñ 281b/6

d. ola 319a/7

d. olur 269a/2

diril - : Canlanmak, hayat kazanmak.

d.- di 378b/3

d.- üb 322b/14

dirlig : Dirilik, hayat.

d.+ i 268b/14

dirsek : Dirsek.

d.+ lerine 357b/9

diş : Diş, sivri uç.

d.+ leri 350b/11, 357a/10

dişi : Kadın.

d. 387b/5

diz : Diz.

d. 280a/7, 289a/13

d.+ ine 380b/11

d.+ leri 329b/9, 330a/10,

333a/13, 339a/12

d.+ lerinden 380b/11

doğın - : Temas etmek, ulaşmak.

d.- ursa 316b/1

dost : < Far. Sevilern, güvenilen, dost.

d. idüb 300a/10

d.+ lar 315b/1

d.+ ların 344a/9

d.+ larum 354a/14, 360a/3,

360a/14, 369a/10, 369b/15, 374b/8

d.+ larumsuz 360a/9

d.+ larumuñ 360a/12

d.+ laruñ 299b/4

d.+ laruñuzı 344a/9

d.+ lık eylemekdür 265a/2

d.+ undan 349a/13

dostlık : Dostluk.

d. eyleyeler 343b/4

dostluğ : Dostluk.

d.+ ı 307b/9

dök - : Dökmek, akıtmak, bırakmak.

d.- edüp 303b/15

d.- erdi 284a/4

d.- irlir 346b/15

dökil - : Dökülmek.

d.- e 319b/12, 320b/12, 358b/9,
361a/11

dön - : Dönmek.

d. 330a/13

d.- di 311a/5

d.- erken 353b/6

d.- mekdür 312b/2, 312b/3

d.- mekdür 310a/2

d.- ün 344b/4

dönder - : Yüz çevirmek,
döndürmek

d.- gil 395a/3

döndür - : Yüz çevirmek. Bir
dilden başka bir dile çevirmek.

d. 358a/7

d.- e 378b/7

d.- ür 293a/6

dörd : Sayı; Dört.

d.+ i 265a/12

d.+ ini 304b/15

d.+ isi 265a/14

dördinci : Dördüncü.

d. 271a/5, 283a/3, 283a/13,
305b/5, 311b/4, 312a/8, 314a/14,
327b/15, 338a/1

dördünci : Dördüncü.

d. 271b/6, 274a/13, 274a/14,
291b/11, 305a/9, 305b/2, 305b/8,
306b/3, 307a/8, 307a/11, 311b/12,
326a/13, 329a/6, 341a/2, 345a/4,
355a/14, 356a/11, 365a/5, 365b/11,
385b/10, 388a/10, 393a/7

d.+ de 356a/15, 364a/2

d.+ si 303a/5

dört : Sayı; Dört.

d. 268b/15, 275b/3, 277b/13,
279b/9, 282b/6, 289a/5, 289b/7, 292a/8,
299a/11, 299b/1, 307a/3, 307b/1, 309a/2,
311a/13, 312a/6, 318a/9, 320a/12,
321b/6, 335a/6, 335a/7, 335a/9, 337a/7,
340b/15, 341b/13, 342a/11, 346a/12,
355a/12, 358b/1, 375a/11, 376b/3

d.+ dür 365a/1, 365a/2

dört biñ : Sayı; Dört bin.

d. 272a/4, 381a/2, 384a/4

dört yüz : Sayı; Dört yüz.

d. 270a/11, 270b/5

d.+ i 287b/6

döşe - : Döşemek, kaplamak.

d.- rler 296b/3

döşeg : Döşek.

d.+ üñ 379b/4, 385a/13

döşek : Döşek.

d. 385a/13

d.+ de 266a/3

d.+ ler 368a/15, 381a/15, 392b/3

d. ola 274b/13, 379b/4

du‘ā : <Ar. Allah’a yalvarma, yakarış.

d. 291b/9, 309a/9, 309a/10, 309b/2, 309b/3, 309b/10, 309b/15, 310a/1, 310a/3, 310a/5, 310a/6, 310a/9, 310a/11, 310a/12, 310b/4, 310b/13, 310b/15, 396b/5

d.+ dan 300a/8, 310a/1, 310a/12, 311a/1

d. eylese 309a/14

d. eyleye 317b/3

d. iden 309b/11

d. iderdi 284a/5

d. iderken 309b/11

d. idüb 309b/4, 309b/6, 309b/9

d. itmemek 309b/9

d.+ lar 277b/4

d.+ nız 299a/7

d.+ nuñ 309a/12, 309b/1

d.+ sı 271b/7, 301b/13, 309b/12, 310b/2, 310b/12

d.+ sın 309a/15

d.+ sını 310a/15

d.+ ya 277b/5

d.+ yı 310a/10, 310b/3

duḥān : <Ar. Duman.

d. 315b/9, 316a/14, 316b/2

dur - : Durmak, yaşamak, devam etmek.

d.- a 322a/12, 325a/15

d.- alar 282a/4, 318b/10, 326a/11, 326b/5

d.- am 338a/3

d.- dılar 393a/15

d.- dum 352b/15

d.- mağa 281a/5

d.- mak 281a/4

d.- makdur 280a/11

d.- makdur 280a/10

d.- mış 281a/4

d.- sa 281a/3

d.- ub 272a/10

d.- ur 335b/11, 335b/12, 335b/14, 336b/3

bezenüb d.- ur 319a/2

getürüb d.- ur 320a/4
ḥarām eyleyüb d.- ur 371b/2
yazılıb d.- ur 365b/12, 365b/13,
365b/15

yazulub d.- ur 365b/8, 365b/15
d.- ursın 313b/15
ğazālar idüb d.- uruz 284a/14
varub d.- uruz 284a/14

dut - : Tutmak. Oruç tutmak. Belirli
bir yol üzere karar kılmak.

d.- a 274b/10, 278b/3, 280b/7,
317a/7

d.- alar 323b/7, 341a/14, 375a/9
ḳarār d.- alar 374b/2, 385b/13
d.- anlar 342b/6, 342b/9, 342b/11
d.- anlara 342b/7
d.- ar 335b/9
d.- ardı 276a/12
d.- arıduḳ 375b/10
d.- arlar 270a/1, 341b/11
d.- arlardı 274a/2
d.- arsın 306a/6
ümīz d.- asız 368b/13, 369a/6,

369a/11

d.- dı 269a/7, 279a/5, 325a/9
d.- maḡa 275a/7
d.- maḡı 275b/11
d.- makdan 329a/4
d.- makdur 305b/5
d.- mañ 273b/5
d.- mışca 276b/2, 277b/1

d.- mışlar idi 315b/14
d.- sa 279a/4, 279b/5, 280a/7
d.- ub 265b/13
oruç d.- ub 269b/6
d.- uñ 342b/3, 358a/14

dutan : Tutan.

d. 343a/8
d.+ a 275a/6
d.+ lar 343a/2
d.+ ları 275b/5, 342b/13, 343a/6
d.+ laruñ 275a/5

dutıl - : Tutulmak.

d.- a 315b/4

duzaḡ : Tuzak.

mekri d.+ ına 307b/8

dübür : <Ar. Makat.

d.+ lerinden 357a/3

düken - : Tükenmek.

d.- dügi 317a/10
d.- e 318b/3
d.- ür 314a/3

düket - : Tüketmek.

d.- di 352a/11

dün : Gece kılınan nafıle namaz, dün
namazı.

d. 272a/10, 294a/11

dünle : Geceleyin.

d. 318b/10

dünyā : <Ar. Yeryüzü, arz.

d. 265a/9, 265b/7, 267a/10,
270a/3, 283a/12, 285b/8, 287b/9,
293b/5, 295b/8, 297b/5, 297b/9, 298a/2,
301b/9, 301b/10, 302b/1, 305a/15,
305b/10, 305b/15, 306a/2, 306a/7,
306b/1, 306b/5, 307a/3, 307b/13,
308a/2, 315b/2, 330b/11, 331a/14,
331b/1, 339a/8, 348a/8, 351b/6, 355a/2,
364b/6, 380a/8, 385a/3, 386a/15, 387b/2,
389a/12, 389a/13, 389b/9, 391b/8,
391b/10

ehli d. 307b/8

ṭālibi d. 307a/9

d.+ ca 270b/13, 385a/4

d.+ ca ola 279b/6, 298b/14

d.+ da 271b/3, 271b/4, 283a/15,
284b/9, 289b/5, 290a/3, 294a/15,
294b/1, 297b/2, 301a/9, 301b/12,
301b/13, 303b/14, 306a/11, 309a/15,
313a/12, 313b/15, 316b/12, 323a/8,
323a/12, 332a/4, 334b/1, 335a/10,
337a/4, 340b/4, 340b/7, 340b/10,
340b/13, 341a/9, 341a/10, 341b/1,
341b/4, 342b/11, 344b/8, 346a/10,
346a/15, 346b/5, 347a/5, 347b/11,
347b/13, 349b/12, 350a/8, 353a/15,

353b/9, 353b/11, 359b/12, 362a/3,
362b/9, 363b/3, 364b/7, 367b/15,
368a/7, 368b/3, 369b/2, 370b/2, 374b/6,
376a/7, 387b/9, 387b/10, 388b/2,
389a/11, 389b/10, 393b/5, 394b/7,
394b/8, 395b/11, 396a/15

cemī'i d.+ da 362b/11

d.+ da oldı 354a/10, 361b/14

d.+ dadur 294a/15

d.+ daki 344b/5, 380a/4, 380a/15

d.+ dan 290b/14, 328b/11,
379b/6, 387a/15, 387b/7, 391b/8,
391b/10

ehli d.+ dan 331b/12

d.+ dur 269a/4, 331a/11, 362a/3

ehli d.+ dur 273a/14

d.+ larun 302b/13

d.+ m 396b/1

d.+ nuñ 288b/14, 306a/8, 306b/5,
307a/9, 307b/6, 307b/11, 308a/10,
330a/5, 387b/7, 394b/9

cemī'i d.+ nuñ 310a/9

ehli d. olalar 315a/15

d.+ sı 362a/2

d.+ ya 269b/11, 291b/3, 298b/6,
305b/6, 306a/8, 307b/14, 332b/1,
332b/2, 345b/10, 348b/5, 355b/2,
358a/7, 364a/13

d.+ yı 268a/10, 301b/10, 302a/3,
302b/11, 305b/5, 305b/12, 307b/3,
313b/14, 316b/11, 331a/7, 331a/13,
345b/7, 352a/9, 362a/3

cemî'î d.+ yı 314b/8

dünyevî : <Ar. Dünya ile ilgili olan, dünyaya ait.

‘âlimi d. 300b/2

‘âlimi d.+ dür 300b/2

düpdüz : Dümdüz.

d. 321b/15

d. olmuş 324a/8

dür - : Dürmek.

d.- e 325a/3, 325a/4

d.- eler 326a/2

dürli : Türlü, çeşitli, başka.

d. 288b/11

dürlü : Türlü, çeşitli, başka.

d. 271b/2, 273a/1, 273a/13, 274b/11, 278a/15, 283a/1, 284b/6, 284b/7, 294a/15, 304a/1, 306b/2, 307a/13, 307a/15, 307b/13, 335a/6, 335a/7, 343a/1, 346a/12, 352b/10, 354a/10, 363a/3, 363b/14, 365b/1, 369a/1, 369a/4, 369a/8, 371a/12, 371b/6, 371b/11, 372b/8, 372b/10, 373a/12, 374a/4, 379b/10, 379b/11, 380a/14, 381b/5, 382b/9, 383a/6, 383b/6, 383b/10, 385a/15, 386a/14, 395a/8, 395b/11, 395b/15

d.+ dür 278b/1, 281b/13, 292a/8, 296b/4, 299a/11, 299b/1, 391b/5, 395b/5, 395b/8

d. ola 384a/13

d.+ sini 395a/8, 395a/9

dürtün - : Bir işle uğraşmak, bela çıkarmak.

d.- mek 269b/3

d.- se 269b/4

dürüst : < Far. Dürüst.

d. 266b/6, 284a/6

d.+ dür 282b/8, 288a/3, 303a/2, 303a/4, 303a/10

d. olmaz 280b/10

d. olur 280b/10

düş : Rüya

d.+ de 313b/5

d.+ e 393a/1

d.+ inde 271a/13, 271b/1

düş - : Düşmek.

d.- di 306a/1

d.- e 323b/13, 335a/12

d.- eler 329b/9, 330a/10, 339a/12, 361a/10, 362b/1

d.- se 384a/1

düşenbe : < Far. Pazartesi.

d. 276a/15, 308b/10, 371b/4,
372a/2, 372b/6

düşmān : <Far. Birine karşı kötülük
yapmak için fırsat kollayan, hasım.

d. 284a/3
d.+ larımı 374b/8
d. olurlar 374b/9

düşvār : <Far. Güç, zor.

d.+ dur 323b/6

düz - : Yazmak, hazırlamak, yapmak,
kurmak.

d.- di 294b/13, 394b/11
d.- diler 395b/12
d.- üb 395b/12
d.- üñ 394b/10

düzlig : Düzlük.

d.+ idür 361a/9

düzül - : Dizilmek, yapılmak.

d.- miş 351a/2, 393b/9

ebedī : <Ar. Sonsuz, kalıcı.

e. 331b/9, 356a/13, 357a/3,
357b/10, 359a/3, 359a/12, 359b/1,
362a/1, 366b/15, 373b/14, 374a/2,
374a/11, 377a/13, 378b/12, 378b/13,
383a/3

e.+ dūr 360a/3
e.+ lerdür 390a/4
e. olmak 390a/7

ebi sa‘dī l-ḥudrī : <Ar. Hz.
Muhammed ile birlikte on iki savaşa
katılmış ve çok sayıda rivayet etmiş bir
sahabi (ö. 74/693-94).

e. 358a/15

ebrār : <Ar. Takva sahibi, faziletli,
hayır işleyen, dindar kimseler.

e. 382a/14

ebū bekir es-şiddīk : <Ar. İlk
Müslümanlardan, dört halifenin birincisi
(ö. 13/634).

e. 374b/15

ebū bekir şiddīk : <Ar. İlk
Müslümanlardan, dört halifenin birincisi
(ö. 13/634).

e. 276b/10

ebū bekr : <Ar. İlk Müslümanlardan,
dört halifenin birincisi (ö. 13/634).

e. 301a/1, 383a/11

e.+ e 360b/3

ebū’d derdā : <Ar. Kadılık ve Kur’ân
öğreticiliği yapmış bir sahabi, Ebū’d-
derdā (ö. 32/652 [?]).

e. 337b/3, 366b/2, 378a/4

ebū ḥanīfe : <Ar. Dört Sünni mezhepten biri olan Hanefi mezhebinin kurucusu, Nu‘mân b. Sâbit (ö. 150/767).

e. 296a/3, 299a/10, 313b/9, 377b/14

ebū hureyre : <Ar. Çok sayıda hadis rivayet etmiş olan sahâbi (ö. 58/678)

e. 274a/14, 275a/10, 277b/11, 294a/8, 310a/11, 325a/15, 340a/14, 343b/8, 348a/15, 351b/12, 352b/1, 366b/5, 366b/12, 384a/10, 384b/1, 387b/8

ebu’l-leys : <Ar. Hanefi fıkıh ve tefsir bilgini mutasavvıf, Ebū’l-Leys es-Semerkandî (ö. 373/983).

e. 356b/2, 365a/1, 368a/1, 379b/14, 381a/14, 344b/6

ebū yezîd-i beştâmî : <Ar. Tasavvufun doğuş devrinde yaşamış ilk büyük mutasavvıflardan biri, Bâyezîd-i Bistâmî (ö. 234/848 [?])

e. 305a/11

ecel : <Ar. Ölüm zamanı.

e. 343b/8

eclâ : <Ar. Pek aşîkar, pek parlak.

e. 394a/15

ecsâm : <Ar. Cisimler.

e.+ a 321a/10

‘âlemi e.+ dan 291a/5

eczâ : <Ar. Parçalar, bütüne dahil olan nesneler.

e.+ sı 387a/13

ed - : Etmek.

ziyâret e.- enlerdür 272b/10

e.- icekdür 337b/13

edeb : <Ar. Daima Allah’ın huzurunda olduğunu bilerek davranma, utanç ve hayâ duygusu, edep.

e.+ den 393a/6

e.+ i 289a/15

e.+ leri 289a/2, 289b/12

e.+ lerinden 327b/15

e.+ lerindendür 275a/9

ednâ : <Ar. En aşağı, en az.

e. 331b/7, 352a/12

e.+ sı 283a/5, 283a/7, 384b/15, 392a/9

e.+ sına 383b/13, 384a/10

e.+ sınıñ 381a/13

ef‘âl : <Ar. Yapılan işler, eylemler.

e.+ de 361b/2

e.+ ile 361b/3

efdal : <Ar. Çok faziletli, çok üstün.

e. 284a/15, 290a/1, 297b/2,
352b/12, 374a/9

e.+ dür 279b/8, 279b/10,
279b/11, 282a/11, 284a/9, 290b/2,
290b/3, 290b/4, 290b/15, 292b/11,
294a/6, 296b/15, 297a/2, 297a/3, 297a/7,
297b/1, 297b/2, 299b/10, 299b/11,
301a/3, 374a/10, 374b/11

e.+ i 272a/9, 283b/6, 289a/12,
294a/12, 302a/12, 379a/5

e.+ indendür 272a/9

e. ola 386a/7

e. oldur 374a/10

e. olur 298b/4

efdaliyyet : <Ar. Faziletçe üstün.

e.+ de 290b/15

efrenc : < Ar. Batılı, Avrupalı.

e.+ e 307a/4

eger : <Far. Eğer, şayet.

e. 266b/6, 268a/6, 269a/6,
271b/1, 273b/7, 273b/9, 273b/11,
273b/13, 274b/4, 276b/12, 278b/5,
280a/8, 280b/11, 281b/15, 282a/6,
283b/11, 287a/1, 288b/7, 288b/8,
289b/3, 290b/2, 290b/4, 290b/11,
291b/8, 291b/9, 291b/10, 291b/12,
291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1,
292a/2, 293b/9, 297a/11, 299a/4, 299a/6,

302a/5, 303b/11, 308b/6, 309a/10,
309b/1, 309b/2, 309b/11, 309b/12
311a/7, 311a/12, 314b/15, 316a/15,
316b/1, 323b/12, 323b/15, 327b/12,
327b/13, 327b/14, 328a/1, 328a/2,
328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/7, 328a/8,
328a/12, 328a/14, 328a/15, 328b/1,
328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/6,
328b/8, 328b/9, 328b/10, 328b/13,
328b/14, 329a/3, 329a/4, 329a/6, 329a/7,
329a/8, 329a/9, 329a/10, 329a/12,
329a/13, 329a/14, 329a/15, 329b/1,
330a/5, 330a/6, 331b/5, 333a/8, 336a/1,
336b/12, 337b/2, 337b/4, 339b/5,
347a/11, 347a/12, 347a/13, 347a/14,
347b/13, 348a/9, 348b/2, 348b/5,
348b/12, 348b/13, 350b/3, 350b/7,
351b/6, 352a/14, 353a/15, 353b/10,
354a/5, 355a/2, 355b/1, 355b/2,
356b/13, 357a/4, 357a/5, 360a/3,
363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2,
364a/3, 364a/5, 364a/6, 364a/13,
364b/14, 366b/6, 367a/2, 375a/9, 378a/7,
379b/6, 380a/7, 380a/10, 382a/1,
383b/15, 388b/14, 390a/7, 390a/8,
390b/10, 391a/3, 391a/4, 393a/11,
395a/12

e.+ çi 279b/13, 316a/13, 388b/14,
395b/11

e. eylemedi 364a/6

eğın : Sırt,arka.

e.+ ine alsa 280a/7

eḥadiyyet : <Ar. Allah'ın birliği,
birlik, teklik, vahdet.

baḥrı e.+ de 304b/10

celāli e.+ den 393a/9

ehl : <Ar. Topluluk, mensup.

e. 300b/1

e.- i belāya 346a/8

e.- i cennet 390a/4

e.- i cennetüñ 387a/14

e.- i ḍalāl ola 302b/11

e.- i dünyā 307b/8

e.- i dünyā olalar 315a/15

e.- i dünyādan 331b/12

e.- i dünyādur 273a/14

e.- i faẓldür 346b/7

e.- i faẓluz 346b/8

e.- i ḥadīṣ 311a/1, 387a/1

e.- i ḥaḳdur 303b/4

e.- i ĩmān 282a/2

e.- i ĩmāndan 320a/6

e.- i ĩmāndur 370b/7

e.- i iḥlāşdan 331b/12

e.- i kebāyire 337b/8

cemī'i e.- i kemāl 373b/5

e.- i kitāb 282a/1

e.- i ḳur'ān eyledi 289b/11

e.- i ḳur'ānı 267b/3

e.- i medīne 287a/9

e.- i mekke 287a/11

e.- i mevḳūf 330b/1, 361a/12

e.- i mevḳūfa 323b/12

e.- i nifāḳ 331b/12

e.- i sa'ādetsiz 373b/15

e.- i şabr 363b/9

e.- i şaburuz 363b/10

e.- i şaġāyire 337b/8

e.- i şevāb 390a/9

e.- i sünnet 302b/9

e.- i taḥḳīḳ 311a/2

e.- i tefsīr 274a/6, 324a/10,
355a/1, 387a/3

e.- i tevḥīd olurlar 356a/12

e.- i yaḳīn 313a/15

e.- i zāhir 311b/4

e.- i zühd 331b/12

e.+ i 318b/3, 324b/5, 325b/5,
331b/1, 357b/10, 361a/10, 366b/10,
367a/3, 370a/11, 370b/7, 370b/9,
370b/10, 371a/7, 371a/11, 371a/14,
371a/15, 371b/3, 372a/12, 374b/2,
376a/5, 376b/11, 378b/10, 378b/12,
378b/13, 378b/15, 380a/8, 381b/14,
383b/2, 384b/2, 384b/3, 384b/6,
384b/15, 385b/4, 385b/5, 386b/12,
387a/4, 390b/1, 392a/13, 395a/10

e.+ imi 336a/8

e.+ inden 275a/2, 349b/8,
376a/10, 376b/12, 389a/1

e.+ ine 271a/8, 285a/15, 336a/9,
338a/9, 343a/8, 371a/5, 371a/8, 386a/3,
386a/5, 386b/9, 393a/11

e.+ ini 308b/13, 375a/12
e.+ inün 285a/8, 330a/9
e.+ inüñ 339a/9, 359b/14,
366b/12, 378b/15, 379a/1, 380a/3,
381a/8, 381a/13, 383b/13, 384a/10,
384a/15, 384b/14, 385a/7, 386b/7,
390a/12, 390b/15, 391a/15, 392a/9,
392b/1, 393a/12

e.+ inüz 324b/13

e.+ üm 341b/2

e.+ üñ 339a/3

e.- ün 330a/13

ehl'ullāh : <Ar. Veli, ermiş kimse
veya kimseler, evliya.

e. 265a/10, 360b/1

e.+ dur 272b/9

ejderhā : <Far. Korkunç ve hayalî
bir hayvan.

e. 308b/7, 308b/9

ekber : <Ar. Çok büyük, en büyük.

feza'ı e. 329b/12

fıkhı e. 296a/6

şeyhi e. 292b/5

'ālemi e.+ dedür 304b/14

feza'ı e.+ den 283a/4, 336b/8,
388a/9

fezā'ı e.+ den 289a/8

e.+ dūr 291a/4, 291a/5

fıkhı e.+ dūr 296a/4

rıdvānı e.+ i 367a/11

ekmel : <Ar. Çok mükemmel, kusursuz,
eksiksiz.

e.- i derecāt 379a/6

ekrem : <Ar. Çok cömert, çok lütuf ve
kerem sahibi.

e. 310a/12

ḥabībı e.+ üñ 396a/13

ekşer : <Ar. En çok, bir çok.

e. 310a/10

e.+ i 276b/13

eksil - : Azalmak, eksilmek.

e.- meye 384b/1

e.- mez 389b/3

e.- miş 324a/8

e.- ür 306a/3

eksük : Eksik, noksan, az.

e. 275b/11, 314b/7

e.+ lübine 345a/5

e. olsa 273b/8

e. olursa 336b/13

el : El.

e. 292a/5, 304b/1, 351b/3,
357a/12

e.+ den 390a/2

e.+ i 285b/4, 325a/3, 325a/5,
325a/8, 348a/3, 352b/14, 376b/8,
387a/11

e.+ inde 283b/1, 283b/5, 283b/7,
318a/3, 321a/15, 336b/4, 395b/8

e.+ inde ola 328a/10, 328a/11,
347b/6, 347b/10, 348b/11, 362b/11,
363a/4, 363b/5, 368a/9

e.+ inde olalar 363b/8

e.+ indedür 288a/15, 301a/6,
311a/7, 346b/12, 348a/14, 384b/9,
389b/1

e.+ inden 330a/8

e.+ ine 289a/2, 325a/3, 325a/5,
328b/10, 342b/15, 347a/13, 347b/1,
357a/14, 363a/8, 363b/7, 393b/1, 394a/3

e.+ ini 308b/14, 311a/2, 320a/11,
348a/3

e.+ iyle 282b/15, 283a/11,
285b/4, 294b/10, 305b/3, 335b/2

e.+ lerededür 265b/3

e.+ leri 323b/14, 325b/7, 337b/5,
338b/1, 338b/11, 356b/15

e.+ lerin 309a/9, 309a/10, 357b/9

e.+ lerinde 270a/1, 277b/13,
345b/1

e.+ lerine 326a/9

e.+ lerini 317a/7

e.+ lerün 357a/2

e.+ lerüñüz 273b/5, 361a/4

e.+ lerüñüzi 311a/2

e.+ üm 351a/10, 351a/12

e.+ ümde kıl 339b/13

e.+ ümdedür 330b/7

e.+ üme 284a/5

elbetde : <Ar. Kuşkusuz, şüphesiz.

e. 281b/14, 377b/3

elbette : <Ar. Kuşkusuz, şüphesiz.

e. 281b/13, 310b/12, 350b/2

elfāz : < Ar. Laflar sözler.

e.- ı küfri 266a/6

el-ḥamdü li'llāh : <Ar. "Allah'a hamd olsun." anlamına gelen bir dua cümlesi.

e. 284a/13, 287b/1, 287b/2,
288b/3, 289b/10, 367b/1, 394a/14,
395a/13

el-ḥāsil : <Ar. Sözüñ özü, özetle, sonuç olarak.

e.+ ı 329b/11

el-ḥāşıl : <Ar. Sözüñ özü, özetle, sonuç olarak.

e. 267b/3, 394b/15

e.+ ı 315a/10, 318a/13, 334a/6

elli : Sayı; elli.

e. 271a/12, 314a/11, 326a/14,
327a/14

elli biñ : Sayı; Elli bin.

e. 282b/5, 332a/11, 332a/12

elvān : <Ar. Elvan.

e.+ a 307a/14

emānet : <Ar. Geri alınmak üzere, geçici olarak verilen şey.

e. 315a/13, 344a/13

emīn : <Ar. Güvenilir, inanılır. Korkusu veya tereddüdü olmayan.

e. 269b/15, 289a/8, 373b/14

e. itdüm 289a/8

e. kıldum 336b/9

e.+ lerdür 394a/8

e. ola 283a/3, 283a/4, 288b/14, 305b/14, 325a/14

e. olalar 330b/2, 344b/12

e. oldu 329a/14

e. oldılar 362a/3

e. olmağdur 264b/15, 265a/14

e. olmazın 355b/7

e. olub 317b/5

e. olur 388a/9

emr : <Ar. Uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.

e. 368b/7

e.- i kaẓā 340a/8

e.- i nehy 303a/2

e.+ i 322b/14, 326a/6

e.+ inden 277a/13

e.+ ini 326a/8

e. olındı 367b/4

e.+ üñ 352a/10

emr-i bi'l-ma'rūf : İyiliği emretmek.

e. 300b/14, 300b/15, 301a/4, 301a/9, 301a/12, 365b/12

e. itmek 300b/10, 300b/11, 300b/12

emsāl : < Ar. Benzer, eş.

e.+ den 288b/4

enbiyā : <Ar. Peygamberler.

e. 289b/9, 292b/9, 313a/9, 371b/14

cemī'i e. 329b/12

şuḥufi e.+ dan 396a/4

maḳāmı e.+ dur 305a/6

e.+ lar 327a/7

e.+ nuñ 278b/11

e.+ ya 301b/7

endişe : <Far. Düşünce.

e. kılmaya 293b/12

enes : <Ar. Hazret-i Muhammed'e on yıl hizmet etmesiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

e. 272b/8, 274a/3, 276b/2,
278b/8, 282b/2, 350b/10, 359b/1,
377a/2, 386b/11

enhār : < Ar. Irmaklar, nehirler.
e. 284b/8

eñse : Ense.
e.+ sinde 272b/2

envā' : <Ar. Çeşitler, türler, çeşitli,
türlü
e. 311b/5, 343a/1, 361b/15,
365b/4, 368b/15, 369a/4, 369b/10,
371a/12, 371b/9, 372a/14, 372b/6,
372b/12, 372b/15, 373a/4, 374a/3,
382a/8

e.- 1 nebāta 307a/14
e.- 1 şavtıla 278b/2
e.- 1 ta'āmlar 271b/8
e.+ 1 343b/13, 344a/3

envār : <Ar. Işıklar, nurlar.
e.- 1 'ilimden 395a/3
'ālemi e.+ dur 364b/8
e.+ 1 305a/11
e.+ 1nı 395b/14

envārü'l-āşıkīn : <Ar. Âşıkların
Nurları, Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın
eseri.
e. 395a/5

e.+ i 395a/12
e.+ üm 395a/6

enẓār : < Ar. Bakışlar.
hulāşa'i e. 313b/7

epsem : Susan, ses çıkarmayan.
e. tür 368b/3, 368b/4, 368b/5

er : Erkek.
e.+ inden 266a/10
e.+ ine 350a/9, 389b/8
e.+ midür 335a/13
e. ola 314b/7
e. olalar 314b/6

erbāb : <Ar. Bir işi iyi yapan kimse.
e. 382a/14
e.- 1 haķīkatüñ 311b/3
e.- 1 işāret 313b/1
e.- 1 işāretdür 313b/1
e.- 1 mükāşefāt 377b/2
e.- 1 yaķīn 313b/1

eren : Yiğit, erkek. Ermiş, veli.
e.+ ler 315a/15, 367a/4, 379b/11
e.+ lerde 379b/12
e.+ lerine 380a/4
e.+ lerüñ 380a/4, 394b/5

eri - : Erimek.
e.- yeydi 355a/3

erid - : Eritmek.

e.- e 311b/14

eriş - : Erişmek.

e.- se 273b/9

erit - : Eritmek.

e.- mek 304a/1

erkān : < Ar. Yol, yöntem.

e. 316b/6

e.+ ından 280b/9

erkek : Erkek

e. 387b/5

errahmānī' rrahīm : <Ar. Bütün varlıklara ve özel olarak her bir varlığa rahmet tecellileri olan Allah

e. 287a/5

ervāh : Ar. Ruhlar.

e. 308b/12

‘ālemi e. 291a/5, 291a/9

cemī‘i e. 320a/11, 321b/1, 321b/2

e.- ı mücerred 292b/10

‘ālemi e.+ a 291a/7

‘ālemi e.+ dan 291a/5

e.+ ı 323a/15

es - : Esmek, havanın bir yönden başka bir yönde doğru hissedilir şekilde hareket etmesi.

e.- e 321a/14, 386b/13

eşer : <Ar. Meydana getirilmiş yapıt; iz, işaret.

e.- i şan‘at 287b/5

e.+ de 369b/5

e. eyleye 300a/14

esfel : < Ar. En sefil.

e.+ e 348a/10

esirge - : Korumak, acımak, merhamet etmek.

e. 339a/13

e.- ñüz 308a/3

e.- rdük 375b/12

e.- ye 323b/8, 346b/6

eski - : Eskimek.

e.- mez 366b/15

esmā : <Ar. İsimler, adlar; Allah’ın en güzel isimleri.

tecellāi e. 292b/4

esrār : <Ar. Sırlar, gizli olanlar, açıkça bilinmeyenler.

‘ālemi e. 291a/4

zübdei e. 313b/7

e.- ı ğayb 291a/13
tālībī e.- ı ilāhī 280b/13, 295a/1,
304b/12, 364b/6

e.- ı melekūt 313b/2
ḥaḳāyıkı e.+ a 313b/4
e.+ ı 299b/5
e.+ ın 327a/3
e.+ ını 395b/14

eş‘ār : < Ar. Şiirler.
e.+ a 303b/3

eşcār : < Ar. Ağaçlar.
e. 284b/8

eşeg : Eşek.
e.+ i 378b/4

eşek : Eşek.
e. 301a/11

eşkāl : <Ar. Şekiller.
ihṭilāfī e.+ e 307a/14

et - : Yapmak.
e.- sün 284a/13

et : Et, ten, beden.
e.+ i 394a/3
e.+ ın 394a/2, 394a/3
e.+ inden 394a/1
e.+ ini 311b/14

e.+ ler 321b/4
e.+ lerin 339a/15

eteg : Elbise, elbisenin belden aşağıda
kalan kısmı.

e.+ ine 344a/4

etmeg : Ekmek.
e.+ i 324b/11

etmek : Ekmek.
e. eyleye 324b/10

ev : Ev.
e. 283b/3, 354b/9, 365a/14,
380b/3, 384a/7, 385a/12, 386a/1

e.+de 354b/10, 365a/14, 385a/14
e.+ den 277b/14

e.+ e 277b/14

e.+ i eylemeye 304a/6

e.+ için 313b/15

e.+ imdür 373b/10

e.+ inde 282b/2, 379a/12

e.+ indedür 379a/8

e.+ inden 279a/10, 285a/12

e.+ ine 265b/12, 285a/14,
345b/10, 364b/1, 366a/8

e.+ ini 304a/6, 313a/12, 364b/1

e.+ inüñ 389a/5

e.+ ler 392a/6

e.+ lerin 294b/3

e.+ lerine 379b/3, 386b/14

e.+ lerüm 272b/9
e.+ lerüñüzi 315a/11
e. ola 272b/14
e.+ ümde 383a/9
e.+ ün 380b/4
e.+ üñ 272b/14, 272b/15, 379b/3,
385a/12

evet: Onaylama, doğrulama sözcüğü;
evet.

e. 282b/14, 326a/7, 335b/7,
335b/8, 335b/10, 335b/13, 336a/1,
370b/7, 388b/15

evlen -: Evlenmek.

e.- e 318b/2
e.- iser 380a/2

evliyā : <Ar. Veliler, daima
Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan
ermiş kimseler.

e. 290b/1, 329b/12, 368a/15,
371b/14, 386a/9, 386a/10

e.+ dur 313a/9, 386b/3

e.+ lar 330b/8, 366a/11, 367b/7,
368a/8

e.+ larum 368b/2

e.+ msız 369b/15

e.+ nuñ 305a/2, 394b/6

havāşı e.+ ya 291a/1

evlü : Evli.

e.+ lerdür 367a/3

evvel : <Ar. Birinci, ilk. Önce.

e. 270a/2, 271a/3, 271a/10,
271b/9, 274b/7, 275a/11, 280a/14,
283a/1, 283a/10, 284a/7, 286a/3,
287a/12, 287a/14, 305b/1, 307a/9,
307b/1, 307b/3, 310b/15, 311b/9,
314a/12, 314b/4, 314b/7, 314b/10,
314b/13, 315a/9, 315b/7, 315b/8,
315b/13, 316a/12, 316a/14, 316b/8,
320a/12, 320a/9, 320b/10, 322a/2,
322a/3, 324a/6, 324b/11, 324b/12,
325b/8, 325b/11, 326a/4, 327a/15,
327b/12, 328a/11, 329a/2, 330b/5,
330b/6, 331a/6, 333a/5, 337b/12, 339a/9,
340a/10, 340b/15, 341b/13, 344b/12,
348b/2, 350a/10, 351b/13, 355a/13,
356a/10, 359b/6, 362a/7, 363a/14,
363b/14, 364b/2, 365a/3, 366b/11,
367b/4, 367b/5, 367b/6, 367b/7, 370a/6,
370a/7, 376a/1, 382a/7, 388a/8

tūlī e. 308a/2

zamānī e.+ de 300a/5

e.+ den 373a/8

e.+ i 276b/9, 308a/1, 375a/15

e.+ idür 308a/10, 335b/7

e.+ inde 395b/3

e.+ inden 373a/10, 373a/12,
373a/14, 373b/4, 395b/15

‘ulūmī e.+ ini 373b/2

e.+ ki 274a/9, 274a/15, 305a/6,
307a/13, 311a/15, 316b/13, 358a/11,
365b/8, 389a/9

e.+ kiden 386b/15

e.+ kince 326a/12, 326a/13,
326a/14

e.+ kince olalar 326a/14,
326a/15, 326b/1

e.+ lerdən 337a/7

e.+ leri 326a/10

cemī'i e.+ leri 329b/5

evvelā : <Ar. Birinci, ilk. Önce.

e. 292b/8

eyer

e. 322a/8

e.+ leri 379a/13

e.+ lü 323a/10

eyerle : Hayvanların sırtına konan ve
oturmaya yarayan nesne.

e. 322a/8

eyilük : İyilik.

e. idenleründür 366a/2

eyle - : Eylemek, yapmak.

'afv e.- di 349a/12

āşikāre e.- di 304a/10

beyān e.- di 389b/14, 389b/15

cefā e.- di 341b/2, 341b/3

cem' e.- di 394a/12, 394b/15

cimā' e.- di 391b/8

derc e.- di 394a/13

ehli kūr'ān e.- di 289b/11

farz e.- di 269a/13, 274a/6,
275b/11, 275b/13

ğayb e.- di 375b/3

ğazā e.- di 329a/7

ğırçek e.- di 367b/1

ğusl e.- di 364a/6

ğusul e.- di 270b/15

güc e.- di 334b/4

ħarāb e.- di 314b/14, 315a/12

ħarc e.- di 341a/1, 341a/3

ħased e.- di 328a/5

ħīle e.- di 328a/6

'ibādet e.- di 342a/2

ikrām e.- di 298a/6, 298a/7

ķabūl e.- di 278b/12, 377b/10

ķaşd e.- di 279b/2

men' e.- di 342a/4, 342a/9

müşāhede e.- di 304b/3

ri'āyet e.- di 328a/3

ṭaleb e.- di 329a/10

ṭama' e.- di 296b/10

ṭavāf e.- di 279a/8

tecellī e.- di 304b/3

va'de e.- di 336b/12, 382b/15

vaşf e.- di 389b/13

zıkr e.- di 292b/8

ziyāret e.- di 298a/11, 336b/8,
336b/11

beyān e.- diler 268b/8	va‘de e.- dün 352b/5
ḥarc e.- diler 393b/4	va‘de e.- düñ 322b/12, 373a/5
inkār e.- diler 308b/8	zūlm e.- düñ 349a/3
men‘ e.- diler 370b/12, 370b/13	terk e.- düñüz 342a/5, 342a/8,
mücādele e.- diler 300a/7	342a/11
rücū‘ e.- diler 300a/7	vaşf e.- gil 355a/15
terk e.- diler 362a/3	kıyās e.- ki 366b/12
yardım e.- diler 283b/10	nażar e.- ki 354b/4
zāhir e.- diler 395a/12	ağır e.- me 360b/6
āzād e.- dimi 329a/2	maḥcūb e.- me 396b/2
‘ilm e.- dimi 329a/10	maḥrūm e.- me 394b/2
‘amel e.- din 341a/1	rūsivāy e.- me 341a/15
men‘ e.- dügi 313a/5	ḥisāb e.- meden 333b/14
oğlan e.- dügi 389b/11	e.- medi 328a/3, 328b/2, 329a/9
terk e.- dügi 391a/10	bühtān e.- medi 328b/9
cem‘ e.- dük 395a/14	cimā‘ e.- medi 391b/6, 391b/11
ḥatm e.- dük 284b/10	eger e.- medi 364a/6
āşikāre e.- düm 374a/2	ğammāzlık e.- medi 329a/8
beyān e.- düm 395b/15	ğayret e.- medi 329a/6
cem‘ e.- düm 268b/9, 395a/2	ḥile e.- medi 328a/6
da‘vet e.- düm 333b/4	kibir e.- medi 329a/12
ḥarām e.- düm 352b/6	men‘ e.- medi 342a/8, 342a/10,
ḥarc e.- düm 341a/6	375b/13
men‘ e.- düm 276a/8	ṭama‘ e.- medi 296b/6
meşğūl e.- düm 344a/7	terk e.- medi 342a/4, 346b/1
raḥmet e.- düm 354a/2, 354a/11	‘ucb e.- medi 329a/11
su‘āl e.- düm 297a/6	ziyāde e.- medi 296a/4
tamām e.- düm 395a/6	ziyāret e.- medi 336b/10
teferrüc e.- düm 383b/8	ḥürmet e.- mediler 300a/6
zūlm e.- düm 350b/6	irşād e.- medük 350a/10
e.- düñ 333b/3	terk e.- medüm 341a/6
terk e.- düñ 341a/5	‘adl e.- medüñ 357b/2

‘ibādet e.- medüñüz 341b/14,
342a/2

ğusul e.- mege 268a/13

‘ibādet e.- mege 277b/3

sa‘y e.- mege 281a/7

terk e.- mege 293b/2

e.- mek 377b/11

cimā‘ e.- mek 265a/7

eyülük e.- mek 301b/9

ḥacc e.- mek 284a/10

helāk e.- mek 334b/3

şadaқа e.- mek 294b/10

sa‘y e.- mek 281a/6, 304a/5

şefkat e.- mek 305b/4

ṭā‘at e.- mek 377b/15

ṭavāfin e.- mek 280b/11

terk e.- mek 301b/10, 306b/6

teveccüh e.- mek 312b/6

ziyāret e.- mek 308b/10, 308b/11

āzād e.- mekden 282b/1

def‘ e.- mekden 311b/6

ḥayr e.- mekden 301b/10

vaşiyyet e.- mekden 294b/11

e.- mekdür 312a/14

bevl e.- mekdür 266a/1, 266a/2

cimā‘ e.- mekdür 265a/7

dostlık e.- mekdür 265a/2

ḥāyınlık e.- mekdür 265a/1

ḥıyānetlık e.- mekdür 265a/1

‘ibādet e.- mekdür 272a/10

қан e.- mekdür 264b/11

livāṭa e.- mekdür 265a/6, 265b/3

şatubāzār e.- mekdür 265b/15

secde e.- mekdür 265a/5

sihr e.- mekdür 264b/7, 265b/1

terk e.- mekdür 265a/2, 265a/3,

265a/5

uğruluk e.- mekdür 265a/5

uğurlık e.- mekdür 264b/8

uğurluk e.- mekdür 265b/4

ẓann e.- mekdür 265b/10

ẓāyi‘ e.- mekdür 266a/1

zinā e.- mekdür 264b/6, 265a/6,

265b/3

ẓulm e.- mekdür 264b/12

baḥīllık e.- memek 309a/3

mesāvi‘ e.- memek 275a/9

nazar e.- memek 275a/10

ẓann e.- memek 309a/3

ḥürmet e.- memekdür 265a/10

vefā e.- memekdür 265a/1

ẓāyi‘ e.- memekdür 312b/1

melāmet e.- meñ 358a/6

zeyn e.- meñ 285b/7

la‘net e.- mese 267b/14

ta‘ẓīm e.- mese 285a/10

tevbe e.- meseñüz 311a/8

aşşı e.- meye 328a/9

‘azāb e.- meye 294a/4

daḥl e.- meye 300a/4

evi e.- meye 304a/7

maḥrūm e.- meye 284b/2

nazar e.- meye 294a/5

nazarın e.- meye 271b/14

secde e.- meye 322b/10	nazarın e.- mişdür 352a/10
su'āl e.- meye 300a/3, 340b/1	va'de e.- mişdür 281a/11,
şikāyet e.- meye 302a/11	360b/12, 387b/15
zūlm e.- meye 327a/10	va'de e.- mişdürki 379b/15
fesād e.- meyeler 313a/13	va'īd e.- mişler 355b/14
nazar e.- meyeler 323b/7	mu'ānağa e.- ñ 374a/4
ğāḡab e.- meymem 374a/11	müşāhede e.- ñ 374a/3
ḡacc e.- meyen 284a/10	nazar e.- n 284b/11
tevbe e.- meyenler 275b/4	nazar e.- ñ 388b/13
rūsvāy e.- meyesin 352b/5	şefā'at e.- ñ 363a/11
tevbe e.- meyinced 269a/14	temettu' e.- ñ 374a/3
'azāb e.- mez 275a/12	tevbe e.- ñ 269a/12
ķabūl e.- mez 273a/11	zīkr e.- ñ 333a/7
men' e.- mez 382b/3	aru e.- r 278b/15, 279a/1
terk e.- mez 306b/6	'azāb e.- r 349a/15
'amel e.- mez oldılar 319a/12	āzād e.- r 275a/15
ķabūl e.- mezler 336b/6	āzād e.- r 275a/13
şūkr e.- mezsın 306a/4	beyān e.- r 375a/12
āzād e.- miş 329a/3	'ibādet e.- r 297a/13, 297a/14
cem' e.- miş 341a/4	ķabūl e.- r 394a/10
ḡarc e.- miş 341a/4	ķaşd e.- r 268b/5
muḡālefet e.- miş 327b/10	maḡcūb e.- r 309b/15
raḡmet e.- miş 278a/5	men' e.- r 273a/12
tevbe e.- miş 328b/2	nāz e.- r 307b/7
ziyāret e.- miş 280b/12	nazarın e.- r 301b/9
āzād e.- mişce 276b/9, 280b/4	rivāyet e.- r 277b/11
'ibādet e.- mişce 269b/6, 269b/7,	şabr e.- r 283b/11
270b/11, 271a/4	secde e.- r 318b/7
şadaķa e.- mişce 276b/4	selām e.- r 270a/9
va'de e.- mişdüm 369b/2	şefā'at e.- r 363a/14
beyān e.- mişdür 264b/10, 297a/9	va'z e.- r 314a/6, 314a/7
cem' e.- mişdür 264b/10	yāķın e.- r 310a/1

men' e.- rdüm 276a/9
sākin e.- rin 383a/9
şefā'at e.- rin 363a/15
müşāhede e.- rler 313b/5
nazar e.- rler 308b/12
tahta e.- rler 273a/9
e.- rseñ 289b/3
hareket e.- rsin 278a/7
şabr e.- rsin 314a/1
e.- se 264b/1
āzād e.- se 276b/8
cāhillik e.- se 346b/10
cem' e.- se 273a/8, 301b/9
du'ā e.- se 309a/14
gözcilik e.- se 282b/1
ğusl e.- se 269b/4
ihyā e.- se 278b/4
ikrām e.- se 298a/6
inkār e.- se 268a/15, 268b/2
intikāl e.- se 311a/15
istiğfār e.- se 311a/11
ķabūl e.- se 311a/1
ķaşd e.- se 267a/4
men' e.- se 293a/6
meyl e.- se 305b/6
muķālefet e.- se 282a/6
nazar e.- se 275a/12, 280b/8
şadaķa e.- se 276b/4
sa'y e.- se 280b/6
şenā e.- se 310b/6
tavāf e.- se 279a/9, 280b/3
tek e.- se 272a/13

tekebbürlik e.- se 306a/10
tena'um e.- se 389b/2
terk e.- se 269a/13, 271b/2,
272a/8, 272a/11, 272a/12, 272a/13,
272a/14, 305b/13
tevāzu' e.- se 306a/11
uzlet e.- se 305b/14
ziyāde e.- se 267a/5
ziyāret e.- se 280b/12, 298a/11,
308b/3
zulm e.- se 346b/9
cem' e.- seler 330a/5, 357a/5,
375a/10
i'tikād e.- seler 266b/14
meyl e.- seler 298b/7
mu'ānaķa e.- seler 380a/4
şoķbet e.- seler 383b/5
ķama' e.- seler 298b/8
terk e.- seler 301a/1
cem' e.- selerdi 367a/2
secde e.- seyer 303a/2
ikrām e.- sin 302b/3
müşāhede e.- sinler 354a/7
arż e.- sün 267b/7
la'net e.- sün 318b/1
raķmet e.- sün 394a/12, 396b/5
zıkr e.- sünler 333a/6
e.- ye 280b/3, 284a/15, 311b/11,
317b/2
afv e.- ye 275b/7, 280b/6,
341b/5, 349a/11, 352a/8
arżı cemāl e.- ye 361b/2

aşağa e.- ye 334b/6	icād e.- ye 320b/8
āşikare e.- ye 327a/9	‘imāret e.- ye 294b/3
‘azāb e.- ye 271b/12, 377b/6	ķabūl e.- ye 273a/11, 281a/8,
āzād e.- ye 283a/6, 329a/3	316b/15
beķā e.- ye 322a/1	keremler e.- ye 346a/9
belā e.- ye 271b/2	keşf e.- ye 374b/11
cehd e.- ye 300a/12	kīn e.- ye 285b/2
cem‘ e.- ye 335a/5, 335a/11,	la‘net e.- ye 332b/4, 332b/5
339a/5, 344a/5, 346b/2, 347a/10	lāyık e.- ye 313b/11
ceng e.- ye 284b/1	maħrūm e.- ye 338a/10
da‘vet e.- ye 317a/1	men‘ e.- ye 293a/4, 325a/15
du‘ā e.- ye 317b/3	mercāndan e.- ye 324b/6
eşer e.- ye 300a/14	musalla‘ e.- ye 308b/9
etmek e.- ye 324b/11	münācāt e.- ye 272b/5, 377a/4
evvelkince e.- ye 369b/5	münevver e.- ye 273a/3, 359b/12
feryād e.- ye 376b/15	mütāba‘at e.- ye 313a/4
ġalebe e.- ye 314b/2, 333a/3	nażar e.- ye 273a/14, 289a/15,
ġazā e.- ye 284a/15	334a/9, 351a/1, 375b/4
ġiñ e.- ye 288b/14	nidā e.- ye 270a/8, 333b/15,
hacīl e.- ye 334b/2	334a/3, 334a/9, 342b/6, 344a/6, 346b/7,
ħarāb e.- ye 319b/1	350b/2, 353a/12, 360a/7, 360b/1,
ħarām e.- ye 273a/3	361b/7, 362b/6, 362b/9, 369a/7, 373a/2,
ħareket e.- ye 278a/6	378b/12
helāk e.- ye 319a/14	‘özür e.- ye 341a/9, 348b/2
ħisāb e.- ye 339a/7, 340a/9,	raħmet e.- ye 283b/15, 395b/4
353b/8	rūkū‘ e.- ye 272b/4
ħiṭāb e.- ye 373b/1	rūsvāy e.- ye 316b/5
ħüccet e.- ye 341b/13, 342a/3,	şabr e.- ye 293a/2, 302a/11
342a/5, 342a/8	sa‘y e.- ye 280b/5
ħükm e.- ye 315b/13, 315b/14,	secde e.- ye 274b/14, 320b/4,
317b/7, 317b/12, 324b/8, 327a/10,	322b/10, 343a/5, 376b/5
327b/5, 333a/5, 340a/8	seyr e.- ye 324b/1

şefā'at e.- ye 275a/2, 283a/6,
337b/8, 337b/9, 337b/10, 337b/11,
338a/8, 338a/9, 339b/9, 343a/8, 363a/13,
388a/12

şikāyet e.- ye 273b/1

şükr e.- ye 278a/4, 329b/1

taḥṣīl e.- ye 296b/2

tamām e.- ye 334b/10

ṭavāf e.- ye 280b/3

ta'zīm e.- ye 308b/13, 372b/15

tebdīl e.- ye 387a/12

tecellī e.- ye 327a/8, 374a/15

terk e.- ye 313a/2

tevbe e.- ye 311b/10

tezkiye e.- ye 333b/13

ṭopraḡ e.- ye 378b/8

va'z e.- ye 317b/8

ziyāde e.- ye 294b/1, 386b/14

zūlm e.- ye 318b/1

e.- yeler 332b/5

'amel e.- yeler 395b/11

'aṭālar e.- yeler 302a/11

cehd e.- yeler 277b/3

cem' e.- yeler 353a/4, 353a/14

da'vā e.- yeler 316b/4, 350b/12

da'vet e.- yeler 372b/2

dostlık e.- yeler 343b/4

feryād e.- yeler 335a/14,
335b/13, 346a/3, 357b/10, 359a/1,
376a/8

ḡusl e.- yeler 364a/10, 368a/5,
385b/9

güc e.- yeler 338b/5

ḡarc e.- yeler 277b/9

ḡisāb e.- yeler 340a/7

ḡürmet e.- yeler 277b/10

'ibādet e.- yeler 318b/10

istiḡfār e.- yeler 285a/13

istikbāl e.- yeler 385b/11

la'net e.- yeler 315b/2

melāmet e.- yeler 358a/1

müşāhede e.- yeler 373a/3

nazar e.- yeler 345b/2, 368a/10,
369b/12, 374b/12

nidā e.- yeler 323b/11, 372b/5,
372b/7, 372b/9, 372b/11, 372b/13

secde e.- yeler 350a/14, 361b/3,
370a/4, 373b/8

şoḡbet e.- yeler 372a/1, 372a/2,
372a/3, 372a/4, 372a/5

su'āl e.- yeler 351b/5

şefā'at e.- yeler 276a/7, 276a/10,
283a/15, 363a/11, 363b/1

ṭama' e.- yeler 277b/3

ṭavāf e.- yeler 336b/12

tena'um e.- yeler 344b/6

tena'um e.- yeler 388b/11

terk e.- yeler 277b/8

tesbīḡ e.- yeler 285b/3

'ucb e.- yeler 338b/10

vezn e.- yeler 349b/4, 362b/15,
363a/6

zārılık e.- yeler 376b/12

beyān e.- yelüm 314a/8, 332b/7

e.- yem 385a/3
 beyān e.- yem 306b/6
 ḥayr e.- yem 344a/13
 ḥisāb e.- yem 340a/1
 yüce e.- yem 306a/12
 cem‘ e.- yen 394a/11
 ḥarāb e.- yen 315a/2
 keşf e.- yen 291a/3, 291a/4
 şefā‘at e.- yen 330b/7
 taleb e.- yen 305b/5
 da‘vāsın e.- yenler 305a/5
 helāk e.- yenlerdür 338b/9
 muṭāla‘a e.- yenlere 295a/2
 delālet e.- yenüñ 388a/5
 şefi‘ e.- yesin 396a/15
 terakķī e.- yesin 291a/10
 yüce e.- yesin 396a/15
 ‘āmel e.- yevüz 345b/12
 beyān e.- yevüz 367a/12,
 370a/10, 389a/2
 cevri e.- yevüz 388b/2
 ḥaşr e.- yevüz 332a/6
 şefā‘at e.- yeyin 276a/8, 276a/10
 ğaḏab e.- yib 315a/1
 e.- yici 300a/13
 nidā e.- yiser 359b/9
 ‘afv e.- yüb 394a/9
 aşāğā e.- yüb 377a/6
 ‘azāb e.- yüb 375a/13
 cem‘ e.- yüb 301b/10
 feryād e.- yüb 376a/6
 ḥareket e.- yüb 327a/4

ḥased e.- yüb 389b/8
 iḥsān e.- yüb 376a/13
 inkār e.- yüb 333b/4
 ḳabūl e.- yüb 272b/5, 341b/9
 raḥmet e.- yüb 341b/4
 serāğāz e.- yüb 369b/10
 şefā‘at e.- yüb 337b/14, 338a/1
 ta‘zīm e.- yüb 350a/14
 tecellī e.- yüb 361b/2
 teferrüc e.- yüb 371b/6
 terk e.- yüb 331a/15
 yüce e.- yüb 377b/10
 ḥarām e.- yüb durur 371b/2
 tena‘‘um e.- yün 343b/13
 tevbe e.- yüp 318b/5
 ziyāde e.- yüp 311a/11

eyle- : Eylemek, yapmak.

e. 272a/15, 272b/6, 274b/3,
 276a/2, 279b/7, 281b/6, 282a/4, 289b/5,
 291a/10, 291a/14, 291b/5, 292b/11,
 293a/3, 298b/2, 300a/8, 300a/11,
 304b/11, 320a/4, 324a/10, 334a/6,
 334b/5, 334b/14, 337b/6, 339b/3,
 341b/4, 346a/9, 347a/7, 358b/14, 375b/4
 ağır e. 360b/5
 ‘ahd e. 349b/15
 ‘amel e. 313b/15, 314a/1, 314a/2
 anlardan e. 378a/14
 aşikāre e. 332b/9
 āzād e. 349b/13
 beşāret e. 322b/4

cehd e. 291a/6
cem' e. 313b/15
çāre e. 335b/4, 352b/4
geñez e. 338a/5
ḥatm e. 396a/14
irşād e. 288a/2
ḳabūl e. 288a/14
ḳanā'at e. 305b/11
keşf e. 396b/2
ḳılanlardan e. 350a/4
ḳıyās e. 381b/14
la'net e. 267b/13
meded e. 336a/5
muḳarreb e. 394b/3
mü'minlere e. 283a/1
mütāla'a e. 395a/12, 395a/13
naşīb e. 352a/12
nazar e. 307a/9, 307a/10,
307a/14, 313b/6, 351a/1
raḥmet e. 336a/9
şābit e. 288a/3
şefā'at e. 335b/1, 343a/6
şefḳat e. 369a/12
tamām e. 334b/9
terk e. 268a/10, 302a/3, 305b/12
vezn e. 348b/11
yakın e. 332b/9
zeyn e. 322a/5
e. ideler 359a/7
e. iderler 308b/14
e.+ ñ 285b/8

e. olsa 268b/5, 287a/8, 310a/1,
312b/12, 340a/13, 351b/1, 351b/2,
352a/2, 357a/15, 374b/9, 378b/14,
391a/1, 394b/10, 395a/4

pes e. olsa 311b/5

e.+ ye 289b/1

'amel e.+ yici 290b/10

eyü : İyi

e. 388a/5

e.+ si 360a/12, 388a/4, 388a/5,
388a/6

eyülük : İyilik.

e. eylemek 301b/9

eyyāmü'l-beyz : <Ar. Hicri takvimin her
ayının 13, 14, 15. günleri ve bu günlerde
tutulan oruç.

e. 276b/1

eyyüb : Kur'an'da adı geçen, başına
gelen sıkıntı ve hastalıklara
sabretmesiyle bilinen peygamber.

e.+ ı 342a/10

e.+ uñ 342a/10

ezān : <Ar. Müslümanları namaza
çağırarak için yüksek sesle yapılan
davet.

e. 325b/13, 346a/14

e.+ a 268a/13

e.+ ı 326a/1

fahır : <Ar. Övünme, övünç, gururlanma.

f.- i cihān 336a/6

f. ider 302a/8

f. iderdüñüz 331a/12

f.+ um 301a/15

f.+ umdur 301a/15

fahırla - : < Ar. Gururlanmak.

f.- nalar 339a/1

fahrü'r-râzi : < Ar. Fahrediin er-Râzî, İslam âlimi.

f. 293a/4, 310a/3, 310a/8, 325a/8

fāide : <Ar. Fayda, yarar.

f. 395a/4

f.+ ler 383a/1

f.+ si 309b/1

faķır : <Ar. Yoksul, muhtaç.

f. 301a/14, 394b/9

f.+ ler 342a/5, 345b/3, 345b/4

f.+ lere 342a/5

f.+ leri 345a/15

f.+ lerindeñüz 345b/3

f.+ üñ 302a/7

faķır : <Ar. Kendisinde bir varlık görmeyip, bütünüyle Allah'a muhtaç olduğunu bilme.

f.+ ı 342a/7

f.+ ına 302b/9

f.+ iledür 301a/15

f.+ un 303b/8

fānī : <Ar. Kalıcı olmayan, ölümlü, gelip geçici.

f. 320b/2, 321a/3

f. olurdu 311b/2

f. olursun 290a/14

farīza : <Ar. İslam dinine göre yapılması zorunlu olan Allah'ın emri.

f.+ dan 341a/5

f.+ dur 295b/7

f.+ lar 327b/15

fāriğ : <Ar. Ek çekmiş, bırakmış, vazgeçmiş.

f. 271a/12

f. olalar 385b/14

f. olıcaķ 271b/1

f. olsa 270b/11, 324a/1

f. olsañuz 311a/2

farķ : <Ar. İki şeyin arasındaki ayrılık, başkalık.

f. 389a/15

farz : <Ar. İslam dinine göre her Müslümanın yapmakla yükümlü olduğu emirler.

f. 272a/9

f.- ı kifāyedendür 300b/10

f.+ dur 273b/6

f. eyledi 269a/13, 274a/6, 275b/11, 275b/13

f.+ ı 280a/9

f.+ ları 282b/8, 282b/10

f. olan 295b/9

f. olmaz 273b/8, 273b/10

f. olur 273b/12

fāsık : <Ar. Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr kimse.

f. 298a/3, 299a/4, 303a/6

f.+ lar 265b/14

f.+ lardur 333b/12

faşl : <Ar. Ayrılma.

f. 287a/12, 375a/11, 377b/14

f. itmek 327a/8

faşlun : <Ar. Bölüm.

f. 267a/7, 269a/9, 272a/8, 272b/7, 273a/5, 273b/15, 276b/13, 279a/6, 280a/5, 281a/9, 282a/1, 284a/7, 284b/3, 289b/12, 292b/14, 293b/12, 294b/12, 295a/2, 296b/2, 300b/7, 301a/13, 304b/12, 308a/6, 309a/8, 311a/5, 311b/15, 312b/14, 314a/9,

316a/4, 316b/6, 317a/5, 317b/15, 318b/4, 318b/15, 319a/8, 320a/1, 320a/7, 321b/15, 324a/13, 327a/13, 329b/3, 330b/4, 331a/7, 332b/5, 333a/9, 335a/4, 336b/2, 337b/6, 339a/4, 340a/7, 342a/12, 347a/8, 348a/4, 350a/5, 351b/11, 352b/12, 354b/5, 356b/3, 359b/13, 360b/9, 361a/7, 367a/10, 368a/7, 370a/10, 370b/5, 372a/6, 374b/12, 375a/11, 377b/1, 378b/9, 379a/2, 379a/15, 381a/9, 381b/9, 382a/2, 383a/9, 387b/14, 388b/15, 393a/10

fātima : <Ar. Hazret-i Muhammed'in soyunu devam ettiren kızı, Hazret-i Ali'nin eşi.

f. 315b/11, 326b/14

fātimatü'zzehrâ : (<Ar. fātimātü'z-zehrâ') Hz. Fâtıma'nın lakabı.

f. 339b/1, 383a/14

fātiha : <Ar. Kur'ân'ın ilk suresi.

f. 270b/7, 271a/1, 271a/2, 271a/10, 271a/11, 271a/15, 288a/15, 289a/6, 289a/7, 289a/9, 289a/11, 310b/7

f.+ dan 287a/10, 287a/14

f.+ dandur 287a/11, 287a/12

fāyda : <Ar. Fayda, yarar.

f. 318b/5

f.+ sı 296a/8

	f. itmek 301a/1
fāyide : <Ar. Fayda, yarar.	
f. 267a/1	
f.+ dūr 295b/4	
fāzıl : <Ar. Fazilet sahibi, erdemli, üstün kişi.	
f. 394b/4	
fazīlet : <Ar. Dinî ve ahlaki bakımdan üstün meziyetler, erdemler.	
f.+ i 285a/7, 285a/8	
izhârı f. olmaya 300a/4	
fazl : <Ar. İyilik, kerem, lütuf	
f. 348a/5	
f.- ı ‘amīminden 377b/11	
ehli f.+ dūr 346b/8	
f.+ ı 279a/1, 279a/2, 279a/3,	
284b/5, 297a/8, 347a/4	
f.+ ından 275b/14, 390b/12	
‘umūmı f.+ ından 377b/5	
f.+ ınıñ 277a/4	
f.+ um 279a/2, 284b/5, 297a/8	
f.+ uñuz 346b/9	
ehli f.+ uz 346b/8	
fazla : Fazla.	
f.+ dur 295b/8	
feh̄m : <Ar. Anlama, anlayış, kavrayış.	
f.+ i 306a/8	
fenā : < Ar. Kötü, hoş gitmeyen.	
f. 291b/15, 364b/7	
‘ālemi f.+ da 290a/8	
‘ālemi f.+ dur 290a/7	
f. oldılar 321b/15	
f.+ ya 291a/11	
fenāri oğlu : Tasavvuf metafiziğiyle ilgilenmiş Osmanlı âlimi, Molla Fenârî (ö. 834/1431).	
f. 370b/6	
fer‘ : <Ar. İkinci derecede olan, esas olmayan, kol.	
f.+ i 394b/8	
f.+ ümi 394b/3	
ferah̄ : <Ar. Rahat, şen, sevinç.	
f. 314a/15, 345b/1	
f.+ ı 378b/15	
f.+ lardur 281a/14, 390b/2	
f.+ lık 386a/2	
f. olalar 321b/14, 344b/12,	
371a/11	
f. olayın 396a/10	
f. olmayayın 396a/10	
f. olub 329b/1, 335a/4, 347b/5,	
359a/8	
f. olur 306a/8	

ferc : < Ar. Kadın cinsel organı.

f.+ dedür 265b/2

f.+ inden 358b/9

ferden : Birer birer.

f. 350b/3, 350b/4

ferden ferden : Birer birer.

f. 340a/9, 359b/10

ferište : < Far. Melek

f. 271a/8, 274b/1, 285b/3,
363a/12

f.+ler 269b/15, 270b/13, 272a/13,
274a/15, 282a/14, 293a/3, 331a/7,
344b/15

f.+ lere 327b/2

feryād : <Far. Yüksek sesle bağırma,
inleme, yardım isteme.

f. 335b/10

f. eyleye 376b/15

f. eyleyeler 335a/14, 335b/13,
346a/3, 357b/10, 358b/15, 359a/1,
376a/8

f. eyleyüb 376a/6

f. ideler 336a/5

fesād : <Ar. Kötülük, fenalık,
bozukluk.

f. 286b/15, 316a/11

f.+ a 266a/11, 268b/4, 268b/5,
302b/13, 304a/3, 306a/13, 306a/14,
306a/15, 317a/14

f.+ dan 382a/11

f. eylemeyer 313a/13

fetevā : < Ar. Fetvalar.

f.- yı kâḏīde 267b/11

f.- yı ḏahriyyede 267a/2, 267a/8,
267a/12

f.+ da 279b/2

ḥulāṣa'ı f.+ da 266b/13

muḥīṭi f.+ da 267b/10

feth : <Ar. Bir yeri savaşarak ele
geçirme.

f. eyledi 103b/6

f. olunduğıçün 286b/2

fetvā : <Ar. Dinî hüküm, karar.

f.+ larda 266a/7, 268b/7

f.+ sında 290b/12

fevc : < Ar. Dalga dalga, kısım kısım.

f. 367b/8

fevt : <Ar. Kaybolma, yitme.

f. ola 319a/7, 344b/14

f. olunmaz 345a/1

feyz : <Ar. Ruha huzur veren uğurlu
etki, Allah tarafından kula bağışlanan ve
ilham ile kalbe gelen tesir.

f. idüb 394b/1

f. kıldum 336a/8

f. olsunlar 339b/2

feza : <Ar. Uzak.

f.- 1 ekber 329b/12

f.- 1 ekberden 283a/4, 289a/8
336b/8, 388a/9

firāk : <Ar. Ayrılık, ayrı düşme,
ayrılık acısı, hüzn.

f. 322a/10

f.+ dur 269a/3

fıkh : <Ar. İslam hukuku.

f. 296a/4

f.- 1 aşğar 296a/12

f.- 1 aşğardur 296a/5

f.- 1 ekber 296a/6

f.- 1 ekberdür 296a/4

cevāhiri f.+ da 267b/4

f.+ dur 296a/3

uşulı f.+ uñ 296a/13

fir'avn: <Ar. Firavun; Eski Mısır
krallarının ünvanı.

f. 356b/2, 379b/15

firdevs : <Ar. Cennet, cennetin en
yüksek yeri.

f. 278a/4, 364b/10, 366a/11,
366a/12, 366b/5, 366b/6, 366b/11,
388a/1

f.- i a'lāya 275a/4, 343a/11

fıkh : <Ar. İslam hukuku.

f. 295b/11

f.+ dur 295b/10

firişte : <Far. Melek.

f. 271a/7, 271b/11, 271b/12,
283b/9, 285a/13, 286a/10, 302b/4,
309a/7, 320a/13, 321b/13, 327a/5,
336b/4, 349b/8, 361a/14, 361a/15,
374b/3, 381a/15, 381b/4

f.+ de 293a/1

fil : <Ar. Fil; iri vücutlu, hortumlu
bir hayvan.

f. 318a/10

f.+ ler 275a/15, 275b/2, 275b/5,
275b/6, 276a/4, 277a/10, 277a/11,
277a/14, 277b/12, 278a/1, 278a/2,
278a/3, 283b/10, 284b/13, 292b/9,
296b/3, 297a/4, 297a/5, 321b/9,
322b/13, 323a/15, 323b/1, 323b/11,

fısk : <Ar. Allah'ın emirlerini terk
edip doğru yoldan ayrılma, günah
işleme.

f. 318b/1

f.+ dan 303a/5

fidā : < Ar. Feda.

323b/12, 325b/12, 325b/14, 326a/1,
326a/2, 326a/5, 326a/10, 326b/2, 326b/3,
326b/4, 327a/6, 327b/5, 327b/11,
329b/6, 330a/4, 331a/11, 331b/4,
331b/5, 332b/5, 335a/10, 336b/6,
336b/13, 337b/8, 339b/3, 343b/11,
344b/1, 344b/2, 344b/4, 344b/5, 344b/6,
344b/7, 344b/13, 345a/2, 345a/4, 345a/7,
345b/3, 345b/9, 345b/15, 346a/1,
346a/4, 346b/8, 346b/10, 347a/2, 347a/6,
348a/1, 353a/8, 353a/14, 354a/4, 354a/9,
354b/2, 356b/7, 360a/8, 362a/12,
362b/8, 363a/10, 363a/12, 363b/10,
363b/12, 364a/11, 368a/6, 368a/10,
368a/11, 368b/10, 368b/14, 370b/2,
372b/1, 372b/4, 372b/6, 372b/8,
372b/11, 372b/13, 373a/1, 374b/5,
385b/11, 388a/15

f.+ ler olalar 331a/2

f.+ lerdən 348a/1

f.+ lerdür 371a/3

f.+ lere 275b/8, 278a/1, 282a/13,
283b/12, 302a/8, 323b/9, 324b/6,
326a/2, 326a/10, 335b/3, 345b/13,
346a/4, 375a/8, 377a/10

f.+ leri 326a/5, 326a/7, 326a/13,
326a/14, 326a/15, 345b/9

f.+lerine 326a/11, 353a/2, 354a/3

f.+ lermidür 345b/2

f.+ lerüm 289a/7, 323b/3,
341b/1, 353a/5, 354a/8, 354a/9, 354b/1,
354b/3,

374b/7

f.+ lerüñ 327a/6, 375b/15

f. ola 364a/14

f.+ üñ 317a/7, 336b/4

fitne : <Ar. İnsanın aklını ve kalbini
doğrudan, hak ve hakikatten saptıracak
şey, bozgunculuk, karışıklık, fesat.

f. 307b/13

f. kıldı 316b/8

f. ola 314b/1

f.+ si 307b/13, 307b/14

fitnelü : < Ar+Tr. Fitne sahibi.

f. 307b/6

fiṭre : < Ar. Ramazan ayı içinde
verilen, miktarı belirli sadaka, fıtır
sadakası.

f. 275b/5

frenk :< Far. Cermen ve Latin
ırklarının birinden olan kimse.

f. 314b/4

f.+ den 314b/10

fuḫarā : <Ar. Fakirler, yoksullar.

f.- i muḥācirin 383a/2

f.+ ya 273a/14, 347b/13

f.+ yı 301b/3

fulān : <Ar. Falan, filan, belirsiz bir nesne veya kişi.

f. 266a/12, 266a/14, 266b/2, 308a/14, 308a/15, 323b/11, 323b/12, 340b/4, 349a/12, 363a/12
f.+ 1 349a/12

furkān : < Ar. Kur'ān-ı Kerîm
f.+ 1 333b/1

fücūr : < Ar. Ahlak düşüklüğü.
f. 318b/1
f.+ lar 312a/6

fülān : <Ar. Falan, filan, belirsiz bir nesne veya kişi.
f. 318a/6

fürū' : < Ar. Bir şeyin üst tarafı; dal, kol, şube.
f.+ dur 296a/13

ġāfil : < Ar. Aymaz.
ġ.+ lerüñ 291b/2
ġ. olmaya 312b/11

ġaflet : < Ar. Aymazlık.
ġ.+ den 312b/10

gāh : <Far. Vakit, zaman, bazen.
g. 284a/14, 290a/13

ġalaba : Kalabalık.
ġ.+ dan 326b/6

ġalebe : < Ar. Üstünlük, çokluk.
ġ. 314b/10
ġ.+ de 291b/13
ġ. eyleye 314b/2, 333a/3

ġālib : < Ar. Üstün gelen, başarı kazanan.

ġ. 393b/5
ġ. oldu 358a/12
ġ. olmamışlardır 293a/4
ġ. olmuşdur 293a/2
ġ. olub 315a/5, 315a/6

ġam : < Ar. Tasa, keder, üzüntü.
ġ. 390a/10

ġamām : Ar. Bulut.
ġ. 326a/3, 326a/8

gammāz : < Ar. İspiyoncu
g.+ lar 354b/14

ġammāzla - : < Ar.+Tr. İspiyonlamak.
ġ.- yalar 338b/5

ġammāzlık : : <Ar. Tr. İspiyonculuk.

ġ.+ dan 329a/8
ġ. eylemedi 329a/8

ḡanī : < Ar. Zengin, varlıklı.
ḡ. 396b/4

ḡanīmet : < Ar. Savaşta düşmandan zorla
ele geçirilen mal.
ḡ. 284a/7, 315a/10

ḡaraż : < Ar. Kin.
ḡ.- ı nefis 298a/2
ḡ.+ ı 297b/5, 309b/15
ḡ.+ ları olmaya 386a/15

ḡarīb : < Ar. Kimsesiz, zavallı.
ḡ. 264b/9
ḡ.+ lıkda 283b/6

ḡarķ : < Ar. Suyu bakma, boḡulma.
ḡ. olalar 333a/4
ḡ. olmak 319a/15
ḡ. olmak 319b/2
ḡ. olmuşdur 304b/10
ḡ. olsa 283b/2
ḡ. olur 291b/5
ḡ. olurlar 307b/12

ḡasl : < Ar. Ölüyü yıkama.
ḡ.+ ına 286a/11

ḡayb : < Ar. Gizli olan, gözle
görölmeyen
ḡ. 291a/15

esrārı ḡ. 291a/14
ḡ.+ dan 291a/14
ḡ. eyledi 375b/3
‘ālemi ḡ.+ uñdan 396b/3

ḡaybet : < Ar. Gıybet, dedikodu.
ḡ. 264b/12, 279a/4
ḡ.+ i 305b/13
ḡ.+ in 265b/9

ḡāyet : < Ar. Çok fazla , son derece.
ḡ. 273b/2, 276b/3, 278b/7,
282a/10, 289b/15, 290b/13, 306b/2,
309b/10, 315a/4, 321b/14, 335a/12,
338b/2, 340b/4, 343a/4, 347b/3, 356a/2,
359a/2, 359b/5, 363b/2, 365a/7, 368a/13,
370a/14, 370b/4, 376b/11, 379a/11,
381a/13, 381b/13, 382a/10, 382a/11,
383b/13, 384a/10, 384b/14, 387a/8,
390b/5, 392a/9, 392a/12
ḡ.+ idür 394a/13
ḡ.+ ine 277a/4

ḡāyib : (< Ar. ḡā’ib) Gözden
kaybolma.
ḡ. olur 394a/3

ḡayr : < Ar. Başka.
ḡ.- ı müştāḡdur 286b/11
ḡ.+ ından 368b/6

ḡayret : < Ar. Gayret.

ğ. eylemedi 329a/6

ğayrı : < Ar. Başka, başkası.

ğ. 281b/14, 282b/8, 287a/10,
287b/11, 294a/5, 295b/7, 297a/14,
300b/4, 309b/11, 310a/7, 339b/14,
339b/15, 365a/10, 366a/10

ğ.+ n 269a/5, 358a/11

ğ.+ na 313a/6, 313a/7, 321a/6

ğ.+ ndan 279b/9

ğayyā :< Ar. Cehennemde olduğu
varsayılan kuyunun adı.

ğ. 355b/11, 355b/12, 355b/13,
355b/15, 356a/1

ğāyẓ :< Ar. Öfke, kızgınlık, hınç.

ğ. 389b/6

ğazā : < Ar. Din uğruna yapılan savaş.

ğ. 282a/10, 283a/2, 284a/1,
284b/1, 284b/2, 301a/2, 340b/2,
346b/15, 347b/10, 388b/3, 388b/12

ğ.+ da 370b/12

ğ.+dan 284a/10, 284b/2,
292b/11, 329a/7

ğ. eyledi 329a/7

ğ. eyleye 284a/15

ğ. idenlerdür 395b/7

ğ. idüb 340a/15

ğ. itmege 284a/12

ğ. itmek 284a/9, 284a/11

ğ. itmekden 284a/9, 301a/2

ğ.+ lar idüb dururuz 284a/14

ğ.+ nuñ 282a/9, 284a/8

ğ. oldur 284a/15

ğ.+ sı 282b/10

ğ.+ sıdur 282a/10

ğ.+ sın 284a/13

ğ.+ sında 283b/9

ğ.+ ya 268a/14, 284a/6, 296b/14,
296b/15, 303b/5, 370b/11, 375b/11

ğazab : <Ar. Gazap, öfke, kızgınlık.

ğ. 288a/11, 312a/7

ğ. eylemeyem 374a/10

ğ. eyleyib 315a/1

ğ.+ ı 288a/11

ğ.+ ını 277b/8

ğ. iderse 356a/6

ğ. itse 267a/7

ğ. olınmışdur 288a/10

ğazabiyye : <Ar. Zararlı şeyleri def
etme.

ğ. 279a/14

ķuvveti ğ.+ ye 279a/15

ğāzī :< Ar. Müslümanlıkta düşmanla
savaşan kimse.

ğ. 335a/7

ğ.+ ler 331a/6, 343b/14

ğ.+lerdür 302a/8, 344a/2, 395b/5,
395b/6

ğ.+lere 281a/11, 283b/10,
284a/1, 284a/8, 387b/15

ğ.+ leri 301a/3

ğ.+ lerüündür 365b/15

ğ.+ ye 281b/9

gebe : Hamile.

g. ola 387b/4

geç - : Geçmek.

g. 362a/13

g.- di 335b/4, 336a/6

g.- e 314b/11, 319a/9, 327b/13,
327b/14, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/6,
328a/7, 328a/13, 328a/14, 328a/15,
328b/1, 328b/2, 328b/4, 328b/5, 328b/6,
328b/7, 328b/8, 329a/4, 329a/5, 329a/6,
329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/12,
329a/13, 329a/14, 336b/14, 352a/3,
362a/8, 362a/9, 362a/10, 362a/11,
364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/5, 364a/6

g.- eler 323b/4, 342b/11, 343b/6,
361a/10, 362a/7, 362a/15, 362b/1,
362b/5, 362b/9, 362b/12, 363a/5,
363a/8, 363b/13, 364a/9, 385b/8

g.- em 362a/7

g.- emeyeler 362b/1

g.- en 364a/7

g.- enlerüündür 365b/14

g.- er 280a/1, 280a/2, 280a/3,
282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 282b/7,
305b/6, 335b/2

g.- erken 362a/13

g.- erler 359b/15

g.- ersen 350b/3

g.- medi 366b/3, 369a/9

g.- mek 362b/2

g.- mekdür 280a/12, 316a/9

g.- memiş ola 385a/8

g.- meye 355a/4

g.- mezin 350b/2

g.- miş 311b/10

g.- miş ola 273b/12

g.- mişlerdür 377b/5

g.- se 268b/15

g.- üb 362b/4

g.-üre 271b/11, 300a/11, 331b/2,
357a/6

g.- üreler 362a/13

g.- üreyidi 330a/7

g.- ürmiş 307b/6

g.- ürürler 362a/12

gel - : Gelmek.

g. 268a/5, 268a/6, 317b/9,
317b/10, 334b/11, 335b/3, 336b/5,
336b/9, 395a/2

g.- di 265b/6, 268b/7, 269b/11,
280b/2, 284a/14, 286b/15, 302a/1,
311b/7, 313a/14, 314b/14, 332a/4,
336b/8, 350b/10, 351a/13, 352a/10,
357b/13, 362b/2

ıtu g.- di 270a/13

g.- diler 352a/13

g.- dügin 286a/10	g.- e koyalar 281b/13, 281b/15
g.- düğünüz 381b/6	g.- ecek 311b/11
g.- dük 320a/5, 333b/9, 366b/5	g.- ecek olursa 348a/5, 348a/6,
inşāfa g.- dük 370b/4	348b/8
g.- düm 320a/6	g.-eler 278a/5, 315a/12, 317a/14,
g.- düñüz 350b/11	317b/13, 318b/5, 319b/15, 321b/14,
g.- düñüzmi 344b/3	323a/4, 323a/10, 323b/1, 323b/13,
g.- e 274b/14, 278a/4, 301a/11,	325b/1, 325b/2, 325b/15, 331a/6,
301a/12, 316a/3, 316b/14, 316b/15,	332b/14, 333b/15, 334a/4, 335b/7,
317a/11, 318a/1, 318b/12, 319b/1,	335b/13, 335b/15, 336b/5, 339a/2,
321b/5, 322a/6, 322b/10, 323a/6,	342b/15, 345a/15, 346b/13, 350b/5,
323b/12, 324a/6, 325a/10, 325a/14,	350b/12, 352b/13, 362b/10, 362b/12,
325b/11, 325b/13, 326a/9, 326b/1,	362b/13, 362b/14, 363b/3, 363b/6,
326b/8, 326b/10, 330a/1, 331b/8,	369a/3, 369a/14, 371b/7, 371b/8,
333a/10, 333a/11, 333a/13, 333b/12,	374b/3, 376b/6, 380a/7, 381b/11,
334a/10, 334b/1, 334b/11, 335a/1,	383b/5, 386b/14
336b/9, 337a/11, 339b/6, 339b/9,	ıtu g.- eler 322b/14, 342b/6,
343a/4, 343b/6, 343b/8, 344a/1,	346b/8, 360a/8, 360b/3
346b/14, 347a/11, 347a/13, 347a/14,	g.- ene 315b/2
347b/1, 349a/1, 349a/7, 349a/8, 349a/13,	g.- eni 270a/2
349b/4, 349b/6, 349b/8, 349b/10,	g.- enlerindenüz 339a/9
349b/13, 350a/3, 351b/13, 351b/14,	g.-eydi 288b/8, 288b/9, 348a/12,
351b/15, 352a/2, 352a/5, 353b/8, 360a/5,	375a/10
361a/7, 362b/8, 362b/11, 362b/12,	g.- ıcek 279b/14, 330a/8
362b/14, 363a/1, 363a/6, 375a/11,	g.- ınce 290b/9, 321a/11, 393b/7
375b/15, 376a/4, 376a/14, 376b/2,	g.- ır 299a/7
377a/1, 377a/5, 377a/7, 381a/8, 381b/1,	g.- medi 308b/1
381b/2, 381b/4, 385a/1, 386a/3, 386a/4,	g.- medimi 308b/1, 357b/12,
386a/5, 388b/5	358a/12
ıtu g.- e 317a/2, 322a/14,	g.- megi 309b/2
322a/15, 340a/3, 340a/4, 340a/6,	g.- mek 316b/11, 332b/2,
357b/15, 363b/9, 376b/5	349b/11

g.- memişdür 316a/13
g.- mesi 309b/3
g.- mezden 358a/9
g.- miş olalar 343b/3, 386a/14
g.- mişdi 274a/2
g.-mişdür 264b/9, 318b/11,
319b/15, 323a/14, 359b/6, 372a/12
g.- se 279b/3, 285a/14, 296b/13,
311b/3
g.- seler 367a/14
g.- sün 274b/2, 279b/13
g.- sünler 323b/13, 363b/6,
363b/9
turu g.- sünler 360b/2
g.- üb 315a/8, 351b/13, 369a/8,
391a/13
g.- üñ 360a/13
g.- ür 274b/8, 286b/15, 290a/12,
301a/10, 304b/6, 306a/3, 326a/7,
330a/14, 379b/8, 394a/3
lāzım g.- ür 287a/2
g.- ürdi 311b/2, 311b/5
g.- ürken 279a/10
g.-ürler 269b/15, 281b/2, 283b/8,
286a/10, 303a/11, 308a/7, 381a/3
g.-ürse 293b/9, 295b/12,
328b/14, 348a/8, 348a/9, 358a/5

gelibolu: Gelibolu.

g. 395b/4, 395b/5
g.+ da 343b/14, 395a/6, 395b/3

gelibolu : Gelibolu.
g.+ da 284a/13

gelincük : Gelin.

g.+ leri 307b/7

gemi : Suyun üstünde yüzen taşıt.

g. ola 362b/2

g.+ ye 282b/7, 282b/8, 282b/9,
362b/3

genc : Genç, genç yaşta olan.

g. 304b/6

g.+ den 293b/10

geñez : Kolay.

g. 328b/10

g. eyle 338a/5

g. ola 287a/4, 306b/6

g. olsun 395a/10

ger :< Far. Eğer.

g. 266a/9, 273b/14

gerçek : Gerçek.

g. 309b/5

g.+ sin 347b/14

gerek : Gerek, lazım.

g. 273b/13, 279b/2, 304a/1,
304a/3, 390b/8

g.+ dür 266a/10, 268b/7,
268b/10, 272a/15, 273b/7, 273b/9,
273b/11, 276b/13, 279b/4, 280a/5,
280a/9, 281b/11, 281b/12, 282a/4,
284a/9, 286a/14, 289a/15, 290a/4,
290b/8, 291a/2, 294a/7, 294b/15,
295b/9, 298b/2, 299a/12, 299a/13,
299a/14, 299b/1, 299b/11, 300a/8,
300a/11, 303a/15, 304a/5, 304a/7,
307a/2, 308b/11, 309b/2, 309b/3,
310a/7, 312a/5, 313b/1, 314a/4, 314b/7,
316a/14, 321a/3, 324a/2, 335a/4
337b/12, 338b/8, 339a/4, 351b/2,
351b/10, 354b/7, 372a/6, 377b/1,
377b/3, 379a/2, 390a/9, 392b/15, 393a/1,
396a/2

g.+ ise 295b/8, 331a/13

g.+ ki 379a/6

g.+ lü 273b/8

g.+ lüyi 313a/2

g.+ se 310a/13

gerek - : Gerekmek, lazım olmak.

g.- imiş 314a/3

g.- irük 363a/10

g.- mez 329b/10, 329b/11,
346a/4, 346a/6

g.- mezden 313a/1

g.- se 390b/7

geri : Geri

g. 332b/2

gerü Geri

g. 358a/7

getür - : Getirmek.

g. 268a/3, 268a/5, 369b/11,
377a/5

g.- di 327b/4, 329a/5, 329a/15,
359b/8

imān g.- di 384b/9

g.- diler 390b/6

imān g.- diler 384b/12

g.- düm 295a/1, 358a/4

g.- e 271b/13, 316b/14, 322b/2,
329b/7, 329b/8, 330a/1, 330a/8, 333a/1,
349b/8, 373b/7, 381b/5

g.- eler 322a/6, 324b/8, 326a/10,
327a/2, 327a/5, 327b/6, 327b/11, 331a/5,
331a/7, 331b/2, 331b/9, 333a/2, 333a/5,
333a/7, 334a/6, 340b/5, 340b/9, 341a/4,
341a/8, 341b/8, 342b/7, 343a/1, 343b/1,
344a/15, 349a/8, 352a/7, 353b/1, 354a/7,
362b/4, 362b/7, 363a/7, 363a/8, 363b/1,
363b/5, 363b/7, 364a/12, 369a/1, 369a/4,
373a/6, 374b/15, 375a/2, 375a/4, 375a/6,
378b/11, 384a/12, 384a/13

g.- emezler 339a/14

g.- mege 287b/13

g.- mek 268b/8, 295b/13, 296a/8

şirk g.- mekdür 264b/5, 265a/13

şirk g.- mektür 264b/11

g.- memek 309a/4

g.- meye 300a/12
tākāt g.- meyeydi 288b/9
g.- miş olmaya 327b/7
g.- se 271b/1
g.- seler 271b/8, 341a/12,
364a/13
g.- üb 286a/13, 368b/15
imān g.- üb 386a/10
g.- üb durur 320a/4
g.- übilür 270a/14
g.- üñ 342b/14, 342b/15, 353b/2
g.- ür 269b/1, 304a/9
g.- ürler 282b/8, 321a/6

gevde : Gövde

g.+ sine 355a/14

gevher : <Far. Cevher, mücevher, inci,
elmas.

g. 307b/12

gey - : Giymek.

g.- e 322b/9
g.- eler 326b/12, 390a/14
g.- meye 280a/6
g.- se 266b/3
g.- üb 281a/1
g.- ür 360b/8
g.- üreler 364a/12, 369a/8
g.- ürme 360b/9
g.- ürse 280a/8

geyür : Giydirmek.

g. 369a/7

gez - : Gezmek, dolaşmak.

g.- düm 383b/7

g.- e 316b/11

ġilmān : < Ar. Cennet genci.

ġ.+ a 372a/15

gibi : Gibi, -e benzer.

g. 267a/9, 281b/14, 282a/1,
282a/5, 282a/8, 286b/6, 289a/14,
295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/1,
296b/6, 296b/11, 299b/2, 299b/3,
299b/5, 307b/7, 316b/9, 317a/8, 317b/2,
317b/3, 318a/9, 319a/10, 320b/12,
321a/9, 321a/11, 321a/12, 321b/5,
322a/7, 323a/3, 323a/4, 323b/10, 324a/8,
325a/14, 325b/14, 325b/15, 326a/11,
326b/15, 334a/2, 334b/7, 335a/9,
336b/2, 343b/1, 343b/6, 345a/15,
346a/2, 346a/11, 348b/14, 351a/12,
351a/13, 352a/5, 352a/9, 357b/3, 357b/4,
357b/6, 362a/9, 362a/10, 362a/15,
362b/5, 364b/1, 373b/5, 378a/12,
381a/8, 381a/14, 385a/3, 385b/3, 386b/8,
388a/14, 389a/11

g.+ dir 278b/13

g.+ dür 272a/3, 272a/4, 278b/13,
279a/2, 279a/3, 280b/12, 280b/14,
280b/15, 281a/2, 281a/4, 284b/5,

288b/12, 288b/13, 295b/5, 297a/8,
299b/4, 299b/5, 306a/13, 307a/1,
357a/10, 366a/7, 366a/12, 366a/13,
378a/6, 378a/10, 389a/14, 392a/14,
392b/1

g. ola 316b/14, 326b/7, 387b/2

g. olalar 316b/4, 325b/12

g. olur 394a/4

g.+ siz 363a/10, 363a/11

gice : Gece.

g. 269b/6, 271b/1, 272a/8,
272a/9, 272a/10, 274b/3, 275b/14,
276a/9, 276a/13, 276b/11, 277a/1,
277b/13, 278a/1, 282b/1, 316a/15,
316b/3, 325a/11, 343b/4, 353b/5,
358b/12, 372a/10, 387a/2

g.+ de 274a/9, 277a/14, 310b/5

g.+ lemekdür 280a/14

g.+ ler 277a/3, 340a/5

g.+ nüñ 277a/2

g.+ si 270a/12, 270b/3, 271a/1,
271a/14, 274a/15, 275a/11, 275a/15,
275b/5, 276b/13, 276b/14, 276b/15,
277a/2, 277a/12, 277b/1, 277b/12,
289a/1

g.+ si olsa 274b/8, 275a/14

g.+ sinde 274a/9, 274a/10,
274a/11, 274a/12, 274a/13, 274a/14,
368b/3

g.+ sini 277b/2, 278b/4

g.+ ye 277a/2

g.+ yi 350a/1, 387a/6

giç - :Geçmek.

g. 355a/13

g.- e 329a/7, 362a/9

giçür - : Geçirmek.

g.- e 276b/7

gid - : Gitmek.

g.- e 318b/14, 319b/12, 348a/3,
368a/4

g.- ecek olursa 328b/11

g.- elden 391b/8, 391b/10

g.- eler 315a/12, 317b/4, 324b/1,
324b/9, 335b/7, 335b/12, 335b/14,
363b/10, 363b/13, 370a/8, 383b/12

g.- elüm 268a/5, 268a/6

g.- er 266a/12, 280b/15, 281a/2,
290a/11, 307b/3, 307b/4, 382b/2, 394a/4

g.- erdi 285b/6

g.- erken 279a/10, 283b/2,
296b/3

g.- ermez 382a/10, 393b/15

g.- erüz 343b/8

gider - : Gidermek, ortadan kaldırmak.

g.- e 285a/15, 311a/12, 313b/11,
322b/1, 376b/14

g.- eler 323b/1, 323b/2, 331b/7

g.- gil 376b/13

g.- üb 318b/13, 389b/10

g.- ür 269b/1, 273a/12, 298b/7,
298b/8, 298b/9

g.- ürseñ 289b/4

giñ : Geniş.

g. eyleye 288b/14

gine : Yine, tekrar.

g. 269b/12, 275a/4, 279b/4,
281b/2, 281b/12, 284a/2, 285a/14,
285b/13, 285b/14, 288b/5, 305b/4,
306a/7, 309b/3, 311a/9, 311b/3,
311b/11, 311b/14, 312a/4, 314b/3,
317b/6, 318b/8, 318b/11, 319a/13,
319b/5, 320b/8, 321a/4, 321a/13,
321b/2, 321b/5, 322a/1, 322a/3,
322b/13, 322b/14, 323b/12, 328b/2,
330a/11, 330b/6, 334b/9, 335a/11,
340a/3, 340b/5, 340b/7, 341a/4, 341a/6,
344b/4, 345b/10, 348b/5, 349b/11,
354a/10, 356a/5, 311b/11, 311b/14,
357b/9, 358a/10, 358a/13, 359a/1,
363b/2, 363b/5, 363b/8, 369a/10,
371b/8, 377a/8, 381b/3, 382b/11,
383b/12, 390a/4, 392a/14, 394a/4,
396b/1

giñlig : Genişlik.

g.+ i 364a/7

gir - : Girmek.

g. 341b/7, 347a/7, 347b/15,
353b/7, 377a/2

g.- di 269b/11

g.- diler 351b/1, 375b/4

g.- dügi 321a/12

g.- dük 347a/4

g.- dükleri 368b/4

g.- düklerinden 385a/1

g.- düñüz 347a/2, 347a/4

g.- e 271a/7, 278a/1, 283a/3,
289a/2, 318b/2, 321a/3, 330a/9, 336b/14,
347b/5, 348b/5, 352a/4, 352a/6,
366b/15, 367b/7, 367b/15, 368a/1,
368a/8, 375b/5, 377a/9, 377a/12, 381b/1,
381b/4, 384b/2, 384b/4, 387a/9,
387a/11, 387a/13, 387b/9

g.- ecek 302b/7, 385b/9

g.- eler 321b/2, 323b/4, 336b/15,
340a/3, 340a/4, 340a/6, 342a/13,
342a/14, 342b/1, 342b/12, 343b/6,
344a/1, 344a/2, 344a/9, 346a/8, 347a/1,
353a/10, 362b/4, 367b/7, 367b/9,
367b/10, 370a/11, 370b/15, 371a/1,
371a/9, 371a/11, 371b/3, 372a/13,
372a/15, 374b/2, 375b/1, 376b/9,
378a/15, 378b/10, 379b/2, 381a/15,
385b/11, 388b/6

g.- em 338a/4, 343b/14

g.- en 378a/13, 384b/13

g.- erler 281b/1, 366b/8

g.- gil 351a/5, 377a/15

g.- ıcek 324b/11, 364b/1,
366b/10

g.- ıcek olur 321a/2

g.- meden 384b/2, 384b/3

g.- medin 283a/3

g.- mek 290a/4, 337b/9, 360a/4,
363a/10, 367b/6, 387a/9

g.- mekden 377b/1, 387a/9

g.- meye 280a/4, 316b/11,
392b/11

g.- meyeler 360a/2

g.- mez 362a/4

g.- mezin 362a/6

g.- miş 280b/15

g.- mişler 385a/2

g.- se 280b/15, 314b/3

g.- sün 290a/4, 354a/11, 377a/11

g.- sünler 360a/15, 363b/9,
388b/5

g.- üb 304a/4

g.- ün 344a/14, 360a/13, 371a/9

g.- üñ 321b/5, 339a/3, 339a/4,
340a/14, 342b/5, 342b/12, 343b/12,
344a/6, 344b/9, 345a/6, 345b/15, 346a/7,
346b/10, 350b/9, 359a/6, 360a/2, 360a/4,
361b/12, 363b/12

g.- ür 307b/12, 377b/15

g.- ürün 362a/6

g.- ürlər 282b/9, 301b/14,
302b/6, 302b/7, 302b/8, 307b/12,
332b/6, 332b/7, 338a/8, 366b/3,

367a/12, 367b/10, 370b/8, 390b/9,
390b/10, 391a/4

g.- ürlərki 386a/1

g.- üverürler 366a/11

girçek : Gerçek, doğru.

g. 278a/8, 299b/14, 333b/13,
336a/12, 360a/9, 388b/5

g.+ dür 333a/15

g. eyledi 367b/1

g.+ ledi 384b/10

g.+ lediler 384b/12

g.+ ler 311b/8, 311b/9, 331b/12

g.+ midür 333a/14, 334b/5

g.+ sin 265a/6

giren : Giren.

g.+ leri 342a/12

giri : Geri, yeniden, tekrar.

g. 338a/4, 383b/3

g. kılurın 349b/1

giriftār : < Far. Tutulmuş, yakalanmış.

g. olalar 307b/8

girü : Geri, yeniden, tekrar.

g. 266a/10, 267a/9, 268b/4,
275b/11, 276a/3, 277a/3, 278b/14,
279a/1, 279a/2, 279a/3, 279b/14, 284b/5,
301a/15, 305a/2, 305a/3, 308a/10,
310b/15, 311b/13, 315b/15, 316b/13,

320b/8, 321a/11, 321a/15, 326b/2,
330a/13, 333a/8, 334a/1, 337a/1, 337a/5,
337b/6, 340a/6, 344a/7, 351b/2, 356a/3,
360a/6, 361a/3, 366b/8, 368a/8, 371a/8,
372b/10, 378b/8, 382b/13, 383b/1,
396a/11

git - : Gitmek.

g. 330a/14

g.- di 290b/15, 308a/12, 308b/2,

352a/11

g.- düğünden 320b/14

g.- mek 279b/15, 284a/6, 387a/4

g.- meye 285b/6, 323b/2,

358b/15

g.- mezin 268a/7

g.- mezler 393b/12

g.- miş 355a/1

g.- mişdi 334a/15

g.- se 279a/10, 280b/11

g.- sün 274b/2

giy - : Giymek.

g.- e 324a/4, 324a/6, 326b/12,

373a/1

g.- eler 324a/6, 326b/11, 338b/4,

338b/15, 346a/4, 370a/7, 386b/9,

390a/12

g.- elüm 376a/8

g.- mege 376a/7

ihram g.- mekdür 280a/10

g.- üre 325a/12

g.- ürse 276b/6

giyecek : Giyecek.

g. 341a/11

gizle - :Gizlemek.

g.- di 277b/2, 277b/4, 277b/5,

277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9,

277b/10, 377b/2

g.- mekdür 265a/3

gizlü : Gizli.

g. 298b/7, 299b/3, 312b/9,

321a/14, 347a/6

gög : Gök, gökyüzü.

g.+ e 271b/7, 317b/1, 322a/12,

323b/7, 350a/14

g.+ inden 330b/12

g.+ üñ 326a/11, 326a/12,

326a/13, 326a/14

gögüs : Göğüs, bağır.

g.+ i 318a/12

g.+ inde 338b/10

g.+ ine 318a/12, 326b/6

gök : Gök, gökyüzü.

g. 320a/10, 326a/4, 326a/7,

326a/15, 355b/3, 392a/7

g.+ de 317a/15, 318b/14

g.+ dedür 307a/11, 307a/13

g.+ den 271a/3, 271a/7, 288b/8,
296b/1, 316b/2, 317a/6, 317b/7, 319a/7,
321b/8, 323b/9, 326a/4, 330a/6, 344b/6,
357a/5

g.+ ler 288b/9, 320b/12, 321a/7,
322a/7, 324a/14, 324b/2, 324b/3, 324b/5

g.+ lerdeki 329b/6

g.+ leri 284b/13, 325a/3, 326a/2,
348a/12, 350a/1

g.+ lerüñ 307a/9, 324a/15

g. ola 347b/9

g. olup 356b/4

g.+ ten 316a/8

gökçe : Gökyüzü kadar.

g. 384a/3

gökçek : Güzel, hoş, sevimli.

g. 270a/11, 270b/2, 285b/8,
294a/11, 313a/4, 323a/6, 332b/2, 343a/4,
352a/2, 352a/5, 381b/6

g.+ dür 392a/5

g. ola 268b/12, 345a/10

göl : Göl

g. 369a/14

gölge : Gölge, karartı.

g. 327b/6

g. ola 294b/5, 326b/10

g.+ si 327b/6, 391a/13

g.+ si ola 327b/6

g.+sinde 294a/1, 294a/3, 325a/13
g.+ sine 328a/8, 375a/8

gönder -: Göndermek.

g. 332b/2

g.- eler 343a/9

g.- gil 348b/12

g.- mege 309a/10

g.- mekten 296b/14, 296b/15

g.- mişdi 395b/2

g.- üb 335b/12

gönleg : Gömlek.

g.+ in 280a/6

gönül : Gönül, yürek.

g. 285b/9, 288b/10, 290b/7,
292a/6, 292a/8, 292a/10, 292b/2, 293a/6,
304a/3, 305a/12, 305a/14, 305b/10,
306b/1, 342b/4

g.+ de 304a/3, 304a/7

g.+ dedür 265a/12, 288b/10

g.+ e 268b/4, 296b/1

g.+ i 266b/15, 268b/3, 269a/5,
278b/4, 286a/7, 293a/7, 300b/3, 305a/15,
305b/1, 305b/3, 309b/11, 309b/12,
328a/8, 329b/1, 347b/5

g.+ in 306a/12

g.+inde 284b/14, 319b/4, 327b/7

g.+ indeki 267a/1

g.+ inden 382b/6

g.+ ine 311a/14, 311b/4, 313b/3,
386a/2, 393a/1

g.+ ini 279a/1, 304b/15

g.+ iñi 289b/3

g.+ ler 285b/8

cemî'i g.+ ler 278b/4

g.+ lerdeki 296b/6

g.+ lenden 366b/2, 369a/9, 385a/8

g.+ leri 290b/6, 291a/2, 327a/4,
335a/4, 345b/1, 377b/9

g.+ lerinde 368a/4

g.+ lerinden 350a/15

g.+ lü ola 305b/9

g.+ üm 322b/8

g.+ ümdegin 341a/15

g.+ ümüñ 313b/6

g.+ ümüzi 341b/15, 359b/12

g.+ üñ 289b/4, 291a/11

gör - : Görmek.

g. 353b/4, 376a/10

g.- di 314b/14, 351b/1

g.- dük 361b/4

g.- düklerüñ 351a/4

g.- düm 270b/12, 294b/7,
317b/13, 349b/12, 351a/14

g.- düñüzmi 347a/3

g.- e 271a/13, 271b/1, 282b/13,
283a/3, 288b/15, 301b/7, 347b/8,
352b/3, 352b/7, 353a/3, 353b/4,
353b/15, 356b/10, 356b/11, 366a/14,

371a/12, 375b/7, 381b/1, 384b/4,
387b/10

g.- eki 347b/4

g.- eler 282a/8, 318b/5, 322a/12,
324a/8, 324a/9, 324a/10, 337a/4,
339a/12, 344b/1, 346a/9, 346b/3, 347a/2,
351b/9, 352a/3, 356a/13, 356b/11,
359a/8, 361a/5, 361b/3, 364a/9, 368a/2,
370b/1, 373b/8, 376a/11, 376b/11,
378b/8, 379b/12, 381b/11, 384b/6,
384b/7, 386b/14

g.- elerdi 278b/6

g.- elüm 319b/14, 391a/2

g.- em 351a/11

g.- en 378a/13

g.- esin 332a/9, 356b/6

g.- esiz 372a/12

g.- ıcek 267b/1, 376b/7

g.- medi 366b/2, 369a/9, 386a/5

g.- medük 347a/3

g.- mege 374b/6

g.- mek 340a/12, 368b/12,
370a/9, 372a/7

g.- mekdür 292a/11, 369b/4

g.- memiş ola 373a/1, 385a/8

g.- meseler 345b/9

g.- meye 282a/6, 289a/1, 298b/3,
310b/3, 313a/3, 339a/14, 375b/4

g.- meyeler 359a/15

g.- mez 332a/1

g.- mez olmaya 369a/1

g.- mezmisiz 342a/1

g.- miş 310b/1

g.- se 267b/3, 387a/8

g.- seler 341b/12

g.- sünler 369b/11, 395a/4

g.- ür 388a/8, 392a/10

g.- ürün 351a/2

g.- ürlər 269b/13, 277a/12,

307b/10, 366a/8, 384b/7

g.- ürmüyüz 361b/6

g.- ürse 323b/4

g.- ürsem 337b/4

g.- ürsin 291a/14, 306a/7

g.- ürsiz 361b/6, 372a/11

göre : Uygun olarak, gereğince

g. 323a/5, 323a/6, 347b/10,

356a/13, 363b/13, 372b/4, 376b/3,

377a/5, 384b/2, 387b/11, 387b/12,

389a/7, 389a/15

g.+ dür 291a/2, 364a/8

g. ola 327a/11, 336b/1

göster - : Göstermek.

g. 395b/10

g.- di 320a/6

g.- düm 373b/11

g.- e 282b/13, 350a/13

g.- eler 331a/9, 364a/15

g.- esin 373a/5

g.- medin 364b/2, 364b/3

g.- mekdür 266a/2

g.- miş 364b/2

g.- üñ 354a/4

götürül -: Götürülmek.

g.- ür 303a/2, 304b/9

götür -: Götürmek, taşımak, yok etmek.

g. 336a/8, 368b/1

g.- di 351b/1

g.- e 271b/5, 271b/6, 368b/1,

369b/11

g.- eler 374b/4

g.- en 323b/11

g.- ile 314a/10

g.- mek 280a/7, 280a/8, 305b/2

g.- sün 350b/15

g.- üñ 353a/2

g.- ür 298b/11

götüril - :Götürülmek.

g.- di 268a/9

g.- e 319a/10

g.- ür 303a/9

gövde : Gövde, vücut.

g.+ lerine 338b/4

g.+ si 268b/14

g.+ sinde 318a/13

cemî'i g.+ sindeki 271a/5

g.+ sine 273a/10, 309a/4

göz : Göz.

g. 304b/3, 327b/9, 349a/2,
350b/9, 351b/3, 362b/8

g.+ e 349a/10

g.+ i 268b/15, 317a/5, 318a/10,
352b/2, 353a/1

g.+ inden 306b/1, 374b/4

g.+ ine 318a/10

g.+ ler 366b/2, 369a/8, 373a/1,
385a/8, 386a/4

g.+ leri 327a/4, 332a/1, 332a/6,
347b/9, 350a/14, 356b/4, 357a/9, 367a/4,
379b/2

g.+ lerin 323b/7

g.+ lerinden 373b/7

g.+ lerinüñ 362b/14

g.+ üm 322b/9, 351a/11

g.+ ümüñ 313b/6

gözcilik : Gözcülük.

g. eylese 282b/1

gözle - : Gözlemek.

g.- rdük 345b/5

g.- rler 362a/12

gözlü : Gözlü.

g. 351a/15

gözsüz : Kör, hakikati görmeyen.

g. 332a/3, 332a/5, 338a/15,
338b/8, 351a/15, 356b/5

g.+ i 351b/1

g.+ lere 362b/6, 362b/8

g. olub 347b/9

gözük - : Görünmek, belirlemek, ortaya
çıkmak.

g.- di 350b/11

g.- e 361a/14, 361b/1, 379b/6,
379b/11

ğufrân : < Ar. Bağışlama.

ğ. 271a/9

ğurbet : < Ar. Gurbet.

ğ.+ de 297b/14

ğusl : < Ar. Yıkanma, boy abdesti
alma.

ğ. eyledi 364a/6

ğ. eylese 269b/4

ğ. eyleyeler 364a/10, 368a/5,
385b/9

ğ. iderdük 375b/12

ğ. iderler 303a/12

ğ. idüñ 374a/6

ğ.+ inden 364a/6

ğ. itmek 269b/2

ğuşsa : < Ar. Gam, keder, üzüntü.

ğ. 305b/6, 306a/1, 308a/12,
327b/10, 329b/15, 345b/10, 369b/14,
371a/9, 394a/8

ğ.+ m 335b/10

ğ. ola 296b/1

ğ. olmaya 386b/2

ğ.+ sı 335b/13, 379a/1

ğ.+ sını 311a/12

g.+ leri 289b/5

gülistân : < Far. Gül bahçesi.

g.+ lar 395b/12

ğuşşalan - : < Ar.+ Tr. Kederlenmek.

ğ.- mañ 344b/14, 345a/1, 345a/3,
345a/5, 345a/8

gümiş : Gümüş, değerli bir maden.

g. 273a/8, 273b/8, 290a/1,
298a/15, 302a/6, 317a/8, 323b/10,
366b/14, 368b/15, 390b/4

ğuşşalu : < Ar.+ Tr. Kederli.

ğ. 328a/9, 328b/12, 329b/2

g.+ den 270a/1, 272b/12,
278a/13, 278a/15, 278b/1, 307a/10,
351a/1, 365a/9, 365a/15, 380a/6, 383a/2,
390a/13

ğusul : <Ar. Yıkanma, boy abdesti
alma.

ğ. eyledi 270b/15

ğ. eylemege 268a/13

g.+ den ola 324b/5

g.+ dendür 330b/11, 365a/5,
370a/15, 391b/14

güc : Kuvvet.

g. 279b/14, 310b/1

g. eyledi 334b/4

g. eyleyeler 338b/5

g.+ i 265a/4, 279b/13, 279b/14,
286a/4, 286a/5

gümüş : Gümüş, değerli bir maden.

g.+ e 337a/12

g.+ i 273a/9

gül - : Gülmek.

g.- eler 359a/8

g.- mekdür 265b/10

g.- se 266b/12, 267a/9

g.- seler 267a/9

gün : Gün.

g. 265b/13, 269b/4, 269b/7,
269b/8, 269b/9, 269b/10, 269b/11,
269b/12, 269b/13, 269b/14, 269b/15,
270a/5, 270a/13, 270a/15, 270b/1,
270b/2, 270b/4, 270b/6, 270b/7,
270b/10, 270b/15, 271a/7, 271a/8,
271a/9, 272a/6, 272a/7, 273a/2, 274b/5,
275b/11, 275b/12, 276a/11, 276a/12,
276a/13, 276a/14, 276a/15, 276b/1,
276b/11, 277b/6, 279b/5, 280a/9,

gül : <Ar. Gül, kokulu bir çiçek.

g. 300a/14, 300a/15

280a/12, 282a/15, 283a/15, 297a/15,
298b/10, 300a/14, 300a/15, 306a/3,
308b/3, 308b/10, 308b/11, 308b/15,
311b/7, 313b/14, 315b/4, 316a/15,
316b/3, 316b/12, 318b/9, 318b/11,
321a/12, 323b/14, 325a/1, 325b/5,
327a/11, 327a/14, 332a/1, 332a/9,
335a/9, 338a/11, 348a/5, 350b/10,
353b/9, 356b/6, 359a/7, 362a/15,
371b/3, 371b/4, 371b/5, 371b/7,
371b/10, 371b/12, 371b/15, 372a/1,
372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/5, 372a/13,
372b/4, 372b/6, 372b/8, 372b/11,
372b/13, 373a/1, 386a/11, 387a/14

g.+ de 286a/5, 286a/6, 289a/10,
301b/8, 310b/3, 312a/5, 318a/13,
347b/2, 385b/1

g.+ deki 276b/7

g.+ den 283a/5, 283a/7, 318b/11

g.+ dür 269b/8, 269b/12, 322b/2,
350a/7

g.+ e 329b/12

g.+ i 269b/12, 270a/7, 275a/12,
316b/13, 322b/10, 323a/2, 323a/14,
325a/13, 326b/10, 329b/5, 336a/10,
337a/7, 350a/7, 354a/7, 370a/5, 371b/3

g.+ i olsa 274b/14, 284a/4,
325b/11, 331b/10, 332b/8, 339a/2,
339b/11, 340a/2, 340a/7, 341a/8,
341a/12, 342b/5, 342b/9, 342b/12,
343a/4, 343a/15, 343b/10, 343b/15,
344a/15, 345a/12, 346a/8, 346a/12,

346b/2, 346b/7, 347a/10, 349a/8,
349b/3, 349b/15, 353a/3, 353a/11,
353b/8, 354a/12, 354b/1, 356b/9,
360b/1, 374a/12, 374b/14

g.+ idür 322a/10, 322a/14,
322b/3, 322b/4, 322b/11, 370a/6

g.+ in 277b/9

g.+ inde 271b/3, 273a/3, 273a/9,
276a/6, 280b/2, 283a/14, 283b/11,
283b/7, 284b/9, 289a/3, 294a/1, 294a/3,
294a/4, 294a/5, 294b/4, 296b/8,
296b/12, 298a/13, 306a/10, 323b/6,
324a/11, 324b/6, 324b/12, 325b/1,
326b/13, 331b/1, 332a/6, 336b/4,
336b/14, 336b/15, 337b/4, 338a/2,
338a/14, 339a/5, 339a/9, 339a/10,
340b/15, 341a/4, 341b/3, 343b/5,
344a/10, 344b/6, 345a/14, 345a/15,
345b/13, 346a/7, 346b/12, 347b/10,
348b/1, 348b/10, 349a/13, 350b/11,
351a/7, 351b/13, 352a/7, 352a/9,
352a/10, 352b/2, 352b/5, 353a/7,
353b/1, 354a/2, 357b/1, 360a/1, 360a/7,
360b/13, 361a/11, 361b/5, 361b/6,
388a/12

g.+ ine 327b/3, 374b/1

g.+ inün 314a/6

g.+ ler 277b/9, 308b/12, 316b/14

g.+lerde 274a/3, 331b/14, 361a/2

g.+ leri 316b/14

cemî'i g.+ lerin 277b/9

cemî'i g.+ lerinde 275a/14

g.+ lik 279b/15
g. ola 371b/3
g.+ üñ 325a/15
g.+ ünde 341b/8
g.+ üni 314a/6

günāh : <Far. Yapılması dinen yasak olan, dine aykırı iş.

g. 265b/7, 282a/9, 285b/9,
298b/7, 303a/7, 311a/7, 311a/9, 311a/12,
313b/11, 313b/12, 346b/5, 347a/6,
351a/13, 355b/7, 363b/11, 374b/6

g.+ a 293b/6

g.+ dan 312b/2, 375b/13

g.+ ı 264b/1, 264b/2, 302b/4,
311b/10, 312a/15, 353b/8, 363a/4,
370b/14, 370b/15

g.+ ın 274a/6, 308b/4, 347b/15,
353a/6

cemī'i g.+ ın 280b/6, 280b/8,
282b/11, 282b/12, 336a/2

g.+ ına 311b/10

g.+ ından 281b/7, 360b/5

cemī'i g.+ ından 276b/11

g.+ lar 289b/4, 348b/14

g.+ lara 297b/8

g.+ lardandır 312b/8

g.+ ları 273a/12, 346a/2, 346b/3,
376b/1

cemī'i g.+ ları 277b/8

g.+ ların 308b/4

g.+ larına 356a/13

cemī'i g.+ larını 271a/6
cemī'i g.+ larımızı 359b/11
g.+ laruñuzı 275b/7
g.+ um 335b/8, 351a/14
g.+ umı 350b/15
g.+ uñuz 308a/4
g.+ uñuzdan 345a/3
g.+ uñuzı 344a/12

günāhkār : <Far. Günah işleyen, günah sahibi.

g. 322b/7, 376b/5, 376b/7

g.+ lar 377b/1

g.+ lara 330b/7

gündüz

g. 275b/13, 276a/7, 276a/13,
325a/11, 343b/4, 358b/12

g.+ de 310b/5

g.+ i 350a/1, 387a/4

g.+ in 272a/10

g. olmaya 387a/2

güneş : Güneş.

g. 315b/8, 316a/7, 318b/11,
318b/15, 318b/4, 318b/6, 318b/7,
318b/9, 320b/11, 323a/3, 324a/9,
324b/2, 325b/15, 326b/7, 367a/2

g.+ üñ 364a/13

günlük : Günlük, o günle ilgili.

g. 317a/8

güzel : Güzel, hayranlık uyandıran.

g. 274b/14

ḥābāyiş : < Ar. Kötülükler.

ḥ.- i nefsdan 377b/4

ḥaber : < Ar. Haber, bilgi, nakledilen söz.

ḥ. 273b/2, 278a/7, 289b/15, 290a/2, 291a/15, 319b/15, 340a/10, 356a/4, 376a/12, 377a/6, 392b/13

ḥ.+ de 323a/14, 372a/12

ḥ.+ ler 287a/4

ḥ.+ lerin 317a/11

ḥaberdār : < Ar.+ Far. Haberli.

ḥ. ola 300a/1

ḥabeş : < Ar. Habeşistan halkından olan.

ḥ.+ den 319a/15

ḥabīb : < Ar. Sevgili.

ḥ.- i ekremüñ 396a/13

ḥ.+ üm 329b/14, 332b/13, 376a/15

ḥ.+ ümüñ 330a/15

ḥ.+ üñe 338a/10

ḥabību'llāh :< Ar. Allah'ın sevgilisi, Allah'ın sevgili kulu.

h. 289b/11ol

ḥābil : <Ar. Hazret-i Adem'in oğullarından biri, Kabil'in kardeşi.

h. 350a/11

ḥabs : <Ar. Hapis, bir yere kapatmak.

ḥ. itmedüm 344a/7

ḥac <Ar. Hac ibadeti, hacca gitme, hac görevini yerine getirme.

ḥ. 271b/15, 279b/4, 280b/10, 282a/11, 347b/10

ḥ.+ dan 284a/11, 364a/3

taṭavvu'ı ḥ.+ dan 284a/12

ḥ. ideler 317b/14

ḥ. itmiş 272a/3, 272a/4

ḥ. itmişce 272a/5

ḥacc <Ar. Hac ibadeti, hacca gitme, hac görevini yerine getirme.

ḥ. 279a/9, 279b/3, 295b/15

ḥ.+ a 268a/13, 279b/3, 279b/15, 280b/13, 284a/10, 303b/5, 342b/3, 347b/13, 375b/11

ḥ. eylemek 284a/10

ḥ. eylemeyen 284a/10

ḥ.+ ı 280b/10

ḥ.+ ında 342b/2

ḥ.+ ını 281a/8

h. itmişce 272a/2

h.+ uñ 280a/9, 280b/8

hācerü'l-esved : <Ar. Kâbe'nin doğu köşesinde bulunan, cennetten indirildiğine inanılan siyah taş.

h.+ e 280b/2

h.+ i 280b/1

hācet : <Ar. İhtiyaç, dilek, istek.

h. 379a/12

h.+ i 310b/11

h.+ i ola 337a/14

każâyı h. iderlermi 385b/2

h.+ ler 272a/7

h.+ leri olsa 385b/2

h.+ lerin 377b/10

h.+ leriñ 316b/15

h.+ lerinden 273b/8

h.+ lerüñ 360a/12

h.+ üm 337a/13, 337a/15, 343a/12

h.+ ümi 275a/5, 288a/14, 314a/3, 336b/6

h.+ ümüz 360a/11, 374a/1

h.+üñ 274b/15, 314a/2, 322b/11, 343a/5

h.+ üñüz 360a/10, 360a/13, 373b/12

h.+ üñüzdür 360a/12

hācı : <Ar. Hacca giden, Hac vazifesini yerine getiren kimse.

h.+ lar 336b/15, 376a/6

cemī'i h.+ lar 336b/14

h.+ larınuñdur 365b/13

hacıl : < Ar. Utanmış. Utangaç. h. eyleye 334b/2

had : <Ar. Son derece.

h. 265b/9

h. itmek 264b/14

hadde

h. 337a/4

hadīs

h. 309b/5

ehli h. 311a/1, 387a/1

h.-i kudside 305b/11

h.- i şahīhdür 332a/12

h.+ dür 295b/10

h.+ e 315b/4

h.+ ler 388b/15

h.+ üñ 391a/6

hafi : <Ar. Açık olmayan, gizli.

h. 292a/12, 299b/15

zikri h. 291a/1

hafif : Hafif.

h. olur 348a/10

hak : <Ar. Yarattıcı, Tanrı, Allah.

ḥ. 271b/4, 274b/10, 290a/7,
302a/8, 303b/7, 310a/14, 310a/3, 311a/5,
328a/13, 343b/3, 360a/6, 377a/6, 378a/5,
380b/10, 386a/10, 386a/15, 388b/3,
394a/9

ḥ.+ dan 264b/15, 269a/5, 283a/6,
283a/7, 296b/5, 297a/9, 297a/10, 299a/6,
309b/11, 310a/14, 313a/6, 313a/7,
347a/6, 351b/7, 391a/9

ṭarīḳi ḥ.+ dan 305b/6

ḥ.+ dur 266b/11, 292b/12, 306a/6

ehli ḥ.+ dur 303b/4

ḥ.+ ların 295b/13, 348b/12

ḥ.+ suz 264b/5

ḥ.+ te'ālā 369b/12

ḥ.+ teālā 360a/8, 375a/8, 383a/8

ḥ.+ te'ālā 269a/14, 331b/5,
333a/11, 334b/4, 339b/9, 340b/10,
342a/6, 354a/12, 361b/2

ḥ.+ te'ālā 278a/3, 298b/11,
298b/12

ḥ.+ te'ālā 264b/3, 265b/6,
266a/8, 267a/5, 267b/12, 267b/15,
268b/11, 268b/12, 268b/13, 269a/8,
269a/12, 269b/5, 269b/8, 269b/12,
270a/5, 270a/8, 271a/2, 271a/5, 271a/6,
271a/13, 271b/2, 271b/14, 272b/2,
272b/5, 272b/9, 272b/11, 273a/1,
273a/2, 273a/11, 274a/5, 274a/6,
274b/14, 275a/1, 275a/3, 275a/4, 275a/6,
275a/8, 275a/11, 275a/12, 275a/13,
275a/15, 275b/1, 275b/2, 275b/5,

275b/8, 275b/10, 275b/13, 275b/15,
276a/10, 276b/3, 276b/4, 276b/7,
277a/1, 277a/9, 277b/1, 277b/2, 278a/5,
278a/6, 278a/8, 278a/11, 278b/11,
279a/3, 279a/9, 279a/10, 279a/11,
279a/12, 279b/5, 279b/7, 279b/13,
280b/4, 280b/6, 280b/8, 281a/1, 281a/3,
281a/8, 281a/10, 281a/12, 281a/13,
281b/10, 282a/13, 282a/14, 282b/11,
282b/15, 283a/1, 283a/8, 283a/9,
283a/11, 283b/9, 283b/15, 284b/3,
284b/10, 284b/12, 285a/13, 285a/14,
285b/1, 286a/8, 287b/1, 287b/3,
288b/14, 289a/7, 290b/6, 291a/12,
291b/6, 291b/8, 292b/4, 292b/6, 292b/8,
292b/12, 293a/7, 293a/9, 293a/14,
294a/2, 294a/5, 294a/15, 294b/2, 294b/8,
296b/11, 296b/5, 296b/8, 296b/9,
297a/4, 298a/13, 298b/5, 298b/7,
298b/8, 298b/10, 298b/15, 299a/5,
299b/12, 301b/8, 302a/7, 302a/14,
302b/1, 302b/14, 303a/6, 303b/7,
303b/9, 303b/10, 303b/11, 304b/12,
304b/15, 305a/4, 305a/6, 305b/11,
306a/1, 306a/9, 306a/13, 307a/15,
307b/3, 307b/5, 307b/14, 308a/2,
308b/3, 308b/9, 309a/6, 309a/9, 309a/14,
309b/8, 310a/7, 310a/15, 310b/14,
311a/8, 311a/9, 311a/11, 312a/4,
312a/10, 312b/5, 313a/10, 314a/6,
315a/1, 315b/3, 316b/5, 316b/8, 317a/6,
317a/12, 317a/13, 317b/1, 317b/3,

318a/7, 318a/15, 318b/8, 318b/13, 340b/1, 340b/3, 340b/6, 340b/7, 340b/8,
 319a/3, 319a/10, 319a/14, 319b/4, 340b/12, 340b/15, 341a/4, 341a/7,
 320a/9, 320a/10, 320a/14, 320a/15, 341a/8, 341a/12, 341a/13, 341a/14,
 320b/3, 320b/4, 320b/8, 321a/3, 321a/5, 341a/15, 341b/6, 341b/9, 341b/13,
 321a/8, 321a/13, 321a/14, 322a/1, 342a/1, 342a/4, 342a/9, 342b/2, 342b/9,
 322a/2, 322a/3, 322a/4, 322a/7, 322a/10, 342b/11, 342b/13, 343a/5, 343a/7,
 322b/12, 322b/13, 322b/15, 323a/1, 343a/9, 343a/11, 343a/12, 343a/14,
 323a/9, 323a/13, 323a/15, 323b/2, 343b/1, 343b/11, 343b/12, 343b/13,
 323b/8, 324a/2, 324a/12, 324b/5, 344a/4, 344a/10, 344a/12, 344b/9,
 324b/8, 324b/10, 325a/3, 325a/6, 325a/8, 345a/11, 345b/4, 345b/7, 345b/13,
 326a/2, 326a/4, 326a/8, 326a/9, 326a/11, 346a/4, 346a/6, 346a/8, 346b/2, 346b/4,
 326b/5, 327a/8, 327a/10, 327a/12, 347a/10, 347b/4, 347b/12, 348b/1,
 327b/5, 327b/8, 327b/10, 328a/12, 348b/2, 348b/4, 348b/6, 348b/11,
 328b/12, 328b/15, 329a/3, 329b/3, 349a/2, 349a/3, 349a/5, 349a/8, 349a/11,
 329b/5, 329b/7, 329b/14, 330a/1, 349a/12, 349a/14, 349b/2, 349b/6,
 330a/12, 330b/3, 331b/3, 331b/4, 349b/8, 349b/10, 349b/11, 349b/13,
 331b/11, 331b/15, 332a/2, 332a/3, 349b/15, 350a/13, 350a/15, 350b/1,
 332a/5, 332a/8, 332b/1, 332b/3, 332b/4, 350b/5, 350b/8, 350b/13, 350b/14,
 332b/8, 332b/11, 332b/13, 332b/14, 350b/15, 351a/3, 351a/14, 351b/3,
 333a/4, 333a/8, 333a/13, 333b/2, 333b/5, 351b/6, 351b/7, 351b/9, 351b/14,
 333b/7, 333b/10, 333b/13, 334a/2, 351b/15, 352a/1, 352a/7, 352a/9,
 334a/8, 334a/10, 334b/6, 334b/8, 352a/12, 352b/6, 353a/1, 353a/2, 353a/4,
 334b/11, 334b/13, 334b/15, 335a/5, 353a/7, 353a/9, 353a/14, 353b/2, 353b/6,
 335a/8, 335a/10, 335b/1, 335b/9, 353b/8, 353b/11, 353b/12, 353b/14,
 335b/11, 335b/14, 336a/2, 336a/3, 353b/15, 354a/2, 354a/4, 354a/8, 354a/9,
 336a/9, 336a/13, 336b/3, 336b/7, 354a/13, 354b/1, 354b/3, 355b/13,
 336b/12, 336b/13, 337a/1, 337a/13, 356a/3, 356a/6, 356a/14, 356b/1, 356b/8,
 337a/15, 337b/15, 338a/4, 338a/5, 356b/14, 357a/1, 357a/6, 357a/7, 357b/2,
 338a/11, 339a/2, 339a/3, 339a/4, 339a/5, 357b/5, 357b/11, 357b/14, 358a/9,
 339a/6, 339a/10, 339b/5, 339b/6, 358a/11, 358a/13, 358b/2, 358b/4,
 339b/11, 339b/14, 340a/2, 340a/8, 358b/6, 358b/11, 358b/13, 359a/3,
 340a/10, 340a/11, 340a/12, 340a/13, 359b/3, 359b/6, 359b/8, 359b/9, 360a/1,

360a/3, 360a/11, 360b/11, 361a/12,
361a/13, 361b/3, 361b/11, 362a/14,
362b/4, 362b/6, 362b/8, 362b/9,
362b/10, 362b/13, 363a/10, 364b/15,
365a/1, 365b/5, 366a/8, 366b/1, 366b/4,
366b/13, 367a/13, 367b/11, 368a/4,
368a/6, 368a/15, 368b/1, 369a/2, 369a/5,
369a/9, 369b/1, 369b/4, 369b/7,
369b/10, 370a/3, 370a/4, 370a/8,
370a/14, 371a/8, 371a/9, 371a/13,
371b/1, 371b/11, 371b/13, 372a/5,
372a/6, 372a/8, 372a/13, 372a/15,
372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9,
372b/12, 372b/15, 373a/2, 373a/3,
373a/6, 373b/6, 373b/9, 374a/2, 374a/7,
374a/8, 374a/10, 374a/15, 374b/2,
374b/4, 374b/7, 375a/7, 375a/12,
375b/3, 375b/5, 376a/4, 376b/12,
376b/13, 377a/1, 377a/2, 377a/4, 377a/7,
377a/8, 377a/10, 377a/15, 377b/2,
377b/8, 377b/10, 377b/12, 378a/1,
378a/3, 378a/8, 378a/9, 378a/10, 378b/6,
378b/8, 379b/14, 380a/6, 380a/13,
380b/2, 381a/3, 381a/9, 381a/11, 381b/7,
382a/6, 382b/15, 383a/4, 383a/5, 383b/9,
383b/11, 384b/14, 384b/15, 385a/7,
385a/15, 385b/4, 386a/5, 386a/6, 386a/7,
386a/12, 386a/15, 387a/11, 387b/11,
387b/15, 388a/8, 388b/11, 388b/13,
389a/1, 389a/5, 389b/10, 389b/13,
390a/2, 390a/6, 390a/10, 390b/11,

392b/5, 393a/11, 393a/13, 394a/12,
394b/7, 395b/4

h.+ te'ālādan 274b/5, 281b/4,
284b/1, 306a/1, 358b/2, 358b/12,
359b/10, 386a/3, 386a/4, 388a/1

h.+ te'ālādur 388a/4

h.+ te'ālānun 373b/7

h.+ te'ālānuñ 274b/2, 275b/14,
283b/13, 287b/6, 287b/7, 287b/8,
293a/3, 297b/11, 299b/3, 301a/3,
302a/14, 303a/13, 305a/10, 305a/11,
308b/8, 326b/1, 329a/1, 329a/15, 343a/4,
350b/12, 354b/4, 361a/14, 369b/3,
369b/12, 375b/14, 377b/5, 393a/3

h.+ te'ālāya 281a/2, 286b/10,
349a/9, 352b/14

ḥaḳāyık : <Ar. Gerçekler, hakikatler.

h. 289b/9, 289b/10

h.- ı esrāra 313b/4

h.+ dur 289b/8

h.+ ını 395a/2

ḥaḳīkat : <Ar. Gerçek, doğru.
Tasavvuftaki dört makamdan biri.

h. 268a/11, 292b/5, 316b/5

h.+ i 291a/2

h.+ ine 311a/4

h.+ ini 296a/5

erbābı h.+ üñ 311b/4

ḥaḳīkiyye : <Ar. Gerçek, asıl.

şifâtı h.+ yi 313a/7

ḥaķīr : <Ar. Değersiz, itibarsız.

h. 394b/9

ḥaķķ : <Ar. Yaratıcı, Tanrı, Allah.

h.+ a 290a/14, 290a/15, 296a/14,
309b/13, 329b/1, 350a/10

h.+ ı 269a/5, 282b/11, 288a/15,
299a/4, 305b/5, 311b/12, 372a/12,
374b/10, 384b/8, 389b/1

kemāli h.+ ı 394b/2

h.+ ı olsa 351a/3

h.+ içüm 350a/4

h.+içün 265b/7, 272b/6, 294a/1,
294a/3, 301a/5, 322b/8, 337b/2, 341a/9,
346b/11, 352a/14, 354a/5, 396a/12,
396a/13

h.+ ımı 350b/8

h.+ ın 282b/12, 329a/15, 351a/3,
351b/5

h.+ ın 291a/10

h.+ ına 297a/4

h.+ ında 303b/7, 328a/3

h.+ ından 329a/15

h.+ ımı 282b/13

h.+ içün 311a/7

h.+ um 351a/7

h.+ umı 350b/12, 351a/4

h.+ un 293a/5, 350b/7

h.+ uñ 274b/15, 288a/11,
290a/12, 291a/8, 291a/12, 292a/5,

305b/15, 313b/3, 335b/6, 346a/13,
346a/15, 351b/10, 352b/12, 374b/12,
377b/11

h.+ uñı 343a/5, 350b/13

ḥāl : < Ar. Durum, vaziyet.

h. 266b/8, 304b/11, 312a/12,
334b/4, 358a/3, 390a/10

h.+ de 283b/12, 291b/5, 293a/13,
293a/14, 311b/10, 316b/7, 340a/2,
364b/12, 367a/12, 389b/10

h.+ den 311a/15

h.+ i 308a/15

h.+ i 299b/4, 359b/14, 366b/12

h.+ in 282a/4, 282a/7

h.+ inde 265a/7, 286a/12, 303a/9,
303a/11, 341b/2

h.+ indedür 344b/10

h.+ inden 273b/1

h.+ ine 311a/15, 312a/4, 347b/2

h.+ ini 351b/9

h.+ üm 331b/14

h.+ üñdür 291a/12

ḥalāvet : <Ar. Hoşluk, tatlılık, zevk.

h. 298b/6, 311b/13

h.+ i 298b/7

ḥalāyık : < Ar. Yaratılmış her şey.

h. 337a/1, 367a/12, 386b/2

cemī'i h. 372a/5, 372b/3,
372b/14, 373a/2

h.+ a 372b/3	284b/6, 285a/8, 293b/8, 294a/11,
cemî'i h.+ ı 372b/1	299a/11, 299b/6, 301a/15, 302a/2,
halife : < Ar. Vekil, hükümdar.	302a/3, 302b/15, 303a/2, 307b/7,
h. 316a/3	315a/14, 315b/4, 318a/14, 318b/3,
h.- i kitābu'llāhdur 300b/15	320b/9, 320b/13, 322b/15, 323a/4,
h.- i resūlu'llāhdur 300b/14	323b/6, 323b/7, 324a/6, 324a/7, 324b/8,
halifetu'llāh : < Ar. Allah'ın halifesi.	324b/11, 324b/15, 325a/1, 325a/13,
h.+ dur 300b/14	325b/1, 326a/6, 326b/6, 326b/15,
hālîk : < Ar. Yaratıcı, yaratan.	328b/13, 331a/10, 335a/9, 335a/13,
h.+ un 330a/2	335b/7, 335b/9, 335b/12, 335b/14,
halîl : < Ar. Samimi ve sadık dost.	336a/4, 340a/5, 345b/2, 346a/9, 348a/1,
h. 286b/9	353a/10, 357b/4, 374b/14, 382b/13,
h.+ üm 332b/12	388b/12
halîlu'llāh : < Ar. Allah dostu.	cemî'i h. 276b/7, 315a/15,
h. 329b/10, 346b/13	318b/5, 319b/5, 330a/9, 342b/8, 350b/3,
h.+ dur 335b/9	355b/4, 363b/13, 367b/8, 385a/1
hālîş : < Ar. Katkısız, temiz.	h.+ a 264b/12, 265a/5, 265b/10,
h. 346a/14, 369a/13	273b/1, 279a/5, 287b/2, 294a/10,
h. itmekdür 377b/3	296b/5, 296b/10, 298a/3, 302a/9,
h. olsun 305b/12	303b/1, 307b/9, 317b/12, 327a/2,
halk : < Ar. Yaratılmış olanlar,	328b/8, 331a/8, 335a/11, 337a/10,
insanlar.	337a/14, 338b/5, 338b/8, 338b/15,
h. 266b/14, 267a/9, 270a/11,	340a/7, 340a/8, 344a/8, 344b/7, 345a/6,
270b/3, 271b/8, 277b/10, 279a/3,	357b/4, 388b/1
282a/7, 282b/11, 282b/12, 283a/3,	cemî'i h.+ a 270a/15, 270b/1,
	270b/2, 276b/4, 283a/13, 324a/11
	mecmū'ı h.+ a 277b/10
	h.+ da 389b/5
	h.+ dan 297a/10, 298b/2,
	305b/13, 306a/4, 312b/6, 347a/2
	cemî'i h.+ dan 326b/2
	h.+ dur 277a/11

h.+ ı 265b/10, 267b/12, 275a/9,
286b/13, 300b/11, 302b/12, 316a/10,
316a/11, 316b/4, 322a/1, 327b/5,
327b/7, 327b/11, 328a/7, 328a/10,
328a/14, 328b/13, 329a/1, 337a/4,
338b/5, 339a/5, 346a/15, 346b/2,
347a/10, 352a/3, 352a/5, 362a/13

cemī'i h.+ ı 283a/11, 283a/13,
319a/3, 326b/5, 335a/10, 337b/2, 339a/6

h.+ ına 373b/2, 395b/4

h.+ ından 376b/15

h.+ ını 384a/15

h.+ uñ 273b/2, 273b/3, 296b/10,
298b/8, 301a/11, 305b/2, 305b/7,
305b/14, 311b/12, 315a/13, 323a/5,
326a/9, 328a/13, 333a/3, 343b/6,
347a/11, 351a/9, 366a/13

halka : < Ar. Halka, çember.

h. 326a/11

h.+ lardan 357a/5

h.+ lu 357a/3

h. ola 330a/5

h. olalar 326a/12

h. olmayadı 330a/6, 357a/5

h.+ sına 330a/7

h.+ sını 330a/6

halvet : < Ar. Tasavvuf yolunda
olgunlaşmak için belirli bir müddet
kapalı bir yerde yalnız kalmak.

h. 290b/1

h.+ de 291b/12, 291b/13

h.+ lerde 302a/10

hamd : <Ar. Kulun Allah'a teşekkür ve
övgülerini bildirmesi.

h. 292a/5, 372a/15

h. iderler 385b/4, 385b/6

hammām : Hamam, insanların
yıkandığı yer.

h.+ da 326b/7

hamr : < Ar. Şarap.

h. 353a/13

h.+ dur 391b/3

hānkāh : < Ar. Tekkelerin bağlı olduğu
merkez.

h.+ larında 290b/10

harāb : < Ar. Yıkık, harap.

h.+ dur 307a/8

h. eyledi 314b/14, 315a/11

h. eyleye 319b/1

h. eyleyen 315a/2

h.+ lığı 314b/14

h. ola 319a/15

h. olmak 319b/3

h. olmuş 317b/6

h. olub 320b/14

harām : <Ar. Yapılması dince yasak
olan davranış.

h. 265a/9, 266a/14, 266b/4,
268a/2, 268a/3, 275a/10, 282a/8, 299b/8,
303b/6, 311b/14, 327b/13, 328a/15,
338b/6, 341b/12, 350a/9

h.+ a 275a/10, 366a/1

h.+ dan 327b/12

h.+ dur 270a/3, 282b/9, 290b/13,
349a/10, 367b/6

h. eyledüm 352b/6

h. eyleye 273a/3

h. eyleyüb durur 371b/2

h.+ ı 268a/4

h. ola 301a/1

h. oldu 279a/7

h.+ sın 330a/14

ḥarāret : <Ar. Sıcaklık, şevk.
h.+ i 293b/15

ḥarbe : <Ar. Kısa mızrak, süngü.
h. 317a/10

ḥarc : < Ar. Harcamak.
h. eyledi 341a/1, 341a/3
h. eylediler 393b/4
h. eyledüm 341a/6
h. eylemiş 341a/4
h. eyleyeler 277b/9
h. ider 297a/13, 297a/14
h. itdiler 393b/2

ḥareket : <Ar. Hareket, kımıldanma,
sarsıntı.

h.+ e 278a/4, 299a/7, 318a/1,
380a/7

h. eylersin 278a/7

h. eyleye 278a/6

h. eyleyüb 327a/4

h. ideler 282a/3

h. idüb 320b/13, 380a/11

h.+ ine 307a/10

ḥarf : <Ar. Harf, söz.

h. 287b/14

h.+ dür 285a/7, 289a/6

h.+ ine 285b/3, 286a/10, 297a/3,
298b/13, 309a/7

h.+ lerin 289a/14

ḥarīr : <Ar. İpek.

h. 390b/4

h.+ ler 392a/6

ḥāric : < Ar. Hariç.

h.+ dür 297a/15

ḥārūt : < Ar. Kur'ân'da adı geçen bir
melek.

h. 355b/7

ḥāş : <Ar. Seçkin, özel.

ismi h.+ dur 286b/10

h.+ ı 394b/5

h.+ larum 368b/2, 369a/5

h.+ larumsuz 369b/15

ḥasan : <Ar. Hazret-i Muhammed'in torunu, Hazret-i Ali ile Hazret-i Fâtîma'nın büyük oğlu, Hazret-i Hasan (ö. 49/669).

h. 316a/4, 332a/13, 339b/2, 341a/7, 366a/14, 370a/2, 371a/3, 383a/15, 389b/9, 391b/1, 393b/1, 393b/3
h.+ dur 337a/9

ḥasan-ı baṣrî : Meşhur hadis ve fıkıh bilgini, Hasan-ı Basrî (ö. 110/728).

h. 377a/12

ḥased : <Ar. Haset, kıskançlık, çekememezlik.

h. 312a/7
h.+ den 328a/4, 382b/7
h. eyledi 328a/5
h. eyleyüb 389b/8
h.+ i 305b/12

ḥasenād : <Ar. İyilikler, hayırlı işler, sevaplar.

h.+ ların 341b/9

ḥasenāt : <Ar. İyilikler, hayırlı işler, sevaplar.

h. 279a/8, 348a/13, 349a/4, 349a/13

cemî'i h. 347b/6

h.+ dur 289b/1

h.+ ı 323b/12, 323b/15, 339b/8, 347b/4, 348a/5, 350b/14

h.+ ın 348b/12, 353a/6, 394a/10

h.+ ından 348a/6, 348b/13, 349a/8, 349a/13, 349b/10

h.+ ları 341b/9

h.+ um 350b/13

cemî'i h.+ um 349a/14

h.+ uñ 347b/7

ḥasene : <Ar. Sevap.

h. 278b/14, 352b/11, 352b/12

h.+ den 352b/8

h.+ ye 352b/11

ḥaset : <Ar. Haset, kıskançlık, çekememezlik.

h.+ den 368a/4

ḥāşıl : < Ar. Ortaya çıkan, meydana gelen.

h.- ı kelām 307b/12

h.+ ı 268a/12, 268b/6

h. ola 290b/1, 304a/2

h. oldu 304b/1

h. olmağa 279b/2

h. olmaya 282a/8

h. olsa 390a/1

h. olub 304a/1

h. olur 292b/2, 292b/4, 309b/13

h.+ um 352b/15

hasret : <Ar. Özlem, bir şeyi çok arzulayıp ona kavuşamamaktan duyulan üzüntü.

h. 322b/3

h.+ i 384b/4

h.+ ler 344a/3

h.+ lerden 344a/3

hasta :< Far. Hasta, sağlığı bozuk kimse.

h. 316b/1

h.+ lar 342a/8

h.+ lara 342a/8

h. oldu 346b/1

h. olduğ 342a/9

h. olmaz 366b/15

h. olsa 286a/9

hastalığ : < Far+ Tr. Hastalık.

h.+ ı 342a/10

h.+ ınuzmı 342a/10

hastalık : < Far+ Tr. Hastalık.

h. 319a/15, 342a/9, 378b/13

h.+ lar 361b/15

hāṣā : < Ar. “Allah korusun, asla” anlamında kullanılan söz.

h.+ ki 377b/5

haşr : <Ar. Toplama, bir araya getirme.

h. 323a/4, 325b/1, 329b/8, 332a/13, 333a/5, 333a/9, 336b/9, 337a/10, 343b/1, 344b/11

h.+ dan 345a/5

h. eyleyevüz 332a/6

h. iderüz 332a/7

h. itmek 322a/1

h. olurlar 323b/6

haşyet : <Ar. Saygıyla karışık korku.

h. 393a/4

h.+ dür 393a/4

haṭ : < Ar. Çizgi, yazı.

h. 353b/4

haṭā : < Ar. Yanlış, kusurlu iş, kabahat.

h. 323b/10

h. idici 396a/11

cemī'i h.+ ları 308a/12

haṭarāt : < Ar. Tehlikeler.

h.+ lardan 311b/5

haṭīb :< Ar. Güzel söz söyleyen.

h. 270a/2

hāṭır : < Ar. Aklında, hafızasında.

h.+ ın 270b/2

h.+ ından 285b/5

h. olalar 317b/14

ḥatm :< Ar. Tamamlamak, bitirmek.

h. 289b/1

h. eyle 396a/14

h. eyledük 284b/10

h.+ ini 329a/5

h. itmişce 289a/10

h. olur 315b/15

ḥavāş : <Ar. İleri gelenler, seçkinler.

h. 289b/9, 293b/2, 312a/14

h.- ı evliyāya 291a/1

h.- ı insāndandır 293a/1

h.+ şuñdur 312b/2

ḥavf : <Ar. Korku, endişe

h. 292a/6, 390a/2, 390a/10,

393a/2

h.+ ın 390a/2

h.+ ile 272b/3

ḥattā : <Ar. Bile, dahi, üstelik.

h. 267b/9, 268a/5, 269a/14,

311b/2, 312a/4, 312a/5, 314a/11,

314a/14, 314b/1, 316a/6, 317a/14,

317b/7, 323b/4, 326a/7, 326b/5, 327a/3,

329b/2, 336b/6, 336b/14, 337b/1,

337b/13, 338b/3, 342b/10, 348b/8,

350b/10, 351a/10, 359a/15, 381b/2,

381b/3, 388b/4, 396a/5

ḥāviye : <Ar. Cehennem'in yedi kapısından yedincisi.

h.+ de olalar 356b/3

h.+ dūr 356a/12

ḥātūn : Kadın.

h.+ dur 380a/1

h.+ ı 387b/4

h.+ lar 389b/5

h.+ lara 265a/15

h.+ larınuñ 383a/14

ḥavlı : <Yun. Bir yapının çevresinde bulunan üstü açık, etrafı çevrili alan, bahçe.

h.+ sında 342b/6

ḥavrā :< İbr. Sinagog

h.+ nuñ 379b/1

havā : < Ar. Hava.

h.+ da 320b/10, 378a/6

h.+ dan 382b/11, 383b/6

ḥavvā : Yaratılan ilk kadın, Hazret-i Adem'in eşi.

h. 269b/9, 321b/14, 364b/12

h.+ ya 321b/13

h.+ yı 269b/8

ḥavāriyyūn :< Ar. Hz. İsa'nın 12 havarisine birden verilen isim.

ḥavż : <Ar Su biriktirme, yüzme, çevreyi güzelleştirme vb. amaçlarla altı ve yanları mermer, beton benzeri şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer:

- ḥ. 361a/6
- ḥ.+ da 376b/8
- ḥ.+ dan 360b/7
- ḥ.+ ı 339b/4
- ḥ.+ ı ola 360b/14
- ḥ.+ ımuñ 361a/6
- ḥ.+ ından 359b/14
- ḥ.+ umuñ 360b/14
- ḥ.+ uñ 360b/12

ḥayā : <Ar. Utanma, sıkılma, kulun günahları nedeniyle Allah'tan utanması.

- ḥ. 305a/13
- ḥ.+ dan 334b/6
- ḥ.+ sı ola 305b/8

ḥayāt : <Ar. Yaşam.

- ḥ. 383b/11
- ḥ.- ı kalb 288b/7
- ḥ.- ı nefis 288b/7
- ḥ.+ dan 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 269a/7
- ḥ.+ ı 269a/1, 293b/7
- ḥ.+ umda 269a/13

ḥayf : < Ar. Haksızlık, zulüm.

ḥ. 282a/8, 304b/8, 304b/9, 388b/1

ḥāyınlīk : <Ar. Hainlik.

ḥ. eylemekdür 265a/1

ḥayır : < Ar. Hayır.

- ḥ. 380b/15
- ḥ.+ dan 352b/9
- ḥ.+ lar 360b/12
- ḥ.+ ları 380b/15
- ḥ.+ lu 289b/15

ḥayırlu : < Ar. Hayırlı.

- ḥ. 274a/7, 277a/9, 319b/5
- ḥ.+ dur 266b/1, 296b/15, 297a/1, 301b/10
- ḥ.+ ñuz 288b/5

ḥāyin : <Ar. Hain.

ḥ. 335a/6

ḥayr : < Ar. Hayır.

- ḥ. 274b/2, 282a/6, 345a/6, 351b/14, 351b/15, 352a/1, 352b/9, 352b/10, 353a/5
- ḥ.+ a 297b/7
- ḥ.+ dan 327a/10, 352b/10
- ḥ. eylemekden 301b/10
- ḥ. eyleyem 344a/13
- ḥ.+ ı 337b/14, 348b/7
- ḥ.+ umdan 353b/4

hayrān : <Ar. Şaşırma, çok beğenmekten ve tutkunluktan hayretler içerisinde kalma.

h. olub 335a/14

hayrāt:< Ar. Sevap kazanmak için yapılan iyilik.

h. 366a/1

h.+ ı 393b/5

hayvān : <Ar. Canlı, canlılık, insan dışındaki canlı yaratık.

h. 323a/4, 378a/15

h.+ a 265a/7

h.+ da 293a/1

h.+ dan 319b/13

h.+ lar 307b/4, 319b/7, 322b/14, 351b/6

h.+ lardan 378a/15

h.+ ları 378b/8

cemī'i h.+ ları 356b/11

h.+ uñ 321b/11

hayvānāt : <Ar. Hayvanlar.

h.+ dur 307b/2

hayvāniyye :< Ar. Hayvanlık.

temettu'atı h. 292b/1

hayz : < Ar. Kadınlarda aybaşı.

h. 265a/7, 389b/6

hazer :< Ar. Sakınma.

h. 393a/7

h.+ dür 393a/7

hazīne : < Ar. Devlet malının saklandığı yer.

h. 321a/8

h.+ den 321a/9

h.+ dür 285b/15, 302a/14, 310b/4

h.+ lerinden 285b/15, 302a/14, 310b/4, 321a/8

h.+ sinden 339b/7

h.+ yi 302a/14

cemī'i h.+ yi 304a/10

hazīnedār : < Ar.+Far. Devlet hazinesinden sorumlu kimse.

h.+ ına 357b/11

h.+ lar 357b/12, 357b/13, 367b/4

h.+ları 286a/12, 342b/7, 367a/15, 367b/3

h.+ larına 357a/1

hāzır : < Ar. Bir işi yapmak için her şeyi tamamlamış olma.

h. 321b/6

h. ideler 335a/8

h. ol 349a/5

h. ola 349a/6

h. oldu 270b/15

h. olısar 373b/3

h. olmak 269b/1

h. oluñ 372b/9, 372b/14, 373b/3

h. olurlar 286a/11

h.- ı vāfir oldu 298b/1

haz̄iretü'l-kuds : < Ar. Peygamberlerin, şehitlerin ve Allah'ın verdiği zırluklara sabredenlerin ruhlarının bir arada bulunacağına inanılan cennet bahçesi.

hedyye : <Ar. Armağan.

h.+ den 386a/7

h.+ dür 386a/4

h.+ ler 371b/11, 372b/15, 381a/3

h.+ üñ 368a/9, 370a/6

h.+ a 370a/11

helāk : < Ar. yok olma, perişan olma.

h. 317b/2, 319b/1

h. eylemek 334b/3

h. eyleye 319a/14

h. eyleyenlerdür 338b/9

h. ola 317a/9, 319b/1, 319b/2

h. olalar 319b/3, 320a/10,

320a/12, 320b/9

h. olaydı 288b/8

h. oldu 308a/2

h. olmağdur 288a/13

h. olmaya 320b/6, 325b/9

h. olub 320b/13

h. olur 304a/4, 307b/5

h. olurdı 355b/5

h. olurun 341b/5

h. oluridi 355b/4

h. olursız 273b/5

hazret : <Ar. Saygı ifadesi.

h.- i celālden 293a/4

h.- i resūl 290b/8

h.- i resūlüñ 394b/6

h.- i risālet 285b/6

h.+ den 335b/2

h.+ e 376b/5

h.+ i 303a/14, 333b/12

h.+ in 366a/8, 370a/9

h.+ inde 281a/3

h.+ inden 381a/3, 388b/11, 395b/4

h.+ ine 275a/15, 281a/1, 290a/7, 296b/8, 314a/3, 334b/13, 339a/2, 340a/11, 349b/13, 372a/5, 372a/15, 376b/12, 377b/8, 384b/14, 385b/4

h.+ ini 269b/13, 271a/13, 272b/3, 372a/7, 373a/3, 383a/5

h.+ inüñ 370a/3

h.+ inüñdür 373a/2

helāklıg̃ : < Ar.+Tr. Yok oluş.

h.+ ı 293b/5, 299a/3

hazz : <Ar. Hoşa giden duygulanma.

helāl : < Ar. Yapılması dinen uygun olan.

h. 268a/3, 272b/11, 299b/7,
341a/4, 341a/6

h.+ den 341a/6

h.+dür 266a/12, 266a/14, 266b/4,
303a/8

h.+ i 268a/4

hem : <Far. Hem.

h. 266a/9, 282a/12, 293b/12,
305b/14, 392b/7

hemīn : < Far. Sadece.

h. 314b/8, 327b/6, 339a/8,
351b/10, 361a/12, 369b/3, 379b/12,
387a/7

hendese : <Ar. Geometri.

‘ilmi h.+ de 307a/12

henüz : < Far. Hemen, yeni.

h. 316a/12

her : <Far. Her, bütün, hepsi.

h. 266a/11, 267a/7, 268b/15,
269a/1, 269b/4, 269b/5, 269b/14,
270a/3, 270a/14, 270b/1, 270b/3,
270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10,
270b/12, 270b/13, 270b/15, 271a/9,
271a/14, 271b/14, 272a/1, 272a/2,
272a/3, 272a/4, 272a/8, 272a/10,
272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14,
272b/11, 272b/12, 272b/13, 272b/14,

272b/15, 273a/2, 273a/4, 273a/8, 274b/3,
274b/5, 274b/11, 274b/12, 274b/15,
275a/2, 275a/7, 275b/6, 275a/12, 276a/5,
276a/11, 276a/14, 276b/1, 276b/3,
276b/5, 276b/6, 276b/8, 277a/15,
277b/6, 278a/12, 278a/13, 278a/15,
278b/4, 279a/4, 279a/7, 279a/8, 279a/9,
279a/10, 279b/1, 279b/3, 279b/4,
280b/3, 280b/5, 282a/5, 282a/10,
282a/15, 283a/15, 284a/2, 284b/3,
284a/12, 285a/4, 285a/9, 285a/10,
285a/12, 285b/2, 285b/4, 285b/6,
285b/11, 286a/1, 286a/7, 286a/10,
288b/2, 288b/13, 288b/15, 289a/1,
289a/2, 289a/6, 289a/8, 289a/9, 289a/10,
289a/11, 290a/3, 290b/1, 291b/5,
293a/13, 293a/14, 294a/2, 294a/4,
294b/7, 294b/8, 296a/14, 296b/1,
297a/3, 297a/5, 297b/3, 297b/10,
297b/12, 297b/13, 297b/14, 297b/15,
298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 298a/5,
298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 298a/10,
298a/11, 298a/12, 298a/15, 298b/5,
298b/12, 298b/13, 298b/14, 300b/13,
301a/7, 301a/8, 301b/2, 301b/7, 302b/2,
302b/3, 304a/5, 304a/8, 304b/2, 304b/3,
304b/5, 305b/13, 305b/15, 306a/3,
306a/7, 306a/8, 306a/9, 306a/11,
307b/13, 308a/10, 308b/2, 309a/7,
309b/8, 310a/14, 310b/3, 310b/5,
310b/11, 311a/11, 312a/15, 314b/5,
317a/3, 317a/4, 319b/4, 325a/13, 325b/6,

325b/10, 327a/10, 327a/15, 327b/7,
327b/9, 328a/9, 328b/12, 330a/4, 330a/7,
330b/15, 331a/2, 332a/9, 332a/12,
334a/8, 335a/13, 336a/15, 336b/4,
336b/6, 336b/12, 339a/7, 340a/2, 340a/9,
342a/14, 342b/14, 342b/15, 343a/5,
343a/8, 343a/13, 343b/7, 345b/7, 349a/1,
350a/7, 350b/4, 351a/3, 351a/11, 352a/2,
352a/4, 353b/5, 354b/8, 354b/9,
354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13,
355a/9, 355a/10, 356a/7, 356a/8,
357a/11, 358a/5, 358b/1, 360a/10,
360a/13, 360a/14, 360b/14, 361b/7,
361b/11, 363a/12, 363b/14, 364a/12,
364a/13, 364a/15, 364b/7, 365a/11,
365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15,
365b/1, 365b/2, 365b/3, 365b/4, 366a/4,
366a/6, 366a/9, 366b/14, 367a/9,
369a/14, 369b/2, 374b/1, 374b/3,
375b/8, 377b/14, 379a/11, 379a/12,
379b/3, 379b/4, 379b/5, 379b/10,
380a/3, 380a/14, 380b/3, 380b/4,
380b/5, 380b/14, 380b/15, 381a/1,
381a/2, 381a/6, 381a/14, 382b/6, 383a/3,
383a/6, 383b/5, 383b/7, 384a/12,
384a/13, 384b/9, 385a/10, 385a/11,
385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15,
386b/10, 387a/14, 388b/7, 388b/8,
388b/9, 388b/10, 390a/12, 393b/15

h.+ kim 269a/13

h.+ ne 394a/1

ḥerīf : < Ar. Adam.

h.+ lerden 300a/10

hevā : < Ar. İstek, arzu, heves.

h. 297b/8

h. olub 350a/15

heybet : < Ar. Korku hissi veren ululuk.

h. 272b/4, 298b/6, 329b/9,

393a/8

h.+ dür 393a/8

h.+ i 298b/8, 335a/12

h.+ inden 355b/5

ḥıfz : <Ar. Koruma, saklama.

Ezberleme.

h. itmekdür 296a/10

ḥīle : <Ar. Aldatma, kandırma

h.+ den 328a/5

h. eyledi 328a/6

ḥınzır : <Ar. Domuz.

h. 318a/10, 338a/14, 338b/6

ḥırām : <Far. Sallanma, salına salına yürüme.

h. 268b/12

ḥışım : Akraba.

h.+ ları 328a/3

h.+ ların 371a/12

h.+ larına 294a/4
h.+ larından 283a/5
h.+ larumuz 371a/13

hıışm : Akraba

h.+ ı 335a/12
h.+ ından 277b/15, 388a/11
h.+ larından 275b/4

hıışm : < Ar. Kızgınlık, gazap, öfke.
h. ider 310a/14

hic : < Far. Herhangi bir zaman, hiç.
h. 351a/5, 352a/12, 373a/4

hicāb : <Ar. Utanma, utanç.
h. 304b/4, 311a/14, 311b/1,
370b/6

h.+ dan 342b/9
h.+ ı 374b/11
h.+ ın 289b/4, 369b/11
h.+ lar 303a/9, 387a/4
h.+ lardur 303b/3
h.+ ları 353a/2, 368b/1, 373b/7,

374b/4

cemī'i h.+ uñ 305b/10

hicāblan - : <Ar. Utanma.
h.- ur 285b/9

hiç : < Far. Herhangi bir zaman, hiç.

h. 271b/8, 274a/7, 274b/10,
286a/4, 293b/11, 296b/5, 304b/4,
313a/3, 313a/8, 319b/13, 324b/13,
325a/10, 327b/6, 328a/9, 331a/9,
333b/14, 337a/4, 340a/12, 342a/4,
342a/10, 344b/3, 344b/4, 344b/7,
345b/5, 347a/3, 350b/13, 353b/9,
353b/11, 353b/14, 354a/8, 362a/4,
369b/3, 373a/1, 373b/4, 374a/8, 375b/2,
385b/2, 386a/14, 386b/2, 394a/7

hidāyet : < Ar. Hak yolu, doğru yol.

h. 288a/8, 288b/13
h.+ den 288a/12

hikāyet : <Ar. Hikāye, olay.
h.+ ler 395b/12

hikmet: <Ar. Herkesin bilmediği gizli
sebep.

h. 279a/12, 284b/7, 288b/12,
290b/8, 292a/2, 296b/1, 354b/2, 377b/2
h.+ den 296a/14
h.+ i 300a/13, 377b/2

hilāf

h.+ ınca 276a/3

hil'at : < Ar. Süslü elbise, kıymetli
kaftan.

h. 276b/7, 324a/4, 324a/6,
326b/11

h.+ lar 370a/7, 372b/4
h.+ ler 324a/6, 325a/12, 369a/7,
369a/8, 372b/10, 372b/13, 373a/1,
390a/13

hile : <Ar. Aldatma, kandırma.
h. eylemedi 328a/6

hisāb : <Ar. Hesap, hesap günü.

h. 282a/15, 322a/13, 327b/11,
343b/12, 344b/4, 346a/1, 346a/13,
347a/3, 353a/10, 358a/3, 388a/15,
388b/6, 395b/9

h.+ a 300a/12, 339b/1

h.+ a tırmağa 281a/3

h.+ da olalar 342b/8, 345b/1

h.+ dan 324a/1, 339b/12, 345a/5

h. eylemeden 333b/14

h. eyleye 339a/7, 340a/9, 353b/8

h. eyleyeler 340a/7

h. eyleyem 340a/1

h.+ ı 271b/13, 350b/4

h.+ ın 339b/13, 339b/15, 388b/2

h.+ ına 306a/2

h.+ ını 343a/13

h. ideler 328a/11

h. iderin 339a/11

h. iderler 339a/11

h. ideser 359b/10

h. itmege 339a/11

h. itmek 326a/8, 346b/2

h.+ ların 338a/5

h.+ larından 328b/10

h. olanlardanuz 339a/9

h. olına 339a/7, 339b/11, 350b/4

h. olunma 339b/12

h. olunur 339a/7

h. olmaya 346a/9

h. olundu 339a/8, 344b/3

h. olunurlar 346a/2

hisābsuz : < Ar.+Tr. Sorgusuz.

h. 334a/3, 334a/5, 337b/9,
340a/3, 340a/4, 340a/6, 342a/12,
342a/13, 342a/14, 342b/1, 343b/14,
344a/1, 344a/2, 345a/5

hiṭāb : < Ar. Söz söyleme.

h. eyleye 373b/1

hizmet : < Ar. İş görme, hizmet etmek.

h. itmek 337a/11, 393b/10

hizmetkār : <Ar. + Far. Hizmet eden
kimse, hizmetçi.

h. 383b/14

h.+ dur 357a/9

h.+ ı 357a/11

h.+ ı olalar 382a/2

h.+ larıdur 390b/15, 391a/6

hod : <Far. Kendi, -de, bizzat.

h. 287a/2, 287a/7, 300b/11,
311a/12

ḥor : <Far. Değersiz, hakir.
ḥ. 273a/14, 335a/14, 368b/10
ḥ.+ lık 271b/8
ḥ. ola 273a/13

ḥorla - : <Far. + Tr. Küçük düşürmek,
küçük görmek.
ḥ.- dı 298a/8, 298a/9
ḥ.- maḳdur 265a/9
ḥ.- mamaḳ 275a/9
ḥ.- sa 267a/2, 267a/12, 298a/8

ḥorlḡ : <Far. + Tr. Alçaklık.
ḥ.+ ı 359a/8
ḥ.+ ıla 334b/13

ḥorlık : <Far. + Tr. Alçaklık.
ḥ. 310a/2

ḥoş : <Far. Güzel, iyi, tatlı, gönül
okşayan.
ḥ. 328a/8, 349b/13, 358a/5,
395b/12
ḥ.+ dur 308a/15
ḥ. olalar 335a/4
ḥ. oldu 322b/8
ḥ. tutub 394b/7

ḥoşlḡ : <Far. Güzellik, iyilik.
ḥ.+ ıyla 342b/4

ḥūb : <Far. Güzel.
ḥ. 369b/7, 387a/8

ḥulāṣa' : <Ar. Özet, öz.
ḥ.- i enẓār 313b/7
ḥ.- i fetevāda 266b/13

ḥuld : < Ar. Sonu olmayan, cennet.
ḥ. 390a/5, 390a/6
ḥ.+ uñ 390a/7

ḥulḳ : <Ar. Yaratılış, yaratılıştan gelen
huy, tabiat.
ḥ.+ da 389b/7
ḥ.+ lardandur 312b/9
ḥ.+ ları 392a/4
ḥ.+ larındandur 301b/5, 301b/6

ḥulḳlu : <Ar. + Tr. Yaratılışı,
yaratılıştan gelen önemli özelliği olan.
ḥ. olalar 367a/9

ḥulle : < Ar. Cennet elbisesi.
ḥ. 322a/6, 322b/2, 364a/12,
379b/10
ḥ.+ ler 333a/1, 364a/12, 379a/10,
386b/9
ḥ.+ lerin 360b/8
ḥ.+ lerüñ 379b/5
ḥ. ola 274b/11, 379b/5
ḥ.+ si ola 379b/10
ḥ.+ sini 364a/13

ḥūrī :< Ar. Cennette yaşadığına inanılan dişi varlık.

ḥ. 274b/10, 275a/2, 283a/4, 283a/6, 301a/8, 343a/9, 369a/15, 380a/3, 383b/14, 388b/9

ḥ.+ ler 301a/8, 303a/11, 379a/15, 379b/7, 379b/8, 380b/7, 381a/8, 387b/2, 394a/5

ḥ.+ leridür 391b/7, 391b/9

ḥ.+ lerin 354a/4

ḥ.+ lerini 364a/15

ḥ.+ lerüñ 379b/6, 381a/6, 387b/1

ḥ.+ nuñ 274b/12

ḥ.+ nüñ 274b/11, 379b/5, 380a/14, 388b/10

ḥ. ola 379b/4

ḥurūc : < Ar. Çıkma, çıkış.

ḥ.+ ından 314b/11

ḥūru'l-ʿīn : <Ar. Cennetde Müslüman erkeklerle evleneceğine inanılan cennet kadınları.

ḥ. 274b/9, 369a/14, 381a/1, 381a/5

ḥ.+ den 272b/15, 380b/5, 385a/14, 388a/10, 388b/9

ḥ.+ e 372a/15

ḥ.+ i 380b/10

ḥuṭbe : <Ar. Minberde yapılan konuşma.

ḥ. 270a/3, 373a/8, 373a/9, 373a/11, 373a/13

ḥ.+ yi 269b/5

ḥuzeyfe : < Ar. Hz. Muhammed'in sırdaşı olan sahabi.

ḥ. 301a/10, 341b/7

ḥuzūr : < Ar. Dirlik,rahatlık.

ḥ.- ı 365b/10

ḥüccet : < Ar. Delil.

ḥ. 332a/2

ḥ.+ dür 295b/3

ḥ. eyleye 341b/13, 342a/3, 342a/5, 342a/8

ḥ.+ ler 268b/8, 296a/8

ḥ.+ leri 332a/2

ḥ.+ üm 358a/3

hüdhüd : < Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Süleymân kıssasında zikredilen, Hz. Süleymân'ın haberci kuşu.

h.+ i 378b/5

ḥükm : < Ar. Karar, hakimiyet.

ḥ. 314b/9

ḥ. eyleye 315b/13, 315b/14, 317b/7, 317b/12, 324b/8, 327a/10, 327b/5, 333a/5, 340a/8

h.+ i 306b/3, 306b/4, 321a/1

h.+ inde 338b/5, 357a/11

h.+ inde ola 306b/2, 306b/3

h.+ ine 289a/15, 303b/13

h. itmek 333a/4, 335a/8, 340a/8

h.+ leri 367a/8, 386b/13, 392a/4

h.+ üñüz 386b/14, 386b/15

hüsün : <Ar. Güzellik.

h.+ de 381a/11

hürmet : < Ar. Saygı.

h. 282a/6

h.+ de 348a/10

h. eylemediler 300a/6

h. eylememekdür 265a/10

h. eyleyeler 277b/10

h.+ i 337b/11

h.+ ine 354a/2, 390b/10

h. kılmayalar 315b/4

h.+ üñ 352a/15

hürmetlü : <Ar. Hürmetli, saygılı.

h. 276b/3

hüseyin : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu.

h. 339b/2, 383a/15, 316a/4

h.+ dür 337a/9

hüsn : <Ar. Güzellik.

h.- i 'atā 387b/1, 387b/2

h.+ de 381b/14

h.+ i 352a/5, 386b/8, 387a/12, 387a/15

h.+ i ola 387a/15, 387b/1

h.+ ine 370b/1

hüzn : <Ar. Üzüntü, gam, keder.

h. 390a/10

h.+ i 379a/1

īmān : <Ar. Allah'a inanma, dini kabul etme işi.

i. 267a/1, 268a/8, 272a/11, 280b/8, 288a/9, 295b/13, 313b/12, 325b/5, 376a/10

ehli i. 282a/2

maḳāmı i. 305a/8

i.+ a 318b/5

ehli i.+ dan 320a/6

zevālī i.+ dan 288b/14

i.+ dur 269a/6

ehli i.+ dur 370b/7

i.+ ı 318b/6, 390b/9

i.+ ıla 396a/14

i.+ ın 267b/9

i.+ ına 267b/2, 268b/5

i.+ ları 318b/5

ırak : Uzak.

ı. 306a/1, 343b/3, 350b/2

ı. olub 296a/9

‘irak : < Irak ülkesi.

‘. 316b/10

‘.+ dan 307a/4

irmağ : Irmak, büyük akarsu.

1.+ ı 371b/7, 382a/7, 382a/8,
382a/9, 382a/11

1.+ ına 374a/5

1.+ uñ 365b/2

irmağ : Irmak, büyük akarsu.

1. 358b/11, 383a/3

1.+ dur 360b/11, 382b/15

1.+ lar 278b/2, 380a/12, 382a/7

1.+ ları 366b/8, 388a/3

1.+ larından 371b/4, 371b/5

1.+ laruñ 380a/13

‘isā

‘. 272a/5, 274a/10, 276a/13,
316a/7, 317a/6, 317a/7, 317a/9, 317a/12,
317b/2, 317b/3, 317b/5, 317b/7, 317b/8,
317b/9, 317b/10, 317b/12, 317b/14,
318b/4, 319a/6, 325b/9, 329b/11,
332b/13, 334b/11, 334b/12, 334b/15,
335b/13, 335b/14, 335b/15, 363b/5,
367a/7, 372b/11, 373a/13, 373b/5,
380a/1

‘.+ dan 335b/15

‘.+ mı 342a/7

‘.+ nuñ 342a/7

‘.+ ya 317a/11, 317a/12,

317b/14, 333b/1, 334b/10

nüzūli ‘.+ ya 268b/1

‘.+ yı 342a/7

ısı : Sıcak.

1.+ sını 325a/15

ışlāḥ : <Ar. Düzeltme, kusurlarını giderme.

1. itmek 297b/4

ışmarla - : Emanet etmek, vermek.

1.- dum 333a/13, 333a/14

ıssı : Sıcak.

1. 351b/5, 356a/2, 359a/1

1.+ da 274a/2

1.+ dan 274a/3, 355a/3, 358b/15

1.+ dur 355a/14, 359a/2

1.+ lıḡı ola 326b/8

1.+ nı 312a/2

1. olur 356a/3

1.+ sın 355b/14

1.+ ya 274a/2

‘ışk : <Ar. Aşk, Allah aşkı.

‘. 304a/7, 304a/9, 304b/1

‘.+ dadur 293b/7

‘.+ ı 305b/13

‘.+ ıña 350b/8

‘ivāz : <Ar. Karşılık.

‘. 387b/1

‘.+ ı 354a/5

‘.+ ıdur 351a/4

‘.+ lar 334b/6

‘ıyāl :< Ar. Geçindirmek zorunda
olunan kimseler.

‘.+ ümi 336a/8

i - : Ekfiil.

i.- di 270b/14, 274b/4, 275b/14,
299a/5, 299a/6, 299a/7, 311a/8, 311a/10,
311a/13, 311a/15, 321a/6, 324a/5,
325a/4, 325a/5, 325b/14, 330a/6, 334b/4,
340b/4, 340b/7, 340b/13, 341a/10,
341b/11, 341b/12, 342a/10, 343b/7,
343b/8, 345b/5, 346a/11, 346b/14,
347b/12, 348a/12, 348b/5, 354a/14,
355a/2, 357a/6, 358a/10, 360a/2,
362b/13, 362b/14, 363a/3, 363a/4,
364b/3, 364b/15, 370a/13, 370a/14,
370b/15, 371a/3, 375b/9, 377a/8,
378b/3, 387b/10, 387b/13, 389a/9,
389b/10, 390a/8, 390a/10, 392a/7,
394b/5, 394b/6, 394b/7, 395b/12,
395b/13, 396a/1, 396a/2

ceberūtda i.- di 377b/9

dervīşler i.- di 363b/3

dutmuşlar i.- di 315b/14

‘ibādet ider i.- di 276a/14

iḥsānı kadīminden i.- di 377b/11

inmiş i.- di 373a/8

işitseler i.- di 380a/8

melekūtda i.- di 377b/9

muṭī‘ i.- di 377b/9

oldular i.- di 363b/4

tutar i.- di 276a/13

var i.- di 363b/2, 376b/1

yir i.- di 276a/13

i.- diler 371a/12

ağlar i.- düğ 345b/6

ḳānī‘ i.- düğ 347a/5

ümmetü i.- düğ 376a/13

i.- düñ 356b/13

kaçmaz i.- düñüz 346b/6

i.- ken 389b/10

i.- miş 267b/10, 370b/4

ümmeti i.- miş 384b/11

i.- mişse 389b/8

dāhil i.- mişse 390a/8

i.- se 266a/11, 279b/14, 283a/15,
283b/11, 289a/11, 304a/5, 309b/2,
313b/6, 313b/7, 314b/15, 317a/3,
317a/4, 320a/1, 323b/15, 327b/14,
328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6,
328a/7, 328a/13, 328a/14, 328a/15,
328b/2, 328b/4, 328b/5, 328b/7, 328b/8,
328b/9, 329a/5, 329a/6, 329a/8, 329a/9,
329a/10, 329a/11, 329a/12, 329a/13,
329a/14, 329a/15, 334b/9, 334b/10,
335a/10, 336b/6, 340b/1, 340b/6,
346b/5, 347a/13, 347a/14, 347b/8,
348b/12, 348b/13, 350b/8, 351a/11,

351b/5, 353a/15, 355a/1, 357a/1,
360a/11, 363b/15, 364a/1, 364a/2,
364a/3, 364a/4, 364a/5, 364a/6, 367a/11,
369b/2, 378a/7, 390b/8, 393a/11, 394a/1,
394a/2

bünyādı oldu i.- se 290a/5

i.- señüz 360a/4

‘ibādet : <Ar. İbadet, Allah’a kulluk,
tapınma.

‘. 289b/5, 289b/8, 289b/9,
298b/13, 302b/15, 309b/10, 311b/13

‘.+ den 279a/13, 342a/9, 342a/10

cemī‘i ‘.+ den 292b/12

‘.+ dür 289b/7, 290b/5, 292b/5

‘.+ e 277b/9, 318b/10, 352b/15

‘. eyledi 342a/2

‘. eylemedüñüz 341b/14, 342a/2

‘. eylemege 277b/3

‘. eylemekdür 272a/10

‘. eylemişçe 269b/6, 270b/11,
271a/4

‘. eyler 297a/12, 297a/13

‘. eyleyeler 318b/10

‘.+ i 342a/11, 342a/8

‘. idemedük 342a/3, 342a/6

‘. ider idi 276a/14

‘. iderler 378a/7

‘. iderlerdi 340a/5

‘.+ in 346b/1

‘.+ inüñ 289a/12

‘. itdüñüz 291b/11

‘. itmege 288a/1

‘. itmek 287b/15

‘. itmekden 297a/1, 297a/2

‘. itmişçe 297b/12

‘. itmişince 277a/7

‘.+ lerüñ 272a/9

cemī‘i ‘.+ lerüñüzi 354b/1

‘. oldı 310a/1

‘.+ ten 342a/7

‘.+ üñ 310a/11

‘ibāret: <Ar. Meydana gelen, oluşan,
meydana gelmiş, ancak bu kadar.

‘. 395b/15

‘.+ dür 311b/1

iblis : <Ar. Şeytan.

i. 357b/15, 358a/2

i.+ den 358a/7

i.+ i 331b/2, 331b/6, 331b/8,
332a/10, 358a/1

i.+ in 331b/3

i.+ üñ 331b/7

ibn-i mes‘ūd : İlk Müslümanlardan ve
cennetle müjdelenenlerden biri,
Abdullah b. Mes‘ūd (ö. 32/652-53).

i. 274b/3, 288a/4

ibn-i ‘abbās : Hazret-i Muhammed’in
amcasının oğlu, çok sayıda hadis rivayet

edenler arasında yer alan sahabi,
Abdullah b. Abbas (ö. 68/687-88).

i. 272b/10, 287a/5, 288a/4,
288b/2, 299a/7, 319a/1, 324a/3, 324a/11,
324b/2, 331a/7, 331b/15, 338a/1,
347a/15, 352b/9, 355b/12, 356a/10,
359a/13, 360b/1, 370a/13, 370b/14,
371a/11, 374b/13, 375a/14, 391a/14,
392a/2, 392a/11

ibrâhîm : Üç semavi dinin ve bu dinlerin
peygamberlerinin atası olarak kabul
edilen peygamber, Hazret-i İbrâhîm.

i. 272a/1, 276a/14, 324a/4,
329b/9, 332b/12, 334a/5, 335b/10,
346b/13, 350a/11, 352b/2, 352b/3,
352b/4, 352b/7, 363b/1, 372b/7, 373a/7,
378b/1

i.+ e 335b/8

i.+ üñ 274a/8

ibrik : <Ar. Su koymaya yarayan
kulplu, emzikli kap.

i. 393b/13

i.+ ler 392b/1

ibtidâ : <Ar. Başlama, başlangıç.

i. olunduğuçün 286b/3

icâd : < Ar. Buluş.

i. eyleye 320b/8

iç - : İçmek.

i.- düğinden 328b/1

i.- düm 383b/8

i.- düñ 359b/2

i.- e 358b/4, 382b/6

i.- eler 343a/2, 358b/5, 358b/8,
358b/9, 360b/13, 360b/14, 361a/1,
364a/10, 368a/3, 369a/2, 370a/7, 371b/4,
371b/5, 371b/8, 371b/11, 371b/14,
375a/11, 382b/12, 382b/13, 383a/2

i.- enlere 382a/9

i.- enlere 277b/15, 355b/14

i.- erken 267a/8

i.- erler 281a/14, 359b/15,
382a/15, 385b/1, 390b/2, 390b/3

i.- erse 383a/3

i.- eydi 352a/15

i.- iñ 374a/4

i.- medi 328b/1, 328b/4

i.- mege 367a/6

i.- mek 314a/11

i.- mekde 367a/5

i.- mekden 328b/4, 385b/14

i.- mekdür 264b/9

and i.- mekdür 265a/4, 265b/1

süci i.- mekdür 265b/2

and i.- memek 275a/10

i.- meyeler 323b/8

i.- miş 328b/2

i.- se 267a/3, 279a/4, 279a/7

i.- seler 382b/10, 382b/11,
393b/14

i.- sünler 368b/14

i.- ürgil 360b/7

i.- ürme 360b/7

iç : İç.

i.+ i 270b/13, 307b/11, 355b/1

i.+ im 352a/15

i.+ inde 271b/8, 272b/13,
272b/14, 272b/15, 277b/6, 277b/7,
277b/8, 277b/9, 277b/10, 289b/1,
299b/6, 320b/8, 328b/14, 329b/15,
333a/4, 339a/7, 343a/1, 347b/1, 349a/4,
349b/8, 349b/12, 351a/15, 354b/11,
356a/4, 356a/7, 356a/8, 363b/2, 365a/11,
365b/1, 365b/3, 366a/7, 371a/12,
371b/9, 376a/12, 376a/14, 379b/3,
379b/5, 379b/11, 380b/3, 380b/4,
380b/9, 381a/1, 383b/5, 384a/7, 385a/11,
385a/12, 387b/6, 388b/8, 391b/15,
392a/6, 393b/6, 394a/5

i.+ inde ola 331b/10, 347b/7

i.+ inde olalar 353a/10, 359a/12,
376a/8, 386b/2, 390a/10

i.+ indedür 304b/11, 305a/14,
307a/1, 367a/3, 379a/11

i.+ indedür 306b/7

i.+ indeki 392a/6

i.+ indekiden 387b/7

i.+ indekin 382b/10

i.+ inden 290b/7, 314b/3

i.+ine 359a/14, 359a/15, 375a/10

i.+ ini 272b/1

i.+ üñüzdemidür 326a/7

içen : İçen

i.+ ler 275b/4, 353a/13, 354b/15

içerü : İçeri.

i. 371b/13, 381b/1, 381b/4

i.+ dür 287a/6

için : İçin, nedeniyle.

i. 291b/11, 308a/12, 395a/10

i.+ dür 354b/15

içün : İçin, nedeniyle.

i. 273b/3, 273b/11, 275a/12,
279a/9, 283a/8, 283b/15, 284a/1,
285a/13, 285b/3, 286b/8, 287a/11,
287a/12, 288a/15, 289a/3, 293b/12,
296b/1, 296b/6, 296b/8, 297a/12,
297a/13, 297b/3, 297b/5, 298a/1, 298a/2,
298a/3, 298a/4, 301b/10, 302a/8, 302a/9,
304a/9, 306a/1, 309a/5, 309a/7, 309b/11,
311a/14, 313a/12, 313b/8, 313b/9,
314a/1, 314a/2, 314a/7, 316a/10,
319a/11, 322a/5, 324b/4, 326a/9, 327a/9,
330a/2, 330a/3, 331b/6, 332b/9, 334b/3,
335a/8, 337a/10, 337a/12, 337b/9,
340a/8, 340b/3, 340b/8, 340b/11,
340b/13, 341a/10, 341a/11, 341b/13,
342a/2, 342b/4, 345b/7, 346a/13,

346b/3, 349a/10, 349a/12, 349a/14,
349b/2, 349b/15, 350b/12, 354a/6,
354b/14, 355a/3, 356a/1, 356a/9, 356b/8,
357a/12, 357b/4, 358a/5, 358b/11,
361b/11, 362a/3, 362b/12, 362b/14,
363a/1, 363a/4, 367a/5, 368a/7, 370a/9,
370b/9, 374b/10, 370b/12, 370b/13,
374b/9, 376a/3, 380b/15, 384a/3,
384b/3, 384b/4, 384b/8, 386a/10,
386a/15, 386b/6, 386b/10, 387b/13,
388b/3, 388b/12, 389a/9, 389a/12,
389b/1, 390a/3, 390b/2, 391b/14,
392b/12, 393b/10, 394a/8, 395a/9

i.+ dür 276a/1, 289b/8, 289b/9,
289b/10, 293b/1, 293b/2, 293b/3,
300b/10, 300b/12, 300b/13, 345b/8,
354b/14, 354b/15, 355a/1, 362a/2,
366a/10, 392b/11

i. ola 357b/8, 357b/9, 392b/7

içür - : İçirmek.

i.- eler 358b/7, 369a/5

i.- eyin 384a/15

i.- gil 369a/3

i.- meyince 286a/13

id - : Etmek, yapmak.

intikāl i.- 0er 291a/11

‘afv i.- e 280b/8

hamdüşenā i.- e 334b/13

inkār i.- e 334a/6

ķurbān i.- e 280a/15

naẓar i.- e 384a/14

setr i.- e 359b/12

ṭavāf i.- e 280b/1

terk i.- e 302b/11

cem‘ i.- e bilür 306a/2

irşād i.- e bilür 300b/12

‘azāb i.- e ecedür 296b/12

‘azāb i.- eler 359a/11

ceng i.- eler 315a/5

defn i.- eler 319a/8

devr i.- eler 320b/12

eyle i.- eler 359a/7

feryād i.- eler 336a/5

ḥac i.- eler 317b/14

ḥareket i.- eler 282a/4

ḥāẓır i.- eler 335a/8

ḥıyānetlık i.- eler 315a/13

ḥisāb i.- eler 328a/11

hücum i.- eler 314b/5

ıkrār i.- eler 332b/1

inkār i.- eler 333b/7, 334a/4

istiğfār i.- eler 318b/11

işāret i.- eler 332b/4

ittifāk i.- eler 314b/5

ķıyās i.- eler 389a/15

men‘ i.- eler 316b/11

pāre i.- eler 346a/10

seyr i.- eler 371b/8, 371b/12

şoḥbet i.- eler 367a/6, 372a/2

şulḥ i.- eler 314b/2

şehīd i.- eler 315a/6

şükür i.- eler 372b/1

ta‘accüb i.- eler 370b/1	bāṭıl i.- er 266a/8, 268b/6
taḳdīs i.- eler 331a/3	beyān i.- er 313a/10
teferrüc i.- eler 318a/15	cem‘ i.- er 306a/7, 329b/6
tesbīḥ i.- eler 309a/8, 327a/7	da‘vet i.- er 346a/15
vezn i.- eler 362b/15	delālet i.- er 390a/4, 390a/8,
zıkr i.- eler 333a/8	392b/10, 392b/11
i.- elüm 277a/5	faḥr i.- er 302a/8
‘amel i.- elüm 332b/2	ḥarc i.- er 297a/13, 297a/14
ḳabūl i.- elüm 358a/8	ḥıṣm i.- er 310a/14
‘ibādet i.- emedük 342a/3, 342a/6	intikāl i.- er 291a/12
ḳullıḳ i.- emedük 341b/15	istiḡfār i.- er 311a/13
men‘ i.- emezüz 303a/6	istikbāl i.- er 291a/10
du‘ā i.- en 309b/11	ḳabūl i.- er 309a/15, 310a/15,
nehyi‘ani’lmünker i.- en 301a/12	310b/14, 311a/1
delālet i.- endür 388a/5	men‘ i.- er 310a/12
‘imāret i.- enler 272b/9	muḥālefet i.- er 267b/15
livāṭa i.- enler 354b/15	naḳıl i.- er 270a/5, 272b/8,
zinā i.- enler 353a/14	274a/3, 274a/8, 274a/15, 276b/2,
ḡazā i.- enlerdür 395b/7	278b/12, 282a/11, 282b/2, 283a/9,
zinā i.- enlere 355b/14	294a/8, 310a/11, 314b/12, 316a/2,
ziyāret i.- enlere 308b/12	319a/1, 319b/6, 324b/10, 325a/2,
‘amel i.- enleredür 344b/15	325a/15, 327a/12, 329b/5, 337a/6,
tevbe i.- enleredür 345a/2	337b/3, 340a/9, 340a/15, 340b/14,
ziyāret i.- enlersiz 360a/9	341b/8, 343b/5, 343b/9, 345a/10,
irṣād i.- enlerüñ 296a/10	348b/1, 348b/10, 348b/15, 349b/14,
sülük i.- enlerüñ 290a/7	351b/8, 351b/12, 352b/1, 354a/15,
zinā i.- enlerüñ 358b/8	358a/15, 359a/8, 359b/1, 361b/5,
eyilük i.- enleründür 366a/2	361b/13, 377a/3, 384a/2, 384b/5,
i.- enlerüñdür 365b/12	386b/11
i.- er 268b/6, 276a/4, 277a/8	naḳl i.- er 269a/11, 269b/3,
‘afv i.- er 282b/11, 282b/12	341a/7
‘azāb i.- er 357a/15	naẓar i.- er 275a/11, 392a/10

önegülik i.- er 268a/6	la'net i.- erinsen 267b/13
rahmet i.- er 311a/10, 354b/5	du'ā i.- erken 309b/11
rivāyet i.- er 272b/10, 274b/4,	tā'at i.- erken 291b/13
278b/8	tena'um i.- erken 390a/1
sa'y i.- er 268b/13, 306a/9	i.- erler 278b/2
vaşf i.- er 382a/7	aru i.- erler 365b/11
ziyāde i.- er 310a/14	'azāb i.- erler 273a/10, 308b/8,
'ibādet i.- er idi 276a/14	357a/13, 359a/10
du'ā i.- erdi 284a/5	beşāret i.- erler 271a/8
istiğfār i.- erdi 311a/9, 311a/14,	cefā i.- erler 341b/4
311b/1, 311b/3	ceng i.- erler 302a/8
'ār i.- erdük 376a/7	cenk i.- erler 283b/8
cenk i.- erdük 388b/3	devr i.- erler 393b/12
ğusl i.- erdük 375b/12	eyle i.- erler 308b/14
şabr i.- erdük 345b/6, 363b/11	ğusl i.- erler 303a/12
zann i.- erdük 344a/11	hamd i.- erler 385b/4, 385b/6
rahmet i.- erdüm 348b/3	hısāb i.- erler 339a/11
'ıyd i.- erdüñ 368b/8	'ibādet i.- erler 378a/7
şabr i.- erdüñ 346b/9	ihtilāf i.- erler 281b/3, 282a/1,
taḥammül i.- erdüñ 346b/10	282b/7, 287a/9, 315b/6, 365a/1
i.- erdüñüz 331a/13	'imāret i.- erler 354a/14
fahṛ i.- erdüñüz 331a/12	inkār i.- erler 281b/12
melāmet i.- erdüñüz 370b/3	istiğfār i.- erler 286a/11
ney i.- erdüñüz 363b/10	iştihā i.- erler 394a/1
şabr i.- erdüñüz 381b/6	karār i.- erler 372a/13
zann i.- erdüñüz 344a/11	naẓar i.- erler 274b/9, 370a/3,
beyān i.- erem 313b/8	371a/5
istiğfār i.- eridi 311b/6	seyrān i.- erler 281b/2
i.- erin 312a/5	şoḥbet i.- erler 390b/5
hısāb i.- erin 339a/11	su'āl i.- erler 276a/1, 283b/11,
intikām i.- erin 350b/3	308a/7, 324a/4
sākin i.- erin 373b/11	şefā'at i.- erler 344b/13

taḳdīs i.- erler 270b/14	ḳahr i.- eydüm 358a/4
ṭavāf i.- erler 390b/4	münḳād i.- i 377b/8
terk i.- erler 282b/10, 303b/1	ḳısmet i.- ıcek 284a/7
tesbīḥ i.- erler 380a/14, 383a/6	ḥaṭā i.- ıcı 396a/11
tevāzu‘ i.- erler 302a/9	‘imāret i.- ıcıler 272b/10
yardım i.- erler 283b/10	‘afv i.- ın 353b/10
ḳazāyı ḥācet i.- erlermi 385b/2	‘adl i.- üb 317b/7
arzu i.- erlerde 342b/14	a‘ṭā i.- üb 390b/12
‘amel i.- erlerdi 336b/1, 345a/7	ceng i.- üb 284a/14
‘ibādet i.- erlerdi 340a/6	dost i.- üb 300a/11
şükr i.- erlerdi 340a/2	du‘ā i.- üb 309b/4, 309b/6,
su‘āl i.- erlerse 269a/6, 290b/12,	309b/9
311a/12	feyz i.- üb 394b/1
‘amel i.- erse 271b/6	ğazā i.- üb 340a/15
ğazab i.- erse 356a/6	ḥareket i.- üb 320b/13, 380a/11
şefā‘at i.- erse 352a/4, 376a/13	i‘timād i.- üb 300a/6
su‘āl i.- erseki 309a/10	kibr i.- üb 339a/1
şöyle i.- ersem 266b/6	raḥmet i.- üb 344a/12
‘azāb i.- erseñ 339b/5	şükür i.- üb 345b/6
su‘āl i.- erseñki 379b/7	taşavvur i.- üb 289b/3
böyle i.- ersin 319a/11	vaşf i.- üb 392b/5
ceng i.- ersin 350b/7	ğazālar i.- üb dururuz 284a/14
da‘vet i.- ersin 339b/1	ceng i.- üñ 283b/15
nice i.- ersin 350b/14	ğusl i.- üñ 374a/6
melāmet i.- ersiz 358a/6	tena‘‘um i.- üñ 374a/7
ta‘accüb i.- ersiz 370b/2	imtişāl i.- üp 310a/6
nehy i.- erüñ 368b/7	zaḥmetler i.- üp 368b/9
cimā‘ i.- erüz 303a/12	
ḥaşr i.- erüz 332a/7	idici : Edici, yapıcı.
tevḥīd i.- erüz 287b/15	i.+ dür 287b/4
ḥisāb i.- eser 359b/10	i.+ ye oldu 291b/5
tekrār i.- ey 390a/8	

idin - : Edinmek,

i.- meye 300a/12

i.- üb 299b/13

i. 366a/10

i.+ 1 366a/10

iḥlās : <Ar. İbadetlerdeki içtenlik, yüreктen bağılılık.

i. 292a/1, 292a/2, 339a/2, 344b/14

i.+ a 339a/3

ehli i.+ dan 331b/12

iḥtiyāc: <Ar. İhtiyaç, gerek duyulan şey.

i. 387a/3, 387a/5

i.+ dan 342a/6

iḥtiyār: <Ar. Seçme, tercih etme.

i.+ ına 266a/11

iḥsān : <Ar. Bağışta bulunma, iyilik, kerem, lütuf.

i. 271a/9

i.- ı kadīminden idi 377b/11

i.+ a 393b/2

i.+ dan 328a/2

i. eyleyüb 376a/13

şümülü i.+ ından 377b/6

i.+ lardan 372b/10

iḥyā : < Ar. Yeniden canlandırma.

i. eylese 278b/4

i. itmişce 277b/1, 289a/1

‘ikāb : <Ar. Azap, eziyet, ceza.

‘. 264b/2

iken : İken.

i. 307b/10, 308b/13, 314b/14, 346b/5, 347b/12, 347b/13, 370b/2

iḥtilāf : <Ar. Uyuşmazlık, anlaşmazlık.

i. 324a/15

i.- ı eşkāle 307a/14

i. iderler 281b/3, 282a/1, 282b/7, 287a/9, 315b/5, 364b/15

iki : Sayı; iki.

i. 264b/6, 265b/5, 271a/1, 271a/10, 271a/14, 272b/1, 281a/6, 286a/2, 287a/5, 288b/11, 289a/11, 296b/4, 297a/7, 299b/12, 300b/2, 302a/4, 309b/4, 310b/5, 317a/7, 318a/1, 318a/14, 319a/2, 320a/6, 321b/12, 322a/6, 324b/8, 330a/11, 345a/1, 345a/4, 345a/8, 345b/7, 347a/5, 348a/3, 350b/9, 350b/12, 354b/7, 359a/2, 364a/10, 365a/7, 368a/3, 379a/8, 391a/1, 391a/6,

iḥtişār : <Ar. Kısaltma, daha kısa ifade etme.

i. 287a/4

iḥtişāş : < Ar. Duygu.

391a/7, 391a/9, 391a/14, 391b/5,
391b/13, 395a/8, 395a/11, 395a/13,
395a/14, 395b/5, 395b/6, 395b/8

i.+ de 310b/5

i.+ dür 264b/4, 295b/3, 299a/3

i.+ müz 320a/5

i.+ ñüzi 349b/2

i.+ si 265b/2, 265b/3, 265b/4,
266b/13, 278b/7, 302a/5, 318b/12,
320b/2, 332a/10, 350b/5, 358b/12,
380a/2, 395a/7, 395a/10

i.+ sinden 297a/14

i.+ sine 351b/2

i.+şer 323a/10, 364a/12, 387a/15

i.+ ye 296a/4

iki biñ : Sayı; iki bin.

i. 285b/12

ikinci : İkinci.

i. 271a/2, 271a/4, 271a/11,
271b/5, 271b/8, 271b/10, 271b/13,
283a/2, 283a/11, 289a/15, 291b/9,
305a/7, 305b/2, 305b/4, 305b/7, 306b/2,
307a/5, 311a/15, 311b/10, 314a/13,
316b/13, 326a/11, 327b/12, 328a/13,
329a/4, 337b/14, 341a/1, 344b/14,
348b/4, 355a/13, 356a/10, 365a/4,
365b/9, 385b/7, 386a/5, 388a/8, 393a/4,
394b/3

i.+ de 322a/3, 356a/14, 363b/15

i.+ si 303a/1

ikindü : Öğle ile akşam arasındaki
zaman, ikinci namazı.

i. 271a/10, 272a/2, 272a/12

i.+ den 272a/6

iki yüz : Sayı; iki yüz.

i. 273b/7, 356a/8

ikrām : <Ar. İkrām, bağış, ihsan.

i. eyledi 298a/6, 298a/7

i. eylese 298a/6

i. eylesin 302b/3

ikrār : <Ar. Kabul etme, bağlanma,
intisap etme.

i.+ ı 354a/6

i. ideler 332b/1

‘ikrime : Müşriklerin önderi Ebû
Cehil’in oğlu olup daha sonra
Müslümanlığa kabul eden sahabi, İkrime
b. Ebû Cehil (ö. 13/634).

‘. 351b/7

iktizā : <Ar. Gerekme, gerektirme.

i. 300a/1

il : Ülke, memleket, diyar.

i.+ ine 318b/2

i.+ üñ 395a/3

ilāhī : <Ar. "Ey Allah'ım" anlamına gelen hitap sözü.

i. 270b/14, 272b/6, 303a/15, 322b/11, 329b/10, 329b/13, 337a/6, 338a/10, 343a/7, 347a/7, 349b/12, 350a/3, 353b/6, 358a/7, 360a/11, 378a/13, 394b/1, 395b/9, 396a/10

maḥabbeti i. 290a/4

ṭālibi esrārı i. 280b/13, 295a/1, 304b/12, 364b/6

ilāhīyye : <Ar. Tasavvufta Allah'ın birliğini vurgulayan bir terim.

ḥıṭābātı i. 396a/3

aḥbārı i.+ den 313a/14

ile : İle.

i. 264b/12, 265b/2, 265b/14, 266a/2, 266a/13, 266b/3, 266b/11, 266b/15, 267a/1, 267a/6, 268a/1, 268b/8, 269b/9, 269b/10, 270b/3, 270b/13, 271a/9, 271a/10, 271b/8, 271b/9, 271b/15, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 272a/11, 272a/15, 272b/3, 272b/4, 272b/5, 273a/3, 273a/4, 273a/10, 273a/11, 273b/5, 279a/5, 280a/11, 280a/12, 280b/5, 280b/8, 281a/6, 281a/15, 281b/5, 282a/2, 282a/3, 282b/6, 283a/2, 283a/12, 283b/8, 283b/14, 284a/12, 284a/13, 284a/15, 284b/1, 285b/9, 285b/10, 286b/2, 287a/11, 287b/15, 288a/9, 288a/10, 288b/3,

289a/13, 289a/14, 289b/4, 289b/5, 289b/6, 290a/1, 290a/13, 290a/14, 290a/15, 290b/5, 290b/8, 290b/10, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7, 292a/10, 292a/14, 292a/15, 292b/3, 292b/6, 292b/7, 294b/6, 296a/6, 296a/8, 296b/9, 296a/12, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/13, 298b/9, 299a/7, 300a/12, 300a/13, 300a/14, 300a/15, 300b/1, 300b/3, 300b/11, 301a/2, 301b/5, 301b/12, 301b/15, 302a/7, 302a/8, 303a/12, 304a/2, 304a/8, 304b/2, 304b/3, 305b/6, 305b/10, 306a/12, 306b/1, 307a/2, 307b/7, 308a/1, 308a/2, 308a/12, 308a/13, 308a/14, 308b/15, 309a/1, 309a/2, 310a/3, 311a/13, 311b/5, 311b/14, 312a/12, 312a/13, 313a/15, 313b/3, 313b/4, 313b/11, 313b/12, 314b/1, 314b/4, 314b/5, 314b/10, 315a/4, 315a/10, 315b/13, 315b/14, 315b/15, 316a/11, 316a/15, 316b/10, 317a/10, 317a/12, 317b/14, 317b/6, 317b/8, 318a/4, 318a/5, 318b/1, 319a/2, 319a/12, 319a/14, 319a/15, 319b/1, 319b/2, 319b/3, 320a/7, 321b/13, 322a/6, 322b/5, 322b/14, 323a/6, 323a/9, 323a/11, 325a/3, 325a/5, 325a/8, 325b/1, 325b/2, 325b/10, 327a/1, 327a/2, 327a/10, 327b/10, 328b/12, 329a/7, 329b/8, 329b/9, 331a/6, 331a/12,

331b/1, 332a/9, 332b/10, 336b/1,
336b/11, 336b/15, 338a/6, 338a/9,
339a/2, 339b/11, 339b/12, 340a/15,
340b/6, 340b/11, 341a/1, 341b/13,
341b/14, 343a/1, 343b/13, 344a/1,
344a/3, 344a/14, 344b/15, 345a/7,
345b/4, 346a/6, 346a/7, 346b/4, 346b/5,
347a/4, 348b/6, 349b/13, 349b/15,
350a/3, 350a/4, 350b/6, 350b/7,
350b/10, 351a/2, 351a/10, 351a/11,
351a/13, 351a/14, 351a/15, 351b/7,
351b/11, 352a/1, 352b/2, 352b/10,
353a/15, 353b/4, 353b/7, 353b/10,
353b/13, 355b/3, 356a/14, 356b/3,
356b/6, 356b/10, 356b/11, 357a/7,
357a/12, 357a/13, 358b/3, 358b/5,
359b/12, 360a/2, 360a/14, 360b/4,
360b/6, 360b/7, 360b/8, 361a/14,
361b/15, 362a/4, 362a/5, 362a/6, 362a/7,
362a/15, 362b/8, 362b/12, 363a/5,
363a/8, 363a/9, 364a/11, 364b/12,
365b/4, 365b/8, 365b/10, 365b/11,
366a/3, 366b/1, 367a/3, 367a/4, 367a/7,
367a/11, 368a/8, 368a/9, 368a/10,
368a/13, 368b/15, 369a/1, 369b/7,
369b/9, 370a/10, 370b/6, 370b/14,
371a/12, 371b/9, 372a/14, 372b/6,
372b/12, 372b/15, 373a/4, 373a/12,
373b/4, 374a/3, 374b/3, 375a/13,
375b/8, 377a/11, 377a/15, 377b/15,
378a/4, 379b/11, 380b/7, 382a/8,
382b/2, 382b/13, 383a/5, 383a/8, 383a/9,

386a/2, 386b/3, 387a/4, 387a/5, 387a/6,
388b/10, 387a/11, 388b/12, 389a/14,
390a/13, 390b/1, 390b/3, 390b/8, 390b/9
390b/13, 390b/14, , 391a/4, 391b/8,
391b/10, 391b/12, 392a/6, 392a/12,
392b/9, 393b/12, 394b/8, 394b/11,
395a/4, 395b/5, 395b/6, 395b/7, 395a/8,
395b/10, 395b/11, 395b/15, 396a/1,
396b/5

i.+ dūr 299a/4, 348a/5

i.+ n olan 281a/8

i. ola 346a/14

iled - : İletmek, ulaştırmak.

i.- e 285a/4

i.- eler 282a/13, 328a/8, 328b/9,
359a/12

i.- üñ 282a/15, 345b/14, 354a/3

ilerü : Önce.

i. 330a/12, 333b/12

ilet - : İletmek, ulaştırmak.

i.- medin 359a/10

‘ilim : <Ar. İlim, bilme, idrak etme,
bilış.

‘. 298a/1, 298a/4, 298a/15,
299b/1, 312a/12, 314a/10, 340b/7,
341a/1, 350a/10, 353b/10

envārı ‘.+ den 395a/3

illā : <Ar. Mutlaka, **ancak**.

i. 266a/10, 275b/3, 286b/15,
310a/4, 320a/6, 320a/12, 329b/13

‘ilm : <Ar. İlim, bilme, idrak etme,
bilış.

‘. 264b/14, 288b/13, 290b/9,
295b/2, 295b/6, 295b/8, 295b/9, 296b/5,
296b/10, 296b/13, 297b/3, 297b/6,
297b/14, 298a/2, 298a/3, 298b/5,
300a/12, 300a/13, 300b/11, 303b/3,
306a/15, 329a/10, 336b/1, 340b/5,
340b/8, 344a/8, 345a/7, 395b/11

‘.- i hendesede 307a/12

‘.- i kelām 296a/7

‘.- i kelāmdur 296a/7

‘.- i nāfi‘ 296a/6

‘.+ dedür 293b/7

‘.+ den 267a/10, 268a/11,
297b/2, 297b/4, 393a/4

‘.+ dūr 269a/3, 302a/12, 305a/13

‘.+ e 302a/2, 344a/9

‘. eyledimi 329a/9

‘.+ i 267b/3, 268a/11, 296b/5,
296b/6, 296b/13, 299a/5, 299b/2,
353a/5, 357b/4, 392b/15, 395a/8

‘.+ idür 296a/1

‘.+ imi 344a/13

‘.+ inde 268a/12

‘.+ ini 296a/14, 297a/13,
297a/14, 394a/13, 395b/14

‘.+ iñi 334b/15

‘.+ leri 299b/3

‘. olmak 297b/1

‘.+ ümüz 363a/9

‘.+ üñ 295b/4, 296a/8, 296b/11,
297a/3, 394b/15

iltifāt : <Ar. İlgi gösterme, arzu duyma.

i. itmeye 350a/7

imām : <Ar. Önder, lider.

i. 281b/3, 299b/13, 310a/3,
310a/8, 317b/9, 317b/10, 325a/8

i.- ı a‘ zām 281b/6

i.+ a 269b/5

i. olmaga 317b/11

i. olmak 317b/10

i. olub 317b/12

imām gazzālī : Ünlü İslam düşünürü,
mutasavvıf. İmam-ı Gazzâlî (ö.
505/1111).

i. 290a/6, 308a/13, 320b/9,
325b/11, 329b/15, 333a/9, 336a/14,
341b/12, 348a/10, 361a/10, 376b/14

imān :< Ar. İman.

i. 266b/15, 267b/4, 271a/8,
318b/3, 319a/5, 359b/12, 363b/14,
390b/6

i.+ da 390b/6

i. getürdi 384b/9

i. getürdiler 384b/11

i. getürüb 386a/9

i.+ ı 319a/4, 391a/4, 391a/5

i.+ ı ola 319b/4

i.+ ımızı 289b/14

i.+ ın 273a/11

i.+ uñ 290a/5

i.+ uñuzı 289b/14

‘imān :< Ar. İman.

‘. 316b/14

‘imāret : <Ar. Bayındır etme.

‘. eyleye 294b/3

‘. idenler 272b/9

‘. iderler 354a/14

‘. idiciler 272b/10

‘.+ ler 324a/9

‘. olalar 317b/6

imdi : Şimdi.

i. 265a/10, 266a/12, 268b/6,
272a/15, 278b/2, 279b/1, 279b/10,
279b/14, 280b/13, 281b/12, 283b/7,
284b/2, 284b/10, 285a/7, 286b/1,
287b/1, 287b/4, 288a/11, 288a/13,
288b/9, 289b/1, 289b/8, 291a/1, 291a/6,
291b/8, 292a/3, 293a/12, 295b/11,
296a/5, 296a/8, 299a/1, 302b/8, 302b/15,
303b/8, 303b/14, 304a/2, 304b/14,
305b/7, 307a/9, 307b/5, 311b/3, 313a/9,
314a/2, 314b/10, 316a/6, 316a/12,

320a/3, 335a/2, 335b/3, 336a/12,
341a/10, 342b/13, 344a/13, 345a/9,
347b/14, 349b/12, 350b/9, 351a/5,
352a/12, 353a/10, 354a/6, 354b/13,
355a/10, 355b/8, 357a/8, 357b/13,
358a/6, 359b/7, 359b/10, 360a/10,
362a/1, 363a/11, 363a/13, 364b/11,
366b/5, 368b/13, 370b/9, 375a/15,
376a/2, 379a/6, 379a/15, 381b/13,
388a/4, 390b/1, 390b/8, 390b/14,
392b/4, 392b/14, 393a/4, 394b/1,
395a/2, 395a/6, 396a/2

imren – : İmrenmek.

i.- eler 343b/2

i.- ürler 386a/13

in - : İnnek.

i.- di 271a/3, 274a/14

i.- düğinden 319a/7

i.- dür 343a/11

i.- e 316b/2, 317b/7, 337a/10,
340a/8

i.- eler 275b/6, 317b/3, 326a/3,
326a/8, 326a/13, 326a/14, 326a/15,
326b/1, 329b/6, 344b/7, 383b/10, 383b/7
i.- er 271a/7, 271a/8, 277a/10,
296b/1

i.- erler 277b/13

i.- mekdür 316a/8

i.- memiş olsun 310a/13

i.- mez 296b/1

i.- miş idi 373a/8

i.- miş olsun 310a/13

in : İn.

i.+ i ola 384a/4

inan - : İnanmak.

i.- dı 327b/3, 305b/15

i.- madı 327b/4

i.- madılar 281b/11

i.- mazuz 333b/12

i.- ur 306a/2

i.- uruz 333b/10

ince : İnce.

i.+ dür 308a/4, 361a/8, 364a/8,
390a/15

incelig : İncelik.

i.+ i 364a/7

incīl : <Ar. Hazret-i İsa'ya indirilen
kutsal kitap, dört kutsal kitaptan biri.

i. 274a/10

i.+ de 288b/1

i.+ den 333a/12, 396a/3

i.+ i 270a/13, 270b/8, 333b/1,
373a/14

i.+ iñi 334b/15

inci : İnci.

i.+ lerden 374a/13

i.+ lere 381b/12

incid - : İncitmek, gönül kırmak.

i.- eler 315b/1

i.- miş ola 349b/9

i.- miş olalar 338b/12

i.- se 302b/4

incin - : İncinmek.

i.- e 338b/3

incü : İnci.

i. 319a/2, 366b/14, 381b/12,
383b/15, 390a/13, 392a/12

i.+ den 272b/12, 279b/5, 343b/1,
366a/15, 368b/15, 375a/9, 379a/14,
380b/4, 383b/15, 384a/3

i.+ dendür 307a/11, 365a/3,
365a/7, 379a/10

i.+ ler 295b/6, 351a/2, 381a/13,
383a/5

i.+lerden 369a/4, 386b/1, 390b/3

i.+lere 337a/12, 381a/11,
381a/12, 394a/5

i. ola 317a/8

indür - : İndirmek.

i.- di 277a/8

i.- e 275a/4, 317a/6, 326a/5,
326a/8, 343a/11

i.- eler 323b/9, 368a/13

i.- gil 275a/3

i.- seler 392a/7

i.- ür 297a/4

inkār : <Ar. Tanımama, kabul etmeme, reddetme.

- i. eylediler 308b/8
- i. eylese 268a/15, 268b/2
- i. eyleyüb 333b/4
- i. ide 334a/6
- i. ideler 333b/7, 334a/4
- i. iderler 281b/12

ins : <Ar. İnsan.

- i. 323b/11
- i.+ den 372b/15

inşāf : <Ar. Acıma, merhamet.

- i.+ a geldük 370b/4

insān : <Ar. İnsan.

- i. 312a/5, 319b/13, 378a/4
- cemī'i i. 321a/2
- i.+ a 295b/9, 319b/13, 319b/15
- i.+ da 321a/12
- i.+ dan 359b/6, 391b/6
- ḥavāşı i.+ dandur 293a/1
- i.+ ı 299b/12, 378a/9
- i.+ lar 322b/14
- i.+ lara 319b/7
- i.+ uñ 303a/3, 304b/15, 321b/10, 377b/3

inşā'a'llāhu : <Ar. "Allah nasip ederse, Allah dilerse" anlamındaki söz.

- i. 268b/9
- i.+ te'ālā 281a/8, 284b/2, 314a/8, 332b/7, 367a/11, 370a/9, 393a/12

intikāl : <Ar. Geçme.

- i. eylese 311a/15
- i. id0er 291a/11
- i. ider 291a/11

intikām : <Ar. Öç, öç alma.

- i. 375a/13
- i. iderin 350b/2
- i. itmekdür 288a/11

ip : İp.

- i.+ leri ola 362b/3

ir - : Erişmek.

- i.- e 317a/8
- küfre i.- işe 265a/11
- i.- se 317a/1

iriñ : Yaradan akan sarımtırak sıvı.

- i. 338b/1, 356a/1, 358b/5, 358b/8

iriş : Erişmek, ulaşmak, gelmek.

- i. 268a/10

iriş - : Erişmek, ulaşmak, gelmek.

- i.- di 334a/2
- i.- dür 376a/12

i.- dürdi 394b/1	
i.- dürür 269b/2	
i.- e 273a/2, 318a/14, 385b/1	işbāt : < Ar. Kanıt.
i.- eler 277b/6	i.+ dan 292a/15
i.- esin 396a/7	i.+ ı 292b/2
i.- medi 334a/1	i. itmege 296a/7
i.- medüñ 277a/5	i. ola 334a/7
i.- mese 280b/10, 284a/13	
i.- meye 293a/10	işfahān : İran'da nuluñan bir şehir.
i.- se 280b/9, 303a/1	i.+ dan 316b/10
i.- señüz 316a/1	
i.- ür 379a/11, 390a/2	işhāk : Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden biri, Hazret-i İbrahim'in oğlu.
irîşdür - : Eriştirmek, ulaştırmak.	i. 315a/7
i.- di 334a/12, 335a/2	
i.- düğüne 333b/7	isim : <Ar. Ad, isim.
i.- düm 333b/6, 333b/9, 335a/2	i. 369b/14
i.- e 313b/12	i.+ den 286b/9
irkek : Erkek.	i.+ dür 287a/5
i. 382a/1	i.+ le 389a/14
	i.+ ler 308b/9
irşād : <Ar. Doğru yolu gösterme.	
i. eyle 288a/2	islām : <Ar. İslam, İslam dini.
i. eylemedük 350a/10	i. 267b/7, 268a/9, 288a/4,
i.+ ıdur 296a/10	290b/9, 315a/4, 351b/15, 352a/2
i. idebilür 300b/12	mağāmı i. 305a/7
i. idenlerüñ 296a/10	i.+ a 281b/13, 281b/14
	devleti i.+ dadur 293b/4
irte : Sabah.	i.+ dan 271b/6
i. 277b/5, 318b/10	i.+ uñuzuñ 273a/7
i.+ si 308b/10	

ism : <Ar. Ad, isim.

- i.- i 'ālem 286b/15
- i.- i a'zāmı 277b/6
- i.- i hāşdur 286b/10
- i.- i muhrikdür 290a/15
- i.- i mütekellim 292b/6
- i.- i şıfatdur 287a/2
- i.- i zātında 286b/13
- i.+ idür 286b/13, 389a/6
- i.+ ine 308b/8
- i.+ ümden 369b/14

isma'îl: Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden biri, Hazret-i İbrahim'in oğlu.

- i. 280b/4, 378b/1

isrâfîl : <Ar. Dört büyük melekten, kıyamet günü sûra üflemekle görevli olanı.

- i. 320a/9, 320a/13, 320b/10, 321b/1, 321b/3, 322a/13, 322b/7, 322b/13, 342b/10
- i.+ dür 308a/5
- i.+ e 320a/9, 324b/6
- i.+ i 321a/15, 322a/1, 322a/4
- i.+ üñ 320a/14, 321b/11

istanbul : İstanbul.

- i. 314b/11, 314b/14
- i.+ ı 315a/12, 315a/8

iste - : İstemek.

- i. 322b/11, 336b/6
- i.- meyenler 313a/12
- i.- meyeyin 396a/12
- i.- mezin 322b/5, 322b/6, 329b/13
- i.- miş olmaya 373b/5
- i.- ñ 357b/13, 360a/11, 366b/7, 373b/15
- i.- r 307b/9, 330a/2, 330a/3
- i.- rdük 340a/13
- i.- rin 329b/14, 396a/14
- i.- rmidüñüz 340a/12
- i.- rse 290a/4, 297b/14, 302b/2, 363a/13
- i.- rseñ 336b/6, 337b/2, 395a/12, 395a/13
- i.- rsin 349b/11, 353a/13
- i.- rsiz 353b/2, 361a/12
- i.- rüz 361a/13
- i.- se 284a/6, 316b/11, 380a/10
- i.- seler 392a/13
- i.- señüz 366b/6
- i.- sünler 357b/12
- i.- ye 332a/2, 349a/13, 349b/11, 350a/8, 353a/1, 376a/9
- i.- yeler 273b/4, 332b/2, 335b/10, 335b/15, 353b/2, 357b/13, 358b/2, 358b/13, 360a/4, 362b/2
- i.- yeyin 396a/11
- i.- yicek 378b/7
- i.- yüb 363a/4

- istebrak** : <Ar. Sırma ile dokunmuş kalın ipek kumaş.
i. 390a/15
i.+ dan 274b/13, 390a/14
i.+ den 386b/9
- isti -** : bkz. *iste-*
i.- yeler 285a/14
- isti'are** : < Ar. Ödünç, ödünçleme.
i. 300a/2
- istiğfār** : <Ar. Tövbe etme.
i.+ dan 312b/4
i. eylese 311a/11
i. eyleyeler 285a/13
i. ideler 318b/11
i. ider 311a/12
i. iderdi 311a/9, 311a/14, 311b/1, 311b/3
i. ider idi 311b/6
i. iderler 286a/11
- istiḥkāk** :< Ar. Hakkı olma, hak kazanma.
i.+ larına 389a/6
- istikāmet** : < Ar. Doğrultu.
i. itmekdür 293a/14
- iş** : İş, durum, davranış.
- i. 310a/10, 315b/9, 319b/10, 323b/6
i.+ de 293a/13, 395a/1
i.+ i 266b/7, 266b/8
cemī'i i.+ ler 276b/15, 277a/13
i.+ leri 319b/13, 376b/1
i.+ lerinden 327b/15
- işārāt** : <Ar. İşaretler, alâmetler.
i. 300a/1
- işāret** : <İşaret, iz, nişan, alâmet.
i. 288a/2, 289b/8, 289b/9
erbābı i. 313b/2
i.+ dūr 279a/14, 279a/15, 279b/1, 289b/7, 293b/1, 293b/2, 311a/3, 311a/4
erbābı i.+ dūr 313b/1
i. ideler 332b/4
- işbu** : İşte bu, böyle.
i. 268a/9, 268b/7, 274b/9, 286a/2, 299a/11, 300b/13, 301a/9, 302b/15, 304a/4, 306b/7, 307a/1, 307a/9, 310a/9, 313a/12, 313a/7, 313b/6, 313b/9, 323b/4, 326b/9, 328a/8, 328b/10, 329b/1, 351a/4, 351a/13, 352b/15, 359a/3, 365b/9, 365b/10, 365b/12, 365b/13, 365b/14, 365b/15, 368a/7, 368a/10, 369b/1, 372a/11, 373b/10, 375a/11, 386a/7, 387b/10, 388b/2, 389a/8, 390a/1, 394a/11, 394a/12,

394a/14, 395a/4, 395a/15, 396a/1,
396a/6

işid - : İşitmek, duymak.

i.- e 278a/4, 278a/6, 330a/15,
330b/1, 334b/1, 334b/13, 336a/12

i.- eler 323b/11, 327a/3, 335a/3,
350b/2, 358a/7, 358a/15, 359a/6,
369b/10, 383b/9, 388a/15

i.- irsiz 368b/6

i.- ürdük 326a/1

i.- ürün 280b/13

i.- ürsin 291a/14

işit - : İşitmek, duymak.

i. 288a/14

i.- di 355b/5

i.-diler 277a/7, 284b/13, 378b/15

i.- dügi 285b/5

i.- dügin 299b/15

i.- dük 376a/2

i.- düm 284b/10, 315b/7, 315b/11

i.- düñüz 376a/2

i.- gil 332b/6, 393a/12

i.- medi 369a/9

i.- mek 292a/5

i.- memiş ola 385a/8

i.- meyeler 332a/14, 359b/1

i.- se 264b/13, 266b/12

i.- seler idi 380a/8

i.- sevüz 345b/6

i.- sünler 341b/1

işle - : Yapmak.

i.- di 264b/1, 351a/11

i.- diler 323b/14, 374b/6

i.- dügin 280b/8

i.- düm 266b/8

i.- düñ 340b/2, 340b/11, 340b/13,

349a/3

i.- düñüz 345a/3, 346b/5

i.- medi 311a/12

i.- medin 266b/7

i.- medük 332a/15

i.- medüm 347b/12

i.- mege 268b/13, 293b/3

i.- mek 285b/10, 313b/11,

313b/12

i.- mekden 290b/7

i.- mekdür 312a/15

i.- meklige 363b/12

i.- memiş 323b/10

i.- memiş olsa 266b/8

i.- meseñüz 311a/8

i.- meye 264b/2, 311b/11, 347a/6

i.- mezsın 355b/7

i.- rin 339b/6

i.- rler 348b/5

i.- rlerdi 311a/9

i.- rse 327a/10

i.- rsevüz 303a/10

i.- rsin 306a/6

i.- rüz 367b/2

i.- se 266b/7

i.- seler 298b/7, 302a/6
i.- sem 302a/2
i.- ye 327b/11, 328b/13, 329a/1,
329b/3

i.- yecegin 280b/8
i.- yeler 277b/8
i.- yelüm 358a/8, 358a/11
i.- yem 351a/13
i.- yen 265a/11, 274b/2
i.- yenler 393b/5
i.- yeyin 338a/5

işleyen : Yapan.

i.+ lerüñdür 366a/1

işte : İşte.

i. 322b/8

it - : Etmek, eylemek, yapmak.

i.- di 328a/15, 329a/5
‘amel i.- di 387b/13
la‘net i.- di 267b/15
merḥabā i.- di 298a/12
naşīb i.- di 274a/7
nefḷ i.- di 335b/3
nehiy i.- di 328a/14
şılaı raḥm i.- di 364a/5
zıkr i.- di 279a/13, 292b/9,
292b/10, 292b/11, 389a/2
cefā i.- diler 341b/2, 341b/4
ḥarc i.- diler 393b/2
kesb i.- diler 357a/1

kısm i.- diler 294b/14

secde i.- diler 335b/3

i.- dügi 323b/15

şefā‘at i.- dügi 283a/8

zulm i.- dügi 324a/1

delālet i.- dügiçün 286b/7

vefā i.- dügiçün 283b/14

bühtān i.- düginden 328b/9

‘ibādet i.- dügiñüz 291b/11

da‘vet i.- dügüm 358a/5

terk i.- dügümüz 345b/8

ṭaleb i.- dügün 309b/1, 309b/2

i.- dügünden 268b/12

minnet i.- dük 288a/9

i.- düklerin 316b/2

şabr i.- düklerinden 275a/8

‘afv i.- düm 353a/7, 377a/2

‘azāb i.- düm 376b/1

emīn i.- düm 289a/8

ḳabūl i.- düm 353a/6

muḳīm i.- düm 373b/15

zıkr i.- düm 268b/7

tercüme i.- düm 294b/15

‘arz i.- düñ 368b/10

ceng i.- dün 340b/4

minnet i.- düñ 288a/8

‘amel i.- düñüz 368a/7

nehyi‘ani’lmünker i.- düñüzi

301a/9

‘azāb i.- dürme 395b/9

tevḥīd i.- mediler 281b/11

ṭavāf i.- medin 280b/11

‘azāb i.- medüm 348b/5	hüküm i.- mek 333a/4, 335a/8,
habs i.- medüm 344a/7	340a/8
‘amel i.- mege 297b/7	ıslāh i.- mek 297b/5
ceng i.- mege 282a/3	‘ibādet i.- mek 287b/15
ğazā i.- mege 284a/13	izāfet i.- mek 290a/13, 290a/14
hısāb i.- mege 339a/12	ķabūl i.- mek 291b/10
‘ibādet i.- mege 288a/1	kibir i.- mek 298a/3
iķbāt i.- mege 296a/7	nehyi‘ani‘lmünker i.- mek
ķahr i.- mege 279a/15, 279b/1	300b/13
ķullıķ i.- mege 268a/15	raħmet i.- mek 376a/9
tamām i.- mege 394b/1	şabr i.- mek 293a/1, 293a/5
taşvāf i.- mege 281a/6	sülūk i.- mek 294b/15
zıkr i.- mege 290a/4	şefā‘at i.- mek 337a/10
zinā i.- mege 267a/4	taşarruf i.- mek 303a/4
ķaşd i.- megün 280b/13	taşvāf i.- mek 281a/5
i.- mek 290b/4	tevfıķ i.- mek 391a/6
‘amel i.- mek 298a/4	zā‘il i.- mek 390a/3
‘azāb i.- mek 330a/2, 330a/3,	zann i.- mek 301b/7
351b/2	zıkr i.- mek 290b/15, 292a/4
beyān i.- mek 300b/12	şikāyet i.- mekile 265b/14
def‘ i.- mek 296a/8	zıkrı cerhile i.- mekmi 290b/4
emribi‘lma‘rūf i.- mek 300b/10,	cüret i.- mekdedür 293b/6
300b/11, 300b/13	terk i.- mekdedür 293b/5
faşl i.- mek 327a/8	‘afv i.- mekden 328a/14
fehmi i.- mek 301a/1	ceng i.- mekden 290a/2
ğazā i.- mek 284a/9, 284a/11	ğazā i.- mekden 284a/9, 301a/2
ğusl i.- mek 269b/2	‘ibādet i.-mekden 297a/1, 297a/2
had i.- mek 264b/14	milāħaza i.- mekden 393a/8
haşr i.- mek 322a/1	nisbet i.- mekden 313a/6, 313a/7
hısāb i.- mek 326a/8, 346b/3	şadaķa i.- mekden 290a/1
hızmet i.- mek 337a/11, 393b/10	tecellī i.- mekden 292b/6
	bünyād i.- mekdür 296a/11

cem' i.- mekdür 307b/14
ḥālīş i.- mekdür 377b/3
ḥıfz i.- mekdür 296a/10
intikām i.- mekdür 288a/11
istikāmet i.- mekdür 293a/14
izhār i.- mekdür 292b/7, 310a/2
muṭahhar i.- mekdür 389b/11
müṣāhede i.- mekdür 352b/12
nazar i.- mekdür 293a/13
rücū' i.- mekdür 293a/14
şabr i.- mekdür 293b/8
şahīḥ i.- mekdür 296a/12
sa'y i.- mekdür 280a/11
taşavvur i.- mekdür 342a/15
tercīḥ i.- mekdür 309b/7
ẓann i.- mekdür 301b/7
ẓulm i.- mekte 316a/11
du'ā i.- memek 309b/9
ta'ẓīm i.- memiş ola 308b/13
la'net i.- meseydüm 348b/2
iltifāt i.- meye 350a/7
i'rāz i.- meye 299b/14
vesvese i.- meydi 278b/6
melāmet i.- meyelüm 370b/3
terk i.- meyince 293a/11
maḥrūm i.- meyüb 394a/15
i.- mez 267b/15
terk i.- mezdük 345b/5
'azāb i.- mezin 352a/8
la'net i.- mezin 267b/14
ḥac i.- miş 272a/3, 272a/4
i.- mişce 271b/15

ḥac i.- mişce 272a/5
ḥacc i.- mişce 272a/2
ḥatm i.- mişce 289a/10
'ibādet i.- mişce 297b/13
ihyā i.- mişce 277b/1, 289a/2
'ibādet i.- mişince 277a/7
nazm i.- mişlerdür 395a/9
neşir i.- mişlerdür 395a/9
bühtān i.- mişsin 264b/13
ceng i.- müş 306a/12
ğazab i.- se 267a/7
merḥabā i.- se 298a/12
terk i.- se 284a/3
ṭaleb i.- sünler 348b/12

i'tibār : Özellik, bakımından, açısından.

i. 284b/8, 289b/7, 350a/7
i.+ 1 292b/7

i'tikād : <Ar. İnanç, gönülden inanma.

i. 346a/14
i. eyleseler 266b/14
i.+ 1 302b/14
i.+ ını 296a/11
i.+ lara 295b/12

i'tikāf : <Ar. Bir yere kapanarak ibadetle vakit geçirme.

i.+ a 276b/11, 276b/12

i'timād : <Ar. Güven.

i. idüb 300a/6

i. itmekdür 292b/6, 310a/2

ittifāk : <Ar. Birlikte hareket etme, anlaşma.

i. ideler 314b/4

ivāz : <Ar. Bedel, karşılık.

‘.+ in 276a/1, 276a/4

‘. olur 276a/5

iy : Seslenme sözü.

i. 269a/12, 270a/8, 275b/6, 278a/7, 280b/13, 295a/1, 304b/12, 305b/11, 306a/2, 307a/9, 308a/2, 313b/6, 315a/1, 321b/4, 322a/13, 323b/2, 329b/14, 331b/11, 335b/1, 336a/7, 341a/14, 341b/6, 342b/2, 342b/14, 344a/6, 344a/11, 345b/15, 346b/4, 347b/12, 349b/11, 350b/6, 352a/12, 353a/5, 353a/8, 353b/6, 354a/8, 354a/9, 354b/1, 354b/4, 358a/2, 359b/10, 360a/14, 363a/10, 364b/6, 368b/2, 368b/5, 368b/13, 369a/5, 369a/10, 374b/7, 377a/7, 378b/12, 383b/7, 392b/4, 394a/10, 395a/1, 396a/2

izāfet : < Ar. Görelilik.

i. 290a/14, 290a/15, 366a/10

i. itmek 290a/13, 290a/14

izhār : < Ar. Belirtme, gösterme.

i.- ı faẓīlet olmaya 300a/4

i.- ı sevāb ola 300a/5

izzet : <Ar. Yücelik, ululuk, değer, kıymet, kudret.

‘. 312a/9, 337a/3, 342b/12, 369b/11

‘.+ i 293b/5

‘.+ üm 265b/6, 301a/15, 337b/2, 341a/9, 352a/14, 354a/4, 374b/9

ka‘be : <Ar. Müslümanların kiblesi, ziyaret yeri, Mekke şehrinde bulunan kutsal bina.

k. 279a/11, 279b/8, 279b/10, 279b/12, 281a/7, 297a/3, 301b/8, 336b/5, 336b/6, 336b/9, 336b/14, 336b/15,

k.+ de 280a/3, 282b/5, 318a/1

k.+ den 297a/3, 318a/1

k.+ i 302b/4

k.+ nüñ 280a/5, 336b/14

k.+ ye 277b/14, 279b/6, 280b/7, 317b/14, 336b/5

k.+ ye varmamakdır 265a/4

k.+ yi 272b/1, 279a/8, 280b/1, 280b/3, 280b/10, 281a/5, 336b/12

ka‘be’l - aḥbār : İsrailoğullarına dair rivayetleriyle tanınan âlim.

k. 287b/9, 329b/4, 332a/10, 357a/4

ķabīle : < Ar. Boy.

ķ.+ sinden olalar 316a/3

ķabir : <Ar. Mezar.

ķ. 285b/1, 309a/4

ķ.+ de 269b/14, 271b/11,
308a/10, 341b/3, 354a/10, 386b/3,
386b/4

ķ.+ dedür 344b/11

ķ.+ den 330b/6

‘azābı ķ.+ den 283a/3, 289a/8,
308a/10, 309a/2

ķ.+ ine 309a/6

ķ.+ leri 323a/3, 327b/1

ķ.+ lerin 308b/12, 308b/3

ķ.+ lerinden 321a/11, 322b/15,
324a/7, 344a/15

ķ.+ lerinden turalar 388a/13

ķ.+ lerine 323a/15

ķ.+ lerüñ 285b/2

ķabķara : Simsiyah.

ķ. olalar 318b/13

ķ. olmış 324a/9

ķabla - : Kaplamak.

ķ.- mışdur 391a/13

ķ.- ya 316a/15, 316b/9

ķ.- yalar 335a/10

ķabr : <Ar. Mezar.

ķ. 285a/15, 293b/15, 308b/12

‘azābı ķ.+ den 388a/8

ķ.+ e 280b/15, 308a/7, 308b/14,
321a/11

ķ.+ i 271b/10, 322a/13, 322a/15,
323a/15, 327b/5

ķ.+ imi 280b/12

ķ.+ in 308b/9, 322a/11

ķ.+ inde 271b/3, 308b/5

ķ.+ indedür 271b/9

ķ.+ inden 281a/1, 325a/10,
325a/14, 327b/3, 342b/13, 343b/10

ķ.+ ine 280b/14, 286a/12

ķ.+ ini 273a/3

ķ.+ lerinden 327a/15, 347a/1

ķ.+ üme 277b/13

ķabül : <Ar. Kabul.

ķ. 310a/7

ķ.+ dür 310b/2

ķ. eyle 288a/14

ķ. eyledi 278b/11, 377b/10

ķ. eylemez 273a/11

ķ. eylemezler 336b/6

ķ. eyler 312a/4, 394a/10

ķ. eylese 311a/1

ķ. eyleye 273a/11, 281a/8,
316b/15

ķ. eyleyüb 272b/5, 341b/9

ķ. idelüm 358a/8

ķ. ider 309a/15, 310a/15,
310b/14, 311a/1

ķ.+ i‘ilm 296a/12

ķ. itdüm 353a/6	ķ. 266a/5, 268b/3, 269b/15,
ķ. itmek 291b/10	270a/7, 271a/6, 272a/15, 274a/15,
ķ. ola 310b/15	274b/13, 274b/7, 275a/11, 275a/13,
ķ. olmaya 319a/4, 357b/14	275a/15, 275b/5, 275b/7, 275b/12,
ķ. olmaz 273b/14, 273b/15,	277b/12, 277b/15, 280a/6, 280b/9,
309a/11	280b/10, 280b/15, 281a/1, 281a/2,
ķ. olsa 310b/14	281a/3, 281a/7, 281b/1, 282a/2, 282a/13,
ķ. olur 272a/7, 277b/4, 309a/11,	282b/2, 284a/3, 284b/13, 285a/15,
345a/1	286a/9, 290a/5, 290a/8, 290a/9, 290a/10,
ķabz : < Ar. Teslim alma, can alma.	290a/11, 291a/9, 291a/13, 293a/6,
‘ālemi ķ.+ da 290a/10	295b/5, 296b/13, 298b/6, 298b/7,
‘ālemi ķ.+ dur 290a/8	298b/8, 298b/9, 298b/11, 299b/7,
ķ. olduğu 305a/12	299b/8, 300b/15, 302a/2, 302b/14,
ķ. olduğındandır 305a/13	303a/1, 305a/15, 305b/5, 307b/3, 308a/7,
	308a/14, 309a/5, 309a/9, 309a/14,
ķabza : <Ar. Avuç, tutam.	310b/13, 310b/14, 311a/1, 311a/13,
ķ.+ sı 330b/10	311a/15, 311b/3, 313b/5, 314b/2,
	316b/8, 316b/11, 317a/1, 317b/5,
ķaç - :Kaçmak.	317b/7, 318b/6, 318b/8, 320a/1, 320a/6,
ķ.- a 350a/11, 350a/12	323a/14, 324a/1, 324a/7, 325a/12,
ķ.-alar 315a/5, 318a/14, 350a/8,	325a/14, 325b/11, 325b/12, 329b/5,
350a/13	331b/10, 332b/8, 335a/4, 337a/7, 339a/2,
ķ.- arduñuz 346b/6	339b/11, 340a/1, 340a/7, 341a/12,
ķ.- dılar 333b/4	341a/8, 341b/5, 342b/12, 342b/5,
ķ.- maķ 265b/5, 299b/1, 301b/6	343a/3, 343a/15, 343b/10, 343b/15,
ķ.- maķdur 264b/6	344a/15, 344b/1, 345a/12, 345b/5,
	345b/9, 346a/8, 346a/12, 346b/2,
ķaç : Kaç, kez.	346b/7, 346b/9, 347b/3, 349a/7, 349b/3,
ķ. 291b/8, 300a/8, 332a/13,	349b/7, 349b/15, 352b/13, 353a/3,
359a/7, 364b/15	353a/11, 353b/7, 354a/12, 354a/15,
	355a/4, 356a/2, 356b/9, 358a/6, 358b/2,
ķaçan : Ne zaman.	358b/5, 358b/9, 359a/6, 359b/7, 360b/1,

362b/2, 367a/10, 367a/14, 367b/10,
368a/2, 370a/11, 371a/11, 373b/7,
374a/12, 374b/2, 374b/13, 375b/5,
376b/11, 378b/10, 379b/2, 380a/4,
381a/5, 381a/14, 382b/10, 383b/4,
383b/6, 385b/2, 385b/4, 385b/6,
385b/10, 387a/8, 387a/10, 387b/3,
388a/1, 389a/7, 389b/1, 389b/15,
392a/13, 392a/14, 392a/15, 393b/14,
394a/2

kaçmaz : Kaçmaz.

ķ. idüñüz 346b/6

ķadar : <Ar. Ölçüsünde, derecesinde.

ķ. 273a/1, 287a/5, 308b/13,
313b/15, 314a/2, 319b/4, 321a/10,
326a/5, 326b/8, 328b/12, 337a/15,
337b/1, 346a/9, 348b/7, 352a/15,
376b/15, 384a/4, 387b/7

ķ.+ dur 275b/2, 389a/15

ķ.+ ı ola 326b/10

ķ.+ınca ola 332a/13

ķ.+ ki 314a/1

ķaddesa'llāhu sırrahū : <Ar. Allah
onun sırrını kutlu kılsın. Anlamındaki
söz.

ķ. 292b/5

ķadeķ : <Ar. İçki içmeye yarayan ayaklı
bardak.

ķ.+ ler 393b/12

ķadem : <Ar. Bir ermişin, bir melek,
peygamber veya bir başka ermişin izinde
olunması.

ķ. 280b/7

ķ.+ den 359b/6

ķ.+ in 280b/6

ķ.+ inden 359b/4

ķ.+ ini 359b/3

ķader : <Ar. Kader.

ķ.+ ine 309b/6

ķadīm : <Ar. Başlangısı olmayan sonu
bilinmeyen.

iķsānı ķ.+ inden idi 377b/11

ķādir : < Ar. Kudret ve kuvvet sahibi
olma.

ķ. 277a/2, 277a/12, 287b/12,
321a/5

ķ.+ dür 287b/13, 325b/4, 362b/4

ķ. olmakdur 296a/7

ķadr : < Ar.Sonsuz kıymet sahibi olan
Allah.

ķ. 274a/14, 276b/13, 276b/15,
277a/15, 277b/1, 277b/2, 277b/12,
289a/1, 368b/3

ķ.+ i 277b/3

ķ.+ ini 277a/9, 396a/7

ķ.+ inũ 277a/4

kāfir : <Ar. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.

ķ. 266b/3, 266b/11, 267b/5, 267b/10, 267b/12, 268a/1, 281b/12, 282a/2, 283b/1, 283b/7, 283b/8, 284a/13, 284a/14, 284b/1, 290a/1, 298a/4, 301a/2, 308b/6, 313b/8, 314b/2, 315a/4, 315a/5, 317a/4, 317a/9, 318a/5, 335a/6, 347a/13, 347a/14, 355a/3, 357a/7, 357b/9, 371a/2, 391a/5

ķ.+ den 264b/6, 265b/5, 314b/8, 385b/6

ķ.+ dũr 266b/2, 391a/3

ķ.+ e 266b/3, 283b/2, 284a/2, 284a/5, 284a/14, 288a/13, 314a/7, 332a/9, 348b/3, 352a/15, 355a/10, 357a/15, 359a/3

ķ.+ i 315a/7, 318a/5, 325b/10, 340b/2, 357a/14, 375b/8

ķ.+ ler 313b/9, 315a/3, 320a/7, 326b/9, 331b/11, 332a/3, 332b/6, 332b/9, 333a/2, 333a/3, 333b/11, 340b/3, 345b/11, 354b/14, 356a/9, 356a/14, 357b/13, 358a/6, 358a/10, 358a/12, 358a/14, 358b/2, 358b/4, 358b/9, 358b/11, 358b/12, 358b/15, 359a/6, 375b/7, 378b/8, 388b/4, 395b/6

cemĩ'ĩ ķ.+ ler 314b/4, 314b/6, 334a/6, 358a/1

ķ.+ lerden 332a/2

ķ.+ lerdũr 393b/3

ķ.+ lere 265a/2, 287a/6, 288a/11, 316b/1, 317b/8, 318a/6, 322a/10, 322b/3, 326b/8, 352b/6, 356b/7, 358b/3, 358b/7, 359a/5, 359a/7, 371b/1

ķ.+ leri 281b/9, 324b/7, 325b/9, 332a/8, 332a/10, 335a/6, 356b/6, 357a/6, 357a/12, 358b/15, 359a/9, 371a/7, 388b/4

ķ.+ lerini 356b/10

ķ.+ lerũn 332a/2

ķ.+ lerũ 323a/1, 323a/10, 332a/1, 348a/2, 350a/14, 356b/4, 356b/15, 357a/3, 358b/7, 390b/13

ķ.+ miyem 266b/9

ķ. ola 267a/7, 327b/4

ķ. olalar 299b/8, 319b/5

ķ. olayın 266b/7

ķ. olmayamı 267b/1

ķ. olmaz 267b/8, 268a/7

ķ. olsa 266b/13, 266b/15

ķ. olur 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 266b/15, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/5, 267a/6, , 267a/10, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267a/15, 267b/2, 267b/3, 267b/4, 267b/7, 267b/11, 267b/14, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9, 268a/11, 268a/12, 268b/2

k. olurlar 267a/10
k. olursa 347a/12
k.+ üñ 314b/9, 347b/6, 355a/9,
381b/15, 390b/15, 391a/2

kaftān : <Ar. Çoğu ipekten yapılan süslü
üst giysisi.

ķ. 276b/6, 280a/6, 280a/8,
376a/7, 376a/8
ķ.+ ı 366b/15
ķ.+ lar 333a/1
ķ.+ larından 355b/2

kāfūr : Ar. Uzak Doğu'da yetişen kâfur
ağacından elde edilen ve hekimlikte
kullanılan madde.

k. 382b/1
k.+ de 374a/5
k.+ den 380b/12, 383b/8
k.+ dur 379a/8
k.+ e 382a/15

kaħr : <Ar. Perişan etme, yok etme.

ķ.+ ından 393a/3
ķ. ideydüm 358a/4
ķ. itmege 279a/14, 279a/15,
279b/1

kaķ - : Vurmak, çalmak.

ķ.- ma 375b/14

kaķı - : Kızmak, azarlamak.

ķ.- maķ 373b/13

ķ.- ya 330a/11

kaķu - : Kızmak, azarlamak.

ķ.- duğından 330a/11

kaķal - : Kalmak.

ķ.- a 314b/8, 315a/14, 320a/13,
321b/12, 323b/1, 351a/7, 376b/15,
377a/3

ķ.- alar 320a/13, 320b/7, 344a/6,
344b/5, 359b/1, 361a/12, 362b/1,
370a/4, 373b/6

ķ.- an 267a/9, 378b/8, 383b/1,
383b/3

ķ.- dı 275b/13, 308a/13, 320b/1,
320b/2, 334b/9, 334b/10, 373a/5,
376a/10

ķ.- dılar 370b/14, 371a/1

ķ.- dımı 373a/4, 375b/2

ķ.- duķ 376a/12

ķ.- dum 285a/4

ķ.- duñ 320b/1

ķ.- madı 350b/14, 369b/3

ķ.- maķdan 377a/13

ķ.- mamışdur 304b/10

ķ.- masa 320a/7

ķ.- maya 319b/5, 320a/12,
361a/11, 382b/7, 387a/5

ķ.- maz 356a/13

ķ.- mışuz 376a/14

ķ.- ub 300a/7, 338a/4

ķ.- uñuz 378b/12, 378b/14
ķ.- ur 282b/11, 320b/2, 348a/10,
366b/15

ķāla'llāhu te'ālā : < Ar. "Allah dedi,buyurdu." Anlamına gelen söz.

ķ. 269a/9, 272b/7, 273b/4,
273b/15, 273a/5, 275b/9, 276b/14,
279a/6, 279b/7, 281a/11, 289b/12,
292b/13, 292b/14, 293b/13, 295a/3,
300b/8, 301a/13, 309a/8, 311a/6,
311b/15, 312b/14, 320a/7, 324a/14,
326a/3, 331b/14, 332b/7, 347a/8, 348a/4,
350a/5, 351a/8, 352b/8, 354b/5, 355a/8,
356a/9, 356b/3, 356b/5, 356b/13,
357b/7, 358b/10, 359a/4, 359a/13,
360b/9, 362a/11, 364b/4, 366b/8,
370b/5, 371a/6, 373b/8, 379b/13,
380b/13, 381a/9, 381b/9, 382a/3,
382a/12, 382b/14, 383b/4, 386a/2,
386a/8, 388a/3, 389a/2, 389b/4, 390b/5,
391a/6, 391a/10, 391a/13, 391b/4,
391b/5, 391b/11, 391b/14, 392a/1,
392a/4, 392a/5, 392a/8, 392a/10, 392b/8,
393a/13, 393b/4, 394a/5

ķalan : Kalan.

ķ. 268b/4, 275b/11, 276a/3,
277a/3, 278b/14, 279a/1, 279a/2, 279a/3,
284b/5, 285a/7, 285a/8, 301a/10,
301a/15, 305a/2, 305a/3, 308a/11,
310b/15, 316b/14, 320b/9, 325b/6,

326b/2, 333a/8, 337a/1, 337a/5, 337b/6,
340a/6, 351b/2, 361a/3, 366b/8, 368a/8,
372b/10, 382b/13

ķ.+ ından 360a/6

ķalb : <Ar. Kalp, gönöl.

ķ. 305a/7

'ālemi ķ. 291a/5, 291a/8

ḥayātı ķ. 288b/7

ḥuzūrı ķ. 365b/10

marażı ķ. 292a/15

şıḥḥatı ķ. 292b/3

'ālemi ķ.+ den 291a/5

'ālemi ķ.+ e 291a/6

ķ.+ ī 300a/10

ķaldur - : Kaldırmak.

ķ. 322b/10, 322b/11, 350b/15

ķ.- a 310b/11, 336a/12, 351a/1

ķ.- ğıl 336a/10

ķ.- sa 309a/9

ķ.- uñ 370a/5

ķalem : < Ar. Kalem.

ķ. 320b/6

ķ.+ leri 270a/2

ķalın : Kalın.

ķ.+ dur 390a/15

ķalıñlıĝ : Kalınlık.

ķ.+ ı 358b/1

ķalk - Kalkmak.

ķ.- a 348a/9

ķ.- ar 392a/14

ķamer : <Ar. Ay.

ķ. 307a/12

ķ.+ den 369a/15

ķ.+ e 387a/2, 387a/3

ķ.+ i 350a/1

kāmil : <Ar. Noksansız, eksiksiz.

k. 394b/4

k.+ ler 395b/11

k. olmaz 312a/10

ķamu : Bütün, tamamı.

ķ. 379b/6

ķ.+ sı 315a/8

ķan : Kan.

ķ. 323b/10, 338b/1, 356a/1,
358b/5, 358b/8, 388a/14

ķ.+ da 278a/2, 281b/1, 324b/15,
346b/6

ķ. eylemekdür 264b/11

ķ.+ ı 266a/14, 283a/2, 317a/10

ķ.+ ın 362b/15

ķ.+ ından 363a/1

ķ.+ ını 311b/14

ķ.+ ların 346b/15

ķan - : Kanmak.

ķ.- maya 383a/3

ķanā'at : < Ar. Az şeyle yetinme.

ķ. eyle 305b/11

ķanad : Kanat.

ķ.+ ı 319a/2, 322a/6, 330b/11,
352a/14

ķ.+ ına 319a/3, 365a/8

ķ.+ ından 319a/2

ķ.+ ları 318a/9, 323a/10

ķ.+ larını 296b/3, 320b/4

ķanatlu : Kanatlı.

ķ. 365a/7

ķ.+ dur 379a/14

ķanda : Nerede, her nerede.

ķ. 382b/2, 385a/2

ķandīl : < Ar. Aydınlatma aracı.

ķ. 352a/9

ķ.+ e 281b/2

ķ.+ ler 281a/15

ķ.+ lere 281b/1

ķanı : Hani, nerede.

ķ. 275a/5, 321a/6, 323b/11,
325a/4, 325a/5, 331a/14, 332b/12,
332b/13, 333a/10, 333a/11, 333b/15,
335a/1, 340a/2, 340a/3, 340a/5, 342b/6,

342b/9, 343a/12, 346a/1, 346b/7,
352b/14, 352b/15, 353a/1, 353a/12,
353a/13, 354a/12, 360a/7, 362b/9,
362b/12, 362b/14, 363a/5, 363a/6,
363b/2, 363b/6, 363b/9, 388a/15

ķāni : <Ar. Kanmış, inanmış.

ķ. idük 347a/5

ķ. ola 327b/8

ķ. olsa 305b/15

ķankı : Hangi.

ķ. 267a/6, 285b/13, 285b/14,
294a/6, 297b/1, 317a/9, 345b/3, 347b/2,
351a/2, 351a/3, 353a/13, 374a/9,
383b/10

ķ.+ sı 297a/7

ķapķara : Simsiyah.

ķ. 320b/11

ķ. olalar 324b/3

ķaplan : Çok kuvvetli ve ķevik bir
hayvan.

k. 318a/12

ķapu : Kapi, makam.

ķ. 298b/12, 319a/3, 321a/7,
365b/9, 365b/10, 365b/12, 365b/13,
365b/14, 365b/15, 384a/8, 384a/9

ķ.+ da 365a/12, 365b/9, 381b/1

ķ.+ dan 321a/7, 381a/2

ķ.+ lar 304a/4

ķ.+ lardan 304a/4

ķ.+ ları 304a/2, 304a/5

ķ.+ ların 359a/5, 359a/7

ķ.+ nuñ 388b/8

ķ.+ sı 301a/7, 302b/5, 304a/3,
318b/15, 319a/1, 354b/7, 365a/7, 365a/9,
365a/12, 365b/7, 367b/9, 376b/3,
381a/2, 384a/8

ķ.+ sı ola 384a/4, 388b/7

ķ.+ sın 273a/3, 376a/11, 376b/6

ķ.+ sına 297b/12, 367a/14,
368a/2

ķ.+ sında 270a/1, 294b/7,
317a/10, 345b/14, 360b/3, 364a/11,
365b/8, 365b/9, 365b/10, 365b/11,
365b/12, 365b/13, 365b/14, 365b/15,
368a/2

ķ.+ sındağı 376b/8

ķ.+sından 302b/6, 302b/7,
368a/10

ķ.+ sını 274b/1, 332b/15, 367b/3

ķ.+ sunı 274b/1

ķ.+ ya 381a/15, 384a/8

ķ.+ yı 381b/4

ķar : Kar.

ķ.+ dan 383a/1

ķara : Kara, siyah.

ķ. 268b/15, 323a/1,

347a/11, 358b/5, 375b/8,
380b/13

ķ.+ dur 307b/1, 379b/2

ķ. ola 318a/5, 332a/7, 347a/12,
356b/4

ķ. olmışdur 371a/14

ķ. olub 347b/9

ķ.+ sından 371a/7

ķara : Toprak.

ķ. 282b/10, 282b/11, 282b/14,
284a/9, 287b/8, 295b/5, 358b/2,

ķ.+ dadur 287b/7

ķarañu : Karanlık.

ķ. 355b/1

ķarañulık : Karanlık.

ķ.+ da 354a/11

ķ. olub 271b/10

ķ.+ ta 362b/1

ķarar - : Kararmak.

ķ.- ur 305b/1

ķarār : <Ar. Kesin hüküm, karar kılma.

ķ. 317a/7

ķ. dutalar 374b/2, 385b/13

ķ. iderler 372a/13

ķaravaş : Hizmetçi, cariyeye.

ķ.+ ı ola 388b/10

ķ.+ lar 380a/13, 383a/4

ķ.+ larına 328a/2

ķ.+ laruñ 383a/7

ķarı : Kadın.

ķ. 307b/6, 331a/8

ķ.+ lar 389b/10

ķ.+ lıķdan 389b/11

ķarın : Karın.

ķ.+ dadur 265b/1

ķ.+ dan 380b/12

ķ.+ ı 265b/11

ķ.+ ın 294a/13

ķ.+ ına 380b/12

ķ.+ ında 275b/13

ķarınca : Toprak içinde yaşayan bir
böcek türü.

ķ. 306a/10

ķ.+ sı 378b/5

ķarındaş : Kardeş.

ķ. 350a/8, 350a/11, 395a/13

ķ.+ ına 350a/8

ķ.+ ından 350a/11

ķ.+ larumuz 388b/12

ķ.+ laruñ 386a/2

ķ.+ um 394b/4

ķ.+ umuñ 395a/6

ķ.+ uña 350b/13

karış - : Karışmak.

ķ.- alar 319b/13

ķ.- madı 382a/11

ķ.- mış 358b/3

ķ.- mış ola 358b/5

ķ.- mışdur 390b/1

karışdur - : Karışdırmak.

ķ.- ub 382b/13

karşı : Karşı.

ķ. 326b/5

karşu : Karşı.

ķ. 280b/7, 289a/13, 289b/3,
342b/14, 368a/11

ķ.+ sında 272b/3

kaşd : < Ar. Kasıt, niyet.

ķ. 266b/3, 267a/6, 272a/11

ķ. eyledi 279b/2

ķ. eyler 268b/5

ķ. eylese 267a/4

ķ.+ ın 311b/11

ķ.+ ile 281a/7

ķ. itmegün 280b/13

kaşır : < Ar. Köşk, küçük saray.

ķ.+ lar 385a/10

kaşr : < Ar. Köşk, küçük saray.

ķ. 384a/6

ķ. ola 272b/13, 275a/7

ķ.+ uñ 272b/13, 384a/7, 384a/8,
385a/11

kaş : Kaş.

ķ.+ ı 366a/7

ķ.+ ınuñ 272b/1

ķ.+ ları 379b/13

kat : Kat,yan,makam, huzur.

ķ. 321b/7, 321b/8, 330a/7,
350a/1

ķ.+ ıdur 339a/14

ķ.+ ına 335a/15, 335b/10,
335b/15, 336a/4, 345b/11, 348b/7,
350b/5

ķ.+ ında 281a/14, 282a/6,
282a/10, 286b/11, 287a/14, 290a/1,
293b/8, 293b/10, 294a/12, 297a/2,
298b/11, 299b/9, 299b/10, 301b/1,
309b/2, 309b/3, 315a/3, 324a/5, 327a/14,
328b/15, 337b/11, 360b/5, 372a/10,
386a/12, 387b/2, 387b/3, 388a/7,
389a/14, 392b/1, 394b/3, 395a/10

ķ.+ ındadır 348a/15

ķ.+ ından 267b/12, 268b/15,
393b/11

ķ.+ uma 349b/11, 352a/13

ķ.+ umda 265b/7, 266b/11,
268a/1, 278a/9, 352a/14, 360a/13,
363a/10

ķ.+ umuzda 351a/6

ķ.+ unda 310a/12

ķ.+ uñda 337a/13

ķatı : Sert, Şiddetli.

ķ. 274a/2, 290b/13, 296b/12,
317a/14, 323b/6, 327a/7, 331b/14,
342a/10, 342a/6, 349b/9, 352b/5,
354b/3, 355a/14, 376a/12, 392b/15,
393a/1

ķ. olsa 308a/11

ķ.+ sı 309a/4

ķatlan – : Katlanmak.

ķ. 267b/6

ķ.- maġa 293b/3

ķaṭrān: <Ar. Katran.

ķ.+ dan 333a/2, 338b/4, 338b/15,
376a/8

ķaṭre : < Ar. Damla.

ķ. 355a/2

ķavim : <Ar. Aynı soydan gelen,
kültürleri ortak olan insan topluluġu.

ķ. 341b/8

ķavl : <Ar. Söz.

ķ. 299a/2, 371a/5

ķavm : <Ar. Aynı soydan gelen,
kültürleri ortak olan insan topluluġu.

ķ. 311a/8, 316a/11, 316b/14,
316b/15, 317a/1, 317a/11, 317a/12,
319b/1, 325b/11, 340a/2, 340a/4, 340a/6,
342b/6, 343b/6, 344a/1, 344a/15,
346a/12, 346b/8, 346b/9, 360a/8,
363b/9, 388a/12

ķ.+ dür 303b/7, 370b/10, 370b/14

ķ.+ i 308b/14, 317b/2, 322b/14,
333b/6, 333b/9, 333b/15, 334a/2,
334a/3, 334a/4, 338b/3, 346b/14,
349b/5, 395a/3, 395b/5

ķ.+ i olurlar 356a/14

ķ.+ inden 388a/11

ķ.+ ine 275a/2, 349a/12, 349b/6,
361b/9

ķ.+ ini 334a/5

ķ.+ inüñ 349b/4

ķ.+ leri 343b/1

ķ.+ ümi 333b/4

ķ.+ üñ 316b/15

ķ.+ üne 333b/3

ķayd : <Ar. Baġ,baġlanma.

ķ.+ ın 307b/10

ķayġu : Kaygı.

ķ.+ m 335b/15

ķ.+ mdur 335b/5

ķ.+ sı 304b/10, 335b/5, 335b/8,
336a/1

ḳayır - : Kayırmak.

ḳ.- maz 293a/11

ḳāyim : (Ar. *ḳā'im*) Ayakta duran, devam eden.

ḳ. 295b/7

ḳayur - : Kayırmak.

ḳ.- ur 293a/11

ḳazā : <Ar. Allah'ın takdir ettiklerinin vakit gelince gerçekleşmesi.

ḳ. 293b/11, 310a/13, 314a/7, 327a/8

emri ḳ. 340a/8

ḳ.- yı ḥācet iderlermi 385b/2

ḳ.+ sina 293a/5, 309b/6, 327b/3, 327b/8

ḳ.+ yı 310a/12

ḳazan - :Kazanmak.

ḳ.- dı 341a/3

ḳ.- dum 341a/6

ḳ.- urken 341a/5

ḳaẓıyye : <Ar. İddia, mesele, husus.

ḳ.+ leri 392b/6

kebāyir : <Ar. Büyük günahlar.

k. 264b/4, 265a/11, 265a/12, 265b/7, 266b/4, 275a/2, 338a/9, 343a/8, 375a/12

k.+ dūr 265a/10

k.+ e 264b/2

ehli k.+ e 337b/8

k.+ i 264b/9, 266a/5

kefe : <Ar. Kefe, terazinin bir gözü.

k. 348a/12

k.+ lerüñ 348a/12

k.+ si 348a/11, 348a/14, 348a/15

k.+ sidūr 348a/13

k.+ sine 348a/11, 349b/10

kefen : <Ar. Ölünün sarıldığı bez.

k. 281a/1

kefenle - : Ar. + Tr. Ölüyü kefene sarmak.

k.- meyeler 283a/13

k.- yeler 283a/13

keffe : <Ar. Kefe, terazinin bir gözü.

k.+ sinüñ 281a/6

kefīl : <Ar. Kefil.

k. olayın 297b/5

kelām : <Ar. Söz.

k. 268a/12, 284b/5, 286b/7, 296a/14

hāşılı k. 307b/12

‘ilmi k. 296a/7

‘ulemā’ı k. 264b/4

‘ilmi k.+ dur 296a/7

k.+ ı 376a/2

k.+ umı 333a/14

k.+ uñ 387a/6

kelāmu’līlāh : <Ar. Allah’ın sözü.

k.+ uñ 284b/5

kelb : <Ar. Köpek.

k.+ i 378b/6

kelīm : <Ar. Kendisine söz söylenen kimse. Hazret-i Musa’ya lakap olmuştur.

k.+ um 332b/12

kelīme: Ar. Kelime, sözcük, söz.

k.+ dür 289a/6

k.+ si 292a/14

kelīmāt : <Ar. Kelimeler, sözler.

k.- ı rabbāniyye 396a/4

kelime: Ar. Kelime, sözcük, söz.

k. 268b/6, 352b/10

k.+ dür 285a/6

k.+ lerin 289a/14

k.+ si 290b/3, 352b/10

k.+ sidür 352b/9

k.+ sine 298b/13

kelimetu’līlāh : <Ar. Allah’ın sözleri.

k.+ a 281b/11

kemāl : <Ar. Eksiksiz olma, mükemmellik, olgunluk.

k. 274b/5, 274b/6, 297b/2

cemī’i ehli k. 373b/5

k.- i hāḳḳı 394b/2

k.- i iktidā’ 304a/1

k.- i kereminde 281a/8

k.- i şamediiyyetden 393a/10

k.- i taşdıḳ 313a/13

k.- i tena’‘um 390a/3

k.+ de ola 305b/14

k.+ dedür 313a/9

k.+ den 297a/15

maḫharı k.+ dür 279b/13

k.+ i 293b/7, 303a/15, 354b/4

şıfâtı k.+ i 292b/6

k.+ ine 369b/12

kemālāt : <Ar. Olgunluklar, sahip olunan manevi özellikler.

k. 278b/5

medārici k.+ a 396a/7

‘ālemi k.+ dur 364b/8

kemḫa: <Far. Üzeri hafifçe tüylü bir ipek kumaş türü.

k.+ dur 390a/15

kemik : Kemik

k.+ leri 339a/15

kemük : Kemik

k.+ den 321a/13

kenār : <Far. Uç, köşe.

k.+ ında 282a/14, 282b/1,
282b/6, 343b/10, 343b/11, 343b/13,
380a/13

k.+ ında ola 282a/12

kendü : Kendi.

k. 267b/10, 273b/1, 282b/15,
283a/11, 286a/12, 288b/3, 294a/4,
294b/10, 297a/13, 297a/14, 297b/4,
298b/2, 298b/4, 300b/11, 303a/5,
304b/1, 309b/7, 309b/14, 311b/2,
316b/9, 318b/1, 334b/13, 335a/13,
335b/2, 335b/5, 335b/6, 335b/10,
336a/8, 336a/9, 336a/15, 349b/1, 350a/7,
350b/8, 358a/6, 366b/15, 390b/11

k.+ den 294b/11, 298b/4, 387b/9

k.+ lerden 384b/6

k.+ leri 324a/12

k.+ lerüñ 390b/9

k.+ müzden 336a/6

k.+ nüñ 298b/3, 308b/4, 338a/6,
387b/9

k.+ ye 321a/4, 339a/8

k.+ ye olur 350b/4

k.+ yi 266b/3, 274b/7, 279b/14,
281b/9, 292a/11, 292b/8, 299a/15,
313a/3, 313a/6

kerāmet : <Ar. Keramet, olağanüstü
olay.

k. 283a/9, 356b/12

k.+ dür 354a/4, 391a/15

k.+ i 275a/6

k.+ler 341a/10, 372b/6, 372b/8,
372b/12, 373a/4, 373b/15, 381a/3

k.+ lere 372a/14

k.+ leri 374a/15

k.+ lerinden 281b/7, 290b/1

kerem : <Ar. Lütuf, iyilik, ikram.

kemāli k.+ inde 281a/8

k.+ inden 272b/5, 390b/12

k.+ ine 354b/4

k.+ ler eyleye 346a/9

k.+ lerüñ 343a/12

k.+ üm 350b/9

k.+ üñden 350b/9

kerīh : <Ar. İğrenç. tiksindirici.

k. 306a/7

kerīm : <Ar. Kerem sahibi, cömert, ulu,
büyük.

k. 302a/15, 337b/1, 377a/10,
396a/12

kitābı k.+ i 394a/11

rabbi k.+ üñ 275b/6

kerkez: <Ar. Akbaba.

k. 318a/11

kerpic : Kerpiç.

k.+ i 365a/9

kerrema'illāhuveche : <Ar. "Allah yüzünü ak etsin" anlamında, Hazret-i Ali için kullanılan bir saygı sözü.

k. 288a/2, 310b/13, 311b/6, 324b/4, 364a/8, 381b/15, 387a/6, 390b/12

kerrema'illāhuvechehu : <Ar. "Allah yüzünü ak etsin" anlamında, Hazret-i Ali için kullanılan bir saygı sözü.

k. 264b/4, 379a/9

kerrūbiyyūn : <Ar. Allah'a en yakın kabul edilen meleklerin en büyükleri.

k.+ a 373a/6

kes - : Kesmek, koparmak, ayırmak.

k.- eler 358a/15

k.- er 302b/15

k.- ermisiz 346b/5

k.- medi 329a/13

k.- mekden 329a/13

k.- mekdür 264b/15

ümîzin k.- mekdür 265a/14

k.- meye 279a/9

k.- mezim 377a/10

k.- mezin 377a/2

k.- üb 390b/11, 395b/1

kesb : <Ar. Kazanma.

k.+ i 303b/1

k. itdiler 357a/1

kesil - : Ayrılmak, uzaklaşmak, ilişkiyi kesmek.

k.- e 319b/10

k.- mek 312b/6

k.- miş 321b/4, 338b/2

kesilen : Kesilen.

k.+ lere 277b/15

k.+ leri 275b/5

keşret : <Ar. Çokluk, bolluk.

k. 304b/4

k.- i isti'māl 286b/8

kesül - : Ayrılmak, uzaklaşmak, ilişkiyi kesmek.

k.- miş 338b/11

keşf : <Ar. Meydana çıkarma, gizli bir şeyi bulma, kalp gözü açık olma.

k.- i ḥaqqānisi 313a/8

k. eyle 396b/2

k. eyleye 374b/11

k. eyleyen 291a/3, 291a/4
k. olur 291a/14, 313b/2

keşşâf : <Ar. Zemahşerî'nin (ö. 538/1144) yazdığı ünlü bir tefsir, el-keşşâf.

k. 286b/12

şāhibi k. 274a/1, 276b/15, 317b/15

k.+ da 301a/10, 319a/14, 337b/7, 338a/10, 366a/14, 381b/15

kevşer : <Ar. Cennette olduğuna inanılan ırmak, havuz.

k. 360b/10, 360b/11, 361a/6, 374a/5, 382b/13, 382b/15

keyfiyyet : <Ar. Nitelik, özellik.

k.+ ini 314a/5

k.+ süz 370a/9

kez : Defa, kere.

k. 270b/9, 270b/11, 271a/11, 271a/12, 271a/15, 271b/1, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 280b/3, 280b/6, 280b/10, 282a/11, 283b/14, 284a/9, 284a/10, 284a/11, 284a/13, 285b/5, 286a/6, 286a/8, 286b/5, 289a/7, 289a/9, 289a/10, 289a/15, 297a/3, 301b/8, 302b/4, 309a/1, 310b/3, 310b/7, 312a/5, 314b/7, 321b/2, 329b/9, 330a/10, 332b/2, 345b/11, 348b/2, 358a/7,

358a/8, 359a/12, 361a/15, 369a/7, 374b/10, 380a/8

k.+ den 358a/7, 376a/11

kezzāb : <Far. Nitrik asit, kezzap.

k.+ lar 333b/11

kible : <Ar. Bazı ibadetler gerçekleştirilirken dönülen, kâbe'nin bulunduğu yer.

k. 267a/6

k.+ ye 289a/13

kıgır - : Çağırarak, davet etmek.

k. 339a/10

k.- a 315a/14, 332b/13

k.-alar 328a/10, 329a/2, 334a/10, 335a/6, 335a/7, 371a/15

k.- dı 268a/7

k.- madı 268a/7

k.- ur 330a/2, 394a/2

k.- urdu 284a/4

kıl - : Yapmak, etmek.

k. 317b/11, 349a/9

k.- a 270b/3, 380b/2, 383a/8

namāz k.- a 270a/11

namāzın k.- a 270a/12, 294a/12

nūr k.- a 386b/1

tevbe k.- a 312a/2

mutābi'at k.- alar 303b/14

namāz k.- alar 317b/12

namāz kı.- alum 317b/9
 tevbe kı.- an 312a/1
 kı.- anı 383a/9
 kı.- anlarındur 380b/7
 erzānī kı.- dı 345b/4
 fitne kı.- dı 316b/8
 maḳāmın kı.- dı 305a/4, 305a/5,
 305a/6
 miḥnet kı.- dı 293a/8
 ṭavr kı.- dı 305a/6
 kı.- dıḳ 287a/4
 ḥakem kı.- dım 348b/7
 kı.- dum 269a/8, 313a/12
 emīn kı.- dum 336b/9
 fidā kı.- dum 336a/8
 ḳul kı.- dum 342a/4
 ṣefī kı.- dum 336b/8
 muḥtāc kı.- duñ 342a/6
 rahmet kı.- duñ 394b/2
 kı.- maḳ 305b/2, 349b/15
 namāzın kı.- mak 281b/6
 namāzın kı.- maḳ 281b/4, 281b/7
 mutābi‘at kı.- maḳda 303b/15
 namāzın kı.- maḳda 281b/3
 namāzın kı.- makdan 296b/14
 nāfile kı.- maḳdur 265b/14
 ṭā‘at kı.- maklıḡa 363b/11
 namāz kı.- masa 273b/14
 endīşe kı.- maya 293b/12
 ḥürmet kı.- mayalar 315b/4
 kı.- mazdum 267a/5
 namāz kı.- mazlar 282b/9

kı.- miş ola 350a/3
 kı.- mişca 276b/6
 namāz kı.- mişca 270b/4
 namāzın kı.- mişca 270b/5
 kı.- sa 267a/6, 270a/4, 271a/14,
 271b/15, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/5
 namāz kı.- sa 271a/1, 271a/10,
 273b/14, 276b/5, 280a/1, 280a/2, 280a/3,
 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 310b/5
 namāzın kı.- sa 272a/10
 erzānī kı.- sun 394b/8
 ‘afv kı.- ub 336a/9
 muṭāla‘a kı.- ub 299b/14
 zārī kı.- ub 336a/5
 namāzuñuzı kı.- uñ 342b/3
 namāz kı.- ur 315a/14
 namāz kı.- urduk 375b/12
 diri kı.- urın 350b/7
 giri kı.- urın 349b/1
 kı.- urlar 286a/12, 341b/11
 namāz kı.- urlar 282b/8, 303b/5
 zevc kı.- 274b/10

ḳıl : Kıl.
 kı.+ dan 349a/11, 361a/8, 364a/8
 kı.+ ları 271a/5, 339b/1
 kı.- olmaya 379b/12

ḳılaḡuzla - : Kılavuzlamak.
 kı.- sañ 302a/2

ḳılan : Yapan,eden.

ķ.+ lardan eyle 350a/4
ķ.+ laruñdur 365b/9

358b/1, 359a/10, 359a/11, 367a/6,
383b/3

ķılıc : Kılıç.

ķ.+ ı 281b/8

ķırķ biñ : Sayı, kırk bin.

ķ. 272b/13, 272b/14, 272b/15,
280a/2, 314b/7

ķılıç : Kılıç.

ķ. 281b/8, 308b/15, 309a/1,
314b/2

ķ.+ i 287b/8

ķ.+ dan 361a/8, 388b/2

ķ.+ ları 388a/13

ķ.+ ların 346b/12, 388b/1

ķısal - : Kısalmak.

ķ.- a 320b/13

ķılınç : Kılıç.

ķ. 319a/14

ķıřařu' l enbiyā : Peygamberlerin
kıssaları, peygamberlerin hayat
hikāyelerini anlatan eserlerin genel adı.

ķ.+ da 365a/2

ķīn : Kin.

k. 265b/13, 275b/5

k. eyleye 285b/2

ķısım : <Ar. Bölüm, parça.

ķ. 299b/12

ķ.+ dur 293a/13, 295b/9, 300b/2,
300b/4, 312b/7, 393a/2

ķır - : Kırmak

ķ.- alar 315a/7

ķıřırlıķ : Üreme özelliği olmama
durumu.

ķ. 318b/3

ķırıl - : Kırılmak.

k.- a 318b/3

ķırķ : Sayı, kırk.

ķ. 272b/13, 273b/9, 289a/10,
298b/10, 307a/13, 316a/15, 316b/2,
316b/12, 316b/3, 319a/3, 319a/7,
320b/14, 321a/1, 321a/10, 321b/12,
323b/7, 325b/6, 326a/14, 357a/15,

ķısm : <Ar. Bölüm, parça.

ķ. 292a/4, 313a/7

ķ.+ ından 300a/2

ķ. itdiler 294b/14

ķısmet : <Ar. Takdir edilen, nasip.

ķ. idicek 284a/7

kışrak : Dişi at.

ķ. 269a/1

kışsa : <Ar. Hikâye, anlatı, olay.

ķ.+ sından 364b/13

kış : Kış mevsimi.

ķ.+ uñ 307b/10

ķıy - : Acımayıp öldürmek, canına kastetmek.

nefsine ķ.- a 336a/9

kābin ķ.- maķ 266a/10

ķıyāmet : <Ar. Dünyanın sonu, yaratılmış bütün insanların mahşer meydanında dirilip toplanacağına inanılan zaman.

ķ. 269b/12, 270a/7, 271b/3, 273a/3, 273a/9, 274b/14, 276a/6, 277b/9, 280b/2, 283a/14, 284b/9, 289a/2, 289a/3, 293b/15, 294a/4, 294a/5, 294b/4, 296b/8, 296b/12, 298a/13, 306a/10, 314a/6, 314a/9, 314a/13, 314b/3, 315a/2, 316a/5, 319b/6, 319b/15, 320a/5, 322b/3, 323a/14, 323b/6, 323b/9, 324a/10, 324b/4, 324b/5, 324b/12, 325a/13, 325b/1, 325b/11, 326a/10, 326b/10, 326b/13, 327a/7, 327b/2, 328b/10, 329b/5, 330a/8, 331a/6, 331b/1, 331b/10, 332a/6, 332b/8,

335a/9, 336b/4, 336b/13, 336b/15, 337a/7, 337b/4, 338a/2, 338a/13, 339a/2, 339a/4, 339a/9, 339a/10, 339b/11, 340a/2, 340a/7, 340b/15, 341a/3, 341a/8, 341a/12, 341b/3, 341b/8, 342b/5, 342b/9, 342b/12, 343a/4, 343a/15, 343b/5, 343b/10, 343b/15, 344a/10, 344a/15, 344b/6, 345a/7, 345a/12, 345a/14, 345a/15, 345b/13, 346a/7, 346a/8, 346a/12, 346b/2, 346b/7, 346b/12, 347a/10, 347b/10, 348b/1, 348b/10, 349a/7, 349a/12, 349b/3, 349b/15, 350a/7, 350b/11, 351a/7, 351b/13, 352a/6, 352a/9, 352a/10, 352b/1, 352b/5, 352b/13, 353a/3, 353a/7, 353a/10, 353a/11, 353b/1, 353b/7, 354a/2, 354a/7, 354a/12, 354a/15, 356b/9, 357a/15, 359b/8, 360a/1, 360a/7, 360b/1, 360b/13, 361a/11, 361b/5, 361b/6, 371b/3, 374b/13, 375b/3, 375b/4, 388a/12

ķ.+ de 271b/12, 301b/14, 327a/14, 344a/3, 356b/15

ķ.+ e 269a/13, 271b/11, 283b/10, 285b/3, 308b/7, 309a/7, 314b/3

ķ.+ ten 314a/12

ķ.+ üñ 315b/6, 315b/9, 319a/5

ķıyāmit : <Ar. Dünyanın sonu, yaratılmış bütün insanların mahşer meydanında dirilip toplanacağına inanılan zaman.

ķ.+ e 268b/2

ķ. 319b/1

ķ. oldı 361b/15

ķıyās : Kıyas, karşılaştırma.

ķ. eyle 381b/14

ķ. eyleki 366b/12

ķ. ideler 389a/15

ķıymet : < Ar. Değer.

ķ.+ lerden 392b/2

ķız : Kız.

ķ. 319b/8, 380b/5, 382a/1,
389b/10

ķ.+ ı 266a/2

ķ.+ lar 381a/4

ķ.+ ları 319a/6

ķ.+ larıdur 379a/15

ķ.+ ların 283a/6

ķ.+ larını 283a/5

ķ.+ um 326b/14

ķ.+ uñ 319b/9

ķızıl : Parlak kırmızı renk.

ķ. 270a/6, 274b/12, 275a/6,
278a/11, 301a/6, 307a/10, 315b/3,
322a/8, 330b/10, 343a/13, 345a/11,
365a/4, 365a/6, 365a/7, 365a/14, 365b/4,
369b/6, 371b/14, 373a/6, 373b/2,
374b/14, 380b/3, 382b/8, 385a/11,
386b/6, 392a/3

ķızlık : Kızlık.

ķi : <Far. Ki.

k. 264b/1, 264b/2, 264b/9,
265a/11, 265b/9, 266a/6, 266a/7, 266b/8,
267a/7, 267b/15, 268a/6, 268a/7,
268a/11, 268b/7, 268b/14, 269a/1,
269a/7, 270a/10, 270b/15, 271a/3,
271a/4, 271a/6, 271a/7, 271a/9, 271b/4,
271b/8, 271b/10, 271b/13, 272a/15,
272b/5, 273a/1, 273a/4, 273a/7, 273a/11,
273a/12, 273a/13, 273a/14, 273a/15,
273b/1, 273b/2, 273b/3, 273b/6,
273b/11, 273b/12, 274a/4, 274a/5,
274b/5, 274b/10, 274b/13, 274b/15,
275b/3, 275b/8, 275b/12, 275b/15,
276a/1, 276a/4, 276a/5, 276a/6, 276a/11,
276b/11, 276b/13, 276b/15, 277a/2,
277a/5, 277a/10, 277a/13, 277a/14,
277a/15, 278a/5, 278a/8, 278a/9,
278a/11, 278b/3, 278b/5, 278b/7,
279a/11, 279a/12, 279a/13, 279b/3,
279b/4, 279b/8, 279b/9, 279b/13,
279b/14, 280a/1, 280a/2, 280a/9,
280a/14, 280b/1, 280b/7, 280b/9,
280b/12, 280b/13, 280b/14, 281a/8,
281a/13, 281b/4, 281b/5, 281b/9,
281b/10, 281b/13, 281b/14, 282a/4,
282a/5, 282b/9, 282b/10, 282b/14,
283a/1, 283a/7, 283a/10, 283b/1, 283b/7,
283b/8, 283b/9, 283b/11, 283b/12,

283b/15, 284a/5, 284a/9, 284a/13, 304b/13, 305b/1, 305b/7, 305b/8,
 284a/15, 284b/2, 284b/3, 284b/14, 305b/9, 306a/14, 306a/15, 306b/1,
 285a/5, 285a/12, 285b/15, 286a/4, 306b/2, 306b/4, 307a/2, 307b/7, 307b/9,
 286a/8, 286a/14, 286b/5, 286b/7, 308a/8, 308a/12, 308b/5, 308b/8,
 286b/9, 287a/4, 287a/12, 287a/14, 308b/12, 308b/15, 309a/4, 309a/11,
 287b/1, 287b/2, 287b/12, 288a/14, 309a/12, 309a/14, 309a/15, 309b/1,
 288a/15, 288b/2, 288b/4, 288b/5, 309b/5, 309b/8, 309b/9, 309b/11,
 288b/6, 288b/7, 288b/9, 288b/10, 309b/14, 309b/15, 310a/1, 310a/3,
 289a/3, 289a/7, 289a/10, 289a/15, 310a/4, 310a/7, 310a/9, 310a/15, 310b/4,
 289b/1, 289b/2, 289b/12, 290a/4, 310b/12, 310b/15, 311a/5, 311a/7,
 290b/2, 290b/5, 290b/6, 290b/12, 311a/12, 311a/13, 311a/15, 311b/1,
 290b/13, 291a/6, 291b/3, 291b/6, 311b/4, 311b/9, 311b/10, 311b/11,
 291b/8, 291b/9, 292a/2, 292b/4, 292b/6, 311b/12, 311b/13, 312a/2, 312a/5,
 292b/12, 293a/2, 293a/4, 293a/5, 293a/8, 312b/6, 312b/12, 313a/1, 313a/2, 313a/3,
 293a/10, 293b/1, 293b/9, 294a/2, 294a/6, 313a/9, 313a/12, 313a/13, 313a/14,
 294a/10, 294a/13, 294a/14, 294b/3, 313a/15, 313b/1, 313b/2, 313b/4,
 294b/4, 294b/5, 294b/6, 294b/7, 295b/8, 313b/10, 313b/11, 313b/15, 314a/5,
 295b/9, 294b/14, 296a/9, 296a/12, 314b/1, 314b/7, 315a/8, 315b/11,
 296b/1, 296b/5, 296b/9, 296b/12, 316b/5, 316b/8, 317b/11, 317b/13,
 297a/5, 297a/9, 297a/10, 297a/12, 317b/15, 318b/1, 318b/5, 318b/9,
 297a/13, 297b/6, 297b/15, 298a/14, 318b/10, 319a/5, 319a/11, 319b/4,
 298b/2, 298b/3, 299a/2, 299a/5, 299a/12, 319b/8, 319b/14, 319b/15, 320a/12,
 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/2, 320a/14, 320b/7, 320b/14, 321a/4,
 299b/4, 299b/5, 299b/9, 299b/13, 321a/6, 321b/15, 322a/1, 322a/2, 322a/6,
 299b/15, 300a/5, 300a/11, 300a/13, 322a/12, 322b/10, 323a/2, 323a/14,
 300b/3, 300b/10, 301a/5, 301a/10, 323b/4, 323b/9, 324a/3, 324a/4, 324a/5,
 301a/11, 301b/1, 301b/8, 301b/12, 324a/7, 324b/9, 324b/15, 325a/4, 325a/5,
 301b/15, 302a/2, 302a/3, 302a/5, 302a/7, 325a/9, 325b/4, 325b/7, 326a/3, 326a/5,
 302a/8, 302a/9, 302a/10, 302a/11, 327a/1, 329b/7, 329b/15, 330a/3,
 302a/13, 302b/9, 303a/6, 303a/7, 330b/2, 331a/10, 331b/1, 331b/3,
 303a/14, 303b/4, 303b/7, 304a/3, 304a/5, 331b/15, 332a/12, 332b/6, 333a/5,
 304a/7, 304b/5, 304b/7, 304b/8, 304b/9, 333a/14, 333b/6, 333b/8, 333b/10,

333b/13, 334a/2, 334a/8, 334a/11, 350b/5, 350b/6, 351a/6, 351a/10,
 334a/12, 334a/14, 334a/15, 334b/4, 351a/11, 351a/13, 351a/15, 351b/9,
 334b/10, 335a/1, 335a/4, 335a/12, 352a/3, 352a/4, 352a/6, 352a/9, 352a/13,
 335a/13, 335b/2, 335b/6, 335b/7, 352a/15, 352b/1, 352b/5, 352b/7,
 335b/9, 335b/14, 336a/2, 336a/9, 352b/11, 353a/2, 353a/5, 353a/9,
 336a/10, 336b/1, 336b/2, 336b/3, 353a/12, 353b/7, 353b/15, 354a/2,
 336b/7, 336b/8, 336b/10, 336b/12, 354a/5, 354a/13, 354b/7, 355a/12,
 337a/3, 337a/6, 337a/8, 337a/10, 355a/13, 355a/14, 355b/9, 355b/10,
 337a/12, 337a/15, 337b/1, 337b/3, 356a/4, 356a/6, 356a/13, 356b/8,
 337b/7, 337b/12, 337b/13, 337b/15, 357a/12, 357a/13, 357a/15, 357b/2,
 338a/4, 338a/8, 338a/9, 338a/11, 338b/3, 357b/3, 357b/5, 357b/7, 357b/8,
 338b/4, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 357b/10, 358a/3, 358a/4, 358a/9,
 338b/9, , 338b/10, 338b/11, 338b/12, 358a/11, 358b/3, 358b/7, 358b/8,
 338b/13, 338b/14, 338b/15, 339a/1, 358b/14, 358b/15, 359b/2, 359b/4,
 339a/8, 339b/11, 339b/15, 340a/2, 359b/6, 359b/11, 359b/15, 360a/1,
 340a/3, 340a/5, 340a/10, 340b/4, 340b/8, 360a/2, 360a/3, 360a/5, 360a/6, 360a/7,
 340b/15, 341a/1, 341a/5, 341a/10, 361a/3, 361b/4, 361b/14, 362a/4, 362a/8,
 341a/13, 341b/4, 341b/5, 341b/6, 362a/9, 362a/10, 362a/13, 362b/1,
 342a/1, 342b/8, 342b/12, 343a/3, 362b/2, 362b/4, 362b/9, 362b/12,
 343a/15, 343b/3, 343b/7, 343b/13, 362b/14, 363a/2, 363a/3, 363a/12,
 343b/14, 343b/15, 344a/2, 344a/4, 363a/13, 363b/2, 363b/3, 363b/9,
 344a/12, 344a/13, 344b/2, 344b/8, 364b/2, 365a/2, 365a/11, 365b/7,
 344b/10, 345a/6, 345a/9, 345b/11, 365b/9, 365b/10, 365b/11, 365b/12,
 345b/12, 346a/9, 346a/11, 346a/13, 365b/13, 365b/15, 366a/2, 366a/4,
 346a/14, 346a/15, 346b/1, 346b/3, 366a/5, 366a/8, 366a/14, 366b/1, 366b/2,
 346b/7, 346b/10, 346b/11, 346b/14, 366b/7, 366b/10, 367a/1, 367b/2,
 346b/15, 347a/10, 347a/15, 347b/1, 367b/4, 367b/5, 367b/9, 368a/1, 369a/8,
 347b/4, 347b/10, 347b/13, 347b/15, 370a/6, 370b/4, 370b/9, 370b/10,
 348a/8, 348a/9, 348a/13, 348b/2, 348b/4, 370b/14, 370b/15, 371a/1, 371a/2,
 348b/7, 348b/8, 348b/9, 348b/15, 371a/5, 371a/14, 371b/2, 371b/9, 372a/6,
 349a/2, 349a/7, 349b/3, 349b/5, 349b/7, 372a/7, 372a/9, 372a/12, 373a/2, 373a/4,
 349b/15, 350a/11, 350b/2, 350b/4, 373a/5, 373a/8, 373a/15, 373b/3, 374a/1,

374a/8, 374a/10, 374a/11, 375a/12,
 375a/15, 375b/4, 375b/7, 376a/1, 376a/3,
 376a/4, 376a/12, 376a/13, 376b/12,
 377a/5, 377b/1, 377b/4, 378b/12,
 379a/2, 380b/7, 381a/7, 381b/12,
 381b/14, 382a/7, 382b/9, 382b/10,
 382b/12, 383a/3, 383a/8, 385a/9, 385b/8,
 385b/14, 386a/12, 386b/4, 386b/5,
 387a/10, 388a/7, 388a/9, 388a/10,
 388a/11, 388a/12, 388b/1, 388b/2,
 389a/1, 389a/7, 389a/9, 389a/11,
 389a/12, 389b/6, 389b/8, 389b/9,
 390a/3, 390a/4, 390a/8, 390a/9, 390a/10,
 390a/11, 390b/1, 390b/6, 390b/8,
 390b/10, 390b/14, 391a/1, 391a/3,
 391a/9, 391a/15, 391b/3, 391b/8,
 391b/10, 392b/5, 392b/7, 392b/9,
 392b/10, 392b/11, 392b/14, 392b/15,
 393a/2, 393a/3, 393a/4, 393a/6, 393a/7,
 393a/9, 393a/11, 393a/12, 393a/14,
 393b/1, 393b/4, 393b/13, 393b/14,
 394a/7, 394a/9, 394a/12, 394a/13,
 394a/14, 394a/15, 394b/4, 394b/9,
 394b/10, 395a/2, 395a/13, 395a/14,
 395b/5, 395b/13, 396a/7, 396a/11,
 396a/12, 396a/14

kibir : <Ar. Büyüklük taslama.
 k.+ den 329a/12, 368a/4
 k. eylemedi 329a/12
 k. itmek 298a/3

kibr : <Ar. Büyüklük taslama.
 k. 312a/9
 k.+ den 382b/7
 k. idüb 338b/15

kibrīt : <Ar. Kibrit, barut.
 k. 355a/9, 355a/11, 355a/12,

kiçi : Küçük, çocuk.
 k. 390b/9

kim : Ki.
 k. 264b/1, 264b/13, 266a/5,
 267a/7, 267b/9, 268b/3, 268b/6, 268b/9,
 268b/12, 269b/4, 269b/14, 270a/2,
 270a/3, 270a/14, 270b/1, 270b/3,
 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10,
 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/4,
 271b/7, 271b/9, 271b/14, 272a/1,
 272a/2, 272a/3, 272a/4, 272a/8, 272a/10,
 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14,
 272b/11, 273a/2, 273a/4, 273a/8,
 273a/10, 273a/12, 273b/8, 274a/7,
 274a/15, 274b/7, 275a/11, 276a/2,
 276a/3, 276b/1, 276b/3, 276b/5, 276b/6,
 276b/8, 276b/11, 277a/8, 277a/15,
 277b/3, 277b/4, 277b/6, 277b/7, 277b/8,
 277b/9, 277b/10, 278b/4, 279a/4,
 279a/7, 279a/8, 279a/9, 279b/1, 279b/3,
 279b/4, 279b/7, 280a/1, 280a/2, 280b/1,
 280b/3, 280b/5, 280b/7, 280b/12,
 282a/1, 282a/2, 282a/5, 282a/10,

282a/12, 282a/15, 284a/2, 284a/12, 316a/12, 317a/3, 317a/4, 317a/9, 317b/5,
 284b/3, 284b/9, 284b/13, 285a/4, 317b/7, 318b/7, 318b/8, 318b/9, 319b/6,
 285a/7, 285a/9, 285a/10, 285a/11, 319b/14, 320a/1, 320a/6, 320b/1,
 285a/12, 285b/4, 285b/6, 285b/11, 322b/15, 323b/2, 323b/4, 323b/14,
 286a/8, 286b/12, 286b/13, 287a/1, 324a/1, 324a/5, 324a/10, 325a/13,
 287a/2, 287a/3, 288a/9, 288a/10, 288b/2, 327b/2, 327b/4, 327b/7, 327b/9,
 288b/13, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 330a/15, 330b/13, 330b/14, 330b/15,
 289a/3, 289a/6, 289a/8, 289a/13, 332a/12, 335a/2, 335a/4, 336b/10,
 289b/11, 290a/3, 290a/5, 290a/8, 290a/9, 337a/4, 337a/5, 339a/7, 339b/14, 341b/5,
 290a/10, 290a/11, 290b/1, 291a/9, 342b/14, 343a/5, 343b/9, 345a/9,
 291a/13, 293a/1, 293a/10, 294a/2, 345b/7, 347a/1, 347a/4, 347a/5, 347a/7,
 294a/4, 294a/15, 294b/2, 294b/3, 347b/1, 347b/3, 347b/10, 347b/14,
 294b/7, 294b/8, 295a/1, 295b/15, 348a/1, 348a/2, 348b/5, 349a/10, 349b/6,
 296a/2, 296a/5, 297b/2, 297b/3, 349b/9, 350a/2, 350b/2, 351a/3, 351a/11,
 297b/10, 297b/12, 297b/13, 297b/14, 353b/4, 354a/1, 355a/5, 355a/7, 355a/9,
 297b/15, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 356a/4, 356b/15, 358a/5, 358b/2,
 298a/5, 298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 358b/5, 358b/13, 359b/2, 359b/7,
 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/15, 359b/14, 363a/13, 363b/6, 364a/15,
 298b/5, 300a/12, 300b/13, 301b/7, 364b/7, 364b/9, 364b/10, 364b/12,
 302b/11, 302b/14, 302b/2, 302b/3, 364b/13, 366a/13, 366b/14, 367a/4,
 302b/8, 302b/9, 303a/15, 303b/4, 367a/10, 367a/14, 368a/2, 368a/3,
 303b/11, 303b/12, 303b/13, 304a/1, 369b/2, 370a/11, 371a/11, 373a/6,
 304a/5, 304a/6, 304b/5, 304b/15, 305a/1, 373b/4, 373b/7, 374b/2, 376a/10,
 305a/4, 305a/6, 305b/13, 305b/15, 376a/14, 376a/15, 376b/3, 376b/9,
 306a/2, 306a/7, 306a/8, 306a/9, 306a/11, 377b/15, 378b/2, 379b/8, 380b/1,
 306b/2, 306b/3, 306b/6, 307a/1, 307b/7, 381b/6, 381b/10, 381b/11, 381b/12,
 308a/10, 308b/1, 308b/2, 308b/13, 382a/1, 382a/15, 382b/6, 383a/3, 384b/9,
 308b/14, 309b/10, 309b/15, 310a/5, 384b/11, 385a/2, 386a/4, 386a/14,
 310a/6, 310a/14, 310b/3, 310b/5, 386b/3, 387a/10, 387a/11, 388a/6,
 311a/11, 311b/11, 311b/12, 311b/13, 388b/5, 389b/15, 392b/4, 394a/1,
 311b/14, 313a/4, 313b/5, 313b/7, 395a/3, 395a/5, 395a/8, 395a/11,
 314a/2, 314a/10, 314a/13, 315a/11,

395a/14, 395b/6, 395b/7, 396a/1,
396b/1, 396b/5

k.+ de 274b/15

k.+ dūr 308a/8, 331a/10, 351a/6,
354a/13

k.+ e 269a/1, 283a/14, 295b/8,
297a/5, 298b/5, 334a/8, 352a/4, 356a/6,
361b/7, 363a/13, 285a/9, 361b/9

k.+ i 307a/10, 307a/11, 326b/6,
326b/7, 352a/6, 360a/4, 360b/5, 360b/6,
360b/7, 360b/8, 360b/14, 363a/11,
395b/12

k.+ ini 338a/6

k.+ inün 323a/3

k.+ inün 323a/4

k.+ isini 338a/6

k.+ isinün 328a/10, 328a/11

k.+lerdür 301a/4, 343b/3, 343b/6,
344a/1, 344b/1, 346b/14, 353a/8,
370b/10, 386a/13

k.+ lersiz 344b/2, 363b/10

k.+ leründür 270a/10

k.+ sin 367b/3

k.+ siz 375b/7

k.+ ün 268b/12

k.+ ün 268b/15, 279b/13, 286a/5,
291b/3, 319b/4, 344b/2, 347a/2, 348b/7,
375b/7

k.+ ündür 380b/6

k.+ ündür 294a/9

k.+ ünsin 380b/1

k.+ ünsin 383a/7

kimi : Kimisi, bazısı.

k. 326b/6, 352a/2, 360b/6,
362a/10, 363a/3, 363a/4, 380a/10,
380a/11

kimse : Kimse, kişi, hiçbir kişi.

k. 319a/11, 320a/7, 320a/12,
321a/4, 324a/11, 325a/1, 327b/2, 327b/4,
338a/13, 338b/13, 339b/14, 339b/15,
347b/1, 350a/7, 357b/2, 357b/3, 357b/5,
359a/15, 361a/11, 362a/4, 364b/2,
364b/3, 365a/10, 366a/11, 369a/1,
373b/5, 375b/2, 375b/4, 376a/10,
382b/2, 391b/6, 391b/8, 391b/10,
392b/7, 392b/11, 392b/12,

k.+ den 313a/3, 319b/10

k.+ler 281a/13, 281b/10, 336b/7,
336b/8, 355b/9

k.+ ler ola 347b/10

k.+ lere 363b/3

k.+ leri 360a/1

k.+ ne 313a/8

k.+ nün 265b/12, 300a/4, 319a/4,
328a/9, 335b/5, 335b/8, 335b/13,
336a/1, 389b/8

k.+ ye 267b/14, 283b/4, 302a/11,
303a/14, 309a/3, 324a/11, 327a/10,
329a/11, 329a/12, 336a/2, 337a/4,
349a/3, 350a/7, 367b/4, 374a/8

k.+ yi 348b/8, 354a/8

kirāmen kātībīn : <Ar. İnsanların sağ ve sol omuzunda bulunan, onların sevaplarını ve günahlarını yazdıklarına inanılan iki melek.

k. 296b/7

k.+ e 280b/15

kirpig : Kirpik.

k.+ inden 349a/9

kirpük : Kirpik.

k.+ leri ola 379b/13

k.+ lerin 380b/13

kişi : Kişi.

k. 264b/13, 265b/5, 266a/12, 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/15, 267a/1, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/6, 267a/8, 267a/10, 267a/11, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267b/1, 267b/4, 267b/7, 267b/11, 267b/13, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9, 268a/11, 268a/12, 269b/13, 270b/1, 271b/2, 273b/13, 274b/10, 275b/3, 280b/9, 280b/14, 281b/1, 282a/4, 282b/2, 282b/10, 282b/13, 283b/1, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 284a/5, 284a/11, 285a/14, 285b/3, 286a/9, 289a/2, 289a/8, 289a/10, 291b/5, 294b/10, 296b/2,

296b/8, 296b/13, 297a/5, 297a/7, 297a/12, 297b/3, 297b/6, 297b/13, 297b/14, 298a/5, 298b/11, 300b/14, 301b/9, 302a/1, 302a/6, 302a/13, 303a/1, 305b/6, 306b/2, 308a/15, 308b/2, 309a/5, 309a/6, 309a/7, 309b/8, 309b/11, 310b/1, 310b/15, 314a/15, 315a/8, 315a/14, 316b/4, 323a/7, 323a/12, 323b/4, 325a/11, 327b/9, 328b/12, 332a/12, 334b/5, 334b/7, 335a/13, 336b/12, 337a/7, 338a/7, 338b/9, 340b/2, 340b/4, 340b/5, 340b/7, 340b/9, 340b/11, 341a/4, 341a/5, 341a/8, 341a/12, 342a/13, 342a/14, 343a/8, 346b/9, 347b/11, 349a/1, 349a/3, 349a/8, 349a/10, 349a/14, 349a/15, 349b/8, 349b/10, 350a/7, 350b/4, 350b/5, 350b/12, 350b/13, 350b/15, 351a/1, 351a/4, 351a/7, 351b/6, 351b/7, 352a/7, 353b/1, 353b/4, 353b/5, 353b/12, 353b/14, 354a/7, 354a/9, 361b/11, 364a/15, 365a/11, 376b/15, 377a/1, 377a/3, 377a/12, 377a/13, 379b/7, 380a/10, 380a/11, 384b/9, 384a/14, 385a/1, 387a/8, 387b/9, 387a/10, 389b/2, 394a/2

k.+ de 351a/3

k.+ dür 296b/4, 296b/9, 302a/9, 346a/13

k.+ imiş 340b/12

k.+ ler 282b/7, 282b/9, 313a/12, 319b/5, 386a/1

k.+ lere 283a/10, 343b/9
 k.+ leredür 345a/10
 k.+ lerüñdür 270a/10
 k.+ lerüñven 381a/6
 k.+ nin 268a/4
 k.+ niñ 266a/12
 k.+ nüñ 266a/14, 266a/8, 267b/7,
 268b/5, 271b/4, 273a/11, 274a/5,
 278b/15, 283b/3, 286a/14, 291a/2,
 293b/3, 294a/13, 294b/1, 296b/3,
 297a/4, 308a/11, 308a/15, 310a/15,
 310b/15, 312a/9, 314a/2, 314a/11,
 319b/7, 319b/12, 324a/1, 336a/15,
 337b/14, 338a/7, 348a/2, 349a/9,
 349a/13, 349b/7, 350b/14, 364a/7,
 367a/9, 377a/14, 379a/12, 379b/10,
 380b/1, 387a/11, 388b/7
 k.+ ñün 268b/3
 k.+ nüñdür 294a/10
 k.+ nüñem 383a/8
 k. ola 314b/6
 k.+ ye 265a/11, 266b/5, 267b/4,
 267b/13, 268a/1, 268a/2, 268a/4,
 268a/10, 270a/15, 271a/2, 271b/2,
 272b/11, 273a/1, 273b/6, 275a/2, 276a/8,
 276a/10, 276b/4, 276b/7, 277a/7,
 277b/1, 278b/3, 279a/10, 279b/5,
 282a/12, 282b/8, 282b/13, 283a/2,
 283a/6, 283b/15, 284a/10, 284b/14,
 286a/13, 294a/5, 294a/6, 297a/14,
 297b/5, 298b/12, 301a/8, 302a/15,
 306a/12, 309a/6, 314a/15, 318b/1,

319b/7, 323b/15, 329a/1, 334b/6,
 339a/7, 340b/6, 340b/10, 342a/14,
 343a/8, 345a/9, 349a/5, 349a/14, 350b/6,
 351a/4, 353b/8, 364a/12, 364a/13,
 367a/5, 369a/15, 377a/6, 384a/11,
 385a/5, 385a/15, 388a/12
 k.+ yi 270b/15, 286a/12, 289a/8,
 298a/13, 306a/2, 306a/10, 308a/7,
 329a/3, 337b/15, 349a/11, 349b/10,
 349b/14, 350b/5, 354a/1, 377a/6
 k.+ yle 351a/5
kitāb : <Ar. Kitap.
 k. 294b/13, 394a/14, 394b/11,
 395a/5, 395a/7, 395a/15, 395b/3, 396a/1
 ehli k. 282a/1
 sebebi k. 394b/3
 k.- ı ‘aẓīmi 394a/11
 k.- ı kerīmi 394a/11
 k.+ da 317b/13, 396a/6
 k.+ dan 394b/13
 k.+ ı 386b/3, 394a/12, 394b/1,
 395a/2, 395a/14
 k.+ ıla 396b/1
 k.+ ında 320a/4
 cemī‘i k.+ lar 271a/3
 k.+ lara 327b/2
 k.+ larına 303b/3
 k.+ larından 394b/14
 k.+ umı 396a/15
 k.+ uñ 396a/6

ko- : Bırakmak, terk etmek,
görevlendirmek.

ķ. 388b/5

ķ.- dılar 298a/15

ķ.- dukları 308b/5

ķ.- dum 344a/13, 395a/5

ķ.- duñ 322b/7

ķ.- madılar 298a/15

ķ.- ñ 377a/11

ķ.- lar 266a/11

bile ķ.- rlar 286a/12

ķ.- rdı 334b/3

ķ.- sa 267a/3

ķ.- salar 308a/7, 315a/13, 355a/2

aşa ķ.- salar 355b/3

ķoc : Damızlık erkek koyun.

ķ. 378b/7

ķ.+ ı 378b/2

ķoca - : Kocamak.

ķ.- maz 366b/15

ķoç : Damızlık erkek koyun.

ķ. 268b/14, 318a/12

ķ. olmuş 352b/7

ķ.+ uñ 343b/13

ķoķu : Koku.

ķ.+ sı 355a/5

ķ.+ sı ola 317a/8

ķoķu : Koku.

ķ. 323a/11

ķ.+ lar 269b/2, 269b/4

ķ.+ larda ola 338b/3

ķ.+ ları ola 338b/13

ķ.+ sı 355a/14

ķ.+ sı ola 352a/5

ķ.+ sından 355b/3

ķ.+ yı 317a/9

ķon - : Konmak, bir yerde durmak.

ķ.- acaķdur 330b/8

ķ.- ar 394a/3

ķonşı : Komşu.

ķ. 329a/15

ķ.+ larıdur 383b/1

ķ.+ larum 354a/12, 354a/13

ķ.+ larumdur 354a/14

ķ.+ laruñ 354a/13

ķonşılıķ : Komşuluk.

ķ.+ ına 343a/10

ķonşı : Komşu.

ķ.+ ların 338b/12

ķonşuluķ : Komşuluk.

ķ.+ ına 275a/3

ķonukla - : Ağdırlamak, misafir etmek.

ķ.- mışca 270b/6

ķ.- sa 270b/1

ķ.- ya 270a/12

ķ.- yayın 384a/15

ķonuķlıķ : Misafirlik.

ķ.+ ı 372b/2

ķonuķluķ : Misafirlik.

ķ.+ a 372b/12

ķ.+ ı 372b/14

ķ.+ ıdur 372b/5, 372b/7, 372b/9,
372b/11

ķ.+ ına 275b/7, 372b/2

ķ.+ ında 372b/3

ķonuķluķ : Misafirlik.

ķ. 373a/2

ķop - : Ortaya çıkmak. Kıyamet günü
dirilmek, haşrolmak.

ķ.- a 314a/13, 314b/3

ķ.- alar 327a/1, 327a/2, 338a/14,
338a/15, 338b/1, 338b/12, 338b/2,
338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9,
390b/8, 393a/7, 393a/9

ķ.- ar 393a/3, 393a/5, 393a/6

ķ.- maya 315a/3, 316a/6, 319b/6

ķopar - : Koparmak. Kıyamet
günü diriltmek, haşretmek.

ķ.- a 298a/13

ķ.- sa 389b/2

ķorķ - : Korkmak.

ķ. 266a/15

ķ.- a 297a/10

ķ.- anlar 392b/12

ķ.- ar 392b/10, 392b/14, 393a/4,
393a/5, 393a/8, 393a/10

ķ.- arıdık 347a/6

ķ.- arın 338a/3

ķ.- arsin 306a/4

ķ.- arsız 368b/13, 369a/6

ķ.- asız 369a/11

ķ.- dıķı 391a/9

ķ.- maķ 313a/2, 392b/15, 393a/1

ķ.- maķdur 300b/6, 393a/7

ķ.- mamaķdan 393a/1

ķ.- mamaķdur 264b/15

ķ.- mañ 344b/13, 344b/15,
345a/2, 345a/5, 345a/7

ķ.- maya 297a/10

ķ.- maz 392b/12

ķ.- mazın 266a/15

ķ.- mazsın 306a/4

ķ.- sañuz 299a/6

ķ.- ub 293a/11, 363a/3

ķ.- uñ 313b/14, 313b/10,
313b/13

ķ.- up 313a/2

ķorķan :Korkan.

ķ.+ larsız 360a/10

ķorķı : Korku.

ķ.+ sindan 302a/10, 335a/9

ķorķu : Korku.

ķ. 265a/11, 267a/7, 267b/2,
329b/15, 335a/12, 369b/14, 371a/9,
386b/2, 393a/1

ķ.+ dan 323b/7, 327b/9, 344b/12

ķ.+ dur 313b/12

ķ.+ s1 335a/13

ķ.+ sinda 325a/14

ķ.+ sindan 327a/7, 330a/9,
349a/10, 355b/8, 355b/13

ķorķulu : Korkulu.

ķ. 313b/9

ķorķut - : Korkutmak.

ķ.- maķ 313b/10

ķošťanťiniyye : İstanbul'un eski
isimlerinden biri.

ķ. 314b/9

ķoy - : Bırakmak, yerleştirmek.

ķ. 354a/1, 360b/4, 376a/1,
395b/10

ķ.- a 272b/6, 293b/11, 317a/7,
332b/10, 332b/11, 338a/6, 338a/7,
339b/8, 349b/10, 350a/2, 350a/3, 352a/2,
359b/3, 359b/5, 359b/7, 362b/5, 378b/8,
390b/12

ķ.- alar 315a/12, 323b/9,
337b/15, 338a/4, 338b/2, 338b/13,
339a/5, 341a/7, 349a/6, 359a/14,
359a/15

aşa ķ.- alar 352a/9

gele ķ.- alar 281b/13, 281b/15

vire ķ.- alar 281b/15

ķ.- arsañ 377a/9

ķ.- dugı 362b/5

ķ.- ıla 320b/11

ķ.- ma 360b/4

ķ.- maķ 353b/2, 378b/7

mescide ķ.- maķdur 265b/15

ķ.- mazın 348b/8

ķ.- salar 348a/12

ķ.- ub 340a/3, 346b/13

ķ.- uñ 344a/9, 353a/10

ķ.- up 396a/14

ķoyun : Koyun.

ķ. 273b/13, 317b/6

ķök : Kök.

ķ.+ i 379a/7

ķ.+ inden 364a/9, 368a/3

ķöpri : Köprü.

ķ.+ dür 361a/7

ķöprü : Köprü.

ķ.+ si 308a/4

k.+ sinden 359b/15

ķ.+ i 314b/14

ħazerātı ķ.+ üñden 396b/2

ķōşk : Kōşk.

ķ.+ leri 384b/6

ķudūret : <Ar. Güç, kuvvet.

ķ.+ i 290a/11

ķōy : Kōy.

ķ. 366a/12

ķ.+ dūr 315a/3

ķ.+ e 298b/10

ķ.+ üñ 298b/10

ķudūs : <Ar. Kudūs, üç ilahi dinde kutsal sayılan şehir.

ķ.+ de 317a/10, 321b/3

ķ.+ e 317a/14

ķōz : Kōz.

ķ. 355a/7

ķul : Kul, Allah tarafından yaratılmış olan insan. Hizmetçi.

ķubbe : <Ar. Dam.

ķ. 278a/13, 325a/14, 365b/3,
383b/14

ķ.+ nūñ 365b/3

ķ. 275a/13, 275a/14, 275a/15,
276b/8, 276b/9, 280b/4, 282b/1,
293a/10, 303b/12, 309a/9, 309b/14,
310a/2, 310a/3, 329a/2, 329a/3, 341a/13,
341b/1, 348a/1, 349b/11, 362b/11,
377a/7, 377a/8, 385a/3, 385a/5

ķudret: <Ar. Güç, kuvvet.

ķ. 282b/15, 283a/11, 325a/3,
325a/5, 335b/2, 346b/12, 384b/9,
387a/11,

389b/1

ķ.+ i 288a/15, 301a/5, 311a/7

ķ.+ a 289a/3, 353b/9, 353b/14

ķ.+ am 396a/12

ķ.+ ı 276a/7, 309a/9, 309b/15,
353b/9, 353b/11, 354a/1

ķ.+ ıdur 323b/5

ķ.+ ını 302b/14

ķ. ķıldum 342a/4

ķuds : <Ar. Kudūs, üç ilahi dinde kutsal sayılan şehir.

ķ. 279b/10, 279b/11, 279b/12,
324b/5

ķ.+ de 280a/1, 282b/5

ķ.+ den 279b/9, 279b/11

ķ.+ e 277b/13, 280a/4

ķ.+ lar 274b/4, 277a/13, 284b/9,
330a/3, 342a/3, 381b/10

ķ.+ lara 276a/6, 302a/15, 342a/3

ķ.+ lardur 381b/11

ķ.+ ları 274b/3, 277b/4, 386a/12

ķ.+ ları olalar 381b/11

ķ.+ larına 275a/11, 275a/12,
311a/10, 324b/8, 328a/1, 340a/8

ķ.+ larından 340b/15, 392b/6

ķ.+ larum 284b/10, 308a/2,
315a/1, 354a/8, 368b/2, 368b/6, 369a/5,
369a/10, 369a/11, 388b/5

ķ.+ laruma 368b/2, 368b/3,
368b/4, 368b/14, 369a/3, 369a/7, 369b/1

ķ.+ larumdan 360a/14, 368b/1

ķ.+ larumı 354a/3

ķ.+ laruña 274b/9

ķ.+ lık itmege 268a/15

ķ. ola 347b/15

ķ. oldılar 362b/9

ķ. olduk 342a/3

ķ.+ um 341a/14, 341b/6, 346b/4,
347b/12, 349a/15, 353b/3, 353b/7,
354a/1, 377a/7, 387b/10

ķ.+ uma 341a/10, 354a/5

ķ.+ umdan 353b/2

ķ.+ umı 353b/2, 377a/5, 377a/11

ķ.+ umuñ 353a/6

ķ.+ uñ 309a/15, 311a/3, 312a/4

ķ.+ unı 387b/9

ķulaĝ : Kulak.

ķ.+ ı 318a/10

ķ.+ ına 318a/11

ķulaĝuzla - : Rehberlik etmek.

ķ.- yalar 364a/14

ķulak : Kulak.

ķ. 292a/4, 351b/3

ķ.+ lar 369a/9, 385a/8

ķullĝ : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ķ.+ ında 314a/11

ķullık : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ķ. 342a/4

ķ.+ da ola 381a/14

ķ. idemedük 341b/15

ķulluĝ : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ķ.+ ın 342a/4

ķulzüm : Kızıldeniz.

ķ. 316b/7

ķumār : <Ar. Talih oyunu.

ķ. 267a/3

ķumāş : Kumaş.

ķ. 273b/11

ķur - : Kurmak.

ķ.- alar 332b/11

ķ.- dı 304a/10

ķur'ān: <Ar. İslam dininin kutsal kitabı.

ķ. 266a/3, 267a/1, 272a/12,
272b/4, 274a/12, 276a/6, 276a/8, 276a/9,
277b/6, 278b/5, 278b/7, 284b/3, 284b/4,

284b/6, 284b/9, 284b/11, 284b/15,
285a/4, 285a/5, 285a/7, 285a/8, 285a/9,
285a/10, 285b/11, 286a/5, 286a/8,
286b/2, 286b/3, 288b/5, 288b/8,
288b/10, 289a/12, 289b/1, 289b/3,
289b/4, 289b/6, 289b/7, 290b/2, 290b/3,
301a/1, 301a/13, 303b/2, 319a/10,
319a/11, 319a/12, 325a/10, 325a/11,
325a/12, 327b/15, 329a/4, 335a/2,
336b/2, 340b/5, 352a/2, 362b/3,
375b/10, 375b/13, 376a/5

ķ.- ı ‘azımdür 352a/4

ķ.+ a 285a/10, 288b/3, 315b/4,
333b/10

ķ.+ cıdur 340b/9

ķ.+ da 284b/7, 284b/8, 286b/15,
288b/1, 288b/7, 325a/6, 333b/5,
333b/10, 364b/15, 389a/1, 392b/13

ķ.+ dan 285a/10, 288b/10,
333a/12, 392b/7, 396a/3

ķ.+ dandur 290b/3

ķ.+ dur 285a/2, 288a/5

ehli ķ. eyledi 289b/11ol

ķ.+ ı 267a/2, 267b/3, 270a/13,
270b/8, 285b/7, 285b/11, 289a/10,
290b/5, 335a/1, 335a/3, 346a/13, 352a/3,
373b/4

cemī‘i ķ.+ ı 277b/7

ehli ķ.+ ı 267b/3

ķ.+ ile 285b/8

ķ. ola 284b/14

ķ.+ un 286a/7

ķ.+ uñ 286a/1, 286b/2, 288b/6,
289a/5, 289a/10, 289a/12, 289b/2,
327a/3, 329a/5

ķur’ān-ı kerīm : <Ar. İslam dininin
kutsal kitabı.

ķ.+ üñ 396a/12

ķurbān : <Ar. Kurban.

ķ. 280a/7, 280a/8, 280b/11

ķ. ide 280a/15

ķurbet : <Ar. Allah’a yakınlık.

ķ. 309b/13

ķureyş: <Ar. Hazret-i Muhammed’in
mensup olduğu Arap kabilesi.

ķ. 316a/3

ķurşun : Kurşun.

ķ.+ a 358b/3

ķurt : Yırtıcı, etçil bir memeli hayvan.

ķ. 317b/6

ķurtar - : Kurtarmak.

ķ.- ayın 339b/12

ķ.- dum 344a/8

ķ.- ur 302b/15

ķurtcuğaz : Kurtçuk.

ķ. 317b/1

ķurtıl - : Kurtulmak.

ķ.- a 309a/2, 327b/9, 328b/10,
328b/14

ķ.- duķ 375b/14

ķurtul - : Kurtulmak.

ķ.- dı 308a/10, 308a/11, 363b/15

ķ.- du 308a/1

ķ.- maķa 344a/4

ķ.- maz 309a/2

ķuru - : Kurumak, suyu kalmamak.

ķ.- miş 324a/8

ķuru : Kuru, canlılıķını yitirmiş.

ķ.+ dur 391b/5

ķurut - : Kurutmak,

ķ.- dı 352a/11

ķuş : Kuş.

ķ. 318a/9, 357b/3, 379a/14,
383b/7, 394a/2, 394a/4

ķ.+ lar 278b/1, 281a/15, 296b/7,
317b/3, 351b/8, 365b/5, 369b/10,
383b/6, 394a/1

ķ.+ lara 383b/10, 383b/11

ķ.+ lardan 383b/11

ķ.+ ları 383b/9

ķuvvet : <Ar. Kuvvet.

ķ. 273a/1, 290b/8, 291b/14,
350a/4, 367a/5, 385a/15, 390b/2

ķ.- i ģazabiyyeye 279a/15

ķ.- i şehvāniyyeyi 279a/14

ķ.- i vehmiyyeyi 279b/1

ķ.+ dūr 279a/13

ķuyruĝ : Kuyruk

ķ.+ ı 318a/12, 354b/11

ķ.+ ına 318a/13

ķuyu : Kuyu.

ķ. 354b/10, 356a/2, 356a/5,
356a/7, 359a/9

ķ.+ da 354b/10, 356a/8, 359a/10

ķ.+ dan 356a/3

ķ.+ nuñ 356a/7

ķ.+ sı 355b/11

ķ.+ yı 356a/3

ķuzĝun : Bir tür kuş, karakarga.

ķ.+ lardur 267b/2

ķüffār : < Ar. Kâfirler.

k. 395b/8

ķüfr : <Ar. Allah'ı inkâr etme, dine
inanmama, inançsızlık.

k. 266a/8, 266a/11, 266b/12,
268b/6, 279b/3

k.+ dūr 269a/6, 303a/1, 303a/3,
303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303b/4

k.+ e 313b/12

k.+ e irişe 265a/11

k.+ i 391a/4, 391a/5

elfāzı k.+ i 266a/6

k.+ ine 267b/7, 267b/8, 267b/10,

k. olduğu 267b/9

l.+ ı 279a/12

l.+ ları 268b/8, 268b/9

laḥza : <Ar. Zamanın en kısa parçası, an.

l. 304a/8, 304b/2

küfür : <Ar. Allah'ı inkâr etme, dine inanmama, inançsızlık.

k. 268a/8, 268a/9

kürs : bkz. *kürsî*

k. 288b/9

kürsî : <Ar. Arşın altında bulunduğu, yerleri ve gökleri kapladığına inanılan alan, taht.

k. 278a/4, 278a/7, 320b/6, 335a/8, 339b/3

k.+ den 331b/3, 331b/4, 331b/5, 331b/6, 331b/8

k.+ ler 326b/9, 336b/1, 368a/15, 374a/13, 388b/6

k.+ lerüñ 374a/14

k.+ ni 314a/7

k.+ nüñ 320a/11, 331b/2

k.+ sin 333a/5

k.+ sine 340a/8

k.+ ye 278a/5

k.+ yi 350a/1

lā ilāhe illa'llāh : <Ar. Allah'tan başka ilah yoktur.

l. 268a/1, 289b/15, 290a/8, 290b/2, 291a/3, 292a/14

lākin : <Ar. Ama, fakat, ancak.

l. 299a/13, 307b/9, 340b/12, 362a/6, 377b/2, 377b/15

la'net : <Ar. Allah'ın rahmetinden mahrum olma, beddua.

l. 267a/13, 331b/2, 331b/6, 331b/7, 331b/9, 332b/5

l. eyle 267b/13

l. eylemese 267b/14

l. eylesün 318a/15

l. eyleye 332b/4, 332b/5

l. eyleyeler 315b/2

l. iderinsen 267b/13

l. itdi 267b/15

l. itmeseydüm 348b/2

l. itmezin 267b/14

lafz : <Ar. Söz, Kelime.

laṭīf : <Ar. Hoş, yumuşak, ince bir güzelliği olan.

1. 269b/2, 269b/4, 285b/7,
305b/14, 317a/8, 317b/7, 319b/4,
323a/6, 334a/14, 346a/12, 362b/4,
364b/14, 365a/7, 366a/7, 369b/9,
370b/4, 371b/8, 374a/12, 379b/1,
381b/13, 381b/14, 382b/4, 382b/8,
382b/10, 386a/2, 386b/13, 387a/10

1.+ dūr 360b/15, 382b/1, 383a/6,
390a/14, 395a/10

1. ola 380a/15

1. olub 347b/5

lāyık : <Ar. Yaraşır, uygun, münasip.

1. 288a/12, 346b/4, 347a/7,
374b/7, 379a/6

1.+ dūr 273a/13, 288a/13,
317b/10, 348b/9

1. eyleye 313b/11

1.+ sîn 317b/11

lāzım : <Ar. Gerekli.

1. 286b/15, 390a/5

1.+ dūr 280a/8

1. gelür 287a/2

1. olmaya 280a/7

lebbeyk : <Ar. "Buyrun, emredin"
anlamında bir söz.

1. 281a/2

leşker : <Far. Asker.

1.+ i 315a/4

levh : <Ar. Yaratılmışlar hakkında
bütün bilgileri içeren manevi levha.

1. 320b/6, 333a/11, 333a/12,
333a/14, 349a/4, 349a/6

1.+ de 349a/4, 349a/7

levh-i mahfûz: <Ar. Allah tarafından
takdir edilen şeylerin yazılı olduğu
manevi levha.

1. 333a/10, 333a/11

1.+ dūr 327a/9

levn : <Ar. Renk, çeşit.

1. 379b/11

şafâyı 1.+ de 381a/11

1.+ den 385a/13

1.+ i 347b/5, 382a/8, 389a/9

lezzât : <Ar. Lezzetler, zevkler.

1.- ı nefsiyyeden 377b/4

1.- ı şehvâniyye 292b/1

lezzet : <Ar. Zevk, haz.

1. 390b/2

1.+ de 389a/13

1.+ i 278a/15, 304a/10, 384a/13

1.+ lere 338b/14

1. ola 384a/13

lezzetlü : Ar.+Tr. Lezzetli.

1. 380b/9

l.+ dūr 370b/1, 382a/10

libās : <Ar. Elbise, giyecek.

l. 307b/7

likā : <Ar. Görme, kavuşma.

l. 364b/7, 370a/6

l.+ ma 360a/10, 374b/5

l.+ nuza 374b/4

livā' - : <Ar. Sancak, bayrak.

l.- iḥamd 322a/6, 322b/5,
328b/9, 330b/7, 331a/1, 331a/4, 368a/9

l.- ilḥamd 330b/4

livāṭa : <Ar. Oğlancılık.

l. 314a/10

l. eylemekdür 265a/6, 265b/3

l. idenler 354b/15

lūṭ : <Ar. Hazret-i Lūt'un çağrısına uymayarak sapkınlığa devam eden ve Allah tarafından yok edilen Sodom ve Gomore halkı.

l. 350a/12

luṭf : <Ar. İyilik, bağış, güzellik, hoşluk.

l. 315b/14

l.+ ından 373b/6

lüğat : <Ar. Sözlük.

l. 288a/7

l.+ dur 288a/4

ma'adin : <Ar. Madenler.

m. 307b/4

m.+ dūr 307b/2

ma'ānī : <Ar. Anlamlar.

m.+ sinden 300a/1

ma'ārif : <Ar. Marifetler, bilimler, bilgiler.

m.+ den 395a/3

ma'āz bin cebel : Sahabi, Muâz b. Cebel (ö. 17/638).

m. 270a/4, 270a/13

ma'den : <Ar. Maden.

m.+ i 300a/8

m.+ idür 305a/7, 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11

ma'dūm : <Ar. Yok olan.

m. olalar 320b/8

m. olursuñ 290a/13

mağfiret : <Ar. Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması.

m. 278b/11, 287a/7

m.+ den 312b/6

m.+ dūr 276b/10

m.+ üm 340a/13

m. olmakdan 303b/14

mağrib : <Ar. Batı.

m. 384a/1

m.+ de 318b/14, 321b/7

m.+ de ola 319a/9

m.+ dedür 319a/1

m.+ den 268b/1, 314b/5, 315b/8,
316a/7, 316a/13, 318b/4, 318b/6,
318b/7, 318b/8, 318b/11

m.+ e 285b/1, 314b/7, 316a/15,
325b/6, 330b/11

mağrūr : <Ar. Kendini beğenmiş,
gururlu.

m. olub 331a/12

m. olurlar 355b/10

maḥabbet : <Ar. Sevgi, dostluk.

m. 288b/13, 311b/1

m.- i ilāhī 290a/4

m.+ i 306b/1

m.+ ini 298b/9, 306b/1

m.+ üm 306b/1

maḥabbetu'llāh : <Ar. Allah sevgisi.

m. 279b/1

maḥbūb : <Ar. Sevilen, güzel.

m. 365b/4, 370b/4

m.+ lar 395b/13

m.+ lardur 379b/1

maḥbūblıḳ : <Ar. Sevilen.

m. 304a/2

maḥbūs : <Ar. Hapsedilmiş, bir
yere kapatılmış.

m.+ dur 316b/7

m. olalar 375a/15

maḥcūb : <Ar. Utanmış.

m. eyleme 396b/2

m. eyler 309b/15

m. olsa 268b/3

m. olur 285b/8

maḥfi : <Ar. Gizli, saklı, gizlenmiş.

m. olurun 319a/13

maḥlūḳ : <Ar. Yaratılmış.

m. 307b/1

m.+ dan 326b/3

m.+ dur 326b/1

m. olan 330b/5

maḥlūḳāt : <Ar. Yaratılmışlar.

m. 307a/15, 337a/5

cemī'i m. 375a/9

maḥrūm : <Ar. Nasipsiz, yoksun.

m. 285a/4

m.+ dur 285a/10, 297a/15

m. eyleme 394b/2
m. eylemeye 284b/2
m. eyleye 338a/10
m. itmeyüb 394a/15
m. oldılar 300a/8

maḥṣūṣ : <Ar. Özel, özgü, birisi için ayrılmış.

m.+ dur 286b/10, 291a/2, 392b/14

maḥşer : <Ar. Ölülerin tekrar dirildikten sonra sonra toplanacağı yer.

m. 316a/10, 327b/6, 336b/5, 346b/14, 352a/3

maḥv : <Ar. Yok etme, ortadan kaldırma.

m. 321b/15

m.+ e 291a/11

maḳām : <Ar. Makam, mevki.

m. 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11, 312b/1, 369b/1, 379a/6, 381b/6

m.- ı cem‘de 292b/7

m.- ı cem‘dedür 292b/7

m.- ı enbiyādur 305a/6

m.- ı ĩmān 305a/7

m.- ı islām 305a/7

m.- ı şıddīkdur 369b/2

m.+ a 312b/11, 337a/5, 379a/4

m.+ da 328a/9

m.+ dan 329a/4, 329a/11

m.+ dur 381b/7

m.+ ıdur 305a/1, 305a/2, 305a/3, 366a/3, 379a/4

m.+ ın kıldı 305a/4, 305a/5, 305a/6

m.+ ına 336a/12, 336a/15, 371b/13

m.+ ınıñ 309b/5

m.+ lara 372a/14

m.+ larıdur 305a/3

m.+ larına 385b/13

m.+ larınıñ 309b/10

m. olmaya 312b/12

maḳāmāt : <Ar. Makamlar, mevkiler.

m.+ ına 359b/9

m.+ uñ 312b/12

maḳbūl : <Ar. Kabul edilen.

m. olmuş 297a/3

maḳşūd : <Ar. İstenilen, kastedilen, amaç.

m. 279a/13, 310a/2, 310a/3

m.+ ı 297b/4, 300a/4, 300b/4, 300b/5

m.+ ları 282a/8

m.+ larını 310a/9

m.+ umuz 369b/3

m.+ uñ 340b/12

maḫṣūre

- m. 365a/14
- m.+ de 365a/15
- m.+ nüñ 365b/2

maḫtūl : <Ar. Öldürülmüş.

- m. 334a/15

māl : <Ar. Varlık, servet.

- m. 288b/12, 297b/9, 307b/14,
- 311b/14, 314a/14, 340b/10, 340b/11,
- 341a/4, 341b/14, 341b/15, 342a/1,
- 342a/2, 357b/5
- m.+ dan 266b/4, 272b/11,
- 328a/15
- m.+ ı 266a/12, 266a/13, 284a/15,
- 328b/1, 341a/5
- m.+ ımuñ 375b/11, 388b/2
- m.+ ın 264b/7, 264b/12, 265b/2,
- 265b/15, 284a/7, 315a/10, 354b/15
- m.+ ına 269a/14, 294b/2,
- 296b/10, 298b/8, 355b/9
- m.+ ından 341a/2
- cemī'i m.+ ını 317a/1
- m.+ ıñuz 342b/3
- m.+ larından 338b/14
- m.+ laruñuzı 273b/5
- m.+ um olsa 347b/13
- m.+ uñ 328a/12
- m.+ uñdan 350a/9
- m.+ unuzuñ 273a/7

mā-lā-ya' nī : <Ar. Faydasız söz veya iş.

- m. 297a/11, 328b/3

mālik : <Ar. Cehenemmi idare etmekle görevli olan melek.

- m. 287b/13, 332b/15, 333a/1,
- 375b/6, 375b/9, 375b/12, 375b/14,
- 376a/1, 376a/3, 376a/4, 376a/5, 376b/6,
- 376a/10, 388b/3
- m.+ dür 357a/9
- m.+ e 375b/6
- m. olalar 314b/8
- m.+ ün 330a/2
- m.+ üñ 335a/12

ma'lūm : <Ar. Bilinen.

- m. 303a/14, 308b/1
- m.+ dur 273b/13, 310a/4
- m. ola 347b/3
- m. oldu 278b/7, 279b/8, 287a/2,
- 297b/2, 303b/12, 309b/9, 364b/13,
- 365a/2, 384b/10
- m. olsun 302b/8

ma'mūr : <Ar. Bayındır duruma gelmiş.

- m. 307a/8
- m.+ dur 307a/5, 307a/6

ma'nā : Anlam.

- m. 288b/3
- m.+ dur 287a/8

m.+ lar 291b/8
m.+ sı 276b/15, 287a/3, 287a/7,
287b/12, 287b/13, 288a/7, 313b/10,
338a/12, 355a/9, 366b/10, 389a/7
m.+ sñ 288a/14
m.+ sına 287b/3
m.+ sınıdur 287b/3
m.+ sını 285a/11, 290b/3

mā' nī' : < Ar. Engel.

m. olmadı 304b/4

ma' rifet : <Ar. Allah'ı bilme ve tanıma,
ilim, hüner, bilgi.

m. 268a/12, 288b/12, 289b/5,
290b/7, 300a/8, 305a/14
m.+ den 393a/6
m.+ dür 305a/13
m.+ i 303a/13, 306a/9

ma' rifetu' llāh : <Ar. Allah'ı bilme,
tanıma, anlama.

m. 279b/1
m.+ a 291b/5
m.+ da 309b/13

maṣḥaralığ : Maskaralık.

m.+ a 265b/10, 267b/3, 285a/5
m.+ a alsa 267a/9

ma' ṣiyet : <Ar. Günah, asilik.

m.+ ler 277b/8

ma' ṣiyet : bkz. *ma' ṣiyet*

m.+ e 393b/4
m. 265a/13, 265b/13, 290b/7
m.+ i 293b/2
m.+ leri 346b/3

maṣrık : <Ar. Doğı.

m. 384a/1
m.+ a 314b/7, 330b/11
m.+ da 316a/8, 316b/7, 321b/7
m.+ da ola 319a/9
m.+ dan 285b/1, 315b/9,
316a/14, 318b/8, 318b/15, 325b/6

ma' ṣūk : <Ar. Sevilen, aşık olunan.

m. 304b/2
m.+ dan 304b/6
m.+ ı 304b/3
m. oldu 304b/4

ma' ṣuklık : <Ar. Sevilen, aşık olunan.

m. 304a/8

maymūn : Maymun.

m. 338a/14, 338b/4

maḥzar : <Ar. Ortaya çıkma,
görünme yeri.

m.- ı celāldür 279b/12
m.- ı cemāl 279b/12
m.- ı kemāldür 279b/12

māzī : <Ar. Geçmiş.

m. 304b/10

m.+ dedür 304b/9

mazlūm :< Ar. Zulüm görmüş.

m.+ lar 348b/13

m.+ ları 348b/11

m.+ uñ 348b/13

ma'zūl : <Ar. Görevden alınmış,
azledilmiş.

m. olub 305b/6

meclis : <Ar. Oturulan, toplanılan yer.

m.+ lerde 381a/12, 393b/12

mecūsī : <Ar. Ateşe tapan.

m.+ ler 281b/15, 305a/4

me'cūc : <Ar. Kıyamete yakın bir
zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük
yapacaklarına inanılan iki kavimden biri.

m. 316a/8, 317a/13

m.+ e 268b/1

m.+ i 317a/13, 317b/4

meded : <Ar. Yardım.

m. 358b/2

m. eyle 336a/5

medenī : <Ar. Kentlileşmiş, uygar.

m.+ dūr 286b/4

medḥ : <Ar. Övme, övgü.

m. 312a/9

medīne : <Ar. Medine şehri.

m. 279b/10, 279b/11, 279b/12,

319b/1

ehli m. 287a/10

m.+ de 280a/2, 286b/5

m.+ den 279b/10, 315a/4

m.+ ye 280a/4, 316b/11, 319a/6

medrese : < Ar. Eski dönemlerde eğitim
verilen okullar.

m.+ lerinde 290b/10

mefhūm : <Ar. Kavram

m. 392b/7

m.+ ında 390a/7

meḡārib : bkz. *meḡāribū'z-zamān*

m.+ den 395a/7

meḡāribū'z-zamān : <Ar. Yazıcıoğlu
Ahmed-i Bîcân'ın (ö. 870/1466'dan
sonra) ağabeyi Mehmed Efendi'nin (ö.
855/1451) yazdığı ve Ahmed-i Bîcân
tarafından *Envârü'l-âşıkîn* adıyla
genişletilerek Türkçeye çevrilen eser.

m. 394b/11

m.+ dur 395a/2

meger : <Far. Meğer, oysaki, hâlbuki, ancak.

m. 273a/11, 309a/2, 312a/8, 318b/5, 355b/9, 364b/2
m.+ ki 313a/8

mehdî : <Ar. Ahir zamanda tekrar dünyaya geleceğine inanılan nebi.

m. 315b/10, 315b/11, 315b/12, 315b/14, 316a/1, 316a/12, 317b/8, 317b/9, 317b/10, 317b/12, 318b/1, 319b/11

mekân : <Ar. Yer, mahal.
m.- ı zülfâ 337a/10

mekke : Müslümanların son kiblesi kâbe'nin bulunduğu ve son peygamber Hz. Muhammed'in doğduğu şehir.

m. 319a/15
ehli m. 287a/11
m.+ de 286b/4, 286b/5
m.+ ye 280a/5
m.+ yi 319b/1

mekkî : bkz. *mekke*.
m.+ dür 286b/3

mekr : <Ar. Aldatma, hile.
m. 328a/6
m.- i duzağına 307b/8

m.+ den 328a/5

m.+ inden 264b/14, 265a/14, 329a/14

mekrûh : <Ar. İslam dininde haram olmamasına rağmen hoş görülmeven ve yapılması yasaklanan şey.

m. 265b/14

mekrûhât : <Ar. Mekruh olan şeyler.
cemî'i m. 303a/8

melâ'ike : <Ar. Melekler.
m.+ ler 329b/8

melâmet : <Ar. Kınama, ayıplama.
m. eylemeñ 358a/6
m. eyleyeler 358a/1
m. iderdüñüz 370b/3
m. idersiz 358a/6
m. itmeyelüm 370b/3

melek : <Ar. Yalnızca Allah'a itaat etmek üzere nurdan yaratılmış olan varlıklardan her biri.

m.+ dür 352a/3
m.+ ler 316b/11
m.+ lerden 352a/3

melekât : <Ar. Melekler.

m.- ı nefsâniyyeye 295b/14

melekūt : <Ar. Melekler âlemi.

esrârı m. 313b/2

m.- ı semâvâtı 278b/6

m.+ da idi 377b/9

melekü'l-mevt : <Ar. Dört büyük melekten, insanların canını almakla görevli olan ölüm meleği, Azrail.

m. 286a/9, 286a/13, 321b/12, 341b/2

m.+ e 320a/10

m. ola 283a/10

m. olur 282b/14

melik : <Ar. Hükümdar, padişah.

m. 287b/13

melül : <Ar. Üzgün, mahzun.

m. ola 347b/3

m. olalar 376b/11

m. oldılar 277a/8

memnūn : <Ar. Sevinmiş, sevinçli

m. 395a/13

men' : <Ar. Yasaklama, yasak etme.

m. eyledi 342a/4, 342a/9

m. eylediler 370b/12, 370b/13

m. eylediği 313a/5

m. eyledüm 276a/8

m. eylemedi 342a/8, 342a/10, 375b/13

m. eylemez 382b/3

m. eyler 273a/12

m. eylerdüm 276a/9

m. eylese 293a/6

m. eyleye 293a/4, 325a/15

m. ideler 316b/11

m. idemezüz 303a/5

m. ider 310a/12

menāzil : <Ar. Menziller, konaklama yerleri.

m.+ i 295a/1

menba' : <Ar. Kaynak.

m.+ ı 300a/9

meni : <Ar. Sperm.

m. 389b/7

m.+ si 321a/9

mennān : <Ar. İhsanı bol.

m. 377a/4

menzil : <Ar. Mevki, makam, rütbe.

m.+ e 366a/4

m.+ i 290a/7, 370a/6

m.+ idür 370a/7

m.+ ine 342b/12

m.+ lerdür 366b/10, 366b/5

m.+ lerine 370a/7, 370a/12, 372a/13, 385a/1

merātib : <Ar. Rütbeler, dereceler, mertebeler.

m. 367a/11

mercān : <Ar. Denizden elde edilen bir süs maddesi.

m.+ a 381a/1, 391b/12

m.+ dan eyleye 324b/6

m.+ dur 365a/5

mergüb-hūy : <Ar. İstenen davranış.

m. 300a/9

merḥabā : <Ar. Selâm.

m. 345b/15, 363b/3, 368b/1, 369a/5, 369a/10

m. itdi 298a/12

m. itse 298a/11

merḥūm :< Ar. Ölmüş müslüman erkek.

m.+ dur 316a/2

merkeb : <Ar. Eşek.

m.+ dür 297b/8

mertebe : <Ar. Derece, kademe, rütbe.

m. 270a/10, 283a/1, 387b/11, 387b/12

m.+ de 387b/10

m.+ den 387b/11

m.+ dür 312a/13

m.+ ler 292b/7, 346a/11, 389a/6

m.+ leri 367a/12, 383b/1, 392b/5

m.+ lerin 393a/12

m.+ lerine 363b/13, 372b/4

m.+ si 299a/9, 304a/2, 338a/7, 338a/8, 387b/11, 392a/9

m.+ sine 364a/8

mertebelü : <Ar. Rütbeli.

m. ola 384b/15

merve : <Ar. Hac ve umre sırasında aralarında sa'y ibadeti yapılan iki tepeden biri, Mekke'de bir dağın adı.

m. 280a/11, 280b/5, 281a/6, 318a/2

meryem : Hz. İsa'nın annesi. Hz. Meryem.

m. 380a/1

meryemoğlu : Hz. İsa'yı ifade etmek için söylenen söz.

m. 334b/11

meşābīḥ : Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122) hadis kaynaklarından derlediği hadisleri içeren eseri.

m. 387a/9

mesākīn-i ṭayyibe : <Ar. Yaşanabilir temiz çevre.

m. 366b/4, 385a/9

m.+ yi 367a/10

mesāwī : <Ar. Kötülükler, fenalıklar.

m. 329a/6

m.+ den 329a/6, 329a/8

m. eylememek 275a/9

mescid : <Ar. Namaz kılınacak yer, küçük cami.

m. 266a/1, 268a/8, 272b/11

m.+ de 265b/12, 265b/14, 311b/7, 326a/1

m.+ e 269b/5, 272b/1, 273a/2, 346a/15

m.+ e koymakdur 265b/15

m.+ i 272b/8

m.+ ile 273a/4

m.+ inde 282b/3

m.+ inden 364b/1

m.+ lerdür 272b/9

m.+ lerinde 290b/10, 315b/1

m.+ lerümi 354a/13

m.+ ümde 282b/4

meşel : <Ar. Örnek, benzer.

m.+ i 278b/12, 278b/13, 288b/6, 295b/4, 307b/6, 307b/11, 364b/8

meşelā : <Ar. Misal olarak, örnek olarak.

m. 280a/6, 300a/14, 307a/4, 361b/15

meşele : <Ar. Sorun.

m.+ nüz 351a/14

mesken : <Ar. Oturulacak yer, ev, mesken.

m. 389b/12

rub'ı m.+ dür 306b/7

m.+ leri 389b/13

mestüre : <Ar. Gizli, kapalı, örtülü, saklı.

m. 264b/5, 265a/15, 328b/6

m.+ lerdür 392a/5

mes'ūd : <Ar. Mutlu, huzurlu.

m. olasin 289b/6

meşāyih : <Ar. Şeyhler.

m. 394b/14

m.+ uñ 299b/5

m.+ üñ 395b/14

meşgöl : <Ar. Bir işle uğraşan.

m. eyledüm 344a/7

m. ol 290a/9, 290a/10

m. ola 309b/14, 350a/7

m. olalar 277b/5, 282a/3, 317a/14, 338b/14, 343b/4, 386a/10

m. oldu 346b/1

m. olduñuz 344a/8

m. olmazlardı 340a/4

m. olsa 284b/4, 290b/1, 305a/15
m. olur 268b/4, 268b/5
m. olurlar 291b/3, 303b/3

meşhed : <Ar. Bir kişinin şehit olduğu yer, bir şehidin gömülü olduğu yer.
m.+ lerinden 298b/10

meşhūr : <Ar. Herkesçe bilinen, ünü yayılmış, ünlü.
m. 286a/15

mevād : < Ar. Maddeler.
m.- ı fāsidden 292b/2
m.+ da 292a/15

mevc : <Ar. Dalga.
m. 326b/15, 327a/8
m.+ i 326b/15

mevcūd : <Ar. Var olan, bulunan.
m. olursun 290a/13

mevcūdāt : <Ar. Yaratılanların tamamı, var olan bütün varlıklar.
m.+ dur 379a/5
cemī'i m.+ uñ 395a/1

mevķūf : (<Ar. mevķıf) Ayakta durulacak yer, huzur.
m. 327a/15, 330a/9, 361a/11
ehli m. 330b/1, 361a/12

ehli m.+ a 323b/12
m.+ da 327a/15, 328a/11, 328a/13, 328a/14, 328b/1, 328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/6, 328b/7, 328b/8, 328b/11, 329a/2, 329a/4, 329a/5, 329a/7, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 345b/13
m.+ dan 329a/6, 329a/8, 329a/10
m.+ dur 309a/12, 329a/2
m.+ uñ 359b/9

mevşūf : <Ar. Bir sıfatla tavsif edilen.
m.+ dur 287a/3

mevt : <Ar. Ölüm.
m. 390a/4

meydān : <Ar. Meydan, alan.
m.+ ında 346b/15

meyhāne : <Far. İçki içilen yer.
m. 268a/8
m.+ sinde 304b/1

meyl : <Ar. Eğilim.
m.+ den 311b/5
m. eylese 305b/6
m. eyleseler 298b/6

meyyit : <Ar. Ölmüş, ölü.
m. 320b/2

m. 395b/1

mıhla - : Çivilemek.

m.- yalar 359a/15

mīkā'īl : <Ar. Dört büyük melekten, insanların rızklarını dağıtmakla ve doğa olaylarının gerçekleşmesini sağlamakla görevli olanı.

m. 320a/13, 342b/10, 364b/2

m.+ i 322a/2

m.+ üñ 320a/15

mīkāt : <Ar. Buluşma yeri.

m.+ da 280a/12

mīl : <Lat. Bir uzaklık ölçüsü birimi.

m. 375a/2, 375a/4, 375a/6, 384a/4

mīna : <Ar. Mekke'nin doğusunda bulunan, hac ibadeti sırasında gidilen yerlerden biri.

m. 281a/4

m.+ da 280a/13

mīrāş : <Ar. Ölen bir kişiden yakınlarına kalan mal, mülk, para. Bir nesilden diğerine geçen özellik.

m. 298a/15

m.+ dan 298a/15

mışır : <Ar. Mısır ülkesi.

mışr : <Ar. Mısır ülkesi.

m.+ a 307a/4

mīzān : <Ar. Terazi.

m. 324b/13, 328b/15, 348a/8, 348a/13, 348b/7, 348b/10, 360b/5, 388a/15

m.+ a 328b/13, 339a/5, 339b/6, 344b/3, 349a/5, 349a/6

m.+ da 281a/6

m.+ dan 328b/14

m.+ ı 324b/7, 332b/11, 349b/7

m.+ ına 339b/8

m.+ uñ 332b/14, 348a/8, 348a/10, 348a/11, 349b/9, 350a/2, 350a/3

miftāh : <Ar. Anahtar.

m.+ ı 301b/3

m.+ ıdur 281b/9

mihnet : <Ar. Eziyet, zahmet, sıkıntı.
m. kıldı 293a/7

mihṛāb : <Ar. Cami, mescit gibi ibadet yerlerinin kible duvarında bulunan, imamlık edene ayrılmış olan girintili yer.

m.+ ları 323b/3

miḳdār : <Ar. Miktar, nicelik, süre.

m. 276a/5, 387a/2

m.+ ı 318b/9, 370a/3, 376b/1

milāḥaza : (Ar. mülāhaza.) Düşünce.

m. itmekden 393a/8

mināre : < Ar. Minare.

m.- i beyzāyı şarkıyyede 317a/7

m.+ ye 373b/2

minber : <Ar. Minber, hutbe okunan kürsü.

m. 336a/15, 373a/6

m.+ e 334a/12, 334a/13, 335a/3, 369b/6

m.+ i 336a/15

m.+ i ola 369b/8

m.+ ine 334b/9, 373a/8, 373a/10, 373a/11

m.+ iñe 334a/14, 373a/13

m.+ ler 336a/14, 338a/3, 343b/1, 345b/1, 368a/14, 386b/1

m.+ ler olalar 338a/2

cemī'i m.+ lerden 369b/8

m.+ üm 361a/6

m.+ üñe 334a/14, 334b/15, 335a/2, 369b/8, 373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/15,

minnet: <Ar. İyilik, bağış, ihsan, bir iyiliğe karşı kendini borçlu hissetme.

m. itdük 288a/9

m. itdün 288a/8

mi'rāc: <Ar. Göğe çıkma, Hazret-i Muhammed'in göğe çıktığı gece.

m.+ gicesi 270b/12

m.+ ıdur 291a/8, 291a/9

mirāt : <Ar. Ayna.

m.+ dur 311a/5

mişāl : <Ar. Ruhlar âlemiyle madde âlemi arasında bulunan âlem.

m.+ i 280b/14, 313b/4, 366a/8

misk : <Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

m. 352a/5

m.+ den 360b/15, 371b/7

m.+ dendür 365a/6

mişkāl : <Ar. 4,810 gram olan bir ağırlık ölçü birimi

m. 273b/10, 319b/4, 348b/7

m.+ de 273b/10

m.+ e 273b/10

miskīn: <Ar. Aciz, zavallı, muhtaç.

m. 268b/8, 343b/13, 378a/13,
394b/9, 395a/4, 395b/13

m.+ ler 301b/12

miskīnlik : <Ar. Acizlik, zavallılık,
muhtaçlık.

m. 310a/2

misvāk : <Ar. Diş temizliğinde
kullanılması İslam dinine göre sünnet
olan çubuk.

m. 282b/6

mu'allak : < Ar. Asılmış,asılı.

m. 374b/15

mu'ānaqa : <Ar. Sarmaş dolaş olma.

m. eyleñ 374a/3

m. eyleseler 380a/4

mu'āyene : <Ar. Gözden geçirme,
araştırma, yoklama, kontrol

m. 289b/10, 356b/9

m. olur 291a/15

mu'āz : bkz. *mu'āz bin cebel*

m. 338a/13

mu'āz bin cebel : Muāz bin Cebel,
İslam peygamberi Muhammed'in
sahabisi ve fıkıh bilgini.

m. 340a/9, 345a/10, 338a/11

muḥabbet : <Ar. Muhabbet.

m. 298b/6, 304a/3, 392b/4

m.+ i 305a/10, 360a/5

m.+ inden 302b/15, 345b/6

muḥaddis : <Ar. Hadis bilimiyle
uğraşan kimselere verilen İslâmi bir
unvandır.

m.+ ler 314b/3, 315b/8

muḥakkiḳ : <Ar. Mârifet ve keşif
yoluyla varlıkların, meselelerin
hakikatini bilme seviyesine erişen kimse.

m.+ lar 291b/3, 324a/4, 366a/3

m.+ ler 276a/5

muḥāl : <Ar. İmkansız.

m.+ dür 287a/2

muḥālefet : <Ar. Karşı çıkma, karşı
olma.

m. eylemiş 327b/9

m. eylese 282a/5

m. ider 267b/15

muḥālif : <Ar. Muhalif.

m. ola 338b/11

muḥammed : <Ar. Son din olan
İslam'ın peygamberi, son peygamber,
Hazret-i Muhammed (ö. 11/632).

m. 267a/15, 270a/8, 275b/6,
277a/4, 277a/9, 277b/2, 278a/2, 278a/5,
278a/8, 278a/9, 281a/12, 284b/14,
289a/4, 291b/7, 303b/10, 305a/3,
314b/7, 322b/5, 325b/5, 333a/9, 334a/1,
335a/1, 336b/10, 337a/13, 337a/15,
338a/4, 339a/11, 339b/5, 339b/12,
339b/14, 342b/1, 344b/2, 345a/13,
345b/3, 349b/3, 349b/5, 354b/1, 355b/1,
355b/7, 356b/6, 366a/5, 367b/4, 368b/2,
368b/7, 369b/7, 375a/14, 384b/11,
384b/13, 393b/7, 394a/7

cemî'i m. 395b/10

m.+ a 339a/13

m.+ â 339a/13

m.+ dür 285a/1

m.+ e 322a/11, 376a/15

m.+ i 339a/10

m. ola 352a/7

m.+ üñ 389b/1

muḥammed-i muşţafā : Hz.
Muhammed.

m. 269b/10, 272b/6, 276a/15,
292b/8, 305a/1, 322a/3, 322a/5, 329b/13,
330b/2, 332b/13, 333a/6, 333b/8,
335a/1, 336a/4, 337a/9, 337b/8, 337b/9,
338a/1, 339a/13, 339b/3, 343a/10,
345b/6, 350a/4, 367a/8, 367b/7, 369b/9

m.+ dur 337a/8, 388a/6

m.+ nuñ 322a/12, 372b/13,
378b/5, 394a/14

m.+ nuñdur 368a/11

m.+ ya 274a/12, 333a/6, 333b/1,
336a/1, 373a/14, 395b/9

m.+ yı 322a/2, 337a/1, 345b/8

muḥammediye : <Ar. Yazıcıoğlu
Ahmed-i Bîcân'ın kardeşi Yazıcıoğlu
Mehmed (ö. 855/1451) tarafından
yazılan, Osmanlı dinî-tasavvufî
kültürünün oluşmasında önemli katkıda
bulunmuş manzum eser.

m.+ yı 395a/13

muḥîṭ : <Ar. Çevreleyen, kuşatan.

bahri m. 395a/11

m.- i fetevâda 267b/10

m.+ de 267a/11

muḥibb : <Ar. Sevgi duyan, dost.

m.+ ler 312b/10

m.+ lerüñ 291a/9

muḥibblık : <Ar. Dostluk.

m. 304a/2

muḥkem : <Ar. Anlamı açık ve
kesin olan.

m. 282a/4, 295b/6

muḥrık : <Ar. Yakan, yakıcı.

ismi m.+ dür 290a/15

muḥtāc : <Ar. Bir şeye ihtiyaç duyan.

m. kılduñ 342a/5

m.+ lardur 354b/3

m.+ laruz 354b/2

m. olurlar 303b/1

muḥyi'ddīn : <Ar. Ünlü mutasavvıf, sufi ve müellif, İbnü'l-Arabî (ö. 638/1240).

m. 320a/3

muḥyi'ddīn 'arabī : <Ar. Ünlü mutasavvıf, sufi ve müellif, İbnü'l-Arabî (ö. 638/1240).

m. 310a/5

muḥābil : <Ar. Karşı karşıya olan, karşısında bulunan.

m. 393b/10

muḥaddem : <Ar. Önce, önceki.

m. 269a/7

m.+ dür 269a/7

muḥaddes : <Ar. Kutsal.

m.+ dür 288b/4

muḥarreb : <Ar. Dost kabul edilmiş, yakın.

m. 276a/4, 292b/9, 323b/8

m. eyle 394b/3

m.+ ler 382b/12

m.+ lerdür 393b/5

muḥātil : Tefsir bilgini, Mukātil b. Süleymân (ö. 150/767).

m. 273b/4, 287b/7, 321b/2, 358b/11, 378a/15, 382b/5, 391a/7, 391b/7, 391b/9, 394a/8

muḥīm : < Ar. Bir yerde oturan.

m. 310b/1

m. itdüm 373b/14

mun'im : < Ar. Nimet veren, yedirip içiren.

m.+ e oldı 291b/4

munṭazır : <Ar. Gözleyen, bekleyen.

m.+ lar 343b/7, 343b/8

murād : <Ar. İstek, arzu, dilek.

m. 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 277a/10, 277a/11, 285a/11, 286b/9, 288a/4, 288a/5, 288a/6, 288a/13, 293a/8, 293a/10, 295b/1, 295b/2, 296a/14, 299a/2, 311a/10, 320a/3, 342a/15, 352b/8, 357b/8, 359b/4, 359b/6, 379b/15, 380a/1, 387a/9

m.+ ı 290b/13

nefsi m.+ ın 309b/7

m.+ ından 309b/7

m. oldur 277a/13

murākabe : < Ar. Denetleme,
denetim.

m. 303a/11

m.+ den 303a/12

muraşşa : <Ar. Kıymetli taşlarla,
mücevherle bezenmiş.

m.+ dur 365b/7

m.+ lardur 278a/11

mūsā : Ar. İsrailoğullarına gönderilen
ve kendisine Tevrat indirilen peygamber.

m. 267b/8, 269b/10, 272a/4,
274a/10, 306a/9, 318a/3, 329b/10,
332b/12, 334a/10, 334a/11, 334a/13,
335b/11, 335b/12, 335b/13, 346b/13,
372b/9, 373a/9, 373b/5, 378b/2,
384b/13, 385a/6

m.+ nuñ 291b/6

m.+ ya 333a/15

muşāhib : <Ar. Sohbet eden, arkadaş.

m. olıcak 300a/14

muşallā : < Ar. Namazgah.

m.+ ya 275b/8

musallaṭ : <Ar. Rahatsız eden, sataşan,
sıkıntı veren.

m. eyleye 308b/9

muşannif : <Ar. Kitap tertip eden;
sınıflandıran.

m.+ i 290b/14

muşhaf : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm.

m. 267a/3, 280a/7

m.+ dan 285b/12, 319a/10

m.+ suz 285b/11

muşîbet : <Ar. Ansızın gelen bela,
sıkıntı, dert, felaket.

m.+ den 293b/10

muştıla - : Müjdelemek.

m.- r 270a/9, 345a/14

m.- ya 373b/3

m.- yalar 345a/8, 356b/7

muştula - : Müjdelemek.

m.- mağa 321b/14

muṭahhar : <Ar. Maddî ve mânevî
kirlerden temizlenmiş

m. 266a/6, 389b/7

m. itmekdür 389b/11

m.+ lardur 389b/5

m. olduğı 389b/6

muṭāla'a : < Ar. Okuma, irdeme.

m. eyleyenlere 295a/2

m. kılub 299b/14

mutavassıf : < Ar. Aracılık eden,
aracı.

m.+ laruñdur 292a/12

mu‘teber : <Ar. İtibar gören, hatırı
sayılan.

m. 268b/7

muṭī‘ : <Ar. Boyun eğen, itaat eden.

m. 303b/4, 352b/4

m. idi 377b/9

m. ol 330a/15

m. ola 304b/6

m. olalar 299a/3

m. olanlaruñ 305a/2

m. oldı 364a/4

m. olduğınuñ 303b/13

m. olduñuz 358a/4

m. olmadı 364a/5

m. olmadılar 333b/4

m. olmağ 282a/5

m. olmağdur 282a/5

m. olmasalar 282a/9

m. olmazlar 378a/7

m. oluruz 287b/15

muṭlaḳā : <Ar Ne olursa olsun, her
şeye rağmen.

m. 392b/6

muttaḳī : <Ar. Allah’tan korkan,
günahtan çekinen.

m.+ ler 312b/9

m.+ lerden olalaum 358a/8

muṭṭali‘ : <Ar. (bir şeyden) haberli
durumda olan, bilgi edinmiş, bilgisi olan.

m. 290b/14, 292a/10

m. olasin 296a/5

m. olduñsa 359b/8

m. olmağdur 292a/9, 292a/10

m. olmasunlar 339b/14

m. olmayalar 347b/2

m. olurlar 313b/4

muṭvāfıḳ : <Ar. Uygun, münasip.

m. 353b/15

m.+ mıdır 353b/15

m. ola 296a/14

mübārek : <Ar. Çok saygıdeğer,
kutlu, mukaddes.

m. 376b/8, 395a/4

müberred : Arap dili ve edebiyatı
âlimi.

m. 287a/6

mübtedi‘ : <Ar Ehl-i sünnet
yolundan ayrılan.

m. 302b/11

m.+ leruñdür 292a/11

m. oldılar 302b/12

mübtelā : <Ar. Müptela, düşkün, hasta, dertli.

m.+ dur 346a/15

m. oldı 341a/2

m. oldılar 355b/8

mücādele : <Ar. Savaşma, çatışma.
m. eylediler 300a/6

mücāhede : <Ar. güç ve gayret sarfetmek, bir işi başarmak için elinden geleni yapmak

m. 291b/15

mücāhid : <Ar. Tefsir bilgini, Mücāhid b. Cebr (ö. 103/721).

m. 283a/8, 332a/1, 336b/15, 340b/14, 358b/4

mücerred : <Ar. Dünyaya ait zevklerden soyutlanan.

ervāhı m. 292b/10

mücmel : <Ar. ayrıntısı çıkarılmamış hesap, tafsilâtı olarak açıklanmamış söz, müphem, kapalı

m. 300a/2

mücrim : <Ar. Suçlu.

m.+ leri 332a/6

müfessir : <Ar. Ayetleri tefsir eden, açıklayan, yorumlayan kimse.

m. 300a/2

m.+ ler 383b/4

müflis : <Ar. İflas etmiş.

m. 351a/6, 351a/7

müheymin : <Ar. Allah'ın sıfatlarından. "kâinatın bütün işlerini idare eden"

m.+ ven 369b/13

mühür : <Far. Mühür, damga.

m. 332b/4, 356b/15

m.+ lüdür 371b/14

mükāşefāt : <Ar. Gizli şeyleri birbirine açıp keşfetme ve izhar etme, açığa çıkarma. Meydana çıkarma.

erbābı m. 377b/2

mükāşefe : <Ar. Aklın ve duyuların yetersiz kaldığı ilâhiyyât konularında doğrudan bilgi edinme yolu anlamında bir tasavvuf terimi.

m.+ si 363b/2

mülhid : <Ar. Dinden çıkma sonucunu doğuracak inanç ve görüşleri savunma anlamında felsefe ve kelâm terimi.

m. olmakdur 264b/8

mülk : <Ar. Mülk, ülke, diyar, saltanat, kudret.

m. 288b/12

‘ālemi m.+ e 396a/5

m.+ üñden 350a/9

mü’min: <Ar. İman eden, mümin.

m. 285a/15, 298a/5, 308a/7, 308a/14, 308b/2, 309a/2, 309a/14, 315a/1, 318a/4, 323b/5, 325a/14, 335a/7, 347a/13, 347a/15, 347b/3, 354a/3, 354b/4, 362a/10, 362a/13, 369b/13, 381b/2, 387b/3

m.+ den 301a/12

m.+ dür 289a/3, 346a/14

m.+ e 266b/11, 348b/3, 381b/2

m.+ i 308b/5, 318a/4

m.+ ler 275b/7, 314b/1, 324a/12, 326b/9, 332b/5, 332b/6, 333a/2, 333a/4, 335a/3, 340a/11, 345b/10, 345b/9, 346b/3, 352b/13, 359a/7, 359b/10, 360a/4, 361a/12, 361a/15, 361b/1, 362a/8, 362a/15, 362b/2, 362b/3, 364a/11, 367a/14, 367b/1, 368a/2, 368a/9, 369b/3, 370b/1, 371b/1, 379b/2, 381a/15, 383b/4, 383b/6, 383b/8, 383b/11, 384a/3, 385b/6, 387b/5

cemī’i m.+ ler 331a/5, 338a/8, 350a/14, 395b/5

m.+ lardan 323a/2, 331b/11, 371a/4

m.+ lardan olursa 347a/12

m.+ lerdür 360a/5, 371a/6

m.+ lere 265a/1, 277a/14, 287a/6, 288a/11, 316a/15, 318a/6, 322a/10, 322b/3, 326b/10, 332a/11, 332b/9, 340a/10, 340a/12, 344b/12, 356b/7, 360a/3, 361b/11, 362a/1, 374b/4

cemī’i m.+ lere 277b/14

m.+ lere eyle 283a/1

m.+ leredür 287a/8

m.+ leri 313b/10, 324b/7, 335a/6, 368a/12, 374b/7, 381b/11

m.+ lerine 354b/5

m.+ lerini 356b/10

m.+ lersiz 369b/13

m.+ lerün 325b/7

m.+ lerün 308b/9, 315a/5, 320a/1, 323a/1, 323a/6, 323a/15, 345b/13, 374b/3, 382a/2, 383b/1, 390b/13, 391a/5

m. ola 362a/13, 377b/15

m.+ se 347a/14

m.+ üñ 347b/2, 350a/2, 362a/2

mümkün : <Ar. Mümkün, olabilir.

m.+ dür 372a/7

mümteni’ : <Ar. Yokluğu zâtının gereği olan veya konunun özü itibariyle yokluğunu gerektiren anlamında kelâm ve mantık terimi.

m. 372a/7

münācāt : <Ar. Allah'a yalvarıp
yakarma, dua etme.
m. eyleye 272b/5, 377a/4

münādī : <Ar. Tellal.
m. 333b/15, 334a/3, 334a/9,
336b/9, 342b/5, 344a/5, 344a/6, 346b/7,
353a/11, 360a/7, 360b/1, 361b/6,
361b/10 361b/8, 378b/12
m.+ ye 339a/10

münāfık : <Ar. İki yüzlü, nifak
sokan, Görünüşte Müslüman olup
gerçekte kâfir olan.
m. 298a/2
m.+ dur 272a/8
m.+ lar 301b/6, 306a/6, 356b/2,
362b/1
m.+ lar olalar 315a/5
m.+ lar olurlar 356b/1
m.+ lara 362a/15
m.+ ları 359a/14

münāsib : <Ar Uygun.
m.+ leridi 278b/7

münevver : <Ar. Işıklı, nurlu,
aydınlık.
m. 266a/6
m.+ dür 367a/3
m. eyleye 273a/3, 359b/12

m. ola 272a/10, 318a/4, 323a/2,
323a/3
m. olub 289b/4, 305a/15
m. olur 292b/2

münezzeh : <Ar. İnsanlara özgü her
tür türlü eksiklikten ve kötülükten uzak
olan, hiçbir şeye ihtiyaç duymayan,
Allah.
m. 361b/4
m.+ dür 288b/4, 291a/13

münkād : <Ar. Boyun eğen.
m. idi 377b/8

münkasım : <Ar. Bölünen, kısım
kısım ayrılan, taksim edilen.
m. oldu 296a/4
m. oluruz 366a/4

münkaṭ' : <Ar İnkıta eden,
kesilmiş, kesilen. Aralıklı ve son bulan.
m. olalar 390a/9
m. olmaz 390a/5, 392a/1

münker : <Ar. Dince uygun
görülmeven.
m. 308a/7, 341b/3

müntehā : <Ar. Son, en son derece,
en son yer.
m.+ lardur 395a/10

müntehî : <Ar. Bir şeye varıp ulaşma, sona erme, bitme.

m.+ lerüñdür 292a/12

mürekkeb : <Ar. Yazı mürekkebi.

m.+ dür 312a/6

m.+ in 362b/15

m.+ iñ 363a/5

m.+ inden 363a/1

mürîd : <Ar. Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse

m.+ leründür 365b/15

mürsel : <Ar. Gönderilmiş, yollanmış, peygamber.

m. 296b/9, 301b/5, 302a/14, 333b/2, 362a/7, 363b/2

m.+ ler 272a/13, 292b/9, 336a/14, 363a/15, 368a/13, 372a/5

cemî'i m.+ ler 329b/9

m.+ lere 337b/13

cemî'i m.+ lere 373a/15

m.+ lerüñ 335b/7

mürted : <Ar. Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan (kimse).

m.+ ler 281b/13

müsâfir : <Ar. bkz. Misafir.

m.+ üñ 310b/1

müsemmâ : <Ar. İsimlendirilmiş, ilahi isimlerle adlandırılmış olan Allah.

m. 389a/14

m.+ dur 286b/9

müslimân : <Ar. Müslüman.

m. 264b/6, 267b/6, 267b/10, 268a/1, 281b/15, 386a/1

m.+ a 267b/5, 267b/10, 270b/2

m.+ lar 268b/9, 283b/7, 283b/11

m.+ lardan 265b/12

m.+ ları 297b/4

m.+ larun 345b/15

m.+ laruñ 265b/9, 346a/5

m.+ lık 267b/5

m.+ mıyam 266b/9

m. olayın 267b/5

m.+ uñ 380b/15

müstağrak : <Ar. Mânevi bir vaziyete dalmış

m. olacak olursa 309b/13

müstağbel : < Ar. ileri bir tarihte olacak bulunan, gelecekteki.

m. 304b/10

m.+ dedür 304b/9

müstağim : <Ar. Doğru, gerçek, hak.

tarīki m. 288a/12
m. olmak 288a/9
sırātı m.+ üñ 396a/13

müste‘ār : <Ar. Eğreti, takma.
m. 300a/2

müstecāb : < Ar. Hoş görülen.
m.+ dur 301b/13
m. olur 310b/12

müstehab : < Ar. Sevilen, beğenilen.
m.+ dur 308b/10

müstehik : < Ar. Hak Kazanmış, Bir
Şeyi Hak Etmiş, Gerçek Hak Sahibi.
m.+ dur 287b/1

müste‘id : < Ar. Bir şeyi yapmaya ehil
olan.
m.+ lerden 300a/5

müşāhede : <Ar. Görme, anlama,
kalp gözüyle görme.
m. 289b/10, 292a/1, 305a/9
m.+ den 393a/9
m. eyledi 304b/3
m. eyleñ 374a/2
m. eylerler 313b/5
m. eylesinler 354a/7
m. eyleyeler 373a/3
m. itmekdür 352b/12

müşerref : <Ar. Şeref kazanmış,
şerefli.

m. ola 274b/11, 380a/11, 396b/1
m. olalar 396a/2
m. olmuşlar 371a/12
m. olub 390b/5
m. oluñ 374a/4

müşk : <Far. Misk.

m. 369a/13, 385b/3, 388a/14
m.- i azfer 369a/13
m.+ den 344a/5, 346a/12,
374a/12, 380b/11
m.+ dendür 365a/9, 382b/8

müşrik : <Ar. Allah’a ortak koşan,
birden çok tanrıya inanan kimse.

m.+ le 281b/14
m.+ ler olurlar 356a/15
m.+ lerden 332a/15

müşāk : <Ar. Gönülden isteyen,
özleyen, şiddetli arzu duyan.

m. 360a/10
m.+ dur 286b/11
ğayrı m.+ dur 286b/11
m. olalar 383b/9
m. olasız 368b/13, 369a/10
m. oldılar 339a/15
m. olmuşlardır 293a/3
m. olurlar 291b/1, 291b/2

m. olursız 369a/6

m.+ sız 374b/5

m.+ van 374b/5

müşterî : < Ar. Alıcı.

m.+ nün 388a/4

müṭahhar : <Ar. Maddî ve mânevî
kirlerden temizlenmiş, pâklanmış,
arınmış

m. 389b/9

müṭālaʿa : <Ar. Çalışma,okuma,
irdeleme.

m. eyle 395a/12, 395a/13

müteʿallık : <Ar. İlgili, ilişkin.

m.- ı muḥzûf 286b/6

müteʿallık : <Ar. İlgili, ilişkin.

m. oldı 293a/7

mütedeyyin : <Ar. Dinine bağlı,
dindar.

m. 300a/10

müteğayyir : <Ar. Başka bir şeyle giren,
başkalaşan.

m. olmaz 382a/9

m. olmazlar 382a/8

müteḥayyir : <Ar. Hayrete düşmüş,
şaşmış.

m. 350a/15, 373b/6

m.+ ler 286b/14

m.+ lerdür 286b/13

m. olalar 370b/2

mütekebbir : < Ar. Büyüklük ve
yücelik.

m. 315a/1, 325a/4

m.+ ler 325a/5

mütekebbür : < Ar. Büyüklük ve
yücelik.

m.+ lerün 297b/9

mütellim : <Ar. Kelam ilmiyle
uğraşan.

ismi m. 292b/6

müteşābih : <Ar. Benzeşen, ayırt
edilmesi zor olacak şekilde birbirine
benzeyen.

m. 300a/2

müttaḳī : <Ar. takva üzere
yaşayan mü'min kişiye denir

m. 313a/1

müvekkel : <Ar. Vekil tayin edilmiş
kimse.

m. 271b/12

müzd : <Ar. Mükâfat.

m. 270b/1, 271a/3, 271a/4,
276b/5, 288b/15

m.+ i 270b/4, 270b/5, 270b/7,
270b/9, 270b/11

m.+ in 269b/14

m.+ inden 353b/8

müzdelife : <Ar. Hacda Arafat
vakfesinden sonra ikinci vakfenin
yapıldığı yer.

m.+ de 280a/10, 281a/3

müzdi : <Ar. Mükâfat.

m. 269b/7, 270a/4, 270a/15,
270b/3, 271b/15, 272a/2, 272a/5,
275b/2, 276b/2, 276b/6, 276b/9, 286a/6,
286a/9, 297b/13, 347b/11

m.+ n 279a/11, 285b/2

nafağa : <Ar. Geçinmek için gerekli
olan ve sarfedilen para.

n. 297b/13, 340b/11, 341a/6

n.+ sı ola 279b/15

nāfi : <Ar. Fayda veren.

‘ilmi n. 296a/6

nāfile : <Ar. Bir kişinin dinen mecbur
olmadığı halde Allah’ın rızasını

kazanmak için kıldığı farz dışındaki
namaz.

n. kılmakdur 265b/14

nā-gāh : <Far. Ansızın, birdenbire.

n. 350b/10

nā-ḥaḳ : < (Far. + Ar. nā-ḥaḳḳ) Haksız.

n. 265b/4, 302b/3, 338b/8

na’īm : <Ar. Cennetlerden birinin adı.

n. 391a/8

naḳd : <Ar. Nakit.

n.+ i 268a/10, 394b/6

nākes : <Ar. İnsâniyetsiz, aşağılık,
bayağı, alçak kimse.

n.+ üñ 306b/3

naḳil : (Ar. naḳl) Aktarma, aktarılmış.

n. 299a/7, 316a/11, 332a/7,
392b/9

n.+ de 269b/6

n.+ dür 271a/7, 271a/9, 273a/10,
273a/12, 273b/2, 274b/13, 275b/14,
276a/6, 276a/11, 277a/15, 278b/3,
279b/2, 279b/4, 283b/1, 283b/9, 284a/5,
284a/12, 284b/6, 284b/8, 285a/3, 285a/5,
288b/6, 290b/8, 294a/13, 295b/6,
296b/12, 297b/15, 299b/9, 300b/1,

301b/15, 305b/1, 306b/2, 308a/6,
308a/13, 308b/15, 309a/5, 310b/4,
311b/6, 313a/13, 314a/12, 316a/5,
316b/3, 318b/4, 319a/14, 320a/12,
320b/2, 320b/5, 320b/14, 322a/1,
323b/5, 324a/3, 324a/7, 324b/9, 325a/9,
325b/4, 326a/4, 326b/3, 329b/15,
331a/3, 331a/6, 331b/1, 331b/10,
332b/8, 336a/14, 336b/2, 336b/11,
337a/6, 337a/12, 337b/2, 337b/6,
338a/10, 339a/1, 339a/10, 339b/10,
340a/1, 341a/3, 341a/11, 342a/12,
342b/8, 342b/12, 343a/3, 343a/15,
343b/15, 344a/2, 344a/10, 344a/14,
344b/10, 345b/9, 345b/12, 346a/8,
346a/11, 346b/1, 346b/7, 346b/11,
347a/1, 347a/10, 347a/15, 347b/10,
347b/15, 348a/2, 348a/8, 348b/14,
349a/7, 349a/12, 349b/3, 349b/7,
350b/4, 351a/5, 352a/6, 352a/8, 352a/15,
353a/3, 353a/7, 353a/11, 353b/1, 353b/7,
354a/2, 354a/7, 354a/11, 355a/15,
355b/10, 356a/3, 356a/12, 357a/15,
357b/10, 358b/12, 358b/15, 359b/15,
360a/6, 360b/13, 361b/12, 362a/4,
362a/6, 363a/14, 363b/13, 365a/11,
365b/7, 366a/2, 366a/14, 366b/1, 367a/1,
367b/2, 367b/5, 367b/9, 368a/1, 370a/6,
371b/2, 374a/11, 374b/1, 380b/7,
381a/4, 381a/7, 381b/15, 383a/3,
383b/12, 384b/13, 385a/9, 386b/5,

387b/7, 388a/6, 388a/12, 390a/11,
393a/2

n.+ dürki 356b/9

n. ider 270a/5, 272b/8, 274a/3,
274a/8, 274a/15, 276b/2, 278b/12,
282a/11, 282b/2, 283a/9, 294a/8,
310a/11, 314b/12, 316a/2, 319a/1,
319b/6, 324b/10, 325a/2, 325a/15,
327a/11, 329b/5, 337a/6, 337b/3, 340a/9,
340a/15, 340b/14, 341b/8, 343b/5,
343b/9, 345a/10, 348b/1, 348b/10,
348b/15, 349b/14, 351b/8, 351b/12,
352b/1, 354a/15, 358a/15, 359a/8,
359b/1, 361b/5, 361b/13, 377a/3,
384a/2, 384b/5, 386b/11

naql : <Ar. Aktarma, aktarılmış.

n. ider 269a/11, 269b/3, 341a/7

na'lin : (<Ar. na'leyn) Tahtadan
oyulmuş yüksekçe ayakkabı.

n.+ i 394b/3

namāz : <Far. Namaz.

n. 272a/9, 277b/6, 282b/3,
289b/1, 295b/14, 317b/8, 332a/13,
341b/11, 347b/11, 350a/3, 351b/13,
362b/3, 363b/15, 365b/9

n.+ a 268a/13, 282b/3, 282b/4,
282b/5, 282b/6, 282b/7, 350a/4

n.+ a tırmak 272a/8

n.+ ca 332a/11

n.+ da 289a/9
n.+ dan 270b/10, 271a/12,
271a/15, 332a/13
n.+ ı 265a/2, 267a/5, 271b/2,
273b/14, 302a/4, 305b/2, 341a/5,
345b/5, 349b/4, 349b/15, 380b/6, 383a/9
n.+ ın 270a/4, 271b/15, 272a/1,
272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14,
272a/2, 272a/3, 272a/4, 276b/6, 286a/11,
350a/2, 351b/13, 380b/1, 383a/8
n.+ ın kıla 270a/12, 294a/11
n.+ ın kılmak 281b/6
n.+ ın kılmak 281b/3, 281b/4,
281b/7
n.+ ın kılmakda 281b/3
n.+ ın kılmakdan 296b/14
n.+ ın kılmışca 270b/5
n.+ ın kılsa 272a/10
n.+ ına 268a/14
n.+ ında 349b/6
n.+ ını 277b/5
n. kıla 270a/11
n. kıllalar 317b/12
n. kılalum 317b/9
n. kılmasa 273b/14
n. kılmazlar 282b/9
n. kılmışca 270b/4
n. kılsa 271a/1, 271a/10,
273b/14, 276b/5, 280a/1, 280a/2, 280a/3,
282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 310b/5
n. kıllur 315a/14
n. kıllurduk 375b/12

n. kıllur 282b/8, 303b/5
n.+ lardan 272a/9
n.+ larına 277b/6
n.+ uñuzı kıluñ 342b/3

naşārā : <Ar. Hristiyanlar.

n. 308b/14, 356a/14, 361b/9
n.+ dan 361b/11
n.+ dur 288a/14

naşīb : <Ar. Nasip, kısmet.

n. 371b/2
n. eyle 352a/12
n.+ in 271b/6
n. itdi 274a/7
n. oldı 298b/1

naşīhatla - : < Ar. Öğüt vermek.

n.- ya 312a/2

naşrānī : İsa Peygamber'in
dininden olan kimse, Hristiyan, İsevi.

n.+ler 266b/1, 266b/10, 281b/15,
305a/5

n.+ lerden 266b/1

nāz : <Far. Kendini beğendirmek
amacıyla yapılan davranış, cilve, eda.

n. eyler 307b/7

nażar : <Ar. Bakma, göz atma.

n. 298b/4

şerefi n.+ dan 300a/7
n. eyle 307a/9, 307a/10, 307a/13,
307a/15, 313b/6, 351a/1
n. eyleki 354b/4
n. eylememek 275a/10
n. eylemeye 294a/5
n. eylemeyeler 323b/7
n. eylen 284b/11
n. eyleñ 388b/13
n. eylerler 308b/12
n. eylese 275a/12, 280b/8
n. eyleye 273a/14, 289a/15,
334a/9, 351a/1, 375b/4
n. eyleyeler 345b/2, 368a/10,
369b/12, 374b/12
n.+ ı 291b/3, 291b/4
n.+ ın eylemeye 271b/14
n.+ ın eylemişdür 352a/10
n.+ ın eyler 301b/9
n. ide 384a/14
n. ider 275a/11, 392a/10
n. iderler 274b/9, 370a/3, 371a/5
n. itmekdür 293a/13

nāzil : <Ar. İnen, inmiş.

n. oldı 274a/9, 274a/10, 274a/11,
274a/12, 274a/13, 278b/5, 284b/15,
286b/4, 286b/5

naẓlu : <Far. İşveli, cilveli.

n. 307b/6

naẓm : <Ar. Vezinli, kafiyeli söz.

n.+ dur 395a/7

n. itmişlerdür 395a/9

ne : Ne, soru sözü.

n. 271b/6, 274b/5, 274b/6,
275a/3, 275a/5, 275a/14, 275b/1,
278b/10, 282a/12, 284b/14, 285a/5,
285b/1, 295b/12, 296a/2, 296b/1,
299b/3, 303a/9, 304b/5, 308a/8, 309b/2,
309b/3, 310a/4, 310b/11, 313b/7,
316b/2, 316b/12, 317a/14, 317b/7,
319a/11, 321a/14, 322b/2, 325b/14,
327a/10, 328b/12, 329a/1, 329b/3,
331a/13, 334b/9, 334b/10, 335a/10,
336a/11, 336b/6, 337a/14, 337a/15,
338a/5, 340a/10, 340a/11, 340b/1,
340b/2, 340b/6, 340b/7, 340b/10,
340b/11, 341a/1, 341a/2, 341b/13,
342b/14, 343a/10, 343a/11, 343b/8,
343b/9, 345a/9, 345b/7, 347a/3, 349b/5,
350b/6, 351a/11, 351b/10, 353b/2,
357a/1, 358a/5, 359b/8, 360a/10,
361a/12, 367b/2, 368a/3, 369b/2,
370b/9, 373b/11, 379a/12, 381b/6,
382b/11, 384b/15, 389a/1, 389a/15,
393a/11, 394b/12, 395a/11, 396a/2,
396a/4

n.+ den 366b/13

n.+ dür 267b/4, 267b/5, 276a/2,
279a/12, 285b/10, 287a/7, 287b/12,
287b/13, 297b/6, 297b/7, 297b/8,

297b/9, 309a/12, 311b/9, 314a/6, 314a/8,
327a/12, 338a/12, 343a/5, 344a/4,
346b/9, 354b/2, 360b/10, 361a/4,
377b/2, 385a/10

n.+ için 332a/3, 357b/2

n. ola 391a/1

n. olur 352b/6

n.+ ye 326b/13, 350b/11

n.+yidi 325b/12, 326a/1, 341b/10

ne‘am :< Ar. Evet, olur.

n. 301a/3, 334b/5, 335a/2,
340a/11, 340a/12, 343b/12, 360a/8,
361a/2, 361a/13, 373a/5, 385a/4, 385a/5

nebāt :<Ar. Bitki.

envā‘ı n.+ a 307a/14

nebātāt :<Ar. Bitkiler.

n. 307b/4

n.+ dur 307b/2

nebī :<Ar. Peygamber, elçi.

n.+ ler 362a/8, 363a/15, 368a/14

n.+ nündür 351a/2

necāt :<Ar. Kurtuluş.

n. 269b/1

nedāmet :<Far. Perişanlık.

n. 322b/3

nef‘ :<Ar. Fayda, yarar.

n.+ den 295b/11

nefes :<Ar. Soluk.

n. 292a/10

nefh :<Ar. Üfleme.

n.+ den 320a/12

n.+ inden 321b/11

n.+ inüñ 321b/12

n. itdi 335b/3

nefis :<Ar. Can, öz varlık, bedene ait istekler.

n.+ leri 377b/8

nefs :<Ar. Can, öz varlık, bedene ait istekler.

n. 292a/10, 292b/3, 304a/8,
309b/15, 327a/10, 365b/14, 393a/4

ğaraşı n. 298a/2

hayātı n. 288b/7

n.- i murādın 309b/7

‘ālemi n.+ den 291a/6

hābāyişi n.+ den 377b/4

n.+ i 284a/15, 312a/10, 377b/4,
389b/1, 395b/7

n.+ imi 329b/13

n.+ in 295b/11, 305a/12, 305a/13

n.+ inden 311b/2

n.+ ine 293b/8, 297a/13,
297a/14, 309b/14, 311b/13, 350a/7

n.+ ine kıya 336a/9
n.+ ini 297b/4, 298b/2, 300b/11,
334b/13

n.+ lerinden 344a/7
n.+ lerine 344a/7
n.+ lermüz 376a/3
n.+ lerüni 365b/11
n.+ lerüñüzi 308a/3
n.+ üm 288a/15, 301a/5, 311a/7,

346b/11, 384b/9

n.+ ümden 329b/10, 329b/11
n.+ ümi 334b/14, 335b/6,
336a/8, 349b/1
n.+ ümüzi 303a/5
n.+ üne 318b/1
n.+ üñüze 358a/5
n.+ üñüzi 342b/4, 358a/6

nefy : < Ar. Sürgün etmek.
n. 292a/14, 292a/15

nehiy : <Ar. Yasaklama, yasak.
n. itdi 328a/14

nehy : <Ar. Yasaklama, yasak.
emri n. 303a/2
n. iderüñ 368b/7

nekir : <Ar. İnsanları ölümden sonra
sorguya çeken iki melekten biri
n. 308a/7, 341b/3

nemrūd : <Ar. Hazret-i İbrahim
döneminde yaşamış, onu ateşe attırarak
öldürmek istemiş hükümdar.

n. 324a/5

nesil : <Ar. Nesil, soy, sülale.

n. 319b/10
n.+ inden ola 319b/11

neşir : <Ar. Manzum olmayan, düz
yazı.

n.+ dür 395a/7
n. itmişlerdür 395a/9

nesne : Nesne, şey.

n. 265b/11, 267a/9, 267b/11,
271a/3, 273b/3, 277a/9, 284b/4, 285b/5,
295b/15, 296a/2, 296b/5, 298b/5,
300b/4, 302a/7, 305b/1, 305b/3, 307b/9,
309a/2, 309b/2, 309b/3, 309b/4, 309b/7,
309b/8, 309b/9, 310a/12, 310a/14,
311b/5, 312a/12, 314a/12, 319b/11,
320b/6, 321a/14, 324b/15, 327b/12,
328a/8, 328b/3, 329b/10, 329b/11,
340b/6, 340b/15, 341a/6, 341a/9,
344b/4, 344b/5, 345b/7, 348b/13,
350a/8, 350a/9, 351b/1, 352a/13, 353b/4,
355a/12, 364b/7, 369b/3, 373a/4, 374a/9,
382a/11, 382b/7, 384b/1, 390a/1,
396a/11

n.+ cük 270b/6

n.+ den 380b/11
cemī'i n.+ den 292b/14
n.+ dendür 347a/5
n.+ dür 304a/7, 311b/9, 326a/3
n.+ ler 278a/9, 282b/13, 374a/8,
385a/7, 386a/4
n.+ lerden 293a/11, 313a/5
n.+ leri 293a/11
n.+ nüñ 286a/1, 286a/7, 301b/2
n. olmaya 327b/8
n.+ ye 305b/15, 347a/5, 388b/3
n.+ yi 285b/5, 293a/6
cemī'i n.+ yi 362b/5

ne'üzubi'llāhi : <Ar. "Allah korusun!"
anlamında bir söz.

n. 265a/11, 268b/2

nev' : <Far. Yeni.

n.+ dür 313a/4, 359a/2

neyle - : Ne eylemek, ne yapmak.

n.- di 278a/3

neza' : <Ar. Başta, alnın iki yanında
saç olmayan açık yer.

n. 341b/2

nezīr : <Ar. İnsanları doğru yola
getirmek için Allah'ın vereceği cezaları
bildiren, cezayı haber veren, Hazret-i
Muhammed.

n. 358a/12

nice : Nasıl.

n. 275a/13, 276a/5, 278b/5,
284a/13, 286b/12, 289b/14, 294b/14,
300a/14, 300a/15, 300b/11, 306a/2,
306a/13, 306a/14, 306a/15, 311a/12,
314a/6, 314a/7, 314a/8, 323b/6, 324a/14,
325b/3, 327b/5, 327b/10, 332b/6,
332b/7, 333a/5, 333b/3, 333b/9, 334b/7,
339b/9, 341a/1, 341a/8, 343b/1, 344a/11,
347a/15, 347b/15, 354b/5, 355b/8,
359b/14, 359b/15, 367a/12, 367a/13,
368b/6, 369a/6, 369a/10, 372a/14,
374a/8, 376a/8, 377a/7, 387b/4, 390a/8,
394b/13, 396a/10, 396a/11, 396a/12

n.+ dür 308a/15, 319b/14

n. idersin 350b/14

n.+ ler 307b/11, 307b/12

n. ola 331b/14, 366b/12

n. olalar 381b/14

n. olur 359b/14

n.+ si 300a/10, 300a/6

n.+ sin 270b/2

niçe : Çok, birçok, nasıl.

n. 285a/7

n.+ yeden 368b/12

niçün : Niçin, neden.

n. 269a/7, 274a/2, 274a/4,
277a/2, 278a/7, 279b/6, 283b/12,

286b/1, 324a/4, 341a/14, 342a/5, 342a/8,
342a/11, 346a/4, 349b/11, 350a/9,
355a/11, 355b/6, 355b/9, 357a/12,
364a/8

nidā : <Ar. Seslenme, çağırma,
bağırma buyruk.

n. 333a/10, 334b/15, 346b/14,
360a/5, 362b/12, 362b/14, 375b/15,
376a/4, 388b/5

n. eyleye 270a/8, 333b/15,
334a/3, 334a/9, 342b/5, 344a/5, 344a/6,
346b/7, 350b/1, 353a/12, 360a/7,
360b/1, 361b/7, 362b/6, 362b/9, 369a/7,
373a/2, 378b/12

n. eyleyeler 323b/11, 372b/4,
372b/6, 372b/8, 372b/11, 372b/13

n. eyleyiser 359b/9

n. ola 363b/8

n. olına 334b/10, 340a/5, 363b/2,
363b/5, 373a/9, 373a/11, 373a/13,
373a/15,

n. olındı 334a/14, 340a/3

nifāk : <Ar. Ara açıklığı, anlaşmazlık,
geçimsizlik.

ehli n. 331b/12

n.+ dan 327b/7

nihāyet: <Ar. Son, son derece.

n.+ i 312b/12, 312b/13

n.+ idür 394a/14

n.+ ine 277a/4

nikāḥ : <Ar. Nikāh, evlilik.

yevmi n.+ dur 269b/9

n. oldı 269b/9, 269b/10, 269b/11

ni‘met : <Ar. İyilik, lütuf, ihsan,
Allah’ın kullarına verdiği yiyecekler ve
içecekler.

n. 284b/6, 288b/11, 291b/3,
304b/7, 340b/1, 343a/1, 364b/14,
371b/11

n.+ den 293b/10

n.+ e olmadı 291b/4

n.+ler 342b/7, 371a/12, 372b/10,
372b/12, 373a/1, 373a/4, 374a/1, 374a/3,
390a/1, 390a/2

n.+ lerdür 373b/14

n.+ lere 372a/14

n.+ lerinden 366b/11

n.+ lerine 389a/12

n.+ lerini 364a/15

n.+ lerinüñ 389a/12

n.+ lerüm 373b/14

n.+ lerün 371b/1

n.+ ten 291b/10

nire : Nere.

n.+ den 341a/2

n.+ ye 341a/3

nisbet : <Ar. Kıyaslama, ölçü, derece.
n. itmekden 313a/6, 313a/7

nişān : <Ar. İz, işaret, belirti.
n. 315b/7, 315b/8, 319b/10
n.+ ı 285a/11, 290a/5, 303b/13,
314a/6, 318b/9, 319a/5, 325b/7
n.+ ın 271b/5
n.+ lar 361a/4
n.+ lar olmağa 315b/5
n.+ ları 314a/10
n.+ larıdır 315b/10
n.+ larında 315b/6
n.+ laruñ 316a/6
n.+ larunuz 361a/2
n. olmayınca 316a/6

nitekim : Nitekim, şöyle ki.
n. 264b/3, 265b/7, 266a/8,
267b/8, 269a/7, 275a/8, 277a/1, 277b/3,
281b/5, 285b/9, 286b/15, 287b/10,
288b/5, 290a/5, 291b/4, 292b/12,
293a/6, 293a/8, 301b/1, 301b/3,
301b/10, 302b/11, 303b/9, 305b/11,
307b/5, 307b/14, 309a/12, 312a/10,
312b/5, 313a/10, 313b/5, 315b/13,
318a/7, 320a/2, 320a/3, 320b/4, 322a/14,
322b/15, 323a/1, 323a/9, 323a/13,
324a/2, 324a/12, 325a/5, 326b/4,
330a/11, 330b/3, 332a/5, 332b/1,
332b/3, 333b/4, 336a/3, 336a/13, 337a/2,
339b/9, 342b/1, 343a/14, 343b/7,

344b/9, 344b/11, 350a/15, 351b/3,
356b/1, 357a/7, 357b/14, 358b/4,
358b/6, 359a/3, 364b/11, 365a/1, 365a/3,
365b/5, 368a/4, 371a/10, 372a/8,
372a/11, 377b/6, 377b/12, 378a/1,
378a/3, 378a/8, 381a/8, 381b/7, 382a/14,
384b/7, 385b/4, 386a/5, 386a/7,
388b/13, 389b/13, 389b/14, 389b/15,
390a/6, 392b/13

nitelig : Özellik, vasıf, mahiyet.

n.+ ine 277a/4
n.+ ümsüz 353a/2

nitelik : Özellik, vasıf, mahiyet.

n.+ süz 370a/9, 372a/12

niyāz : < Ar. Dilek, yakarma, dua.

n. 304b/5

niyet : <Ar. Bir ibadete başlarken bu ibadeti yapmak istediğini sözle söyleme, kasıt, amaç.

n.+ de turalar 380a/5

niyyet : <Ar. Bir ibadete başlarken bu ibadeti yapmak istediğini sözle söyleme, kasıt, amaç.

n.+ ine 282a/10

n.+ ini 296a/11

noķşān : <Ar. Eksiklik, kusur.

- n. 281a/8
- nol -** : Ne olmak.
- n.- aydı 346a/10, 356b/12
- nūbe** : <Ar. Büyük kısmı Sudan'da, küçük bir kısmı Mısır'da kalan bir bölge ve bu bölgede yaşayan insanlar.
- n.+ ye 307a/7
- nūḥ** : <Ar. Kendisine inanmayan ve davetine uymayan kavmi bir tufan ile yok edilen peygamber.
- n. 276a/11, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 333b/7, 333b/8, 333b/9, 334a/2, 335b/8, 350a/12, 363a/4, 363a/5, 372b/5
- n.+ a 335b/7
- nūr** : <Ar. Nur, aydınlık, manevi ışık.
- n. 273a/3, 273a/4, 285b/1, 292b/3, 322a/11, 323a/4, 342b/9, 343b/1, 348a/14, 351a/13, 362a/15, 386b/9
- n.- ı cāmiddendür 379b/9
- n.+ a 327b/7, 327b/9, 342b/10, 387a/5
- n.+ dan 281a/15, 294a/9, 304b/15, 323a/10, 336b/1, 342b/15, 345b/1, 365b/4, 369b/8, 380b/13, 388b/6, 393b/11
- n.+ dan ola 274b/13
- n.+ dandur 305a/1, 348a/11, 379b/1, 379b/7, 379b/8
- n.+ dañdur 348a/12
- n.+ ı 271b/10, 289b/4, 290a/12, 305a/14, 313b/3, 313b/6, 319b/12, 323a/5, 327a/11, 342b/11, 359b/12, 362a/15, 364a/13, 367a/3, 368a/6, 379b/7, 387a/3, 387a/4
- n.+ ın 318b/13
- n.+ ına 311a/5
- vücūdı n.+ ına 291a/8
- n. kıla 386a/15
- n.+ lana 327a/4
- n.+ lardan 369a/8
- n.+ları 362a/15, 362b/1, 374a/15
- n.+ lu ola 283a/5, 283a/7
- n. olaydı 384a/1, 392a/8
- n.+ uñ 362a/14
- nūrlu** : <Ar. + Tr. Nurlu, aydınlık.
- n. 329b/1
- nūru'llāh** : <Ar. Allah'ın nuru.
- n. 292b/3
- nübüvvet** : <Ar. Peygamberlik.
- n. 285a/11
- nūfūs** : <Ar. Nefisler, ruhlar, canlar.
- n.- ı muntābi'a 292b/10
- nüzül** : < Ar. İnme.

n.- i 'īsāya 268b/1
n. olucaḵ 366b/11
n.+ ün 366b/10

od : Ateş.

o. 316a/10, 317a/3, 321a/7,
335a/9, 349a/10, 349a/15, 349b/12,
355a/7, 356a/4, 357a/10, 362a/13,
369a/1, 375a/15

o.+ a 283b/4, 313b/11, 314a/1,
316a/11, 317a/3, 319a/15, 324a/5,
331b/3, 334a/5, 334a/7, 341a/13, 341b/5,
341b/9, 348b/9, 349a/8, 349b/10,
352b/6, 352b/7, 353b/9, 361b/12,
363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/4,
364a/5, 364a/6, 377b/1, 377b/3, 377b/6

o.+ dan 274b/2, 331b/2, 338b/12,
354b/8, 354b/9, 354b/11, 355a/4,
355b/2, 356a/5, 356a/6, 356a/7, 356a/8,
356a/9, 359a/11

o.+ dur 355b/1

o.+ ı 355a/15, 375a/13

o.+ ıla 313b/10

o.+ lardan 338b/2

o.+ ları 358b/13

o. ola 317a/3, 317a/4

o. olmuşlar 319b/14

o.+ umı 362a/14

o.+ uñ 332b/11

o.+ unuñ 355a/7

o. 283b/5, 303a/3, 318b/2,
318b/3, 319b/8, 319b/11, 337a/11,
369a/15, 380b/8, 381b/1, 381b/2,
381b/3, 389b/7

o.+ a 381b/1

o.+ cuḵlar 390b/10

o.+ cuḵlarıdur 371a/2

o.+ cuḵlarına 270b/6

o.+ dur 305b/8, 382a/1, 382a/2

o. eylediği 389b/11

o.+ ı 305b/11, 306a/3, 350b/6

o.+ ı ola 381a/13

o.+ lar 350a/10, 369a/3, 381b/13,
390b/4, 393b/11

o.+ lardur 367a/4, 371a/2

o.+ ları 306b/6, 310b/1, 342b/15,
371b/15, 381a/11, 390b/13, 390b/15,
390b/6, 390b/7, 390b/9, 391a/2

o.+ ların 335a/5

o.+ larına 372a/1

o.+ larından 280b/4, 315a/7

o.+ larındandur 315b/11

o.+ larını 321a/13

o.+ larınuñ 321a/1, 326b/4

o.+ larum 341b/1

o.+ laruñ 348b/6

cemī'i o.+ laruña 348b/3

o.+ laruñdan 348b/4

o. ola 318b/2

o.+ uñ 319b/9

oğlan : Çocuk, genç, yiğit, erkek çocuk.

oğlancuḵ : Küçük çocuk.

o. 387b/4, 387b/5
o.+ lar 315a/15, 327a/2, 345b/14,
346a/1, 346a/3, 346a/4
o.+ ları 265b/15, 345b/13,
345b/14, 345b/15, 346a/5, 382a/1
o.+ larından 279a/9

oğul : Erkek çocuk.

o.+ ı 266a/2, 318b/2, 323b/11,
349a/12
o.+ ından 350a/12

oğ : Ok.

o. 283b/14, 283b/15, 284a/2
o.+ ı 284a/1, 284a/2
o.+ ların 317b/1
o.+ larımı 284a/5

oğı - : Okumak.

o. 334b/15, 335a/3
o.- duğından 327b/15
o.- ğıl 334a/12
o.- mağa 328a/10
o.- mağda 287b/14
o.- mağdan 285a/11, 329a/4
o.- mağdur 285b/11
o.- mışca 270b/9
o.- nurken 324b/14
o.- rdun 325a/11
o.- sa 285a/13, 285b/11,
285b/12, 286a/6, 286a/8, 289a/2, 289a/5,
309a/6, 310b/3

o.- ya 284b/12, 285a/4, 334a/2,
335a/3, 334a/13, 334a/15, 369b/9

o.- yalar 333b/11
o.- yanlar 325a/10
o.- yıcağ 325b/13
o.- yub 329a/5

oğu - : Okumak.

o. 347b/8, 373a/8, 373a/10,
373a/11, 373a/13

o.- dı 284b/13
o.- duğın 265a/4
o.- duğ 284b/9
o.- duñuz 284b/10
o.- duñuzmı 344b/3
o.- mağa 284b/4
o.- mağ 289a/14, 290b/2, 290b/3,
290b/5

o.- makdur 289a/12
o.- mağdur 266a/3
o.- mamağdur 264b/14
o.- masın 285b/15
o.- maz oldu 319a/11
o.- mışca 271a/3, 286a/6, 286a/8
o.- r 336b/2, 346a/14, 369b/5
o.- rdı 276a/9, 298a/10, 310a/10,
357b/4
o.- rduğ 375b/10
o.- rdum 353b/6
o.- rken 270a/3
o.- rlar 287b/11, 287b/12,
319a/12

o.- rsa 289a/1, 289a/7, 297a/11,
298a/10

o.- rsin 334b/1

o.- sa 267a/2, 270b/8, 271a/2,
271a/11, 271a/12, 271a/15, 285a/14,
285a/15, 286a/12, 288b/14, 289a/1,
298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 310b/7,
332a/12, 347b/3, 277b/1, 285a/10,
285b/6, 289a/9

o.- salar 286a/9

o.- sun 394b/11

o.- ya 270a/13, 272b/4, 286a/5,
289b/3, 346a/13, 347b/4, 347b/8,
369b/7, 373a/9, 373a/10, 373a/12,
373a/14, 373b/4

o.- yalar 277b/7

o.- yanı 396b/4

o.- yanlar 347b/7

o.- yayın 284b/11

okuyan : Okuyan.

o.+ a 285b/2

ol : O.

o. 264b/1, 264b/13, 266a/12,
266a/13, 266a/15, 266b/5, 266b/8,
267b/4, 267b/6, 267b/11, 267b/13,
268a/2, 268a/3, 268a/5, 268a/6, 268a/7,
268a/10, 268b/8, 268b/9, 270a/7, 270a/8,
270a/11, 270b/4, 271a/2, 271b/1,
271b/2, 271b/4, 271b/7, 271b/11,
271b/12, 272a/7, 272b/11, 273a/1,

273a/2, 273a/4, 273a/9, 273b/4, 273b/12,
274a/2, 274a/3, 274a/5, 275b/13, 276a/7,
276a/8, 276a/10, 276b/4, 276b/7, 277a/1,
277a/2, 277a/9, 277a/10, 277a/12,
277a/14, 277b/1, 277b/4, 277b/12,
278a/6, 278a/12, 278a/14, 278b/1,
278b/2, 278b/3, 278b/5, 278b/11,
279a/10, 279b/5, 279b/13, 281a/8,
281a/11, 281b/1, 281b/2, 282a/12,
282a/13, 282b/8, 282b/13, 283a/2,
283a/7, 283b/10, 284a/1, 284a/2, 284a/3,
284b/14, 285a/14, 285b/2, 285b/3,
286a/10, 286a/13, 287b/9, 288a/15,
288b/3, 289a/2, 289a/3, 289a/8, 289a/9,
289b/11, 290b/9, 291b/5, 292a/15,
292b/3, 293a/2, 293a/6, 293a/7, 294a/1,
294a/3, 294a/5, 294a/9, 294a/11,
294a/15, 294b/3, 295b/3, 295b/4,
296a/1, 296b/2, 296b/3, 296b/5, 296b/8,
296b/10, 296b/13, 297a/4, 297a/5,
297a/12, 297b/4, 297b/5, 297b/6,
297b/13, 297b/14, 298a/5, 298a/13,
298a/15, 298b/3, 298b/10, 298b/12,
299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15,
300b/11, 300b/14, 301a/5, 301a/8,
302a/4, 302a/7, 302a/14, 302b/13,
303a/4, 303a/9, 303b/4, 304a/4, 305a/1,
305a/4, 305a/6, 305a/7, 305a/8, 305a/9,
305a/10, 305a/11, 305b/12, 306a/10,
306a/12, 307b/12, 308a/15, 308b/1,
308b/5, 308b/9, 308b/12, 308b/13,
309a/6, 309a/7, 309a/9, 309a/14, 310a/7,

310a/13, 310b/13, 310b/14, 311a/7,
 311a/14, 311b/1, 311b/3, 311b/5,
 311b/10, 312a/2, 312a/14, 312a/15,
 313a/8, 313b/1, 314a/15, 314b/14,
 316a/1, 316a/6, 316b/15, 317a/1, 317a/3,
 317a/4, 317a/9, 317a/12, 317b/4, 317b/9,
 317b/11, 317b/15, 318a/2, 318a/4,
 318b/1, 318b/2, 318b/10, 318b/12,
 319a/3, 319a/4, 319a/6, 319b/7, 319b/9,
 319b/11, 320a/14, 320a/15, 321a/7,
 321a/8, 321a/10, 321a/12, 321a/13,
 321b/1, 321b/3, 321b/6, 321b/8,
 322b/15, 323a/7, 323a/12, 323b/2,
 323b/3, 323b/4, 323b/10, 323b/12,
 323b/14, 323b/15, 324a/1, 324a/6,
 324b/11, 325a/1, 325a/11, 325a/15,
 325b/5, 325b/7, 326a/5, 326b/1, 326b/6,
 327a/6, 327a/11, 327b/6, 327b/9,
 328b/5, 328b/8, 328b/11, 328b/12,
 328b/15, 329a/2, 329a/3, 329a/6, 329a/7,
 329a/8, 329a/10, 329a/11, 329a/12,
 329b/12, 330a/6, 330b/1, 330b/12,
 331a/5, 331b/14, 332a/1, 332a/3, 332a/4,
 332a/9, 332a/12, 334b/6, 334b/7, 335a/9,
 336a/6, 336a/12, 338a/3, 338a/7,
 338a/10, 338b/9, 339b/7, 339b/8,
 340a/15, 340b/1, 340b/2, 340b/4,
 340b/5, 340b/6, 340b/7, 340b/10,
 340b/11, 340b/13, 341a/1, 341a/5,
 341a/13, 341a/15, 341b/1, 341b/14,
 341b/15, 342b/10, 342b/11, 343a/1,
 343a/2, 343a/12, 343a/14, 343b/9,
 344a/3, 344a/8, 344b/7, 345a/9, 345a/13,
 345b/3, 346a/1, 346a/3, 346b/9,
 346b/11, 347a/11, 347b/1, 347b/3,
 347b/9, 347b/11, 348a/1, 348a/2, 348a/5,
 348a/8, 348a/12, 348a/13, 348b/9,
 348b/13, 349a/3, 349a/4, 349a/5, 349a/6,
 349a/7, 349a/8, 349a/10, 349a/11,
 349a/13, 349a/14, 349a/15, 349b/9,
 349b/10, 349b/12, 349b/14, 350a/3,
 350a/7, 350b/1, 350b/5, 350b/7, 350b/8,
 350b/13, 350b/14, 351a/1, 351a/2,
 351a/3, 351a/4, 351a/5, 351a/7, 351a/15,
 351b/1, 351b/7, 351b/8, 352a/6, 352a/9,
 352a/13, 353b/2, 353b/4, 353b/5,
 353b/9, 353b/11, 353b/12, 353b/13,
 353b/14, 354a/1, 354a/2, 354a/9, 355a/5,
 355a/11, 355b/1, 355b/13, 356a/1,
 356a/2, 356a/3, 356a/5, 356a/6, 356a/7,
 356a/8, 356a/14, 356b/6, 357a/5, 357a/9,
 357b/3, 358b/5, 358b/9, 358b/14,
 359a/6, 359a/7, 359a/10, 359a/11,
 359a/14, 359b/6, 360b/12, 361a/2,
 361a/4, 361a/6, 361a/14, 361b/8,
 361b/10, 362a/15, 362b/8, 362b/11,
 363a/1, 363a/4, 363b/5, 364a/9, 363a/12,
 363a/14, 364b/3, 366a/2, 366a/5, 366a/6,
 366a/10, 366a/14, 366b/3, 366b/4,
 366b/14, 367b/1, 368a/1, 368a/3,
 368a/11, 368a/12, 369a/1, 370a/13,
 370b/9, 370b/13, 371b/9, 371b/10,
 371b/11, 372b/12, 373a/8, 373a/10,
 373a/11, 373a/13, 374a/14, 375a/7,

375a/8, 375a/10, 375a/15, 376b/13,
377a/1, 377a/5, 377a/6, 377a/7, 377a/8,
377a/11, 377a/12, 377a/13, 377a/14,
377b/2, 378b/6, 378b/15, 379a/3,
379a/4, 379a/6, 379a/12, 379b/5, 379b/6,
380a/6, 380a/7, 380a/8, 380a/10,
380a/11, 380a/12, 380b/1, 380b/6,
381a/6, 381a/11, 381b/1, 381b/2,
381b/3, 381b/4, 381b/13, 382a/15,
382b/6, 383a/6, 383a/7, 383a/8, 383a/9,
383b/6, 383b/9, 383b/11, 383b/15,
384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/9, 384a/11,
384a/14, 384b/7, 384b/8, 384b/10,
384b/11, 384b/12, 385a/3, 385a/5,
385b/11, 386b/1, 386b/7, 386b/8,
386b/12, 387a/1, 387a/2, 387a/8, 387a/9,
387a/10, 387a/11, 387b/13, 388a/5,
389b/1, 389b/3, 389b/10, 391a/12,
391b/12, 391b/13, 393a/6, 393a/9,
393b/11, 394a/2, 394a/3, 394b/11,
395a/7, 395b/6, 395b/7, 396b/5

hāzır o. 349a/5

meşgûl o. 290a/9, 290a/10,
290a/11

muṭī' o. 330a/15

şefī' o. 336b/10

var o. 376a/15

yaqın o. 339a/11

o.+ dur 281b/13, 294a/12,
296a/12, 297a/9, 297a/10, 297a/13,
299b/13, 299b/15, 300b/3, 302b/9,
302b/14, 303b/13, 308b/1, 310a/3,

313a/1, 313a/2, 313a/3, 313a/4, 313a/14,
313b/10, 314a/13, 322a/13, 325a/9,
331b/15, 348a/8, 351a/6, 358b/7,
358b/8, 359b/4, 364b/10, 366b/10,
382b/12, 389a/11, 389b/6, 389b/8,
389b/9, 391a/8, 391a/9, 391a/15, 391b/2,
393a/3, 393a/4, 393a/6, 393a/7, 393a/9,
393b/13, 394a/9, 394b/4

o. olur 310a/4

meşgûl o.+ urlar 291b/3

ol - : Olmak.

o.- a 271b/3, 271b/4, 271b/7,
271b/12, 293b/12, 294a/13, 296a/3,
302b/9, 314a/10, 314a/11, 314a/13,
314a/14, 314b/10, 315b/3, 318b/9,
321a/9, 321a/10, 321a/12, 321a/15,
321b/1, 321b/7, 321b/8, 321b/9,
321b/10, 321b/11, 321b/12, 322a/7,
322a/9, 322b/7, 323a/4, 323a/5, 323a/10,
323a/11, 323b/10, 325b/5, 325b/7,
325b/14, 326a/5, 330b/13, 330b/14,
333a/5, 334b/7, 335a/11, 335a/13,
341a/5, 343b/1, 344b/2, 345b/11,
355b/10, 378a/4, 379a/6, 386b/8

acı o.- a 355a/5

ādem o.- a 362a/8, 362a/9

‘adli o.- a 305b/8

ağacı o.- a 364b/11

aḥsen o.- a 369b/1

aḳ o.- a 325b/7, 325b/8, 347a/12

‘aleyhimesselām o.- a 289a/4

almış o.- a 285a/5	büyükliği o.- a 375a/2, 375a/4
altında o.- a 306b/3, 306b/4	büyükliğinde o.- a 375a/6
altundan o.- a 324b/5	cem' o.- a 348b/14
añlamış o.- a 300a/3	cevāhir o.- a 307b/11
artuğ o.- a 355a/5	cezīrelerinden o.- a 319a/10
aru o.- a 364a/10, 364a/11	çanak o.- a 272b/15
asān o.- a 295a/2	çok o.- a 319b/12
'aşā' sı o.- a 318a/3	çoklığı o.- a 326a/12
aşılmış o.- a 355a/10, 374b/15	çokluğu o.- a 326a/14
a' ver o.- a 317a/5	çokluğu o.- a 326a/13
avlu o.- a 272b/13	degmiş o.- a 309a/5
ayağ o.- a 326b/6	deñlü o.- a 332a/11
ayağlarında o.- a 319b/9	derecede o.- a 384a/11
ayca o.- a 316b/13	dīvārı o.- a 366a/9
'azāb o.- a 359a/3	dilese o.- a 387b/6
āzād o.- a 273b/6	diri o.- a 319a/7
bağlu o.- a 348a/3, 355a/10	döşek o.- a 274b/13, 379b/4
belürsüz o.- a 376b/14	dünyāca o.- a 279b/6, 298b/15
beraber o.- a 293b/11, 302a/7, 304b/7, 304b/8	dürlü o.- a 384a/14
berāber o.- a 324b/2	efdal o.- a 386a/7
beşāret o.- a 345a/9	ehli dālāl o.- a 302b/11
bile o.- a 351b/7	elinde o.- a 328a/10, 328a/11, 347b/10, 347b/6, 348b/11, 362b/11, 363a/5, 363b/5, 368a/9
bilinde o.- a 388a/13	emīn o.- a 283a/3, 283a/4, 288b/14, 305b/14, 325a/14
bilür o.- a 282a/5	er o.- a 314b/7
bitisi o.- a 349a/1	ev o.- a 272b/14
boyu o.- a 367a/6	fevt o.- a 319a/7, 344b/14
böyle o.- a 357b/10	firişte o.- a 364a/14
buğağı o.- a 353b/1	fitne o.- a 314b/1
bulaşmış o.- a 352b/3	gebe o.- a 387b/4
bütün o.- a 330a/11	
büyük o.- a 326b/2	

geçmemiş o.- a 385a/9
geçmiş o.- a 273b/12
gemi o.- a 362b/2
geñez o.- a 287a/4, 306b/6
gibi o.- a 316b/14, 326b/7,
387b/3
gök o.- a 347b/9
gökçek o.- a 268b/12, 345a/10
gölge o.- a 294b/5, 326b/10
gölgesi o.- a 327b/6
göñüllü o.- a 305b/9
göre o.- a 327a/11, 336b/1
görmemiş o.- a 373a/1, 385a/8
ğurfe o.- a 386b/7
ğurfesi o.- a 388b/7
guşsa o.- a 296b/1
gümişden o.- a 324b/5
gün o.- a 371b/3
haber dār o.- a 300a/2
hāceti o.- a 337a/15
haftaca o.- a 316b/13
halka o.- a 330a/5
harāb o.- a 319a/15
harām o.- a 301a/1
hāşıl o.- a 290b/2, 304a/2
hasūd o.- a 273a/15
havzı o.- a 360b/14
hayāsı o.- a 305b/8
haymesi o.- a 388b/8
hāzır o.- a 349a/6
helāk o.- a 317a/9, 319b/2,
319b/3

hor o.- a 273a/14
hulle o.- a 274b/11, 379b/5
hullesi o.- a 379b/10
hūrī o.- a 379b/4
hurma o.- a 364b/10
hükminde o.- a 306b/2, 306b/3
hüsni o.- a 387a/15, 387b/1
ıssılığı o.- a 326b/8
içinde o.- a 331b/10, 347b/7
içün o.- a 357b/8, 357b/9, 392b/7
ikliminde o.- a 319b/10
ile o.- a 346a/14
imānı o.- a 319b/4
incidmiş o.- a 349b/9
incü o.- a 317a/8
ini o.- a 384a/4
ipleri o.- a 362b/3
irimince o.- a 349a/2
işbāt o.- a 334a/7
işitmemiş o.- a 385a/8
izhārı şevāb o.- a 300a/5
kabūl o.- a 310b/15
kadarı o.- a 326b/10
kadarınca o.- a 332a/13
kāfir o.- a 267a/8, 327b/4
kānī o.- a 327b/8
kapusı o.- a 384a/4, 388b/7
kara o.- a 318a/5, 332a/7,
347a/12, 356b/4
karavaşı o.- a 388b/10
karışmış o.- a 358b/5
kaşr o.- a 272b/13, 275a/7

ķayusı o.- a 324a/11, 329b/13
kemāle o.- a 305b/14
kenārında o.- a 282a/12
ķılmış o.- a 350a/3
kimseler o.- a 347b/10
ķirpükleri o.- a 379b/13
ķiři o.- a 314b/6
ķoķusı o.- a 317a/8
ķoķularda o.- a 338b/3
ķoķuları o.- a 338b/14
ķoķusı o.- a 352a/5
ķul o.- a 347b/15
ķullıkda o.- a 381a/14
ķur'ān o.- a 284b/14
laťif o.- a 380a/15
lezzet o.- a 384a/13
mağribde o.- a 319a/9
ma'lūm o.- a 347b/3
maşrıķda o.- a 319a/9
melekü'lmevt o.- a 283a/11
melūl o.- a 347b/3
mertebelū o.- a 384b/15
meşğūl o.- a 309b/14, 350a/8
minberi o.- a 369b/8
muķālif o.- a 338b/11
muķammed o.- a 352a/7
muťi' o.- a 304b/6
muvāfık o.- a 296a/14
mü'min o.- a 362a/13, 377b/15
münevvver o.- a 272a/11, 318a/4,
323a/3

müşerref o.- a 274b/11, 380a/11,
396b/2
nafaķası o.- a 279b/15
ne o.- a 391a/1
nedeñlü o.- a 385a/7
neslinden o.- a 319b/11
nice o.- a 331b/14, 366b/12
nidā o.- a 363b/9
nūrdan o.- a 274b/13
nūrlu o.- a 283a/5, 283a/7
od o.- a 317a/3, 317a/4
oğlan o.- a 318b/3
oğlanı o.- a 381a/13
olmış o.- a 273b/6, 318b/6
ölmiş o.- a 343b/10
pāre o.- a 330a/11
perde o.- a 294b/6
perdesi o.- a 388b/8
rāyiķası o.- a 385b/3, 388a/14
rāźi o.- a 303b/12, 327b/8
reisi o.- a 362b/3
renk o.- a 274b/12
resme o.- a 338b/3, 369a/8
şabırlı o.- a 305b/9
şābit o.- a 310a/4
şaf o.- a 326b/2
sağışınca o.- a 326a/6
sākin o.- a 358b/13
şaklanmış o.- a 381b/13
sancaķ o.- a 277b/13, 331a/2
sarāylar o.- a 371b/9
sırrı rabbānisi o.- a 313a/8

sögmüş o.- a 328b/6	vācib olmuş o.- a 375b/1
şu o.- a 317a/3	vaḳti o.- a 317b/9
şūretinde o.- a 393b/13	virmiş o.- a 340b/10
sünnī o.- a 302b/11	yapışmış o.- a 338b/4
şād o.- a 328a/8	yaramaz o.- a 315a/13
ta'ām o.- a 383b/6	yazılmış o.- a 317a/5, 339b/8,
ta'ām o.- a 273a/1	347a/14, 347a/15, 347b/1, 347b/5,
taḅaḳ o.- a 343a/1	349a/5, 353b/5, 376b/9, 386b/10
tābi' o.- a 302b/10	yazılı o.- a 330b/12, 330b/13,
tağlarca o.- a 341b/9	330b/15
taḥt o.- a 272b/14, 379b/3,	yazu o.- a 339b/7
388b/9	yazulı o.- a 330b/14
taḥtı o.- a 274b/12	yılca o.- a 316b/13
taḥtlar o.- a 371b/10	yılkeni o.- a 362b/3
tamām o.- a 320b/15, 321a/3	yirde o.- a 366a/9
tār o.- a 271b/10	yirinde o.- a 361a/6
taşında o.- a 347b/7	yirler o.- a 332a/14
ta'zīm itmemiş o.- a 308b/13	yol o.- a 327a/6, 331a/1, 360b/15
tebdīl o.- a 324b/2, 324b/4,	yüce o.- a 369b/9
359a/13, 387a/13	yüceligi o.- a 369b/6, 373a/7
toptolu o.- a 320a/7, 321a/8,	yüksekliği o.- a 384a/4
357a/7, 359b/7	yüzügi o.- a 318a/4
uçmaḳda o.- a 361a/7	yüzük o.- a 367a/9
'uḳbe o.- a 357b/8	zāhir o.- a 314a/12, 369a/12,
unıtmaz o.- a 299b/15	369a/14
uşlu o.- a 273b/7	zā'il o.- a 390a/1
uzun o.- a 271b/13	zālim o.- a 273a/15, 327a/1
uzunlığı o.- a 308b/6	zencir o.- a 336b/5
uzunluḡı o.- a 374b/15	ziyāde o.- a 305b/13, 337b/11,
ümmetümden o.- a 343b/10	338a/8, 357b/14, 374b/1, 379a/1,
üzerinde o.- a 361a/6	387a/12, 387a/15
üzerine o.- a 326b/9	zühdi o.- a 305b/7

o.- acak olurlar 355a/1
o.- acak olursa 287a/1, 328b/10,
329b/2
müstağrak o.- acak olursa
309b/13
o.- acaklardur 276b/8
adem o.- aki 362a/10
o.- alar 314a/11, 315a/6,
323a/10, 325a/2, 325a/13, 325b/6,
325b/15, 342b/8, 344b/2
ak o.- alar 361a/5
altında o.- alar 326b/15, 337a/2
altıyüzbiñ o.- alar 336b/13
‘āṣī o.- alar 315b/1
āṣikāre o.- alar 321a/15
āvāzlı o.- alar 367a/8
bağlamış o.- alar 325b/11
bağlanmış o.- alar 332a/9,
356b/7
bölük o.- alar 315a/4, 318a/14,
324b/9, 325b/5
buğağuda o.- alar 332a/10
cem‘ o.- alar 314b/4, 318b/13,
331a/5, 335a/15, 335b/10, 345b/13,
370a/8, 372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9,
372b/12, 372b/15, 373a/3, 386b/12
cisim o.- alar 321b/5
devletlü o.- alar 367a/7
ehli dünyā o.- alar 315a/15
elinde o.- alar 363b/8
emīn o.- alar 330b/2, 344b/12
er o.- alar 314b/6

evvelkince o.- alar 326a/14,
326a/15, 326b/1
fāriğ o.- alar 385b/15
ferah o.- alar 321b/14, 344b/12,
371a/11
firişteler o.- alar 331a/3
ğarķ o.- alar 333a/4
gelmiş o.- alar 343b/3, 386a/14
gibi o.- alar 316b/5, 325b/12
giriftār o.- alar 307b/8
halka o.- alar 326a/12
havāriyyūn o.- alar 317b/14
hāviyede o.- alar 356b/3
helāk o.- alar 319b/3, 320b/9,
320a/10, 320a/12
hīsābda o.- alar 342b/8, 345b/1
hizmetkārı o.- alar 382a/2
hoş o.- alar 335a/4
hulķlu o.- alar 367a/9
içinde o.- alar 353a/10, 359a/12,
376a/9, 386b/2, 390a/10
‘imāret o.- alar 317b/6
incidmiş o.- alar 338b/12
kabīlesinden o.- alar 316a/3
kabķara o.- alar 318b/13
kāfir o.- alar 299b/8, 319b/5
kapķara o.- alar 324b/3
kulları o.- alar 381b/11
ma‘dūm o.- alar 320b/8
maḥbūs o.- alar 375a/15
mālik o.- alar 314b/8
melūl o.- alar 376b/12

meşğul o.- alar 277b/5, 282a/3,
317a/14, 338b/14, 343b/4, 386a/10

minberler o.- alar 338a/2

muṭī' o.- alar 299a/3

münāfiqlar o.- alar 315a/6

münkaṭ' o.- alar 390a/9

müşerref o.- alar 396a/2

müşṭāk o.- alar 383b/9

müteḥayyir o.- alar 370b/2

nice o.- alar 381b/14

olmamış o.- alar 382a/1

pāre o.- alar 324b/3

rāzī o.- alar 351b/11

şaf o.- alar 326b/3, 376a/5,
376a/6

sarḥoş o.- alar 335a/13

şūretlü o.- alar 367a/8

şusuz o.- alar 356b/5

tābi' o.- alar 315a/15, 317a/11,
342b/10

toprak o.- alar 351b/6

ümmetleri o.- alar 384b/13

üzerinde o.- alar 336a/14,
336a/15, 336b/1, 337a/8, 386b/7

üzerine o.- alar 346a/12

yaşlı o.- alar 367a/7

zāhir o.- alar 361b/3

zuḡām o.- alar 316b/1

muttakīlerden o.- alaum 358a/8

tābi' o.- alum 358a/8

o.- am 352a/1

rāzī o.- am 374a/11

o.- an 278b/14, 280a/9, 282a/4,
392b/4, 392b/7

farz o.- an 295b/9

ilen o.- an 281a/8

maḥlūk o.- an 330b/5

sākin o.- an 277b/12

şehīd o.- an 283a/7

tābi' o.- an 291a/1

ḡurfelerde o.- anlarıñ 386b/8

şehīd o.- andur 395b/8, 395b/9

'āşī o.- anlara 355b/15

şehīd o.- anlardan 340a/15

ḥisāb o.- anlardanuz 339a/9

yakın o.- anlardur 348a/9

'āşī o.- anları 275b/4

tābi' o.- anları 331a/15

muṭī' o.- anlarıñ 305a/2

mes'ūd o.- asın 289b/6

muṭṭali' o.- asın 296a/5

mükemmel o.- asın 296a/6

rāzī o.- asın 374a/1

bellü o.- asız 361a/5

müşṭāk o.- asız 368b/13, 369a/11

zālimlerden o.- avuz 358a/13

belürsüz o.- aydı 364a/13

helāk o.- aydı 288b/8

nūr o.- aydı 384a/1, 392a/8

ramazān o.- aydı 274b/5

zāhir o.- aydı 355b/2

toprak o.- aydım 356b/12

ben o.- aydım 377a/13

boş o.- ayın 266a/11

ferah o.-	ayın 396a/10	müte'allik o.-	dı 293a/7
kāfir o.-	ayın 266b/7	naşib o.-	dı 298b/1
kefîl o.-	ayın 297b/5	nāzil o.-	dı 274a/9, 274a/10,
müslimān o.-	ayın 267b/5		274a/11, 274a/12, 274a/13, 278b/5,
şefî' o.-	ayın 336b/11		284b/15, 286b/4, 286b/5
o.-	dı 288b/11, 321a/1	nikāh o.-	dı 269b/9, 269b/10,
'āşî o.-	dı 327b/14		269b/11,
'āşık o.-	dı 304b/5	oğumaz o.-	dı 319a/11
bātlı o.-	dı 279b/3, 356b/8	rağmet o.-	dı 359a/6
böyle o.-	dı 313b/6	rāzî o.-	dı 267b/9
dünyāda o.-	dı 354a/10, 361b/14	rızk o.-	dı 389a/9, 389a/10,
emîn o.-	dı 329a/14		389a/11
ğālib o.-	dı 358a/12	sābit o.-	dı 309b/15, 392b/9
hārām o.-	dı 279a/7	sākit o.-	dı 286b/8
hāşıl o.-	dı 304b/1	tamām o.-	dı 320a/1, 321a/2,
hāsta o.-	dı 346b/1		342b/11, 388b/15, 394a/14, 395b/3
hāzır o.-	dı 270b/15	taş o.-	dı 355a/11
hazrı vāfir o.-	dı 298b/1	vācib o.-	dı 298a/8, 298a/10,
helāk o.-	dı 308a/2		333b/14, 340a/13, 368b/12
hoş o.-	dı 322b/9	vākı' o.-	dı 395a/8
'ibādet o.-	dı 310a/1	vārid o.-	dı 266a/6
idiciye o.-	dı 291b/5	vebā o.-	dı 361b/15
kızlık o.-	dı 361b/15	vesîle o.-	dı 394a/15
ma'lūm o.-	dı 278b/7, 279b/8,	yig o.-	dı 387b/13
	287a/2, 297b/2, 303b/12, 309b/9,	zāyi' o.-	dı 356b/9
	364b/13, 365a/2, 384b/10	bünyādı o.-	dı ise 290a/5
ma'şūk o.-	dı 304b/5	başt o.-	dı 305a/13
meşğul o.-	dı 346b/1	'amel eylemez o.-	dılar 319a/12
mun'ime o.-	dı 291b/4	'āşî o.-	dılar 330a/3, 370b/11
mutî' o.-	dı 364a/4	emîn o.-	dılar 362a/4
mübtelā o.-	dı 341a/2	fenā o.-	dılar 321b/15
münkasım o.-	dı 296a/4	kul o.-	dılar 362b/9

maḥrūm o.- dılar 300a/8	o.- dılar idi 363b/4
melūl o.- dılar 277a/8	o.- dum 352b/4
mübtedi' o.- dılar 302b/12	enīs o.- dum 373b/12
mübtelā o.- dılar 355b/8	rāzī o.- dum 334b/8, 374a/2,
müşṭāk o.- dılar 339a/15	386a/7
rāzī o.- dılar 353a/9	zāhir o.- dum 319a/13
ṣābit o.- dılar 288a/13	'āṣī o.- dun 341a/13
ṣehīd o.- dılar 363a/9, 370b/12	'āṣī o.- duñ 352a/8
tābi' o.- dılar 390b/7	muṭṭali' o.- duñsa 359b/8
āzād o.- dısa 275a/14	'āṣī o.- duñuz 341b/14
otuz o.- du 275b/12	meşgūl o.- duñuz 344a/8
zamānı o.- du 268a/9	muṭī' o.- duñuz 358a/4
o.- duğı 331b/6, 389b/8	yigmi o.- duñuz 342a/2
ḳabz o.- duğı 305a/12	rāzī o.- duñuzmı 374a/7
küfr o.- duğı 267b/9	o.- dur 273a/7, 273b/3, 279b/7,
muṭahhar o.- duğı 389b/6	279b/14, 280a/14, 281b/14, 282a/1,
zā' il o.- duğı 313b/12	282b/10, 288b/5, 293a/5
o.- duğıçün 283b/12	'ābid o.- dur 297a/12
bāy o.- duğıçün 368a/1	dimek o.- dur 277a/10, 277a/14
pādişāh o.- duğıçün 367b/15	efdal o.- dur 374a/10
zāhir o.- duğından 287b/5	ğazā o.- dur 284a/15
başt o.- duğındandur 305a/12	murād o.- dur 277a/13
ḳabz o.- duğındandur 305a/13	şabr o.- dur 293b/8
muṭī' o.- duğınuñ 303b/13	o.- ıcak 320b/15
bāliğ o.- duğından 391a/2	o.- ıcak 271a/12
bīzār o.- duğ 336a/6	aḥsen o.- ıcak 381b/14
ḥasta o.- duğ 342a/9	fāriğ o.- ıcak 271b/1
ḳul o.- duk 342a/3	muşāhib o.- ıcak 300a/14
bāliğ o.- dukdan 391a/3	pādişāh o.- ıcak 395b/3
'āṣī o.- dukları 370b/13	tebdīl o.- ıcak 324b/14, 325a/1
turāb o.- dukların 356b/11	ḥisāb o.- ına 339a/7, 339b/12,
ṣehīd o.- dukları 370b/12	350b/4

nidā o.- ina 334b/10, 340a/5,
363b/2, 363b/5, 373a/9, 373a/11,
373a/13, 373a/15,

su'āl o.- ina 351b/3

taqdīr o.- ina 387a/2

emr o.- indı 367b/4

nidā o.- indı 334a/14, 340a/3

vaḥy o.- indı 334a/12

ḥisāb o.- inma 339b/12

fevt o.- inmaz 345a/1

redd o.- inmaz 344b/15

vaṣf o.- inmaz 392a/9

ḡaḡab o.- inmişdur 288a/10

ḥisāb o.- inur 339a/7

o.- ısar 349a/7

ḡāzır o.- ısar 373b/3

o.- ısardur 337b/5

‘āşī o.- ma 352b/3

bālīg o.- madan 391a/3, 391a/4

‘āşī o.- madı 327b/14, 342a/1

belāya o.- madı 291b/4

mā‘nī‘ o.- madı 304b/4

muṭī‘ o.- madı 364a/5

nī‘mete o.- madı 291b/4

taş o.- madı 355a/11

muṭī‘ o.- madılar 333b/4

rāzī o.- madılar 352a/13

o.- madın 290b/14

bālīg o.- madın 371a/2

o.- maduḡ 265b/9

tābi‘ o.- maduñuz 358a/10

tatlu o.- maḡ 395a/9

o.- maḡa 337b/12

ḡāşıl o.- maḡa 279b/2

imām o.- maḡa 317b/11

nişānlar o.- maḡa 315b/5

ḡābit o.- maḡa 312a/3

toprak o.- maḡa 351b/11

o.- maḡın 276a/4

tebdīl o.- maḡında 324a/15

o.- maḡ 302b/2

ebedī o.- maḡ 390a/7

ḡark o.- mak 319a/15

ḡark o.- maḡ 319b/2

ḡarāb o.- maḡ 319b/3

ḡāzır o.- maḡ 269b/1

‘ilm o.- maḡ 297b/1

imām o.- mak 317b/10

muṭī‘ o.- maḡ 282a/5

müstaḡīm o.- maḡ 288a/9

rāzī o.- maḡ 293a/5

şehīd o.- maḡ 281b/4

zāhir o.- maḡ 387a/5

zarf o.- maḡ 287a/2

maḡbūb o.- makdan 303b/15

o.- maḡdur 313a/15

‘āşī o.- makdur 265b/5

‘āşī o.- maḡdur 264b/7, 264b/11

ayru o.- maḡdur 265b/13

āzād o.- maḡdur 276b/10

dāyim o.- maḡdur 265a/13

emīn o.- maḡdur 264b/15,

265a/14

helāk o.- maḡdur 288a/13

ķādir o.- maķdur 296a/7
muṭī' o.- maķdur 282a/5
muṭṭali' o.- maķdur 292a/9,
292a/10
mülhid o.- maķdur 264b/8
rāzī o.- maķdur 309b/6
ṣāfī o.- maķdur 391b/11
tābi' o.- maķdur 303b/9
o.- maķlığı 273a/7
o.- mamış 323b/10
o.- mamış olalar 382a/1
ġālib o.- mamışlardur 293a/4
o.- masa 297b/5
tevbesi o.- masa 312a/10
muṭī' o.- masalar 282a/9
o.- masayıdı 333a/9
muṭṭali' o.- masunlar 339b/14
o.- maya 271b/6, 271b/10,
282a/1, 314a/15, 318b/10, 327b/6
'azāb o.- maya 283a/4, 334a/9,
346a/13
bāṭıl o.- maya 266a/7
bişmiş o.- maya 369a/1
çāre o.- maya 335a/14, 345b/12
ġāfil o.- maya 312b/11
ġarazları o.- maya 386a/15
getürmiş o.- maya 327b/7
görmez o.- maya 369a/1
ġuşsa o.- maya 386b/2
gündüz o.- maya 387a/2
hāşıl o.- maya 282a/8
helāk o.- maya 320b/6, 325b/9

hīsāb o.- maya 346a/9
istemiş o.- maya 373b/5
izhāri faẓilet o.- maya 300a/5
ķabūl o.- maya 319a/4, 357b/14
ķıl o.- maya 379b/12
lāzım o.- maya 280a/7
maķām o.- maya 312b/12
nesne o.- maya 327b/8
vācib o.- maya 265b/10
yalıncaķ o.- maya 294b/4
zāyil o.- maya 351a/9
ziyāde o.- maya 320a/2
o.- mayacaķ 328b/1
o.- mayacaķ olursa 329b/2
halka o.- mayadı 330a/6, 357a/5
o.- mayalar 282a/9
bunlar o.- mayalar 320b/9
muṭṭali' o.- mayalar 347b/2
rāzī o.- mayalum 374a/8
kāfir o.- mayamı 267b/1
o.- mayan 302b/8
şehīd o.- mayan 283a/1
ferah o.- mayayın 396a/11
o.- mayıcaķ olursa 390a/9
nişān o.- mayınca 316a/6
o.- maz 285b/7, 309b/12
bi'lgayb o.- maz 319a/5
cem' o.- maz 306b/1
dürüst o.- maz 280b/10
farz o.- maz 273b/8, 273b/10
hasta o.- maz 367a/1

ķabŭl o.- maz 273b/14, 273b/15,
309a/11

kāfir o.- maz 267b/8, 268a/7

kāmil o.- maz 312a/10

mŭnķaṭ' o.- maz 390a/6, 392a/1

mŭteġayyir o.- maz 382a/9

şabr o.- maz 293a/1, 293a/2

uyķu o.- maz 366b/15

yakın o.- maz 309b/14

cehl o.- mazdı 299a/5

emīn o.- mazın 355b/7

muṭī' o.- mazlar 378a/7

mŭteġayyir o.- mazlar 382a/8

meşġŭl o.- mazlardı 340a/4

o.- mazsa 281b/15, 346a/5

o.- mazesız 358a/10

o.- miş 321b/6

dŭpdŭz o.- miş 324a/9

ķarāb o.- miş 317b/6

ķabķara o.- miş 324a/9

ķoç o.- miş 352b/7

maķbŭl o.- miş 297a/3

vīrān o.- miş 324a/9

ziyāde o.- miş 386b/15, 387a/1

o.- miş ola 273b/6, 318b/6

vācib o.- miş ola 375b/1

o.- miş olurun 350b/3

bedr o.- mişdı 372a/10

ġālib o.- mişdur 293a/2

ġarķ o.- mişdur 304b/10

ķara o.- mişdur 371a/14

şābit o.- mişdur 266a/7

‘āşī o.- mişken 396a/10

müşerref o.- mişlar 371a/12

od o.- mişlar 319b/14

müşṭāķ o.- mişlardur 293a/3

‘āşī o.- muşdım 349b/13

o.- muşlar 362b/11

o.- sa 266b/15, 269b/15, 270a/7,

275b/5, 277b/12, 279b/7, 281b/6,

289b/5, 291a/11, 291b/5, 292b/11,

293a/3, 297b/5, 304b/11, 321a/3,

323a/15, 325a/13, 327b/10, 329b/5,

337a/7, 338a/7

‘ālim o.- sa 267a/12, 297a/7

‘arż o.- sa 387a/10

‘āşık o.- sa 283b/4

beraber o.- sa 337b/14

daķı o.- sa 356b/13

eksŭk o.- sa 273b/8

eyle o.- sa 268b/5, 287a/8,

310a/1, 312b/12, 340a/13, 351b/1,

351b/2, 352a/2, 357a/15, 374b/9,

378b/14, 391a/1, 394b/10, 395a/4

fāriġ o.- sa 270b/11, 324a/1

ġarķ o.- sa 283b/2

gicesi o.- sa 274b/8, 275a/14

ġŭni o.- sa 274b/14, 284a/4,

325b/11, 331b/10, 332b/8, 339a/2,

339b/11, 340a/2, 340a/7, 341a/8,

341a/12, 342b/5, 342b/9, 342b/12,

343a/4, 343a/15, 343b/10, 344a/1,

344a/15, 345a/12, 346a/8, 346a/12,

346b/2, 346b/7, 347a/10, 349a/8,

349b/3, 349b/15, 353a/4, 353a/11,
353b/8, 354a/12, 354b/1, 356b/9,
360b/1, 374a/12, 374b/14

h̄acetleri o.- sa 385b/3

h̄akkı o.- sa 351a/3

h̄aşıł o.- sa 390a/1

h̄asta o.- sa 286a/9

işlememiş o.- sa 266b/8

ķabūl o.- sa 310b/14

kāfir o.- sa 266b/14, 266b/15

ķāni' o.- sa 305b/15

ķatı o.- sa 308a/11

maḥcūb o.- sa 268b/3

mālum o.- sa 347b/13

meşğūl o.- sa 284b/4, 290b/1,
305a/15

öldürmiş o.- sa 350b/5

pes eyle o.- sa 311b/5

rāzī o.- sa 267b/8

şabāḥ o.- sa 277b/15

şadır o.- sa 279b/3

sākit o.- sa 267b/11

şovuk o.- sa 356a/3

şehīd o.- sa 281b/1, 282b/11

vāķı' o.- sa 311a/14

virmemiş o.- sa 266a/13

o.- sañ 290a/8, 290a/10, 290a/11,
291a/14

o.- s̄an 290a/9

vāşıł o.- sañ 291a/13

fāriğ o.- sañuz 311a/2

āşikāre o.- sayıdı 355b/4

o.- sun 269a/15, 294a/14

belü o.- sun 367a/5

beşāret o.- sun 344b/8

büyük o.- sun 390b/7

geñez o.- sun 395a/10

h̄alış o.- sun 305b/12

inmemiş o.- sun 310a/13

inmiş o.- sun 310a/13

ma'lūm o.- sun 302b/8

rāzī o.- sun 337b/2

selām o.- sun 394a/7, 394a/9

uzak o.- sun 390b/8

üzerine o.- sun 289b/12

yaķīn o.- sun 339a/11

ziyāde o.- sun 384b/3, 384b/4

fīdā o.- sunlar 339b/2

tābi' o.- sunlar 361b/7

o.- ub 302b/13, 320b/10,
320b/11, 326a/11

āgāḥ o.- ub 299b/15

aşlı o.- ub 286b/2

aşağa o.- ub 338b/1

buhtān o.- ub 338b/8

emīn o.- ub 317b/5

ferah o.- ub 329b/1, 335a/4,
347b/5, 359a/8

ğālib o.- ub 315a/5, 315a/7

gözsüz o.- ub 347b/9

h̄arāb o.- ub 320b/14

h̄aşıł o.- ub 304a/1

hayrān o.- ub 335a/14

helāk o.- ub 320b/13

hevā o.- ub 350a/15	vefā o.- undı 275b/2
ırak o.- ub 296a/9	feth o.- unduğıçün 286b/2
imām o.- ub 317b/12	ibtidā' o.- unduğıçün 286b/3
ķara o.- ub 347b/9	va'īd o.- unmişdur 354b/7
ķarañulık o.- ub 271b/10	ziyāret o.- unsa 281a/7
laţif o.- ub 347b/5	taķdīr o.- unur 277a/14
mağrūr o.- ub 331a/12	hīsāb o.- unurlar 346a/3
ma'zūl o.- ub 305b/6	o.- up 291b/15, 325b/1, 345a/15
münevver o.- ub 289b/4, 305a/15	ayağına o.- up 357a/14
müşerref o.- ub 390b/5	gök o.- up 356b/4
öksüz o.- ub 339a/14	o.- ur 266a/9, 266a/10, 269b/15,
rāzī o.- ub 302b/9, 303b/13,	287b/3, 294a/1, 294a/3, 296a/12,
304b/6	300b/11, 304a/3, 305b/10, 312a/10,
revān o.- ub 368a/3	325a/9, 328b/1, 347b/1
sarhoş o.- ub 316b/1	aḥsen o.- ur 381b/13
şaru o.- ub 334a/10	alçaķ o.- ur 392a/13, 392a/14
sergerdān o.- ub 373b/6	andan o.- ur 336a/2
tābi' o.- ub 367b/8	āşikāre o.- ur 319a/5
yalancı o.- ub 297a/11	'ayān o.- ur 291a/15
zāyil o.- ub 327a/8	'azāb o.- ur 314a/7
nüzūl o.- ucaķ 366b/11	āzād o.- ur 269b/14
āgāh o.- uñ 363a/12	beñzetmiş o.- ur 266b/3
ḥāzır o.- uñ 372b/9, 372b/14,	bevlden o.- ur 309a/4
373b/3	bişmiş o.- ur 394a/3
müşerref o.- uñ 374a/5	cāhil o.- ur 298b/4
tābi' o.- uñ 303b/11, 316a/1	dimek o.- ur 268b/14, 277a/5,
ţanuķ o.- uñ 275b/3, 275b/8,	287b/1, 288a/3, 313b/1, 332a/1, 332a/2,
289a/7, 353a/6	352b/11
rāzī o.- unca 322b/12	diri o.- ur 269a/2
cem' o.- undı 396a/6	dürüst o.- ur 280b/10
hīsāb o.- undı 339a/8, 344b/3	efdal o.- ur 298b/4
rivāyet o.- undı 365a/3	emīn o.- ur 388a/9

farz o.- ur 273b/12
 feraḥ o.- ur 306a/8
 ġarḳ o.- ur 291b/6
 ġāyib o.- ur 394a/3
 gibi o.- ur 394a/4
 giricek o.- ur 321a/2
 ḥafīf o.- ur 348a/10
 ḥāşıl o.- ur 292b/2, 292b/4,
 309b/14
 ḥatm o.- ur 315b/15
 ḥatme o.- ur 289a/11
 helāk o.- ur 304a/4, 307b/5
 ḥıṭāb o.- ur 314a/8
 ıssı o.- ur 356a/3
 ‘ivaż o.- ur 276a/5
 ḳabūl o.- ur 272a/7, 277b/4,
 309a/11, 345a/1
 kāfir o.- ur 266a/13, 266a/14,
 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5,
 266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9,
 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13,
 266b/14, 266b/15, 267a/2, 267a/3,
 267a/4, 267a/5, 267a/6, 267a/10,
 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267a/15,
 267b/2, 267b/3, 267b/5, 267b/7,
 267b/11, 267b/14, 267b/15, 268a/1,
 268a/2, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9,
 268a/11, 268a/12, 0
 268b/2
 kendüye o.- ur 350b/4
 keşf o.- ur 291a/14, 313b/2
 maḥcüb o.- ur 285b/8

melekü'lmevt o.- ur 282b/14
 meşğul o.- ur 268b/4, 268b/5
 mu‘āyene o.- ur 291a/15
 münevver o.- ur 292b/3
 müstecāb o.- ur 310b/12
 ne o.- ur 352b/6
 nice o.- ur 359b/14
 ol o.- ur 310a/5
 rüşen o.- ur 305a/15
 şābit o.- ur 312a/12
 şadır o.- ur 312a/7, 312a/9
 şadr o.- ur 312a/8
 sekirdende o.- ur 321a/13
 sekiz o.- ur 366a/3
 tābi‘ o.- ur 268b/4
 taḳdīr o.- ur 277a/1
 tama‘dār o.- ur 267a/14
 tebdīl o.- ur 324b/1
 toptolu o.- ur 382b/11
 vācib o.- ur 280b/11
 vaḳt o.- ur 298b/3, 304b/7,
 304b/8, 309a/11, 313b/2, 313b/3, 313b/4
 yuḳaru o.- ur 326a/4
 yüce o.- ur 392a/14, 392a/15
 zāhir o.- ur 312a/7
 zā’il o.- ur 292a/15
 rāżī o.- ur 385a/4
 ‘āşī o.- ur 357b/4
 fānī o.- ur 311b/3
 helāk o.- ur 355b/5
 o.- ur 325b/13
 o.- ur 301b/15

helāk o.- urın 341b/5	eksük o.- ursa 336b/13
maḥfī o.- urın 319a/13	gelecek o.- ursa 348a/5, 348a/7,
olmuş o.- urın 350b/3	348b/8
rāzī o.- urın 385a/5	gidecek o.- ursa 328b/11
helāk o.- uridi 355b/4	kāfir o.- ursa 347a/12
o.- urlar 324b/15, 370b/8	mü'minlerden o.- ursa 347a/12
derecelerde o.- urlar 366a/5	müstağrak olacak o.- ursa
düşmān o.- urlar 374b/9	309b/13
ehli tevḥīd o.- urlar 356a/12	olacak o.- ursa 287a/1, 328b/10,
ğark o.- urlar 307b/12	329b/2
ḥaşr o.- urlar 323b/6	olmayacak o.- ursa 329b/2
ḥāzır o.- urlar 286a/11	olmayacak o.- ursa 390a/9
kāfir o.- urlar 267a/10	ölecek o.- ursa 308b/6
kavmi o.- urlar 356a/14	şefā'at o.- ursa 336a/2
mağrūr o.- urlar 355b/10	uyacak o.- ursa 282a/7
meşğul o.- urlar 303b/3	yirde o.- ursa 347b/3
muḥtāc o.- urlar 303b/2	yire o.- ursa 309b/12
muṭṭali' o.- urlar 313b/4	yaradacak o.- ursoram 331b/6
münāfıklar o.- urlar 356b/1	'āşī o.- ursoravuz 358a/13
müşrikler o.- urlar 356b/1	bākī o.- ursorın 314a/1
müştāk o.- urlar 291b/1, 291b/2	şerīk o.- ursorın 350b/6
olacak o.- urlar 355a/1	bellü o.- ursorız 361a/3
ölmiş o.- urlar 353a/15	helāk o.- ursorız 273b/5
rāzīmı o.- urlar 352a/14	müştāk o.- ursorız 369a/6
şaf o.- urlar 286a/10	bākī o.- ursorun 290a/14
sākin o.- urlar 281b/2	fānī o.- ursorun 290a/14
tābi' o.- urlar 303b/5	ma'dūm o.- ursoruñ 290a/13
tanuḫ o.- urlar 333b/9	mevcūd o.- ursorun 290a/14
taḫpanlar o.- urlar 356a/15	muṭī' o.- ursoruz 287b/15
üzerinde o.- urlar 371a/4	münkasım o.- ursoruz 366a/4
yahūdiler o.- urlar 356a/15	
o.- ursora 276b/12, 282a/7	

olan : Olan.

o.+ lar 346a/10, 353a/14

o.+ lara 354b/6

o.+ lardur 343b/11

o.+ ları 317a/15, 331b/1

o.+ larsız 360a/10

omuz : Omuz.

o.+ na 357a/10

o.+ ndan 357a/10

o.+ larına 317a/7

on : Sayı; on.

o. 264b/4, 280b/4, 284a/9,
284a/10, 284a/11, 294b/8, 294b/14,
298b/14, 299b/11, 302b/4, 302b/12,
302b/13, 310b/5, 310b/7, 314b/6,
316a/6, 327b/12, 338a/14, 352b/11,
367a/9, 378a/15, 385a/4, 385a/5

o.+ dur 278b/14

on biñ : Sayı; on bin.

o. 302a/6, 357a/13, 357a/14

on birinci : On birinci.

o. 328b/4, 329a/14

on biş : Sayı; On beş.

o. 271a/15, 271b/2, 304a/3,
328a/11, 328b/11

on bişinci : On beşinci.

o. 328b/8

on dördünci : On dördüncü.

o. 328b/7

onıncı : Onuncu.

o. 328b/3, 378b/6

on iki : Sayı; on iki.

o. 316a/3, 329a/2, 394b/15

on iki biñ : Sayı; on iki bin

o. 314b/5, 384a/8

on ikinci : On ikinci.

o. 328b/5, 329a/15

on sekiz : Sayı; on sekiz.

o. 294b/9

o.+ i 357a/9

on sekiz biñ : Sayı; on sekiz bin.

o. 287b/9

on sekizinci : On sekizinci.

o. 274a/12

on toğuz : Sayı; on dokuz

o. 357a/8

onuncı : Onuncu.

o. 292a/2, 316a/10, 328a/6,
329a/13

o.+ sı 303b/2

on üçüncü : On üçüncü.

o. 274a/11, 328b/6

on yidi : Sayı; on yedi.

o.+ dür 265a/12

orta : Orta, ara.

o. 366a/8

o.+ da 366a/12

o.+ sı 276b/9, 366a/13, 366b/7

o.+ sında 351a/9

oruc : (<Far. rûze) Oruç.

o. 274a/2, 275a/5, 275a/7,
275b/11, 276a/1, 276a/3, 276a/6, 276a/7,
276a/13, 276a/14, 276a/15, 276b/1,
276b/2, 277b/1, 278b/3, 278b/7, 279a/4,
279a/5, 279b/5, 295b/14, 305b/5,
342b/3, 342b/6, 342b/7, 342b/9,
342b/11, 342b/13, 343a/2, 343a/8,
375b/10

o.+ a 268a/13

o.+ da 276a/2

o.+ ı 265a/2

o.+ u 275b/13

oruç : (<Far. rûze) Oruç.

o. 276a/12, 341b/11, 343a/6

o.+ dan 364a/2

o. dutub 269b/6

‘osmān : <Ar. Üçüncü halife,
Hazret-i Osman.

‘. 383a/11

‘.+ a 360b/6

‘osmān bin ‘affān : : <Ar. Üçüncü
halife, Hazret-i Osman.

‘. 375a/5

ot : Ot, bitki.

o.+ lar 295b/5, 317b/4

otur - : Oturmak, yaşamak, kalmak.

o. 348b/7

o.- a 272b/15, 300a/13, 322b/1,
331b/2, 337a/1, 337a/9, 375a/1, 375a/3,
375a/7, 388b/9

o.- alar 326b/10, 338a/3, 342b/7,
343b/2, 344a/5, 345b/1, 362b/3, 367a/6,
368a/14, 368a/15, 371b/10, 374a/14,
375a/5, 381a/15, 386b/1, 388b/7,
392b/2, 393b/9

o.- ayın 385a/2

o.- dı 298a/13, 311b/7

o.- du 277a/3

o.- duğı 353b/10

o.- duğum 353b/11

o.- ıcağ 367a/6

o.- mak 276b/12

o.- mağ 289a/14, 297a/2, 301b/5,
301b/12, 305b/4, 392a/13

o.- madur 265b/12, 265b/14,
301b/13

o.- mayam 338a/3

o.- mışlar 385a/2

o.- sa 269b/5, 276b/11, 280b/7,
298b/11, 300b/1, 310b/6

o.- uñ 284b/11, 313a/15,
368a/13, 374a/4

o.- ur 289a/14, 301b/12, 308b/5,
326b/7, 365b/4, 376b/3, 380b/5, 385a/14

o.- urdı 350b/10

o.- urdu 372a/10

o.- urdum 327a/14, 386a/12

o.- urken 374b/14

o.- urlar 270a/1, 336b/2, 393b/10

otuz : Sayı; otuz.

o. 275b/10, 275b/12, 316b/4

o. oldu 275b/12

otuz biñ: Sayı; otuz bin.

o. 280a/1

otuz üç: Sayı; Otuz üç.

o. 367a/7

oyna - : Oynamak.

o.- madur 265a/8

o.- rlar 383a/5

o.- sa 267a/3

o.- ya 380a/11

o.- yub 346b/15

ödünç : Ödünç.

ö. 294b/8, 357b/6

öğred - : Öğretmek.

ö.- ürlendi 345a/7

öğren -

ö.- di 288b/5

ö.- düğünüz 344a/8

ö.- dün 340b/8

ö.- miş 340b/5

ö.- se 297b/3

ö.- sün 295b/8

öğret - : Öğretmek.

ö. 313a/15

ö.- di 288b/5

ö.- düm 340b/7

ö.- düñüz 344a/8

ö.- medüñ 350a/10

ö.- mek 299a/14

ö.- meyen 310b/12

ö.- miş 340b/6

öksüz : Öksüz, annesiz, annesi veya
hem annesi hem babası ölmüş çocuk.

ö. 264b/7

ö. olub 339a/14

öküz : Öküz.

ö. 318a/10

ö.+ i 378b/2

öl - : Ölmek.

ö.- di 281a/13, 298a/1, 298a/2,
298a/3, 298a/4, 298a/5, 321b/14, 334b/5,
354a/10

ö.- diler 362a/1, 388b/12

ö.- düği 278b/4

ö.- düğine 321b/15

ö.- dük 388b/13

ö.- e 271a/6, 271b/8, 271b/9,
282a/13

ö.- ecek olursa 308b/6

ö.- eler 319b/5, 338b/7, 391a/2,
391a/3

ö.- elerdi 380a/9

ö.- enler 388b/12

ö.- enlerün 388b/14

ö.- ıcek 364b/2

ö.- medin 288b/15

ö.- mek 320b/3

ö.- mekden 281b/12

ö.- meye 278b/4

ö.- meyince 285b/7

ö.- mez 367a/1

ö.- mezden 269a/12

ö.- mezler 393b/11

ö.- miş 280b/14, 378b/3

ö.- miş ola 343b/10

ö.- miş olurlar 353a/15

ö.- müş 390b/9

ö.- müşler 371a/2

ö.- se 269b/14, 271a/6, 274a/15,
275a/11, 275a/15, 279a/10, 283b/1,
283b/2, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6,
283b/7, 297a/7, 297b/14, 298a/1, 298a/2,
298a/3, 298a/4, 308a/14

ö.- ülerse 391a/3

ö.- ür 269a/1

ö.- ürse 391a/5

öldür -

ö.- diler 334b/2, 334b/3, 340b/3,
388b/4

ö.- dük 317a/15, 388b/4

ö.- düm 340b/2

ö.- e 281b/9, 281b/10, 317a/10,
317b/5

ö.- eler 281b/13, 281b/14

ö.- elüm 317a/15

ö.- en 350b/5

ö.- mek 281b/11, 281b/12,
307b/9

ö.- mekdür 264b/5, 265b/4

ö.- miş olsa 350b/5

ö.- mişcedür 302b/5

ö.- ür 305b/1, 305b/3

ö.- ürsin 350b/7

ölen : Ölen.

ö.+ lermidür 282a/14

ölü : Ölü.

ö. 283a/13, 283a/14, 309a/5

ö.+ ler 317a/2

ö.+ si 301a/11

ö.+ yidüñüz 269a/8

ölüm : Ölüm.

ö. 269a/7, 271b/3, 271b/7,
306a/6, 307b/10, 308a/12, 308a/13,
308b/15, 341b/2, 344b/10, 378b/13,
378b/14, 383b/12

ö.+ den 269a/2, 269a/3, 269a/4,
269a/5, 269a/6, 309a/1

ö.+ i 268b/13, 268b/14, 269a/7,
285b/11, 286a/12, 308a/11, 378b/11

ö.+ lerine 343b/7

‘ömer : <Ar. İkinci halife, Hazret-i
Ömer.

‘. 316a/4, 319a/8, 350b/11,
383a/11

‘.+ e 360b/4

‘ömer bin ḥaṭṭāb : <Ar. İkinci
halife, Hazret-i Ömer.

‘. 375a/2

‘ömr : <Ar. Ömür, yaşam.

‘.+ i 310a/13, 320a/1, 320b/15

cemī‘i ‘.+ i 305b/6

‘.+ ince 380a/4

‘.+ ine 269a/14, 294b/1

‘.+ ini 300a/11, 340b/15

‘.+ inüñ 271b/5

‘.+ üñ 306a/3

‘.+ ünüñ 268b/6

‘ömür : <Ar. Ömür, yaşam.

‘. 394b/1

‘.+ lerin 393b/1

‘.+ lerini 393b/4

öñ : Önce, ön.

ö. 284b/13, 315b/2, 318b/6,
320a/6, 325a/1, 333b/9, 358a/9, 360a/6,
363a/9

ö.+ din 269a/12, 301b/14,
338a/13, 345a/3, 347a/2, 389a/8,
389a/10, 393b/5

ö.+ ince 316b/9, 325b/8, 334a/15

ö.+ inde 289a/13, 326b/2,
329b/1, 343a/5, 350b/12

ö.+ ine 331a/4, 334b/3, 362b/7,
362b/10, 363a/7, 363b/1, 368a/12

ö.+ ünde 348a/14

önemli : Önemli.

ö.+ sisin 317b/11

öp - : Öpmek.

ö.- di 280b/2

ö.- e 280b/1

ö.- er 379b/7

ö.- se 280b/1

öpil - : Öpülmek.

ö.- ür 379b/9	p. 287b/13, 288b/4, 314b/14, 321a/5, 366a/8, 385a/3, 388b/1
öt - : Ötmek.	p.+ a 289b/11ol, 307b/8
ö.- eler 369b/10	p.+ dur 305b/8
ötrü : Ötürü, dolayı.	p.+ lar 327a/2
ö. 275a/8, 281b/7, 281b/8, 311a/3, 312b/4, 313b/7, 382b/4, 382b/5	p.+ larından 385a/3
ö.+ dür 287b/5	p. olduğuçün 367b/15
ötürü : Ötürü, dolayı.	p. olıcağ 395b/2
ö. 291b/11, 311b/6, 349a/11	p.+ sın 396a/12
ö.+ dür 291b/6	p.+ ven 337b/1
öyle : Öğle, öğle vakti.	pāre : <Far. Parça.
ö. 271a/10, 272a/1, 272a/12, 318b/12	p. 275a/6, 279b/9, 280a/4, 311a/14, 314b/8, 320b/10, 324b/3, 346a/10
öz : Öz, kendi.	p. ideler 346a/10
ö.+ deki 379a/10	p. ola 330a/11
ö.+ dekinden 379a/8, 379a/13	p. olalar 324b/3
‘özüür : <Ar. Özüür, af talep etme, mazeret.	pāyende : <Far. Destek, ayak.
‘. eyleye 341a/9, 348b/2	p. tutsun 394b/8
‘.+ süz 272a/8	pençşenbe : <Far. Perşembe, perşembe günü.
pādişāh : <Far. Padişah, hükümdar, Allah.	p. 276a/15, 308b/10, 371b/10, 372a/4, 372b/13
	pençşenbih : <Far. Perşembe, perşembe günü.
	p. 271a/7
	perde : <Far. Perde.

p. 304a/8, 304a/9

p. ola 294b/6

p.+ si ola 388b/8

p.+ sin 300a/4

p.+ sini 289b/4

pes : <Far. Öyleyse, şimdi.

p. 264b/2, 266a/11, 267b/9, 268b/5, 274a/1, 275b/13, 276a/3, 277a/8, 277a/9, 278b/7, 279b/8, 280a/5, 286b/8, 287a/2, 287a/7, 287a/10, 287b/3, 287b/14, 288a/11, 288b/11, 290b/7, 291a/4, 291a/15, 293b/3, 296a/4, 297b/2, 299b/13, 300a/8, 301b/4, 303b/12, 304b/4, 304b/11, 307b/10, 307b/15, 309b/4, 309b/9, 309b/15, 310a/6, 311a/12, 314a/3, 314b/6, 321a/2, 333b/12, 341b/5, 342a/8, 348b/14, 359b/3, 364b/8, 364b/12, 367a/11, 367b/7, 368a/11, 370b/13, 371a/1, 373a/2, 374b/1, 374b/11, 376a/5, 376a/14, 377b/10, 378a/4, 384b/12, 390a/3, 390a/9, 393a/1

p. eyle olsa 311b/5

peşimānlıġ : <Far. + Tr. Pişmanlık, pişman olma.

p.+ ı 293b/6

peygāmbēr : <Far. Peygamber, Tanrı'nın elçisi.

p. 264b/9, 265b/6, 265b/8, 266a/4, 267b/8, 268b/11, 269a/11, 269a/15, 269b/3, 269b/7, 269b/11, 269b/15, 270a/3, 270a/5, 270a/10, 270a/14, 270b/10, 270b/12, 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/14, 271b/15, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 272a/6, 272a/7, 272a/9, 272a/11, 272a/13, 272b/8, 272b/10, 273a/4, 273a/7, 273a/8, 273a/10, 273a/12, 273b/2, 273b/3, 274a/3, 274a/5, 274a/8, 274a/15, 274b/4, 274b/6, 275b/10, 275b/12, 275b/15, 276a/6, 276a/11, 276a/12, 276b/3, 277a/6, 277a/15, 277b/11, 278a/10, 278b/3, 278b/8, 278b/10, 278b/12, 279a/3, 279a/7, 279b/4, 279b/9, 279b/15, 280a/4, 280b/4, 280b/7, 280b/11, 281a/9, 281a/14, 281b/8, 282a/9, 282a/11, 282a/15, 282b/2, 282b/15, 283a/9, 283b/1, 283b/14, 284a/2, 284a/4, 284a/12, 284a/15, 284b/3, 284b/12, 284b/15, 285a/3, 285a/12, 285a/15, 285b/2, 285b/3, 285b/7, 285b/8, 285b/10, 285b/13, 285b/14, 286a/1, 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 288a/14, 288b/1, 288b/2, 288b/4, 288b/13, 289a/12, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 290a/2, 290a/3, 290a/6, 293a/7, 293a/8, 293a/10, 293b/15, 294a/1, 294a/3, 294a/6, 294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14, 294b/6, 294b/9, 295b/2, 295b/4, 295b/6,

296a/15, 296b/2, 296b/4, 296b/12, 338a/9, 338a/11, 338a/12, 339a/1,
 297a/7, 297a/9, 297a/15, 297b/3, 297b/6, 339a/8, 339b/6, 339b/8, 339b/10,
 297b/7, 297b/8, 297b/9, 297b/10, 339b/13, 340a/1, 340a/7, 340a/10,
 297b/15, 298a/5, 298a/14, 298b/1, 340a/11, 340a/15, 340b/14, 341a/8,
 298b/4, 298b/9, 298b/11, 299a/3, 341a/11, 341b/8, 341b/11, 341b/13,
 299a/8, 299b/9, 299b/11, 300b/13, 342a/13, 342b/2, 342b/5, 343a/15,
 301a/2, 301a/4, 301a/14, 301b/2, 301b/3, 343b/3, 343b/5, 343b/7, 343b/9,
 301b/11, 302a/3, 302a/7, 302a/12, 343b/15, 344a/2, 344a/4, 344a/14,
 302a/13, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 345a/10, 345a/14, 345b/9, 345b/12,
 303a/14, 306b/5, 307b/13, 308a/1, 346a/8, 346a/11, 346b/2, 346b/7,
 308a/6, 308a/9, 308a/11, 308b/2, 308b/4, 346b/11, 348b/1, 348b/10, 348b/15,
 309a/5, 309a/8, 309a/13, 309a/14, 349b/14, 350b/10, 350b/11, 351a/5,
 310a/10, 310a/11, 310a/14, 310b/2, 351a/9, 351b/12, 351b/8, 352a/6, 352a/8,
 310b/4, 311a/6, 311a/12, 311b/2, 312a/3, 352b/1, 352b/2, 353a/7, 353a/11,
 312a/4, 313a/1, 313a/3, 313a/13, 354a/11, 354a/15, 355a/15, 355b/5,
 313a/15, 313b/14, 314a/9, 314a/12, 355b/6, 355b/8, 356a/4, 358a/9, 359a/15,
 314b/12, 315a/2, 315a/7, 315b/12, 359b/1, 360a/7, 360a/15, 360b/10,
 315b/15, 316a/2, 316a/5, 316a/8, 316b/3, 360b/11, 360b/13, 361a/2, 361a/4,
 316b/12, 317b/6, 318a/8, 318b/6, 361b/6, 361b/13, 362a/4, 362a/5, 362a/6,
 319a/1, 319b/6, 320a/2, 320a/4, 321b/6, 362a/13, 362b/5, 362b/8, 363a/4, 363a/8,
 321b/9, 322a/14, 322a/15, 322b/2, 363a/10, 363a/14, 364b/11, 366a/11,
 322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/8, 366b/6, 366b/13, 367a/1, 367b/2,
 322b/11, 323b/6, 324a/4, 324b/10, 367b/5, 367b/9, 367b/13, 367b/14,
 324b/15, 325a/2, 325a/10, 325a/12, 368a/8, 370a/13, 370b/10, 372a/4,
 325a/15, 325b/3, 325b/4, 325b/8, 372a/5, 372a/8, 372a/10, 373b/1,
 326b/11, 326b/13, 327a/12, 327a/14, 374a/11, 375b/1, 375b/3, 375b/5,
 329b/5, 330a/12, 330b/4, 331b/10, 377a/3, 378b/9, 380a/2, 380a/12, 380b/2,
 331b/13, 333b/12, 334a/1, 334a/4, 380b/6, 380b/9, 380b/10, 380b/14,
 334a/5, 334a/13, 335a/2, 335a/3, 381a/4, 382b/14, 383a/10, 383b/1,
 335a/15, 335b/5, 335b/15, 336a/11, 383b/2, 383b/12, 384a/2, 384a/5,
 336b/11, 337a/2, 337a/14, 337b/3, 384b/5, 384b/8, 384b/13, 385a/6,
 337b/5, 337b/7, 338a/2, 338a/3, 338a/7, 385a/9, 385a/10, 385b/2, 385b/15,

386a/11, 386a/12, 386a/13, 386b/5,
386b/11, 387b/3, 387b/6, 387b/8,
387b/14, 388a/6, 388b/11, 389a/15,
390b/14, 392a/6

p.+ den 269a/11, 269b/3, 270a/5,
272b/8, 272b/10, 274a/3, 274a/7,
274a/14, 274b/4, 276b/2, 277b/11,
278b/8, 278b/12, 282a/11, 282b/2,
283a/8, 294a/8, 299a/7, 310a/11,
314b/11, 315b/7, 315b/11, 316a/2,
319a/1, 319b/6, 324a/3, 324b/10, 325a/2,
325a/15, 327a/11, 329b/4, 337b/3,
340a/9, 340a/14, 340b/14, 341a/3,
341a/7, 341b/7, 343b/5, 343b/8,
345a/10, 348b/1, 348b/10, 348b/15,
349b/14, 351b/7, 351b/12, 352b/1,
353a/3, 354a/15, 358a/15, 359a/8,
359b/1, 361b/13, 377a/3, 384a/2,
384b/5, 386b/11

p.+ e 274a/10, 274a/11, 283b/9,
294a/5, 297a/6, 297b/6, 302a/1, 302a/13,
303b/9, 303b/13, 303b/15, 306a/9,
310b/13, 311b/2, 322a/6, 323b/5,
327b/2, 334b/1, 335b/11, 335b/12,
335b/14, 337a/11, 337a/13, 342b/2,
373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/13,
393b/7

p.+ i 316b/5, 334a/10

p.+ in 316b/4

p.+ iñ 362b/7

p.+ ler 279a/2, 296b/9, 298a/14,
305a/3, 309a/6, 313a/3, 326b/11, 343b/2,

344b/13, 350a/12, 357b/12, 362a/7,
362a/12, 366b/3, 367b/7, 368a/8,
368a/10, 386a/12

cemī'i p.+ ler 330b/8

p.+ lerden 352a/3

cemī'i p.+ lerden 367b/14

p.+ lerdensin 333b/3

p.+lere 291a/1, 302a/15, 327a/12,
337b/13, 339b/11, 367b/6, 373a/15

cemī'i p.+ lere 283a/14, 333b/2

p.+ leri 368a/12, 384b/10

cemī'i p.+ leri 384b/12

p.+ lerine 372a/4

p.+ lermidür 345b/2

p.+ lerüñ 301b/5, 305a/2, 337b/6

cemī'i p.+ lerüñ 283a/10

p.+ lerüñmidür 384b/7

p.+ lerüñe 358a/8

p.+ sin 317b/10

p.+ ümüze 379b/14

p.+ ümüzüñ 317b/11, 337b/12,
366a/3, 379a/4, 379a/5, 379a/7

p.+ ün 380a/1

p.+ üñ 275a/3, 308a/8, 311a/13,
318a/3, 319a/7, 331a/4, 333a/8, 337b/13,
343a/10, 349a/9, 359b/14, 360b/14,
362b/11, 363a/7, 363b/1, 363b/5,
363b/7, 363b/8, 368a/9, 368a/12, 372a/9,
372b/1, 372b/2, 372b/3, 372b/5, 372b/7,
372b/9, 372b/11, 378b/1, 378b/2,
378b/4, 380a/15

peygāamberlġ : <Far. + Tr.
Peygamberlik.

p.+ a 294a/2

p.+ ün 285a/9

pīr : <Far. Yaşlı, ihtiyar.
p.+ ler 339a/12

put : <Far. Put, kendisine tapılan
nesne.

p.+ a 360a/1

p.+ laruñuz 360a/2

rabb : <Ar. Tanrı, Allah.
r.- i kerīmüñ 275b/6
r.+ lerinden 357b/11
r.+ üm 341b/4
r.+ ümüz 353a/8
r.+ ümüzi 361b/5
r.+ üñ 308a/8, 337a/14, 382a/14
r.+ üñden 334a/12
r.+ üñüz 345a/13
r.+ üñüzden 357b/13, 361a/12
r.+ üñüze 344a/11
r.+ üñüzüm 361b/1
r.+ ünüzüñ 342b/4
r.+ üñüzven 361a/15

rabbānī : <Ar. Allah'a ait, ilahi.
r.+ dür 300b/4
sırrı r.+ si ola 313a/8

rabbāniyye : bkz. *rabbānī*
kelimātı r. 396a/4

rabbenā : <Ar. Ey Rabbim,
Allahım.
r. 346b/3

rabbi : (<Ar. rabbī) Rabbim, Tanrım.
r. 274b/9, 275a/5, 275b/2,
276a/7, 276a/8, 282a/14, 331a/14,
332a/3, 333a/12, 333a/15, 333b/3,
333b/8, 334a/11, 334b/2, 334b/5,
334b/8, 336b/7, 338a/5, 339a/13,
339b/1, 339b/4, 339b/13, 340a/12,
340b/2, 341a/5, 341a/15, 341b/1,
341b/15, 342a/3, 342a/9, 343b/12,
346a/5, 349a/3, 349a/9, 349a/15, 349b/5,
350b/8, 350b/12, 350b/13, 351a/1,
351a/2, 351a/4, 351a/10, 351a/12,
351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/10,
352b/4, 353a/1, 353a/12, 353b/5, 354a/9,
354a/12, 354b/2, 358a/10, 358a/12,
359b/2, 359b/4, 371a/12, 374a/7, 374a/9,
374b/5, 384a/14, 384b/14, 385a/1,
385a/4, 385a/5, 385a/7, 387b/10,
396a/15

rabbü'l - 'ālemīn : <Ar. Âlemlerin
Rabbi olan Allah.
r. 395b/11
r.- 'ālemīndür 308a/5

raḍīya' llāhu anha : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r. 324b/12

raḍīya' llāhu : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r.+ 'anhu 269b/3, 270a/4, 274b/4, 276b/2, 276b/10, 277b/11, 278b/8, 283a/8, 287a/5, 287b/9, 288a/4, 288a/5, 288b/2, 289b/6, 297a/6, 301a/11, 302a/1, 315b/6, 315b/10, 317b/13, 321b/2, 323b/5, 324a/11, 324b/2, 331a/7, 331b/15, 332a/1, 332a/10, 332a/13, 336b/3, 337a/7, 337b/3, 338a/2, 338a/11, 340b/14, 341b/10, 345a/10, 347a/15, 348a/15, 349b/14, 350b/10, 352b/9, 354a/15, 355b/10, 355b/12, 356a/10, 359a/8, 359a/13, 360a/1, 360b/1, 366a/14, 366b/5, 370a/2, 370a/13, 370b/14, 371a/3, 374b/13, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/14, 378a/4, 378a/15, 382b/5, 383a/14, 384a/10, 384b/1, 384b/5, 386a/11, 387b/8, 389b/9, 391a/7, 391a/14, 391b/1, 391b/7, 391b/9, 392a/2, 392a/11, 394a/8

r.+ 'anhum 316a/4, 360b/3, 383a/13

raḍīya' llāhu 'anh : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r. 269a/11, 311b/6, 314b/11, 315b/12, 336b/15

rāfīzī : Râfîzîlik veya Râfîzîler, başlangıçta Zeyd bin Ali'den ayrılanlara, daha sonra bütün Şîî fırkaları ile Şîî unsurları taşıyan bazı bâtinî grupları tanımlamakta kullanılan bir tâbirdir.

r.+ ler 316a/13

rāḥat : < Ar İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

r. 305a/13, 305b/12

rāḥatlıg : < Ar.+ Tr. Rahatlık.

r.+ ı 293b/4

raḥīk : <Ar. Duru ve temiz şarap.

r. 371b/13

r.+ dur 382b/8

raḥīm : <Ar. Ahirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden, Allah.

r. 316a/2

r.+ sin 377a/10

raḥm : <Ar. Ana rahmi.

şılai r.+ e 268a/15

şılai r. itdi 364a/5

raḥmān : <Ar. Mümin veya kâfir ayırt etmeden herkese merhamet eden, Allah.

r. 272a/14, 369b/9, 388b/4
r.+ uñ 304a/6

raḥmet : <Ar. Acıma, esirgeme,
koruma.

r. 271b/14, 292a/3, 297a/4,
301b/9, 314a/8, 339b/7, 340a/14,
352a/10, 356b/10, 357b/13, 395a/15

r.+ dür 276b/9, 330b/3

r. eyle 336a/9

r. eyledüm 354a/2, 354a/11

r. eylemiş 278a/5

r. eyler 283a/2

r. eylesün 394a/12, 396b/5

r. eyleye 283b/15, 395b/4

r. eyleyüb 341b/4

r.+ i 338a/6, 353a/5, 360b/4,
360b/6, 360b/7, 360b/8, 362a/6

r. ider 311a/10, 354b/5

r. iderdüm 348b/3

r. idüb 344a/12

r.+ inden 358a/15

r.+ inle 396b/4

r.+ inüñ 311a/10

r. itmek 376a/9

r. kılduñ 394b/2

r. oldu 359a/6

r.+ üm 291b/9, 344a/14, 353b/7,
377a/11, 377a/15

r.+ üñden 377a/2

raḥmetu' llāh : <Ar. "Allah'ın rahmeti
(üzerine olsun). " anlamında bir söz.

r. 285b/15

raḥmetu' llāhi : bkz. *raḥmetu' llāh*

r.+ 'aleyh 290a/15, 320b/9,
331a/3, 333a/10

r.+ aleyhi 268b/3

r.+ 'aleyhi 286b/12, 286b/14,
290a/6, 292b/15, 293a/5, 293a/11,
295b/10, 298b/15, 299a/10, 299b/6,
305a/12, 319b/8, 325a/8, 329b/15,
336a/14, 342a/15, 344a/10, 344b/6,
348a/10, 348b/15, 356b/2, 357a/12,
361a/11, 365a/1, 371b/15, 377a/12,
377b/14, 379b/14, 381a/14

raḥmetu' llāhi : bkz. *raḥmetu' llāh*

r.+ 'aleyhi 370b/6

raḫş : < Ar. Dans.

r. 303a/9, 304b/1

ramazān : <Ar. Ramazan, oruç tutulan
ay.

r. 274a/1, 274a/2, 274a/4,
274a/5, 274b/15, 274b/3, 274b/6,
275a/1, 275a/3, 275a/5, 276b/3, 277b/1,
278b/3, 278b/9, 278b/11, 279a/1,
342b/3, 342b/6, 343a/4, 343a/6, 343a/10,
343a/12, 375b/10

şehri r. 274b/14

r.+ a 274a/4, 278b/5
r.+ da 274b/5, 274b/6, 276b/12,
276b/5, 276b/8, 277b/3, 278b/15,
282a/15

r.+ dan 276b/11

r.+ ı 274a/6, 274b/10, 275a/4,
275a/6, 343a/11

r. olaydı 274b/5

r.+ uñ 274a/8, 274a/10, 274a/11,
274a/12, 274a/13, 274a/14, 274a/15,
274b/7, 275a/9, 275a/11, 275a/12,
275a/13, 275a/14, 276b/9, 276b/14,
278b/13, 279a/2

rāvi : <Ar. Rivayet eden, nakleden.

r.+ ler 394b/13

ravza : <Ar. Bahçe, cennet bahçesi.

r. 365a/12

r.+ da 365a/12

r.+ sında 319a/8

rāyiha : (<Ar. rā' iha) Koku, güzel koku.

r. 323a/6

r.+ lara 307a/15

r.+ sı 268b/15, 269a/1, 360b/15,
382a/9, 382b/1, 385b/3

r.+ sı ola 385b/3, 388a/14

rāzi : <Ar. Rıza gösteren, boyun eğen,
kabul eden.

r.+ mı olurlar 352a/14

r.+ mısinki 385a/2

r. ola 303b/12, 327b/8

r. olalar 351b/11

r. olam 374a/11

r. olasın 374a/1

r. oldı 267b/8

r. oldılar 353a/9

r. oldum 334b/8, 374a/2, 386a/7

r. olduñuzmı 374a/7

r. olmadılar 352a/13

r. olmak 293a/5

r. olmağdur 309b/6

r. olmayalum 374a/8

r. olsa 267b/7

r. olsun 337b/1

r. olub 302b/9, 303b/13, 304b/6

r. olunca 322b/12

r. olurun 385a/5

r. olurmısın 385a/4

r.+ yam 385a/4

recā : <Ar. Kalbin sevilen bir şeyi
umması ve bundan ferahlık duyması
durumu.

r. 272b/5, 292a/7, 304b/8,
304b/9

receb : <Ar. Kutsal sayılan üç ayların
birincisi, Recep ayı.

r. 278b/9, 278b/15, 342b/10

r.+ de 278b/14, 342b/9

r.+ üñ 278b/12

- redd** : <Ar. Kabul etmeme, geri çevirme.
r. olunmaz 344b/15
- re'īs** : <Ar. Baş, başkan.
r.+ i ola 362b/3
- rek'at** : <Ar. Rekât, namazın bölümleri.
r. 271a/1, 271a/10, 271a/14, 276b/5, 276b/6, 296b/14, 302a/4, 310b/5, 349b/4
r.+ da 271a/10, 289a/11, 289a/9
r.+ de 271a/1, 271a/2, 271a/11
r.+ ında 349b/5
r.+ ından 302a/5, 349b/4
r.+ umuzdan 349b/6
- renc** : <Far. Ağrı, sızı.
r. 304b/6
r.+ den 293b/10
- reng** : <Far. Renk.
r.+ i 318a/12, 318a/13, 360b/15
r.+ ine 318a/12
- renk** : bkz. *reng*
cemī'i r.+ den 318a/13
r. ola 274b/12
- resm** : <Ar. Biçim, şekil.
r.+ e 312a/2, 319b/3, 326a/8, 326b/9, 352b/15, 359a/3, 373b/4, 376a/8, 385a/15
r.+ e ola 338b/3, 369a/8
r.+ edür 304a/4, 306b/7, 357a/13
- resül** : <Ar. Peygamber, Tanrı'nın elçisi.
hazreti r. 290b/8
hazreti r.+ üñ 394b/6
- resūlu'llāh** : <Ar. Allah'ın elçisi.
r. 270a/9, 270a/14, 273b/3, 274a/4, 274b/6, 278b/10, 285b/10, 285b/12, 286a/5, 289a/4, 289b/14, 290a/2, 294a/9, 297a/6, 301a/2, 301a/4, 302a/1, 302b/10, 316b/12, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 325b/3, 326b/12, 336a/5, 337a/5, 337b/4, 340a/11, 341b/10, 343b/2, 343b/6, 344a/1, 344a/3, 350b/11, 351a/6, 359b/8, 360b/10, 361a/1, 361a/3, 361b/5, 362a/5, 362b/3, 366b/12, 376b/4, 376b/5, 376b/7, 380a/2, 380b/5, 384b/7, 385b/1, 386a/13
r.+ a 303b/4, 376a/12, 376b/2
r.+ dan 313b/13
r.+ dur 267a/15
halifei r.+ dur 300b/15
- revān** : <Far. Akma.
r. olub 368a/3

reyhān : <Ar. Reyhan, fesleğen.

r.+ ı 303a/4

r.+ ıdur 303a/4

rıdvān: <Ar. Cennetin kapıcısı olan melek.

r. 322a/9, 332b/15, 333a/1,
342b/13, 342b/14, 343a/2, 345a/14,
368a/9, 368a/11, 368a/13, 368b/4,
368b/9, 368b/13, 369a/3, 369a/7,
369a/11, 369b/1, 388b/5, 392b/14

r.- ı ekberi 367a/11

r.+ a 322a/4

r.+ ı 270a/9

rızā : <Ar. Memnun olma, hoşnutluk

r. 267b/9, 292a/7, 296a/1

r.+ sı 346a/13, 351b/10

r.+ sıçün 346a/15

r.+ sın 277b/7

rızık : Bkz. *rızk*.

r. 288b/12

rızk : <Ar. Rızık, yiyecek, nimet.

r. 305a/13

r.+ ı 294b/1

r.+ ımı 306a/5

r.+ ın 288b/14, 353b/3

r.+ ını 311a/11

r.+ ını 271b/4

r. oldı 389a/9, 389a/10, 389a/11

r.+ uñ 306a/3

ri'āyet: <Ar. Uyma, itaat etme.

r. eyledi 328a/3

ribā : <Ar. Faiz.

r. 264b/11, 264b/8

r. yimekdür 265b/2

risālet

hazreti r. 285b/6

r.+ ini 333b/2

r.+ ümi 333b/6

rivāyet : <Ar. Nakledilen, nakledilen söz.

r.+ de 264b/9, 308b/15

r.+ dür 347a/13

r. eyler 277b/11

r. ider 272b/10, 274b/4, 278b/8

r.+ inde 319a/12

r.+ lerinden 264b/4

r. olundı 365a/3

riyā : <Ar. İkiyüzlülük

r. 276a/2, 276a/3, 340a/15,
340b/6

roma : Roma şehri.

r. 314b/9

rub : < Ar. Çeyrek, dörtte bir.

r. 307a/12

r.+ ı 307a/6

r.- ı meskendür 306b/7

r.+ ı ğarbī 307a/5

r.+ ı muhterik 307a/8

r.+ u'şşimāl 307a/3

r.+ ü'lmeskūn 307a/3

rubūbiyyet : <Ar. Tanrılık.

r. 292a/2

r.+ dūr 312a/8

rūḥ : <Ar. Ruh, can.

r. 277a/10, 277a/11, 292a/8,
292a/9, 292a/12, 321b/5, 326b/1, 326b/3

ḳuyūdı r. 292b/1

taşfiyei r. 292b/3

zıkrı r. 292a/13

r.- ı 'uşşāk 396a/1

r.+ dan 277a/10, 277a/11

r.+ ı 277a/12

r.+ ından 335b/2

r.+ ları 321a/11

r.+ um 332b/13, 335b/14

r.+ uñ 326b/2

rūḥānī : <Ar. Ruhla ilgili, ruhlar
âlemine ait olan.

ḳuṭbı 'ālemi r. 305a/11

rūḥaniyyāt : <Ar. Ruh âleminin
varlıkları.

'ālemi r. 364b/8

ruḳ'a : <Ar. Yazı yazılacak kâğıt ve
deri parçası.

r. 339b/7

r.+ da 339b/7

r.+ yı 339b/8

rūm : <Ar. Roma İmparatorluğu ve
halkı. Anadolu.

r.+ a 307a/4

rusbī : <Far. Kötü yola düşmüş kadın.

r. 328b/6

rūšen

r. olur 305a/15

rūzigār : <Far. Vakit, zaman.

r. 307b/6

r.+ uñ 394b/10

rücū : <Ar. Dönme, geri dönme.

r. eylediler 300a/7

r. itmekdür 293a/14

rükū : <Ar. Namazda öne doğru
eğilme.

r. 322b/10, 370a/5

r. eyleye 272b/4

rüsvāy: <Far. Rezil, itibarsız.

r. eyleme 341a/15

r. eylemeyesin 352b/5

r. eyleye 316b/5

rüsvāylik : <Far.+ Tr. Rezillik, itibarsızlık.

r. 352b/5

rüşvet : <Ar. Yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar

r. 273a/13

sa'ādet : <Ar. Mutluluk, bahtiyarlık.

s. 303b/15, 322b/4

s. buldı 327b/3

s.+ e 307a/4

s.+ i 289b/6, 293b/7

s.+ inde 394a/15

s.+ ler 304a/1

ehli s.+ siz 373b/15

sa'ādetlü : <Ar.+ Tr. Mutlu, bahtiyar.

s. 299b/13

sā'at : <Ar. Saat, belirlenmiş an.

s. 272a/6, 276b/12, 277b/4, 297a/2, 324a/12, 326b/10, 339a/6, 360a/13, 376a/2, 376a/5, 379b/10, 381a/2

s.+ de 272a/7, 387b/4, 387b/5

s.+ i 277b/4

şabāḥ : < Ar. Sabah.

ş. 271b/15, 272a/11, 380b/1

ş.+ a 308b/10

ş.+ dan 277b/4

ş. olsa 277b/15

sābık : <Ar. Rütbece önde bulunan.

s.+ lar 391b/14

şabır : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

ş. 301b/1

şabırlı : <Ar.+ Tr. Sabırlı.

ş. ola 305b/9

şabırlu : <Ar.+ Tr. Sabırlı.

ş. 302a/4

şābit : <Ar. Yerinde duran, doğruluğu ortaya konmuş olan.

ş. 280b/7, 288a/9, 390a/5

ş.- i tāvīldür 390a/6
ş. eyle 288a/3
ş. ola 310a/4
ş. oldı 309b/15, 392b/9
ş. oldılar 288a/13
ş. olmağa 312a/2
ş. olmuşdur 266a/7
ş. olur 312a/12

çıkarmadan onların geçmesini bekleme
erdemi.

ehli ş.+ uz 363b/10

sac : Saç.
s.+ ı 379b/2
s.+ ları 379b/12
s.+ ların 380b/13

şabr : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık
vb. üzücü durumlar karşısında ses
çıkarmadan onların geçmesini bekleme
erdemi.

ş. 282a/3, 293b/8, 296a/1
ehli ş. 363b/9
ş.+ dadur 293b/7
ş.+ dan 293a/8
ş. eyler 283b/11
ş. eylersin 314a/1
ş. eyleye 293a/2, 302a/11
ş.+ ı 302b/8
ş. iderdük 345b/6, 363b/11
ş. iderdün 346b/9
ş. iderdünüz 381b/6
ş. itdüklerinden 275a/7
ş. itmek 292b/15, 293a/5
ş. itmekdür 293b/8
ş. oldur 293b/8
ş. olmaz 293a/1, 293a/2

şadağa : <Ar. Karşılık beklemeden
ihtiyaç sahiplerine, fakirlere verilen
para, mal vb.

ş. 266b/5, 273b/5, 293b/15,
294a/2, 294a/4, 294a/6, 294a/10,
294a/14, 294a/15, 294b/8, 325a/13,
327b/6, 328a/12, 338b/15, 341a/7,
351b/14, 352b/14, 357b/6
ş. eylemek 294b/10
ş. eylemişce 276b/4
ş. eylese 276b/4
ş. itmekden 290a/1
ş.+ larınıñ 325a/13
ş.+ sı 294a/1, 294a/3, 325a/14
ş.+ sından 328a/12
ş.+ yın 351b/14

şabur : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık
vb. üzücü durumlar karşısında ses

şadef : <Ar. Midye, istiridye vb. deniz
hayvanlarının kabuklarının iç tarafında
teşekkül eden ve süslemelerde, süs
eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli,
çok sert, parlak madde
ş. 394a/5

ş.+ de 381b/12
ş.+ ler 295b/5

şādık : <Ar. Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren
ş. 335a/7

şadır :< Ar. Göğüs, sîne
ş. olsa 279b/3
ş. olur 312a/7, 312a/9

şadr :< Ar. Göğüs, sîne
ş. 305a/7
ş.+ ında 278b/6
ş. olur 312a/8

şaf : < Ar. Dizi, sıra.
ş. 329b/6, 331a/2, 383b/3
ş.+ dur 383b/3
ş. ola 326b/2
ş. olalar 326b/3, 376a/5, 376a/6
ş. olurlar 286a/10
ş.+ uñ 325b/6

şafā : < Ar. Hac ve umre sırasında aralarında sa'y ibadeti yapılan iki tepeden biri.
ş. 280a/11, 280b/5, 281a/6,
318a/2

ş.- yı levnde 381a/11
ş.+ da 369b/5, 376b/4

ş.+ dan 318a/2

şāfī : < Ar. Temiz, saf.
ş. 382b/8, 391b/3
ş.+ dür 382a/12
ş. olmağdur 391b/11

şafüre : Hz. Şuayb'ın kızı, Hz. Mûsā'nın eşi.
ş. 269b/10

şag : Yaşamakta olan, diri, canlı.
s. 306a/14, 346a/10,

şag : Sağ yön.
ş. 272b/2, 285b/4, 311a/2,
318a/2, 320a/10, 325a/3, 325a/8,
328a/10, 328b/9, 332b/10, 332b/14,
333a/2, 347a/13, 347b/1, 347b/10,
348a/3, 361a/14, 362b/10, 362b/13,
362b/6, 363a/2, 363a/6, 363b/4, 363b/7,
367b/7, 388a/13, 393a/15, 393b/1
ş.+ ında 348a/14
ş.+ ından 381a/5

şagāyir : <Ar. Küçük günahlar.
ş. 265b/8, 266b/4, 375a/12
ş.+ e 264b/3
ehli ş.+ e 337b/8
ş.+ ı 266a/5

şagır : Sağır.

ş. 338b/1, 338b/9

sağış : Sayı, adet.

s.+ınca 271a/5, 308b/9, 321b/1,
331b/5, 383a/2

s.+ınca ola 326a/6

sağlğ : Sağlık, sıhhat.

s.+ına 355b/10

sağlık : Sağlık, sıhhat.

s. 288b/12, 306a/14

s.+dur 378b/13

sağrağ : Kadeh.

s.+ı 382b/8

s.+uñ 384a/13

sağrak : Kadeh.

s. 375a/11, 384a/13

s.+lar 369a/4, 390b/3

s.+ları 383a/1

sağı şağ- : Ölen bir kişinin ardından
söylenen ağıt.

s. 265a/8

şahābe : <Ar. Sahabe.

ş.+lerden 343b/2, 368a/1

ş.+lerine 270a/5

ş.+lerümden 367b/15

ş.+ye 313b/14

şahāyif : < Ar. Sahîfeler, sayfalar.

ş.+ın 299b/14

şahīb : < Ar. Herhangi bir şey üstünde
mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir
biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse,
iye, malik.

ş.+dür 285a/1

şahīfe : < Ar. Yazı yazılan kağıt.

ş. 349b/8, 349b/9

şahīh : < Ar. Gerçek, doğru.

ş. 299a/2, 320b/2, 324a/10,
365a/11, 370a/10

hadīşi ş.+dür 332a/12

ş. itmekdür 296a/12

şahrā : < Ar. Çöl.

ş. 324b/6, 364a/9, 321b/3

ş.+da 364a/9

ş.+sı 300a/10

ş.+sına 304a/9

şahv : < Ar. Sarhoşluk, baygınlık

ş.+dan 291a/11

şahve : < Ar. Sarhoşluk, baygınlık

ş. 311b/3

ş.+den 311b/3

sa'īd bin müseyyib : Medineli
hadis ve fıkıh bilgini, Saīd b. Müseyyeb
(ö. 94/713).

s. 287b/5

sa'īd bin cübeyr : Hadis ve tefsir bilgini,
Saīd b. Cübeyr (ö. 94/713 [?])).

s. 390a/11, 288a/5

sa'īr : <Ar. Cehennemini yedi
kapısından dördüncüsü.

s.+ dūr 356a/10

sākin : <Ar. Yerinde duran, yaşayan,
durgun.

s. 343b/11

s. eylerin 383a/9

s. iderin 373b/11

s. ola 358b/13

s. olan 277b/12

s. olurlar 281b/2

sākit : <Ar. Susmuş.

s. oldu 286b/8

s. olsa 267b/11

şakla - : Saklamak.

ş. 266a/7

ş.- mak 280a/14

ş.- makdur 280a/14, 313a/14

ş.- nmış 394a/5

şaklan - : Saklanmak.

ş.- mış ola 381b/13

şalavāt : <Ar. Hz. Muhammed'e ve
soyundan gelenlere okunan dua.

ş. 270b/11, 271b/1, 286a/11,

289b/11ol, 296b/8, 310b/6 310b/13,
310b/14,

ş.+ ı 310b/14

şālih : <Ar. Dinin emrettiği gibi
yaşayan.

ş. 323a/7, 334a/3, 345b/12,

358a/7, 378b/1

'ameli ş. 296a/6, 314a/3

ş.+ ler 271b/5, 301b/5, 303b/6,

312b/8, 326b/12, 326b/14, 336b/2,
344b/13

sālik : <Ar. olmuş ya da olacak bir
olayla, bir olguyla, bir durumla ilgili
olarak verilen haber.

s.+ ler 294b/14

şamedāniyyet : <Ar. İlâhi lütuflar.

ş. 276a/3

şamediyet <Ar. İlâhi lütuflar.

kemāli ş.+ den 393a/10

şan - : Sanmak.

ş.- a 350b/4, 375b/4

ş.- alar 358b/14
ş.- asın 339a/8, 381a/12, 395a/10
ş.- ma 281a/13
ş.- ur 299a/15
ş.- urdum 341b/4

saña : Sana.

s. 264b/14, 267a/13, 267b/6,
277a/5, 287b/15, 290a/12, 290a/13,
290a/14, 291a/10, 291a/14, 291a/15,
295b/4, 306a/3, 317b/10, 319a/13,
320b/3, 330a/13, 334a/11, 334a/12,
334b/6, 335a/1, 335b/3, 336a/11,
337a/15, 340b/4, 340b/13, 342a/3,
342a/6, 347b/15, 349a/4, 350b/6, 352a/8,
352a/13, 352b/3, 356b/12, 357b/2,
357b/5, 375b/9, 377a/1, 385a/4,
387b/11, 394a/9, 396a/10

şan'at : < Ar. Sanat, estetik, hüner.

eşeri ş. 287b/5
ş.+ laruñ 302a/12

sancağ: Sancak, bayrak.

s.+ a 368a/11
s.+ ı 363b/8, 368a/12
s.+ inuñ 331a/1
s.+ um 330b/8
s.+ umda 330b/12
s.+ umuñ 330b/9
s.+ uñ 331a/2

sancağ : Sancak, bayrak.

s. 314b/5, 331a/5, 362b/7,
362b/11, 363a/2, 363a/4, 363a/7, 363b/1,
363b/4, 363b/5, 363b/7, 368a/11
s.+ ları 331a/6, 344a/1
s. ola 277b/13, 331a/2

şanem : < Ar. Put.

ş. 317b/7

şanki : < Tr.+Far. Sanki.

ş. 280b/14

sarāy : < Ar. Saray.

s. 278a/13, 279b/5, 343a/13,
365a/13
s.+ da 278a/13, 365a/13, 376b/3
s.+ ını 364b/1
s.+ inuñ 307b/15
s.+ lar 351a/2
s.+ lar ola 371b/9
s.+ lara 372a/15
s.+ lardur 366a/15
s.+ ların 354a/3, 391a/13
cemī'i s.+ larını 364a/14
s.+ larumı 352a/11
s.+ laruñ 371b/9
s.+ uñ 279b/6

sarhoş <Ar. Far. Alkollü içki veya keyif
verici bir madde sebebiyle kendini
bilmeyecek durumda olan kimse.

s. 353a/13
s. olalar 335a/13
s. olub 316b/1

şarîh : < Ar. Açık, kolay anlaşılır.
ş. 370a/10

sark - Sarkmak.
s.- a 338b/10

şaru : Saru.
ş. 363a/7, 363b/4, 365a/5, 375a/2
ş. olub 334a/10

şat - : Satmak.
ş.- madı 296b/6
ş.- mağ 273b/11
ş.- mağ 340a/4

şatır : < Ar. Satır, yazı sırası.
s. 330b/12
s.+ lar 333a/12

şavā'ık : <Ar. Yıldırımlar.
ş. 319b/12

şavt : < Ar. Ses, seda.
ş. 373a/12
ş.+ ı 373b/6, 380a/14, 383a/6
ş.+ ıla 327a/7, 380a/14, 383a/6
envā'ı ş.+ ıla 278b/2
ş.+ ından 380a/15

ş.+ ile 285b/7
ş.+ laruñızı 285b/7

sa'y : < Ar. Hacda Safâ ile Merve arasında süratle gidip gelme.

s. eylemege 281a/7
s. eylemek 281a/6, 304a/5
s. eylese 280b/6
s. eyleye 280b/5
s. ider 268b/13, 306a/9
s. itmekdür 280a/11

şay - : Saymak.
ş.- alar 388b/15
ş.- maya 300a/11

sāz : < Ar. Çalgı.
s. 380a/11

sebeb : < Ar. Sebep, neden.
s. 309a/11, 347a/4
s.- i kitāb 394b/3
s.+ den 347a/3, 381b/6, 387b/13
s.+ i 292b/3
s.+ inden 302b/12
s.+ süz 267a/7

secavendī : Din âlimi.
s. 319a/12

secde : <Ar. İbadet amacıyla yere kapanma.

s. 336a/10, 342b/11, 370a/5
s.+ den 336a/10, 336a/12, 370a/4
s. eylemekdür 265a/5
s. eylemeye 322b/10
s. eyler 318b/7
s. eyleseyer 303a/2
s. eyleye 274b/14, 320b/3,
322b/9, 343a/5, 376b/5
s. eyleyeler 350a/14, 361b/3,
370a/4, 373b/8
s. itdiler 335b/3
s.+ ye 310b/7, 336a/7, 337a/14
seç - : Seçmek.
s.- e 289a/14

seçil - : Seçilmek.
s.- e 385b/7
s.- meye 319b/13
s.- üñ 331b/11, 331b/13

sefer : <Ar. Yolculuk, savaş.
s. 308a/3

segird - : Koşmak.
s.- ür 362a/9

sehā : <Ar. Büyük cüsseli.
s. 292a/6

sekil : At, esek ve sigirlarin
ayaklarında bilege veya dize kadar çıkan
beyazlık.
s. 269a/1

sekir :< Ar. Kendinden geçme hâli,
sarhoş.
s.+ dende olur 321a/12

sekiz : Sayı; sekiz.
s. 302b/5, 327a/4, 365a/12,
366a/5, 366a/9, 366a/13, 367b/9
s.+ dür 365a/2, 365a/3, 365b/7,
379a/2
s. olur 366a/3

sekizinci : Sekizinci.
s. 291b/15, 328a/4, 328b/1,
329a/10, 365a/6, 365b/15
s.+ si 303a/13

sekiz yüz elli : Sayı; sekiz yüz elli.
s. 395b/2

sekiz yüz elli biş : : Sayı; sekiz yüz elli
beş.
s. 395b/3

sekrān : <Ar. Sarhoş, mest olan adam.
s. 356a/5

seksen : Sayı; seksen.

s. 271a/4, 314b/5, 325b/5,
370a/3, 383b/3

s.+ dūr 278b/15

seksen biñ : Sayı; seksen bin.

s. 287b/7, 331b/4, 383b/13

selām : <Ar. Selam, esenleme.

s. 270a/10, 270a/15, 272b/5,
277a/14, 277a/15, 277b/15, 280b/12,
297a/1, 310b/11, 367b/11, 368b/3,
368b/4, 368b/5, 368b/6, 368b/7, 368b/8,
368b/9, 368b/10, 368b/11, 368b/12,
375b/6, 381b/5, 381b/6, 386a/5

s.+ dan 386a/7

s. eyler 270a/9, 345a/13

s. olsun 394a/7, 394a/9

s.+ umı 368b/6

selāset : <Ar. Akıcılık.

s.+ inden 382b/4

selmān- ı fārīsī : İslâmiyet'i kabul eden
İran asıllı ilk sahâbî.

s. 269b/3, 341b/10

s.+ dūr 285a/1

selsebīl : <Ar. İçimi çok hafif, lezzetli,
tatlı su, cennette bir pınar.

s. 382b/4, 382b/5

s.+ den 371b/7, 383b/7

s.+ dūr 379a/9, 391b/2

s.+ e 374a/6

semā' : < Ar. Gök, Gökyüzü.

s. 303a/9

semāvāt : <Ar. Her bir katında
meleklerin bulunduğu inanılan yedi
kat gök, gökler, göğün katları.

s. 287a/1

s.+ da 287a/3

melekūtı s.+ ı 278b/6

semir - : Semirmek.

s.- en 311b/14

şemūd : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de adı
geçen ve Hazret-i Sâlih'in peygamber
olarak gönderildiği bir Arap kavmi.

ş. 334a/4

sen : Sen; ikinci teklik kişi zamiri.

s. 266b/11, 272a/14, 277a/4,
278a/8, 306a/3, 306a/4, 306a/5, 317b/9,
317b/10, 318a/6, 318a/7, 320b/1,
322b/12, 323a/8, 323a/12, 323b/7,
325a/11, 326b/13, 330a/14, 333b/2,
334b/1, 334b/7, 334b/14, 336b/5,
336b/10, 339a/3, 339b/5, 339b/12,
339b/14, 340a/1, 340b/3, 341a/15,
347b/13, 347b/14, 350b/7, 351b/14,
351b/15, 352a/1, 352a/7, 352b/4,
355b/6, 358a/2, 359b/2, 360b/5, 362a/5,

367b/3, 368b/3, 368b/7, 368b/8,
368b/10, 373a/5, 376b/4, 377a/10,
380b/1, 383a/7, 395a/2, 396b/4

s.+ de 319a/13, 333a/11

s.+ den 272a/15, 288a/1,
290a/11, 306a/4, 319a/13, 322b/6,
322b/7, 324b/15, 329b/13, 338a/13,
339b/4, 339b/15, 361a/15, 361b/2,
367b/4, 374b/6, 377a/9, 387b/13,
396a/11, 396a/14

s.+ i 287b/14, 303a/15, 313b/7,
315a/2, 330a/2, 335b/2, 336b/8, 339a/14,
341b/7, 347b/4, 348b/6, 353b/7, 361b/4,
374b/6, 383a/9, 385a/3, 396a/11

s.+ iñ 329b/14

s.+ ün 323a/7, 323a/12, 340b/8,
352a/1, 352a/10, 352a/14, 353a/12,
354a/13, 360a/11, 362a/14, 373b/1,
382b/2, 387b/12, 394a/7, 395a/1

s.+ üñ 290a/12, 291a/12, 295b/3,
323a/8, 323a/13, 330a/13, 334b/14,
335b/1, 336b/11, 337a/13, 340b/11,
343a/5, 343a/12, 344b/8, 347b/7,
347b/12, 348b/4, 349a/9, 349a/10,
349b/1, 350b/8, 350b/9

s.+ üñçün 349b/1

senā : <Ar. Övme, methetme.

s. 291b/11, 292a/5

s. eylese 310b/6

ser-āgāz : Yeniden ve baştan başlama.

s. 278b/2

s. eyleyüb 369b/10

serencām : <Ar. Far.+Ar. Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, âkıbeti

s.+ ı 395b/13

ser-gerdān : <Ar. Başı dönen, sersemlemiş.

s. 335a/14

s. olub 373b/6

server : <Far. En ileri gelen, en önde gelen kişi, baş.

s.+ i 394b/5

seşenbe : <Far. Salı.

s. 371b/5, 371b/15, 372b/8

setr : <Ar. Örtme, kapama, gizleme.

s. ide 359b/11

sev - : Sevmek.

s.- düğünñ 303b/12

s.- düğümnden 313b/7

s.- düğümüz 345b/8

s.- e 302a/2, 302a/3, 303b/11

s.- en 354a/1

s.- enler 360a/7, 360a/8

s.- er 353b/12
s.- erdi 354a/1, 360a/6
s.- eridi 349b/1
s.- erin 285b/15
s.- erlerdi 374b/8
s.- ersin 285b/14
s.- eseñüz 303b/11
s.- mek 285b/9, 301b/5, 305b/10,
312a/9

s.- mekten 265b/7, 303b/14
s.- mekdür 265a/9, 269a/5,
301b/3
s.- memekdür 305b/5
s.- mezdüm 353b/12
s.- se 302b/15, 351b/7

sevāb : <Ar. Sevap.

ş. 266b/5, 269b/6, 277b/1,
280b/5, 289a/2, 289a/10, 289a/11,
289b/1, 314a/8, 353a/1, 356b/10, 370a/5
cemī'i ş. 389a/5
ehli ş. 390a/9
ş.+ a 354b/2, 354b/3
ş.+ dan 345a/3
ş.+ ı 271b/6, 275a/6, 275b/1,
279a/5, 292b/12, 328b/13, 362b/2,
370b/14, 370b/15, 377b/15, 378a/1,
378a/3

ş.+ ıda 287b/14
ş.+ ıdur 297a/3
ş.+ ın 284a/8, 285a/15, 298b/13,
301b/8, 309a/6, 309a/7, 390b/11

ş.+ ın 360b/5
ş.+ ından 282a/11, 284b/2,
328b/15
ş.+ ınuñ 282b/10
ş.+ ları 347b/14, 378a/7, 390b/10
ş.+ ların 280a/5
izhārı ş. ola 300a/5
ş.+ um 352b/14, 353a/2
ş.+ uñuz 344b/14, 345a/1, 345a/5
ş.+ uñuzu 345a/4

sevgülü : Sevgili.

s. 301a/12
s.+ dür 301b/1, 302a/4
s.+ si 282a/10

sevin - : Sevinmek.

s.- üb 322b/9

seviş - : Sevişmek, karşılıklı sevmek..

s.- eler 386a/11, 386a/15
s.- enler 386b/6
s.- enlerdür 386b/11
s.- ürlər 362b/13

seyitā't : <Ar. Günahlar.

s. 348a/13

seyr : <Ar. İlerleme, hareket etme,
gezip dolaşma.

s. eyleye 324b/1
s. ideler 371b/8, 371b/12

seyrān : <Ar. Gezme, gezinme.

s. iderler 281b/2

seyret - : Seyretmek.

s.- mek 313b/3

seyyid : <Ar. Önder, efendi.

s.+ cük 267a/11

s.+ dūr 315b/11

s.+ e 267a/11

s.+ idūr 383a/15

s.+ iven 330b/5

s.+ leridūr 383a/15

seyyi'āt : <Ar. Günahlar.

s.+ ı 269b/1, 347b/1, 347b/7,
349a/8, 349a/13, 349b/10

s.+ ın 324a/1, 347b/3, 348b/13,
394a/9

cemī'i s.+ ın 347b/8

s.+ ından 339b/9, 348a/6

s.+ ını 348a/6

seyyib : <Ar. Dul.

s.+ den 379b/15

seyyidī : <Ar. "Ey benim efendim!"
anlamında bir söz.

s. 360a/11

seyyid şerīf cürċānī : Fars fıkıh, kelâm
ve Arap dili bilgini.

s. 286b/11, 342a/14

şiddīk : <Ar. Özü sözü doğru olan.

maḳāmı s.+ dur 369b/2

s.+ lar 313a/9, 362a/8, 366b/3,
368a/14

s.+ lardan 374a/14

şıdk : < Ar. Gerçeklik, doğruluk,
saflık.

s. 308a/1

şıfat : <Ar. Sıfat, özellik.

s.+ dan 279b/2

ismi s.+ dur 287a/2

s.+ ın 267b/5

s.+ lardan 313a/5, 328a/8,
328b/10, 329b/2

s.+ ları 324a/15

şıfāt : <Ar. Sıfatlar, özellikler.

s. 292b/4

s.- ı 'adliyyenüñ 290a/11

s.- ı fazliyyenüñ 290a/12

s.- ı ḥaḳīkiyyeyi 313a/7

s.- ı kemāli 292b/6

s.+ dan 312a/6

s.+ ı 304b/5

s.+ lara 304a/6

s.+ ları 304b/8

şıġ - : Sıġmak.	ş. 280b/6, 281a/4, 288a/3, 288a/5, 308a/4, 322b/7, 324b/13, 325a/2, 359b/15, 361a/7, 375a/14, 375b/2
ş.- ar 276a/3	
ş.- ardı 367a/2	ş.- ı müstaķīmūñ 396a/13
ş.- maz 276a/2	ş.+ dan 288a/4, 288a/5, 288a/6
	ş.+ ı 323b/4, 324b/7, 332b/11, 336b/14, 362a/13, 362b/2, 362b/5, 362b/8, 362b/12, 363a/5, 363a/8, 364a/9, 385b/8
şıġın - : Sıġınmak.	ş.+ uñ 288a/7, 363b/13, 364a/7
ş.- urlar 355b/13	
ş.- uruz 331a/10	
şıġır : Sıġır.	
ş. 273b/13	sırr : <Ar. Sır, açıklamakta aklın yetersiz kaldığı şey.
şıĥhat : <Ar. Sağlık, esenlik.	s.- ı rabbānīsı ola 313a/8
ş.- i ħalb 292b/3	‘ālemi s.+ a 291a/7, 291a/13
	s.+ ı 394b/6
şıla : <Ar. Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşma.	s.+ ından 276a/4, 299b/15
ş.- ı raĥm itdi 364a/5	
ş.- i raĥme 268a/15	sıva : Sıva.
	s.+ sı 365a/9
sır : <Ar. Sır, açıklamakta aklın yetersiz kaldığı şey.	sidretü’l-müntehā : <Ar. Erişilebilecek son nokta.
s. 292a/9, 292a/12, 390b/8	s. 278a/2, 278a/3
‘ālemi s. 291a/9	s.+ da 277b/12
s.+ ları 291a/4	s.+ yı 278a/1
sıra : Sıra.	siĥr : <Ar. Sihir, büyü.
s.+ nuñ 330b/15	s. eylemekdür 264b/7, 265b/1
şırať : <Ar. Sırat köprüsü.	sıl - : Eski hâline döndürmek.
	s.- mek 311a/4

s.- üñ 311a/2

silāḥ : <Ar. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.

s.+ ı 299b/11

sinā : <Ar. Hazret-i Musa'ya Tevrat'ın indirildiği dağ.

ṭūri s.+ ya 277b/14

siñek : Sinek.

s. 352a/14

sini : <Far. Bakır veya pirinçten büyük tepsî.

s.+ ler 368b/15

siz : Siz.

s. 269a/8, 275b/3, 275b/8, 284b/10, 284b/11, 289a/7, 291b/9, 291b/10, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 299a/4, 311a/7, 327a/12, 332a/4, 342a/11, 342a/2, 342a/5, 342a/8, 344a/8, 344a/11, 344b/2, 347a/2, 353a/6, 358a/4, 358a/6, 358a/10, 360a/14, 361b/12, 363a/10, 363b/10, 368b/11, 369b/13, 369b/15, 371a/8, 372a/11, 373b/15, 374b/5, 374b/7, 375b/7

s.+ de 375b/9

s.+ den 303b/12, 353a/5, 354b/3, 374a/2, 374a/11, 386a/6

S.+ den 316a/1

s.+ e 270a/9, 273b/2, 275b/7, 289b/15, 299a/5, 308b/1, 332a/4, 340a/10, 340a/13, 341a/9, 341a/10, 341a/11, 341b/14, 344a/13, 344b/8, 344b/13, 345a/13, 345b/4, 347a/6, 349b/3, 353a/4, 356b/8, 357b/12, 358a/3, 358a/2, 358a/4, 358a/9, 358a/12, 368a/7, 368b/6, 369b/14, 371b/2, 373a/5, 373b/11, 373b/12, 373b/13, 373b/14, 373b/15, 374a/2, 374a/10, 376a/4, 381b/6

s.+ i 284b/2, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 303b/11, 332a/4, 344a/7, 358a/5, 373b/11, 373b/14, 375b/13

s.+ mi 342a/6, 353b/3

s.+ misiz 360a/8

s.+ siz 360a/12

s.+ üñ 269a/12, 360a/13, 361b/1, 361b/12, 269a/15, 288b/5, 294a/14, 297a/8, 299a/7, 313b/10, 315a/11, 325b/12, 325b/14, 326a/1, 326a/6, 331b/5, 333b/13, 341a/9, 342a/10, 345a/1, 345a/4, 345b/15, 346a/2, 346b/8, 351a/14, 356b/8, 360a/12, 360a/14, 361a/15, 374b/4, 386b/15,

şohbet :< Ar. Sohbet.

ş.+ dür 372b/14

ş. eyleseler 383b/5
ş. eyleyeler 372a/1, 372a/2,
372a/3, 372a/4, 372a/5
ş. ideler 367a/6, 372a/1
ş. iderler 390b/5

şok - : Sokmak.

ş.- alar 357a/3

sokağ : Sokak.

s.+ a 387a/1

s.+ ıdur 297b/10

sokak : Sokak.

s. 387a/7

s.+ lar 386b/12

s.+ lara 386b/12

şol : Sol yön.

ş. 272b/2, 285b/4, 305b/3,
318a/3, 320a/11, 325a/4, 325a/8,
328a/11, 330b/1, 332b/10, 333a/3,
347a/13, 347b/6, 348a/3, 361b/1, 367b/7
ş.+ nda 348a/15

şoñ : Son.

ş. 394b/7

ş.+ ın 293b/11

ş.+ ını 394b/8

şoñra : Sonra.

ş. 266a/3, 266a/6, 267b/12,
269a/14, 269b/4, 272a/7, 272a/9, 275a/1,
275a/2, 275a/3, 275a/4, 277b/14,
280a/15, 280b/1, 280b/3, 280b/5,
281b/1, 281b/12, 282a/3, 286b/3,
292b/8, 292b/9, 292b/10, 292b/11,
294a/7, 294b/11, 296a/6, 297b/3,
299b/1, 303a/12, 307b/2, 307b/3,
307b/4, 309a/1, 310b/8, 310b/10,
310b/11, 311a/8, 314a/5, 314a/13,
314b/2, 314b/3, 314b/9, 315a/7, 315a/9,
315a/12, 315b/3, 315b/5, 315b/8,
315b/9, 315b/10, 316a/2, 316a/12,
316b/6, 316b/15, 317a/6, 317a/11,
317a/12, 317a/13, 317a/15, 317b/1,
317b/2, 317b/8, 317b/11, 317b/14
318a/6, 318b/3, 318b/11, 318b/12,
318b/13, 318b/14, 318b/15, 319a/4,
319a/7, 319a/8, 319a/10, 319b/3,
319b/10, 319b/12, 320a/10, 320a/12,
320a/13, 320a/14, 320a/15, 320b/2,
320b/3, 320b/14, 321a/3, 321a/5, 321a/7,
321a/8, 321a/10, 321a/14, 321a/15,
321b/13, 321b/4, 322a/3, 322a/5,
322a/10, 322a/11, 322a/14, 322b/1,
322b/9, 322b/13, 323a/4, 323b/8,
323b/11, 324a/6, 324a/10, 324a/12,
324b/6, 324b/8, 324b/11, 325a/4,
325b/13, 326a/2, 326a/8, 326a/9,
326a/11, 326a/12, 326b/5, 327a/4,
326b/11, 326b/12, 326b/14, 327a/8,
327b/5, 327b/11, 328a/10, 328b/12,

328b/13, 329a/1, 329b/7, 330a/10, 331a/13, 331b/4, 331b/7, 331b/9, 332b/5, 332b/6, 332b/11, 332b/14, 333a/4, 333a/8, 333a/10, 333b/13, 333b/15, 334a/3, 334a/9, 334a/13, 334b/6, 334b/8, 334b/10, 334b/15, 335a/8, 335a/15, 335b/9, 336a/4, 337a/10, 337a/11, 339a/14, 339b/6, 339b/9, 340a/5, 340a/6, 340b/2, 343a/9, 344a/5, 347a/10, 349a/2, 350a/13, 350b/3, 351a/8, 351b/4, 351b/6, 351b/14, 351b/15, 352a/2, 352a/5, 352b/7, 353a/1, 354a/10, 357a/1, 358b/7, 359a/10, 359a/11, 359b/5, 359b/7, 360a/3, 360a/15, 361a/13, 361b/2, 361b/9, 361b/11, 362a/7, 362a/8, 362b/9, 362b/12, 362b/14, 363a/2, 363a/5, 363a/8, 363a/15, 363b/1, 363b/2, 363b/5, 363b/6, 363b/8, 363b/13, 364a/12, 367b/14, 368a/1, 368a/5, 368a/15, 368b/2, 368b/5, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 368b/11, 368b/12, 369a/2, 369a/5, 369a/9, 369a/12, 369a/14, 369b/1, 369b/4, 369b/5, 369b/7, 369b/12, 369b/15, 370a/4, 370a/7, 370a/8, 370a/12, 370b/8, 370b/11, 371a/8, 371b/5, 371b/8, 371b/12, 372a/13, 372b/1, 373a/3, 373a/4, 373a/9, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/6, 373b/12, 374a/3, 374a/7, 374a/15, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/8, 375a/11, 375b/1, 376a/9,

377a/9, 377a/12, 377a/14, 378b/7, 378b/11, 378b/12, 381b/4, 382a/8, 382a/9, 382a/10, 383b/11, 384b/2, 384b/4, 385a/1, 388a/14, 388b/6, 389a/1, 391a/2, 391a/3, 393a/11, 393a/13, 394b/15, 395b/2

ş.+ dur 312b/5, 312b/6

ş.+ ğı 311a/1

şor - : Sormak.

ş. 353b/9, 353b/13, 353b/14

ş.- a 340b/15, 341a/1, 353b/12, 353b/13, 353b/15

ş.- aki 341a/2

ş.- alar 327b/11, 327b/12, 327b/13, 328a/1, 328a/2, 328a/5, 328a/7, 328a/12, 328a/14, 328a/15, 328b/1, 328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/7, 328b/9, 329a/2, 329a/4, 329a/6, 329a/7, 329a/8, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 341a/2, 363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/6

ş.- arsız 344b/5

ş.- dı 302a/13

ş.- dılar 294a/6, 297b/6, 380b/9, 385a/9

ş.- dum 299b/9, 338a/11

ş.- duñ 324b/15

ş.- ma 375b/9

ş.- madı 325a/1, 338a/13

ş.- sa 270b/2

ş.- salar 290b/2, 290b/4	s.- mekdür 264b/12, 265b/9, 265b/11
şori : Soru.	s.- memek 275a/9, 309a/3
ş. 283a/4, 322a/13	s.- meñ 358a/14
şorıl - : Sorulmak.	s.- meye 341a/14
ş.- a 329a/12	s.- meyeler 332a/14, 332b/4
şovuğ : Soğuk.	s.- mezler 303b/6
ş.+ dur 359a/3, 382b/1	s.- miş 349b/9
ş. olsa 356a/3	s.- mişce 270b/3
şoyıl - : Soyulmak.	s.- r 266a/11, 281a/2, 296b/11, 333b/6, 340a/10, 379a/15, 392b/5
ş.- a 358b/6	s.- rler 340a/11
sög - : Sövmek.	s.- rse 266a/10
s.- medi 328b/7	s.- rsin 306a/6, 340b/3, 340b/8, 340b/12
s.- mekdür 264b/6, 265a/15	s.- rsiz 361b/8, 361b/10
s.- miş ola 328b/6	s.- se 266b/12, 279a/4, 305b/1
s.- mişsin 264b/13	s.- seler 315b/2
söyin - : Sönmek.	s.- sün 335b/12
s.- e 362b/1	s.- ye 270a/11, 294a/11, 297a/11, 305b/14, 318a/15, 322a/7, 334a/8, 340a/9, 341a/13, 349a/9, 352b/14, 357b/1
söyle - : Söylemek.	s.- yeler 319b/7, 332a/14, 351b/13, 371a/14, 371a/8
s. 341a/15, 350b/4	s.- yelüm 371a/13
s.- di 296b/5, 296b/11, 378b/3	s.- yem 341b/6
s.- dügi 264b/13	s.- yüb 335b/11
s.- düm 351a/13	söylen - : Söylenmek.
s.- medi 296b/10, 328b/3	s.- di 290b/15
s.- mek 266a/8, 305b/3	s.- mez 299b/2, 299b/4
s.- mekten 328a/13	

s.- ür 299b/2, 299b/3, 299b/5,
299b/6

söyleş - : Söyleşmek.

s.- e 334a/8

söyün - : Sönmek.

s.- ür 355a/13

s.+ lerin 315b/2, 359a/15

s.+ lerine 338b/11

s.+ lerün 304b/14

s.+ üm 394b/11

s.+ ün 330a/15

s.+ üñ 335b/2

s.+ üni 310b/15

s.+ üñle 395a/1

söyündür - : Söndürmek.

s.- ür 293b/15, 362a/14

söz : Söz.

s. 268b/7, 270a/11, 303a/4,
303a/8, 303a/10, 303a/12, 303b/2,
303b/4, 328a/13, 381b/2, 386a/7, 391a/1,
392b/14

s.+ de 390b/14

s.+ den 311a/10

s.+ i 270a/3, 278a/6, 330b/1,
331b/13, 334b/12, 336a/12, 355b/5,
358a/15, 358a/7, 359a/6, 378b/15,
383b/9, 388a/15, 395a/4

s.+ in 306a/6, 311a/1

s.+ iñ 335b/9

s.+ inden 301a/12

s.+ ine 266b/14, 282a/7, 310a/6

s.+ ini tutasın 396a/7

s.+ ler 285a/7, 302b/15, 303a/2,
386a/2

s.+ lerden 328b/3

s.+ leri 336a/7

şu : Su.

ş. 272a/15, 288b/6, 288b/7,
307a/1, 307a/2, 314b/15, 317a/2, 317a/4,
321a/9, 321a/10, 327a/2, 352a/15,
355a/2, 358b/2, 361a/1, 371b/4, 382a/7,
382b/13

ş.+ da 283b/2, 288b/7

ş.+ dan 288b/10, 358b/9,
366b/13

ş.+ dur 358b/9, 391b/3

ş.+ lar 364b/14

cemī'i ş.+ lar 355a/3

ş.+ ları 324a/8, 391b/15

ş.+ larumı 352a/11

ş. ola 317a/3

ş.+ ya 317a/4

ş.+ yı 283a/12, 307a/8, 382b/13,
358b/5

ş.+ yın 369a/14

ş.+ yına 337a/6

ş.+ yından 279a/7, 325b/8,
337b/5, 361a/5

ş.+ yınıñ 360b/15

su'āl : <Ar. Soru.

s. 363b/14

s. eyledüm 297a/6

s. eylemeye 300a/3, 340b/1

s. eyleyeler 351b/5

s.+ i 338a/13

s. iderler 276a/1, 283b/11,
308a/7, 324a/4

s. iderlerse 269a/6, 290b/11,

311a/12

s. iderseki 309a/10

s. iderseñki 379b/6

s. olına 351b/3

şuc : Suç, kusur, günah.

ş.+ ın 328a/13

suç : Suç, kusur, günah.

s.+ ı 281b/5, 334b/7

s.+ ın 281b/4, 283a/2

s.+ ını 334b/8

s.+ ları 341b/10

s.+ ların 336a/8

s.+ larına 332a/15

s.+ um 351a/12

şuhf : (<Ar. şuhuf) Dört kutsal kitaptan vahiyleri içeren sayfalar.

ş.+ ı 274a/8

şuhuf : <Ar. Dört kutsal kitaptan vahiyleri içeren sayfalar.

ş.- ı enbiyādan 396a/4

ş.+ lar 270a/1, 373a/8

şulh : <Ar. Barış.

ş. ideler 314b/2

sultān : <Ar. Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan, padişah

s. 317b/12, 358a/4, 395a/15

s.+ ı 304a/9

s.+ ına 395b/2

sultānlıg : <Ar.+ Tr. Sultanlık.

s.+ um 352a/11

sultānlık : <Ar.+ Tr. Sultanlık.

s. 357b/2

şūr : < Ar. İslam inancına göre, İsrâfil meleğin üfleyerek kıyamet gününün geldiğini haber vereceği araç.

ş. 308a/4, 320a/9, 320b/10, 321a/15

ş.+ da 321b/8

ş.+ ı 321b/1, 322b/8

ş.+ ın 322b/13

ş.+ ını 321b/3, 322b/13

ş.+ uñ 321b/1, 321b/6

sûre : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.

s. 284b/7, 285b/13

s.+ den 287a/10

s.+ si 288a/15, 289a/6

s.+ sidür 285a/3, 286a/2, 286a/7

s.+ sin 277a/8, 277a/15, 284b/12, 286a/6, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 289a/4, 289a/7, 332a/12, 369b/9

s.+ siñ 286a/8, 288b/13

s.+ sinüñ 285b/15, 286a/15

şûret : <Ar. Görünüş, biçim, şekil.

ş. 387a/10

ş.+ de 274b/14, 323a/11, 343a/4, 352a/3, 352a/5, 364a/8, 387a/11, 389a/12

ş.+ den 387a/13

ş.+ e 351b/13, 362b/5, 387a/8, 387a/9, 387a/11, 387a/12, 387a/13, ş.+ i 278a/15, 306b/7, 330a/4, 382a/8, 387a/8

ş.+ inde 268b/14, 269a/1, 281a/15, 303b/6, 306a/10, 317a/2, 323a/5, 331a/8, 338a/14, 338b/5, 338b/6, 380b/8

ş.+ inde ola 393b/13

ş.+ indedür 366b/14, 378a/5, 380b/8, 393b/13

ş.+ ine 378b/7

ş.+ ler 387a/7

ş.+ leri 389a/10

ş.+ lerine 307a/10

şûretlü : < Ar.+ Tr. Görünüşlü.

ş. olalar 367a/8

şusuz : Susuz.

ş. 327b/1, 327b/4, 327b/10, 328a/9, 328b/11, 328b/15, 329b/2, 332a/7, 335a/5, 335b/4, 342b/13

ş.+ lık 271b/9

ş. olalar 356b/5

şusuzluk : Susuzluk.

ş. 333a/3

süci : İçki, şarap.

s. 264b/9, 267a/3, 267a/8, 275b/3, 277b/15, 314a/11, 328b/1, 354b/15, 355b/14, 371b/5, 382a/9

s.+ dür 371b/14

s. içmekdür 265b/1

sücüd : <Ar. Secdeye varma, secde etme.

s. 322b/10

süd : Süt.

s. 371b/4, 382a/8

s.+ den 392a/3

s.+ ler 364b/14

süddî : Müfessir, Süddî (ö. 127/745).
s. 327a/11, 370b/8

s. 390a/14, 390a/15, 390b/1
s.+ den 386b/9, 390a/14

sükker : <Far. Şeker.
s. 389a/14

sünnet : <Ar. Sünnet

ehli s. 302b/9

tarîki s. 288a/6

şulb : <Ar. Züriyet, soy.
ş.+ inden 393a/15

s.+ dür 276b/12, 290b/11,
295b/7

s.+ lerde 313b/14

s.+ lerindendir 269b/2

s.+ lerine 291a/1

süleymân : <Ar. Hazret-i Dâvûd'un
oğlu, İsrailoğullarına gönderilen
hükümdar ve peygamber, Hazret-i
Süleyman.

sünnî : <Ar. Sünnet ehlinde olan
kimse.

s. ola 302b/10

s. 269b/9, 318a/3, 363b/7,
363b/8, 367a/7, 367b/14, 378b/4
s.+ a 342a/1
s.+ dan 342a/2
s.+ uñ 318a/5

süñü : Süngü, mızrak.
s.+ ler 357a/10

sülûk : <Ar. Bir yola girme, bir yol
tutma.
s. idenlerüñ 290a/7
s. itmek 294b/15

süñük : Kemik.

s.+ ler 321b/4

s.+ lerin 271b/10

sümkür - : Sümkürmek.
s.- mek 389b/7

sür - : Sürmek, yaşamak, yürütmek,
devam ettirmek, kovmak.

s.- di 267b/12

s.- e 325b/9

şümün : <Ar. Sekizde bir.
ş. 307a/12

s.- eler 327b/7, 328b/13, 339a/2,
359a/1, 359a/2, 375b/6

s.- mek 316a/10

s.- meye 308b/14

sündüs : <Ar. Parlak renkli ve değerli bir
ipek kumaş.

sürādikāt : <Ar. Saray perdeleri,
padişah çadırları.

s. 367a/11

süri - : Sürümek.

s.- yüb 271b/13, 331b/8

sürmelü : Sürmeli.

s. 367a/4

sürür : <Ar. Sevinç.

s.+ a 390a/3

s.+ ı 313b/6

s.+ i 379a/1

süt : Süt.

s.+ den 360b/15

şa‘bān: <Ar. Ay takviminin sekizinci
ayı, üç ayların ikincisi.

ş. 278b/9, 279a/1, 342b/10

ş.+ da 278b/14

ş.+ uñ 278b/13, 279a/1

şād : <Far. Sevnîçli, neşeli.

ş. ola 328a/8

şāfi‘ : İslam hukuku bilgini. Şafii
mezhebinin kurucusudur.

ş. 281b/3

şahıs : <Ar. Kişi.

ş.+ a 343a/12

şakī : < Ar. Eşkîya, haydut.

ş.+ ler 375b/13, 376a/1

şākir : <Ar. Şükreden kimse.

ş. 301b/1, 302a/5

şākird : <Far. Öğrenci, çırak.

ş.+ ler 372a/2

ş.+ lerine 372a/3

şām : <Ar. Tarihî bir şehir, Şam şehri.

ş. 315a/3, 316b/9

ş.+ a 307a/4, 315a/12

şāmil : < Ar. Kaplayan, kapsayan.

ş.+ dür 295b/12, 295b/13,
295b/14

şarāb : < Ar. Üzüm veya başka meyve
sularını türlü yöntemlerle
mayalandırarak elde edilen alkollü içki,
mey

ş. 368b/14, 369a/4, 371b/10,

382b/7, 382b/9, 382b/10, 390b/3, 390b/4

ş.+ dan 371b/11, 382a/15

ş.+ dur 382b/12, 382b/8

ş.+ ı 371b/11, 382b/12, 389a/13

ş.+ ından 286a/13

ş.+ lar 343a/1, 364b/14, 369a/3,
384a/15

ş.+ lara 273a/2

ş.+ lardan 343a/2, 369a/2

ş.+ lardur 393b/14

ş.+ uñ 382a/15

şarkī : <Ar. Doğu'yla ilgili, Doğu'ya özgü olan.

ş. 307a/6

şarkīyye : <Ar. Doğu'yla ilgili, Doğu'ya özgü olan.

minārei beyzāy ş.+ de 317a/7

şart : <Ar. Gerekli olan koşul. Yemin.

ş.+ ı 309a/12, 329a/7

ş.+ ına 309a/12

şefā'at : <Ar. Bir isteğin yerine getirilmesi veya bir suçun bağışlanması için aracı olma.

ş. 280b/2, 335b/15, 337b/13,

338a/9, 363a/13

ş.- ı 'uzmā 337a/10

ş.+ den 338a/10

ş. eyle 335b/1, 343a/6

ş. eyleñ 363a/11

ş. eyler 363a/14

ş. eylerin 363a/15

ş. eyleye 275a/2, 283a/6, 337b/8,

337b/9, 337b/10, 337b/11, 338a/8,

338a/9, 339b/9, 343a/8, 363a/13,

388a/12

ş. eyleyeler 276a/7, 276a/10, 283a/15, 363a/11, 363a/15

ş. eyleyen 330b/6

ş. eyleyeyin 276a/8, 276a/10

ş. eyleyüb 337b/14, 338a/1

ş.+ i 283a/14, 328a/9, 337b/12,

337b/13

ş. iderler 344b/13

ş. iderse 352a/4, 376a/13

ş.+ inden 394b/2

ş. itdügi 283a/8

ş. itmek 337a/10

ş. olursa 336a/1

ş.+ üm 338a/6

şefī' : <Ar. Şefa'at eden.

ş. eyleyesin 396a/15

ş. kıldum 336b/8

ş. ol 336b/10

ş. olayın 336b/11

şefkat : <Ar. Acıma, merhamet, sevgi.

ş. 305a/8

ş. eyle 369a/12

ş. eylemek 305b/4

şehīd : <Ar. Allah yolunda ölen kimse.

ş. 270a/4, 270b/5, 271a/6,

283b/7, 283b/8, 283b/11, 283b/13,

ş.+ den 299b/11

ş.+ dür 283b/1, 283b/2, 283b/3,
283b/4, 283b/5, 283b/6, 283b/7,
283b/13, 297b/14

ş.+ e 283b/11

ş. ideler 315a/6

ş.+ inün 282b/12

ş.+ ler 269b/14, 281b/6, 283a/15,
301a/6, 336b/2, 343b/2, 346b/12,
363a/6, 363a/8, 366b/4, 368a/14,
374a/14, 386a/13, 388a/15, 388b/10,
388b/11, 388b/12, 388b/14, 388b/15,
395b/6

ş.+ lerdən 301a/3

ş.+ lerdür 388b/14, 395b/7

ş.+ lere 282b/15, 283a/9, 283a/13

ş.+ leri 283a/12, 283a/13

ş.+ lermi 299b/10

ş.+ lerün 281b/7, 281b/8,
282b/14, 283a/11, 362b/15, 363a/1,
363a/5, 363a/6, 388a/7

ş. olan 283a/7

ş. olandur 395b/8, 395b/9

ş. olanlardan 340a/15

ş. oldılar 363a/9, 370b/12

ş. oldukları 370b/12

ş. olmak 281b/4

ş. olmayan 283a/1

ş. olsa 281b/1, 282b/11

ş.+ ün 270a/12, 281b/3

ş.+ ündür 351a/3

şehir : bkz. *şehir*

ş. 275a/6, 366a/12

ş.+ de 275a/7, 343a/13

ş.+ den 298b/12

ş.+ ler 317b/6, 324a/9, 351a/2

cemī'i ş.+ ler 319b/3

ş.+ lerdən 343b/3, 386a/14

şehir : <Far. Şehir, kent.

ş. 270a/6, 270b/12, 272b/12,
279b/9, 298b/12, 298b/13, 298b/14,
314b/8, 343a/13, 345a/11, 354b/8,
365a/11, 380b/3

ş.- i ramazān 274b/14

ş.+ de 354b/8

ş.+ e 280a/4, 316b/11

ş.+ i 343b/14

ş.+ ler 380b/6

cemī'i ş.+ lerdən 279b/12

ş.+ lere 275b/6

ş.+ lerinde 290b/9

ş.+ ün 270a/7, 272b/12, 298b/14,
343a/14, 380b/3

şehristān : < Ar.+Far. Büyük şehir.

ş.+ lar 271a/5

şehru'llāh : < Ar. Allah'ın ayı.

ş. 278b/10

ş.+ dur 278b/9

şehvāniyye : < Ar. Şehvetli olma
durumu

ş. 279a/13
lezzâtı ş. 292b/1
kuvveti ş.+ yi 279a/14

şehvet : <Ar. Şiddetli istek, arzu.
ş. 279a/4, 293a/3, 365b/14
ş.+ e 293a/2
ş.+ i 293a/2
ş.+ in 391a/10
ş.+ ler 289b/3
ş.+ lere 338b/14

şek : <Ar. Şüphe.
ş. 309a/4, 310a/14, 327b/4
ş.+ den 312b/9
ş.+ lerden 393a/5

şekâvet : <Ar. Kötü iş yapma
haydutluk.
ş.+ i 293b/6
ş.+ ümüz 358a/12

şekil : <Ar. Şekil, biçim.
ş.+ de 295a/1

şems : <Ar. Güneş.
ş. 268b/1, 387a/2
ş.+ den 369a/15
ş.+ dür 307a/11
ş.+ e 387a/3
ş.+ i 350a/1

şenbih : < Far. Cumartesi.
ş. 372a/2

şer : bkz. şerr
ş. 348b/5
ş.+ den 327a/11
ş.+ ile 265b/9
ş.+ ler 312a/6

şer' : <Ar. Şeriat, İslam şeriatı.
ş. 387a/14
ahkâmı ş.+ den 299b/14

şerâyi' : <Ar. Şeriat hükümleri.
ş.+ ini 395a/1

şeref : <Ar. Manevi yücelik, ululuk.
ş.- i nazardan 300a/7
ş.+ i 293b/4, 365a/9
ş.+ inden 277a/3

şerefe : <Ar. Saray duvarlarında olan
burç, çıkıntı.

ş.+ ler 386b/8
ş.+ lerün 270a/8, 345a/13
ş.+ si 270a/7, 345a/12

şerh : <Ar. Açma, ayrılma.
ş.+ inde 290b/12, 387a/9
ş.+ inün 290b/14

şerī'at : <Ar. Dinî kural ve hükümlerin bütünü.

ş. 268a/11, 268a/12, 296a/14, 299b/2, 313a/5

ş.+ de 266a/6, 266b/15

ş.+ e 268a/5, 268a/6, 268a/7

ş.+ ine 291a/2

şerīk : <Ar. Ortak.

ş. 321a/6, 327b/7

ş. olursın 350b/6

şerīr : <Ar. Kötülük yapan, kötü kimse.

ş.+ lerdür 359b/5

şer'ıyye : <Ar. Şeriata uygun olma.

'ulūmı ş. 296a/11

şerlū : < Ar. Şerli.

ş.+ si 273b/3, 377a/8

ş.+ sinden 273b/2

şerr : <Ar. Kötülük, fenalık.

ş. 274b/2

ş.+ i 337b/14

ş.+ inden 305b/14, 330b/2,

348b/7

şevk : <Ar. Şiddetli arzu, istek, Allah aşkı ile insanın gönlünde oluşan coşkunluk.

ş. 305a/14

şeyh : <Ar. Şeyh, bir tarikatın başındaki kişi.

ş. 286b/14, 290a/6, 310a/5, 320b/9

ş.- i ekber 292b/5

ş.+ 'abdu'llāhenşārī 294b/12

ş.+ imāmğazzālī 292b/15,

312a/11

ş.+ muhyiddīn 319b/8

şeytān : <Ar. Şeytan, iblis.

ş. 268b/5, 278b/6, 304a/4, 304a/6, 306a/5, 315a/11, 317a/2, 321b/12, 321b/14, 325b/10, 353a/15, 355a/10, 356b/9, 375b/8

ş.+ a 267b/13, 267b/14, 267b/15, 304a/5, 354b/6

ş.+ dan 377b/4

ş.+ dur 299a/15

ş.+ ı 274a/15, 316b/8

ş.+ lar 355a/4, 378a/11

ş.+ uñ 321b/10, 321b/13

şīr : < Far. Aslan.

ş. 300a/14

şīşe : <Far. Şişe, cam.

ş.+ ler 392b/1, 393b/13

şiddet : < Ar. Şiddet.

ş. 356b/11

şikāyet : <Ar. Şikāyet, yakınma.

ş. eylemeye 302a/11

ş. eyleye 273b/1

ş. itmekile 265b/13

şimdi : <Ar. Şimdi, şu an.

ş. 268a/3, 283b/12, 285b/6,
319a/4, 339b/1, 341b/3, 341b/5, 344b/8,
346b/6, 352a/8, 364b/13, 368b/3,
368b/4, 368b/5, 368b/6, 373b/3,
375b/14, 376a/7, 376b/2

ş.+ den 314a/5, 317a/15,
373b/12, 389a/1, 393a/11

ş.+ ki 311b/10, 316b/7, 364b/12,
367a/12

şîr : <Ar. Şiir.

ş. 395a/8

şirk : <Ar. Allah'a ortak koşma.

ş. 339a/2

ş.+ e 339a/3

ş. getürmekdür 264b/5, 265a/13

ş. getürmektür 264b/10

şol : Şu, o.

ş. 264b/12, 270a/10, 270b/15,
273a/1, 273a/13, 273a/14, 273a/15,
273b/1, 273b/6, 276b/7, 281a/13,
281b/10, 294a/10, 295b/15, 296a/2,

296b/1, 296b/4, 296b/9, 299a/5, 302a/8,
302a/9, 302a/10, 302a/11, 305b/7,
305b/8, 305b/9, 306a/2, 306b/2, 306b/3,
306b/4, 307b/6, 307b/11, 311b/13,
312a/1, 313a/12, 313b/10, 313b/15,
314a/1, 314a/2, 326a/5, 327b/1, 327b/3,
330a/3, 334a/12, 336b/7, 336b/8,
336b/10, 337b/1, 338b/3, 338b/10,
341a/10, 345a/6, 346a/9, 346a/13,
346a/14, 346a/15, 348a/2, 354a/5,
355b/9, 357a/13, 357b/2, 357b/3,
357b/5, 360a/1, 363b/3, 366a/8, 369a/8,
373a/8, 373b/4, 376b/15, 381b/6,
381b/11, 385a/15, 385b/6, 385b/7,
385b/8, 385b/13, 385b/14, 386a/1,
392a/6, 393a/14, 395a/15

ş.+ dur 289a/13

şöyle : Şöyle, şu şekilde.

ş. 266b/7, 303a/15, 308b/13,
309a/10, 317b/13, 319b/9, 320a/5,
320b/11, 323b/8, 327b/10, 335a/13,
335a/15, 338a/3, 339a/8, 344a/11,
348a/3, 351a/7, 357a/4, 364b/1, 367b/4,
370a/3, 392b/10, 392b/9, 396a/2

ş.+ dür 285a/8, 285a/10

ş. idersem 266b/6

şu : Şu.

ş.+ nı 323b/14

ş.+ nlar 394a/6

ş.+ nları 349a/2

ş.+ nun 266a/5

ş.+ nuñ 394a/13

şu‘ayb : <Ar. Kur’ân-ı Kerîm’de Medyen kavmine gönderildiği bildirilen peygamber.

ş. 362b/7, 362b/8

şuhūd : <Ar. Hazır bulunarak tanık olma, müşahede etme, görme.

ş. 304a/10

şübhe : <Ar. Kuşku.

ş.+ ler 296a/8

şübhelü : Şüpheli, yapılması dinen sakıncalı olan.

ş. 299b/7

ş.+ lerden 393a/5

şübhesüz : Şüphesiz, yapılması dinen uygun olan.

ş. 372a/11, 372a/12

şükr : <Ar. Verdiği nimetler için Allah’a duyulan minneti dile getirme, teşekkür, minnettarlık.

ş. 272b/4

ş. eylemezsın 306a/4

ş. eyleye 278a/4, 329b/1

ş.+ i 384b/3

ş. iderlerdi 340a/2

ş.+ ü 311b/1

şükür : bkz. *şükr*

ş.+ den 311b/1

ş. ideler 372b/1

ş. idüb 345b/6

şümül : <Ar. Kaplama, kapsama.

ş.- ı ihsânından 377b/6

tā : <Far. Ta, kadar, değin.

t. 266a/7, 268b/6, 268b/9, 269a/13, 272a/7, 277a/7, 277b/10, 277b/3, 277b/4, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 283b/10, 293a/10, 295a/1, 296a/5, 303b/11, 304a/1, 304a/6, 306b/6, 307b/7, 316a/15, 319b/6, 322a/12, 322b/12, 337a/4, 347b/1, 348a/1, 353a/2, 358b/13, 366a/13, 367a/4, 373a/8, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4, 384b/3, 393b/7, 395a/3, 395a/14, 395b/15, 396a/1, 396a/4, 396a/7, 396b/1

ta‘accüb : <Ar. Şaşma, hayret etme.

t. ideler 370b/1

t. idersiz 370b/2

ta‘addüd : < Ar. Çoğalma, birden fazla olma, tekessür etme.

t. 291a/12

ta'allūkat : <Ar. İlgili, ilişkili.
t.- ı kevneyn 292b/1

cemī'i t.+ leri 277b/7
t.+ um 339b/5

ṭa'ām : <Ar. Yemek.

t. 270a/10, 270b/1, 294a/11,
341a/10, 353b/13, 368b/14, 371b/1,
385a/15, 385b/4, 389a/7

t.+ a 389a/9

t.+ da 384a/12

t.+ dan 276a/7, 383b/6

t.+ ı 265a/8, 305b/1, 305b/2,
389a/13, 389a/14

t.+ lar 355a/3, 365b/1, 369a/1,
384a/12

envā'i t.+ lar 271b/8

t.+ lara 273a/2

t.+ lardan 343a/2, 369a/2

t.+ ları 389a/8

t.+ larında 371b/2

t.+ larından 324b/11

t.+ larumdan 384a/15

t. ola 273a/1, 383b/6

ṭā'at : <Ar. İbadet.

t. 268b/13, 291b/9, 293b/3

t. eylemek 377b/15

t.+ i 312a/14

t. iderken 291b/13

t.+ idur 308a/1

t. kılmaklığa 363b/11

t.+ ler 277b/7

cemī'i t.+ lerden 374b/11

ṭabaḳ : Tabak.

t. 343a/1

t.+ lar 342b/15

t. ola 343a/1

ṭabaḳa : <Ar. Kat, katman.

t. 304b/15, 356a/10, 356a/11,

356a/12, 356a/14

t.+ da 354b/8

t.+ dur 354b/7

t.+ sina 376a/1

ṭabī'at : <Ar. Yaratılış, huy.

'ālemi t.+ den 291a/7

t.+ ı 382a/15, 382b/3

tābi' : < Ar. Bağlı.

t. 353a/9, 354b/6

t.+ dür 390b/10

t.+ ler 391b/14

t.+ lerdür 393b/2

t. ola 302b/10

t. olalar 315a/15, 317a/11,
342b/10

t. olalum 358a/8

t. olan 291a/1

t. olanları 331a/15

t. oldılar 390b/7

t. olmadunuz 358a/10

t. olmakdur 303b/9	ţ.+ ında 317a/12
t. olsunlar 361b/7	ţ.+ lar 299a/6, 319b/2, 320b/10,
t. olub 367b/8	324b/1, 348b/14
t. oluñ 303b/11, 316a/1	ţ.+ larca ola 341b/9
t. olur 268b/4	ţ.+ ları 324a/7
t. olurlar 303b/5	cemî'î ı. ı. larınca 288b/15
	ţ.+ larınıñ 355a/2
	ţ.+ uñ 356a/5, 384a/6
tābūt : <Ar. İçine ölü konan sandık.	
t. 334a/15, 354b/10, 359a/15	
t.+ ı 359a/15	tağayyür : < Ar. Değüişme,
t.+ lar 356a/8, 359a/14	Başkalaşma.
t.+ uñ 334b/3, 354b/11, 354b/12,	t.+ den 291a/13
356a/8	
tāc : <Far. Taç, değerli taşlarla süslü	tağıl - : Dağılmak.
başlık.	ţ.- dı 339b/1
t. 275a/1, 322b/5, 325a/12,	ţ.- mış 321b/4, 324a/8, 335a/9,
383b/15	337a/12, 381a/12
t.+ dan 383b/15	tāhā : <Ar. Kur'an'ın 20. suresidir.
t.+ ı 274b/15, 322b/9	ţ. 284b/12
t.+ ın 343a/7, 388a/10	
t.+ lar 372b/10, 372b/4	taḥammül : <Ar. Nesnenin, güçlü,
	zorlayıcı dış etkenlere karşı koyabilmesi,
tafşıl : <Ar. Anlatma, açıklama.	dayanması.
t.+ de 292b/7	t. iderdüñ 346b/10
tağ : Dağ.	taḥiyyāt : <Ar. Selamlar, dualar.
ţ. 318a/1, 356a/5, 359a/11,	t. 272b/4
384a/5	t.+ a 310b/6
ţ.+ a 371b/6	t.+ da 310b/6
ţ.+ da 359a/11	
ţ.+ ına 317a/13	

taḥkīk : <Ar. İlahi gerçeklere erişen kimse, ilahi gerçekleri anlayıp bilme.

t. 394b/12, 396a/1

ehli t. 311a/2

taḥṣīl : <Ar. Parayı alma, toplama.

t. eyleye 296b/2

taḥṣīṣ : <Ar. Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.

vechi t. 276a/2

taḥt : <Ar. Taht, hükümdar koltuğu.

t. 365b/2, 365b/3, 374b/14,

375a/1, 375a/3, 375a/5, 380b/4, 385a/12

t.+ ı ola 274b/12

t.+ lar 368a/14, 371b/10, 375a/8,

392a/12, 393b/9

t.+ lar ola 371b/9

t. ola 272b/14, 379b/3, 388b/9

t.+ un 272b/14

t.+ uñ 274b/12, 365b/4, 379b/3,

380b/5, 385a/12, 388b/9

taḥta : <Far. Tahta, ağaç.

t. 273a/9

t. eylerler 273a/9

ṭā'ife : <Ar. İnsan topluluğu, bölük.

ṭ. 273a/13, 302b/12, 325b/13,

325b/15, 347a/1, 359b/4, 366b/3,

375a/14

ṭ.+ dūr 393b/6, 393b/8

ṭ.+ nūñ 302b/13, 342a/11,

375a/15

ṭ.+ ye 357b/1

ṭ.+ yi 341b/13

ṭaḳ - : Takmak.

ṭ.- alar 331b/9

ṭāḳat : <Ar. Güç, kuvvet.

ṭ. 270a/14, 339a/14

ṭ. getürmeyeydi 288b/9

ṭ.+ ler 303b/15

taḳdīr : <Ar. Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler, kader, alın yazısı.

t. olına 387a/2

t. olunur 277a/14

t. olur 277a/1

t.+ üm 346b/5

t.+ ümden 346b/6

t.+ üme 353a/9

taḳdīs : <Ar. Kutsama, ululama.

t. ideler 331a/3

t. iderler 270b/14

taḳlīd : <Ar. Tasavvuf ehlinden gibi görünen ancak gerçekten bu olgunluğa erişmemiş olan kimse.

t.+ den 296a/9

taḳrīr : <Ar. Yerleştirilme, yerleştirme.

t. 286b/7, 287b/2

taḳvā : <Ar. Allah korkusuyla dinin yasakladığı şeylerden kaçınma, dünya işlerinden el etek çekip sadece ibadetle meşgul olma.

t. 293a/10, 313a/3, 313a/4

‘alāmeti t. 293a/13

t.+ dan 293a/9

t.+ dur 293a/8

t.+ sı 313a/9

t.+ yı 313a/10

ṭalāk : <Ar. Boşanma.

ṭ. 322a/10

ṭ.+ suz 266a/9

ṭaleb : <Ar. İsteme, dileme.

ṭ. eyledi 329a/10

ṭ. eyleyen 305b/5

ṭ. itdügün 309b/1, 309b/2

ṭ. itsünler 348b/12

ta‘līm : < Ar. Öğretim.

t. 287b/2

ṭālib : <Ar. İsteyen, talep eden.

ṭ.- i dünyā 307a/9

ṭ.- i esrārı ilāhī 280b/13, 295a/1,
304b/12, 364b/6

ṭ.+ e 300a/8

ṭama‘ : <Ar. Açgözlülük, tamah.

ṭ. eyledi 296b/10

ṭ. eylemedi 296b/6

ṭ. eyleseler 298b/8

ṭ. eyleyeler 277b/3

ṭamām : <Ar. Tam, bütün, eksiksiz, son.

t. 273a/7, 286a/8, 299a/4,
299a/6, 316b/11, 318a/14, 325a/9,
329a/5, 335a/3, 336b/13, 347b/7,
363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2,
364a/3, 394b/6

t. eyle 334b/9

t. eyledüm 395a/6

t. eyleye 334b/10

t. itmege 394b/1

t. ola 320b/15, 321a/3

t. oldu 320a/1, 321a/2, 342b/11,
388b/15, 394a/14, 395b/3

ṭamar : Damar.

ṭ.+ lar 321b/4

ṭamu : Cehennem.

ṭ. 274b/1, 279a/7, 281a/4,
294b/6, 298a/9, 308b/6, 313b/8, 314a/1,
320b/7, 322b/6, 351b/10, 355b/1,
355b/2, 355b/8, 356a/3, 358a/2, 370b/6,
371a/5, 371a/11, 371a/15, 384b/3
cemī‘i ṭ. 376b/15

ṭ.+ da 331b/9, 338b/2, 355a/3,
355b/12, 355b/15, 356a/1, 376b/15,
384b/2

ṭ.+ dadur 390b/14

ṭ.+ dan 269b/1, 269b/13,
275a/13, 275a/15, 276b/10, 300b/5,
329a/3, 333a/1, 337b/10, 337b/15,
338a/1, 355a/2, 370b/12, 376b/14

ṭ.+ dur 348a/15

ṭ.+ nun 273a/3

ṭ.+ nuñ 302b/5, 302b/7, 332b/15,
335a/12, 354b/7, 355a/8, 355b/11,
355b/12, 358b/1, 376a/11, 376b/6

ṭ.+ sina 359a/1

ṭ.+ sindan 321a/7

ṭ.+ ya 273a/13, 324a/2, 324b/9,
325b/10, 327b/2, 331a/14, 331b/1,
331b/8, 332a/5, 332b/7, 333b/14,
334a/3, 337b/15, 338a/4, 339a/4, 340b/5,
340b/9, 340b/14, 342a/11, 346b/4,
348b/8, 351a/8, 353a/15, 353b/2, 359a/2,
371a/1, 384b/3, 384b/4, 391a/4

ṭ.+ yı 272b/2, 324b/7, 332b/9,
332b/10, 350a/2

ṭamulıḳ : Cehennemlik.

ṭ.+ sını 318a/7

ṭa' n : <Ar. Ayıplama, kınama.

ṭ.+ ıla 267a/14

ṭanıḡ : Tanık, şahit.

t.+ uñ 333b/7

ṭanıḳ : Tanık, şahit.

t.+ lardur 333b/13

ṭaṇrı : Tanrı, Allah.

t. 281a/13, 281b/9, 282a/6,
288a/15, 294a/1, 294a/3, 294a/12,
299b/9, 299b/10, 301a/5, 311a/7,
322b/8, 337b/11, 346b/11, 363a/1,
384b/8, 389b/1, 396b/5

t.+ dan 285a/14, 313a/2

t.+ mızuñ 326a/6

t.+ nuñ 264b/14, 307b/15,
314b/15, 323b/4, 327b/3, 335a/12,
359b/4, 383b/7, 394b/5

t.+ ñuzı 372a/11

t.+ te'ālānuñ 349a/7

t.+ ya 267b/15, 302a/4, 303b/14,
367b/1

t.+ yı 303b/14, 360a/8

ṭaṇrılıḳ : Tanrılık.

t. 305a/5

ṭanuk : Tanık, şahit.

ṭ.+ lıḳ 265a/3

ṭanuḳ : Tanık, şahit.

ṭ.+ ı 289a/4

ṭ.+ lardur 333b/8

ṭ.+ lıḡı 265a/3

ţ.+ lık 265a/15
ţ.+ lık 280b/2
ţ.+ luğ 297a/5
ţ. oluñ 275b/3, 275b/8, 289a/7,
353a/6
ţ. olurlar 333b/9

ţanuķlık : Tanıklık.

ţ. 309b/5, 328b/7, 328b/8, 334a/1

ţanuķluğ : Tanıklık.

ţ. 283b/13, 289a/3, 323b/14,
355b/15, 357a/1

ţap - : <Ar. Tapmak, Tanrı olarak
görüþ kulluk etmek.

ţ.- alar 360a/2
ţ.- anlar olurlar 356a/15
ţ.- arduğ 361b/10, 361b/8
ţ.- arduñuz 361b/9
ţ.- arlar 321a/6
ţ.- arsa 361b/7

ţar : Dar.

ţ. ola 271b/10

ţaraf : <Ar. Yan, yön.

ţ.+ a 267a/6
ţ.+ ından 292b/2, 358a/9,
358a/11, 375b/15, 376a/4, 388b/4

ţarfetü'l-‘ayn : <Ar. Göz açıp
kapayınca kadar geçen kısa an.

ţ. 320b/8, 328b/14

ţarīḥ : <Ar. Bir olayın gününü, ayını
ve yılını bildiren söz.

t. 395a/15

ţariğ : <Ar. Yol.

ţ.- i ḥağdan 305b/6
ţ.- i müstaķīm 288a/12
ţ.- i sünnet 288a/6

ţas : Tas, kap.

ţ. 355a/10

taşarruf : <Ar. Sahip olma.

t.+ ı 290a/12, 291a/10
t.+ ında 291a/12
t. itmek 303a/4

taşavvuf : <Ar. Tanrı'nın niteliğini ve
evrenin oluşumunu varlık birliği
anlayışıyla açıklayan dinî ve felsefî
akım.

t. 296a/1

taşavvur : <Ar. Hayal etme, göz
önüne getirme.

t. idüb 289b/3
t. itmekdür 342a/15

taşdīk : <Ar. Doğrulama.
kemāli t. 313a/13
t.+ den 393a/3

t. 391b/3, 392a/3
t.+ dur 361a/1, 383a/1
t. olmağ 395a/9

taşfiye : <Ar. Arıtma, ayıklama,
Temizleme.
t.- i rūḥ 292b/3

ṭavāf : <Ar. Çevresini dolaşma.

t.+ dur 280a/9
t. eyledi 279a/8
t. eylese 279a/8, 280b/3
t. eyleye 280b/3
t. eyleyeler 336b/12
t.+ ın eylemek 280b/11
t.+ ına 280b/4
t. ide 280b/1
t. iderler 390b/4
t. itmedin 280b/11
t. itmege 281a/5
t. itmek 281a/5

taş : Taş.
t. 280a/11, 280a/14, 355a/11
t.+ a 274a/1, 290b/6
t.+ ı oldı 355a/11
t.+ ında ola 347b/7
t.+ ından 355a/10, 355a/12
t.+ ını 290b/7, 324b/6
t.+ lar 274a/3
t.+ larda 355a/12
t.+ lardur 355a/9
t. olmadı 355a/11
t.+ ub 395a/11

ṭavāf-ı kudüm : <Ar. Bir hac terimi
olarak, “ifrad haccı” yapanların
Mekke’ye vardıklarında yaptıkları ilk
tavaftır.

t.+ dūr 280a/13

taşra : Dış, dışarı.
t. 285a/12, 370b/7

taṭavvuʿ : <Ar. Farz ve vâciplere ilâve
olarak nâfile ibâdet yapma
t.- ı hacdan 284a/11

ṭavar : Davar.

t.+ lardan 273b/12

ṭatdur - : Tattırmak, maruz bırakmak.
t.- a 311b/13
t.- dı 311b/13

tāvīl : <Ar. Uzun, çok süren.
ṣābiti t.+ dūr 390a/6

ṭatlu : Tatlı, yumuşak.

ṭavḳ : <Ar. Gerdanlık, halka.

t.+ ını 331b/2, 331b/6, 331b/7,
331b/9

ṭavr : < Ar. Durum vaziyet.

ṭ.+ ına 305a/9

ṭ. kıldı 305a/6

ṭavra : Devre.

ṭ. 305a/7

ṭ.+ sına 305a/8, 305a/9

ṭ.+ ya 305a/10

ṭayyib : < Ar. Duyuların ve nefsin haz aldığı, güzel, hoş ve lezzetli bulduğu şeyleri ifade eder.

ṭ.+ lerüñdür 365b/9

ṭayyibe : < Ar. Duyuların ve nefsin haz aldığı, güzel, hoş ve lezzetli bulduğu şeyleri ifade eder.

mesākīni ṭ. 385a/9

taẓarrūʿ : <Ar. Yalvarma, yakarma.

t. 272b/4

taʿẓīm : <Ar. Sayı gösterme, hürmet etme.

t. 289a/14, 368a/13

t. eylemese 285a/10

t. eyleye 308b/13, 372b/15

t. eyleyüb 350a/14

t. itmemiş ola 308b/13

teʿālā : <Ar. "Yüce olsun!" anlamında bir söz olup, Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. 268b/10, 271b/4, 321a/10, 377b/6, 378a/5, 380b/10

t.+ ya 386a/9

tebdīl : < Ar. Değiştirme.

t. eyleye 387a/12

t. ola 324b/2, 324b/4, 359a/13, 387a/13

t. olıcağ 324b/14, 325a/1

t. olmağında 324a/15

t. olur 324b/1

teberrük : <Ar. Uğur sayma, bereket umma.

t. 287a/11

tecellā : <Ar. Tecelli, yansıma, görünme, Allah'ın kudretinin görünmesi.

t.- ı esmā 292b/3

tecellī : <Ar. Tecelli, yansıma, görünme, Allah'ın kudretinin görünmesi.

t. 299b/15

t. eyledi 304b/2

t. eyleye 327a/8, 374a/15

t. eyleyüb 361b/2

t. itmekden 292b/6

t.+ si 387a/5

tefāsīr : <Ar. Kur'ân tefsirleri.
t. 394b/13

teferrüç : < Ar. Açılma, ferahlama.
t. eyledüm 383b/8
t. eyleyüb 371b/6
t. ideler 318a/15

tefsīr : <Ar. Kur'ân-ı Kerīm'i
açıklama, yorumlama.

t. 394b/12
ehli t. 274a/6, 324a/10, 355a/1,
387a/3
t.- i beğavīde 380a/9
t.- i kâşānīde 269a/4
t.- i kebīrde 279a/11, 325a/8,
379b/8, 389b/11, 392b/8
t.+ de 344b/6
t.+ dūr 295b/9
t.+ inde 270b/10, 277b/2,
350a/12, 352b/1, 359b/15, 362a/14,
368a/1, 385b/3

tefsīr-i kâzī : Beyzâvî (ö.
685/1286) tarafından yazılmış tefsir.
t.+ de 286b/14

tefsīr-i kebir : Fahreddîn er-
Râzî'nin (ö. 606/1210) *Mefâhîtü'l-gayb*
adıyla da bilinen tefsir.

t.+ de 298b/15

tehlike : <Ar. Bir kişinin helak olmasına
neden olabilecek durum.
t.+ ye 279b/14

tek : Yalnızca, sadece.
t. eylese 272a/13

tekbīr : <Ar. İslam dininde Allah'ın
büyüklüğünü, yüceliğini belirtmek için
söylenen "Allahu ekber" sözü.
t. 272b/3, 362b/4

tekebbürlik : <Ar. Kibirlenme,
büyüklenme.
t. eylese 306a/10

tekellüf : <Ar. sıkıntı veren bir iş
yapma, güçlüğü, sıkıntıya katlanma.
t.+ inden 302b/15

tekrār : <Ar. Aynı olayın, işin,
hareketin yeniden ortaya çıkışı,
tekrarlanması.
t. idey 390a/8

temettu' : <Ar. Kazanç, kâr.
t. eyleñ 374a/3

temşīl : < Ar. Birinin veya bir
topluluğun adına davranma.
t. 280b/13, 394b/12, 396a/1

ten : <Far. Vücut, beden.
t. 288b/10, 351a/10, 351a/11,
351a/12
t.+ dedür 288b/10

tenāsuḥ : <Ar. Ruh göçü.
t.+ a 387a/14
t.+ dur 387a/14

tena‘‘um : <Ar. Bolluk içinde
bulunma.
kemāli t. 390a/3
t. eylese 389b/2
t. eyleyeler 344b/6, 388b/10
t. eyleyün 343b/13
t. iderken 390a/1
t. idün 374a/6

tenevvū‘ : <Ar. Çeşitlilik.
t. 291a/12

terakḳī : <Ar. İlerleme, yükselme.
t.+ de 311a/15
t. eyleyesin 291a/10

terbiyāt : <Ar. Terbiye.
t. 287b/3

terciḥ : <Ar. Tercih.
t. itmekdür 309b/7

tercümān : <Ar. Çevirmen, dile
getiren.

t.+ dur 311a/4
t.+ ıla 334a/8

tercūme : <Ar. Bir dilden başka bir
dile çevirme, çeviri.
t. itdüm 294b/15

tergīb : <Ar. Rağbet ettirme.
t.+ de 310b/4, 387b/8

terk : <Ar. Bırakma, ayrılma.
t. eyle 268a/10, 302a/3, 305b/12
t. eylediler 362a/3
t. eylediği 391a/10
t. eyledün 341a/5
t. eyledünüz 342a/5, 342a/8,
342a/11,

t. eylemedi 342a/4, 346b/1
t. eylemedüm 341a/6
t. eylemege 293b/2
t. eylemek 301b/10, 306b/6
t. eylemekdür 265a/2, 265a/3,
265a/5

t. eylemez 306b/6
t. eylese 269a/13, 271b/2, 272a/8,
272a/11, 272a/12, 272a/14, 305b/13
t. eyleseler 301a/1
t. eyleye 313a/2
t. eyleyeler 277b/8
t. eyleyüb 331a/15

t. ide 302b/11

t. iderler 282b/10, 303b/1

t. itdügümüz 345b/7

t. itmekdedür 293b/5

t. itmeyince 293a/11

t. itmezdük 345b/5

t. itse 284a/2

tertīb : <Ar. Düzen, sıra.

t. 280a/14, 287b/4

t.+ ine 359b/9

t.+ ini 280a/14

tesbīḥ : <Ar. "Süphânallâh" sözcüğünü söyleyerek Allah'ı ululama.

t. 270b/14, 331a/3

t. eyleyeler 285b/3

t. ideler 309a/7, 327a/7

t. iderler 380a/14, 383a/5

t.+ inde 270b/14

te'şīr : <Ar. Etki.

t.+ i 290b/6

teslim : <Ar. Allah'ın hükmüne boyun eğme.

t. 292a/7

tesnīm : <Ar. Cennette bulunan bir ırmağın adı.

t. 382b/9, 382b/12

t.+ dür 391b/2

t.+ e 374a/6

teşrī' : <Ar. Şeriat, **yasa**, **din** bir hüküm koyma.

t. 395b/15

tevāzu' : Alçak gönüllülük, kibirsizlik.

t.+ dadur 293b/4

t. eylese 306a/11

t. iderler 302a/9

tevbe : <Ar. İşlenmiş bir günah veya suçun bir daha tekrarlanmayacağına dair verilen söz, tövbe.

t. 264b/1, 264b/2, 311a/11, 312a/2, 312a/5, 312a/12, 312a/13, 312b/1, 312b/4, 312b/7, 318b/11, 318b/15, 319a/1

t. eylemeseñüz 311a/8

t. eylemeyenler 275b/4

t. eylemeyince 269a/14

t. eylemiş 328b/2

t. eyleñ 269a/12

t. eyleye 311b/10

t. eyleyüp 318b/5

t. idenleredür 345a/2

t.+ ile 272b/1

t. kıla 312a/2

t. kılan 312a/1

t.+ si 264b/1, 311b/9, 312b/2, 312b/3, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11,

t.+ si olmasa 312a/9
t.+ sidür 311b/8, 312a/14,
312a/15, 312b/7, 312b/8, 312b/9,
312b/10, 312b/11
t.+ sin 278b/11
t.+ sini 312a/4
t.+ sinüñ 312b/13
t.+ süz 355a/1

tevbesüz : <Ar. + Tr. Tövbesiz,
tövbe etmeyen.

t. 328b/11, 329b/2, 338b/6,
353a/15

teveccüh : <Ar. Bir yöne doğru
yönelme.

t. eylemek 312b/6

tevekkül : <Ar. İşi Allah'a
bırakma, Allah'a teslim olma.

t.+ dedür 293b/5

tevfi̇k : <Ar. Allah'ın kuluna yardım
etmesi. Uygun duruma getirme.

t. 288a/8, 303a/6

vechi t. 391a/1

t. itmek 391a/6

tevhi̇d : <Ar. Allah'ın birliğine inanma.

t. 268a/12, 356a/13

t. iderüz 287b/15

t. itmediler 281b/11

t.+ lerinüñ 362b/2
ehli t. olurlar 356a/12

tevīlāt : < Ar. Teviller, yorumlar.

t.+ ı 311b/4

tevrāt : <Ar. Dört kutsal kitaptan
Hazret-i Mûsâ'ya indirileni.

t. 274a/9

t.+ da 288b/1, 336b/3

t.+ dan 333a/12, 396a/3

t.+ ı 270b/8, 333a/15, 334a/11,
334a/13, 335b/11, 373a/10

t.+ i 270a/13

tezkiye : <Ar. Şahidin adalet
niteliğinin soruşturulması anlamında
fıkıh terimi.

t. eyleye 333b/12

tīz : <Ar. Çabuk, tez.

t. 315b/4, 320b/12, 339a/7,
342b/15, 355a/13, 362a/13, 376b/5,
379a/14

toğ - : Doğmak.

toğ - a 318b/2, 318b/4, 318b/8,
318b/9, 318b/11, 318b/12, 318b/15,
319a/6, 319b/8

toğ - alar 319b/10, 319b/9

toğ - ar 318b/8, 319b/8

toğ - dı 316a/13

.- madur 315b/8, 316a/7

.- masına 268b/2

.- maya 318b/3, 318b/9, 319b/11

.- mazdan 318b/6

oan : Doan.

. 371a/1

orı : Doru.

. 288a/2, 288a/3, 391a/12

our -: Dourmak

.- a 387b/4

.- ma 389b/7

.- urken 283b/5

oın - : Dokunmak.

.- a 380a/7

.- sa 268b/15, 269a/2

osan ouz : Sayı; Doksan dokuz.

. 308b/7, 308b/8, 334b/4, 349a/1

oun - : Dokunmak.

.- a 386b/13

ouzuncı : Dokuzuncu.

. 292a/1, 303b/1, 328a/5, 328b/2,
329a/11

ouz yz : <Ar. Sayı; Dokuz yz.

. 314b/6, 320b/15

ol - : Dolmak.

.- ar 382b/11

.- dum 359b/4

.- dumı 359b/3

.- ına 318b/7

.- ınınca 280a/12

.- unca 272a/7

ola - : Dolamak.

.- mıdur 364b/10

oldur - : Doldurmak.

.- asın 359b/3

.- ur 356a/14

on : Kıyafet.

.+ ın 266b/3, 280a/7

onlu : Giysili.

. 390b/4

op : Top.

. 307a/1

opra : Toprak.

.+ a 396a/13

.+ ı 322b/1, 323b/2, 323b/3

.+ ıdur 323b/3

.+ ından 302b/1, 302b/2

oprak : Toprak.

ṭ. 323b/1, 323b/2, 323b/3,
339a/15, 356b/12, 356b/13

ṭ. eyleye 378b/8

ṭ.+ ıla 323b/4

ṭ.+ ları 323b/1

t. olalar 351b/6

t. olmağa 351b/11

ṭ. olaydım 356b/12

ṭopṭolu : Dopdolu.

ṭ. 270b/14, 307b/11, 355b/1,
384a/1, 392a/8

ṭ. ola 320a/7, 321a/8, 357a/7,
359b/7

ṭ. olur 382b/11

ṭoy - :Doymak.

ṭ.- maz 288b/10, 288b/11

ṭoyur - : Doyurmak.

ṭ.- a 294a/13

toz : Kuru toprak.

t.+ a 352b/3

t.+ ına 394b/3

ṭūbā : <Ar. Cennette bulunduğuna
inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda
büyük bir ağaç.

ṭ. 372b/14, 379a/7, 379a/9

tuḥfe : <Ar. Hediye.

t. 386a/3

ṭūl : <Ar. Uzunluk, boy.

ṭ.- ı evvel 308a/2

ṭur - : Durmak.

ṭ. 317a/2, 322a/13, 360b/4,
360b/5

ṭ.- a 316a/15, 316b/3, 316b/12,
327b/5, 327b/15, 328a/1, 328a/2, 328a/3,
328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12, 329b/1,
329b/3, 330b/1, 343b/10, 345a/13,
345b/14, 355a/4

epsem ṭ. 368b/3, 368b/4, 368b/5

örü ṭ.- a 272b/3

ṭ.- acak 332a/13

ṭ.- alar 318b/14, 320b/12,
323a/1, 323a/3, 323b/8, 324a/7, 327a/3,
327a/15, 327b/1, 327b/10, 328b/15,
329b/6, 332a/11, 332b/14, 335a/15,
357a/4, 368a/10

ḳabirlerinden ṭ.- alar 388a/13

niyetde ṭ.- alar 380a/5

ṭ.- ıcaḳ 327a/15

ḥisāba ṭ.- mağa 281a/3

namāza ṭ.- mak 272a/8

ṭ.- maḳdan 335b/4

ṭ.- maḳdur 280a/13

ṭ.- sa 281a/3

ṭ.- u geldi 270a/13

ṭ.- u gele 317a/2, 322a/14,
322a/15, 340a/3, 340a/4, 340a/6,
357b/15, 363b/9, 376b/5

ṭ.- u geleler 322b/14, 346b/8,
360a/8, 360b/3, 342b/6

ṭ.- u gelsünler 360b/2

ṭ.- ub 340a/5

ṭ.- ur 316b/12

ṭ.- urduñuz 333a/9

örü ṭ.- urken 266a/2

ṭ.- urlar 303a/12, 337a/5

ṭūr : <Ar. Dağ, Hazret-i Mûsâ'ya
vahiy indirilen dağ. İlahi tecellilerin
ortaya çıktığı yer.

ṭ. 317a/12

ṭ.- i sināya 277b/14

ṭ.+ dur 285a/2

turāb : <Ar. Toprak.

t. oldukların 356b/11

tut - : Tutmak.

ṭ.- a 276b/1

ṭ.- alar 310a/5

ṭ.- ar idi 276a/13

ṭ.- arıdı 276a/12, 276a/14,
276a/15, 276b/1

sözini ṭ.- asın 396a/7

ṭ.- madı 274a/7

ṭ.- mak 276a/3

pāyende ṭ.- sun 394b/9

hoş ṭ.- ub 394b/7

ṭutıl - Tutulmak.

ṭ.- a 324b/3

ṭuy - : Duymak.

ṭ.- a 317a/9

tükür - : Tükürmek.

t.- mek 389b/6

türki : Türkler veya Türkçeyle ilgili
olan.

t. 395a/3

‘ubūdiyyet : <Ar. Kulluk.

‘. 292a/3

‘uch : <Ar. Kibir, büyüklenme,
kendini beğenme.

‘.+ den 329a/11

‘. eylemedi 329a/11

‘. eyleyeler 338b/10

uç - : Uçmak.

u.- a 322a/7

u.- alar 320b/11, 383b/12

u.- ar 394a/4

u.- arlar 378a/6

u.- ub 347a/1

uç : Uç.

u.+ ı 394b/7

uçmağ : Cennet.

u. 371a/11, 376b/8

u.+ a 269b/11, 271a/6, 272b/6,
282a/15, 283a/3, 284b/6, 291b/2, 293a/7,
301b/14, 309a/1, 322a/4, 323b/4,
324b/9, 324b/11, 327b/2, 332b/6,
336b/14, 336b/15, 337b/9, 337b/15,
338a/4, 338a/6, 338a/7, 338a/8, 339a/3,
340a/3, 340a/4, 340a/6, 340a/14, 341a/7,
341b/7, 342a/12, 342a/13, 342a/14,
342b/1, 342b/12, 343a/9, 343b/6,
343b/7, 343b/12, 343b/14, 344a/1,
344a/2, 344a/6, 344a/9, 344a/14,
344a/15, 344b/8, 345a/6, 345b/14,
345b/15, 346a/6, 346a/8, 346b/4,
346b/6, 346b/10, 347a/1, 347a/2, 347a/4,
347b/15, 349b/14, 350b/9, 350b/15,
351a/1, 351a/5, 352a/2, 352a/4, 352a/6,
353a/10, 353b/7, 354a/1, 354a/3, 359a/6,
359a/7, 360a/13, 360a/14, 360b/4,
361b/12, 362a/4, 362a/6, 362b/4, 363a/9,
363b/9, 363b/12, 366b/10, 367a/12,
367b/5, 367b/7, 367b/9, 367b/10,
367b/15, 368a/8, 368b/4, 370a/11,
370b/8, 370b/15, 371a/9, 371a/11,
371b/3, 372a/13, 374b/2, 375b/1,
375b/4, 375b/5, 377a/2, 377a/11,
377a/12, 377a/15, 377b/15, 378a/13,
378a/15, 378b/6, 378b/7, 378b/10,
379b/2, 381a/15, 384b/2, 384b/15,

385a/6, 385b/9, 385b/11, 387b/9,
388a/14, 388b/5, 388b/6, 390b/9,
390b/10, 390b/12, 392b/10, 395b/10

u.+ da 366a/5

u.+ dan 342b/7

u.+ ı 270a/9, 272b/1, 278a/4,
293a/7, 322a/4, 324b/7, 332b/9,
332b/10, 339b/4, 345a/8, 346a/3,
348b/8, 349b/2, 350a/2, 352b/6, 354a/6,
356b/7, 365a/11, 366a/3, 366a/12,
366a/15, 366b/2, 366b/13, 367b/5,
368a/7, 371b/6, 379a/3, 382a/6, 383b/7

cemī'i u.+ ı 354a/5

u.+ ıdur 366a/14, 379a/7, 391a/8

u.+ ıla 378b/11

u.+ ın 366b/6, 394b/8

u.+ ına 342b/4, 366a/11, 366b/3,
366b/5, 373a/2

u.+ ında 366b/5, 374a/12,
385a/10

u.+ ındadur 379a/7

u.+ ınuñ 366b/11, 379a/4

u.+ uma 354a/11

u.+ umda 373b/14

u.+ un 281b/8, 302b/6, 306b/5,
342b/7, 360b/3, 360b/8, 366b/8, 367b/9,
388a/1, 388a/2, 391b/4

u.+ uñ 286a/12, 301b/3, 302b/5,
332b/15, 345b/14, 359a/5, 364a/11,
364b/15, 365a/12, 366a/13, 366b/7,
367a/10, 367a/14, 367a/15, 367b/3,

368a/2, 370a/6, 370b/7, 388a/3, 391b/7,
391b/9, 391b/15,

cemî'î u.+ uñ 274b/8

u.+ undandur 365a/10

uçmak: Cennet.

u. 274b/1, 278a/7, 281b/8,
286a/13, 288a/6, 294b/7, 298a/7, 302b/2,
308a/13, 310b/4, 317a/11, 320b/6,
322b/6, 324b/11, 342b/14, 345a/14,
346a/5, 349b/8, 351b/10, 358a/2,
359b/14, 361a/9, 365a/2, 365a/3, 365b/7,
366a/2, 366b/10, 366b/12, 367a/3,
368a/2, 370a/11, 370b/6, 371a/5,
371a/14, 371a/15, 371b/1, 371b/2,
371b/3, 372a/12, 373b/10, 374b/2,
376b/11, 376b/12, 378b/10, 378b/12,
378b/15, 379a/2, 379a/11, 380a/3,
380b/9, 381a/7, 381a/13, 381b/14,
383a/14, 383a/15, 383b/2, 383b/8,
383b/13, 384a/10, 384a/15, 384b/1,
384b/6, 384b/14, 384b/15, 385a/7,
385b/3, 385b/5, 386a/3, 386a/5, 386b/7,
386b/8, 386b/12, 387a/4, 387b/6,
389a/12, 389b/2, 390a/12, 390b/1,
390b/15, 391a/15, 392a/2, 392a/7,
392a/9, 392a/13, 392b/1, 393a/11,
393a/12, 393b/6

u.+ da 271a/5, 272b/12, 275b/12,
278a/12, 279b/5, 281a/10, 282b/12,
283a/2, 283b/12, 284b/6, 284b/7,
284b/8, 288b/15, 294a/8, 297b/13,

297b/15, 298b/12, 298b/14, 301a/6,
337b/10, 344b/5, 351b/7, 360b/11,
363a/3, 366a/7, 367a/1, 370a/14,
371a/13, 371b/14, 374b/14, 378a/4,
378b/12, 380a/5, 380a/9, 380a/12,
380b/2, 380b/7, 380b/15, 381a/4,
382a/2, 382a/7, 382b/1, 382b/3, 382b/6,
382b/7, 382b/9, 382b/15, 383a/3,
383b/5, 384a/2, 384a/5, 384b/3, 385b/2,
385b/15, 386a/4, 386b/6, 386b/12,
387a/2, 387a/3, 387a/6, 387b/3, 387b/10,
387b/14, 388a/8, 389b/5, 390a/4,
390b/8, 391a/5, 391a/11, 392a/11,
393b/15, 394a/5, 396b/1

u.+ da ola 361a/6

u.+ dadur 390b/13, 390b/7

u.+ dağı 364a/14

u.+ dan 269b/12, 303a/11,
322a/5, 324a/6, 327a/2, 331a/4, 333a/1,
337a/11, 342b/14, 342b/15, 362b/7,
364a/12, 370b/13, 373b/13, 389a/1,
390a/9

u.+ dandur 279b/9

u.+ dur 292b/12, 344b/14,
348a/14, 365a/11, 366a/9, 388a/6

u.+ ıla 281a/4

u.+ lar 366a/6

u.+ lara 366b/8, 366b/14

u.+ ları 278a/11

cemî'î u.+ larıñ 365a/9

u.+ lıkdur 383a/11, 383a/14,
386b/5

u.- urlar 390b/4

uçmaklık : Cennetlik.

u.+ dur 297a/5, 297b/6

u.+ sın 318a/6

ulaşık : Birleşik.

u. 319b/9

uğra - : Uğramak.

u.- rlar 277a/15

u.- salar 298b/10, 346b/14

u.- ya 317a/2

'ulemā : bkz. 'ulemā'

' . 270a/2, 276a/1, 282b/7,

298a/10, 315b/5, 336a/15, 344a/4,

363a/8, 363a/9, 364b/15, 368a/7,

368a/15, 392b/7

uğurlık : Hırsızlık.

u. eylemekdür 264b/8

u. eylemekdür 265a/5, 265b/4

' .+ dan 392b/11, 392b/12

' .+ ya 273a/14, 392b/4

' .+ yı 298a/10

uğurla - : Çalmak, hırsızlık yapmak.

u.- dılar 351b/2

'ulemā : <Ar. Bilginler, âlimler.

' . 281b/2, 298a/11, 299b/7,

299b/10

' .- ı kelām 264b/3

uhrevī : <Ar. Ahretle, öteki dünya ile ilgili.

'ālimi u. 300b/2, 300b/3

' .+ dur 299a/2

' .+ mı 299b/9

' .+ nuñ 299a/8

' .+ ya 299a/3

ulaş - : Ulaşmak.

u.- ır 290a/13

u.- mak 285b/14

u.- makdur 312b/11

u.- urdı 311b/2

u.- urlar 352b/10

ulu : Büyük, yüce.

u. 265b/7, 354a/4, 364a/9,

364b/14, 371b/6

u.+ dur 292b/14

u.+ luğı 270b/13

u.+ luk 313a/12

u.+ sı 267a/15, 305b/10, 309b/5

ulaşdur - : Ulaştırmak.

u.- alar 327a/3

u.- dum 334a/11

ulūhiyyet : <Ar. İlahlık, Tanrılık.

u.+ iyle 287a/3	u.- a 317a/10, 318a/4, 318a/5, 326b/15, 343a/8
uluġ : Yücelik, büyüklük. u.+ ına 307a/9	u.- alar 271b/7, 327a/8, 332b/4, 358b/15, 388a/10, 388b/1
‘ulūm : <Ar. İlimler. ‘.- ı dīne 296a/5 ‘.- ı evvelini 373b/2 ‘.- ı şer‘iyye 296a/11	u.- aruz 356b/15 u.- dılar 378b/3 u.- duġından 375b/15 u.- ma 375b/14 u.- madum 322b/8 u.- maġa 304b/2 u.- maķ 311a/3 u.- maķdan 308b/15, 309a/1 u.- ub 325a/12
um - : Ummak. u.- arduñuz 340a/14 u.- sa 266b/5	‘urefā : <Ar. Arifler, çok anlayışlı ve sezgili kimseler. ‘. 395b/14
‘umūm : <Ar. Bütün, tüm,kamu. ‘.- ı fażlından 377b/5	‘uryān : <Ar. Çıplak. ‘. 323a/1, 324a/6
unıd - : Unutmak. u.- a 348a/1	uşbu : Bu. u. 290a/11, 291b/8
unıt - : Unutmak. u.- maz ola 299b/15	uşda : İşte. u. 326a/7
unut - : Unutmak. u.- dı 266b/10 u.- maķdur 265a/4 u.- tuñuz 332a/4 u.+ maya 285b/5	‘uşşāk : <Ar. Âşıklar. rūhı ‘. 396a/1
ur - : Vurmak, dövmek, isabet etmek. u. 322a/8, 343a/7	utan - : Utanmak. u.- a 297a/10

u.- alar 376b/12
u.- madañ 352a/7
u.- madılar 374b/6
u.- maduñ 341a/12
u.- maya 297a/11, 348a/2
u.- mazsın 306a/5
u.- ur 309a/10
u.- urıdık 347a/6
u.- urın 306a/5
u.- uruz 375b/10

uy - : Uymak

u.- acağ olursa 282a/7
u.- alar 316b/10
u.- anlara 345a/9
u.- ar 317a/4
u.- duñuz 358a/5
u.- mağ 299a/12
u.- mayalar 317a/1
u.- maz 317a/3
u.- ur 299a/13

uyan : Yular, dizgin, gem.

u.+ ı 322a/8, 379a/13

uyar - : Uyandırmak. Yakmak.

u.- mağ 299a/13

uyku : Uyku.

u. olmaz 366b/15

uyu - : Uyanmak.

u.- mağdan 276a/9
u.- mazdı 276a/14
u.- rken 270a/11, 270b/4,
294a/11

uzağ : Uzak.

u.+ dur 308a/3
u. olsun 390b/8

uzan - : Uzanmak.

u.- a 320b/13

‘uzlet : Yalnızlık.

‘. eylese 305b/13

‘uzmā : <Ar. En yüksek şefaât makamı.

şefā‘atı ‘. 337a/10

uzun : Uzun.

u.+ dur 391a/12
u.+ ı 278a/12
u. ola 271b/13

uzunluğ : Uzunluk.

u.+ ı ola 308b/6

uzunluğ : Uzunluk.

u.+ ı 325b/6, 330b/9, 330b/15,
349a/2, 361a/8
u.+ ı ola 374b/15

üç : Sayı; üç.

ü. 265b/13, 281b/12, 295b/9
ü.+ dūr 271b/7, 271b/9, 271b/12,
295b/6

üç biñ : Sayı; üç bin.

ü. 272a/2

üç : Sayı; üç.

ü. 270b/1, 276a/14, 276b/1,
279a/12, 279a/13, 279b/2, 279b/4,
280a/4, 283b/14, 283b/15, 285a/9,
286a/10, 286a/15, 289a/5, 290a/7,
293a/13, 298b/5, 300b/3, 301b/8,
310a/15, 312a/12, 312a/13, 312b/1,
314b/8, 315a/4, 315a/10, 317a/8,
318a/13, 318b/9, 318b/11, 319a/9,
324b/13, 325b/1, 330b/11, 330b/12,
344b/10, 348b/2, 357b/1, 361a/8,
362a/11, 366b/3, 378a/5, 378a/9,
380b/11, 386a/3, 390a/1, 395b/15

ü.+ dūr 280a/9, 289a/13, 294b/3,
302a/12, 305a/4, 389b/12

ü.+ er 390a/12

ü.+ i 265b/1, 271b/3, 288a/3,
294a/15, 358b/12

ü.+ inden 295b/7

ü.+ üni 305a/1

üç biñ : Sayı; üç bin.

ü. 283b/9

üçünci: Üçüncü.

ü. 271a/4, 271b/5, 271b/9,
271b/11, 271b/14, 274a/8, 283a/3,
283a/12, 289a/15, 291b/10, 303a/3,
305a/8, 305b/2, 305b/4, 305b/8, 306b/3,
307a/6, 311b/1, 311b/11, 314a/14,
316b/13, 326a/12, 327b/14, 329a/5,
337b/15, 341a/1, 345a/2, 348b/6,
355a/13, 356a/11, 365a/4, 365b/10,
385b/8, 386a/6, 388a/9, 393a/5

ü.+ de 356a/15, 364a/1

üç yüz : Sayı; üç yüz.

ü. 309a/1, 384a/11, 384a/12,
384a/13

üç yüz biñ : Sayı; üç yüz bin.

ü. 285a/6, 301a/7, 301a/8

üleş : Paylaşmak.

ü.+ irken 315a/11

ümīz : (<Far. *umīd*) Ümit, beklenti.

ü. dutasız 368b/13, 369a/6,
369a/11

ü.+ dūr 272b/5, 281a/7, 310b/15,
343b/14

ü.+ in 264b/15, 329a/13

ü.+ in kesmekdür 265a/13

ü.+ lerin 358a/15

ü.+ üm 377a/2, 377a/10

ü.+ üñüz 346b/4

ümmet : <Ar. Aynı peygambere inanıp bağlananların oluşturduğu topluluk.

ü. 300b/13, 311a/14, 333b/10, 361b/7, 376b/7, 384b/11

ü.+ dür 274a/7

ü.+ e 274a/6, 274a/7, 275b/11

ü.+ i 270a/8, 275b/6, 314b/7, 325b/5, 333a/9, 334a/1, 344b/2, 345a/13, 367b/6, 384b/11, 395b/10

ü.+ i imiş 384b/11

ü.+ için 278a/9

ü.+ imüñ 307b/14

ü.+ inden 375a/14

ü.+ ine 277a/9, 278a/2, 278a/5, 284b/14, 291b/6, 291b/7, 333a/8, 339a/10, 354b/1

ü.+ iñe 339a/11

ü.+ ini 278a/8, 278a/9

ü.+ inüñ 277b/2, 305a/3, 339b/8, 342b/1, 345b/3, 349b/3, 349b/5

ü.+ isiz 344b/2, 347a/2, 375b/7

ü.+ lerden 325b/6, 361a/3

ü.+ lerdür 383b/3

ü.+ leri 322a/5, 333b/8, 337b/6, 339b/11, 360b/14, 372a/3

ü.+ leri olalar 384b/13

ü.+ lerinden 350a/13, 393b/7

ü.+ lerine 372a/4, 373b/1

ü.+ lerüm 362a/7

ü.+ lerümi 329b/14

ü.+ ü 366a/5

ü.+ ü idük 376a/13

ü.+ üm 278b/10, 325b/9, 338a/4, 339a/13, 339a/14, 360b/13, 361a/5, 361b/13

ü.+ ümden 338a/14, 342a/13, 349a/1, 367b/6, 375b/2

ü.+ ümden ola 343b/9

ü.+ ümdür 383b/3

ü.+ üme 275b/10, 275b/13, 297b/1, 314b/2, 361a/1, 362a/1

ü.+ ümi 322b/12, 325b/8, 337b/4, 376b/5, 322b/7

cemī'i ü.+ i 375b/4

cemī'i ü.+ ümi 270a/12, 270b/6

ü.+ ümsüz 339b/4

ü.+ ümüñ 289a/12, 296b/4, 299a/3, 308a/1, 336a/8, 337b/5, 339b/2, 339b/13, 345a/15

ü.+ üñ 329b/14, 339b/12, 376b/4

ü.+ üne 338a/5, 339b/9, 373b/1

ü.+ üñe 303b/10, 333a/6, 339b/6, 373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/13,

ü.+ üñi 361a/2

cemī'i ü.+ üñi 336a/11

ü.+ ünüñ 315b/2

ü.+ üñüñ 339b/14, 339b/15

ümmī : <Ar. Bütün bildiklerini vahiy yoluyla Allah'tan alan.

ü.+ dür 346a/14

ü.+ ler 299a/8

ümmü seleme : Ümmü Seleme İslâm peygamberi Muhammed'in eşlerinden biri.

ü. 315b/10

ürk - : Ürmek.

ü.- eler 335a/9

üst : Üst.

ü.+ i 366b/7, 388a/2

ü.+ inde 266a/1, 294b/5, 322b/1

ü.+ indedir 307a/2

ü.+ ine 331b/8

ü.+ ünde 325a/14

ü.+ üne 283b/3, 286a/9

üstād : <Far. Üstat, öğretmen, hoca.

ü. 298b/9

ü.+ ına 296b/3

ü.+ ları 372a/3

ü.+ larına 300a/6, 372a/2

ü.+ larından 300a/7

üstāz : bkz. *üstād*

ü. 289a/13

üşen - : Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak, erinmek.

ü.- meye 293b/12

üzengü : Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

ü.+ leri 322a/9

üzer : Üzeri, üst.

ü.+ esin 352a/1

ü.+ inde 272b/14, 274b/11, 274b/12, 278b/1, 281a/4, 288b/6, 311b/12, 322b/7, 323a/3, 325a/2, 327b/1, 327b/5, 343b/6, 354b/12, 362a/11, 363b/13, 365b/2, 365b/4, 370b/8, 371b/10, 374a/13, 375a/14, 375b/2, 379b/3, 379b/4, 379b/5, 380b/5, 381a/15, 384a/6, 385a/13, 386b/7, 388b/9, 393b/9

ü.+ inde ola 361a/6

ü.+ inde olalar 336a/14, 336a/15, 336b/1, 337a/8, 386b/6

ü.+ inde olurlar 371a/4

ü.+ inden 273b/12, 336a/8, 361a/10

ü.+ ine 265a/13, 266a/6, 266b/15, 267a/3, 270a/7, 270a/8, 271b/13, 273b/9, 277a/3, 277a/13, 277b/2, 279a/2, 279a/3, 280b/7, 284b/5, 284b/6, 285a/7, 285a/8, 285b/4, 288a/9, 288a/10, 288a/12, 293b/9, 296a/11, 297a/4, 297a/8, 298b/3, 299a/8, 299b/12, 301a/11, 301a/15, 310b/1, 310b/2, 312a/2, 313a/14, 314b/15, 317a/2,

321b/3, 323a/8, 323a/15, 323b/13,
 324b/13, 325b/2, 325b/3, 325b/4,
 325b/10, 326b/3, 326b/4, 326b/5,
 326b/8, 326b/9, 329b/9, 330a/10,
 331b/2, 332b/11, 333a/3, 333a/13,
 335a/11, 337a/1, 338a/3, 339a/12,
 340b/5, 340b/9, 343b/2, 344a/5,
 345a/12, 345b/1, 346b/13, 347a/11,
 348b/14, 355a/2, 358b/14, 359b/3,
 361a/8, 367a/13, 368a/14, 368a/15,
 369a/13, 370a/14, 374a/14, 375a/1,
 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/9, 381a/8,
 383b/10, 386b/1, 386b/8, 388b/6,
 392a/13, 392b/2, 394a/13
 ü.+ iñe 290a/12
 ü.+ ine ola 326b/9
 ü.+ ine olalar 346a/12
 ü.+ ine olsun 289b/12
 ü.+ inedür 289b/7, 292a/4,
 303b/7, 312b/1, 389a/6
 ü.+ ineki 288a/8
 ü.+ inesin 351b/14, 351b/15
 ü.+ ineyin 314b/15
 ü.+ iñüze 294a/14
 ü.+ lerine 334a/6
 ü.+ üme 323a/8, 323a/13
 ü.+ ümüze 358a/12
 ü.+ üne 323a/13, 391b/1
 ü.+ üñe 295b/3, 394a/7
 ü.+ üñüze 269a/12, 269a/15,
 297a/8, 333b/13, 345b/15

‘üzeyr : Kur’an’da adı geçen,
 peygamber olup olmadığı tartışmalı kişi.
 ‘. 378b/4

üzüm : Üzüm.
 ü. 364b/11

va‘ad : <Ar. Söz verme.
 v. 368b/8

vācib : <Ar. Yapılması istenen, gerekli,
 lüzumlu.
 v. 304b/5, 309b/3, 309b/4
 v.+ dür 264b/2, 264b/14,
 279b/15, 281b/9, 299a/2, 309b/2, 372a/7
 v.+ leri 280a/10
 v. oldu 298a/7, 298a/9, 333b/14,
 340a/13, 368b/12
 v. olmaya 265b/9
 v. olmuş ola 375a/15
 v. olur 280b/11

va‘de : <Ar. Söz verme, taahhüt.
 v. eyledi 336b/12, 382b/15
 v. eyledün 352b/4
 v. eyledün 322b/12, 373a/5
 v. eylemişdüm 369b/2
 v. eylemişdür 281a/11, 360b/12,
 387b/15
 v. eylemişdürki 379b/15
 v.+ sin 367b/1
 v.+ sine 283b/14

vāfir : <Ar. Bol.

hazrı v. oldı 298b/1

vaḥiy : bkz. *vaḥy*

v.+ le 312a/8

vaḥy : <Ar. Bir emir veya hükmün Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi, ilahi haber.

v. olındı 334a/12

vaʿīd : <Ar. İyiliğe sevk veya kötülükten kurtarmak için ileride olacak kat'i hâdiseleri haber vererek korkutmak.

v. eylemişler 355b/14

v.+ inden 393a/3

v. olunmuşdur 354b/6

vāʾiz : <Ar. Dinî konuşma yapan, öğüt veren kimse.

v. 266b/13, 266b/14

vaḳār : <Ar. Ağırbaşlılık, şerefli olma.

v. 274b/15, 282a/3, 343a/7, 388a/10

vaḳfe : <Ar. Durma; haccın farzlarından olup, Arefe günü Arafat'ta öğle ve ikinci namazından sonra bir miktar durmak.

v.+ ye 280a/10, 280a/11, 281a/2

vāḳıʿ : Olan, meydana gelen.

v. 309b/3

v. oldı 395a/8

v. olsa 311a/14

vaḳit : bkz. *vaḳt*

v.+ in 312a/15

v.+ süz 305b/2

vaḳt : <Ar. Vakit, zaman.

v. 273b/12, 274a/2, 278b/4, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 282b/2, 282b/5, 282b/6, 289a/9, 293a/6, 303a/9, 308b/5, 311a/14, 317b/15, 319a/4, 322b/15, 327b/6, 332a/11, 342b/3, 343b/8, 345b/5, 349b/15, 350a/2, 350a/3, 350b/1, 351b/8, 354a/5, 364b/3, 374b/1, 375b/12, 380b/6, 385b/7, 385b/11, 385b/14, 393a/14

v.+ dan 267a/5, 352a/9

v.+ e 280a/1, 280a/2

v.+ i 365b/10

v.+ i ola 317b/9

v.+ in 286a/10, 347b/9, 368b/5, 385b/9

v.+ inde 265b/13, 271b/3, 271b/7, 291b/3, 291b/4, 325b/14

v.+ ki 385b/6, 385b/9, 385b/13

v.+ larda 265b/14

v. olur 298b/3, 304b/7, 304b/8, 309a/11, 313b/2, 313b/3, 313b/4

va'llāhi :<Ar. "Allah'a and olsun ki"
anlamında bir yemin sözü.

v. 386b/14, 386b/15

va'llāhu a'lem : <Ar. "Doğrusunu en
iyi Allah bilir" anlamında bir söz.

v. 276a/5

var - : Varmak, ulaşmak.

v.- a 280a/15, 317b/15, 319a/6,
329b/7, 336a/7, 337a/14, 364b/2

v.- alar 278a/1, 315a/3, 322a/11,
324a/6, 328b/13, 333a/2, 333a/3, 335b/1,
336a/4, 343b/11, 344a/15, 346a/7,
362b/7, 362b/10, 363a/2, 363a/7,
363b/4, 363b/7, 368a/2, 368a/12,
370a/11, 370a/12, 371b/13, 371b/15,
372a/1, 372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/6,
372a/13, 375a/8, 375b/6, 379b/3,
385b/13, 388a/13, 388a/15

v.- alum 319b/14

v.- an 387a/15

v.- dı 364a/3

v.- dılar 363a/7, 370b/11

v.- duḡ 278a/2

v.- duñuz 278a/2

v.- dur 357a/11, 382a/9

v.- ıcak 272b/1

v.- ıcaḡ 318b/2, 344b/14

v.- ınca 274b/7, 285b/1, 287a/14,
307a/5, 307a/6, 307a/7, 309a/1, 312a/5,

316a/15, 322a/12, 380b/11, 380b/12,
396a/5

v.- ısa 350b/2, 394b/12

v.- madı 364a/4

v.- maḡ 279b/4, 324a/2

v.- maḡdur 296a/9

ka'beye v.- mamaḡdur 265a/4

v.- mayalar 345b/14

v.- mayınca 315a/2

v.- mazın 268a/5, 336b/5

v.- mazuz 345b/10

v.- mıṣ 284a/10

v.- sa 269b/5, 279b/3, 310b/7

v.- salar 275b/8

v.- sun 354a/11, 376a/15

v.- sunlar 348b/12, 363a/13

v.- ub dururuz 284a/14

v.- uñ 322a/11, 335b/11,
335b/12, 335b/14, 335b/7, 335b/9,
336a/1, 339a/4, 340a/14, 341a/10,
341a/11, 342b/3, 342b/4, 342b/11,
344a/6, 344a/13, 344b/4, 344b/8, 345a/6,
346a/6, 350b/9, 359a/5, 361b/12,
362b/6, 362b/10, 363a/2, 363b/12,
374a/3, 374a/5, 374a/6

v.- ur 281b/1, 296b/9, 318b/7,
364b/1

v.- urduḡ 375b/11

v.- urdum 347b/13

v.- urın 319a/13

v.- urlar 275b/1, 303b/5, 303b/6,
367a/13

v.- urmısız 345b/10

v.- uruz 345b/11

var : Var, mevcut.

v. 267b/6, 273b/8, 278a/12, 278a/13, 278a/15, 278b/1, 279a/8, 284b/7, 284b/8, 288b/7, 291a/6, 291a/7, 291a/8, 313b/7, 314a/2, 330a/13, 334b/4, 334b/9, 341b/7, 347b/15, 348b/7, 351a/5, 352b/11, 353b/7, 353b/9, 360a/10, 376a/10, 376b/3, 377a/2, 377a/4, 377a/15, 387b/11, 392a/12

v.+ dur 265a/11, 267a/7, 267b/2, 269b/7, 270a/2, 270a/4, 270a/7, 270a/15, 270b/1, 270b/3, 270b/4, 270b/5, 270b/7, 270b/9, 270b/12, 271b/15, 272a/2, 272a/5, 272a/6, 274b/3, 274b/5, 274b/6, 276b/2, 276b/6, 276b/9, 278a/9, 278a/11, 278a/12, 278a/13, 281a/10, 281a/15, 281b/7, 282b/9, 283b/7, 283b/8, 285a/8, 286a/1, 286a/6, 286a/7, 286a/9, 286a/15, 287b/2, 287b/6, 287b/7, 287b/9, 290a/7, 291b/8, 294a/9, 294a/15, 297b/13, 301a/3, 301a/6, 301a/7, 301b/3, 302b/4, 302b/5, 304a/3, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 307b/14, 309a/2, 309a/12, 311a/13, 311b/12, 313b/12, 318a/1, 318a/9, 318a/10, 318a/13, 319a/2, 321a/12, 321b/7, 323a/2, 324a/15, 325a/9, 327a/15, 329b/15, 330b/11, 337a/13, 344a/3, 345a/12, 346a/2, 347b/11, 349a/4,

349b/5, 351a/7, 352b/9, 354b/7, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13, 355a/3, 355a/12, 355a/14, 356a/2, 356a/5, 356a/7, 356a/8, 356a/9, 357a/8, 358b/1, 359a/9, 359a/11, 359a/14, 359b/5, 360a/13, 360b/12, 361a/3, 362a/12, 363b/14, 364b/7, 364b/8, 364b/9, 364b/12, 364b/13, 365a/7, 365a/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 365b/5, 365b/7, 366a/6, 367a/1, 367b/10, 368a/4, 371a/6, 371a/13, 371b/10, 372b/3, 372b/14, 374a/9, 374a/13, 376a/11, 378a/1, 378a/3, 378a/7, 378a/8, 379a/12, 380a/5, 380a/6, 380a/9, 380a/12, 380a/13, 380b/4, 380b/7, 380b/15, 381a/1, 381a/2, 381a/4, 381b/10, 382a/7, 382a/8, 382a/11, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/9, 383a/2, 383a/3, 383a/4, 383b/2, 384a/3, 384a/5, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 385a/10, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 386a/1, 386a/12, 386b/3, 386b/4, 386b/12, 387a/3, 387a/7, 387b/15, 388a/7, 389b/5, 390b/14, 391a/11, 391a/14, 391b/13, 391b/15, 392b/1, 392b/2, 392b/3, 393b/11, 393b/15, 394a/5

v.+ dur 380b/15

v.+ ıdı 270b/13, 394b/4

v.+ ımıssa 352a/15

v.+ ınca 307a/4, 325b/6

v.+ ısa 274b/15, 296a/2,
310b/11, 317a/15, 321a/15, 323b/12,
323b/15, 328a/2, 395a/11, 396a/3,
396a/4

v. idi 363b/2, 376b/1

v.+ ise 353b/10

v.+ mıdur 301a/2, 333b/7,
353b/4, 353b/10, 353b/13

v. ol 376a/15

v.+ sa 285b/1, 297b/12, 317b/7

v.+ uñ 343b/12, 360a/2, 360a/4

vārid : <Ar. Gelen, ulaşan, vāsıl olan.
v. oldu 266a/6

vāriş : <Ar. Kendisine mîras düşen
kimse, mîrasçı

v.+ i 394b/7

v.+ ler 290b/10, 395b/11

vasať : <Ar. Orta.

v.+ ıdur 388a/2

vaşf : <Ar. Nitelik, özellik,
tanımlama.

v. eyledi 389b/13

v. eylegil 355a/15

v.+ ını 365a/10

v. ider 382a/7

v. idüb 392b/5

v. olunmaz 392a/9

vāşıl : <Ar. Ulaşan, erişen, bütün
mertebeleri aşıp Allah'a kavuşan kimse.

v. 290a/11

v.+ laruñ 394a/13

v. olsañ 291a/13

vāsıta : <Ar. Vasıta, aracı.

v.+ suz 290a/12

vāsıtasuz : <Ar. Vasıtasız, aracısız.

v. 368b/7

vaşiyyet : Bir kişinin öldükten
sonra yapılmasını istediği şey, öğüt.

v. eylemekden 294b/11

v.+ dūr 310b/12

vaʿz : <Ar. Vaaz, dinî konuşma.

v. 267a/9

v. eyler 314a/6, 314a/7

v. eyleye 317b/8

v.+ ı 267a/8

v.+ ında 266b/13

ve : <Ar. Bağlaç; ve.

v. 264b/3, 264b/5, 264b/6,
264b/7, 264b/8, 264b/11, 264b/12,
264b/14, 264b/15, 265a/1, 265a/2,
265a/3, 265a/4, 265a/5, 265a/6, 265a/7,
265a/8, 265a/9, 265a/13, 265a/14,
265a/15, 265b/1, 265b/2, 265b/3,
265b/4, 265b/5, 265b/9, 265b/10,

265b/11, 265b/12, 265b/13, 265b/14,
 265b/15, 266a/1, 266a/2, 266a/3, 266a/5,
 266a/6, 266a/8, 266a/9, 266a/10, 266b/4,
 266b/10, 266b/12, 266b/14, 267a/1,
 267a/9, 267a/14, 267b/1, 267b/2,
 267b/3, 268a/4, 268a/8, 268a/9, 268a/12,
 268a/13, 268a/14, 268a/15, 268b/1,
 268b/4, 268b/8, 268b/12, 268b/14,
 268b/15, 269a/1, 269a/2, 269a/3, 269a/4,
 269a/5, 269a/6, 269a/12, 269a/13,
 269a/14, 269a/15, 269b/1, 269b/2,
 269b/4, 269b/5, 269b/6, 269b/7, 269b/8,
 269b/9, 269b/10, 269b/11, 269b/12,
 269b/13, 269b/14, 270a/1, 270a/2,
 270a/8, 270a/9, 270a/10, 270a/11,
 270a/12, 270a/13, 270b/1, 270b/2,
 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/8,
 270b/11, 270b/14, 270b/15, 271a/2,
 271a/6, 271a/7, 271a/8, 271a/9, 271a/10,
 271a/11, 271a/12, 271a/15, 271b/2,
 271b/3, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/4,
 272a/12, 272a/13, 272a/14, 272a/15,
 272b/1, 272b/2, 272b/3, 272b/4, 272b/5,
 272b/10, 272b/12, 272b/13, 272b/14,
 272b/15, 273a/1, 273a/2, 273a/3, 273a/8,
 273a/9, 273a/10, 273a/12, 273a/14,
 273a/15, 273b/1, 273b/2, 273b/6,
 273b/9, 273b/10, 273b/11, 273b/12,
 273b/13, 273b/14, 274a/3, 274a/4,
 274a/9, 274a/10, 274a/11, 274a/12,
 274a/13, 274b/1, 274b/3, 274b/9,
 274b/10, 274b/11, 274b/12, 274b/13,
 275a/6, 275a/7, 275a/9, 275a/10,
 275a/12, 275b/4, 275b/5, 275b/6,
 275b/7, 275b/11, 275b/13, 275b/14,
 276a/6, 276a/7, 276a/8, 276a/11,
 276a/12, 276a/13, 276a/14, 276a/15,
 276b/1, 276b/3, 276b/5, 276b/6, 276b/8,
 276b/10, 276b/11, 276b/12, 277a/4,
 277a/5, 277a/10, 277a/15, 277b/1,
 277b/3, 277b/5, 277b/6, 277b/7, 277b/8,
 277b/9, 277b/10, 277b/12, 277b/13,
 277b/14, 277b/15, 278a/1, 278a/4,
 278a/7, 278a/11, 278a/12, 278a/13,
 278a/14, 278a/15, 278b/1, 278b/2,
 278b/3, 278b/9, 278b/11, 278b/15,
 279a/1, 279a/2, 279a/4, 279a/8, 279a/9,
 279a/14, 279b/1, 279b/2, 279b/3,
 279b/4, 279b/6, 279b/9, 279b/10,
 279b/11, 279b/12, 279b/13, 280a/4,
 280a/7, 280a/8, 280a/10, 280a/11,
 280a/12, 280a/13, 280a/14, 280b/6,
 280b/8, 280b/10, 280b/12, 280b/15,
 281a/5, 281b/5, 281b/8, 281b/11,
 281b/14, 281b/15, 282a/1, 282a/3,
 282a/4, 282a/6, 282a/8, 282a/12, 282b/3,
 282b/4, 282b/5, 282b/6, 282b/8, 282b/9,
 282b/10, 282b/12, 283a/2, 283a/3,
 283a/4, 283a/5, 283a/7, 283b/1, 283b/2,
 283b/3, 283b/5, 283b/6, 283b/8, 283b/9,
 283b/14, 284a/1, 284a/4, 284a/5, 284a/6,
 284a/8, 284a/10, 284a/11, 284a/12,
 284b/1, 284b/2, 284b/4, 284b/6, 284b/7,
 284b/8, 284b/10, 284b/12, 284b/13,

284b/14, 285a/1, 285a/2, 285a/3, 285a/4,
 285a/6, 285a/8, 285a/14, 285a/15,
 285b/2, 285b/5, 285b/6, 285b/11,
 285b/12, 285b/13, 285b/14, 286a/3,
 286a/8, 286a/11, 286a/12, 286a/15,
 286b/1, 286b/2, 286b/3, 286b/4, 286b/6,
 286b/8, 286b/11, 286b/14, 286b/15,
 287a/3, 287a/6, 287a/10, 287a/13,
 287b/4, 287b/6, 287b/8, 287b/11,
 287b/15, 288a/3, 288a/7, 288a/8, 288a/9,
 288a/14, 288b/1, 288b/4, 288b/5,
 288b/6, 288b/7, 288b/9, 288b/12,
 288b/13, 288b/14, 288b/15, 289a/1,
 289a/2, 289a/4, 289a/5, 289a/6, 289a/8,
 289a/11, 289a/14, 289b/2, 289b/3,
 289b/4, 289b/5, 289b/7, 289b/8,
 289b/11, 289b/12, 290a/1, 290a/8,
 290a/12, 290a/13, 290a/14, 290b/3,
 290b/8, 290b/9, 290b/10, 290b/12,
 290b/13, 290b/14, 291a/1, 291a/2,
 291a/3, 291a/4, 291a/5, 291a/6, 291a/7,
 291a/8, 291a/9, 291a/11, 291a/12,
 291a/13, 291a/14, 291a/15, 291b/1,
 291b/2, 291b/7, 291b/14, 292a/2,
 292a/3, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7,
 292a/8, 292a/9, 292a/10, 292a/11,
 292a/12, 292a/13, 292a/15, 292b/1,
 292b/2, 292b/3, 292b/4, 292b/7, 292b/9,
 292b/11, 292b/12, 292b/13, 293a/1,
 293a/9, 293a/13, 293a/14, 293b/2,
 293b/3, 293b/4, 293b/5, 293b/6, 293b/7,
 293b/8, 293b/9, 293b/10, 293b/11,
 293b/12, 293b/15, 294a/4, 294a/11,
 294a/13, 294a/15, 294b/1, 294b/2,
 294b/5, 294b/8, 294b/14, 295b/1,
 295b/2, 295b/3, 295b/6, 295b/7, 295b/8,
 295b/9, 295b/10, 295b/11, 295b/12,
 295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/1,
 296a/2, 296a/4, 296a/6, 296a/7, 296a/8,
 296a/9, 296a/10, 296a/11, 296a/13,
 296a/14, 296b/6, 296b/7, 296b/8,
 296b/9, 296b/10, 296b/11, 296b/12,
 296b/14, 297a/1, 297a/2, 297a/3, 297a/4,
 297a/5, 297a/7, 297a/9, 297a/10,
 297a/11, 297a/12, 297a/14, 297a/15,
 297b/4, 297b/12, 297b/13, 297b/14,
 297b/15, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4,
 298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 298a/10,
 298a/11, 298a/12, 298a/13, 298a/15,
 298b/6, 298b/12, 298b/13, 298b/14,
 299a/4, 299a/6, 299a/12, 299a/13,
 299a/14, 299a/15, 299b/1, 299b/2,
 299b/3, 299b/4, 299b/5, 299b/7, 299b/8,
 299b/9, 299b/12, 299b/14, 299b/15,
 300a/1, 300a/2, 300a/3, 300a/4, 300a/7,
 300a/9, 300a/10, 300a/11, 300a/12,
 300a/13, 300b/1, 300b/2, 300b/3,
 300b/4, 300b/5, 300b/13, 300b/14,
 300b/15, 301a/1, 301a/5, 301a/7, 301a/8,
 301a/9, 301a/10, 301a/12, 301a/15,
 301b/2, 301b/5, 301b/6, 301b/7, 301b/9,
 301b/13, 301b/15, 302a/2, 302a/3,
 302a/5, 302a/8, 302a/9, 302a/10,
 302a/11, 302a/12, 302a/15, 302b/1,

302b/4, 302b/6, 302b/7, 302b/9, 302b/10, 302b/11, 302b/12, 302b/13, 302b/15, 303a/3, 303a/8, 303a/9, 303b/3, 303b/4, 303b/5, 303b/6, 303b/13, 303b/14, 303b/15, 304a/1, 304a/2, 304a/3, 304a/6, 304a/7, 304a/8, 304a/9, 304a/10, 304b/2, 304b/3, 304b/4, 304b/5, 304b/6, 304b/7, 304b/8, 304b/9, 304b/10, 305a/1, 305a/2, 305a/3, 305a/4, 305a/5, 305a/12, 305a/13, 305a/14, 305b/1, 305b/3, 305b/10, 305b/12, 305b/13, 305b/14, 305b/15, 306a/3, 306a/4, 306a/5, 306a/7, 306a/8, 306a/11, 306a/14, 306a/15, 306b/1, 306b/2, 306b/5, 306b/7, 307a/1, 307a/2, 307a/4, 307a/8, 307a/9, 307a/10, 307a/11, 307a/12, 307a/13, 307a/14, 307a/15, 307b/1, 307b/6, 307b/8, 307b/9, 307b/10, 307b/11, 307b/12, 307b/13, 307b/14, 308a/1, 308a/2, 308a/4, 308a/6, 308a/7, 308a/8, 308a/10, 308a/13, 308b/4, 308b/9, 308b/10, 308b/11, 308b/12, 308b/14, 308b/15, 309a/1, 309a/2, 309a/3, 309a/4, 309a/5, 309a/7, 309b/5, 309b/6, 310a/2, 310a/4, 310a/5, 310a/7, 310a/9, 310a/12, 310a/15, 310b/1, 310b/4, 310b/6, 310b/7, 311a/3, 311a/4, 311a/8, 311a/9, 311a/11, 311b/1, 311b/5, 311b/6, 312a/10, 312a/12, 312a/14, 312a/15, 312a/4, 312a/6, 312a/7, 312a/8, 312a/9, 312b/2, 312b/3, 312b/6, 312b/7, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11, 313a/5, 313a/6, 313a/8, 313a/9, 313a/13, 313a/14, 313b/1, 313b/6, 313b/7, 313b/11, 313b/13, 313b/15, 314a/1, 314a/2, 314a/5, 314a/6, 314a/7, 314a/8, 314a/10, 314a/11, 314a/12, 314b/2, 314b/4, 314b/5, 314b/7, 314b/9, 315a/7, 315a/13, 315a/14, 315a/15, 315b/1, 315b/2, 315b/3, 315b/4, 315b/14, 315b/15, 316a/2, 316a/4, 316a/5, 316a/8, 316a/9, 316a/11, 316a/15, 316b/1, 316b/3, 316b/6, 316b/8, 316b/9, 316b/13, 316b/14, 317a/2, 317a/3, 317a/4, 317a/5, 317a/8, 317a/13, 317b/2, 317b/4, 317b/6, 317b/8, 317b/12, 317b/14, 318a/1, 318a/2, 318a/3, 318a/5, 318a/6, 318a/9, 318a/10, 318a/11, 318a/12, 318a/14, 318b/1, 318b/4, 318b/11, 318b/14, 319a/2, 319a/7, 319a/9, 319a/11, 319a/13, 319a/14, 319a/15, 319b/1, 319b/2, 319b/5, 319b/7, 319b/12, 319b/13, 320a/5, 320a/10, 320a/11, 320a/12, 320a/13, 320b/1, 320b/2, 320b/5, 320b/6, 320b/7, 320b/11, 320b/12, 320b/13, 320b/14, 321a/1, 321a/4, 321a/6, 321a/7, 321a/15, 321b/1, 321b/3, 321b/4, 321b/5, 321b/7, 321b/8, 321b/9, 321b/10, 321b/11, 321b/12, 321b/13, 321b/14, 321b/15, 322a/1, 322a/2, 322a/4, 322a/5, 322a/6, 322a/7, 322a/8, 322a/9, 322a/10, 322a/13, 322b/1, 322b/2, 322b/3,

322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/9, 322b/10, 322b/11, 322b/14, 323a/1, 323a/2, 323a/3, 323a/4, 323a/5, 323a/6, 323a/9, 323a/10, 323a/11, 323b/1, 323b/5, 323b/7, 323b/8, 323b/10, 323b/11, 323b/12, 323b/14, 323b/15, 324a/3, 324a/7, 324a/8, 324a/9, 324a/14, 324a/15, 324b/1, 324b/2, 324b/3, 324b/5, 324b/6, 324b/7, 324b/9, 324b/13, 324b/14, 325a/4, 325a/5, 325a/8, 325a/9, 325a/11, 325b/2, 325b/4, 325b/6, 325b/7, 325b/8, 325b/10, 326a/3, 326a/4, 326a/5, 326a/6, 326a/10, 326b/2, 326b/3, 326b/6, 326b/7, 326b/14, 326b/15, 327a/1, 327a/2, 327a/6, 327a/7, 327a/9, 327a/11, 327b/1, 327b/2, 327b/3, 327b/4, 327b/6, 327b/7, 327b/8, 327b/10, 327b/11, 327b/15, 328a/1, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/8, 328a/9, 328a/10, 328a/12, 328a/13, 328b/9, 328b/10, 328b/11, 328b/12, 328b/15, 329a/3, 329a/4, 329a/5, 329a/6, 329a/8, 329b/1, 329b/2, 329b/6, 329b/10, 329b/12, 329b/15, 330a/2, 330a/3, 330a/4, 330a/6, 330a/7, 330a/8, 330a/11, 330a/15, 330b/6, 330b/7, 330b/8, 330b/10, 330b/11, 330b/13, 330b/14, 330b/15, 331a/1, 331a/2, 331a/3, 331a/5, 331a/6, 331a/12, 331a/15, 331b/1, 332a/7, 332a/9, 331b/10, 331b/12, 331b/13, 332a/14, 332a/15, 332b/1, 332b/6, 332b/8, 332b/9, 332b/10, 332b/11, 332b/12, 332b/13, 332b/15, 333a/1, 333a/2, 333a/3, 333a/4, 333a/6, 333a/12, 333a/15, 333b/1, 333b/8, 333b/11, 333b/12, 334a/1, 334a/2, 334a/3, 334a/9, 334b/1, 334b/3, 334b/13, 334b/14, 335a/4, 335a/5, 335a/6, 335a/7, 335a/8, 335a/9, 335a/10, 335a/11, 335a/12, 335a/14, 335b/1, 335b/2, 335b/3, 335b/4, 335b/5, 335b/11, 336a/5, 336a/7, 336a/8, 336a/9, 336a/14, 336a/15, 336b/2, 336b/8, 336b/10, 336b/11, 336b/13, 337a/4, 337a/6, 337a/7, 337a/8, 337a/9, 337a/10, 337a/12, 337a/14, 337b/2, 337b/5, 337b/6, 337b/8, 337b/10, 337b/11, 337b/13, 337b/14, 338a/6, 338a/10, 338a/13, 338a/14, 338a/15, 338b/1, 338b/2, 338b/3, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9, 338b/11, 338b/13, 338b/14, 338b/15, 339a/1, 339a/3, 339a/7, 339a/9, 339a/10, 339a/12, 339a/13, 339a/15, 339b/1, 339b/2, 339b/3, 339b/4, 339b/10, 339b/15, 340a/1, 340a/3, 340a/4, 340a/8, 340a/9, 340a/11, 340b/1, 340b/2, 340b/5, 340b/6, 340b/7, 340b/9, 340b/10, 340b/12, 341a/3, 341a/4, 341a/6, 341a/7, 341a/9, 341a/11, 341b/1, 341b/2, 341b/3, 341b/11, 341b/12, 342a/3, 342a/5, 342a/8, 342a/12, 342a/14, 342b/1, 342b/3, 342b/8, 342b/10,

342b/12, 342b/13, 343a/1, 343a/2, 343a/3, 343a/5, 343a/7, 343a/8, 343a/9, 343a/13, 343a/15, 343b/2, 343b/4, 343b/12, 343b/13, 343b/15, 344a/2, 344a/3, 344a/4, 344a/8, 344a/10, 344a/13, 344a/14, 344a/15, 344b/2, 344b/3, 344b/10, 344b/11, 344b/12, 344b/13, 345a/1, 345a/3, 345a/5, 345a/6, 345a/7, 345a/8, 345a/9, 345a/13, 345a/14, 345b/2, 345b/5, 345b/6, 345b/7, 345b/8, 345b/9, 345b/10, 345b/12, 346a/1, 346a/2, 346a/3, 346a/5, 346a/6, 346a/7, 346a/8, 346a/11, 346a/13, 346a/14, 346a/15, 346b/1, 346b/3, 346b/6, 346b/9, 346b/11, 346b/13, 346b/15, 347a/3, 347a/5, 347a/6, 347a/10, 347a/12, 347a/13, 347a/14, 347a/15, 347b/2, 347b/6, 347b/7, 347b/10, 347b/11, 347b/13, 347b/15, 348a/1, 348a/2, 348a/3, 348a/5, 348a/8, 348a/9, 348a/11, 348a/12, 348a/13, 348a/14, 348a/15, 348b/3, 348b/14, 349a/1, 349a/3, 349a/6, 349a/7, 349a/12, 349b/2, 349b/3, 349b/7, 349b/9, 349b/13, 350a/1, 350a/2, 350a/7, 350a/9, 350a/10, 350a/11, 350a/12, 350a/15, 350b/2, 350b/4, 351a/2, 351a/3, 351a/5, 351a/10, 351a/11, 351a/12, 351a/14, 351b/2, 351b/3, 351b/5, 351b/8, 351b/10, 352a/1, 352a/5, 352a/6, 352a/8, 352a/11, 352a/15, 353a/3, 353a/6, 353a/7, 353a/9, 353a/11, 353a/13, 353a/14, 353b/1, 353b/7, 353b/9, 354a/2, 354a/3, 354a/4, 354a/7, 354a/11, 354a/14, 354b/6, 354b/7, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13, 354b/14, 354b/15, 355a/1, 355a/3, 355a/5, 355a/9, 355a/10, 355a/15, 355b/1, 355b/8, 355b/10, 355b/11, 355b/13, 355b/14, 355b/15, 356a/1, 356a/2, 356a/3, 356a/5, 356a/7, 356a/8, 356a/12, 356b/5, 356b/9, 356b/10, 356b/11, 356b/13, 356b/15, 357a/6, 357a/9, 357a/10, 357a/11, 357a/13, 357a/14, 357a/15, 357b/1, 357b/3, 357b/4, 357b/5, 357b/6, 357b/8, 357b/10, 358a/1, 358a/2, 358a/3, 358a/4, 358a/8, 358a/15, 358b/6, 358b/8, 358b/12, 358b/14, 358b/15, 359a/1, 359a/2, 359a/5, 359a/15, 359b/2, 359b/3, 359b/8, 359b/9, 359b/10, 359b/11, 359b/12, 359b/14, 359b/15, 360a/6, 360a/9, 360a/10, 360a/11, 360a/12, 360a/13, 360a/14, 360b/2, 360b/4, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 360b/10, 360b/12, 360b/13, 360b/14, 360b/15, 361a/1, 361a/4, 361a/5, 361a/6, 361a/8, 361a/9, 361a/10, 361b/1, 361b/4, 361b/6, 361b/7, 361b/12, 361b/15, 362a/1, 362a/2, 362a/3, 362a/4, 362a/6, 362a/10, 362a/12, 362b/2, 362b/3, 362b/15, 363a/1, 363a/3, 363a/4, 363a/10, 363a/11, 363a/14, 363b/5, 363b/11, 363b/12, 363b/13, 364a/1,

364a/2, 364a/3, 364a/4, 364a/5, 364a/6,
 364a/7, 364a/9, 364a/10, 364a/11,
 364a/13, 364a/14, 364a/15, 364b/7,
 364b/8, 364b/9, 364b/10, 364b/12,
 364b/13, 364b/14, 364b/15, 365a/8,
 365a/9, 365a/10, 365a/11, 365a/12,
 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1,
 365b/2, 365b/3, 365b/4, 365b/5, 365b/7,
 365b/10, 365b/12, 365b/14, 366a/1,
 366a/2, 366a/4, 366a/6, 366a/7, 366a/8,
 366a/9, 366a/10, 366a/11, 366a/12,
 366a/13, 366a/14, 366a/15, 366b/1,
 366b/2, 366b/3, 366b/4, 366b/7, 366b/8,
 366b/14, 366b/15, 367a/1, 367a/2,
 367a/3, 367a/4, 367a/5, 367a/6, 367a/7,
 367a/8, 367a/9, 367a/10, 367a/11,
 367a/12, 367b/1, 367b/2, 367b/3,
 367b/5, 367b/6, 367b/7, 367b/8, 367b/9,
 367b/10, 367b/11, 367b/15, 368a/1,
 368a/4, 368a/6, 368a/8, 368a/10,
 368a/11, 368a/12, 368a/13, 368a/14,
 368a/15, 368b/2, 368b/3, 368b/4,
 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10,
 368b/11, 368b/13, 368b/14, 368b/15,
 369a/1, 369a/2, 369a/4, 369a/5, 369a/6,
 369a/9, 369a/10, 369a/11, 369a/13,
 369a/15, 369b/2, 369b/5, 369b/10,
 369b/12, 369b/13, 369b/14, 369b/15,
 370a/5, 370a/6, 370a/7, 370a/8, 370a/9,
 370a/14, 370a/15, 370b/1, 370b/2,
 370b/4, 370b/11, 370b/13, 370b/15,
 371a/2, 371a/5, 371a/8, 371a/9, 371a/11,
 371b/2, 371b/3, 371b/4, 371b/7, 371b/9,
 371b/11, 371b/14, 371b/15, 372a/1,
 372a/2, 372a/4, 372a/5, 372a/12,
 372a/13, 372a/14, 372a/15, 372b/1,
 372b/4, 372b/5, 372b/6, 372b/8,
 372b/10, 372b/11, 372b/12, 372b/13,
 372b/15, 373a/1, 373a/4, 373a/15,
 373b/1, 373b/2, 373b/3, 373b/4, 373b/5,
 373b/11, 373b/12, 373b/13, 373b/14,
 373b/15, 374a/1, 374a/2, 374a/3, 374a/4,
 374a/5, 374a/6, 374a/11, 374a/13,
 374a/14, 374a/15, 374b/1, 374b/3,
 374b/5, 374b/8, 374b/9, 375b/7, 375b/8,
 375a/12, 375b/10, 375b/11, 375b/12,
 375b/14, 375b/15, 376a/6, 376a/7,
 376b/4, 376b/12, 377a/6, 377a/10,
 377b/4, 377b/5, 377b/6, 377b/8, 377b/9,
 377b/11, 377b/15, 378a/4, 378a/5,
 378a/6, 378a/7, 378a/9, 378a/11,
 378a/12, 378a/13, 378b/1, 378b/2,
 378b/3, 378b/4, 378b/5, 378b/10,
 378b/13, 378b/14, 378b/15, 379a/1,
 379a/2, 379a/3, 379a/5, 379a/7, 379a/8,
 379a/10, 379a/11, 379a/13, 379a/14,
 379b/1, 379b/2, 379b/3, 379b/4, 379b/5,
 379b/9, 379b/10, 379b/11, 379b/12,
 379b/13, 380a/1, 380a/5, 380a/7,
 380a/11, 380a/14, 380b/3, 380b/4,
 380b/5, 380b/8, 380b/9, 380b/11,
 380b/12, 380b/13, 380b/15, 381a/1,
 381a/2, 381a/3, 381a/4, 381a/7, 381a/11,
 381a/15, 381b/5, 381b/6, 381b/11,

381b/13, 381b/14, 381b/15, 382a/1, 382a/8, 382a/9, 382a/10, 382b/1, 382b/2, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/8, 382b/13, 383a/1, 383a/3, 383a/5, 383a/6, 383a/9, 383a/11, 383a/12, 383a/13, 383a/14, 383a/15, 383b/3, 383b/5, 383b/7, 383b/8, 383b/12, 383b/14, 383b/15, 384a/1, 384a/4, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/9, 384a/11, 384a/13, 384a/15, 384b/3, 384b/10, 384b/12, 384b/13, 385a/6, 385a/8, 385a/9, 385a/10, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 385b/1, 385b/9, 385b/14, 385b/15, 386a/7, 386a/12, 386b/1, 386b/2, 386b/4, 386b/5, 386b/7, 386b/8, 386b/9, 386b/13, 386b/14, 386b/15, 387a/2, 387a/3, 387a/4, 387a/5, 387a/6, 387a/7, 387a/12, 387a/14, 387a/15, 387b/1, 387b/2, 387b/4, 387b/5, 387b/7, 387b/8, 388a/2, 388a/3, 388a/5, 388a/6, 388a/8, 388a/11, 388a/12, 388a/14, 388a/15, 388b/1, 388b/2, 388b/4, 388b/7, 388b/8, 388b/9, 388b/10, 388b/13, 389a/1, 389a/6, 389a/7, 389a/13, 389b/2, 389b/5, 389b/6, 389b/7, 389b/12, 389b/14, 390a/3, 390a/4, 390a/5, 390a/6, 390a/8, 390a/10, 390a/11, 390a/13, 390a/14, 390a/15, 390b/2, 390b/3, 390b/4, 390b/6, 390b/11, 390b/12, 390b/13, 391a/4, 391a/5, 391a/8, 391a/10, 391a/12, 391a/15, 391b/2, 391b/3,

391b/5, 391b/6, 391b/11, 391b/14, 392a/3, 392a/4, 392a/10, 392a/12, 392b/3, 392b/4, 392b/5, 392b/7, 392b/9, 392b/12, 392b/14, 392b/15, 393a/2, 393a/3, 393a/5, 393a/10, 393b/5, 393b/6, 393b/8, 393b/11, 393b/13, 393b/14, 394a/11, 394a/12, 394a/13, 394a/15, 394b/3, 394b/4, 394b/5, 394b/6, 394b/7, 394b/8, 394b/9, 394b/10, 394b/12, 394b/13, 394b/14, 394b/15, 395a/1, 395a/2, 395a/3, 395a/5, 395a/6, 395a/7, 395a/12, 395b/4, 395b/5, 395b/7, 395b/8, 395b/9, 395b/11, 395b/12, 395b/13, 395b/14, 396a/1, 396a/3, 396a/5, 396a/6, 396a/7, 396a/10, 396a/11, 396a/12, 396a/13, 396a/14, 396a/15, 396b/1, 396b/2, 396b/3

vebā : <Ar. Hasta farelerden insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık, taun.

v. 314a/14

v.+ dan 283b/2, 388b/11, 388b/14

v.+ lar 314a/13

v. oldı 361b/15

vecel : <Ar. Ürkme, korkma, havfetme.

v. 393a/6

v.+ dür 393a/5

vech : <Ar. Biçim, yol, neden.

v. 264b/12, 300b/1, 307a/2,
311a/13, 395a/8

v.- i taḥṣīṣ 276a/2

v.- i tevḥīḥ 391a/1

v.+ ile 309b/4, 315a/8

v.+ ündür 360a/11

vefā : <Ar. Sözünde durma, sevgi,
muhabbet ve bağlılıkta süreklilik
gösterme.

v. 292a/6, 364b/7

v.+ dan 293b/9, 304b/6

v. eylememekdür 265a/1

v. itdügiçün 283b/14

v. olundu 275b/2

v.+ sı 394b/10

vehb : <Ar. Bağış, hibe, vergi

v. 287b/8

veheb bin münebbih : <Ar. Yemenli
tefsir bilgini, Vehb. b. Münebbih
(114/732).

v. 336b/3

velākin : <Ar. Ama, fakat.

v. 299b/4, 299b/5, 329b/14,
340b/3, 340b/8, 341b/12, 344a/7,
348b/9, 349a/15, 375b/10, 387a/2

velāyet : <Ar. Velilik.

v.+ e 303a/1

velī : <Ar. Ermiş, evliya.

v. 285b/7, 379b/9, 390b/9,
392b/15

v.+ ler 326b/11, 329b/15

v.+ leri 383b/7

v.+ lerin 277b/10

v.+ lerüm 352a/13

v.+ lerüñe 352a/12

ver - :Vermek.

v.- digi 367b/2

v.- ibiye 319b/4

v.- mez 283a/1

v.- se 301b/7

vesīle : <Ar. Sebep, bahane.

v. 366a/2, 379a/5, 379a/6

v.+ den 366a/2

v. oldı 394a/15

vesvese : <Ar. Kuruntu, vehim,
şüphe.

v. itmeyedi 278b/6

veyā : <Ar. + Far. Veya, yahut.

v. 264b/13, 266b/9, 304b/9,
335a/6, 335a/7, 335a/13, 389a/8

veyl : <Ar. Yazık, vay hâline, vah vah.

v. 359a/9	340b/1, 340b/6, 340b/10, 341a/11, 345b/7, 356a/4, 357b/2, 357b/5, 368a/7
vezn : <Ar. Ağırılık, ölçü, tartı.	v.- digi 328a/12, 372a/14
v. eyle 348b/11	v.- digiçün 283b/13
v. eyleyeler 349b/3, 362b/15, 363a/6	v.- diler 278a/8, 302b/13, 309b/10, 324a/4, 363a/13
v.+ i 348a/4	v.- düğinden 328b/7
v. ideler 362b/15	v.- düğünden 368b/8, 368b/9
vīrān : <Ar. Yıkık, harap.	v.- düğine 327b/8
v. olmuş 324a/9	v.- düğünden 368b/10
vīrāne : <Far. Yıkılmış veya çok harap olmuş yapı.	v.- düğünden 368b/7
v.+ ye 317a/1	v.- düğünüzden 368b/11
vicdāniyyāt : <Ar. Vicdanlılıklar. Vicdana ait hususiyetler ve hisler.	v.- dükden 368b/12
v.+ a 295b/13	v.- düm 333a/15, 333b/1, 333b/2, 339b/5, 340b/12, 341a/7, 341b/14, 342a/1, 349a/14, 349b/3, 352b/14, 353a/5, 354a/6, 361b/11, 369b/14, 385a/4, 387b/12
v.+ dandur 295b/15, 296a/2	v.- dün 341b/15
vidā : <Ar. Veda	v.- düñ 275a/5, 343a/12, 368b/3, 368b/4, 368b/5, 374a/8
v. 280b/10, 342b/2	v.- düñüz 353b/3
vildān : <Ar. Çocuklar. Kullar. Köleler.	v.- düñüzmi 344b/4
v.+ a 372a/15	v.- e 269b/6, 270a/10, 270a/11, 271a/3, 271a/4, 271a/5, 272b/5, 272b/12, 273a/1, 273a/5, 273b/11, 275a/1, 275a/6, 275b/7, 276a/5, 276b/10, 277b/2, 279a/11, 280b/2, 280b/5, 283a/10, 285b/1, 285b/2, 288b/15, 294a/10, 294b/2, 294b/8, 294b/9, 298b/12, 298b/13, 301b/8, 309a/7, 310b/11, 311b/12, 319a/10, 321a/4, 334a/2,
vir - : Vermek.	
v. 266b/5, 276a/8, 290a/2, 349b/13	
v.- di 277a/9, 296b/5, 296b/10, 298b/5, 302a/15, 328a/13, 337a/4,	

343a/13, 353a/1, 362a/15, 367b/11,
371a/14, 371b/12, 372b/11, 372b/13,
372b/4, 372b/6, 372b/8, 373a/1, 373a/4,
376a/5, 377a/6, 379b/15, 381b/3,
381b/5, 383b/12, 385a/15, 386b/1,
386b/9

v.- e koyalar 281b/15

v.- eler 275a/2, 277b/15, 283a/5,
283a/7, 283a/14, 284a/8, 301a/8, 317b/5,
319b/15, 323b/14, 323b/15, 324a/1,
328b/10, 334a/1, 342b/8, 343a/9,
346b/14, 357a/1, 358a/9, 358a/11,
358b/3, 363a/8, 363a/12, 363b/7, 367a/5,
369a/15, 375b/6, 380a/3, 380a/7,
383b/14, 383b/15, 384a/12, 388a/11,
393b/1

v.- em 284b/5, 348b/8, 352a/2,
361a/1, 373a/5, 376a/4, 385a/6

v.- emki 385a/8

v.- en 294b/1

v.+ lere 355b/15

v.+ lerüñdür 365b/11

v.- erüz 388b/2

v.- esin 396b/1

v.- eyin 273b/2, 334b/7, 336a/11,
337b/1, 337b/2, 340a/10, 369b/2,
373b/11, 374a/1

v.- eyinmi 289b/15

v.- gil 276a/9, 348b/14, 350b/15,
371a/13, 376a/3, 376a/5, 384a/14

v.- ibidi 283b/9, 294a/2

v.- ibisem 348b/5

v.- ibiye 275b/6, 285a/13,
315b/3, 317a/13, 317b/1, 317b/3,
322a/4, 323a/15, 333a/6, 336b/4,
336b/13, 358b/13, 374b/3, 380a/6

v.- ibiyi 358b/2

v.- ildi 369b/3

v.- ile 348a/2, 384a/11

v.- irdüm 347b/14

v.- medi 302a/15, 328b/8,
337a/4, 364a/2

v.- medüm 341a/9

v.- medüñ 350a/9, 357b/5,
374a/8

v.- mege 375b/10

v.- mek 273a/11, 273a/12,
273b/7, 273b/9, 273b/11, 273b/13,
293b/15, 294a/6, 294a/7, 297a/1,
365b/11

v.- mekde 294a/15

v.- mekdür 265a/15, 265a/3

v.- memiş olsa 266a/13

v.- mese 273b/14, 284a/6,
294a/4

v.- meye 273b/1, 273b/4,
273b/13, 274b/10, 283a/10, 304a/6,
318b/5

v.- meyedüm 352a/15

v.- meyeler 277b/15, 315a/13,
338b/15

v.- meyenler 354b/14

v.- mez 267a/1, 269a/14, 318b/8

v.- mezdüñ 357b/6

v.- mezin 266b/6, 268a/11
v.- mezler 390b/11
v.- mezüz 303a/6
v.- miş ola 340b/10
v.- mişce 270a/15
v.- mişdür 306a/13, 306a/14,
306a/15
v.- se 266b/5, 270a/15, 270b/6,
270b/11, 273b/14, 280b/12, 288b/3,
294a/2, 294a/5, 294b/8, 294b/9,
297b/13, 310b/6, 314a/15, 325a/13
v.- seler 297a/5
v.- sem 354a/5
v.- seniz 273a/8
v.- sün 302a/6
v.- üb 284a/1, 321a/5, 350a/4
v.- ün 273b/5
v.- üñ 310b/14, 342b/4, 368b/14,
371b/1
v.- üp 362b/8
v.- ür 269b/2, 283a/1, 309a/15,
309b/5, 392b/13
v.- ürdi 284a/5, 299a/5
v.- ürdük 375b/11
v.- ürin 276a/1, 309b/8, 347b/15,
368b/7
v.- ürlər 277a/15, 278b/3,
286a/11, 296b/8, 297a/5, 303b/5,
341b/11
v.- ürüz 289a/3

viresiye : Karşılığı sonra ödenmek
üzere, peşin karşıtı.

v. 268a/10

viril - : Verilmek.

v.- di 285a/9

v.- e 279b/6

v.- ür 389a/7

virinil - : Verilmek.

v.- di 285a/9

vişāl : <Ar. Kavuşma, vuslat.

v.+ dür 269a/3

vuķūf : <Ar. Bir şeyi bilme. Öğrenmiş
olma.

v.- ı 'arefe 280b/9

vuşlat : <Ar. Sevdığıne kavuşma.

v. 322b/3

yevmi v.+ dur 269b/8

vusṭā : <Ar. Orta.

şalātı v. 277b/5

vücūd : <Ar. Varlık, vücut, beden.

v. 304a/9

v.- ı nūrına 291a/8

v.+ a 287b/13

v.+ ı 304b/1

v.+ uñ 291a/7

yā : <Ar. "Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

y. 267b/10, 270a/9, 270a/14, 273b/3, 274b/6, 274b/9, 275a/5, 275b/2, 276a/7, 276a/8, 277a/4, 278a/8, 278b/10, 281a/12, 282a/14, 284b/15, 285b/10, 285b/12, 286a/5, 289b/14, 290a/2, 294a/9, 297a/6, 301a/2, 301a/4, 301b/11, 301b/14, 302a/1, 303b/10, 311b/7, 311b/8, 311b/9, 316b/12, 317b/9, 317b/10, 318a/6, 320a/15, 320b/1, 320b/3, 322a/8, 322a/9, 322b/2, 322b/4, 322b/5, 322b/13, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/1, 325b/3, 326b/12, 330a/15, 331a/14, 332a/3, 332b/15, 333a/11, 333a/12, 333a/14, 333a/15, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 333b/7, 333b/8, 334a/3, 334a/11, 334b/2, 334b/5, 334b/8, 334b/11, 334b/15, 335a/1, 335a/6, 336a/5, 336a/10, 336b/7, 336b/9, 336b/10, 337a/13, 337a/15, 337b/4, 338a/4, 338a/5, 338a/13, 339a/11, 339a/13, 339b/1, 339b/4, 339b/12, 339b/13, 339b/14, 339b/5, 340a/11, 340a/12, 340b/2, 341a/5, 341a/15, 341b/1, 341b/10, 341b/15, 342a/3, 342a/9, 342b/13, 343a/10, 343b/2, 343b/6, 343b/12, 344a/1, 344a/3, 345a/13, 346a/5, 346b/3, 348b/4, 348b/6, 348b/11, 349a/3, 349a/9, 349a/15,

349b/5, 350b/8, 350b/11, 350b/12, 350b/13, 351a/1, 351a/2, 351a/4, 351a/6, 351a/10, 351a/12, 351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/4, 352b/10, 353a/1, 353a/12, 353b/5, 353b/13, 353b/14, 353b/15, 354a/9, 354a/12, 354b/2, 354b/3, 355a/15, 355b/1, 355b/6, 355b/7, 356b/6, 357b/2, 357b/3, 357b/5, 358a/10, 358a/12, 359b/2, 359b/4, 361a/1, 361a/3, 361a/12, 361b/5, 362a/5, 362a/13, 366b/12, 368b/1, 368b/2, 368b/3, 368b/4, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 369a/2, 369a/6, 369a/11, 369b/1, 369b/4, 369b/7, 369b/11, 371a/12, 374a/7, 374a/9, 374b/5, 375b/2, 375b/9, 375b/13, 375b/14, 376a/1, 376a/4, 376b/4, 377a/4, 380b/5, 384a/14, 384b/7, 384b/14, 385a/1, 385a/4, 385a/5, 385a/7, 385b/1, 386a/13, 387b/10, 388b/5, 394a/7, 394b/1, 395b/11, 396a/15, 396b/4

yaban : <Far. Dışarı, ıssız yer.

y. 323b/3

yādigār : <Far. Yedigâr, hatıra.

y. 394b/10

yağ - : Yağmak.

y.- a 321a/9, 326a/9, 347a/11

y.- sa 295b/5

yağ : Yağ.

y.+ 1 300a/15

yağdur - : Yağdırmak.

y.- a 358b/14, 369a/13, 369a/14,
381a/8

yağmur : Yağmur.

y. 278b/13, 295b/4, 321a/9,
347a/11, 358b/13, 381a/8
y.+ dur 358b/14

yāhūd : <Far. Yahut, ya da, veya.

y. 281b/14, 325b/1, 328b/1,
328b/11, 334a/9, 337a/12, 345b/2,
347b/9, 358b/3, 380a/10, 391a/2

yahūdi : <Ar. Yahudi, Musevi.

y.+ ler 266a/15, 266b/10,
281b/15, 305a/5, 316b/10, 361b/7
y.+ ler olurlar 356a/15
y.+ lerden 266b/1
y.+ lerdür 288a/11

yāhūz : bkz. *yāhūd*

y. 266b/1, 266b/3, 267a/1,
267a/3, 267a/4, 267a/11, 267b/6, 268a/3,
270a/12, 275b/11, 279a/10, 279b/15,
281b/9, 281b/13, 282a/7, 287b/3, 310b/5

yaḥyā : <İbr. Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber.

y. 363a/7, 363a/8

yağ - : Yakmak.

y.- a 316a/11, 377b/6
y.- ar 274a/6
y.- ardı 355b/2
y.- arın 348b/9
y.- mak 377b/3
y.- sa 273a/2

yaqın : Yakın, uzak olmayan.

y. 269b/5, 308a/1, 319b/15,
330a/8, 348a/10, 350b/2
y.+ a 296a/9
y.+ dadur 293b/4
y.+ dur 366a/12
y. eyle 332b/9
y. eyler 310a/1
y.+ lardur 393b/6
y. ol 339a/11
y. olanlardur 348a/9
y. olmaz 309b/14

yaqīn : <Ar. Şüphesiz ve sağlam bilme.

y. 268b/2, 313a/14, 315b/9
ehli y. 313a/15
erbābı y. 313b/1
y. olsun 339a/10

yaqınlık : Yakınlık.

y.+ dan 393a/7

yākūt : <Ar. Çok değerli bir süs taşı.

y. 270a/6, 319a/2, 323a/10,
366b/14, 386b/6, 391b/12, 392a/12

y.+ dan 272b/12, 274b/12,
275a/7, 278a/11, 278a/14, 301a/7,
307a/11, 343a/13, 345a/11, 365a/13,
365b/3, 366a/15, 368b/15, 369b/6,
373a/6, 373b/2, 374a/13, 374b/14,
375a/2, 375a/4, 375a/6, 379a/14, 380b/3,
383b/15, 385a/11, 388a/10,
390a/13

y.+ dandur 330b/10, 365a/4,
370a/15
y.+ ıla 381a/1
y.+ lar 383a/5

yala - : Yalamak.

y.- sa 285b/5

yalan : Yalan, doğru olmayan.

y. 265a/3, 265a/4, 265a/15,
265b/11, 266b/7, 275a/9, 275a/10,
279a/4, 303b/6, 305b/3, 309a/3, 328b/4,
328b/7, 332a/14, 333b/6, 340b/3,
340b/8, 340b/12, 355b/15, 361b/8,
361b/10

y.+ ına 265a/6

yalancı : Yalan söyleyen.

y.+ lar 311b/8
y.+ lara 348b/2
y.+ lardan 331b/13

y. olub 297a/11

yalancılık : Yalan söyleme işi.

y.+ dan 329a/9

yalın : Çıplak, çırılçıplak.

y. 327b/1, 335a/5

y.+ cağ 324a/5

yalın : Ateş, alev.

y.+ ı 321a/7

yalıncağ : Çıplak, çırılçıplak.

y. 276b/8, 328b/12, 328b/15

y. olmaya 294b/4

yalıncığ : Çıplak, çırılçıplak.

y.+ a 276b/6

yaluñuz : Yalnız, tek, sadece.

y. 350b/4

yalvar - : Yalvarmak.

y.- ub 376a/11

yan : Yan, yön, yakın, taraf.

y.+ ı 315a/9, 348a/9

y.+ ın 347b/4, 347b/8

y.+ ına 284a/4, 330b/1, 333a/2,

333a/3, 350a/2, 350a/3, 362b/6, 362b/10,

362b/13, 363a/2, 363a/6, 363b/4,

363b/7, 388a/13, 393a/15

y.+ ında 272b/2, 302a/6, 317a/2,
317a/3, 319a/8, 332b/10, 332b/14,
349a/6, 361a/14

y.+ ından 361b/1, 367b/7,
367b/8

y.+ mış 294a/13

y.+ uma 353b/6

y.+ umdan 353b/5

yan - : Yanmak.

y.- açak 376b/1

y.- ar 355a/13

y.- ardı 274a/3

y.- aridi 349b/12

y.- mak 319a/15

y.- mış 274a/1

y.- sa 283b/4

yañ : Yan, yön taraf.

y.+ a 335a/9

y.+ adur 330b/12

yaña : Yan, yön taraf.

y.+ dur 267a/6

ya'ni : <Ar. Yani, demek oluyor ki,
sözün kıyası.

y. 268b/12, 268b/13, 269a/8,
273b/5, 275b/15, 277a/3, 281b/10,
281b/11, 282b/12, 284b/1, 285b/7,
286b/9, 287b/5, 287b/14, 288a/1,
288a/2, 288a/8, 288a/10, 288a/12,

292b/13, 298b/2, 300b/12, 301a/15,
303a/15, 303b/10, 311a/4, 312a/1,
313a/12, 313a/15, 313b/9, 313b/13,
314b/6, 318a/15, 320a/5, 323a/9, 324b/1,
324b/2, 324b/5, 325a/9, 331a/15,
331b/11, 332a/8, 348a/4, 348a/5, 348a/6,
348a/8, 348a/9, 350a/6, 350a/13, 351b/3,
354b/6, 355a/7, 355a/8, 356b/4, 356b/6,
356b/12, 356b/14, 357b/8, 358a/14,
358b/2, 358b/10, 359a/5, 360a/5, 362a/1,
362a/11, 366b/1, 369a/13, 371a/7,
376b/10, 381a/11, 381b/10, 382a/14,
382b/4, 383a/11, 384b/6, 386a/4,
386b/2, 386b/10, 313b/8, 366b/10,
389a/5, 389a/11, 389a/14, 389b/4,
390b/6, 391a/11, 391b/3, 391b/4,
391b/6, 391b/12, 391b/15, 392a/4,
392a/5, 392a/6, 392a/9, 392b/1, 392b/2,
392b/3, 392b/6, 392b/13, 393a/3,
393a/13, 393b/3, 393b/5, 393b/6,
393b/7, 393b/8, 393b/9, 393b/10,
393b/11, 393b/12, 393b/14, 393b/15,
394a/1, 394a/5, 394a/6

yap - : Yapmak, gerçekleştirmek, inşa
etmek.

y.- a 298b/14

y.- alar 359a/7

y.- ana 318b/15, 319a/4

y.- arlar 274b/1

y.- sa 272b/11

yapış - : Yapışmak, tutunmak.

y.- a 320a/11, 330a/13, 330a/8,
334b/1, 339b/6

y.- alar 331b/4, 336b/14

y.- mış ola 338b/4

y.- ub 352b/7

y.- uñ 344a/4

y.- ur 355a/15

yaprağ : Yaprak, ağaç yaprağı.

y.+ ın 274b/8

yaprağ : Yaprak, ağaç yaprağı.

y.+ ları 278a/14, 370a/15, 392a/3

yapu : Yapı, bina.

y.+ sı 365a/8

yapuş - : Yapışmak, tutunmak.

y.- am 351a/10

y.- ub 376b/8

yapuşdur - : Yapıştırmak.

y.- alar 273a/10

yar- : Yarmak, kesmek.

y. 283b/3

yara : Yara.

y.+ larına 388b/13

y.+ larından 388a/14

y.+ sı 388b/14

y.+ sina 388b/14

yarad - : Yaratmak, yoktan var etmek.

y.- a 285b/3, 309a/7, 321a/13,
321a/15, 322a/2, 322a/4, 335a/11

y.- acak olursam 331b/6

y.- aldan 319a/3

y.- am 306a/11

y.- urdı 311a/8

y.- ursın 332a/3

yaradıl - : Yaratılmak, yoktan var olmak.

y.- a 321a/11, 322a/3

y.- dı 321a/1, 322a/3

y.- dukdan 324a/10

y.- mağa 281b/12

y.- mağda 322a/3, 389b/5,
389b/6

y.- mışdur 313b/8

y.- mışlardur 379a/15

yarağ : Hazırlık.

y.+ ın 307b/10

yarağla - - : Hazırlamak.

y.- dum 341a/10

y.- sun 288b/3

yarağlan - - : Hazırlanmak.

y.- mış 313b/9

yaramaz : Kötü, yararsız.

y. 265b/10, 304a/6, 309a/3,
312a/6, 312b/8, 313a/5, 323a/11,
323a/12, 332a/15, 338b/13, 339b/13,
355a/14, 355b/3, 393a/6
y. ola 315a/13

yāran : <Far. Dost.

y.+ larına 300a/3

yarat -: Yaratmak, yoktan var etmek.

y.- dı 267b/12, 268b/13,
268b/14, 269a/1, 269b/8, 270a/6,
276b/3, 278a/11, 299b/12, 302b/1,
302b/2, 303a/6, 304b/15, 305a/1,
335a/10, 335b/2, 343b/14, 352a/9,
366b/13, 370a/14, 378a/5, 378a/9,
380a/14, 380b/3, 380b/10, 380b/11,
380b/13

y.- duñ 351a/12

y.- duñuz 353b/3

y.- madı 351b/9

y.- mazdan 284b/13

y.- mışdur 307a/15, 345a/11,
383a/5

yardım : Yardım.

y. 291b/14

y. eylediler 283b/10

y. iderler 283b/10

yardum : Yardım.

y. dilerüz 288a/1

yāren : <Far. Dost.

y.+ leri 317b/13

y.+ lerüm 341b/1

yarıl - : Yarılmak, ayrılmak.

y.- a 318a/1, 322a/14, 326a/4

yarın : Ahiret günü.

y. 273a/9, 275b/1, 276a/6,
284b/9, 294b/4, 296b/8, 296b/12,
343b/5, 382a/2, 386a/15, 386b/6

yarlığa - : Affetmek, bağışlamak.

y. 270b/14

y.- dı 278a/3, 336a/2, 347b/4

y.- dım 289a/8

y.- dum 275b/3, 275b/9, 341b/7,
349b/2, 353b/7

y.- dum 278a/9

y.- ğıl 396b/4

y.- maz 375a/12

y.- mış 278a/6

y.- mışsın 278a/8

y.- nduñuz 345a/3

y.- r 286a/8, 388a/8

y.- ya 271a/6, 308b/4, 359b/11

y.- yasın 344a/12

y.- yub 311a/9

yarlığan - : Bağışlanmak, günahı affedilmek.

y.- miş 301b/8, 347b/15

y.- mişlardur 361b/14

yarı : Yarı, yarım.

y.+ sı 307a/1

y.+ sından 380b/7, 380b/8

yas : Yas, üzüntü, matem.

y.+ ı 363a/1

yasdan - : Dayanmaki yaslamak.

y.- alar 392b/3

yaşduk : Yastık.

y.+ lar 392b/2

yâsin Kur'an'ın 36. suresidir. Mekke döneminde indirilmiştir.

y. 284b/12, 286a/7, 286a/8, 286a/9, 286a/12,

y.+ üñ 286a/10

yaş : Yaş, kişinin doğumundan itibaren geçen zaman.

y.+ ında 367a/8

y.+ ından 266a/3

yaş : Yaş, gözyaşı,

y.+ dur 391b/5

y.+ larını 362b/14

yaşlu : Yaşlı.

y. olalar 367a/7

yat - : Yatmak, yatay durumda bulunmak, bir hüküm karşılığında hapisshanede belirli bir süre yatmak.

y.- a 320b/14

y.- dı 354a/11

y.- mağdur 266a/3

y.- sa 282a/10

y.- urken 340a/5

y.- urlar 336b/7

yatsu : Yatsı, akşamdan sonraki vakit.

y. 272a/4, 272a/14, 383a/8

y.+ namâzın 270b/3

yay : Ok atmaya yarayan alet.

y. 283b/14

yayan : Yaya, yayan.

y. 269b/4, 325b/2

yayıl - : Yayılmak.

y.- a 318b/3

yaykan - : Yıkanmak.

y.- alar 376b/9

yaz - : Yazmak.

y.- anı 396b/5
y.- arlar 270a/2
y.- arsa 297a/11
y.- duḡ 344b/8
y.- dum 307a/1
y.- mışlardır 395a/8
y.- sa 285b/5

yaz : İlkbahar ile sonbahar arasında yer alan, yılın en sıcak mevsimi.

y.+ ın 307b/10

yazıcı oğlanları : Yazıcı Sâlih'in (ö. 811/1409'dan sonra) çocukları Mehmed Efendi (ö. 855/1451) ve Ahmed-i Bîcân (ö. 870/1466'dan sonra).

y.+ na 395a/15

yazıcı oğlu ahmed-i bîcân : Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân (ö. 870/1466'dan sonra).

y.+ dur 394a/11

yazıl - : Yazılmak.

y.- a 318a/5, 318a/6
y.- dı 287a/12
y.- mış 349a/1, 349b/9
y.- mış ola 317a/5, 339b/8, 347a/14, 347a/15, 347b/1, 347b/5, 349a/5, 353b/4,
y. 333a/11
376b/9, 386b/10

y.- ub 336b/3

y.- ub durur 365b/11, 365b/13, 365b/14

yazılı : Yazılı, yazılmış.

y. ola 330b/12, 330b/13, 330b/15

yazu : Alın yazısı, kader.

y. ola 339b/7

y.+ yı 376b/13

yazuḡ : Günah.

y.+ ı 328b/14

y.+ ından 328b/14

yazul - : Yazılmak.

y.- mış 294b/7

y.- mışdur 386b/4

y.- ub durur 365b/8, 365b/15

y.- ubdur 365b/9, 365b/10

yazulı : Yazılı, yazılmış.

y. ola 330b/14

yazulu : Yazılı, yazılmış.

y. 339b/8

ye - : Yemek.

y.- mek 305b/1

y.- memek 275a/10

y.- meyeler 323b/8

y.- seler 389a/8

ye'cūc : <Ar. Kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına inanılan iki kavimden biri.
y. 268b/1, 316a/8, 317a/13, 317b/4

yedi : Sayı; yedi.
y. 339a/15

yekşenbe : <Far. Pazar.
y. 371b/4

yemen : <Ar. Arap yarımadasının batı-güney tarafını kapsayan bölge.
y.+ den 316a/10

yer : Yer.
y.+ de 324b/4
y.+ e 329b/6, 330a/5
y.+ ine 323b/9

yeşil : Yeşil.
y. 270a/6, 275a/7, 278a/13, 278a/14, 281a/15, 301a/7, 308b/5, 322a/8, 332a/7, 343a/13, 362b/11, 365a/4, 365b/3, 375a/4, 380b/4, 385a/12, 386b/9, 390a/13, 392a/2

yet - : Yetmek.
y.- er 286a/4
y.- üp 265a/4

yetīm : <Ar. Babası ölmüş kimse.
y. 264b/12
y.+ lere 284a/8, 305b/4
y.+ leri 375b/11

yevm : <Ar. Gün.
y.- i nikāhdur 269b/9
y.- i vuşlatdur 269b/8
y.+ den 320a/3

yevmü'l-azāb : <Ar. Azap günü.
y. 322b/11

yevmü'l-ḥisāb : <Ar. Hesap günü.
y. 322b/11

yevmü'l-mezīd : <Ar. Cennette Allah'ın kullarına kendini göstereceğine inanılan gün.
y. 374b/1

yıġ - : Engellemek, men etmek.
y.- lınur 268b/12

yık - : Yıkma.
y.- a 331b/8
y.- alar 331b/3
y.- amayalar 331b/4, 331b/5
y.- amayasız 331b/6
y.- dı 352a/11
y.- mışca 302b/4

y.- şa 306a/12

yıkıl - : Yıkılmak.

y.- a 315a/10, 315a/9

y.- mağ 319b/2

y.- sa 283b/3

yıl : Yıl, sene.

y. 269b/6, 270b/11, 273b/12,
276b/2, 279a/10, 284b/13, 297a/1,
297a/2, 297b/12, 301b/14, 314b/11,
317b/12, 319a/7, 319b/4, 320b/14,
320b/15, 321a/1, 321a/2, 321a/3,
321b/12, 323a/3, 323b/8, 327a/3,
327a/15, 327a/8, 327b/1, 327b/4,
327b/10, 327b/15, 328a/1, 328a/2,
328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12,
328b/15, 329b/2, 332a/11, 332a/12,
333a/9, 336b/12, 358b/13, 358b/15,
359a/10, 359a/11, 361a/9, 367a/6,
367b/14, 370a/3, 371b/6, 371b/8,
371b/12,

374b/15, 377a/4

y.+ a 274b/7, 277a/14

y.+ ca ola 316b/13

y.+ da 347b/2, 359a/12, 362a/10,
362a/11

y.+ dan 274b/7, 277a/14,
317b/14, 320a/1, 363b/6, 377a/11,
377a/13

y.+ dur 320a/3

y.+ ı 271a/4

y.+ ında 395b/2, 395b/3

y.+ lar 354a/10, 354a/9

y.+ lık 278a/12, 281a/10, 327a/6

yılan : Yılan, büyük bir kısmı zehirli
olan sürüngen bir hayvan.

y. 354b/13

y.+ lar 358b/14, 358b/15, 378a/5

y.+ uñ 354b/13

yıldırım : Yıldırım.

y. 357a/9, 362a/8

yılduz : Yıldız.

y.+ a 356a/15

y.+ lar 319b/12, 320b/12,
324a/9, 324b/2, 325b/11, 383a/2, 387b/2

y.+ lardan 360b/12

y.+ ları 350a/2, 384b/7

yıllık : Yıllık.

y. 298b/13, 299a/9, 319a/3,
329b/8, 330b/9, 330b/10, 331a/1,
355b/11, 356a/8, 357a/11, 358b/1,
361a/9, 365a/8, 373a/7, 384a/9, 388a/1,
392a/9

yırt - : Yırtmak.

y.- maya 300a/4

yi - : Yemek.

y.- di 275b/12

y.- dügi 353b/13
 y.- me 268a/2
 y.- medi 328b/5
 y.- mege 367a/6, 383b/9
 y.- megi 394a/8
 y.- mek 305b/3, 389a/14
 y.- mekde 367a/5
 y.- mekden 385b/14
 y.- mekdür 264b/7, 264b/8,
 264b/11, 264b/12, 265a/9, 265b/2,
 265b/11, 305b/5
 ribā y.- mekdür 265b/2
 y.- meñ 308a/12
 y.- meye 271b/9
 y.- mez 268a/3
 y.- mezler 303b/6, 390b/2
 y.- miş 370a/13
 y.- mişleri 289b/5
 y.- ñ 275b/14, 374a/4
 y.- r idi 276a/13
 y.- rdi 276a/12
 y.- rler 281a/14, 385b/1, 390b/2,
 394a/3
 y.- rsin 306a/5
 y.- rüñ 307a/13
 y.- se 266a/14, 306a/1
 y.- seler 299b/7, 299b/8, 355a/4,
 383b/6, 385b/4
 y.- sünler 368b/14
 y.- yeler 282a/8, 324b/11,
 324b/12, 338b/6, 338b/8, 343a/2,
 357b/9, 366b/11,

369a/2, 370a/7, 383b/11

y.- yelüm 371b/1

y.- yiler 357b/9

yidi : Sayı; yedi.

y. 266a/2, 270a/15, 270b/12,
 270b/13, 273a/2, 273a/3, 280b/3,
 280b/6, 280b/10, 285b/5, 289a/6,
 292a/4, 302b/6, 304b/15, 305a/6,
 306b/7, 310b/7, 314b/11, 317b/12,
 317b/14, 320b/5, 321b/7, 321b/8,
 326a/4, 326a/7, 330a/7, 337b/12, 350a/1,
 354b/7, 384a/11

y.+ dür 366a/2

yidi biñ : Sayı; yedi bin.

y. 321a/1

yidinci : Yedinci.

y. 291b/14, 292a/7, 305a/10,
 320b/7, 326a/15, 328a/15, 329a/9,
 338a/9, 356a/12, 365a/6, 365b/14

y.+ de 356b/1, 364a/5

y.+ si 303a/10

yidi yüz : Sayı; yedi yüz.

y. 270a/7, 276b/8, 299a/8,
 345a/12

yidi yüz biñ : Sayı; yedi yüz bin.

y. 271a/8, 276b/7

yidür - :Yedirmek.

y.- dün 350a/9

y.- e 270a/11, 294a/11

y.- mişce 270b/1

y. 275a/13

yigirmi yidinci : Yirmi yedinci.

y. 276b/14

yig : İyi, daha iyi, üstün.

y. 290a/2, 298b/2, 303b/15,
313a/3, 352b/10, 352b/9, 387b/13

y.+ dür 267a/10, 268a/11,
282b/1, 284a/10, 284a/11, 284a/12,
294b/10, 296b/14, 306b/5, 309b/9,
349b/4, 377a/14, 379b/6, 387b/7

y.+ mi olduñuz 342a/2

y. oldu 387b/13

yigit : Genç, delikanlı.

y.+ ler 339a/12

y.+ lerdür 302a/9

y.+ lerinüñ 383a/15

yikşenbe : <Far. Pazar.

y. 372a/1, 372b/4

yigirmi : Sayı; yirmi.

y. 269b/6, 273b/10, 274a/13,
274a/14, 289a/6, 326a/12, 327a/6,
374b/15, 375a/2, 375a/4, 375a/6

yil : Yel, rüzgâr.

y. 274b/8, 278b/13, 315b/3,
316b/9, 321a/14, 343b/6, 362a/9,
362b/4, 378a/6, 380a/6, 386b/13

y.+ den 379a/14

y.+ lere 307a/13

yigirmi biş : Sayı; yirmi beş

y. 271a/11, 271a/12, 282b/3,
285a/7

yilken : Yelken

y.+ i ola 362b/3

yigirmi dört : Sayı; yirmi dört.

y. 289a/6

yimek : Yemek

y. 394a/2

y.+ de 342b/8

yigirmi iki : Sayı; yirmi iki.

y. 286a/8

yimiş : Yemiş

y. 278a/15, 351a/15, 389a/8,
389b/2

yigirmi tokuzuncı : Yirmi
dokuzuncu.

y.+ i 286a/1, 355a/4

y.+ ler 317b/5, 343a/1, 355a/5,
365b/5, 389a/7, 389b/3, 393b/15

y.+ lerden 374a/4

y.+ leri 370b/1, 389b/3, 391a/12,
391b/4, 392a/3

y.+ lerinden 389b/2

yiñile - : Yenilemek

y.- ñüz 289b/14

y.- yelüm 289b/14

yir : Yer, zemin, toprak, dünya.

y. 268a/3, 278a/2, 282b/10,
316a/9, 317a/14, 318a/1, 319a/9,
320b/12, 322a/14, 323b/10, 324b/4,
324b/5, 324b/14, 344a/5, 355b/3,
366a/7, 366a/14, 367b/2, 385a/4, 385a/6,
387b/7, 392a/7

cemī'i y. 320a/9

y.+ cedür 307a/12

y.+ de 282b/11, 282b/14, 284a/9,
290b/1, 318b/12, 321a/14, 324b/13,
327b/15, 328a/1, 328a/3, 328a/4, 328a/5,
328a/7, 328a/11, 332a/14, 332a/15,
332b/1, 332b/3, 351a/15, 353b/10,
370b/13, 385b/6

y.+ de ola 366a/9

y.+ de olursa 347b/2

y.+ dedür 287b/8, 327b/12,
337b/12, 344b/10, 344b/11

y.+ deki 326a/5

y.+ den 315a/8, 318a/14,
321a/10, 321b/7, 322a/12, 328b/6,
328b/8, 329a/12,

329a/7, 384a/3

y.+ deye 327b/13, 327b/14

y.+ dür 355b/1, 370b/6

y.+ e 264b/10, 265b/1, 265b/4,
265b/9, 266b/8, 267a/8, 268b/9, 271a/7,
275a/10, 275b/6, 277a/10, 277b/13,
279a/4, 302b/4, 316b/2, 317a/8, 317a/10,
317b/7, 323b/9, 324b/14, 326a/3,
326a/5, 326a/8, 326a/13, 328b/4, 328b/7,
329b/6, 330a/6, 335a/5, 335a/11,
335a/15, 338b/8, 339a/5, 341a/1, 341a/4,
341a/6, 344a/5, 346b/2, 347a/10, 351b/5,
352b/7, 353a/4, 353a/14, 357a/4, 370b/9,
371b/8, 388b/1, 392a/7, 394b/15, 395a/2

y.+ e olursa 309b/11

y.+ i 306b/5, 367a/4

y.+ in 288b/3, 288b/15, 364a/2,
364b/14, 384b/2, 384b/4, 388a/8

y.+ inde 332a/13, 333a/9,
353a/10, 361a/11

y.+ inde ola 361a/6

y.+ indedür 344b/11

y.+ inden 324b/1

y.+ ine 282b/3, 282b/8, 316a/10,
318b/12, 323a/4, 325b/1, 326a/10,
327b/6, 327b/11, 329a/5, 329b/8,
329a/15, 330a/8, 331a/6, 333a/5, 336b/5,
336b/9, 337a/10, 339b/2, 343b/1,

344b/4, 345a/15, 346b/13, 352b/13,
361a/7, 375b/4,

389b/3

y.+ ini 283a/3

y.+ iñüze 361b/12

y.+ ler 319a/14, 321a/7, 322a/7,

324a/14, 324a/8, 341b/12, 361b/15

cemī'i y.+ ler 288b/8

y.+ ler ola 332a/14

y.+ lere 295b/5

y.+ leri 284b/13, 325a/4,

327b/12, 330a/7, 348a/11, 350a/1

cemī'i y.+ leri 357a/6

y.+ lerine 278a/1

y.+ lerüñ 324a/15, 377a/8

y.+ üñ 346a/12, 374a/13

y.+ üñe 330a/13

y.+ üñi 377a/7

y.+ üñüz 344b/14

y.+ yüzündeki 296b/7

yir - : Yermek.

y.- mekdür 265a/8

yiryüzi : Yeryüzü, dünya.

y. 317b/4, 317b/5, 320a/7,

320b/14, 324b/1

y.+ n 324b/10

y.+ nde 272b/9, 300b/14, 301a/3,

307b/1, 317a/14, 319b/5, 378a/6, 384a/1

y.+ ne 317b/3, 321a/9

y.+ ni 315b/13

cemī'i y.+ ni 355b/2

yışıl : Yeşil.

y. 370a/15

yit - : Yetmek.

y.- er 286a/5, 287a/5, 289a/11,

335b/8, 335b/10, 336a/1, 351b/10,

359b/4, 359b/5

y.- mek 279b/14

y.- meyince 273b/10

y.- mez 279b/14

yitim : Yetim.

y. 265b/2, 354b/15

y.+ e 294a/2

yitmiş : Sayı; yetmiş.

y. 274b/11, 274b/12, 274b/13,

279a/11, 279b/6, 282a/10, 297a/3,

298b/12, 299a/9, 302a/5, 308b/6, 321a/3,

326b/1, 326b/8, 342a/14, 342a/15,

355a/7, 357a/2, 357a/11, 369a/7,

369a/15, 369b/5, 373a/12, 379b/3,

379b/4, 379b/5, 379b/10, 379b/11,

383a/6, 385a/11, 385a/12, 385a/13,

385a/14, 385a/15, 388b/7, 388b/8,

388b/9, 388b/10,

y.+ dür 278b/14

yitmiş biñ : Sayı; yetmiş bin.

y. 271a/7, 275a/1, 285a/13, 315a/8, 316b/10, 320b/15, 321a/2, 321b/13, 329b/7, 330a/4, 330a/5, 330a/7, 331a/1, 331a/2, 336b/4, 342a/13, 343a/8, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/13, 355b/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 374b/2, 374b/3, 380a/14, 380b/2, 380b/3, 380b/4, 381a/5, 383b/6, 383b/14, 386b/7

yitmiş iki : Sayı; Yetmiş iki.

y. 283a/4, 283a/5, 388a/11

yitmiş yedi biñ dört yüz toğuz : Sayı;

Yetmiş yedi bin dört yüz dokuz.

y. 285a/6

yiye : Yiyen.

y.+ ler 355a/1

y.+ lere 355b/14

yiye : Yiyici.

y.+ ler 267b/1

yiye : Hafif, ağır olmayan.

y. 267b/3, 348a/9

yiye : Hafiflik.

y.+ in 357b/12

yok : Yok, bulunmayan, mevcut olmayan.

y.+ ı 356b/13, 358a/3

y.+ ı 327b/13

yoksa : Yoksa, aksi takdirde.

y. 273b/5, 290b/2, 290b/4, 299b/10, 328a/7, 342a/7, 353b/3

yoksul : Yoksul, fakir.

y. 302a/5

yoksullıg : Yoksulluk, fakirlik.

y.+ ı 285a/15

yoksulluk : Yoksulluk, fakirlik.

y. 310b/3, 373b/13

yoksulluk : Yoksulluk, fakirlik.

y. 289a/1

yok : Yok, bulunmayan, mevcut olmayan.

y. 307b/9, 308b/1, 312b/12, 312b/13, 323a/7, 323a/12, 325a/11, 326a/7, 328a/2, 335b/6, 335b/8, 335b/13, 336a/1, 344b/3, 344b/7, 351a/10, 351a/11, 351b/5, 353b/12, 354a/9, 373b/12, 373b/13, 375b/9, 378b/13, 378b/14, 382a/10, 390a/4, 390b/11

y.+ dur 265b/7, 268a/12,
274b/10, 279a/5, 281b/4, 281b/5,
281b/6, 282a/15, 288b/1, 293a/2,
297b/2, 303a/7, 303b/15, 306a/7, 306a/8,
306a/9, 307a/9, 309b/1, 310a/12,
310a/15, 329b/15, 335b/6, 343b/12,
346a/1, 349a/4, 351a/12, 351a/13,
351a/14, 353b/11, 353b/14, 355a/13,
356b/8, 358a/3, 361b/14, 362a/1, 362a/2,
366a/7, 367a/2, 369b/15, 371a/9, 371b/2,
376a/4, 377a/1, 378a/1, 380b/9, 382b/10,
383b/12, 387a/3, 387a/7, 389b/7,
389b/8, 390a/4, 392b/1, 392b/15,
394b/10

yol : Yol, uğur.

y. 266a/1, 304a/4, 304a/6,
329b/8, 346b/14, 373a/7

y.+ a 279b/13, 288a/2, 288a/3,
308b/2, 392a/10

y.+ da 283b/2, 338b/9, 395a/14

y.+ dur 281a/10, 299a/9, 319a/3,
330b/10, 330b/9, 355b/11, 356a/8,
357a/11, 358b/1, 361a/9, 365a/8, 384a/9,
388a/1

y.+ ı 307b/15

y.+ ıda 280a/15

y.+ ıdur 288a/6

y.+ ında 279b/4, 281a/13,
281b/9, 283a/2, 304a/9, 311b/2, 340b/2,
343b/4,

388b/12, 388b/3

y. ola 327a/6, 331a/1, 360b/15

y.+ umdan 330a/14

y.+ uña 340b/11

yoldaş : Yoldaş, arkadaş, dost.

y. 392b/4

y.+ larum 331a/15

y.+ umdur 297b/14, 297b/15

yolıt - : Kesmek.

y.- maḫdur 280a/12

yöre : Yöre.

y.+ sinde 366a/12

yu - : Yıkamak, temizlemek.

y.- maḫ 281b/5

y.- maya 309a/5

y.- mayalar 283a/12

y.- yalar 283a/12

yud - : Yutmak.

y.- a 357b/3, 357b/4, 357b/6

y.- ar 357b/3

yukaru : Yukarı.

y. 312b/12, 321a/10, 321b/8,
322a/13, 337a/9, 338a/15, 338b/7,
348a/9, 350b/15, 384b/6, 387b/9,
387b/11

y. olur 326a/4

y.+ sı 380b/8

yum - : Yummak, kapamak.

y.- ınca 327b/9

yūnus : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen bir peygamber, Hazret-i Yūnus.

y. 272a/3, 378b/3

yūsuf : <Ar. Hazret-i Ya'kûb'un oğlu, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber, Hazret-i Yūsuf.

y. 362b/11, 362b/12, 367a/8

y.+ ı 342a/4

yüce : Yüksek, büyük, ulu, değerli.

y. 267a/8, 336a/14, 366a/7, 366a/14, 370b/6

y.+ dür 301a/6, 366a/13, 392a/13

y. eyleyem 306a/11

y. eyleyesin 396a/15

y. eyleyüb 377b/10

y. ola 369b/9

y. olur 392a/14, 392a/15

y.+ si 379a/11

yücelig : Yükseklik.

y.+ i ola 369b/6, 373a/7

y.+ ine 277a/4

yükseg : Yüksek.

y.+ e 382b/2

y.+ in 392a/10

yükseklig : Yükseklik.

y.+ i ola 384a/4

y.+ idür 361a/9

yüñ : Yün, tüy, kuş tüyü.

y. 324a/7

y.+ leri 394a/3

yüreg : Yürek, kalp.

y.+ i 294a/13

yüri - : Yürümek, ilerlemek, yol almak.

y.- de 325b/4

y.- den 325b/4

y.- seler 381a/5

y.- ye 273a/4, 316b/9, 316b/10, 317b/6, 323a/6, 330a/13

y.- yem 351a/11

y.- yüb 325b/2

yürü - : Yürümek, ilerlemek, yol almak.

y.- dügi 323a/5

y.- r 362a/10, 381a/6

y.- rdüñüz 299a/6

y.- rler 303b/6, 325b/3, 378a/6, 379a/14, 381a/12

y.- seler 392a/15

yüz : Yüz, çehre.

y. 270a/4, 270b/11, 273b/9, 278a/12, 279b/5, 281a/10, 284a/11, 289a/6, 289b/1, 299a/9, 304b/2,

309b/12, 310b/3, 312a/5, 314a/15,
339a/2, 359a/12, 362a/10, 362a/11,
363b/6, 366a/4, 366a/5, 367a/1, 369b/6,
387b/14

y.+ den 304b/3, 395a/11

y.+ i 271b/12, 272a/10, 307b/1,
311a/4, 311a/5, 318a/4, 318a/5, 322a/7,
323a/1, 329b/1, 331b/8, 337a/6, 340b/9,
352b/2, 379b/1

y.+ inde 278a/2, 284a/9,
285a/11, 317a/14, 318a/4, 379b/11

y.+ inden 271b/5, 317a/8

y.+ ine 271b/7, 289b/3, 296b/15,
297b/11, 315b/13, 386b/13

y.+ inün 340b/5, 347b/5

y.+ leri 323a/2, 325b/2, 325b/3,
325b/4, 325b/7, 325b/9, 325b/11,
325b/13, 325b/15, 332a/7, 335a/3,
343b/1, 345a/15, 347b/8, 356b/4,
358b/5, 358b/9, 371a/7, 371a/14,
375b/8, 386a/15, 392a/4

y.+ lerindeki 323b/3

y.+ lerini 379b/11

y.+ lerinün 368a/6, 374a/15

y.+ üm 335b/6

y.+ ümi 396a/13

y.+ ümüze 375b/14, 375b/15

y.+ ündeki 323b/1, 323b/2

y.+ üne 311a/3

y.+ üni 293a/6, 308b/14

y.+ ünüze 311a/2

yüz altmış altı : Sayı; yüz altmış altı.
y. 307a/12

yüz biñ : Sayı; yüz bin.

y. 275a/6, 276b/5, 279a/8,
280a/3, 282b/6, 282b/7, 296b/13,
296b/14,

309a/1, 343a/13

y.+ den 314b/7

yüzüg : Yüzük.

y.+ i 318a/5

y.+ i ola 318a/4

yüzük : Yüzük.

y. 366a/7

y. ola 367a/9

yüz yigirmi : Sayı; yüz yirmi.

y. 325b/5, 383b/3

yüz yigirmi dört biñ : Sayı; Yüz yirmi
dört bin.

y. 270b/9

za‘ferān : <Ar. Safran.

z.+ dan 380a/13, 383a/4

z.+ ile 285b/4

zāhid : <Ar. Dinin yasakladığı
şeylerden kaçınıp buyurdıklarını yerine
getiren, dindar kimse.

z.+ ler 344a/6
z.+ leredür 345a/4
z.+ leri 344a/5, 344a/7

zāhir : <Ar. Görünürde olan, görünen.
z. 289a/12, 292a/11, 312b/8,
337a/4, 394b/12

ehli z. 311b/4
z. eylediler 395a/11
z.+ i 274b/13, 392b/10
z.+ inden 311a/4
z.+ ine 311a/3
z.+ leri 364a/10
z. ola 314a/12, 369a/12, 369a/14
z. olalar 361b/3
z. olaydı 355b/2
z. olduğundan 287b/5
z. oldum 319a/13
z. olmak 387a/5
z. olur 312a/7
z.+ ün 307b/7
z.+ ünde 289b/5

zaḥm : <Far. Yara.

z.+ larına 388b/13

zaḥmet : <Ar. Sıkıntı, güç.

z. 304b/7
z.+ i 308a/12
z.+ ler 395a/14
z.+ ler idüp 368b/9

za'if : <Ar. Zayıf.

z.+ lik 291b/14
z. 329b/14, 395b/13
z.+ dür 308a/3
z.+ i 394a/15
z.+ lerdür 339a/13

zā'il : <Ar. Geçici, sona eren, yok
olan.

z. itmek 390a/2
z. ola 390a/1
z. olduğu 313b/12
z. olur 292a/15

zaḥkum : <Ar. Cehennemde bir ağacın
adı.

z. 358b/10
z.+ dan 354b/12

zālim : <Ar. Haksızlık ve zulüm
işleyen, merhametsiz.

z. 265a/5, 283b/5, 312a/10,
316a/11, 326b/15, 327a/1, 350b/3,
357b/3, 378a/12, 388b/1

z.+ dür 348b/9

z.+ e 324a/1, 348b/14

z.+ ler 315b/13, 323b/13

z.+ lerdən olavuz 358a/13

z.+ lere 338b/13, 348b/11

z.+ lerüñ 310b/2, 348b/12,
348b/14

z. ola 273a/15, 327a/1

z.+ üñ 306b/3, 350b/2

zamān : <Ar. Vakit, dönem, devir.

z. 267b/4, 267b/6, 268a/9,
301a/11, 316b/5, 318b/14, 335a/15,
351a/9

z.- 1 evvelde 300a/5

z.+ a 290b/9, 316a/1

z.+ da 300a/13, 311b/11,
314b/14, 315a/1, 316b/4, 395a/15

z.+ dan 290b/9

z.+ ı oldu 268a/9

z.+ ında 318b/4, 378b/2

ẓann : <Ar. Sanı.

z. eylemekdür 265b/10

z. eylememek 309a/3

z. iderdük 344a/11

z. iderdüñüz 344a/11

z. itmek 301b/7

z. itmekdür 301b/7

zārī : <Far. İnleme, ağlama.

z. 335a/14

z. kılub 336a/4

zārılık : <Far.+ Tr. İnleme, ağlama.

z. 272b/4

z. eyleyeler 376b/12

zāt : <Ar. Kendi, öz.

z.+ ına 292b/6

z.+ ında 286b/13

ismi z.+ ında 286b/13

ẓāyī : <Ar. Kayıp, yok olmuş, boşa
gitmiş.

z. eylemekdür 266a/1

z. eylememekdür 312b/1

z. oldu 356b/9

zāyil : <Ar. Geçici, sona eren, yok
olan.

z. olmaya 351a/9

z. olub 327a/8

zebānī : <Ar. Cehennem bekçisi,
cehennemde görevli melek.

z. 330a/7, 331b/7, 357a/11,
357a/12, 357a/15

z.+ ler 325b/9, 341a/13, 341b/3,
357a/2, 359a/1

cemī'i z.+ ler 331b/3

z.+ lere 331b/3, 375b/5

z.+ lerüñ 355b/4, 357a/9,
357a/13

z.+ nüñ 357a/11

z.+ si 357a/8

zeberced : <Ar. Yeşil renkli,
değerli bir süs taşı.

z.+ den 270a/6, 275a/7, 343a/13,
345a/11, 366a/15, 380b/4, 385a/12,
392a/12

z.+ dendür 365a/4, 379a/10

zebūr : <Ar. Hazret-i Dâvûd’a indirilen kutsal kitap.

z. 274a/11, 334b/1, 334b/10

z.+ da 288b/1

z.+ dan 333a/12, 334b/9, 396a/3

z.+ ı 270a/13, 270b/8, 333a/15, 334a/15, 369b/6, 373a/12

z.+ uñ 369b/4

zekāt : <Ar. İslam’ın beş şartından biri olan, varlıklı Müslümanların sahip oldukları mal ve paranın kırkta birini yoksullara vermesi.

z. 266b/5, 273a/11, 273a/12, 273b/1, 273b/6, 273b/10, 273b/11, 273b/12, 273b/14, 303b/5, 315a/13, 328a/13, 338b/14, 341a/6, 341b/11, 347b/11, 354b/14, 357b/5, 365b/10, 365b/11

z.+ a 268a/13

z.+ dan 364a/1

z.+ ı 265a/3, 273b/15

z.+ ın 273a/8, 342b/3, 375b/11

z.+ ından 328a/12

z.+ ları 273b/13

z.+ un 284b/1

zelzele : <Ar. Deprem.

z. 315b/3

zemherîr : <Ar. Kışın en şiddetli zamanı.

z. 359a/1

z.+ den 359a/1

zencebîl : <Ar. Zencefil.

z. 371b/11

z.+ e 374a/6, 382b/3

zencîr : <Far. Zincir.

z. 281a/15, 329b/8, 330a/4, 332a/9, 353b/1, 356b/6

z.+ e 330a/6, 357a/5

z.+ ede 330a/5

z.+ ine 330a/13

z.+ ler 333a/1, 356a/9, 357a/3

z. ola 336b/4

zencîrlü : <Far. Zincirli.

z. 375b/8

zerre : <Ar. Çok ufak parçacık.

z. 319b/4, 348b/7, 355b/1

z.+ ler 326b/15

zevāl : <Ar. Yok olma, ortadan kalkma.

z. 358a/9

z.- i îmāndan 288b/14

zevc : <Ar. Evlilik.

z. kıl 274b/9

zevk : <Ar. Zevk.

z.+ i 276a/5

z.+ indan 304b/1

zeyd ibni eslem : (?- 753; [Medine](#)). [Tabiin](#) dönemi [hadi](#) ve [te fsir](#) bilgini.

z. 344b/10

zībā : <Far. Güzel, yakışıklı.

z. 317a/13

zihī : <Ar. Ne iyi, ne güzel, ne hoş.

z. 289a/3

zīrā : <Far. Bundan dolayı, çünkü.

z. 264b/2, 267a/15, 268a/11, 273a/12, 281b/4, 281b/5, 282a/5, 282b/10, 283b/15, 285b/15, 287b/12, 289a/10, 292b/6, 296a/12, 298a/14, 298b/3, 300a/13, 300b/10, 301b/1, 301b/8, 303a/6, 303a/14, 304b/9, 309b/1, 310a/1, 310a/6, 310a/9, 310b/4, 310b/15, 311a/5, 312b/10, 312b/12, 313b/12, 316b/5, 319a/4, 322a/2, 335b/2, 335b/6, 336a/2, 337a/10, 337b/1, 338a/3, 349a/7, 352b/11, 360a/2, 361b/14, 362b/4, 363a/3, 363b/2, 366a/5, 371a/14, 372a/7, 375b/7, 377a/10, 377a/13, 383b/12, 387a/13,

389a/6, 390b/14, 391a/3, 392b/11, 395b/5

z.+ ki 375b/9, 377b/3, 377b/8, 379a/3, 384b/11, 387a/3, 388a/2

zīrek : <Ar. Akıllı, zeki.

z.+ ligi 293b/5

zihin : < Ar. Hafıza.

z.+ lerine 300a/6

zıkr : <Ar. Zikir.

z. 290b/2, 290b/4, 292a/7, 292b/5, 315a/10

z.- i cehr 290b/5

z.- i cehrile 290b/11

z.- i cerhile itmekmi 290b/4

z.- i ḥafī 291a/1

z.- i rūḥ 292a/13

z. ayıtdı 290b/9

z. ayıtdılar 290b/11

z.+ dūr 292a/4, 305a/14

z.+ e 305a/15

z. eyledi 292b/8

z. eyleñ 333a/7

z. eylesünler 333a/6

z.+ i 292a/8, 292a/9, 292a/11, 292a/12,

z. ideler 333a/8

z.+ idür 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7

z.+ inüñ 292a/9, 292a/10,
292a/11

z. itdi 279a/12, 279a/13, 292b/9,
292b/10, 292b/11, 389a/2

z. itdüm 268b/7

z. itmege 290a/4

z. itmek 290b/15, 292a/4

z.+ üñ 292b/12, 292b/7

zinā : <Ar. Büyük günahlardan biri
olarak kabul edilen, evlilik dışı cinsel
ilişki.

z. 314a/10, 354b/15

z.+ dan 328b/2, 371a/1

z. eylemekdür 264b/6, 265a/6,
265b/3

z. idenler 353a/14

z. idenlere 355b/14

z. idenlerüñ 358b/8

z. itmege 267a/4

z.+ ya 338b/14

zindān: <Ar. Hapishane.

z.+ da 363b/4

zinhār : <Far. Asla.

z. 283b/14, 396a/6

zirā : <Far. Bundan dolayı, çünkü.

z. 268a/7, 308b/12

z.+ ki 330b/5

ziyāde : <Ar. Fazla, çok.

z. 333b/4, 337b/11, 349b/4,
349b/6, 354a/7, 360a/13, 375a/10,
377a/1

z. eylemedi 296a/4

z. eylese 267a/5

z. eyleye 294b/1, 386b/13

z. eyleyüp 311a/11

z. ider 310a/13

z. ola 305b/13, 337b/11, 338a/8,
357b/14, 374b/1, 379a/1, 387a/12,
387a/15

z. olmaya 320a/1

z. olmuş 386b/15, 387a/1

z. olsun 384b/3, 384b/4

ziyādet : <Ar. Fazla, çok.

z.+ dür 391a/15

ziyān : <Far. Zarar, kayıp.

z.+ dan 295b/12

ziyāret: <Ar. Görmeye gitme.

z. edenlerdür 272b/10

z. eyledi 298a/11, 336b/10,
336b/8

z. eylemedi 336b/10

z. eylemek 308b/10, 308b/11

z. eylemiş 280b/12

z. eylese 280b/12, 298a/11,
308b/3

z. idenlere 308b/12
z. idenlersiz 360a/9
z. olunsa 281a/7

z.+ dandur 305a/4
z.+ den 305a/1
z.+ indan 291a/7

ziynet : <Ar. Süs.
z.+ i 387a/12

zübde : <Ar. Netice, sonuç, hülâsa.
z.- i esrâr 313b/7

zuhûr : <Ar. Ortaya çıkma, görünme.
z. 304b/4

zühd : <Ar. Kulun Hakk'ın dışındaki
her şeyi terketmesi anlamında bir
tasavvuf terimi.

zulm : Acımasızlık, eziyet, zulüm.
z. 265b/2, 315b/13, 316a/11,
323b/15, 349a/4
z. eyledüm 350b/6
z. eyledüñ 349a/3
z. eylemekdür 264b/12
z. eylemeye 327a/10
z. eylese 346b/9
z. eyleye 318b/1
z.+ inden 350b/2
z. itdüğü 323b/15
z. itmekte 316a/11

z. 296a/1
ehli z. 331b/12
z.+ dür 302a/12
z.+ i ola 305b/7

zülf : <Far. Yüzün iki tarafından
sarkan saç lülesi
z.+ i 379b/2

zümrüd : <Ar. Cam parlaklığında, yeşil
renkte, saydam bir süs taşı, doğal
alüminyum ve berilyum silikası.

z.+ den 301a/7, 322a/9, 365a/13
z.+ dendür 392a/2

zulmet: <Ar. Karanlık.
z. 348a/15
z.+ den 327b/9, 350b/3
z.+ dendür 348a/11, 348a/13
z.+ e 327b/7
z.+ ĩ 327a/11

zümrüt : bkz. zümrüd.
z.+ den 374a/13

zürriyyet : <Ar. Nesil, kuşak, soy,
döl.

z.+ i 393a/15

zulumât : <Ar. Karanlıklar.
z. 316a/15

SONUÇ

Envârü'l-Âşıkîn kaleme alındığı dönem itibariyle halk tarafından sevilmiş ve günümüze kadar ününü korumuştur. Araştırmaya konu olan nüsha istinsah tarihi bilinen en eski nüsha olan Pertev Paşa nüshasıdır. 1451 yılında yazılmasına rağmen şu ana kadar tespit edilen en eski nüshası Pertev Paşa nüshası 1512 yılında istinsah edilmiştir.

İncelediğimiz nüsha dönem olarak Eski Anadolu Türkçesi devresinin sonunda istinsah edilmiş olsa da Eski Anadolu Türkçesi özellikleri göstermektedir. Bu sebeple eserin Eski Anadolu Türkçesi devresinde incelenmesi daha doğru olacaktır. İmla ve fonetik hadiseler göz önüne alındığında da bu durum kendini göstermektedir.

Mevcut çalışma yapılırken esas amaç Envârü'l-Âşıkîn gibi geniş kitlelerce kabul görmüş bir eserin en eski nüsha olan Pertev Paşa nüshasının fonetik, morfolojik ve imla özelliklerinin ortaya konulması idi. Bu doğrultuda metin hacimli olması sebebiyle

inceleme kolaylığı sağlanması açısından 3 farklı araştırmacı tarafından 3 farklı tez olarak hazırlanmıştır.

Söz konusu metinde kapalı e sesi için ayrı bir işaret kullanılmadığı görülmektedir. Bu sebeple okumalar imlaya da bağlı kalınarak i şeklinde yapılmıştır.

Eski Türkçede görülen son sesteki -ğ/ -g ünsüzlerinin Eski Anadolu Türkçesinin genelinde de olduğu üzere düşme eğilimindedir. Bu ses hadisesi Eski Türkçe ile Oğuz Türkçesini birbirinden ayıran en önemli hususlardan biridir. Söz konusu ses düşmesi zaman zaman yuvarlaklaşmaya yani ikinci bir ses olayına sebep olmuştur: ayru < adrıg gibi.

Eski Anadolu Türkçesi devresine ait olan metnin kalınlık-incelik uyumuna umumiyetle bağlı kaldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında düzlük-yuvarlaklık uyumu kuvvetli değildir. Bunda pek çok ekin sadece düz ünlülerle kullanılması da etkilidir.

Dönemin karakteristik özelliği olan yuvarlaklaşma eğilimi incelenen Envârü'l-Âşıkîn adlı eserde de kendini göstermektedir. Söz konusu tezin ses bilgisi bölümünde de belirtildiği üzere bu devrede ekseriyetle yuvarlak kullanılan ekler metnimizde de aynı şekilde kullanılmıştır. Genel itibarıyla yuvarlak ünlülü olarak kullanılan 1. teklik iyelik ekinin, Eski Anadolu Türkçesi devrinin yuvarlaklaşma eğilimine aykırı olacak şekilde düz ünlülü olarak da kullanıldığı görülmektedir.

Dilde az çaba esasına dayalı olarak yabancı kelimelerin yazımlarında ünlü türemelerinden faydalandığı göze çarpmaktadır. Arapça ve Farsça kelimeler yer yer Türkçe söyleyişleri gibi yazılmıştır: nağıldür 271a/7, şükür 345b/6 gibi.

Eski Türkçede kelime başında bulunan b sesinin p sesine dönüşme eğilimi vardır. Özellikle Batı Türkçesinde bu değişmeyi daha net görmekteyiz. Fakat incelediğimiz metinde söz konusu sesin aslî şekliyle muhafaza edildiğini görmekteyiz. b > p değişimine genel anlamda dönem metinlerinde inceleme yapıldığında çok dikkat edilmesi gerektiği aşıkardır. Zira söz konusu iki ses aynı şekilde gösterilmekte, sadece b için tek p için üç nokta kullanılmaktadır. Müstensih hatalarının olabileceği düşünülerek dönem eserlerinin değerlendirilmesi son derece önemlidir.

Karışık dilli eserlerde ekseriyetle beraber kullanılan bol-/ ol- fiili metnimizde ol- şeklinde b ünsüzü düşürülerek kullanılmıştır.

Eski Anadolu Türkçesinde t- / d- ünsüzleri için ince sıradan olanlarda d, kalın sıradan olanlarda genellikle t sesi kullanılmıştır. İmla içerisinde kalın sıradan olması sebebiyle t sesi için tı ط harfi kullanılmıştır.

Yazın dilinde pek örneği olmamasına rağmen bazen ağız özelliklerinin dile yansması sebebiyle, bazen de müstensih hatası ile göçüşme olayına metinlerde rastlamaktayız. Metnin tümüne bakıldığında sadece bir örneğin mevcut olması bunun ağız özelliğinden değil, müstensih hatasından kaynaklanma ihtimalini kuvvetlendirmektedir. 305b/2 de “malzemesin” şeklinde yazılması gereken kelime metinde “mazlemesin” olarak yazılmıştır. Dile getirildiği üzere söz konusu ses hadisesi sadece bir kelimedede görülmektedir.

Metnimizde tur- fiilinden gelen durur’un hem müstakil biçimde hem de -dur şeklinde ekleşerek kullanıldığı tespit edilmiştir: yokdur 362a/2, aşılıb durur 281a/15

Bu çalışmaya konu olan Envârü’l-Âşıkîn adlı eserin Pertev Paşa nüshası yazıldığı dönem Türkçesinin fonetik özelliklerine bağlı kalmıştır. Metin Eski Anadolu Türkçesi imlasına bağlı kalmakla beraber dönemin fonetik özelliklerini de barındırmaktadır.

Yapmış olduğumuz çalışmada Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân’ın Envârü’l-Âşıkîn adlı eserinin fonetik özelliklerinin ortaya konması ve metnin dizininin oluşturulması amaçlanmakla beraber, sonrasında yapılacak olan Eski Anadolu Türkçesi alanındaki çalışmalara katkıda bulunması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKAR Ali, *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018.

ARSLAN EROL Hülya, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2014.

BANGUOĞLU Tahsin, *Türkçenin Grameri*, 5. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.

BOZ, Erdoğan, Gürer GÜLSEVİN: *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

CAFEROĞLU Ahmet, *Türk Dili Tarihi*, 3. Baskı, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1984.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 29. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi Yay., 2012.

DİLAÇAR Agop, *Kutadgu Bilig İncelemesi*, 4. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003.

DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 4. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018.

ERCİLASUN Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, 14.b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.

ERGİN Muharrem, *Dede Korkut Kitabı-2*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

ERGİN Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yay., 1993.

FIRAT Halil Bedi, *Envâr-ül Aşıkın (Aşıkların Nuru)*, İzmir: Ali Alkan Yayınevi, 1969.

GABAİN A. Von, *Alttürkische Grammatik*, Leipzig, 1941.

GABAİN A. Von, *Eski Türkçenin Grameri*, (çev. Mehmet Akalın), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

GÜLSEVİN Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, 3.baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

HACIEMİNOĞLU Necmettin, *Kutb'un Hüsrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.

KAHRAMAN Ahmet, *Envâru'l-Âşıkın: âşıkların nurları*, İstanbul: Tercüman, 1973.

KANAR Mehmet, *Arapça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2012.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. Baskı, İstanbul: Say Yay., 2011.

KANAR Mehmet, *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Derin Yay., 2005.

KANAR Mehmet, *Farsça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2015.

Kâşgarlı Mahmud, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2015.

KESTELLİ Raif Necdet, *Resimli Türkçe Kamus*, Haz. Recep Toparlı, Belgin Tezcan Aksu, Canan Selvi Kanoğlu, Seyfullah Türkmen, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

KOÇAK Aynur, *Ahmed Bicân'ın Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul: Üçdal Neşriyat, 2003.

KORKMAZ Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurum Yay., 2007.

KORKMAZ Zeynep, *Marzubân-nâme Tercümesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 1973.

KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, 1. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2013.

ÖZKAN Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995.

ÖZKAN Mustafa, Hatice TÖREN, Osman ESİN, *Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2006.

ÖZTÜRK Erol, *Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2017.

SAMİ Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yay., 2015.

ŞAHİN Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2015.

TEKİN Arslan, Melek Tekin, *Envârü'l-Âşıkîn: Hak Âşıklarının Nurları*, İstanbul: Bedir Yayınevi, 1983.

TİMURTAŞ Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer, Metin, Sözlük*, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1994.

TÖREN Hatice, Alî Şîr Nevâyî, *Sedd-i İskenderî*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2001.

TULUM Mertol, Sinan Paşa, *Tazarrunâme*, İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 1968.

YELTEN Muhammet, *Eski Anadolu Türkçesi (Dil Bilgisi ve Metinler)*, 1. Baskı, İstanbul: Hiperlink Yay., 2019.

ÜSTÜNER Ahat, *Türkçenin Tarihî Gelişmesi*, 2.b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2017.

Makaleler

AKÇA Hakan, “*Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T- / D- Meselesi*”, *Türkbilig*, S. 34, 2017, ss.7-24.

ALİBEKİROĞLU Sertan, “*Türkçede Ön Seste Y*”, *Turkish Studies*, Volume 8/1, Winter 2013, ss.685-710.

BULDUK Türker Barış, “*Kelime Başında Y Foneminin Düşmesi: Kâbûs-Nâme ve Türkiye Türkçesi Ağızları Örneği*”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.30, 2018, ss.944-991.

CİN Ali, “*Karışık Dilli Eserlerden Ali'nin Yûsuf ve Züleyhâ Hikâyesi*”, *Turkish Studies*, Volume 5, Issue 1, 2010, ss. 199-236.

COŞKUN Mustafa Volkan, “*Standart Türkçede Ses Olaylarının Sebep-Sonuç İlişkisi Çerçevesinde Yeniden Sınıflandırılması*”, *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, 38. ICANAS, 2007, ss. 347-368.

ÇAĞATAY Saadet, “*Türkçede ñ~ğ Sesine Dair*”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C.2, 1954, ss. 15-30.

ERCİLASUN Ahmet Bican, “*Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses*”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 2000/II S:585, Eylül 2000, ss. 219-225.

GÜNEŞ İsmail, “*Kitâb-ı Ata-Dede'deki Karışık Dil Özellikleri*”, *Turkish Studies*, Vol. 10, S.16, 2015, ss. 605-626.

GÖKÇE Aziz, *Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu*”, *Turkish Studies*, Vol. 4/3, Spring 2009, ss. 991-1012.

KARADOĞAN Ahmet, “*Eski Anadolu Türkçesinde Yuvarlaklaşan Ekler*” *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C.49, S.2001, 2001, 170-180.

KORKMAZ Zeynep, “XI-XIII. Yüzyıllar Arasında Oğuzca”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C. 21-22, 1974, ss. 41-48.

ÖZTEKTEN Özkan, "Eski Anadolu Türkçesi Yazı Dili midir?", Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, C: 11, S: 24, 2018, ss. 260-266.

SARICA Bedri, “Olga-Bolga Sorunu ve Yeni Bir Kitâb-ı Güzîde Nüshası Üzerine”, Yüzüncü Yıl Üniv. Eğt. Fak. Dergisi, C.1, S.1, 1994, ss. 123-136.

ŞAHİN Hatice, “Türkiye Türkçesindeki Bazı Kelimelerin Başındaki y Sesinin Düşme mi Türeme mi Yaşadığı üzerine”, Turkish Studies, C.1, 2014, ss. 277-284.

ŞEN Mesut, “Geçmişten Günümüze Türk Dili”, Türk Dili Yılı Armağan Kitabı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018, ss. 237-262.

ŞENER Sabahattin, *Envârü'l-Aşîkin*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1971.

TEKİN Şinasi, “1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde ‘Olga-bolga’ Sorunu”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C. 21-22, 1974, ss. 59-157.

TİMURTAŞ Faruk Kadri, “Eski Anadolu Türkçesi”, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 1992, ss. 120-146.

UĞURLU Mustafa, "Oğuzca ve "Anadolu Merkezli Oğuz Türkçesi", Turkish Studies, Vol.: 6/1, Winter 2011, ss. 123-156.

Tezler

ÇABUK Eren, *Envârü'l-Âşîkîn'in Pertev Paşa Nüshası (133a-264a) (Giriş, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

DİLBEN Talha, *Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

İLHAN Ayla, *Envârü'l Aşikin*, (Mezuniyet Tezi), İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Tez Koleksiyonu, 1969.

SÜRÜN Zekeriya, *Envârü'l-Aşikin*, (Mezuniyet Tezi), İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Tez Koleksiyonu, 1970.

ŞAHİN Hatice, *Hatiboğlu Ferah-nâme (Dil Özellikleri, Metin, Söz Dizini)*, (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

UĞUR Abdullah, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi Ve Envârü'l-Âşıkîn adlı eseri (İnceleme-metin)*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019.

Ansiklopedi Maddeleri

ÇELEBİOĞLU Âmil, “Ahmed Bîcân”, DİA, C.2, İstanbul: İSAM 1989, C.2, s. 49-51

UZUN Mustafa İsmet, “Envârü'l-Âşıkîn”, DİA, C. 11, İstanbul: İSAM, 1995, C.11, s. 258-260

UZUN Mustafa İsmet, “Yazıcıoğlu Mehmed Efendi”, DİA, İstanbul: İSAM, 2013, C. 43, s. 363-364.

Yazma Eser

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân, *Envârü'l-Âşıkîn*, Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa Koleksiyonu M. 229, vr. 1b-132b.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân, *Envârü'l-Âşıkîn*, Üsküdar Hacı Selim Ağa 467, vr. 1b-340b.

İnternet Kaynakları

Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'ân-ı Kerîm*, <https://kuran.diyanet.gov.tr/Tefsir>

Luggat, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, <https://www.luggat.com>

Pamukkale Üniversitesi, *Osmanlıca Sözlük*, <https://pauctle.com/osmtr/>

Türk Dil Kurumu, *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr>

EKLER

Ek-1

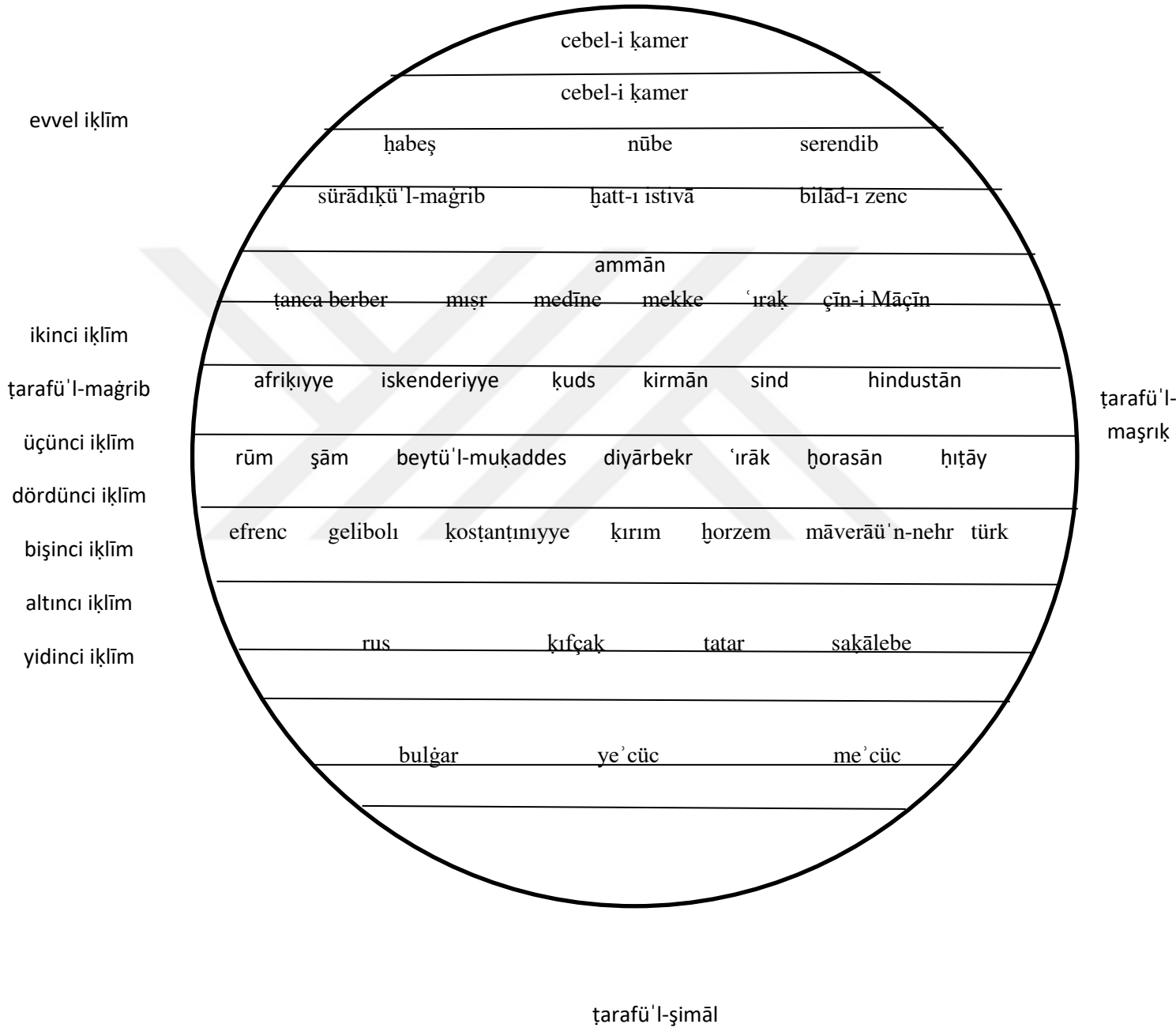
el-fenā	el-müşāhade	el-vaqt	el-ğayre	el-‘ilm	el-‘azm	er-rızā	el-murāqabe	el-ħavf	et-tevbe
el-beķā	el-mu‘āyene	eş-şafā	eş-şevķ	el-ħikmet	el-irāde	eş-şükr	el-ħürmet	el-işfāk	el-muħāsebe
et-taħķīķ	el-ħayāt	es-sürür	el-ķalak	el-başıre	el-edeb	el-ħayā	el-iħlāş	el-ħuşū‘	el-inābe
et-telbīs	el-ķabz	es-sır	el-‘atş	el-ferāse	el-yaķīn	eş-şıdķ	et-tehzīb	el-iħbāt	et-tefekkür
el-vücüd	el-başt	en-nefs	el-vecd	et-ta‘zīm	el-üns	el-īsār	el-istikāmet	ez-zühd	et-tezekkür
et-tecrīd	es-sekr	el-ğurbet	ed-dehşet	el-ilhām	ez-zıkr	el-ħulķ	et-tevekkül	el-vera‘	el-‘itişām
et-tefrīd	es-şahv	el-ğark	el-heyemān	es-sekīne	el-faķr	et-tevāzu‘	et-tefevīz	et-tebettül	el-firār
el-cem‘	el-ittişāl	el-ğaybiyye	el-berķ	et-tumāniyye	el-ğınā	el-fütüvve	eş-şıķa	er-recā	er-riyāze
et-tevhīd	el-infişāl	et-temkīn	ez-zevķ	el-himmet	el-maķāmu‘l murād	el-inbisāt	et-teslīm	er-rağbe	es-semā‘

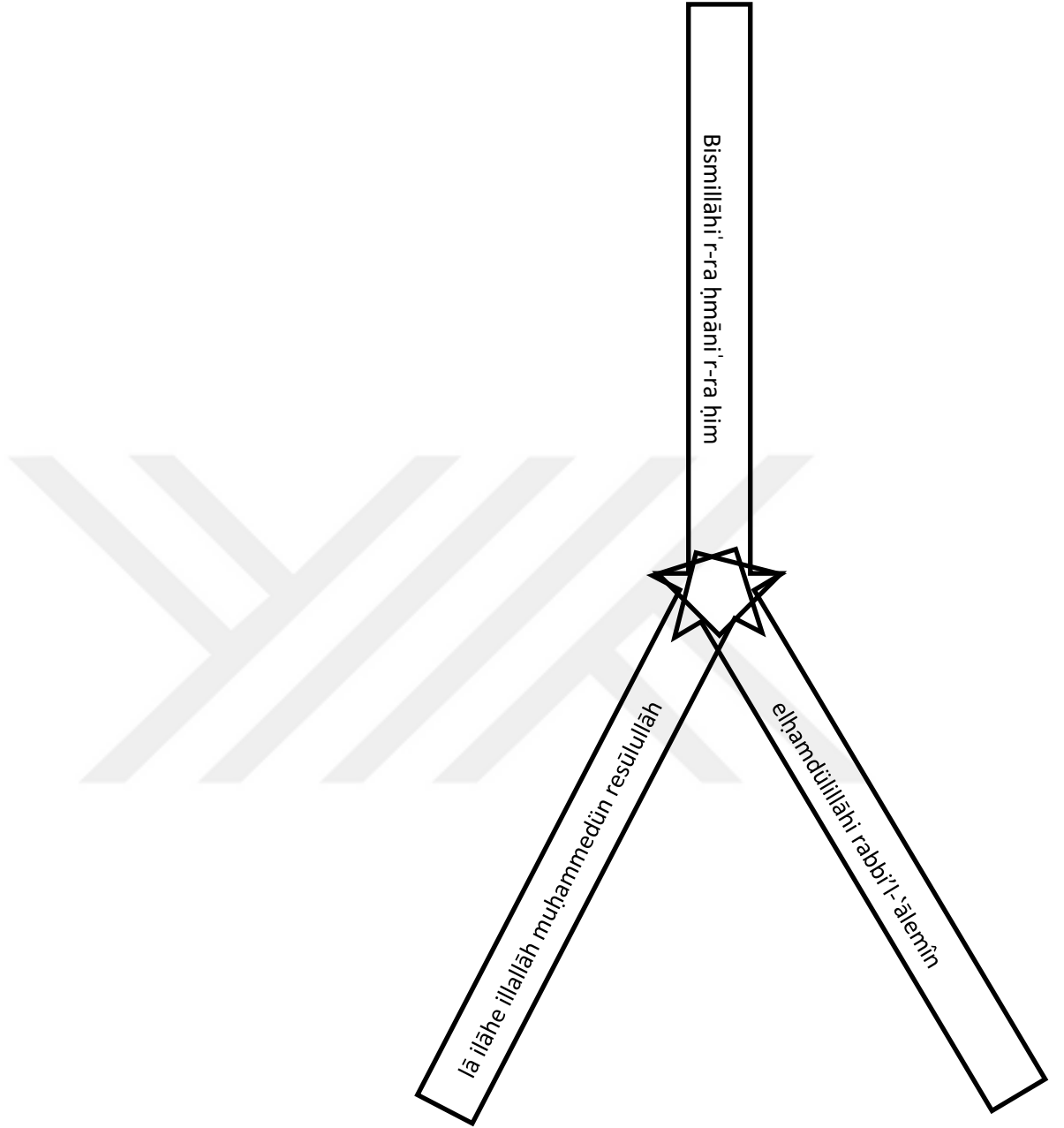
Ek-2

ğayra müte‘āllık	cem‘u‘l-māl ķapısı	ħubbu‘lmāl ķapısı	şehvet ķapısı	ğazab ķapısı	ħased ķapısı	hırş ķapısı	‘ucb ķapısı	ķalb
	tokluk ķapısı	ķama‘ ķapısı	‘acele ķapısı	cehd ķapısı	fısk ķapısı	baħıllık ķapısı	ta‘aşşub ķapısı	

Ek-3

ṭarafü'l-cenūb

Ek-4

5.TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ

